

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

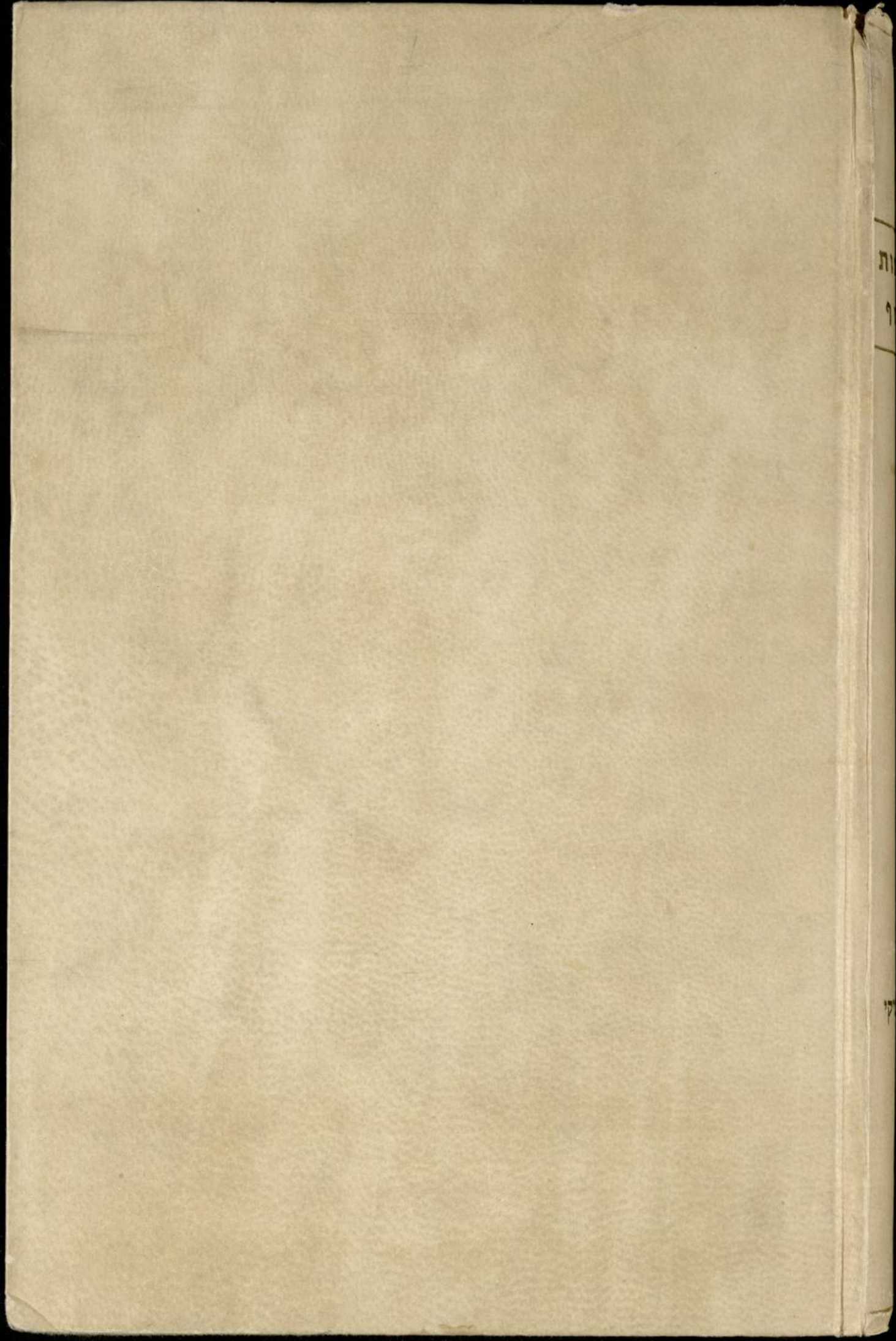
Sefer 'Atsmot Yosef

Ibn Ezra, Joseph ben Isaac

קחצי נב פסוי, ארזע נבא

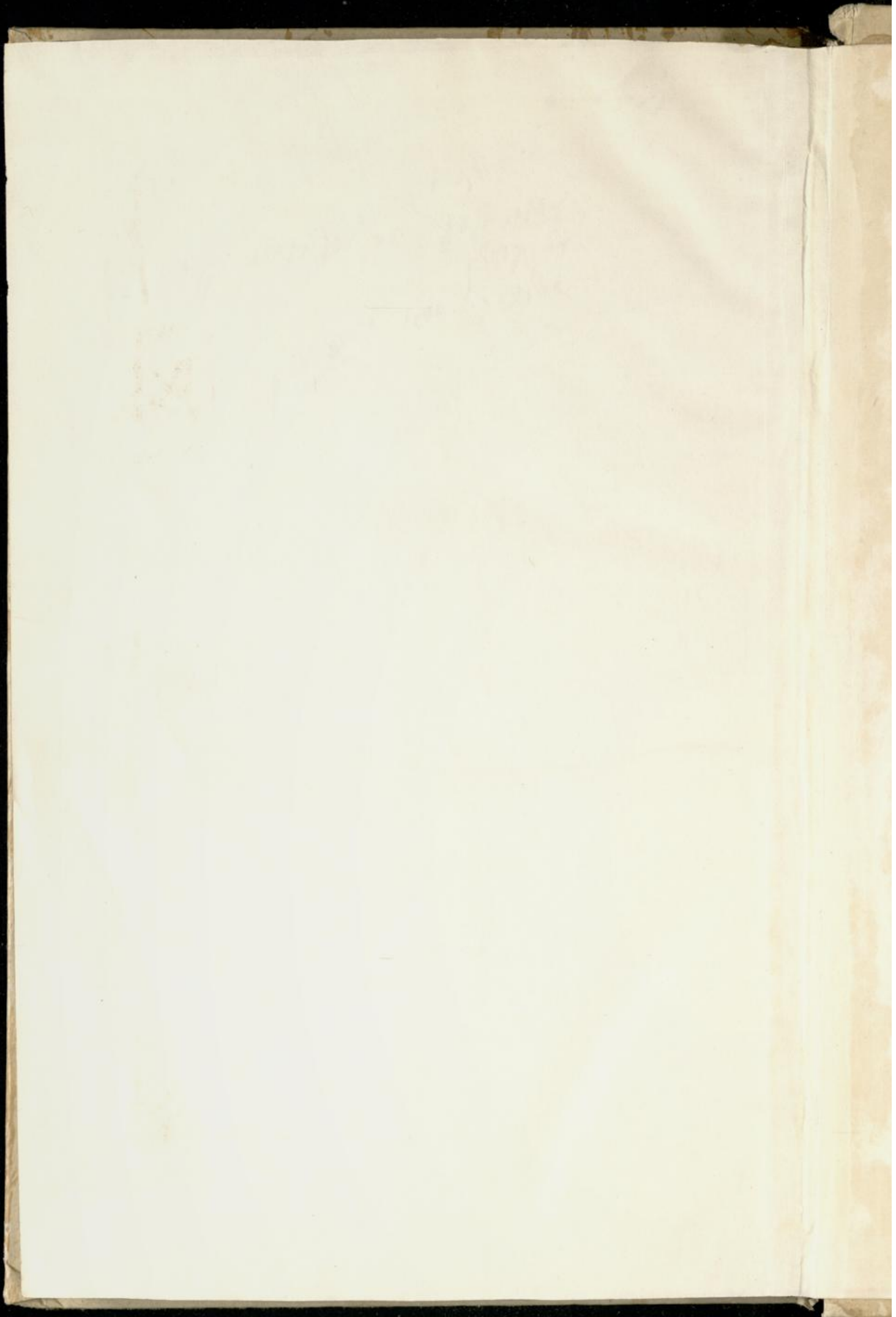
Nidpas ... poh Śaloniḳi, 361 [1600/1601]

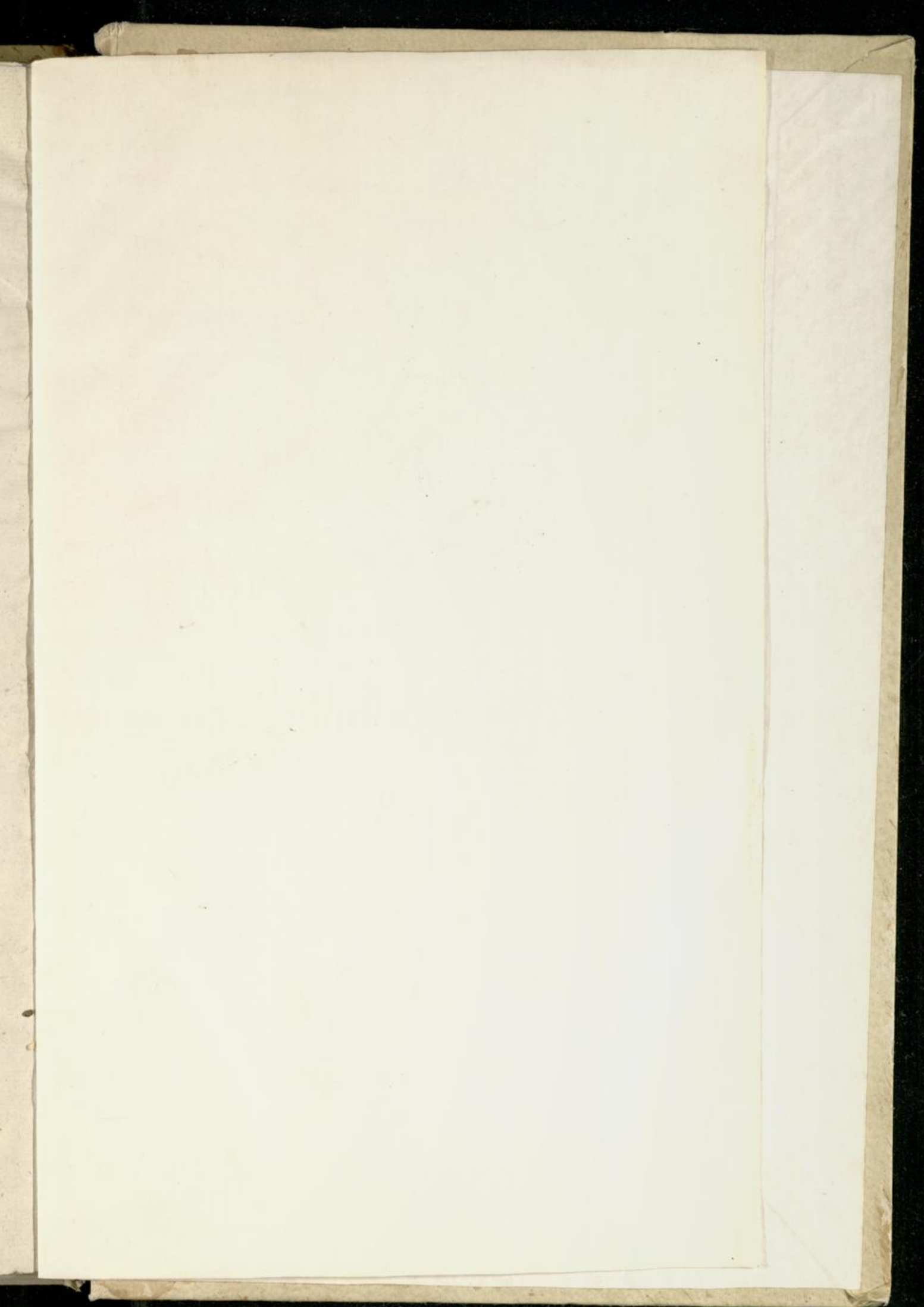
[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11767)

5493

[Faint, illegible handwriting or bleed-through from the reverse side of the page.]

זה השער לוי

ספר
עצמות יוסף
ספר

והוא כולל כללים מחודשים שהתורה נדרשת בהם
כלמדים מן המסכתא אשר היא ענש מעצמו:
גם בא הביאור בעיון ובפליג'ל נמרץ במסכת קידושין
מתחילתה עד קופה עיון בדברי הגמרא ורשי והתוב
והר"ף והר"מב והר"אש וככו ה' בעל הטורי ושאר הפוס'
המדברי בדיני הקידושין ואחר העיון והפליג'ל אהיק
ההלכה שיהא דהלכת' חדרתיו וגם יקרתיו אמי הזעיר
יוסף בן לא"ה הישיש וככו כה"ר ינחקן עורא כ"ע:
גם להועיל לתלמידים בכללי ק' וודיו ושאר המדות:
אעמיק בעיון בסוגיית פרה ורחל כפ' כל הכשר ובס' ק'
פרק כינד הרגל בדקדוק נכו' הטכ הדק:

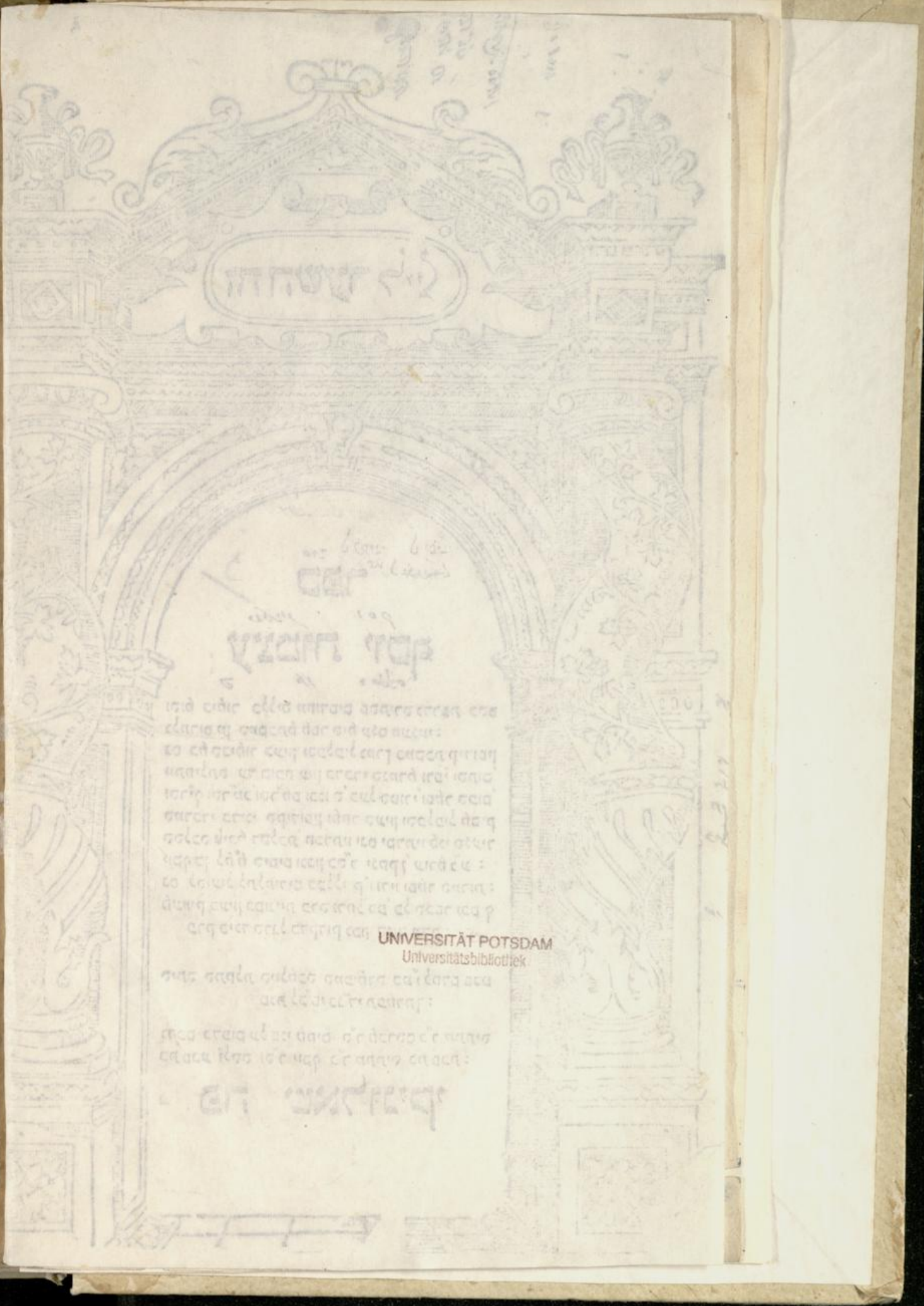
היתה התחלת המלאכה המפוארה בע' לחדש שבט
שנת לכ' שיב' די תפארתך:

נדפס בדפוס על שני אחים ה"ר אברהם ב"ר מתתיה
כת שכע זלטה וס' ר' יוסף ב"ר מתתיה כת שכט:

פה שאלוניקי

Handwritten text in a Gothic script, enclosed within a decorative oval frame at the top of the page.

Main body of handwritten text in Gothic script, arranged in several lines within the central area of the page.

UNIVERSITÄT POTSDAM
Universitätsbibliothek

Additional lines of handwritten text in Gothic script, located below the main body of text.

Handwritten text in Gothic script at the bottom of the page, possibly a signature or a final note.

הקדמה

אמר

הנער יוכף בן לא"א ישיש וככו כה"ר ינחק ו' עורא זלחה :

דבנים

אומרים מי יראנו מי ומי הקרב הקרב אל משכן ה' להתענג מזון כבודו זכבודו עלע יראה לאור באור פני מלך הן לנדק כל אמרי פינו כי יש ה' בקרבנו כמת כבודו וכו' דאש חכמות אדום ושמעאלים ישלנו תהלים לשכון כאיבי ה' כיקר כרים יספיקו בילדי הכרים יתנו מיין נכיהי חכמות החיזוקיות הן הגה היו כמורדי אור יקרות בנו מוגדל לתלפיות על קו תהו באמרם שהגבירה כזי תפארה לברה אל שאלו תודד כי זה דרכה דרך גבר בעלמא' עולם הגשמות כמדות ישרות מוכר ה' ראשית חכמה ואין מעקיה לתת תפארת חיים לעושה ולא להכנס לפנים לפני יעמד מי לפני ה' ויסודה אשר בנו כי כביכ למושכן יחנו :

אליכם

אויס הקרא שמשו נא דברי הראשונות ישמיעונו דרך תכונות יודיעונו ארוננו נכילנו בעת סר קילנו מעלינו לא צוה לעדת ישראל כי אש על המזוה והתורה וגעים ומדות באחרית הלדו צוה את שלמה בנו כי זה מלכו לא יעשה לשמור החקים והמשפטים ככתוב בתורת משה ארץ ארץ ארץ שמשו נא כל העמים היש מהכלי הגוים מגשימים הראיתם פלוקוף וכו' ונשמתי ויאקוף להניף גשם בדכות משמי עליה בעת בעולם שמה ושערודיה ועליון ית קולו ויענו בעת יקרא כרב יהודה בחסידותו דכי היה שליף מכאני היה אתי מטרא ונפלחות ומעשה נסים אשר נעשו לחכמים התלמודיים אין חקר למספרם להיות עסקם כמנות על תולם הם הגבורים אשר מעולם וכוראש לעת קץ יעשה להם מחולה יושב ביניהם ועומדים כעגולה וכל אחד יערב לחיקו ואזו כל חיד שטועמו לי לי מראה באצבעי ואומר זה חלי או יאשרו כגוים כי לא לרצון יהיו להם כל צאן קרד וחלי דכות ולא כחכמות הנכריות העבריות יחוו ויכשו קנאת עם איכה יועם חכמיהם נשאו שריהם כמוהם יהיו עושיהם עבדי המתפארים כיוצאם יאכלו והם ירעבו או יאמרו כי השער לה זריקים יבאו בו :

לכן

שמתי פני כחלמים בלב קסבר ונדכ' לזרות התכן מהבר ולכלות ימי חלדי ואש הם יועט ורעיו מזרות ויגונות רבו מלמכות בתלמוד רבינא ורב אשי אולי אתרנה לפני ק כי כקרבן ואשה ונתתי את לכבי לידע ולהשכל מן מוצא דבר ולידע על מה אדבי התלמו הטבעו לא חסרת עת ורנע מלכת אחרי רבותי לשתות כנמא את דבריהם עד אשר רבים תחכמוים טוב מפני ראייתי בני עליה למקצועת מטבני התאוו תאוה חסקו לעסק עיני בקטן דרך ישכון אור כמושכותם או לזכס וככניהם לרעה המדות שהמורה נדרשת בהם אני אהבי אהב ראייתי ונתון אל לפי להיות חלקי מעמלי להועיל לאשר ככל ראייתי את עניי ואת עמלם לא הטיתי לארץ מולט באתי לגבי בריתי מכל עני כרושין במסכת קידושין תהיה נא ואת הפעם ענם מעמית חילת דברי בהם פי היא מסכתא עמוקה דקה מן הדקה יש בקרבת אש ונפרית רוח זלעפות בדברי הגמרא ורטי והתוספות בקושיות והיות עשר ידות מושר המוסכות גם בכללו קלים וחמורים ימלאו מגילות וספרים וגמרתו כלבי עת לעשות עד לא יבאו ימי הפקודה להניח לחור תעלומה וכאשר אראה המלאכה ערוכה אעשה כן כמה שאקרא ואשנה בשאר המקומות אם

זאת

אשיב אל לכי כי לא במדרש לקרקיר קיר ושוע כי כרכינא ולהיות כשורים מנגונים זה אש זה הוא העיקר אשר אצו מבקשים אין זה כי אש רוע אהבת הנינוח אך התל שהכל כונים כי לידע ולהשכל מוצא דבר למשפט ולהבין יתעד ההלכה הדין היוצא ממנה ולידע בשרשי המפרשים אשר הניחו הדין מן הסוגיאל איך למדו אותו הדין מן הסוגיאל ולהעמיק אש יש בה ישוב לרעתם זל ובה ידעו חמיתות הדין מה הוא ונעש' שותף להב' והנה לי שנים רבים נתתי את לבי לתור בקפרי הסומקים בקד להעמיק בהם עד זה וראיתי שהיא מלאכה גדולה עד מאד בעור האל כתכתי מקנת הלכות מסדי הסוד ולקטתי הסלת מהם כאשר יערתי בהקדמה לספר משא מלך שעשיתי ולפי שאין להקרה בעולמו אלא ד' חמות של הלכה אמרתי יהיו ג' דברי אלה לעשות דדרי זה בכלל הלכה והלכה והיודע יראה כמה תיעלת ימצא בלימוד זה אש כפי העיון אש כפי הדין לרעת הדין על אריו : אודעתו אנו בענמו כי אין בו דעת ולא תבונה אנו אדם להכל דמה ולא ידעתי חכמה וכטחתי בעור האל' נשמים יהיה בעורו בזכות טרפו ועמלי ברוכ טיפול בני וכנותי קשים מוונותי וכדקתי החוקתי אימנתי ורועיתי אמרתי אלקמה נא דעות הפיקי דריני הקידושין כדבריהם נקתרים ומכוסים לפרשם וללכנס בתלג חוור כדי שכל אשר תבא ההלכה מתחת עד העמיק בה לכר נתכארו לו דברי הגמרא ורטי והתוספות והר' זק' והר' מ'ס והר' ז'א

הקדמה

והטור ושאלה הפוסקים אם נגעו באלותו הדין ולא היתה כוונתי בלימודי זה כי אם להועיל לעצמי
הקדושין כי הוא נורר גדול כי הוא מעשים בכל יום ולכן מונעתי קררי מוכניות עבד עברי עד סוף הפ
אם נקנת לטובת הפוסקים באו אנכי ריהטא גם כרוכ פרק עשרה יוחסין עשיתי על דרך זה וזאת

וארדתי

הפיק טבא דין מדיני הקידושין הארכתי כפי המקום :
למעין שאחר שכתבתי וגמרת המכתב באו אלינו מעיר ואם בישראל קושטא
יעא סבר ד מתטובות הרב מוהר"ן לב חידש קנת חידושים על זאת המכתב אח
לחזור ולטובת כמקומות שהיה הרב מדבר ובקנת המקומות אשר הרב הכיח ידו לא מנעתי ענמי להע
בדבריו ולגם שבמקנת דברים כיוונתי לדעתו זל :

וראיתי

כעו ותענומות לחקוק בספר כל החידושים שחידשתי במכתב הזאת וקראתי
עצמות יוסף

אכלו מבוקשו ושוכר
וככה כתיבתי מפתחות מפתחות בכל דף ודף מהגמרא וכל הלכה והלכה מלבד כיאורה בדבריו רש
והתוספות שלא זכרתי באפתחות פתחות חותם כל חידוש הדין אשר חידשתי בה הן
מיושם מד עתי הן חידוש אשר לי בדברי הפוסקים כדי שימצא הדיין מבוקשו בנקלה בעת
יערך אליו וגם ככה כתיבתי מפתחות מלשונות הפוסקים לבד כדי שימצא הלשון שינטרך
לו ביאור אשר בא בספר הזה בנקלה : גם כשימצא כלל מחודש מתוך ההלכה
אכנה אגלו זיון כדי שילך התלמיד וימצא את מבוקשו בנקלה : אמתפל לפני
היודעים אל יאשימוני אם ימצא דבר לא נח להם בו עד יחזרו וישבו ויתקנו
כפי חכמתם השגיאה אשר כי מצאו ככה ואל כי לא איש : ומשכביע
הדעת והתכוונה אשר מאנו ומטובו כהרי נחלי חכמה ודעת אשאל
עורו יהיה עם פי והגיוני ידריכני כנתיב המלאכה אל
אכשל בדבר הלכה חזירא

מפתחות חידושים הנמצאים בספר

הזה

בכתיבת המכתב יתבאר דין הקדשה שאברה
תורה כחיה אופן תקרא קדשה : ואם הפלג
מותר להדיע ואם היא בלי כתוב וקדושים ויעמיק
לכאר דברי הרמב"ם וזה א ושאר מפרשים :

פרק האשה נקנית

בדיבור המתחיל בפרטה יספק : אי אמרין על
קובי דין כלומ' כשעשינו על ת' פ' יוכיח אי אמרי
דין שיהיה כאותו פ' או דילמא היוכיח אינו כי אם
להעביר הפרכא וסור המלמד הראשון למקומו
והדבר כספק דל' כדברי הר' אש זל :

בדבור המתחיל דאם לה אכ"ע בהקדש יבאר דאף
על נב ויהאמר לאשה הרי את מקודשת לי : הו

עוד יש ללמוד מתוכו שנעשה יוכיח מכחון כי אותו
פ' יוכיח שעס שהיונו יוכלים סם לעשות ק' כיוצא
בזה מנעו הבת' כמון כן כאן ויש דאיה לזה מנע
התוספות

מפת חות

ג

אי חסוכ ככתן הוא ואמרה היא דהוא ספק מקודשת
ויכא פסקי דריכיס כוה בקורה :

זכות ב"ק דחולין במתניתין דבשר בפרה וכו' :
ובאמת כבר באו פירושים משונים לבאר ד
דכריהם ככניס אחרות :

הלכה ו

יכא עיקר הפסק היכא דאמר הרי את מקודשת
ולא אמר לי שראוי להחמיר וז"ל האומר הרני
ועיון בדברי הרשב"ם במקומות כפרדים על
זה ואם יש לחלק בין היה לו בה מדוכין ללא היה
עמה כלל ודין מי שאמר לעדים הווי עלי
עדים אף באלו הלימוניש אכי רונה לקדש את
לאה ארוסתיו ונתנס למשודכתו ואמר לה זה אני
נותן לך בעורת קדושין ומחלוקת הר"ם והר"ב
כוה ודין מי שאמר למשודכתו קח זאת התכווין קי
ווס דו פור קידושין ועיון על המהרי" אררכי זלזה
ודין מי שאמר קח זה לקדושין ודין מי שאמר הרי
אלו לך לקדושין ודין אם אמר לה הא לך כסף
לקדושין ודין אם אמר לה תקחיוה הדינר
כקדושין לי ודין מי שאמר קח זה כקדושי לי אם
יש לחלק בין או כלשון הקדש לאומר כלשון לעו :

ודין הרני אישיך והיה מדבר על עסקי קדושיה וכו'
יכא מחלוק כוה ועיון על דברי המהרי"ן לב זל :

הלכה א

דלא אחיוב וכו' יבאר שאין מחזקים לקטנה
באחיובי עד שתהא בת כ' עם שהיא קודם קימוי
אחיובית והודח בדברי התוס' שגר' דל' בהפך
עד ית' שם שרוב הפעמים יש פרכא או דיו על קו'
מעושה התלמוד ויש קו' אחר ואמרי' דקמך התלמו'
על אותו הקו' שלא כובר :

ההכנסות לינאו הפך דעת רש"י ויחקור אם נעשה
יוכיא מהכנסת לינאות לדעת זל :

הלכה ב

יבאר שכאלו עושים קו' ואמרי' דיו לא עבדין
ההבדל פכא ובאמר מה להתם שכן כולל דבר
זה אה שאין בן הכא משום דכב אמרי' דיו :

הלכה ג

יבאר כמורץ בכל הדינא וכד' שכן ישכן בע"כ
יכא כלל מסודש עם על חדא מתלת ואתי כמה
הנד פרכין פרכא אף שאינה שוה בכל הנדדי :

הלכה ד

יבאר קונה ובאר דאע"כ דקלל דאמרי' דיו
אפי' היכא דמפריך קו' היינו דוקא כשהדיו מבטל
קנת מהלמניה :

יבאר שכל תרי קלוי וחמורי דקחרן אהדי
דאמרי' דמחיק אמה מלי היינו דוקא כשהם מחושאי'
לא מוקמו דאו אמרינן תיקים כל חד וחד אדוכתי'
ועיקר הדבר הוא בדברי התוס' כ"ק דחולין במתני'
דבשר בפרה פקול בעגלה : עם שבאמת המח'
במגם כוה דהתם בחולין דוקא לא שייך מה מלי' :
יבאר ככך ההלכ' אי חופה קונה או אינה קונה
ויקשה ויתרץ על זה :

הלכה ה

יבאר דין המקדש כרבית קאונה ושיש לחלק בין
מטא הריבית ליד המקדש ללא מטא לידיה :
יבדין ארווח לה וימכא יבאר שיש לחלק בין נקט'
פיעת

הלכה ז

כלשונות הגרועים יספק לענין ההלכה כספרי
הפוסקים ודברי מהר"ם הלוי זל שחלק על הר"ד
שכנס ויחלק בין דין זמן התלמוד לזמנא זל :

הלכה ח

כא הפירוש ברוב ענין בהלכה ממהר"ם הלוי
שהרבה לגנות למה דר' שכנס :

יבאר דין עבוקים באותו ענין אם יש לחלק בין
גרועין לקדושין :

הלכה ט

יחקור פדין מי שאמר לאשה אף לי עסקי כן אי'
מהני ויחקור כוה בדברי הר"ן זל :

הלכה י

יבאר דין המקדש כרבית קאונה ושיש לחלק בין
מטא הריבית ליד המקדש ללא מטא לידיה :
יבדין ארווח לה וימכא יבאר שיש לחלק בין נקט'
פיעת

מפתחות

מי שאמר אתן לך מנה במתנה והילך משכון חסד
לחלק בין מתנה לקדושין

מעוה כידיה ללא נקט :

הלכה יא

עיון כדיון משכון שלא כשעת ההלואה

בדיון מתנה ע"מ להחזיר אי בעי תנאי כפול ואם
לא כפול תנאו המעשה קיים והתנאי בטל ויתקשה
בהגהות מיימון ס"ח מה הוכה ולולב :

דיון
מתנה
ותנאי

הלכה כ

עיון בדברי טור ח"ה ביומן ל"א

ואם נתן מתנה לאשה לזמן ידוע ואמר לה תשא
מקודשת לי כשהיא הנאה שאת כהנית בזמן זה :

הלכה כא

הלכה יב דף ז

הלכה כב דף ט

יחזור באשה שאמרה הרוח זמן לפלוני ואתקדש
לך :

אחר העיון בהלכה יחזור אי שטר קדושין כש
במחבר ויעיין בדברי הר"ב כ"א ז"ל :

הלכה יג

עיון בהלכה לכה

פיסקא ובביאה מנא לז דף

הלכה יד דף ז

ט הלכה א

עיון בהלכה ברוך ענין וידקדק בדברי הר"מ כ"ס ז

אומר לאשה תהא לי מקודש כחני כרוטה ובחני
אי הויה מקודשת ודין חניך כפרוטה וחניך כפרו
עיון בדברי הרב מוה"ר י"ק ז"ל

הלכה ב דף י

הלכה טו

אחר עיון ההלכה ידקדק בענין הדיון המקדש
כביאה חס דעתו על גמר ביאה ויברש דברי הר"ב
כמזל בהלכות אשות במקומות שונים :

הלכה יז דף ח

דיון ע"ע יבאר מה ע"ב עברי הנמכר לגוי נקנה באזה כסף
ויקשה על דברי הר"מ כ"ס ז"ל ועל דברי הרב כעל
כסף משנה כזה

הלכה ג

עיון נאמן כסוגיית בן בנ"ב :

הלכה יז בדף הנז

פיסקא ובית הלל דף יב

הלכה א

עיון בהלכה ויבאר שמשקל חני שעורה שכתוב
הפוסקים ז"ל שהיא שהוא שער הקדושין לאו הויה
חני גוף השעורה של כסף אלא שיעור שקל גרבי
שעורה יתן לו אותו המשקל מכסף :

דיון כדיון הכן אם קבל עליו הכהן בה פלעום
ואם יש לחלק בין גברא דבה לשאר בני אדם : וגם
יחלק בין קבלו הכהן עליו בעת הנתינה לקבלו
עליו אחר שכבר נתנו לו ועיון בדברי מוה"ר י"ק ז"ל

הלכה יח דף ח

יבאר דיון מקדשה כמנה ונמנא חפר דינר ויתן
דעות הפוסקים כזה ויעיין בדברי הר"ב ז"ל והר"ב
ז"ל והרב מוה"ר י"ק ז"ל :

הלכה יט

הלכה

מפתחות

ד

הלכה ב

הלכה ו ז

יעיין בענין מעבוד דאורייתא מדברי הרמב"ם זל
ויקט על דברי התוס' כ' יש גזילין בזה עד מתני' ענין
דע"ל לא כא כי אם פלפול בהלכות לכד:

יבאר במדרש שמואל דחיישינן שמואל ט"פ במדי אי
החשש היא אולי איש ממדי כא לכאן וחילוק מ
מהר"ן זל בזה:

מתני' ע"ע דף יד

ויבאר שמה שהרכה הרב מוהר"י קולון זלהה לגנות
למה"ר קפסלי זל על מי שקדם בתאכה יש לו
רפואות תעלה:

כשנעשה קמיייתא יבאר מקנת ההלכה דעכריה
ונגה בכסף מקרא דהפדה ויהקט הרב כביאור
דברי הרמב"ם זל בפירוט המטנה:

עוד יחקור אי בודאי ידעין דט"פ במדי מה יהיה
הדין: ודקרוק בזה מדברי הרא"ש על דברי
הרמב"ם זל ויקדים טק ההלכה בטוב טעם:

כד"ה אמר קרא יגאלנו יקשה ויתרן הרכה על
דברי התוס' ויבאר שכל מקום שהתלמוד עושה
כ' קלים וחמו' ורונה לתלמוד מה שיש לא מחבירו
וחבירו מחבירו ואמר' דמכין אמה מנינו היינו
טעמא לפי שכל ק"ו שעושה כבר אסיק אדעת'
הפכוק שמכיא אח"כ וכן כפ"ו השני וירבה להביא
ראיות על זה ומקומו בתלמוד ויקשה על ה' מוהר"י
זל ל"כ זזה בזה:

הלכה ג דף יב

יבאר דברי התוס' ד"ה והאיכ' שהדיוכו' שהרכ
מוהר"ן ל"כ זלהה ח"ג ס"י ל"ט כתב על דבריהם
ויבאר דבריהם יפה:

ויבאר החילוק שיש בין ק"ו וחמור' דאיכ' למ'
הכי והכי דאמר' תיקוף כל חד וחד אדוכתי להיכ'
דאמר' קמין אמה מנינו:

עוד יבאר בהך קלא אי הוי קודם שקבלה קדושין
מאחר או לא:

פיס' ובשטר מנלן

עוד חידש המח' חידוש כפלא והוא שהאשה שאמר'
שקבלה קדושין מאחר דלאו כל כמינה דשויה
אנפשה חתיכה דאיכור' היינו דוקא כשנאשה דלאו
כל כמינה לחוב לבעל אבל אם היתה ארוכה כיון
דשויה אנפשה חתיכה דאיכורא אסור הבעל לבא
עליה ודקדק זה מנחת קטנות והיות:

יעמיק ככל הסיגיא ובשמעת קמיייתא יבאר דברי
הרא"ש זל בפירוטו לרש"י זל בפרט' משפטים ובקוף
המקנא יבאר דברי הרמב"ם זל בכ"ה המטנה:

וכתב

עיון בדברי הרא"ש בתשובה כלל
ל"ה ק"ו ג' עמ"ש כסוף גיטין ועיון
בדברי המרדכי וה' מהריק זל:

פיס' יתירה עליו וכו' דף יז

בכ' קלי וחמורי ממקומות לא שמכין אמה מנינו:

הלכה ד דף יב

דין יבאר דין מצער שליח רבנן וסיט לחלק בין מצער
מצער למבזה: ויקשה ויתרן על דברי הטור זל וחלק
חילוק בחתן הדר בבית חמו' בדקדו' דברי התוס':

ד"ה מה לקמינה נראה מדבריהם שהדבר עמו
אשר אנו באים לתלמוד קודם הלמודה עושים ממנו
ברכא והוא דבר תמוה וידרוך דרך דעל מה הנד
פרכי' כל דהו ואפשר לחדש כלל מתוך דבריה' עיון
יפה בפנים:

הלכת ה

ברף יז

בדין שתיקה לאחר מתן מעות אם נתן לה כסף
סתם שלריך שיחזור ויטול הכסף וכו' ואם יש
לחלק בין רונה היא דאמרה אין ללא אמרה:
ואם חס' הרמ"ב כא דאם נתן לה כסף סתם נריך
שיטול הכסף מאנה אידוקא לכתחילה קאמר
גלאו הכי קפחא הוי אי לא ויבאר דברי הרב
מהר"ב בענין זה:

כד"ה ויילף ריקס ית' דאע"ג דכלל מקור בדיניו
דאין דנין ק"ו מהלכה ולא משום מדה היבא דהוי
הקט' כגלוי מלתא בעלמא ילפינן שכיר:

ד"ה תפכת מרובה יח' כלל מדברי התוספות:

דף יח

בדין

מפתחות

יבאר אם יכול האדם לקרוא לחביו בשמו והחילוקי ככת
שים כזה והכנת דברי הרמב"ם בהלכות ממרים : אב
עוד שם בענין כיבוד שזריך שיהיה משל אב עיני
בין מורא וכיבוד כדברי הרמב"ם והטור

דף לד

בני הא דבעי מעשהג נשים כטורות ובאר דאעב
דכ כתובים הבאים באיין מלמדן מ"מ עבדין
ק' ומנייהו וגם מכבה"כ באמר פלוני ופלוני ויכחו
ויבאר כל הסוגיא בעיני דק הפלא ופלא :

דף לו

כדכור המתחיל ומה בן זאן ובאר דאף עלגב
דבחד מחדא לא כד כיון פרכא כל דהו מכל מקום
היבא דבעי לשתויי בק"ו דבר מחדש שאינו נוהג
אותו הדבר שרזני לעמוד בשאר העניינים פרכיון
פרכא כל דהו

דף לח

יבאר דאף על גב דלדברי יאשיה איין דין כלאי ה כלאי
הכרם עד שזרע חיטה ושעורה וחרגן כפיטולת יד הכרם
היינו דוקא לענין מלקות אבל לענין איסורא כהך
מיוא בכרם אסורא :

דף ס

יבאר דין עונש הזוכה והעובר איך דנין למעלה
ליחוד ולמדינה ולעולם בעיני נמרץ

פרק האיש מקדש

דף מא הלכה א

יבאר שהאיש המקדש לאש ומכירה לא שייך איסור
אם אינו מקדשה על ידו ויסקפק אם אינו מכירה
ומקדשה על ידי עמו אם יש לו שטר טפי על דרך
שאמרו מצוה בו יותר מכשלתו :

ויבאר דברי בעל כפר אדם ומה בזה ועיני
כדברי הרמב"ם כמ"ש בהל' אישות וכפי המשנה :

הלכה ב

יסקים לדין שכתמו שיש מחלוקת בגרושין אם שלים
קבלה יכול לעשות שלים אחר כמו כן הוא מחלוקת
לקדושין

בדין גניבו אלף עיני דברי הרמב"ם ה גניבה
ויעמוק ככל הסוגיא עד מתניתין דעבד כנעני
בדקדוק ככין כלליה ופרטותיה :

דף כא

מסקנת ההלכה בדין עבד עברי המוכר לגוי אי
נגאל לחנאין ועיני בדברי הרמב"ם זל :

דף כב

יבאר אי אכילת פירות הויא חוקה ועיני
בדברי הטור כמקומות :

דף כו

יבאר וידקד שקיין אנבאן נריך קרקע מכוניי ויב
אם מה שאינו קונה מן הדין אם פי המוכר שיקנה
אם קנה :

דף כח

יבאר דאעבד
דכלל מחור
בידיו דמונכא מאיסורא לא ילפינן היבא דאיבא
ק"ו ילפינן :

פיסקא וזיקוקין

עוד גבא' אם האו' לחבירו אתה כמוזר או תסקר
במוזר אם קובצת את המ' ודין קורא לחבירו
מוזר בן מוזר וחילוקים בודין האומר לחבירו
איני ממוזר וכו' :

מכר מתני' כל הנעשה דמים באחר יבאר דין הקונה
כמעט מחמת הלואה והלואה שנעשה מחמת מכר
במעו' יתיך הדעות בדברי הפוסקים זלטה בעיני נמרץ
הלוא' בדברי הר"ף והרמב"ם ובעל המאור והרא"ש
והטור וס' מוהר"ק זלטה ובחקירות :

דף כט

יחלק בענין החיוב שחייב האב למוזל לבנו יש
לחייב בינו לבד היבא דלא מהליה אביה ויחקור
אם לא כדאז אביו אם יפדוהו כ"ד :

דף ל

יבאר בשמעתא שהבן עם האב יכולין להקשות
ולתרץ כדי להסיק מסקנת ההלכה
ואין בזה משום לא יבטור את דבריו :

דף לא

מפתחות

יבאר אם הקטנה מתגרשת על ידי עצמה ועיני על דברי הרב מוהרי"ק זלזה בטור א"ה :

הלכה יא דף מה

יבאר דין קטנה שעשתה שליח מדעת אביה אע"כ דאין שליחו לקטן הוה ליה כאילו האב עשאו ויכול ליעשות שליח :

הלכה יב

יבאר דיכס שעוש' מאמ' כעני גט מעליא ולא כעני גט יבמין :

הלכה יג א

בדין האב שעשה שליחות לבנו ושתק בנו כשאמר לו אביו אי מהני או לא : וחקירה בפוסקים כוה ודין קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה שכוון להחמיר ולהצריכה גט אפילו בלא שדוכין : ואם קדש האב אשה לבנו קטן ואחר כך הגדיל הבן אם יש לחוש לקדושתו אחר שלא מיחה בעת שהגדיל :

ב

יבאר שאם גלה האב דעתו שרובה לקדש בתו קטנה לפי והלכה היא וקדשה עצמה לו הויא ודאי מקודשת ויב' דברי הטור והפוסקים :

ויעמיק העין בכל דברי הפוסקים בדין קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה אחת לאחת ויסקים פסק הדין בארובה דף מ"ה

מתניתין האומר לאשה

התקדשי דף מו זמז

הלכה א ב

יבאר אם גמר האדם דבריו ואמר לאשה התקדשי לי כו' וכו' ולא כ' נתן ביד האשה :

ואם אמר לה כאלו יבאני לך א"ה ואכלתן ואם חזרה באחרונה ואם אמר כו' וכו' וכו' יחקו היט' לחלק בין אומר כו' בלא ואלו לאומר כו' בלאו ועיין דק בדברי הר' מ"כס' באה שאמר כה' נדרים ובהלכות שבועות ובהלכות משוואה המוקדשין :

הלכה א ב

לקידושין אם עשתה האשה שליח קבלה אם יכול השליח לעשות שליח אחר :

ויבאר אם עשה הכעל שליח לקדש אם יכול לעשו' שליח אחר : ודין אם אמר הכעל לשליח לקדש לו אשה וישאל לו חפץ כ' והוא שאל חפץ בהשאלה מאיז אחר :

הלכה ד

יבאים לענין ההלכה דין שלוחו של אדם כמותו ניק' ויתרן על דברי הר' מ"כס' פרק ג' מהלכות אישות ופרק ד' מהלכות תרומות :

הלכה ה עיני לבד

הלכה ו דף מב

יבאים לפסק הלכה שרשי הדיני' ביתומים גדולים וקטנים שבאו הגדולים ליח' חלקם להשכיח' ואם הקטנה מחו בחלוקה כגון שהיה לו סדה שכל לו מאכיו אמו ורונה שיהיה חלקו קמוץ לו :

הלכה ז בדרך הנז

יבאר כל הדעות בדין אוניאת קרקע ויתלקס לר' דעות ויבאר דברי רבי ירוחם וקושי בדברי התוס' בדברי רבינו תם בפוקימות שונות' ויבאים מה עשה במחלוקת' כאלו לענין הדין ומי הוא המוחזק ויבאר דמאי ד' אמרינן מוכר לעולם חוור לא נאמר זה בקרקע שהרי יכול להביא שם תגרים והוי' כ' כמקחו כדו' :

הלכה ח דף מג ס"ג

בא העיני ברוכ ענין ודין בכל התורה כלה לענין פסק ההלכה אי אמרינן אין שליח לדבר עבירה' ועיין בדברי הר' מ"כס' בפרק שני מהלכות רוצח וכו' מהלכות מעילה ודין במורד פי המלך' אם חייב מיתה לפי שיש כוה מחלוקת :

הלכה ט

לענין עדות השלושים היט' לחלק בין כהף לשטר' ודין אם שלח המעו' למלוה בלי דעות המלוה וכפר המלוה שלא הגיעו לידו ואם השלושים נאמרים' וחקירה בדין זה ועיין בטור ח"ו כיון קכ' א על ה' מוהרי"ק :

הלכה י דף מו

פיסקא האיש מקדש

כתיב חב

כלל

כלל

כלל הכרם

מפתחות

הלכה ב דף נב

יבאר שכ"ה שאמר לאריה שקדם כחלקו תקח לך מהיותר גדולים שבהם כנגד הקטנים שלקחתו שאינה מקודשת ואם אמר לה תהא לי מקודשת בחלק שיש לי בכללים או ואם יש לחלק בין אמרה לה כן אחר הקדושת או בעת הקדושת:

מתני' המקדש כחלקו וכו' יעיון בדברי התוספות אם אמר לה ע"מ שאדבר עליך לשלשון אם נדון לתת לה פרוטה ועיקרה דמלתא הוא כפ' האומר בד"ה דמייתי נמי יבאר חידוש מה ברוח קושי טעם שאין מקדישין לחם כלל תורה מ"מ אין מקריבין שלחן יכול להקריב הלחם כלל תורה:

קרכנו

מתני' המקדש בערלה דף נו

יבאר מהמקדש בערלה שיש בה ש"ס שלא כדרך הנחתה הויא ספק מקודשת:

פיסקא בעגלה ערופה

דף נו

יבאר כלל אין הקש למחנה יקושי על רש"י ז"ל כזה וישו"ב גדול בדבריו:

פיס ציפורי טצורע

יבאר דבפורי מצורע אסור לאחר שחיטה ולא קוד' ויק' על הרמב"ם בפ"ה המשנה:

פיס וחולין שנשחטו בעזרה

יבאר דאין מזהירין מן החין ואפי' כרת לא מייתי אבל בגלוי מלתא מייתי אפי' כרת:

עוד יבאר כלל דלא עבדין יוכיח מחוץ לענין אלא מן הדבר בעצמו:

עוד יבאר באורך דין חולין שנשחטו בעזרה אי הוו דאורייתא או דרבנן ויעמיץ העיון בדברי הרמב"ם ז"ל כמ"ש פ"ה מה גניבה עם מ"ש פ"ה מה מאכלות אסורות ויק' על מה שכתב' מוהר"ק בפ"ה מה שחיטה עיון בדברי רש"י פ' מרובה דף ע"ב המתחיל חולין שנשחטו וכו':

פרק האומר דף נט

יבאר דלא טייך דין עני המהפך בחררה אלא במהפך ממש וחזור אחריה בעצמו אכל העוש שליח לקנות ולקחה השליח לעצמו אינו נקרא אלא רמאי ולא עני המהפך בחררה:

עד

הלכה ג דף מו

יתבאר כלל דלא אמרינן להודיעך כחודפ' אלא במאי דפליגי דיש יותר כח לפ"ו אבל אם נקט הכי להודיעך דדוקא בהך מלתא כ"ל הכי ולא בענין קחר לא אמרינן להודיעך כחוי:

עוד יבאר שם שבשאלה אמרי' בלה כדירה אינו אלא במאי דמקשינן בלו' בלה כדירה בהך מלתא דאיידין כה אבל לא שייך לומר בלה כדירה בענין הדומה עיון בפנים ושם יבאר דלא אמרינן נעשה זמנא כשיש יותר חידו' בדבר השנוי אבל כשהענינו שיש לא שייך לומר כן:

דף מו מח

בא הפסק דין בדין מקדש כמלוה בשלימות ודין אם המלוה פלה היא בעין וקנה בהם מוכר אם קנה ועיון במתניתין דכל הנעשה דמים באחר כפ"ק ודין אם החויר השטר כמלוה שיש לו עגלה הויא מקודשת אם יש בנייר שזה פרוטה ועיון על דברי הר"ן שכתב שנהיך להחזיר השטר ללוה' ועיון דק על הרכ מוהר"ק בא"ה ודין אם אמר לה התקדשי לי בשטר חוב דלד"ה הויא מקודשת אם יש בנייר ש"פ ואם קדשה במנה וכמנא חסר דינר מהו פסק הדין בזה ואם קדשה במלוה של אחרים והחזיר לה השטר ואם קדשה כפקדון שיש לו כידה ונגכ שיש לחלק בין ידעה הגנבה קודם קדושתן ללא ידעה: ודין אם אמר לה התקדשי כפקדון שיש לי בידך אי משעמה שיש בידך ה"ז רכ' ה"ז מעט' ודקדוק בדברי הפוסקים במקדש כמלוה שיש עליה משכון ולא בא מעיקרא כתורת משכון ודקדוקים כפ"ה בזה ודין אם קדשה בשטר ארוסין ואין עליו עדים ויש בנייר שזה פרוטה:

מתניתין דתקדשי בכוס וין

דף מח

יסקא אם אמר לה התקדשי בכסף ונתן לה זהב אם יש להחמיר ואם האיש עשה שליח לקדם לו אשה וילוו לו דינר כסף ויהיה זהב או להפך:

דף נ

יבאר בדין המוכר נכסיו עד לעלות לאו' חילוק בדין כפי השמות וחילוק דעת בזה:

פיסקא דף נב

יבאר דין המקדש האשה עגול ובגובה כחלוקים בפלוג' ודין אם נתיאמו הכעלי' אחר שנתקדש ועיון כעו' בדברי הר"ם כ"ז וכו' בין גול לגנב

כלל

כלל

ג

דינו תכא

מקכה דש כל

מפתחות

9

פרק טו סח דין

כסוף הפ' יעמיק עיון בסוקקי כפיה נכרית דלא תפסי קדושין ויעמיק בעיון אי עובר ירך אמו או לא דעמיני רביס תלוים כזה ופיש קתירות רכות בזה :

מתני' ד"ט או' וכו' יבאר שבזמנינו זה שמשלמים מפי מהשפחות יכול הממור ליקח אותה לכתחילה ויטהר זרעו ויבא דדוקא שפח שקבלה דת יהודית יקח הממור דא"ל כ"כ ה"ל נכרית ואקור לוקחנה ויבא' שזרין מהממור יפרט שאינו בא עליה כחור' נשואי' דש"כ הרי הנוא מסוחרר ואין לו טהרת זרע :

פרק י' יוחסין

דף ער

דין נאמן בעל המקח לו' לזה מכרתי יבאר כל' מכיר דבריו הפוקקים יפה :

דף עח

יבאר כלל במדות דכל מה שהז' נריך שיהא דומה כלל ושוה בכל דריו :
מתני' מי שנתן רשות יבאר לענין הלכה דבריו הרמ"ה או שני שליח אחריני ויבאר אם חולק הר"ש כקדושין :

דף עט

יבאר כלל במדות דאע"ג דהלכתא כרב באיסורי אי גס בהך פלוגת' תליא מלתא דמונח לא אמרי' הלכתא כסמואל דנינו ויבא דבריו מהר"ל בזה ויבאר דין קדשה אכיה בדרך אם יש יומני בגרות ועיון בדברי הרמ"כ :

ויבאר דין בחור שקדש אשה ונפתתקו במנין שנותיו ותיך החלוקות בדמים אלנו כקטנה שנתתקו כמפכר שנותיה ולא נבדקה בעת הפסק אש' הכיאה קומניס :

ואם נבדקה ולא מנאו לה אי הויא ספק דרכך או לא :

ואם נכתתקו בשנותיה ונבדקה ומנאו לה אי הוי' הוכחח על השער ג"כ ויבאר מהקנת הסוגיא שכתב הרמ"ה דוקא במבחיטתו :
ב ב

עור' יבאר סד"ה עמי מההפך דיכי כלמד' נ"ף גי' מדבריהם בין הפקר מניחה לענין אחר וחידוש' בענין מלמד הושב עם כ"ה אש נריך שיהיה דוקא סבתו כדי שיהיה ככלל כדין עמי מההפך' עור ויבאר פסק ההלכ' כבא אחר וקדשה און ל' יום ונ"י אור דברי הרמ"כ ודברי ה' מוהר"ק זלטה בזה :

דף ס עמוד ב

כפיה' דע"ה שיש לי ק"קזוז בע"מ שיאמר אותם פ' יאכק' אי נריך אותם פ' שיאמר אין לו כירי או דילמא אפי' שתק מהני ויסקים הדין דאניה מקודש' ויתן טעם למה לא תהיה מקודשת בספק :

סוגיות תנאי בני גר דף סא

ית' בה דיני התנאי באורך ודברי כל המפרשי' בעיון נמרך וכלכריה' מוהר"ק זל :

דף סב

מתני' המקדש לאטה ואמר כסבור הייתי וכו' יבאר שאם האטה אומר לאיש שהיא כהנת ואח"כ קדשה האיש התם ונמצאת לוייה אילה מקודשת :

דף סג

מקנה יבאר החילוקים שיש בדין אדם מקנה דבר שלא דש כל בא לעולם ולדין כדבר טכא לעולם אש נתקדש קדש קדש מה הדין ועיון בדברי התוס' והרמ"כ :

מתני' ע"מ שאדבר לשלטון יבאר אם לא נתן לה ברוט' היש להממור בזה וידקדק זה מדברי התוס' בעיון דק אעפי' שלא נוכר בדברי הפוקקים ויבא' חס"די שידבר בדרך המדברים בין יועיל בין לא יועיל ויתבאר דברי הרמ"כ והר"ש והר"ן יפה ויתבני' ע"מ שירצה אבא' :
מתני' קדשתי את כתי יחקור אם האב נאמן לו' על הבן שהוא גדול בענין קדושי' ויחקור אם הנשים באמנות להחמיר ויקמור' בחקירה זאת על מ"ש המח' והחריך כתשובת שאלה :

מתני' מי שאמר בשעת מיתה עיון על דברי הר"ה והרמ"כ זל :

יבאר דין המקדש בעד א' אי מתמרינן ואם אומר עד ה' שהיו עם עדים ואינו מביחם ואם עד א' או שהודית האשה בפניו :

מפתחות

מפתחות הפוסקים פרק

ה' מהלכות אישות המקדש כבוד
בגמיה ל' ע כתוב פר' האיש מקדש
דף כ"ב :

פרק לשונות הריף זל

ה' מהלכות אישות דין הרי את מקודשת
לי כשכר שאדבר עליך לשלשון ל' ע כש
דף ס"ב :

עיון בדברי הריף פרק האיש מקדש ל' ע כתוב בדף
מה הלכה ג' עיון בדבריו סוף פ' האו' כתוב סס
עיון בדבריו פרק עשרה יוחסין כדון כאמן בעל
המקדש ופרק שנים אוחזי' כתוב בדף ע"ד :
עיון בפרק הזהב כשמעת דכל הנעשה ל' ע כתוב
בדף כ"ח במשנה דכל הנעשה :

פרק

בפירוש

ה' מהלכות אישות דין האומר לאשה
הרי את מקודשת לי כק' דיבר ל' ע
כתוב כפ"ק משנה א' הלכה י' דף ח' :

המשנה פרק האיש מקדש
המקדש בערלה ל' ע כתו'
בדף כ"ד :

לשונות הרמב"ם

מפתח לשונות הפוסקים

הרמב"ם הלכות איסורי

ביאה

כ' דין הבא על אשתו ל' ע כתוב
בפ"ב האומר :

ג' וכלן ולדותיהן מותרים כפ"ב האו'
דף ס"ח :

זכ' ל' ע כשני מקומות ל' ע כתוב בדף
ס"ח :

כ"א דין אסור להשתמש באשה ל' ע
כתוב בריש פרק עשרה יוחסין :

הלכות גרושין

ט' דין הלכה והניחתו ל' ע בדבריו
הרב המגיד כתוב בדף ס"ג :

הלכות יבום

א' אכל כוונת השפחה וכו' ל' ע
כתוב בפ"ב האומר דף כ"א :

הלכות מאכלות אסורות

ח' דין כל מקום שני כתורה לא תאכל
ל' ע כתוב פ' האיש מקדש דף נ"א :

הלכות שחיטה

ב' וכל השוחט חולין נריד עיון כתוב
בדף נ"א :

כ"ח

הלכות תשובה

פרק ג' כתוב
בדף מ' :

הלכות

ת"ת פרק א' כתוב בדף ל"א
כדון חב"ס לא יקרא לרכו פר'
ו' בדברים שמכרו ל' ע כפ"ק דף י"ב :

הלכות

סקלים פ"ד חומת ירושלים פרק
האיש מקדש דף כ"ד :

הלכות

אישות פר' א' קודם מתן תורה
וכו' כתוב בפתיחת המהכתא

פרק

ג' מהל' אישות דין ככרי אינו נעשה
שליח בדף מ"א :

פרק

ד' מהלכות אישות דין אין האשה
מתקדשת אלא לרבוה ל' ע כתוב
כשמעתא קמיתא בהלכה ואלו אימי :

פרק

ג' מהלכות אישות דין המקד' בכיאה
וכו' ל' ע עם מ"ט בפרק י' כתוב כפ"ק
פ"ס וככיאה מכלן הלכה ב' :

ובאותו

פרק דין אין ראוי לקדש האשה
עד שיראה ל' ע כתוב בריש
פרק האיש מקדש הלכה א' דף מ"א : ועיון
בפירוש המשנה בזה כתוב סס :

פרק

ג' מהלכות אישות בתקדשה קודם
שתבער ל' ע כתוב דף מה הלכה
ג' :

פרק

ה' מהלכות אישות אסור להכריז
שאסור לקדש בהם ל' ע כתוב בפרק
באיש מקדש דף נ"א :

מפתחות

ז

א' כתוב למעבודא דאורייתא נרין
עיון פפ"א מה' מלנה כתוב ריש ב'
כס"ק דכ"ה פ"ק הלכה ז' ר"ק:

הלכות כלים

ב' דין לפיכך נכבטגול וכו' ז"ע
כתוב כפר' האיש מקדש דף ל"ב

הלכות גניבה

ב' ז'ל אעפ"י שחולין שנסחטו ז"ע כתו'
כפ' האיש מקדש דף כ"ז
ג' דין: ז"ע כתוב בפ"ק דף י"ח

הלכות גזילה

א' כל החומר עבדו וכו' ז"ע כריש
ב"ק כתוב כשמעתא וא"י אימ' וכו'

הלכות נזקי סמון

א' דין נגחה והמיתה נרין עיון
כתוב פ"ב האומר דף ס"ח

הלכות רוצח

ב' נרין עיון כתוב כפרק האיש מקדש
דף מ"ג

הלכות מכירה

א' דין מכר לנ' מדות וכו' עם פ"ב
נרין עיון עיי' בדף כ"ז
ה' וכו' דין ז"ע כתוב בפ"ק מתנה'
כל הנעשה דמים דף כ"ח:
ז' מדה זו לכשאקחנה נרין עיון
כתוב כר"ק ס"ג
ז' דין כד"א כאלם טהור חשקן ב'
כריש פ"ק כשמעתא וא"י אימ'
ך' כאמן בעל המקח וכו' נרין עיון
כתוב כפרק עשרה יוחסין דף
ע"ד:

הלכות עבדים

ב' דין הנמכר לבני ומשיב השאר
כס"ק נרין עיון כתוב בפ"ק הלכ'
ז' דף ס' ושיון על הרב מוסריק זלחה:
פרק

פרק

ז"א פסק הרמב"ם איכה יולדת נ"ע
כתוב כ"פ האומר דף ס"ח:

הלכות נדרים

ד' נ"ע כתוב כר"ק מ"ו:

כפרק

הלכות שבועות

ז' שכונה שאין לך כירי ז"ע כתוב
כפרק האיש מקדש דף מ"ו:

פרק

הלכות ערכין

ד' דין אם היו עמוק' ואין בהם עשר'
ז"ע כתוב כפרק האומר דף ס"ח:

פרק

הלכות תרומות

ד' דין ואין עושין שליח גוי ז"ע כתוב
בהאיש מקדש דף מ"א:

פרק

הלכות מעשר שני

ג' נרין עיון כתוב כר"ק כ"ד

פרק

ט' נרין עיון כתוב כפרק האיש
מקדש דף כ"ד

פרק

הלכות פסולי המוקדשין

ד' דין הכרים טעאת מעוברת ז"ע
כתוב פ"ב האומר דף כ"ח:
ז' דין או כוית למחר וכוית כחון
ז"ע כתוב כר"ק מ"ו:

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

לשונות הרמב"ם

הלכות פועלה

ו' לעולם אין מועלין בשיירי לשכה
בהאיש מקדש דף כ"ז:
ז' דין ככל התורה אין שליח לדבר
עבודה ז"ע האיש מקדש דף מ"ד
בהלכה ס' עיון ע"ס:

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

פרק

הלכות מחוסרי כפרה

מפתחות

כ"ט עיון על דברי הר' מוהרי"ק
 כפ"ק משנה א' הלכה י"ח
 ל"א עיון על דברי הרב מוהרי"ק
 נרי"ך עיון כתוב כפ"ק משנה א'
 הלכה י"ד:
 ל"א כתב הר"מ ז"ע בדברי הר'
 מוהרי"ק ז"ל כתוב כפ"ק דף י"ב
 ל"ח א' מן התנאי נרי"ך שיהיה
 וכו' כתוב בסוגיא דכ"י ג' דף
 ס"א:
 מ' הביא תשובת הר"אש ודברי
 הר' מוהרי"ק ז"ע כתוב כדף ס"ד
 קמ"א בת דברי הר"מ וש"אין כן
 דעת הר"אש ז"ע כתוב כדף ע"ט

סימן
סימן
סימן
סימן
סימן
סימן

ב' דין ויש ללוות ולגאול נרי" עיון
 כתוב כפ"ק דף כ"א:
 ג' דין שיאמר וישנה נרי"ך עיון
 כתוב כדף כ"ב:
 ג' דין אין עבד יוצא לחירות לא
 כהירוס ז"ע בהל' ביאת מקדש
 כתוב כדף כ"ה:
 ז' מהלכות עבדי האומ' לשפחתו
 הריאת כת חורין נרי" עיון כתוב
 קוף פרק האומר דף ס"ח:

פרק
פרק
פרק
פרק

הלכות נחלות

ג' דין הניח להם כתוב ס"ס האו
 דף ס"ח:

פרק

הלכות מלוה ולוה

ג' נרי"ך עיון כתוב קוף פרק האו
 דף ס"ח:

פרק

הלכות ממרים

ז"ע כתוב כדף ל"א:

פרק

הלכות מלכים

דין שהפלט אסור להדיוט ז"ע
 כתוב כפתיחת המכתב:

פרק

לשונות הרב בעל הטורים

טור יורה דעה

בה עבדים ז"ע כדין הכותב לשפחתו הרי את כת
 חורין כתוב כדף ס"ח:

בסימן

ט"ה עיון בדברי הר' מוהרי"ק
 ז"ל כפ"ק משנה א' הלכה י"ד:

טור אבן העזר

ז"ו כתב דלית הלכתא כר"ס ז"ע
 כתוב כדף ס"ח:

סימן

כ"ח דין היה לו מלוה ז"ע כתוב
 כדף מז' ומ"ח:

סימן

כ"ח דין אם גבב או גזל נרי" עיון
 כתוב כדף כ"ה:

סימן

טור חשן המשפט

ח' כמזער שליח רבנן ז"ע כתוב
 כדף י"ב הלכה ד'
 קנ"ג נרי"ך אי אכילת פירות הויא
 הוקה נרי"ך עיון עמ"ש בקימן
 דע"ס כתוב כדף כ"כ:
 קנ"ט דין וכן ראובן וכו' נרי"ך
 עיון כתוב דף כ"ח כמשנת כל
 הנעשה:
 רמ"א בדיני התנאים נרי"ך עיון
 כתוב בסוגיא דכ"י ג' דף ס"א:
 שכ"ג נרי"ך עיון כתוב כפרק
 האיש מקדש דף ל"ב:
 טז"ט דין אף על פי שהתם אינו
 משלם כתוב דף ס"ח:

סימן
סימן
סימן
סימן
סימן
סימן

לשונות הראש זל

קמ"א קידושין כדין המוכ' בהנאת
 מחילת מלוה נרי"ך עיון כתוב כפ"ק
 כמתניתין דכל הנעשה דמים באחר ובעיון על ה
 הטור והרב מוהרי"ק ז"ל הלכה:
 פרק האומר והוא לשון המתחיל
 לא בא אחר וקדשה ז"ע כתוב
 כדף ז"ט:
 האומר מתניתין על מנת שאדבר
 עליך לשלשון נרי"ך עיון כתוב כדף
 ס"ג:
 האומר בכתב דכל הערויות שכתורה
 לא תפסי קידושין ז"ע כתוב ס"ב האו
 י' יוחסין גבי כאמן בעל המקח וכו':
 ז"ע כתוב כדף ע"ד:

פרקא
ברי"ש
פרק
פרק
פרק

מפתחות

ח

כ"ב ז"ע כתוב בדף י"ב הלכה ה'

הלק נ

כ"ז ז"ע כתיב בדף כ"ב כ"ג כ"ד הלל הלכה ג'

הלק ג

תשובות מוהרש"ם זל"ה

בחלק השייך לא"ה כ"א כ"ב ז"ע כתוב בדף הלכה ה'

כררי פרק בל

חבשר המחודשים

א מדיבור המתחיל ושאנו הכא יתבאר דפרכוין על מה הנזר ס"ק וי"ב כ"ה נד חמור עם שאין הפרכה ט"ו :

ב גבי הא דרבי הא למה לי קרא יתבאר דלפעמים בעי הא אתיא בק"ו ולשתוק מן הפסוק אע"ג דמיייתי אוהרה מק"ו וק"ל ח"ן מוהירין מן הדין מטום דהק"ו אוינו מועיל אלא ל לגלות כ"י הפסוק :

ג גבי כ"י דב יוסף ט"ו יבאר דאע"ג דחז"ל למילף במה מנינו נ"ח ליה למילף מק"ו אע"ג דאית כ"י כרבי טובא והוא דוקא כשיש סתירה לק"ו ולמה מנינו דא"ס סתירה הק"ו לא יכול על המה מני" ח"ן לך קושיא גדולה מו"ו :

ד גבי ומה במקום שכתב כרי עם כרי עושה בגמרא פרכא כנראה שהיא אסוף ד"כ וכחכ בעל הליכות עולם שלא מנינו דוגמתא בתלמוד ובא תיקון בדברי המה מוהבס על כל מה שבא בתלמוד ויבאר סכנות הפרכה היא ד"י אסוף דינא בטוב טעם ודעת :

ה וטעם יבאר שפרכא מסב"א דמכליעין בתוך הק"ו א"ס לא יהיה על אותן שיוכלו להכליעה עכו"ן כיון דיוכל להכליע כריש דינא ח"ף עכ"י שלא הוכל לעשות זה כדוף דינא שכ"ד דמי :

ו גבי הא דפריך מה לחמוז שכן ענוש כרת יתבאר דאע"ג דח"ן עונשין אכ"י מלקו מן הדין כשהק"ו הוא לגמרי על הלכו לוקין עליו ועיין בפנים :

גיטין כ"י מי שאחזו בגבי הא דת"ר הו"ניסך והנשר ט"ו ז"ע כתוב כסוגיא דכ"י נ"ב דף ס"א :

בב פרק יש כותלין גבי הא דא"מ רבא אלתרוג זה כתוב כמתנה כת"ו :

כ"ג האומר דף ס"א :

תשובות הראש

כלל ל"ה ס"ג כתוב בדף הלכה ג' דף י"ב :

תשובות הרשב"א זל

בשמותיו כ"י האיש מקדש ז"ע כתוב בדף מ"ה הלכה י"ג :

בתשובות כ"י תרי"ג ז"ע כתוב בדף הלכה ה' משנה ח' :

בתשובות כ"י תשע"ד ואלף ר"ל ד"ע כתוב בדף הלכ' ומשנה ח' :

בתשובות כ"י אלף רכ"ו עם סימן אלף ת"ד ז"ע כתוב בדף דף ט' הלכה כ"ד :

הר"ן זל

פרק האיש מקדש דף מ"ה ז"ע כתוב ע"כ בענין קטנה שנתקדש שלא לדעת עוד ע"ס בד"ן מקדש כמ"ה י"א א"ס חמור השטר כתוב דף מ"ח :

כריש פרק האומר כ"ס הרשב"א היבא דכ"א אחר וקדשה :

כתוב בדף כ"ט :

הר"ן עוד ע"ס כמת"י ע"י שאלה ללשון כתוב בדף ס"ג כ"י נדרים בענין נויר עובר לכ"י ז"ע כתוב בדף הלכה ו' :

נמקי יוסף כ"י טנים אחוזין דלגבי טדה בע"י מעבשו כתוב בדף ס"ג :

מרדכי

עשה אירע כגמ"א וכו' ז"ע כתוב בדף פ"ט דכ"ה הלכה ג' :

פרק שני על קטנה שנתקדשה שלא לדעת אכ"י ז"ע כתוב בדף מ"ה הלכה י"ג :

תשובות מוהר"ן זל

הלק א דף כ"ח ז"ע כתוב בדף כ"ב משנה א' הלכה ו' :

מפתחות

ללמוד דבר אחד אין לנו לומר דממה מזינו כלמוד
אותו הדב ואהנין ו להכיח דבר אחר כוכף דא כ
ככל ק' ו סכתלמוד תמצא כיוצא בזה :

בד"ה שטוריס וכו' יבאר שאף הדבר דלא מהני
לעשות ממנו יוכיח מהני לעשות ממנו ק' ו שכמעט
חומר שמינו כלמד יותר מן המלמד נעשה הק' ו

עוד שם שהקולא גריך שתשתנה מהחומר שיעור
כיבר ועיין בפנים :
עוד שם חילוק בענין דנין ק' ו מהלכה :

פתיחת המסכתא

עיקר המסכתא היא להורות לנו דרך
יירוך האדם לקדם את האשה
אשר היא מצוה זינו האל יתברך לכל נהיה באחד
משאר האומות להיות כרוסים בעריות ולפדילנו
מדרך הזונים אשר היינו מורגלים קודם מתן תורה

וקודם שכתב המסכתא לכאור מה שהיה
מתן הקדשה קודם מתן תורה
כדי שגדע איקור הקדשה שאברה תורה : וכבאר
דין הכלגש אם ההדיוט מותר בה ואין דנין בזה :
ול' הרמב"ם בערך א' מהלכות אישות :

קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה
בשוק אם רצה הוא והיא כותן לה
מכרה וכו' על אותה על אם הדרך וכו' משנתנה
התורה באברה הקדשה שבאמר לא תהיה קדשה
מבנות ישראל לפיכך כל הכועל אשה לשט זנות
בלא קדושין לוקה מן התור לפי שבעל קדשה ע"כ
והשיג הרא"ה ז"ל אין קדשה אלא מזומנת והיא
המופקדת לכל אדם וכו' עד מכל מקום אין איקור
לאו אלא כמזומנת עניה לכל אדם שאם כדכריו
מפותה היאך משלם עליה מומן והלא לוקה אלא
ודאי משהוצר בה לפתוי איכה קדשה עכ"ל

הכין הרא"ה ז"ל בדכריו הרמב"ם שמ"ס כל הכועל
אשה לשט זנות בלא קדושין לוקה מן התור היינו
אף בבא דרך אקראי או אפי' כמיוחדת לולטש
פלגש ולכך כתב שאין קדשה אלא מזומנת וכו' אבל
המיוחד ע"מ אי"כ לא מלקו ולא איכו לאו וכו' ועד
זה הלך ה"ה משנה והביא באיה מדכריו הרמב"ם
מ"ס חזקה אין אדם עושה בעילתו כעילת זנות
וכו' :

ולי נראה שאין מזה כ"כ הכרח כיון
שכית דיוט של דוד גודו
על יחוד הפכויה כ"ע דינ' כי האי גוונא נמידי לה :

ז בני הא בחורט כסור וחמור יבאר דלא
אמר' הנד הטוה שבהם בענין שאין בהם
גורם הטוה לשניהם :

ח עוד כלמוד מתירון אחר דכשעשינו ק' ו
ומה על הק' ו גריך שיהא הדבר באיקור
מגד הק' ו ולכך אין לעשות ככילה תוכיח משום דלא
שייך למעבד בה ק' ו מערלה :

ט בדיבור כלאי הכרס יוציא המח' כלל
שאין ללמוד כמה מזינו לא כשיש שייכו'
דלמד עם המלמד לענין הדין :

י ושם יבאר בכל המקומות דאמרינן
חדא מתלת דפרכינן קילא וחומר' אמאי
לא פרכינן מיד אחרת מתרתי פרכא כל דהוועיין
כפני' :

כלל דיו בפ"ק ד"ט

עיין בדכריו רש"י בפ"ק ד"ט בענין דיו :

כלל דעל מה הנד מעלמא לא פרכינן בתוס' כ"כ
דמזיעא :

דיבור המתח' כוכר הכל יוכיח וודיע בו דמעלמא
מזמ לא פרכינן הא בענין דדמי לגופו פרכינן
ועיין בפני' דרב"י בזה :

בענין דיו סוף פרק ביצה הרגל

במחז' יבאר דדיו שאקוף דינא עדיף מדיו אריש
דינא ועיין במהרי"ן לכ ורבכ"י אחרי' בזה :

כד"ה אני לא ארון יש ללמוד ממנו דפרכינן פרכא
אעיקרא דדינא ואע"ג דאינו נעשה כן בתלמוד
כשיש סיכה גדולה פרכינן לה :

עוד שם דק' ומכברא אינו נהפך ועיין בתוס' וע"ט
בכל דברי התוס' ומה שכתוב בפני' :

בסוגיא רמפץ

יש בה עיין וכללים נלמדים :
הא' הוא שאין עושיין ק' ומורכב מושא ומקום גבי
מה לפכין קטנים שאינו כוב :
עוד יתבאר מאותה קוגיא שכשים לנו ק' ומה מזינו

עצמות יוסף

ק

עור

כתב הרב המגיד ז"ל ועוד מדאמ' הכי חלעור פנו הבא על הפנויה שלא לשם אישות עמאה וזכה פי' ונספלה לכהן ואשכח דלא קיל כוותי דר' אלעזר ממ' משמע דאיסור לחו איכא דאימ' התורה היה מותר היכי פ"ר אלעזר דמקרי' וזכה ע"ב: זל המנהיג דאפס' לו דר' א"ל ק"ל דקדשה דקרא בינו פנוי הבא על הפנויה ולכך אמר שהיא חקורה לכהן ואמ' לא קיל כוותי לא כמד' דאין וזכה לא בגיורת ומשוחתת ולדעת זה קדשה דקרא היינו המושגת ומוסקת לכל:

ודבריו

דקדשה דקרא בינו פנוי הבא על הפנויה ולכך אמר שהיא חקורה לכהן ואמ' לא קיל כוותי לא כמד' דאין וזכה לא בגיורת ומשוחתת ולדעת זה קדשה דקרא היינו המושגת ומוסקת לכל:

ואפשר

לו דלא מג' פלוגתא בין דני אליעזר לשאר תנאים לא דוקא בזוהר דכהן לא בקדשה הכתיב לא תהיה קדשה ולא פושי מחלוקת לא ממש:

אך קשה

דאכתי מנא ליה דלחסי איעור לוקה כבא על הפנוי דלעולם אימא לך טאין בה שום חיוב ואפיה גור הכתוב טלל יקח הכהן אותה האשה הבעולה בי היכי דאמר האלמנה לכ"ג:

וראית

להבט בין בהשג' על מנין המנו' להרמב"ם ז"ל בעיקרה האמת שם זל בפנוי הבא על הפנויה אש לדעת פלגשות רבנו לו' שתתא מיוחדת ודועה לו' וזה מותר הוא וחדונו דוד ע"ה נשא מהן אבל בא עליה דרך מקר' בענין הזוהר זה אינו בכלל אל תחלל את בתך להזנותה ולא בכלל לאו דקדשה אלא לדברי רבי אלעזר ואין הלכה כמותו אבל הוא בכלל חזרתו של ר' אליעזר כן יעקב מתוך שהוא בא על גשם ברכה וכו' ע"ב הרי כתב דלר' אליעזר פירוש לא תהיה קדשה הוא פנוי הבא על הפנויה:

ואחר

שכתבתיה שיש לדקדק על הכפי

נראה

שערי' ושלממה כפי דרכו בדברי הרמב"ם ז"ל מהאי דאמר רב' פסקה דרין פ' כג' אמר רב יהודה אמר רב באותה שעה גזרו על הייחוד ועל הפנויה ופרוך ייחוד דמורייתא הוא ומשני' אלא אימא גורו על מחסו דפנויה ע"ב והנה מעיקרא היה אביק אדעתא דגזרו ועל ייחוד דאשת איש ועל כדאית הפנוי דהכי קאמ' על הייחוד ועל הפנויה נמשו דקמות' כעיקר דעריות דהוי ידחור ייתא דר' פיה ואביק אלא ייחוד דפנויה משמע דכאית פנויה מגוורה הוי גל' מראובייתא וכיון טפן היכי כתב הרמב"ם ז"ל דהבועל בל' קדשוני לוקה:

ונראה

דס' לדמשקרא נח' רוס ס'ל דל' דאייחוד דפנויה קאמר וייחוד גמ' קאי אפנויה ופרוך הייחוד דעריות דהוי ד' דאורייתא ומשני' אלא אימא וכו' וזה נראה על פי

ומה

שנראה נכון בדברי הרמב"ם ז"ל הוא שאחר שאעמוד עוד על קתידה אחרת שנראה שם בדבריו שהנה כפי הנראה מלשון זה הוא דכל הבועל הפנויה לוקה ואף על פי שאינה מופקד ומזומן לכל וכמו שהכינו בדבריו הרא' בד' ז"ל והרב המגיד משנה ז"ל וכפ"ס מה' נערה בתולה כתב ז"ל איני חו' שזה שנאמר במערה אל תחלל את בתך להזנותה שלא יאמר האב הואיל ולא חיובה תורה לאונס ולמפתה מוזן ולא מלקות כשארע הדבר מקרה שלא מדעת אביה ולא הכינה ענינה לכך וכו' וז"ל אבל אם הביט כתו הבתולה מובכת לכל מושבא עליה גורם שתמלא הארץ וימה ובו יחמיו בתו לכך הרי הוא קדשה ולוקה הבועל והכעלת השום לא תהיה קדשה וכו' עכ"ל הרי שלא כתן אבו' לאו דלא תהיה קדש כי אש לאי' שמכ' ענין לכך לא למי שבעל אשה דרך אקריהי' ורא' ימיאל ה' הגדול מההיק' ולהי' בכסף משנה בה' נערה בתולה כת' עורר פנה' וכתב ז"ל ונריך לד' וק' שבמך שם אל' מ' כאן עכ"ל הרי הכרח ל' פסוק זה החמיק בדברי הרמב"ם ז"ל ולומר שמש' בה' אשת כל הבועל אש וכו' ל' ל' היינו במופקר' ומזומנת' דא' הכעלה שבעל' היא לשם זנות וכמו ש' בה' נערה ומעתה מה שכתב הר"ם ז"ל בהשגות בה' אשות שאם בדבריו מפות' היאך משלם והלא לוקה וכו' כבר הרמב"ם עמ' וישכ' אותו על פי דרך זה שדבר זה אינו בווד' תמיד וכו' וראיתי בקנת' הגמ' שאות' שאין כתוב בהשגות לטון זה זולתי כמחוק' בעבור זה ונ' מ' ג' א' א' שאין תפיסה על הרמב"ם ז"ל שהיה לדעתו ז"ל אין קדשה אלא מוסקת ומזומן:

ואין

לחלק ולומר דכנערה בתולה כענין שביניה אביה לשם כך כיון שעדין היא בתולה דמסתמא אביה זוכה כיון דעדין לא נבעלה אבל הבועל אשה בעולה לשם זנות אעפ"י שלא תהיה מופקרת ומזומנת לוקה דמסתמא אמר' דכיון שהפקורה ענשה לזה היא זוכה וכו' ורא' זו אסרה תורה דהא כיון שבא עליה לשם זנות מאי אולמיה דבעולא האשונה מפעילה שניה' ועוד שהרמב"ם ז"ל לא דנתק' טעם בדבר' אלא לפי שבא' הדבר במקרה ולא בריר' חילוק זה' עם שבאמת

באופן

שעלה בדבר' שאין שום איקור לאו לדעת הרמב"ם אלא בקדשה' שהיא ע' שהיתה קודם מתן תורה' שהיה מופקר' ועומדת כשוק:

ג ח ומתך

דבריו כד זל נראה שלח די
 כלא קדושין הסך ממש הרב המגיד זל
 שר' כש כתשו קי' של' כת זל חס' ל'
 לו' שלח גורו על הפלגטי המיוחדת
 קודם הגוירה וכו' וכסוף עמין זה כתב זל וז' כדוד
 עבר חס הפלגט היא המיוחדת לכד חלח שהפלגט
 היא בקדושין כדכרי דמי' והרמב"ם עכ"ל ויהנה
 כפל התשוב למשך אחר דכרי הרב המגיד זל וכבר
 הכה על קדוה' המהר"ק זלנה כפ' מה מלכים
 שכתב כפ' דפלגט היא בלי כתובה וכלי קדושין :

גם ממש תראה שכן הדין למלך מותרת
 ולדדיוט חסור :

אבל דעת הרמב"ן בהשנות על מין
 המנות בעיקר ה' כתב שהפלגט
 מותרת וכבר כתבתי למע' גסונו וכן כתוב כתשוב'
 הרמ"ן בהדיא וכן כל מתוך דכרי הר"ן כתשובותיו
 קי' ה"ח שנטא על מי שהיתה לו פלגט כבינו ואחר
 זמן נשאת לאחר אי גריכה להמתין ג' חדשים וכתב
 בתשו' זל שצריכה להמתין דביון שהיתה מוחזקת
 בפלגטו לא מקרי' אשה מונה שהרי הפלגט ה'
 המיוחדת לאישה' אינה נקראת מונה שהרי מתוך
 היא ואכות היו כוהנין בה כמו שאמרו כפ' כ"ב מאי
 נש' וכו' פלגט' בלי כתובה וקדושין וכו' ומעתה
 כיון שהיא עומד' עמו בהיתר מגדלת את כנו ונוהג
 בה מנהג פלגט לא מקרי' מונה וכו' עכ"ל הרי
 הפכים להתיר הפלגט שהרי כתב שהיא מותרת
 והוא הסך מ' הרמב"ם זל :

ונראה שלדע' הרמב"ם חס' אית עומדת
 חללו בקדושין אכס' דשרי דהוא
 זל גריב' כנח' כלא כתובה וקדושין וכמי' כפ' דמה'
 מלכים הסך ממש ה"ה בה' אשיות וכוה' כתב
 ד' הדיוט חסור :

איברא דתמיה ליעל' דכרי הרמב"ם
 שכתב כ" מה מלכים לא ירכה
 לרצס' מפי השמועה למדו שהוא לוקח עד יח נשים
 כין נש' ופלגט' הכל זק עכ' ולדדיוה פלגט' בלי
 כתוב' וקדוש' היו מן המזינין וכמנין מנות לא מעשה
 כפי' שס' ד כתב זל שהזהיר המלך מהרכות נשי' וכו'
 וזכור זה שלא יוסוף על' ז' נשי' בכתוב' וקדוש' עכ'
 נראה מדבריו דכלא כתובה וקדושין יכול להרכות
 עוד זה יד' ראוי שיאחר' שבין הכל יקו' יח ואימי'
 מאריך כוה' שאינו לעיני' וכו' אבל למדנו שלדעתו
 זל הפלגט חסורה :

וראיתי כתשוב' מהור"ר דוד כהן זלנה
 בית' שלדעת הרמב"ם כין
 המיוחדת לו כין כעלה' באקדוה' והלך לו חסור
 מדרכין חז' מהעומד' על חס' הדרך והיא אומונת
 לכך וכו' הרי שהספ' לפי' שכתבתי בדכרי הרמב"ם
 זל

זמתיך שתהיה עופקרת ומוזנת לכל
 אלא שצריכה שתהיה עומדת
 זמתיך מ' שבה אשיות נראה שהמוזנת לכד היא
 סקדטה ולא הזכיר שתהיה עומדת כקובה של וכו'
 ונראה דלשון קצר נקט זק' :

ונראה לי שלדע' הרמב"ם זל כל הכוע'
 אשה כדרך זמתי' ולא היא
 מוזנת לכך איך כה איכוד לאו זמתי' כל הכוע' לשם
 זנות היינו כמופקרת תדע לך שהרי כתב הרמב"ם
 זל קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה פסוק וכו'
 זו היא הנקראת קדשה ומוזנתה תורה נאשרה
 עכ' היינו המוזנת כעמק דתמר דכתיב' ותאב
 בפתח עינים וכתב' כסמוך לפיכך כל הכועל אשה
 לסוס זנות וכו' ואם דכרי הרמב"ם זל אינם כמוזנת
 איך למד' משם דכל הכועל אשה וכו' לוקה כיון
 דכשיטא דקרא איירי בקדשה שהיתה מותרת קוד'
 מתן תורה חלל ודאי שפירוש דכריו הם כרפרישי :

וראיתי כאלו יחזיק שכתב בכתוב' כ"כ
 ח' זל' הכא על כת' ישראל
 פנויה לז' המתויתד עמה' עוכר' על גורת דוד וזית
 דינו כשוט בעז' פ' און מעמדין כ' וז' עוברת על
 לא תהיה קדשה פי' מוזנת לטכובה והוא עוכר על
 ולפני עור וכו' עכ"ל נראה מדבריו שאין איכוד לאו
 דלא תהיה קדשה חלל ליהודה ולדדיוה גורו בית
 דינו של דוד ולא דאיתי מנשי' כפי' עמ' כוה' זכריו
 זל כלל' וזמתי' המוזנת :

ונראה שמש' ה' כעל' הסודים אש' וז'
 עליה חס' בלא קדושין וכו' הם
 ע' שכתבתי בדכרי הרמב"ם זל : תדע לך שהרי
 בה' נערה קי' קעו העתוק בל' דכרי הרמב"ם זכאח'
 שמש' ככ' דכרי הרמב"ם הוא זותר' כסון מהכרח
 שכתבתי וכדכרי המחבר איך לנו הכרח זה :

ואחר שכתבי שאין איסור לאו חלל
 כמופקרת לבש'

נראה דין הפלגט און יהיה דינה אש
 היא חסורה לנשות דת ואמו' שעם
 שכתב הרמב"ם זל שהמיוחדת ענמה לאיש' און
 בה לא מלקות ולא איסור לאו כה' דלדיוה זל חסורה
 מיהא אית בה' ז' און בה' לא' מלקות ולא איסור
 לאו ולא פתב' ולא איסור' התם ומסב' להעת הרמב"ם
 שכתב כ' מה' מלכים זל וכן לוקח מכל' ונכול' ישראל
 נשים ופלגטי' וכו' וכתוב בקמח' הנקראות זל חלל
 הדיוט חסור כפלגט עכ"ל ולא השיג עלה

ועם שש' כספרים כפ' אשיות חלוקות כעל
 קמ' בלאוין פי' ככ' כתב לשון

מתני תוס

כחמה לקמת הכל תני
כהא וכן כח דוכתין
גבו אים ואשה האשה מהלכה
ועמא שהזכירו האיש מקדש אלעג דהוי ממסכתין
לכסוף לכו שדנו לה בוא מילי דאשה בתחלה דומי
דהך מתני והקשו ומתולה נשאת קודם עבר עברו
שהזכירו אח כמשום דהוי מילי דאשה

וקשה

לי איך מתרניס התוספות הויא
דהאשה מהלכה והאיש שכתב
זכראה דכיון דאיש ואשה נזכר בהדיא גבי נשואין
שפיר קתני האשה מהלכה כלומר אותה האשה
שנשאת נתארמלה או הלכה בעלה למדינת הים
וכך צריך לפרש בפהיא דהמדיר את כמ בניור
דאוש גב כוכר בפהשת נזיר איש כי ידור נדר נזיר
ובואכל ממה שכתבו התוס' ברש בתולה נשא
נראה הפך מה שכתבתי ששם אמרו בפירוש דהלי
מתנימא לא קאי אקרא ועוד יש גמגום בתירו זה
דלא דמי לאש דמתני דמאי דקאי אקרא הוי האש
וכל קנייני דכל קוחין ינשתיקין אבל בהאש מהלכ
לא משתעי קרא בהיא עניינא וכדוסיק יש לישב
גב דכרי התוס' דהתם קרוי למה שכתבתי וקל :

ונראה

דכיון דפחדא דוכתא קאי אקרא
זהיא האשה קניית דהכא חגי
דהכא תנא בכל דוכתא דתנא אשה כהא וכן בכל
דוכתא קתני איש :

עוד

יש שואלים כמה מתרניס התוס' פו
ואומרים והכא אקרא קאי וכו' דאכ
שכתובת כפ' כער' שנתפתח אחיל לא תני הנערה
בהא שהרי דין פתוי מוכור בהדיא ככתוב' ולי
נראה שאינו קישור כלל שהרי לא הזכיר נערה
גבי פתוי אלא וכו' ופתה איש בתולה כתוב ואין
להקשות דליתני בתולה שנתפתח דוה אינו ממה
שיקט ודוקא כמה שנוה התנא שייך למיד דליתני
פהא אבל לא יתכן למידק שיטת הלשון וליתני
באופן אחר דהתנא נקט בלישניה נערה לא שמועה
דינא דמתניתין דהתם כסיכא דוקא :

עוד

כתבו דהא גבי ויכמה קתני היבמה
הכנת דכריהם היראה לעד וכפוי
מא ששמעתינו כן הוא זה כי התוספות התחילו
בתחילת דכריהם דכמה דוכתי גבי איש ואשה
קתני כהא ונראה דדוקא באיש ואשה נקט התנא
האי לישנא ובעלי התוספות הקשו ומתולה נשאת
ומעבר עברו ומתירנו מה שתירנו והוקשה להם ד
דלמה להם להקשות ולתרוץ מעבר עברי ומתולה
שאינו לא איש ולא אשה לבך כתבו זל דתירוכם
שכתבו הוא מעבר ולא תירוץ איש ואשה שכתבתי
ופטע דהא גבי ויכמה שאינו לא איש ולא אש קתני
דינא עכ' ואת לבו למימ' דמשום דקאי אקרא קתני
כהא : ג כ עד

אל ועוד האריך אללא שאין מדבריו זל לדכרינו לא
סתירה ולא ניגוד לא האיתי להאריך ולהכיא כל
דכרינו זל

ולענין

הלכה מילנו גדול מהרמבם זל
ומי לא יחוש לדכרי דכרי אלהי
היום כ' ט' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
אמר להדיוט כ' ט' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ'
שהוא מכת המתירין חסם לחסור מטעם נידה וגם
הרמבם זל כתשו שכתב' בעל הטורים בתחילת
ה' קדושין אברה מטעם שיכא עליה כניד טומאת'
וכפי הבראה מדכרינו זל דלענין דדין ק' דמותרת
אם לא מטעם שכוסה לטבול :

ומתדתי

מדרכ ר' ט' מפדואה זל סכת
בתשו כו' יט על טנשאל אמנו
מראובן שפיתה לו פלגם ואח' השיאה לאיש אחד
ונרשה בעלה אש וכו' האוכן לה חזרה לפלגשו
וכתב זל ויתר ל' להתירה לו דרך קדושין ויותר
ג' בן שיקפנה כמנהג הכשרים מאשר תהיה לו
לפלגשו ויאלכל בשר תמותה שח טה ואל יאכל בשר
תמותה בכלות וידאה זרע ואריך ומיש עכ' ל' איך
כתב ויתר טוב וכו' והלל שאסור להדיוט שיקחנה
ולחוש לדכרי הרמבם והבמ' זל וית' אח' לדעתו
זל איסורא מיהא איכא שהרי קראה בשר תמותה
בכלה שומר נפשו ורחק ממונה משחית כפסוהוא

אחר

שכתבתי שורש דדין אומר אחי שמ' ט'
ה בעל החורים באה ס' כ' סוה היא
זונה האמורה כתוב קאי אקרא דא תחלל את כתך
להזנותה שהרי איסור זה פירשו הרמבם זל
דלהזנותה היינו שמכינה לכל ועובר
על לאו דלא תהיה קדשה ויפה
כתשו היא זונה האמונה
כתורה ממש ואין אנו
צריכין לסבול
דדוחקים סוכל הרב מוהר' ק' זלנה כלשון הטור
זל

זה הוא

מה שכתב' לי הנעיר בדין
הקדשה האסורה אחר מתן
תורה ובדין הפלגם : וכליות קדומתן בזמן בלי
קדושין ראיתי לבארס קוד' הסכת' שהיא מדכרת
דענין סקידושין שמקדש האד' לאשה כרץ התורה

זעתי

אתחיל לפרש המסכתא
בגמרא הכותן לעיף כח :

פירוש המסכתא

פירוש המסכתא
הוא פירוש המסכתא
הוא פירוש המסכתא

שם הא
ל' הכפ'
וחדות
כ' דוד
הפלגם
והנה
וכבר
מלכים
סיני
וותרת
מנין
פלגם
תשוב'
כותיו
ואחר
וכתב
זוקת
ה
חתר
מאי
עתה
כונה
הרי
גרת
דת
הוא
מה
מתב'
כס
כה
זיס
לני
סה
כו
גב
ות
ימי
תו
הת
ר
ת
ס

עצמות יוסף

עור

נראה לפרש ולומר דקודם למה שאמר
 ושם וכו' כטבע הלשון עם שאתקן
 תקון שהוא נורף גם כן לתקנוה שהתוכפות פוטו
 להכיל ענמה אמה שתירגו ואמרו ושם בהני עבד
 ואמה וכו' כנראה שמהמה גם כן יש קושיא ונריך
 לתרץ מה שתירגו ולכאורה נראה דזה אינו אמה
 טיקט שכבר התגא הזכיר הא גבי אמה היה תנא
 אמה העבריה כהא : לזה השיבו מילין ואמרו דכל
 דכריהם הם בדקדור גדול ובשלמא אי הוה תני תנא
 העבריה נקמי וכו' הוה אמי שפיר אבל אומה אמה
 העבריה הוה לשון קטנה ביותר ולא הוה ליה למי
 אלא האמה ראייה ליה רגבי וכמה קתני היכא עם
 היות שהיכמה גם כן נקראת אמה ובהכתי ולקחה
 לו לאשה וכמה ולא קתני אשה היכמה כמו אמה
 העבריה אלא וכמה לחוד ה' ה' הלל העברי לחוד
 אלא דאכתי יש לדקדק אמאי לא קתני העברי
 או העברי וקאי אקרא דכיימבר לך אחוץ העברי
 או העבריה וכו' דמכל מקו נריך לתנא למתני מילי
 דעבודות ולומר שם עבדי ודוחק :

תוספות

ב"ש אומרים כפרוטה כמסכ'
 עריות וכו' וקשה דמה מקשה
 בתוספו מהתם דהא בערין לא תני לא שאי דלכ"ט
 מותרת נמורה ולכ"ט אבדור בהחלט כגון אם קדשה
 כפרוטה דלכ"ט מותר לשוק ולכ"ט אסורה בהחלט
 אבל אם פטטה ידה וקבלה קידושין דינר מאחר
 איכא קולא וחומרא לזה וקולא וחומרא לזה דלכ"ט
 מקודשת לטמי ולכית הלל לראשון ואם איכא קולא
 לכית הלל לאם מית הראשון שאו מותרת לכולי עלמי
 גם איכא קולא לכית שמיא : אם מית השני דמותרת
 לכולי עלמא וגם כמת הראשון גם כן איכא חומרא
 לכית הלל כגון שמת בלא כניס דלכית הלל הוה
 וקושה לביס מה שאין כן לכית שמיא : ואפשר לי
 לומר דלכית שמיא נמי עם היות דקאמי בדינר וכו'
 מכל מקו ס"ל דכפרוטה הוה מקודם מקספא והנה
 סיבא דלא קיבל קידושין ודינר מאסה ודאי דכ"ט
 הוה לחומר שהבא עליה בשוגג חייב חטאת ולכ"ט
 לקולא לבי שהיא ספק מקודשת דלוינה כחטאת
 אבל אם פטטה ידה וקיבלה קידושין דינר מאחר
 לכית הלל אין קידושין אחרים תופקים בה ולכ"ט
 תופקים בה קידושין שניהם : הוה א"כ כית שמיא
 מחמורים א"כ התוספות הקשו הוכח דפטטה ידה
 וקבלה כחות מדניר מאחר דלכית שמיא תפסי
 קדושי תרתייהו ולכ"ט קדושי ראשונים לכד תפסי
 ותירגו דלאן להכימתה : אלא כשלח קיבלה ק
 קידושין מאחר נשנית בכית המדר' אחר שכתתי
 זה כאלו ירדי תופסי ד' חט' וכתב ז"ל במסכת עדיות
 תני לה גבי קולי כ"ט וחומרי בית הלל : דאם
 בתקדשה כחות מדניר הוה לכית הלל : אשת איש

ולכית שמיא פנויה ואף על גב דאם קבלה קידושין
 מאחר ומת הראשון הוה כ"ט לחומרא : לאו להבי
 איתשיל אלא לענין קידושי הראשון עכ"ל וכרטה
 שאינו מספיק לעקר קישויותם והנרא' לענין דעס'
 בתכתי :

והא

דאמרינן לקמן אחר שמואל קדשה
 בתמרה וכו' ונריך והאן תני ב"ה
 אומ' כפרוטה וכו' ומשני הא בקידושי דאמי הא
 בקידושי ספק ופרטי ז"ל הא בקידושי ודאי אם ישנו
 ש"פ באקומה ובל' אחר וקדשה אחר כך פותרת ל
 לראשון ואיכה נריכה בט משני וכו' דמשמע דמתני'
 נמי איירי בבא אחר וקדשה ברא' דלא דמי דההיא
 דלקמן איירי בדקביל מאחר כרוט גש כן וכיון שכן
 דמי לקדושי הראשון והוה קדושי הראשון קידושי
 ודאי אבל הכא איירי שקבל מהראשון פרוטה
 ומהשני דינר ולא להכימיתשיל :

תוספות

כפרוטה וכו' תימא דלא ה'
 למתני וכו' ואף על גב דהתם
 נמי תמי' פרוטות הן וגם לוי תני התם כמתניתין
 האשה מתקדשת כפרוטה ולא קתני ש"פ כי הכא
 משמע לכאורה שאין קפידה בדבר נראה דמלוי
 ליכא למידק דלא איתא אלא להכניי מנין הפרוטות
 אבל מדברי התנא הוקש ליה מדקמתחיל בפרוט'
 וכיים כש"פ ש"מ טוה פרוטה היא מלת רניה נריכא
 להודועי : עוד תירגו משום דתנא כאן ככסף וכו'
 כי ואין להקשו הכא דליתני טוה כסף דנקט לישנ'
 דקרא ככסף דשרה עפרון דמיניה ילפינן :

עור

הקשו התוספות ואם תאמר ומלן
 דטוה כסף ככסף ותירגו דילפינן
 מע"ע וקשה כיון דילפינן מע"ע לענין טוה
 כסף ככסף אמאי לא ילפינן מנייה שתהא אשה
 נקנית ככסף ולמאי אינעריכא ג"ט דקייחה קייחה
 ונראה דלא ילפינן מע"ע אלא בתר דקיימא לן ש
 שהאשה נקנית ככסף וכגילוי מלתא דעלמא הוה
 דילפינן שיהא טוה כסף ככסף : ועוד דאיכא
 פרכ' מע"ע שינא כוונל דמיניא להפכסה פרכ'
 וכמ"ט התוספו בדה מעיקרא דדינא פירכא : ועוד
 דהוה ילפינן שלא תהא האשה נקנית ככחות מסתי
 כרוטות כדאמר חוקיה לקמן דף א' והכרה מלמד
 שמגרעת מפדיונה וכו' : ואיתקש אשה לעבריה
 כדלקמן ולהכי ילפינן מטרה עפרון שיהא נקנית
 כפרוטה : אך ק' דנראה דהע"ע נקנה בפרוטה
 ולקמן כד' מוכר עמו מלן אכאר כל הנדדים
 ט"ס כזה ע"ס

עור

קשה מה הקשו התוספות ומלן
 דהא לקמן וכו' דמשמע דמדאינט
 יסיב כע"ע שמעינן דבעלמא טוה כסף אינו ככסף
 בימא

חטובה פירכא דלוי חטובה פירכא לשתוק קרא
מהקד והוא הכלל וכרט דמורכין שיהא כסף ככסף
דע"כ מפדיון הכן ילפינן ליה שיהא להקדש כל דין
פדיון הכן דלוי חמרת להכי אנטרין משו' דלא נילף
מע"ע זה אי אפשר לאומרו דמה לע"ע שכן טייך בית
לא יטמע מה שאין כן בהקדש לא דלוי דהך פירכ
לא חשיב ולהכי אנטרין הקדש כי היכי דלא נילף
מע"ע

ונראה

דלעולם פירכ דלא יטמע היא
פירכא גמורה והאי דאנטרין
הקדש כי היכי דלהוו הקדש ופדיון הכן שמי כתובי
הבאים כאחד דלא נילף מהם אשה וערכין וכהכי
נתרץ הקושיא הראשונה דאין לומר דאנטרין ישיב
כי היכי דלא נילף מפדיון הכן דליכ' למילף מוכיה
כיון דהוו הקדש ופדיון הכן שמי כתוכים הבאים
כאחד

אך

קשה זאת הקושיא עמ' כמה שהקטן
התוספות ואמרו ואת והאגבי נויקין
וכן ואם כן הו' נויקין ועבד עברי שמי כתובי הבאי
כאחד הו' אונגו דחי הו' כתיב עבד עברי לא הו'
ילפינן נויקין מיניה משום דע"כ נויקין אינטרין
כי היכי דלא נילף מפדיון הכן שאין לו שטר והשת
ליכא למימר דליכא למילף מיניה משום דהוו
הקדש ופדיון הכן שמי כתוכים הבאים כא דכיון
דע"ע חכר בהדיא בכתיב ע"כ אינטרין הקדש משום
דלא נילף מע"ע זכיון שכן שפיר מני' יליף נויקין
מהקדש ופדיון הכן דלא הוו שמי כתוכים דתרוייהו
גריכי משום דלא נילף מע"ע זכיהו אחרוני ילפינן
מיניהו

ונראה

דאע"כ דמצינו למילף מפדיון
הכן מכל מקום אין לומר דלפי
אינטרין נויקין דמ"ש כיון דאיכא למילף נויקין
מע"ע טפי ילפינן מיניה יותר מהקדש דמריבנו
קבינים ילפי' ולא ממיעוט ע"ד שאמרו התוס' לקמן
כדוכור ואשה בפחו' מש"כ וכו' והתם אכ"כ בהיקשא
אמרו התוס' הכי אע"כ דקיל דאין הקס' למחנה'
עוד קשה אין מתרנים התוס' דילפינן
אשה מע"ע דמה לע"ע דין הוא שיהא
נקנה אף בשוה כסף כדי שלא יטמע כיון בגוים
מה שאין כן באשה

ונראה

דאיכא למימר נויקין יוכיחו אך
קשה לי כיון דאתי להכי ומכיון
הוא דילפינן אשה א"כ ליכעו מיטכ' באשה דומיא
דנויקין ושמה תאמר דנויקין לא מהכי אלא להעב'
הפירכא דאית לן בע"ע אבל עיקר הילפותא אינו
מנויקין כי אם מע"ע וכשעשינו לנויקין יוכיח לא
אמרין כיה דיו' אכתי קשה כמ' ש התוס' דדין
הוא שנקל עליו משום לא יטמע וכו' דהא פדיון הכן
יוכיח

אמא דלעולם דבעלמא שוה כסף הרי הוא ככסף
זלגנו עבר עברי הנמכר לגוי אנטרין קרא משום
דקנין ע"ע שיהא ככסף ילפינן ליה מגורה שוה
דשכר שכיר מע"ע הנמכר לשראל וכמו שכתבו
התוספות לקמן גבי מתניתין דע"ע כדיבו המתין
מוכר עמנו מנה לן שהקטן ז"ל למאי אנטרין מכסף
מקנתו כיון דילפינן שט' ותרצו דאנטרין לכדרשא
ככסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבואה וכלים ע"כ
זכיון דמכסף מקנתו הוא מיותר דלקנין כסף לא
אנטרין הייתי אומר דאף על גב דבעלמא שוה
כסף הרי הוא ככסף מכח היתור הייתי אומר הכא
דכסף מקנתו אתא למעט שוה כסף וה"ק ככס' הוא
דקנה ואינו נקנה בשוה כסף והכי אמרי' לקמן דף
ח אחר רב יוסף מנה חייבא לה דתניא מכסף מ
מקנתו ככסף הוא נקב וכו' היכי דמי אולימא דלא
מקמו כלל ישיב גאולתו אחר דתמנא לרבנות שוה
כסף ככסף וכו' משמע דאי לא הוה קרא ד ישיב ה
ביותי חמעט שוה כסף מכסף מקנתו ואפשר
לומר דלוי אפשר לומר דחי הוה סבירא לן ככל
דזכתא דשוה כסף הרי הוא ככסף שנמעט שוה
כסף מכסף מקנתו כיון דכסף דכתיב בכל
דזכתא הוא חפילו שוה כסף ואי אפשר דמיעטו
קרא לשוה כסף ע"כ אומרו מכסף מקנתו כיון ש
שמשמעו כסף הוא חפילו שוה כסף ומאי דפריך
לקמן היינו קודם שנדע גלוי ישיב אבל בתר
דאמרין ישיב וכו' לא אמרין הכי או שנאמ' שהו'
סברת נקטה בעלמ' כדרך כסף ויש אומר ודכריס
בזה חמה שאמרו התוספות כפרק הוה גבי כלל
נכר דהקדש שכתבו שם דחשיב כסף פרט וכו'
עיי' שם שלכאורה נראה כותר לזה אלא שדכרי
התוספות כמה שכתבו שם הם דכריס קשיש מאל
להולמם הארכתי בפירושי למזיעא עיי' שם

עוד

נראה לתרץ דמכסף מקנתו אינו
מוותר לשכאמר דאתא למעט שוה
כסף דהא אנטרין לכדרשיון לקמן בפרקין דף ד'
תר גמכר במנה וישכית מנין שאין מחשבי תלמוד
לומר מכסף מקנתו וכו' והתוספות גבי מתני' דע"ע
סתירג' דתתא לדגשא תבואה וכלים חדא דרשא
מניה נקטי' ועדיין אינו מתפק אי הוה דרשי'
ההיא דרשא דכדית דלקנין אי הוה כתיב ממקנתו
לחוד בלא כסף

עוד

קשה מה מקשינן התוספות דהא
לקמן וכו' לעולם דבעלמא שוה
כסף ככסף ואנטרין ישיב בע"ע דלא נילף מפדיון
הכן ולתירץ קושיא זו אקשה קושיא אחרת כסוף
הדיבור והיא על מה שכתבו התוספות לקמן א"כ ל'
אי כתב בעבד הוה חייבא דין הוא שנקל עליו וכו'
לא יטמע וכו' דע"כ קושיא זו דלא יטמע אינה

עצמות יוסף

עוד קשה כמה שכתבו וחי כתב בויקן
גרידא וכד דר דר דר ע לא הא סה
כסף דגם הוא גרם לימכר כפירות שביעית וכו'
דכילף אשה מנויקין דהשתא שפיר מני וליף אשה
מיניה זכיון דילפינן אשה ולפינן ע ע מיניה דהא
איתקש ע ע לעבריה ואמה העברי לאחרת וכו'
כזה מקשים התו לקמן בלבוש ואשה כפחות אשה
פרוט לענין חליפין וכן קש"ב לשתוק מישוכ בע ע
הנמכר לגוי וכו' ליה מע"ע הנמכר לישראל כג"ש
דש"ס:

ודע

שהתוס' כתבו לקמן דף טו כד"ה
מאי קאמר דהוי סברא דלא יטמע
אינה כתובה ואין להתור מהך סברא ע"כ וזה לא
יקטר לדברי התוס' כאן דכותרין הילפתא דרע
מהך פרכא דשאני התם דהו"ל לפי גזרה שום דהו"
פקרא הכתוב כהדיא ולויה אין כח להתור אבל
הכא שהוא ולפתח כמה מנינו שפיר פרכין :

תוספות

וכמה היא פרוטה וכו' אבל
פרוטה איכא פלוגתא בגמ' **וכמה**
הנה לא מצאתי פלוגתא דאמוראי לקמן דף ז'
דהא מביין בגמ' עלה דפרי' כימא את ורביין בפלוג'
דהני תנאי וכו' ח"ל בין דודי ובין רבין אליבא דת"ק
ולא קשיא הא דאייקור איברי הא דזול' איברי
משמע דליכא פלוגתא דאמוראי כהכי ועוד
היכי אמרי דאיכא פלוגתא וכו' כיון דעיקר הוולא
והיוקרא אינו בפרוטה כי אם באיסקר שהפרוטה
לעולם במקומה עומדת והיכא דזול' איברי כותבים
ו' פרוטות באיסקר והיכא דאייקור כותבים כו' ח' אחד
אמורא איירי בוול' אחד באייקור ומר אמר חדא ומר
אמר חדא ולא פליגי :

ונראה

דפלוגתא דאמוראי התוס' היינו
פלוגתא דתנאי דמייתי בגמ' והיינו
ת"ק ור' טבג והני תנאי פליגי בחדא מלתא כזמן
הוול' וכן בזמן היוקר שלעולם השיעור הוא שום
דלמר ח' פרוטות ולמר ו' כזמן היוקר או לערך
זה כזמן הוול' ומ"ש כזמן הוול' וכו' הכונה שכזמן
הוול' ענמו פליגי וכן פליגי בזמן היוקר בענמו
ומה שכתבו התוס' כסמוך א' מח' וכו'
דוק כשהאיסקר כרינס היינו כנהוג
ברוב הזמני ואם יתייקר יהיה כמקרה ומתני' נתן
לפרוטה שיעור מוגבל זק"ל : אחר זה הגיע ליד
תנשפי הרא"ש וכתוב ז'ל הא דלא מפרש כמה הוא
הדינר משום שהדינר היה ידוע להם כמה הוא
כדאמרי' כריס הזהב שה' א' מ"ד כרינר של זהב
אכל כפרוטה איכ' פלוגתא כגמרא דוימין דוינלי
איברי ווימין דיקורי ע"כ :

תוס'

היבמה נתיית וכו' הא דלא תני
מכאיר בע ע וכו' המעות שהיה בע"ע
הוא דכיניאה אתא למעט

יבוא דאע"ב דלא טיף ביה טעמא דלא יטמע
מה כסף ככסף וכשלמא ח' חמרינן דיו איכא
ח' ח' אמו יתן שפיה דיו שיהא כפדיון הכן וכמעט
טטר וקרקע אבל אי לא מהניאלא להעבנה פירב'
קשה לא לכתוב בויקין ותתי יוע ע ואפירכא דלא
יטמע איכא למיטר פדיון הכן וזכיה :

והראש

בפ"ק דכ"ק כנראה כתב בזה
מחלוקת ז'ל יש מן הגדולים
שכתב דלא מחויב אלא מה שחייב כשניהם ול'
הכל דין בור' יש להם תדע וכו' והיכא ראה מוכרי
התוס' שכתבו לקמן היכי קאמ' שור זכיה שכן שלא
ברשות וכו' וכרי' הר' אש קשים מאד כעיני דמדרכי
התו' בל' ה' משורו למדנו ז'ל אך קכיון דמכו נמי ול'
לפטרו כהו' כלים ומאי קושיא הא כיון דמשור' וליף
זהיבנא ליה כל דיני שור ונרא' רבון דאכני ומשמו
דמו טפי לבור לכך דין הוא שיתנו לו כל דיני הכור
ועיין מה שאכתוב בכ"ק בב"ד :

ונראה

דודאי חמרינן דיו היכ' דעבדינן
יוכיה וקושיא קיימא בראש
לתרצה הכי דלא חמרינן דכעזי מטב' לא כתיבנא
קמא דתרינו התוס' וכתירונ' זה איך עושין חשיבות
מפירכא דלא יטמע ובתירונ' השני אינס משמשים
ממה שכתבו דאי' ולפינן מנויקין ה"ל דכעזי מיטב
דלתירונ' זה ליכא למוי' דכעזי מיטב בשאר דדוק'
בבויקן דהני מויק בעיני' מיטב וכיון שכן אין להק'
מה שהקשינו שהקשו הית' מהרכבת שמי התירונ'
יחד וכן לא יעשה

עוד

קשה היכי וליף מע"ע מה בע"ע דין
הוא שיהא שוה כסף ככסף שכן יוצא
כשנים וכיובל דהא מהכנסה ליניאה פרפינן ואש
באמר בויקין עכ"ל כעני' מיטב לתירונא קמא
שתירנו בעלי התוספות :

ונראה

דכיון דעיקר כסף בתיב כנולו
מלתא בעלמ' ולפינן מע"ע דליכ'
למכרן מידי אך קשה דאיך עשו התוס' פרכא שלא
יטמע עיין :

עוד

קשה מה ראית למילף אשה מע"ע
בילף מנויקין וכעזי מיטב כקרקע
ונראה דמריכו' קניינים ולפינן וכמ"ש למעלה :

עוד

קשה בתירונ' הב' דלא מצינו למילף
וכו' משום דאיכא פרכא דלא יטמע
דנמכר לישראל יוכיה דלא שייך' למימר הכי ואפילו
הכי שוה כסף הרי הוא ככסף דהא וליף סכר שכי'
מע"ע הנמכר לגוי ואפשר דלא עבדינן זוכיה
כי אם כמה שכתוב בו כהדיא כסף וגילה הכתוב
דהוי שוה כסף ג"כ אבל בע"ע הנמכר לישראל רנה
שכתוב להטיל בו דין מחדש ולא ולפינן מונביה :

למעט מיתת הארון ובהכנסו למעט חליבין דהא
 אינטרין קרא בע"ע המכר לגוי וכך בעבד
 ככעני למעט הנבחה והיונו כיהי וכאזי נמי
 כתבו התוס' דליכא למעט מודו משום דאין מקום
 למילף הכי קנייני חד מאחר איברא דהא חיתקט
 עברי לעבריה ושפיר ילכי מיתת הארון ואכשר
 דרוקא לענין קנין דהכנה חיתקט וענין מה
 שכתבו התוס' כד' מוכר עצמו מכלן ול"ע ועוד
 כיון דליכא למעוטי כהדא מלתא לא תבא בהו
 מנין כלל:

וזה לדקדק דלמה לן למתני אנונא כ
 כסיפ ביכמה דלא כילף מחתה דהא
 כיון דתבא מוכר כריש למעט חליבה ועכ' לא
 הוה מיתתין חליבה לא מק' ודיכמה שאני יוגאה
 כטע' מוגאה בחליבה אם כן תו לא צריך מניינא
 למעט גט:

ונראה דביכמה איכא ק' ואכרא ומה
 אשה שאינה יוגאה בחליבה
 יוגאה כנט וכיון דאיכא למימר הכי והכי כמכין
 הוה מנינו חד מחכירו ולהכי צריכי כ קראי
 בתר ויהו ולככי צריכי כ מיעוטי: עוד ק' ל' הוכי
 מני למתני מניינ' ביכא למע' גט דהא בלא מניינ'
 נמי ליכ' למטעי דה' תבא ושייר נקטה וזלממא
 שייר דהאי שייר כ' היכי דרפרין לקמן דף י' ונרא'
 דהיכא דתני מניינא ליכא למימר לא נימא מניינ'
 למעט דכר' א' דאינו לשון מיתת' אלא שמעט דבר
 בלשון כרוך ולכך לא כרין תלמודא בשום דוכתא
 דתני מניינא למעט חדא מלתא מאי שייר דהאי
 שייר:

תוס' מ' ה' כ' וכו' מיהו אומר ה' ר' מנחם
 דה' למתני ונתרת וכו':

דקשה דמאי קושיא היא דהוה מני
 למתני ונתרת נמי דלהכי קתני
 נקניית משו דאי תני מחקדשת כריש צריך למתני
 כסיפא נתרת והוא לשון מוכרה מן הריש להכי
 תנא לשון קנין כריש וסיפ' לשון מיה:

ונראה דקושיית התוס' באמרם ה' מ'
 למימא אנכ וכו' היינו משום דהיו
 סבורים דה' א' למתני כסיפא טוס' לשון אחר אלא
 לשון קנין כדוקא אבל כיון דאכשר למתני כסיפא
 בלשון אחר דהא מני' למתני ונתרת א"כ כיון
 דלשון הסיפא אינו כדקדוק דאכשר ג' למתני
 בלשון אחר א"כ שיין שפיר להקטו דליתני לשון
 קני' ושי' ונימא כסיפ' לשון קנין או לשון נתרת וכו'
 דעת הר"ד מנוח כזה:

וצר וקיימה איקרי קנין וכו' כרשי
 וקיימה לשון קנין הוא וכו' ואף
 אל ג' דאמרינן כגמרא משום דכעני למתני כסף

כגמרא דעיקר קנין אכסף קאי מכל מקום כיון
 דהך קיימה היו בכסף נקט קנין משום כסף אבל
 התוכחות כתבו כד' וכסף מצלן וכו' ול' לך צריך
 דאיה דאותו כסף דגמרינן אשה חייני איקרי קנין
 ככר דאכסף קאי ולפי דבריהם צריך לומר דמ' א'
 בגמרא וקיימה איקרי קנין קאי אכסף דילפון כהך
 קיימה והכסף איקרי קנין ולפי זה כיהא ליה מש'
 שגמרא לדקדק נטה שהקטן התוספות כד' א'
 נמי שדות בכסף יקנו וכו' והא דלא מייית מוכס'
 מקמתו וכו' ומאי קושיא כיון דבגמרא כעני למתני
 קיימה דשרה דאיקרי קנין ובהלמא התנא דמייית
 מהשה אשר קנה אברה' א"כ שהיה בכם יקנו מייית
 שפיר דסקרי קנין מאי דאיקרי קיימה והיינו קיימ'
 דשרה אבל מאי דכסף איקרי קנין בכסף מקמתו
 זה אינו שולל ומורי' לטקיימה איקרי קנין אלא
 גמראה של דעת התוס' קיימה איקרי קנין דקאמר
 בגמרא היינו הכסף דגמרינן בהך קיימה וכו'
 שהקרקתו מדברא התוספתו דלעיל ולפי' כיהא שפיר
 שהקטן מוכס' מקמתו ומירבו משום דכעני למתני
 קנין דהט' פי' דכסף דשרה איקרי קנין ואין הסוכ'
 כהך קראי אלא למתני דאיקרי קנין לכד דכסף
 ככר נוכר כהריש כדכתיב נתתי כסף שטרה וכו'
 ולכד קטשו ואמרו וק' אם כן הוה ליה למתני וכו'
 בלמד דמאי קרא הוה ליה למתני קרא דכתיב אם
 זאב' קרא דהשדה אשר קנה אברהם דהו' מן
 התורה לכסף ולומר א"כ המשמע דעדיף טפי
 שהוא דין התורה כיון דאין העיקר אלא להכין
 קנין דשרה והו' כונת התוספות בהקשות ה' א'
 ליתני וכו' א"כ א"כ שהיה מ' דהגמרא מייית מעיקרא
 קרא דהשדה אשר קנה אברהם לטקיימה איקרי קני'
 וקד דאדון בכסף יקנו לשכסף יקרא קנין והקטו ו'
 דלהאי עניינא דכסף יקרא הוה ליה למתני קרא
 דמכסף מקמתו ותרצו דכעני למתני קנין דשרה
 פי' מעיקרא מייית דקיימה איקרי קנין ואף כדקנין
 שדה אקרי קנין ולכך חזרו להקשות דה' למתני
 השדה וכו' פי' ולא יתיר דתרוויסו שמעינן מייית
 ותרצו דה' א"כ א"כ דהע' שכלל ל' ה' הגמרא מיהו
 הבהך ו' א"כ א"כ דבריה התוס' דלקמן דף כ'
 שדבריה התוס' שש קותרים למ' כ' א"כ וכסיפ' תחזו
 שש קראה שהפני שכונת השואל היתה ואת שלמים
 לא תירצו התוס' שם מה שתירצו כאן וכאן לא תירצו
 מה שתירצו שם ואם כונת השואל היתה ואת הנה
 השא באמת שאל ללא צורך ותיחון הרב הם דברי
 פשוטים אלא שלשון השואל באומרם שדברי התוס'
 סותרות נראה שלא היה כונתו לכך:

ואפשר שכוונתו היא ואת' שדכרו וק'
 נראה שהעטס' אל דכסף וטעמ'
 קונה בניו ואלו התם כתבו אבל קניינו של גוי בכסף

תב' כושיק
 יהא ס' ה'
 כיעית וכו'
 ליק' אשה
 יה' דהא
 דס' וכיונ'
 וות' משה
 זיב' כע' ע'
 דאל' כנ' ש'
 כד' ה'
 א' ושמע'
 ווה' לא
 ג' דרע'
 ס' דהו'
 אכל'
 קנ' ו'
 אכל'
 כגמ'
 דף ו'
 כפלוג'
 דת' ק'
 איקרי
 ועוד
 הוולא'
 ג' וטה'
 ותניס'
 ח' וחד'
 אומר'
 היינו
 היינו
 כומן
 שופ'
 ערך'
 כומן
 וכו'
 הזב'
 נתן
 ידו
 וזו'
 וזו'
 דכ'
 ל'
 נ'
 נ'
 נ'

עצמות יוסף

ובמקדשה

הבעלים אעפ"י שנותנים להם הרי אלו פסולים
מדכריה עכ"ל טעם הר"ם פ"ה כעל כסף משנ
וזל ואע"ב דכ"ק דכ"א אמרוק לא תחמוד לאנשי
בלא דמים משמע להו דמשמע דלא יכשו משמ' אבל
קושטא לא הוי כבר כתבו התוס' דז"ל דה"פ דמשמ'
להו וקושטא דמי אכי הוי כנראה דכ"ל דל דחמקן
דקרא דעובר על לא תחמוד הוינו היבא דלא
יהיב דמי בדוקא
שהרו הר"ם כס' בהלכות גזילה
כתב דאעפ"י שנתן דמים עובר
על לאו דלא תחמוד ולדברי הר"ם ז"ל ב"כ תקשו
כיון דאפילו בנתן דמים עובר בלא תחמוד חמקן
דרכן לדעתו היכי הוי ונרא' דגד' לחל' לדעתו ז"ל
בין אם רוצ' אבי ללא א' דהיב' דאמי רוצ' אמי הוי חמקן
דרכן והיב' דלא אמר רוצ' אמי הוי חמקן דאורית'
דעוב' על לאו דלא תחמוד וכוונא דהכונס במאמקן
דאורייתא קאמר וה"ק הא דקאמר רוצ' אמי לא
קרינן טס חמקן פירוט דאורייתא אבל היבא דלא
אמר רוצ' אמי קרינן ליה טס חמקן זה נראה מוכר
לתרץ לדעת הר"ם ז"ל שלא יסתור דבריו למ"ט
כה עדות ולכ"ז מ"ש כפי מהלכות מכיר בד"א כאנס
שהוא חמקן הוא כולל בין חמקן דאורייתא בין דרכן
דבבלהו הוי המקס קיים משו דאגב גווי גמר ומקסה
ולא דמי למאי דאמר יבן כל מולי דאמר דאמנא לא
תעביד אי עביד לא מהני דהכ טאמו גמור והקניהו
ועבר על לאו משום הסמרה דמעיקר' ופסול לערו'
מדאורייתא ולעולם המקס קיים והשתא מ"ט הר"ם
ז"ל בהלכות גזילה והוא שלא אמר רוצ' אמי ה"ס פי'
לדברי הר"ם ז"ל הוא השגה למה לא בואר דבריו
פיון טסה מוכרחות לפירוט דבריו אבל בענין מכר
לעולם המכר קיים עכ"פ

וקשה

הכא האיש קונה פרטי בי היכי
דתני בלישנא דרבנן
אמאי לא פרטי דפרין דאורייתא לא נקט האיש קונה
בלישנא דקרא כי יקח איש אשה שהאיש קונה אט'
האשה
דהכי נמו קאמר אמאי לא קתמי
כי התם דהתם נמי נקטינן משום
לישנא דקרא
דלישנא דגמר משמע הכי דקאמר
ונתנו הכא כלו דליתנו הכא בו
התם וק"ל
דהא דקאמר הכא דקתני האשה
נקטת לאשמעינן דמדעתה ה"ן
בע"כ לא לאו משום לישנא דנקטת קאמי הכי דהא
כתבו התוספות גבי היכמה נקטת דנקטת משמע
בין בע"כ בין מדעתה אבל הכרח הגמרא הוא
מדבקט מתכיתין הך לינא באשה ולא נקט האיש
קונה עכ"ל ונ"ל הך דדעת האשה בענין נקטת
כיכמה אגב רישא משום דנקטת נס כן משמע
לכתחל ומשמע כדיעבר אבל אי לישנא דנקטת לא
הוה משמע אלא מדעתה לא ה"ל למקט בקיפא
משום אגב וק"ל

תוספות

קטו קראי וכו' מה שכתבו
התוספות מלא הפסוק
וכו' כונתם לומר דחמור בזכר בלשון חכמים בלשון
נקיבה כמו הכרות שכתבו והל"כ כה"ל נס' בלשון
זכר שאמרו עד שמת החמור ודכוותא נר שכתב
וככתה השכני כב' וקומות
הכא האיש קונה פרטי בי היכי
דתני בלישנא דרבנן
אמאי לא פרטי דפרין דאורייתא לא נקט האיש קונה
בלישנא דקרא כי יקח איש אשה שהאיש קונה אט'
האשה

ונתני

הכא האיש קונה פרטי בי היכי
דתני בלישנא דרבנן
אמאי לא פרטי דפרין דאורייתא לא נקט האיש קונה
בלישנא דקרא כי יקח איש אשה שהאיש קונה אט'
האשה

ונראה

דהכי נמו קאמר אמאי לא קתמי
כי התם דהתם נמי נקטינן משום
לישנא דקרא
דלישנא דגמר משמע הכי דקאמר
ונתנו הכא כלו דליתנו הכא בו
התם וק"ל

ועוד

דלישנא דגמר משמע הכי דקאמר
ונתנו הכא כלו דליתנו הכא בו
התם וק"ל

ודע

דהא דקאמר הכא דקתני האשה
נקטת לאשמעינן דמדעתה ה"ן
בע"כ לא לאו משום לישנא דנקטת קאמי הכי דהא
כתבו התוספות גבי היכמה נקטת דנקטת משמע
בין בע"כ בין מדעתה אבל הכרח הגמרא הוא
מדבקט מתכיתין הך לינא באשה ולא נקט האיש
קונה עכ"ל ונ"ל הך דדעת האשה בענין נקטת
כיכמה אגב רישא משום דנקטת נס כן משמע
לכתחל ומשמע כדיעבר אבל אי לישנא דנקטת לא
הוה משמע אלא מדעתה לא ה"ל למקט בקיפא
משום אגב וק"ל

הבא

כתובה קאמרינן אשה דלמה ליה
לתלמודא למימר הכא במלחמה
קאמרינן דלא היה צריך לתקן אלא קרא דהודעת
להם דאורייתא בלשון נקבה דקרא הכתוב בלשון זכר
לא קשה ולא מידו שהיה כל התנאי כלה בלשון זכר
באמרה ונראה דאורייתא ליה לתלמודא למיבב
טעמא במלחמה משום דהוקשה ליה לתלמודא ד
דמלחמ' נמי הוי לשון נקבה וכמו שהקטו התוספות
לכך הוצרכו לומר שדרך האנשים לעשות המלחמה
ואע"ג

ולענין

הלכה בשמעתין כאיש שאנסקו
לקדש אפילו שאמר רוצ' אמי
נראה דהוי ספק מקודשת לגאח מכל המחלוקות
ותמהתי
אין הרב מוה"ר ז"ל ז"ל דעו'
ח"מ סימן ר"ה העתיק דברי
העטור בדרך סתם במ"ט דתלמודא לקנן לא אמרו
דגמר וקני כיון דתלמודא כוה פלוגמא דאשלי רברבו
בענין קדושי' כדפירש"י והטור ז"ל כתב בשם הר"ף
דאינן קדושינן ולא דאיתי דבר מבואר בדברי הר"ף
ז"ל לכו זה ראיתי שהכיוא כפס' הפלוגמא דאמור
ורכ' אשי ופסק כרב אשי ואם איתא דהוה מחלק בין
תלמודא לאשה לתלמודא זל אש' וכדברי הר"ם ז"ל
לו לפרש' ובעל ספר המזויות כפי הגמרא מדבריו
אם מחלוק' אמימ' ורכ' אשי כתלמודא לאיש שיקדש
ולכ"ז צריך לפרש דמ"ט הוא עשה שלא בהנני היינו
האיש המכה אותו שיקדשה ולכך הפקיעו רבנן
קדושי כד' שלא ינא לפועל בוגת המכיס אותו
שיקדשה

ותמהתי

אין הרב מוה"ר ז"ל ז"ל דעו'
ח"מ סימן ר"ה העתיק דברי
העטור בדרך סתם במ"ט דתלמודא לקנן לא אמרו
דגמר וקני כיון דתלמודא כוה פלוגמא דאשלי רברבו
בענין קדושי' כדפירש"י והטור ז"ל כתב בשם הר"ף
דאינן קדושינן ולא דאיתי דבר מבואר בדברי הר"ף
ז"ל לכו זה ראיתי שהכיוא כפס' הפלוגמא דאמור
ורכ' אשי ופסק כרב אשי ואם איתא דהוה מחלק בין
תלמודא לאשה לתלמודא זל אש' וכדברי הר"ם ז"ל
לו לפרש' ובעל ספר המזויות כפי הגמרא מדבריו
אם מחלוק' אמימ' ורכ' אשי כתלמודא לאיש שיקדש
ולכ"ז צריך לפרש דמ"ט הוא עשה שלא בהנני היינו
האיש המכה אותו שיקדשה ולכך הפקיעו רבנן
קדושי כד' שלא ינא לפועל בוגת המכיס אותו
שיקדשה

לקמן כהרי את מיוחדת לי מעדת לי וכו' כעו דלא חפשיט וכאומר לאטה הרי את מקודש לי הו קדושין גמורין:

ונראה

היינו דאם קדם אחר תפסי כה קידושין אבל הכא לא טיך למימי הכי טהרי אמרה חכ"ע כהקדש ולא יהיו קידושי אחרים תופסים בה וא"כ ע"כ פירוש מיוחדת שאלו תוכפו הכא היינו מיוחדת לו ברוקח והו קידושין גמורין:

עוד כר דאף על גב דמיוחדת לי הו ספק מקודמת מכל מקום היכא טהאשה מכינה אותו הלשון הו קידושין גמורין דטעמ דמיוחדת הו משום טהאש מופקת עצמה חי הו לשון קידושין והרשב"א עיקר

תוספות

איתנא קונה וכו' ואף על גב וכו' קמה דהא התם קמני האשה מתקדמת משמע מדעתה ואם כן אין לטעות ברישא דהו בע"כ

נראה

דכוחא להו לתרונז דאין לטעות מורישא. א"כ דבין דתנא הכא לדורה דהו מדעת טוב אין לטעות ודכוות תירגו התוספות נכחי האיש מקדש:

ואי בעית

חימא וכו' תני האשה בקניית לומ דמדעתה אין בע"כ לא וכו':

ראיתי

לענין ההלכ להארין קנת כזה לפי טראיתי הפוסקים כזה סתומי וחומים ככפ' החתום ואחר הביאור לעד יסולקו מעלינו כל הספקי טיש כזה ויה אחר שחוקר בבד דאמרין דאין טהאשה מתקדמת אלא מדעתה ולא בע"כ אי הו דוקא היכא טהאש בע"כ נאורה. אבל אי חנפוס עד שמחמת האונס אמרה רונה חט' ת

תהיה מקדמת ולא גריע מקרבן דאמרינן בפרק האיש מקד' יקריב אותו לרננו מלמד שכוין אותו עד שיחמ' רונה חני וכ"כ הר' מנ"ס ז"ל פיר מהלכות מעשה הקרבנות ומתוך דברי הרב בעל העיטור למדת דאפילו אמרה רונה חני לא מהניא שכן כתב בהלכו קידושין ז"ל גרסו' כפ' חב' אשר חמינר תלויה וקדים קדושין דרובין דב אפי אמר קדושין ודאי לא הו קדושין הוא עש' שלא כהוגן לפי יעשו לו שלא כהוגן ובעל הלכות ז"ל סתם משבחה לא כפקי הלכה כמאן ומסתברא דהלכה כרב אפי דכתרא הוא ורבינא גמי קח' תינח דקדוש כככס קדים כביאה מאו איכא למימר ש"מ דהלכתא בוות' והא דאמרינן בריש קדושין תנא האשה נקנית מ מדעתה אין בעל כרחה לא דלא אמרה אין אבל אי ארניאית לכתר הכי איכא למימר דהו קדושין ב כאומר וע"כ לא פליגי אלא בתלויה לאתתא אבל

תלויה

והנה מה שארזעם דהו ככפ' האמת חתם דנכפ' עפרון כתיב כתיב ככפ' השדה. אבל במתניתין דע"ע כד' ה' החיל וכל קניינו בכס' וכו' כתבו התוס' דג' ו' א' קני בשטר אלא בככפ' דוקא ונראה שאינו כותר למאי דכתבו כאן דודאי האמת שכל קניינו טלוג' הוא בככפ' דוקא אלא דממשעמיים דקדוש דהשדה אשר קנה אברהם איכא למשקע בשטר או בחזקה ומלשון הכתיב איכא למטעי' ואם הדין מחייב טלוג' קונה הגוי בשטר הוא מטעם אחר לא מלשון הכתו' עתה אחרי כתבי כל המסכתא כאלו אליו תשובות מוהר"ן ל"כ ז"ל. כתב דיבור זה ולפי טראית קנת דוחקים בדכרין לא ראינו

ונתני

האיש קונה אין לרקדק האיש מקדש משום דכעני למתני כיפא האיש מקד את בתו וכו' דהא הוה אפי' למתני האו' מקנה את בתו כו' וכתבנוהו וכו' וכו' התוס' כי ד' א"ש ז"ל ונתני האיש קונה א"ע ד' דתנן בתולה נשאת ולא קתני כושאין את התולה קמטע' שהיה פריך להאריך יותר ולומר האיש קונה א"ש האשה מ"מ כיון דמהדר אלישנא דקרא ה"ל למימר בהכתי' בקרא כי יקח איש אשה ע"כ

עוד

קשה כיון דהוה ככפ' זלפי מ"ע גימ' דלהכי נקט' לשון קנין משום דכעני למתני ככפ' וככפ' דקנין דכתי' בככפ' מקמתו:

ונראה

דעיקר קנין דככפ' ילפי' מהשדה עפרון ולהכי מיייתי קיסח' דהשדה עפרון:

תוס'

דא"כ להוכי' והרי את וכו' תוס' הוה קוס' להו דאם אחר ליה א"כ ע' כהקדש א"כ כשאומר לאטה הרי את מקודשת לי היה מן הראוי להיות אכור לורה שויה חפשיטא כהקדש לכך פי' דהרי את מקודשת לי כלומר להיות לך לטעמך היות אתה לי אתה מקודשת לעולם וזו מקודשת לעולם כשכילוי הכיאו דאיה מהו' הן מקודשות לפמים שאין הבונה שעושה אותם קודש' לשמים לכך הם קודש לכל העול' ולא יתהומואם אבל הכו' שבעני היותן לשמים אש' הם קודש לכל העולם. ואשום דמשתמע מהמשך דבריהם שאם יאמרו לאטה הרי את מקודשת בשבילי שתהיה מקודשת פיון שפי' הדברים הוא שתהא מקודשת לעולם בשבילי וזה אומר דהא קול' דורים שאינו מוכחות לא הוין ידים לז' וכשע' דמלתא וכו' כלו דמ"מ כשע' הלשון הוא מקודשת לי מיוחדת לי ואם כן היתה פי' הדברים הכי הוה הריאת מקודשת ואכורה כהקדש לעולם כעבור היותן מיוחדת לי:

וקשה

דמדכרי התוס' משמע דפירוש מקודשת לי היא מיוחדת לי ואיני

על גמורין

ולכאורה

תלויהו לנכר וקדים לכלי עלמח לא הו קדושין
 עכ"ל: מדבריו זל למדנו דהלכה כרב חמי
 דקדושו לא הו קדושין ולא כאמור
ויש לקד כדבריו זל כיון דפקיין הלכת
 כרב חמי מאי האי דהוקשה לו משמעתי
 דהכא דהא שפיר מתקמח אליכא דרב חמי
 דהלכתא כותיה ואת דהוקשה לו זל דלאמור
 תקטי מתניתין דקתני האשה נקני ולא האים קונה
 הא שפיר מתוקמח לדעת אמור כליטת קמח דתל
 האשה נקנית משום סיפא דכדאיתא בשמעתין:
ונראה דהוקשה לו זל דמסל מקו לטעמא
 דנקמי משוועותו הוא דוק מודעת
 ולא בעל כרחא והך ככרא דהי בעית אמור
 מהוא ככרא אלימות והקט כן לדעת אמור ותיר
 זל דאמר לך אמור דהיינו דוק היכא דלא אמרה
 אין אבל אי אמרה אין אין לך רצוני גדול מזה והוא
 בכלל נקנית דמתניתין דהו מודעת:
ולמדנו מדבריו זל דרב חמי דפליג
 עליה וס"ל דקדושו לא הו
 קדושו היינו אפילו אמר רוצני ואוקר דשמעת
 הכי חולא כרב חמי:
והרמבם זל כפרק מהלכות אישות
 כחכ זל אין האם מתקדשת
 חלא לרונה ומהקדש אשה בעל כרחה חונה
 מקודשת אבל האים שאכזהו עד שקידש בע"ה
 מקודשת עכ"ל והנה בדין האים שאכזהו השנו
 הרמב"ד זל והוא שיאמר רונה חמי וכבר תירן ה' ה'
אבל בדין האשה שכת שאינה מקודשת
 לא כת זל חעבי שאמרה רונה חמי
 ומן הראוי היה שהרמב"ם זל ישמעתי חידושה
 ולא יתכן בוסוס ישוב עם דבריה זל וממתוך
 דברי הרשב"ם זל למדנו דכלה פניא דפיה חמי
 כשמאמר רונה חמי ועלה קאמי רם אמור דאין קדושו
 לקדושו ואכ"ל ק"ל: וכן אמר ר' יוחנן
ובדין האים שאכזהו נפל הספק
 כפוקים זל שלדעת הרמב"ם
 היא מקודשת גמורה ואפילו לא אמר רונה חמי
 ולדעת הרמב"ד זל שפיר אמר רונה חמי ולדעת ה'
 פעל העיסור אינה מקודשת כלל לפי שמעתין זל
 דהא דאמר דתלויה וכן דוכיני וכן היינו דוקא
 למוכר דקביל ויא אבל איתלויהו לקמות לא הו
 מקמי מקח ומכאן למח דתלויהו לאיש לקד לא הו
 קדושו קדושו כ"כ בלאת מ"ס מודעת:
 ומהא דאמר ר' יוחנן כפוקים זל ומהא דאמר ר' יוחנן
 ומהא דאמר ר' יוחנן כפוקים זל ומהא דאמר ר' יוחנן

מר שכן הוא דעת הרש"ם
 זכתה בפרק חוקת הבתי
 על מאי דמסיק דרב הונא מסבר אמר תלויהו וכן
 וכו' משום דאיכא תרתי יקווין ומעתי וכו' משמע
 הא לאו הכי לא הו זכיני זכיני: והרב המגיד
 זל הל"ך בעד הרש"ם וכתב זלני אמר מהרי"ד זה כמו
 שזכר בחונק מהזכר קיים כמבואר כפי מהלכות
 זכור וכו' כן שהוא קול שאף על פי שהוא כאונס
 שקנינו קנין זל ראיתי מההג"ך שם הר"ח זל
 שיאמר רונה חמי חלא כל זמן שהוא עשה הדבר
 קיים עכ"ל הגה כתב זל בהדיח דבמכירה לא
 בעינין רונה חמי ואף על גב דאסיקא כסוף פרק
 הכונס זכי הא דכעי מה בין זלן לקנסן חוסן
 יהיב דמיוכו וכירך אי דיהיב דמי חוסן קרית ליה
 והאמר רב הונא תלויה וכן וכו' ומשני
 הא דאמר רונה חמי הא דלא אמר רונה
 חמי לאו למימרא דאי לא אמר רונה חמי
 דאינה מכירה חלא הכונה הוא דאי אמר רונה
 חמי לא קריני ליה שם חוסן אבל אי לא אמר רונה
 חמי קריני ליה חוסן ולכן הרמב"ם זל בענין מכיר
 סתם זל כתב והוא שאמר רונה חמי כענין
 המכירה אין לחק בין אמר ללא אמר וכן וורה
 לשנוי בחמשה הפרק שכתב ב"ד בלכנס שהרי הוא
 חזקין וכו' ככראה דער השתא בחוסן חיינו ואס"ה
 זכיני זכיני ואין לחק בענין מכירה בין אמר רונה
 חמי ללא אמר ולא דמי לקרבן דבעינין רונה חמי
 וכדאיתא ב"ה דענין קרבן שאני שלא יאמר רונה
 כוכח דשעיס וכפ"ס התוספות שם או אפשר דהתם
 מיותר דקרא אמרינן מדכתי לרוננו וכו' וכן בענין
 גט כריסיה כשר לכתחילה בעינין רונה חמי אבל
 במכירה אין לחק כלל זה נראה ככון מעצמו:
והמרדכי מ"ט ה' ב"פ"א מה' גי' על
 דברי הרמב"ם שכת כל החומו
 עבדו וכו' אעפי שנתן דמים הו עובר בלא תעשה
 שז' לא תחמוד וכו' וכתב עליו הרמב"ד זל ולא אמר
 רונה חמי וכתב עליו ה' דעת הרב זל מפני שאם
 אמר רונה חמי מקחו קיים ולא גרע מתלויהו וכן
 ככראה דק"ל זל דלדעת הר"ח זל היכא דלא אמר
 רונה חמי אין המקח קיים ומ"ה עובר בלא תחמו
 ולדעת הרמב"ם זל אפילו אמר רונה חמי ובאמת אין
 סתירה כדבריו זל גדולה מו' וכבר הייתי אפשר
 לדחוק כדבריו בכונה אחרת חלא ש' שנו דחוק
 מאד: וכנת הרמב"ם זל והר"ח זל לעד כונה
 אחרת היא ממה שהיין כו"ה וזה שהרמב"ם זל
 כתב כפי מה עדות זל וכן כל העובר על גזל של
 דכריהם הרי הוא פקול מדכריהם כיגד החמסנים
 והם הלוקחים קרקע או מטלטלים חלא ברנני
 ד פ העלים

הוא
 דעת הרש"ם
 משמע
 קי כה
 חברה
 יום כה
 חיינו
 זכרתי
 שכן הו
 והאם
 עיקר
 על גב
 קתני
 סעות
 זעות
 הכא
 ירננו
 אשה
 יעב
 לפי
 זומה
 לקו
 הך
 ולא
 אבל
 ת
 רק
 ותו
 ונת
 וור
 כד
 ער
 שו
 יס
 שי
 ית
 ית
 ית
 ית

התוספות להיהו דהקשו מהסכת כרכות קשה
כיון דאפי' מאן דתני כרס כ"ל דיש תנא דק"ל נטע
רבעי אמאי פריך ככונד מברכין הניחא למאן
דתני וכו' אלא למאן דאמר וכו' מאי איכא למימר
דמשמע דלמאן דתני כרס אין שום קושיא והא הוה
מוזי לאקשוויגם כן אפילו למאן דתני כרס כיון
דק"ל דאית תנא דק"ל נטע רבעי אס כן אותו התב
כרכה מנא ליה :

ונראה

דהכי כיוי פריך אלא למאן
דאמר נטע פי' כיון למ"ד כרס
איכא דאותו תנא דתנא נטע כיון למ"ד נטע איכא
דכלהו תנאי כרכה מנלן :

עוד

כתבו ולא נחלקו אלא לכתוב
המשניות וכו' לידע כמאן הלכתא
וקשה שאם מה שנחלקו הוא לידע הלכ' כמאן מכת
הקתם העלו חרס בידם דהא לא ידעינן הלכ' כמאן
ואפילו ששונה במשניות כמ' מעשר שני כרס רבעי
אין ראוי לפסוק הלכה כמותה דהא הך מתניתין
דאתרוג קתמא מתנייה כנראה דנטע רבעי הוי
מדאורייתא וקסי קתמא אסתמא ואדרכא ראוי
לפסוק כהן מתניתין דאתרוג שהיא קתמא אחרוג
כמ' ביכורים שנשנית בסוף קדר זרעים :

ואין

לומר דעדיפ' תרי קתמי מחד קתמ'
וקתמי דמעשר שני טובא הוה דהא
כיון דסתמא מתני' מה לי חד קתמא מה לי תר'
סתמי דכה' פריך כגמ' לקינן כ' האיש מקדש :

ונראה

דשלש תשובות בדבר ה' דלא
מקרי הך מתני' דאתרוג קתמא
כיון שהזכיר שם תנא ואע"ג דלא פליגי בהכי
כיון דלא מתני' כלשון קתמא מאי דמתני' כלשון
קתמא עדיף :

ועוד

נראה דאע"ג דהך דאתרוג הוי
קתמא מ"מ הלכה כמשניות דמ'
מעשה דתנינן בהו נטע רבעי דעיקר דברי התנא
באולכך אכל זאת המשנה דאתרוג לא באה
לכך ולא נשנית שם אלא אנכ' דתנא שם הדברים
השונים לרבר אחר והכלתי שוים :

ועוד

כיון דמתני' דמעשר שני תנינן לה
בבבירתא כמ' עדיות הלכתא כינהו
והכי אמרינן בהאיש מקדש נכ' כרס רבעי אין לן
חומש וכו' :

עוד

כתבו ויש נכקתא וכו' וקס' דהא
איכא נפקותא מכוררת והיא דמאן
דתני כרס רבעי אי נטע לא הוי אפילו דרכנן א"כ
לדעתו אין נזהג נטע רבעי בארץ ישראל :

ונראה

שהתוס' רנו לעשות נפקותא
לענין הדין לדין כמי ח"ל :

ד עור ב עור

ואף על גב דכתורה כיוי דרך האנשי' ללמוד וכמ"ס
התוספות מכל מקום התם כתיב והודעת להם את
הדרך דהתורה גופא היא הדרך ושייך בה והודעת
ולכך כתב כלשון נקבה אבל בדרך אחר ינאוו וכו'
הדרך אינה המלחמה עצמה שאם כן היה ראוי
לכתוב בדרך אחת אלא האנשים הם היונאים ב'
במלחמה ומלחמה לא הוזכרה בכתיב : ועוד אי
משמעו של דרך הוא לשון וכו' לא הוה ליה לכת'
למקרי לתורה שהיא נקב' דרך שהיא לשון וכו' וק"ל

כל היבא

דאיכא פלוגתא ק"ל דאם
כן המשנה שמכאי התוב'
בריש פרוקין כג' דברים שוויטי נשים וכו' ליתני
דרכים כיון דאיכא פלוגתא וראיתי במקכת גיטין
דף ט' שהובא ככריותא כג' דרכים :

עוד

קשה כיון דתני דרכים משום דאיכא
פלוגתא דכפי הנך ולא חופה וכמו
שפרש"י ז"ל אס' כן למה לן מונינא במתניתין דאמר'
לקינן למעוטי חופה ולא ליתני אלא האשה נקנית
בדרבוס בבקף וכו' והיינו יודע דמיעט חופה כיון
דתני דרכים ידעינן דאיכא פלוגתא וכנראה דלא
אמרין דכל היבא דאיכא פלוגת' תני דרכים כלל
מנינא : ואי בעית אימא הא מני רבי שמעון
זכו דבתיב כניקח וכו' מה שיש לרקדק כזה עיין
מה שאכתוב לקמן כד' כתב רחמנא וכו' :

אתרוג

שה' לאילן וכו' לעיל פירש רש"י
דאולינן בתר חנטה ובהמור
כתב ז"ל מה גורן ויקב מיוחדים וכו' דאולינן בתר
שנה שהביאו שליש וכו' וקשה כיון דאולינות ילפינן
מגורן ויקב והתם אולינן בתר הבאתן שליש אס' כן
אמאי לא כלמוד גס כן לשאר אילנות דאולינן בתר
הבאתן שליש :

ונראה

דטעמא דאולינן בתר חנטה
משום דבעת החנטה נראה
הפרי כאילו ינא כל הפרי אבל כגורן ויקב אס' לא
הביאו שליש הוי כעשב בעלמא ולכך גריך שיביאו
שליש וכך הוי שליש כגורן ויקב כחנטה דאילן :

תוס'

אתרוג שיה' לאילן וכו' פי' לערלה
וכו' התוספות אינם מחדשים אלא
מ' ש' דלענין שביעית אולינן בתר חנטה וכו' דמ"ס
לערלה וכו' הוה משנה ערוכה בסוף מסכת כוכבי'
ואין לפר' דלרבעי דקתמי מתניתין היינו שלא יהא
גובה הכעי דהא לא הוי דומיא דערלה וק"ל
ועוד מהיכ' תיסק אדעתין שיהא אתרוג דומ' לכרס
כי היכי דמי' אתרוג שיה' לאילן וכו' היכי דרבעי
אין נזהג בהם כמו כן באתרוג : וכמה שתירגנו

עור

הקשו התוס' לרש"י והוא הפירוט אשר הזכירו בתחלת דבריהם עם מה שהקשה ותירץ רבינו נסים והקושיא היא דקשיא רש"י דר"ט ועם תירוץ הקושיא הקשו לרש"י דמשמע דלא אולנין כירק כתר לקיטה וקשה דהא רבין פליגי עליה דר"ט ככל דוכתא וכו' וק"ל דכל הקפיחים אקורים אלמא היכא דגדלו בשיטת ונלקט בשיטת אולנין כתר לקיטה אכל היכא שגדלו בשיטת אע"ג דנלקטו בשיטת מחמירים כיון דרוכ גדולו בשיטת שהרי גדלו באיפור :

ונראה

דטעמא דרבין אינו מטעם זה אלא משום דגורי שאר קפיחין אטו קפיחי כרוכ משום דאין אדם יכול לעמוד עליהם ולעולם דלדידהו נמו לאו פתר לקיטה אולנין :

עור

כתבו בתירון רבינו נסים דהיה דמוקס שנהגו איירי בשיטת וכו' וכתבו ז"ל ומה שגדלו אמהות הרי היא של שביעית להבין כזה שהרי כתב למעלה דאין אדם יכול לעמוד בקפיחי כרוכ בין עלין לאמהות :

ונראה

ביאור הרבנים דה"ק דכשלמא לעיל איירי שהעלין הן גדולות וכיון שהאמהו הם משנה שיטת יקח מהעלין שגדלו בשיטת וכיון שהם גדולות יטעה האדם ויאמר מן האמהות לקחתי וכ"ש שאקור לקח מן העלין קטני אכל כאן היו שגדלו בשיטת ונלקטו בשיטת הכה כל העלין שיהיו גדולות יש לאקור שמה יטעה ויאמ' שמן האמהות לקח ז"ל ומה שגדלו אמהות יר שגדלו כמו אמהות : אכל מה שלא הגיעה שלא הגיע למדרגה זו אלא שהם קטנות ביותר שאו ודאי אין לתלות שגדלו בשיטת שא"כ היה ראוי שיהיו גדולו חות הם מותרו לכו שהן ודאי משנה שמינית :

ונראה

עוד לפרש כרי להקדים דברי התוס' אל מה שבתבן בפ' מקום שנהגו ולאומר שדעתם ז"ל דקפיחי כרוכ מותר ואפי' האמהות משום דמדאורייתא מותר הכל כמנאצי שביעית אלא שרבין גורו דאתי בר איניש למטעי בשיראה הגדולים כמנאצי שביעי' שנלקטו בשיטת ויעשה כחורה כפירות שביעית אכל בקפיחי כרוכ כיון דאיכא למתליה שגדלו אחר מנאצי שביעית שהרי דרבין לגד' הרבה מהם לא גורו כהו רבין כיון דאיכא נד תליה בעלמא וכונתם הבא לומר דאע"ג דמותרי הקפיחין כמנאצי שביעית זרין שיטה קצת זמן אחר שביעית כדי שיתלו האכסים שבאוחו הזמן ינאו אכל אס בשיטת היו האמהות גדולות ושוכות ודאי לא גדלו באוחו זמן ויתלה

הרואה שנלקטו בשיטת ז"ל ומה שגדלו אמהות כלומר שהם גדלו מחליהן והיו אמהות בשיטת כלי שהיית זמן וליכא תליית זמנית ודאי אקור' ומה שלא הגיע כלומר שגדלו כל האמהו מהער בשיטת אך לא ינאו לגמרי ועדיין זרין קצת כדי להשלים ענמן אז מותרים כל האמהות דכחותו המעט שלא הגיע יתלו הרואים שבאוחו הזמן כ' נתגדל :

עור

נראה לדקדק במ"ש התוס' מדשרי וכו' ולמה לא הזכירו גם כן מדאמר מה שגדל בשיטת ונלקט בשיטת דאקור' אלא לא אולנין כתר לקיטה :

תוספות

מה ידק וכו' ואף על גב דמעשר ירק מדרבין קשה איך הקשו מירק ולא מחליהו ועוד היכי קאמ' ועוד איך עושה כיון אכ וכו' דהא הפנין אכ אינו אלא לשאר אולני' אכל בירקות אמ' ינאו ירקות : ונראה דאתרתי הוא דקמקשו התוס' דהא מעשר ירק הו' דרבין והכא משמע דהו' דאורייתא דקאמר ינאו ירקות שגדלים על כל מים דהו' בשעת לק ט' דאי לא הו' אלא מדרבין הו' להו' למיזל כתר גידול' כגורן וייקב ולכך הקשו ואף על גב וכו' : ועוד קמקשו גם כן לאילנות דהיאך עושה כיון אכ מדכ' שהוא דרבין דקאמר מה גורן וייקב גדלים על רוב מים ולהכי הזכירו התוספות כדכריהם כתיב דבוס ירק ואילנות :

והך

דמוכחים התוספות ממתנית' דכלל אמרו בשיטת דהו' דאורייתא לכאורה נראה דאין הוכחא משם דאפשר דהו' מדרבין ואי משום ליטנא דכלל אמרו הריבמסקת מעשר נמו תנן כלל אמרו והו' דרבין דהא תנא אילנות וכו' :

ונראה

דלא דמי דכשלמא גבי מעשר כיון דמדאורייתא אינו חייב לא דגן ותרומה ולא שאר אילנות כי אס מדרבין דיקא הוא דחייב תמי כלל גדול במילי דרבין אכל בשיטת שנתכנסו האילנות בכלל והו' דאורייתא ותנא כלל גדול מקתמא דאורייתא קאמ' ונתן כלל בין לאילנות בין לירקות ודוחק ומ"ש התוספות כל שהוא אוכל וכו' נראה דהו' ט"ס דהא קתני מתנא מיני זבעים :

עור

כתבו ושמא ז"ל דאולנין כתר חנטה להחמיר :

וקשה

דאס כן אמאי לא קתני ולירק בשתי דרכים א' שבזעת לקיטתו עישורו ב' דאולנין כתר לקיטה לענין שביעית דהנא לחמירא אולנין כתר חנטה ונראה דאי תנא הכי לא הו' דמו' להדדי דמאי דמיי למעשר

החומרות של כההוא תנא דקאמר כמנו וגמרה
דכתר לקיטה אזלינן הלכך חפי טיהיה רוב גידול
בשטית בין דללקט בשביעית אסור אבל מכל מקון
היבא דחנט באיקור לא קל כי הקוא תנא לגמרי
דמקל אלא דמחמיר ואזיל בתר חנטה לחומרזא
נראה נכון הן אמת כי מ"ש שם בגמרא הוא דאמר
כי האי תנא קשה קנת לזה שהרי שייס הם אבל
הכונה הוא דאמר כלומ' שאותו התנא הוא שחידש
דכתר לקיטה אזלינן

עור

כתבו אי נמי וכו' כיון דלענין רבעי
לא חילקתיו וכו' :

קשה

קנת שזה שכתבו התוס' כיון דלענין
רבעי וכו' לא קיימא הכי אלא למאן
דמני נטע רבעי ולזה לא אמרו כיון דלענין ערלה
לא חלקתו תורה וכו' והוי לדברי הכל :

ואפשר

משום דלדעתם הלכה כמ"ד
נטע והזכירו כן לאשמועין
מלתא אנכ ארמיה :

עור

כתבו ואל תאמי לא חשי שזה לירק
לפיאה וכו' וקשה דהתנא לא
חשיב אלא מאי דאזיל בתר חנטה ולקיטה וכו'
שהזכירו בקמור :

ונראה

דמ"מ ענין פיהא בלקיטה תלמו
וקראו לקט וכן ביכורים
ובתוספי הר"אש כתוב קושיא וקודם הראשונה
ואפשר דהתירוק הקודם טייך במי ליה :

עור

קשה דמה מקשים אמאי לא תני וכו'
דלא תני אלא מאי השום להם לענין
חיוב לא לענין השלילה ונעור דהוי מני למתני
שזה לירק שאינם מטעם א' דטעם הירק לפי שאינו
דכ' מתקני וטעם האתרוג הוא משום דאין לקיטתו
כאחד דוק :

תוספות

לא לחיה וכו' אפשר היינו
לפרח דלא לחיה היינו אעפ"י
משום דאין מרביעין איל על גבי אף דוה אי אפשר
לאומרו דאש כן אמאי אנטריך למתני לא לבהמה
השתא על חיה כמותה אין מרביעין על בהמה
מכשיא אלא ע"כ משום ספקא הוא דתנא הכי ולכך
הק התוספות : ובתשובות הנדפסות מחדש ראיתי
לשריבל דקרק דקרוקים ובעבו' שלא ראיתי בהם
מן העומק לא הבאתי דבריו :

סניינא

וכו' למעוטי חופה ה"ה דהיה
מני למימר חלופין וחוקה בדלקמן אף דניחא ליה
למימי חופה משום דנוכ במלת דרכ הונא הפך זה :

תוספות

ואשה בפחות משוה פרוטה
וכו' וק' וכו' :

ויש

לדקד דאמאי לא קיימ' זאת הקושיא
גם כן לדעת בית שמאי דטעמא הוי
משום

היינו דרכן ומאי דדמו לשביעי' הוי דאוריית' ולא
תנא אלא הדמיון שיש לאתרוג עם ירק במלתא ד
דרכן :

עור

קשה טאם כדברי התוספות דודאי
אתרוג שיה לירק דאזלינן בתר לקיט'
ודוקא לחומרזא כשחנט בשביעית וכלקט בשמיכות
הוא דמחמירין אס כן מאי כריך כפרק לולב הגזול
דף ל"ט גבי מתניתין דאין לוקחים אתרוג בשביעי'
מעם הארץ ופריך לולב מאי טל' ומשני לולב הוא
בת שיטת וכו' והדר פריך אי הכי אתרוג נמי ומשני
בתר לקיטה אזלינן כלומר וכיון דללקט בשביעית
אין לוקחים וכו' ופריך והא בין רג וכו' אתרוג בתר
חנטה אזלינן דתנן אתרוג שיה לאילן וכו' : ומאי
קושיא הא הך תנא דהך מתניתין נמי ס"ל דכתר
לקיטה אזלינן ולא חול בתר חנטה אלא לחומרזא
היבא דחנט בשביעית וכלקט בשמיכות כמ"ש התו' :

עור

קשה לרבה ולרב המנונא ס"ל כפ"ק
דר"ה דף י"ד דאתרוג בת שיטת
הנכנס בשביעית דכטור מן המעשר ומן הכיעור
משום דאזלי בתר חנטה אמאי לא פריך להו מהך
מתניתין דלא אזיל בתר חנטה כי אס לחומרזא ולא
לקיטא :

ונראה

דבמקב סוכה פריך שפיר משום
דבירקות אזלינן בתר רוב גידול
ולא בתר לקיטה מהכרח המשניות הסותרות כמו
שהק רבינו נוסס ותיורף למעלה הילכך אף על גב
דלא אזלינן בתר חנטה אלא לחומרזא מכל מקום
בתר רוב גידול אזלינן ולא בתר לקיטה הלכך כ
באתרוג הליקוח מעם הארץ בשביעית שריב גדולו
נעשה כשיטת כמו שפרש"י שם שמש"י ומשם שמה"ר
עד החג לא נתגדל אזלינן בתר רוב גידול ויהא
מותר כי היכי דאזלינן בירק ולהכי פריך והא בין
רג וכו' בתר חנטה אזלינן פ"י לחומרזא אבל כשאינו
כך אזיל בתר רוב גידול ואמאי יהא מות ומשני הוא
דאמר כי האי תנא ודאי דבירקות אזלינן בתר
לקיטה מהכרח השמועות אב באתרוג נמנו וגמרו
דאזלי בתר לקיטה דוקא ע"כ ולכך לא פריך מהך
מתניתין לרבה ולרב המנונא משום דאיהו אמרי
אתרוג בת שיטת הנכב' לשביעית וליטנא דאתרוג
כת שיטת משמע שכבר עשוי בשישות אלא שכתב
בשביעית הנכב' לחודא וכיון דרוב גידול בשושית
ודאי כטור מן הכיעור ואתי שפיר מתמי' כותיהו :

ואפשר

שדעת התוספות כתיורן זה
דאזלינן בתר חנטה לחומרזא
אבל בתר לקיטה לא הזכיר מתניתין דשזה לירקות
משום דאי שיה לירקות איבא קולא דאזלי בתר רוב
גידול אלא דעת התוספות דהך מתניתין כ"ל ככל

אמהות
שביעית
קודם
מה שיר
זה כדאי
דכחותו
הזמן כ
מדשרי
מדאכר
ור שמה
דמעשר
הקשו
דעושה
אזלינן
אתרתו
דרכן
ירקת
לא הוו
כגורן
קמקשו
שהוא
וב מים
ס ירק
דכלל
דייתא
דדחי
מקכת
א תנא
מעשר
יב טא
דוקא
אכל
דייתא
כלל
ות כל
מתני'
זנטה
לירק
יטתו
יעית
דאי
עשר

עצמות יוסף

משום קפידה שאם פשטה ידה וקדשה כפחו משה פרוטה תקדש : והתוספות כתבו לקמן דף יב אהא דפריך לכית שמאי וכו' מכרתי דרכי ינאי שאם קדשה כפרוטה מקודשת כנראה דוקא פרוטה : **ונראה** מדעתם זל דהמקש קל דאפילו פשטה ידה אינה מקודשת כפחות מדינר הואיל ומקפדת וכשתירץ פשטה ידה לא קאמינ' לא נחתין כ"כ דרגי וכאמר דאפילו פחות משה פרוטה שתהא מקודשת , ודוקא כפרוטה אמרינן הכי : אבל לא כפחות זה נראה לסכרת כ"ס :

ענייני טדה כנראה דהוא מזי למילף בכל ענייני טדה והיכי מזי למילף הכי כיון דטדה עפרון לא מקניי' אלא בכסף ולא היה להם לומר חלא דלא יליף אלא כסף משום דטדה עפרון לא מקניי' אלא בכסף ואפשר דכוונת ר"ת היא לומר דאי היה גמרינן לכל מילי מטדה דעלמא היינו למדי חוקה אבל בחוקה לא הקשה לפי שאין אנו עושים בכל ענייני טדה אפילו דעלמא אבל לרש"י זל שאמר דחליפין טדה דהיינו טדה דעלמא קשה זה מרא' כיון כזה עם שאפשר לומר שלדעת ר"ת הגוי קונה בחוקה ומטער מיהא קשיא שבפי כתב ר"ת דהגוי אינו קונה בשטר

ומה

שכתבו התוספות והמקשה שהקשה ואימא הכי נמי בשטר וחוקה לא הק' לשון בשטר שכתבו התוספות דהא לא שייך כזה המקשה להקשות אלא בחוקה ואימא הכי נמי אבל בשטר האגם כן אשה נקנית בשטר ונראה דהכי פריך ואימא הכי נמי בשטר יליף מהבא ולישתוק מההיקש דוינאה והיתה ע"כ :

עוד

כתבו וכן משמע מכסף מקנתו וכו' : וקשה דהא לקמן הך דרשא דמכסף מקנתו דממעט חליפין לא נאמר אלא לרכ בשט דסבירא ליה דפירי עבדי חליפין אבל לרכ נחמן דסבירא ליה דפירי לא עבדי חליפין אינטרין ט מכסף מקנתו למעט תבואה וכלים היכא דלית בהו טוה פרוטה וכיון דהתם הוי דלא כהלכת איך הוה רגיל ר"ת לשלוח הרשאה ביד גוי

ונראה

דר"ת לא מההיא דלקמן אמרה אלא מהבכרא חוב ליה דהגוי ק קונה בחליפין בשאר עניינים משום דכסף וחליפין דמא אהדרי וכלהו הוי משעם כסף ומהך טעמא היה רגיל לשלוח הרשאה וכו' : אך קשה שהטור כח"מ קימן קב"ג והמרדכי כפ' מרובה כתבו בשם ר"ת שהיה נוהג לשלוח הרשא מדקאמ' מכסף מקנתו וכו' והנראה יותר דרכ נחמן ורכ שטת דלקמן לא פליגי' אלא אי פירות עבדי חליפין אבל כ"ע מודו דהגוי קונה בחליפין :

עוד

קשה היכי פריך למאי אינטרי' מכסף מקנתו דהא אינטרין לומר דבעלמא הגוי קונה בחליפין וכמ"ס התוספות לעיל בסיווך דדויקין דבעלמא גוי קונה בחליפין ועם מה שכתבתי למעלה דהבכרא מחייבת שהגוי קונה בחליפין נחא דלא אינטרין קרא להכי אבל כבר כתבתי דחייב למעלה :

ועוד

נר' שאם כל כוונת הבת' היתה לכך היה ראוי לכתוב בהדיא שהגוי אינו קונה הע"ע בחליפין והוה דויק' דהא בעלמ' קונה בחליפין קרקעות אלא דכריס' אבל כיון דקרא

עוד הקשו לרש"י מאי בעי תלמודא לקמן בשטר מנלן נגמר מטדה וכו' :

ויש

לדקדק דהיכי מזי יליף שטר דאשה משטר טדה דהבא הבעל כותבו ואו' בתך קנויה לי אבל בשטר המכירה המוכר כותב גדי מכורה לך וזה פשעו מאד דהבא מענייני דקרא והבא מענייני דקרא דכתיב כי יקח א אשה כדאמרינן לקמן דף ט ולפי המקנה דהתם נחא דהלכתא נוכחו ולאמאיכחו רבנן אקרא וכיון שכן שפיר ילפינן שטר מטדה ויהיה מכור לענין ה ההלכה : אבל קשה ממה שכתבו התוספות לקמן זב"ד' ומנין שאף בשטר זל ועד כיון הלרכ חסדא ליכא למילף וכו' דהיכי מזי למילף וכו' כיון דהלכתא נוכחו ונראה דדוקא כג"ש אמרו התוספות הכי משום דלא ילפינן אלא מאי דשייך לענין קנין לבד אבל לקמן כתבו התוספות כן על קל וחומר טעמו דבקי' שייך לומר דיו סיהא דומה ממש למלמד וזה אי אפשר והו' מה שנראה לחלק כזה עם מ"ס התוספות לקמן :

עוד

הקשו אשה נמי תקני בחוקה כמו טדה וקשה דהא אין בגוי קונה בחוקה ולא בשטר אלא בכסף דוקא וכמ"ס ר"ת לקמן במתניתין דע"ד אין לחל' בין קונה למקנה וכתב דלא ילפינן מטדה עפרון אלא מקניית טדה לאשמועינן דכסף איקדי קנין' אבל מקניית טדה דעלמא הוא דילפינן וכמ"ס רש"י זל מה טר' מקניית בחליפין דכתיב וישלוק בעלו וכו' אם כן מה הקשו התוספות בסמוך היכי כ"ד דילף משד' עפרון והא טדה עפרון גופיה לא מקני בחליפין וכו' ומאי קושיא הא לא ילפינן מטדה עפרון אלא דקיימה איקרי קנין ומקניית טדה ילפינן :

ונראה

דהתוספות מקשים לפי שיטת רש"י דילפינן מקנין טדה דכושו

ועדיין

זל דעתו זל קשה דאשה נמי תקני בחוקה וכו' יש לדקדק כמ"ס ר"ת בתירושו והמקשה שהקשה וכו' דלא יליף בכל ענייני טדה וכו' והכי קאמר דלא יליף אבל ע

דקרא
הוא כ
דוקא
מקנה
עוד
ע"ע
הכח
העבו
דהא
לא
עוד
דינא
דאם
דנר
מכס
לא
ידי
בכס
אלא
שכח
על
הת
בע
ומה
בש
קני
מק
הל
ע
ד
א
גב
ה
וה
נ

ע"ע
נר'
הוא כ
דוקא
מקנה
עוד
ע"ע
הכח
העבו
דהא
לא
עוד
דינא
דאם
דנר
מכס
לא
ידי
בכס
אלא
שכח
על
הת
בע
ומה
בש
קני
מק
הל
ע
ד
א
גב
ה
וה
נ

ואע"כ דכ"כ ב"ש נאמר חילול חילול ג"כ לחומרא
כאידך מתני' לא קאי הכי אלא מולא חילול וכו' עוד
חשכתי דרך אחר עמ"ש התוס' בטומאה כתיב גבי
כיתר עיני :

מניינא

דסיפא וכו' ה"מ למומר דמיעט
חליפין שאינה יונאה כמו שכת'
כנענית אלא שאין ק"ו כוח ללמוד אותה ואפי' תימא
שכלמוד אותה סבר כריתות מיעט הכל :

יבמה

שאינה יונאה כגט פרשי' דכתיב
לה ולא ליבמה ותימא דהא
לקמן בגמרא מסיק דנפקא לן מדכתי' העל דמלה
דרשי' לה לשמה וכו' :

תוספות

ספר בורתא ואין דבר אחר
בורתא וא' תוכו :

קשה

דהא הך ק"ו פריכ הוא כיון דחליג'
ביבמה אינה מוניאה אלא אחר
שהביא במונא וא"כ איכא למומר דיו לכא מן הדין
להיות כדדון וכי היכי דחליגה אינה מוניאה ביבמה
אלא אחר שהביא במונא כמו כן האמה וכיון שכבר
ינולת כבימונין תו חין זריך לויילף שתהא ינאה
כחליגה אחר הימוני' כיון דכלאו הכי ינא מרש' תו
וכיון שכן מה מושגל הק"ו ואין לומר דכיון דשפריך
הך ק"ו דלא מהמי למודי לא אמרינן דיו דהא ק"ל
כרבנן דהיבא דמכריך ק"ו אמרינן דיו :

ונראה

דאע"כ דרבנן ס"ל דהיבא דמכרי'
ק"ו אמרינן דיו היינו דוקא היבא
שהדיו אינו מוטל הדין לגמרי אלא מניח הדבר
כמו שהיה כדינו כי היה דמן ורגל ברשות הניזק
שהיה רונה ללמוד מיתחייב ל"ס ברשות הניזק
והדיו מוטל הילפותא וישאר הדבר כמו שהיה
ואמרינן כוח דיו אבל אי בק' אמר' דיו מוטל ינן
הילפותא לגמרי לא ישאר לכו דין כלל דכיון שגזאה
בסיחכא מה זריך לחליגה לכך לא אמרינן דיו אפי'
איבא דרבנן זה נראה לכאורה אבל ראיתי בדברי
התוספות לקמיה' דה' חופה שבגמרת וכו' שהקשו
כיונא בקושי זאת והתם הדיו מוטל הילפותא
לגמרי הלכך כ"ל דנריך לתרץ ע"כ ולו מדברי התוס'
הם חליבא דרט בדוקא :

עוד

קשה לילף הך רחמה העבריה תהא
יונאה בחליגה מק"ו אחר ותימא הכי
ומה יניאת ככף שאינו ביבמה הוי באמה חליגה
שמוניא ביבמ' אינו דין שתהא מוניא כאמה העברי'
מה ליניאת ככף שזכה כשפחה כנענית תאמר
בחליגה שאינה כשפחה כנעני' מיתת הארון
תוכיח שאינה מוניאה כשפחה כנענית ומוניאה
באמה העבריה אף אפי' איבא חליגה שאף על פי
שאינה כשפחה כנענית תהא מוניאה כאמה מס'
למיתת הארון שכן מוניא כאמה תאמר בחליגה
שאינה

דקרא לא הזכיר אלא אפ"ה מקנתו ומשמע בכסף
הוא נקנה הכל אינו נקנה בחליפין והדר דייקין
דוקא הכא הוא דהיכו נקנה בחליפין הא בעלמא
נקנה בחליפין הוה ליה הך דיוקא כמעוט דמעוט'
כתבו מדאיתקש עברי' לעבריה וכו' :

עוד

דע שלשון קנא פתכו התוס' כוה דהא
ע"ע המפר לגוי לא איתקש לעבריה אלא ע"ש
המכר לישראל דיוקא פד כתיב כי ימכר לך אחיך
העברי' או העבריה בדאיתא לקמן במתני' דע"ש
דהא המכר לישראל יליף מכסף בהיקש דעבריה
שא דע"ש המכר לגוי יליף מג"ש דמ"ש ויליף מכר
לגוי מנמכר לישראל ועל זה סמכו התוס' :

עוד

יש לדקדק אמאי לא הקשו התוספות
דכע"ל לא גרף מיעוט לחליפין כיון
דילפי' כוה שנקנה בכסף וחליפי' לא הוה ככסף כיון
דאפי' פחות מ"ס הוה חליפי' דמניא דאשה דמיעט
זה הינה נקנית בחליפין :

ונראה

דכיון דאין כסף ברור בו אמרינן
דקנא חליפי' כוה אי לאו
מכסף מקנתו דמא"ש לא מיעט דמיעוט קניינים
לא ינפי' וקנין כסף יליף מאשה וחליפי' הוה יליף
קנייני' שהרי כתבו התוספות כך מחליפי' דשוה
בשניהם אך ק' דהא כתבין לעיל דר"ת לא יליף זה
אלא מכסף מקנתו ומליגנא דוכן משמע לקמן
שכתבו התוס' למע הוה משמע שהראשון הוא הכרח
עליו דחליפי' שוה בשניהם ובהכי הוה ניח דמקשו
התוס' ספיר למה לי מכסף מקנתו דאפי' לא שמעי'
בעלמא דקונה מטל' בחליפין הא ידעי' ליה דלא
מיעט אלא מה ישראל בחדא למיעט חליפין דשוה
בשניהם ונחא נמי האי דתירצו התוספות מיעט
קנייני' לא גמרינן דלא פרכינן השת' לשתוק מכסף
מקנתו וכיון דילפי' כסף מהיבא תיתי לן לחלפיו
חליפין דהוה אמרינן דקרא דאו קנה לא מיעט
חליפי' הוה כנעני' אבל בשלשון הטור ק' כדפרשי' :

עוד

כתבו וכו' ב"ש יליף כיתר וכו' :
דכוכהי' פ"ב אמרי'
וקשה
איכא דהתם ילפי' חילול חילול לקולא
גבי מתני' דקדשי גויה אין חייבי' עליה ונאמר חילול
חילול מטומאה ובטומאה כתי' בני ישראל ולא גויה
והתוס' כפ' כל הכשר הקשו למה לי ג' קראי יליף
מוותר דהא ילפי' חילול חילול לקולא וכו' :

ונראה

דהא דאמ' דלא גמרי להקל אלא
להחמיר היינו ל' דלא גמרי' טוס ילפות'
אחדש מן הב"ש אלא אי הוה חומרא לא קולא ואפי'
שהג"ש נתקבל להקל לא ילפי' איבא קול' אחר וכוה
אין טוס תימ' מהתם דהתם עיקר ג"ש דחילול להי'
דיליף התם למעט קדשי' גויה נתקבלה אבל לא
ילפי' עוד מיבא אלא חומרא ולא קולא כן נראה לי

כל ענייני
עפרון לא
אלא דלא
קניי' וכל
דאי הוה
דוי חוקה
גוים הכל
זל שאמר
זה שרא'
הגוי קונה
ר"ת דהגוי
שהקשה
ה לא הק'
שייך כוה
ינמי אבל
יאה דהכי
ולישתוק
תו וכו' :
א דמכסף
לרכ שמת
לרכ נחמן
טריך
דלית כהו
אין הי'
מן אמרה
דהגוי ק'
חליפי'
ך טעמא
אך קשה
בה כתבו
ומ מכסף
ת דלקמן
כעמודו
די מכסף
דבעלמא
ל כסיון
ועס מה
הגוי קונה
אכל כבר
יתה לכך
א שהגוי
א בעלמ'
אכל כיון
א

עצמות יוסף

קושיא אחרייתו והוא הלסתוק קרא מיתתו בחזק
באמה העבריה ונולף מיבמה מהך ק' גופיה ומה
יבמה שאין יוצאה בגט יוצאה במיתת היבם חמה
העבריה וכו' ואין לתרץ גזה שפח כנענית תצית
דמה לשפח כנענית שכן אינה יוצאה בטנים ויובל
וליצא למידתי אלא ע"ע יוכיח וז"ל על כ"י שינח
בגט אינו יוצא במיתת הארץ חף אפי' אפי' חמה
העבריה ואי פרכא דמימני חשיבה פרכא איבא
למפרך מה לע"ע שכן אינו יוצא בקימני תאמר כ
באמה העבריה אלא ודאי פרכא דקימני אינה
פרכא ואין לומר דמיתת הארץ אנטרין באמה
העבריה כי היכי דלא נילף מע"ע בהיקשא דהא
מיעוט קניינים לא ילפינן בהך הקשה ואם תאמר
שאינה יוצא במיתת הארץ הו' מיעוט קנייני תדע
לך שהרי התבטות הקשו דנילף אמה שיוצאה
בחליצה מק"ו דיבמ' ומאי קשיא הא כיון דאיתקש
אמה העבריה לאחרת וזה אחרת אינה יוצאה
בחליצה כמו כן אמה העבריה אלא נראה דריבוי
קניינים גמרינן וכשיש לה יציאות הרבה הו' קנין
לאשה שנקנית לעמה כ"י נכון :

ועדיין

קשה דבהי שתיירנו הקושיא
דקימני אבל אכתי תקשי לך
ואת הקושיא משני ויובל ונימוא ומה שנים ויובל
שאינו מוציא ביבמה וכו' ואין לומר מה לשנים ויובל
שכן מוציאין בע"ע מה שאין כן בחליצ' דאיבא למי'
היא גופא תיתי' ש"ע יוצא בחליצה : ע"ד
נראה דמיתת הארץ לא יגיי למשתק באמה ד
דאיבא למפרך לעיקרא דהיבא מה ליבמה שכן
נקנית בחליצה ואם תאמר היא גופא תיתי' איבא
למימר שפחה כנענית תוכיח שאינה נקני בחליצ' :

ונראה

לי שאין פוס קושיא לא מקימנים
ולא מניבלי ושנים דכין שהאשה
היא הנזכת עם האיש בדירת קבע אין סביר לומר
שתהא יוצאה בטנים ויובל וקימנים ודוקא באמה
העבריה הקל בה הפתוח כדי שלא תהיה בעבודת
ואין לעשות מזה לא ק' ואלא פרכא בענין אשה
גשמה תאמר הרי בתבן התבנות לקמן גבי הא ד
דפרך מה לאמה העבריה שכן יוצאה כפסח שבתבן
התבנות דהוא דהו' דהו' מני למקט שנים ויובל
וכן מה שאין כן באשה אלמא עשה פרכא משנים
ויובל גבי אשה :

ונראה

דהתם ה"ק דשאי התם דהעיל
הכתוב בה יציאות הרבה שקרי
הוא בעבודת ויוצאה בטנים ויובל ולכך ראוי להקל
שיהיו לה הכנסות רבות ביון שיש לה ענייני דבוס
במה שתנא מה שאין כן באשה שהרי אין לה יציאו'
אלו ביון מהיא אשה אבל לעשות ק' הכא ח"א ב
דכרפ"ט

שאינה באשה יציאת כסף ווכיח וחזר הר"ן לא ראי'
יציאת כסף כראי מיתת הארון הגד השנה שבהם
שאין מוציאין כעלמ' כסף אינו מוציא באש' ומיתת
הארון אינו מוצי' כשכחה ואפי' הכי מוציאין באמה
העבריה חף אפי' אפי' חליצה :

ונראה

ט"ה הוא כהודאת ק"ו מוציאת
כסף והשתא לא שייך למפרך
אכסף אלא יוציאת כסף אבל נראה דכיון שאין
היציאה אלא בכסף שייך למפרך אכסף ולומר מה
לכסף שכן מכנים ולכך דין הוא שמוציאמה שאין
לומר כן בחליצה :

ואפילו

תימא דהמלמד הוא היציאה
ענמה עם שאינו כל כך נכון
אכסר גם כן לפרט ולומר דהגד השנה שבהם דהכא
אינו ט"ה גמור כיון שהשנוי הוא בשני מקומו מוצי'
אי כמי אבש' לומר לעיקרא דריבא כק"ו איבא למי'
גט דאשה יוכיח שעם שהיה מקום ללמוד הך ק'ו
ולומר ומה גט שאינו מוציא ביבמה מוציא באשה
חליצה וכו' ואפי' מעט' קרא כמו כן כטל הך ק'ו
דיציאת כסף ויוכיח כיוצא בזה כתבוהו התוספות
בחולין כפ"ק בקוגיא דכטר כפרה וכו' וכבר דמותי
כלל זה עם כבוארו למסקת חולין ע"ש איברא
שלפ"ט גם התוס' כלאור נראה שהיו יכולין לתרץ
בן לקושייתם : ח"נ נראה דאכסר לתרץ ולהקשות
על מה הגד הזה ול' מה להגד השנה דיציאת כסף
ומיתת הארון שכן יציאתן מרוב דכסף מוציא בע"ע
וכנעני ומיתת הארון מוציא באשה ויבמה מה שאין
כן בחליצה שאינו מוציא כי אם ביבמה דוקא ולכך
לא יוציא באמה העברי' וכי האי גוונא פריך לקמן
שכן קניינים מרובה :

עוד

קשה דאיך אכסר לעשות ק"ו באמה
מובמה דמה ליבמה שכן נקנית ב
כביאה ולכך יוצאה בחליצה דכבי האו גוונא עבוד
ק"ו אמה מיבמה ופריך מה לאמה שכן יוצא בכסף
והקשו התוספות ה"ה דמני למקט שכן יוצא בטנים
וכיובל וכו' דמוציאה להכנסה פרכינן חף על גב
שלא יהא הפרכא מוצי' דעני למילף דהיינו כסף
כלומר מוציא בכסף אלא עביד פרכא משנים ויובל
כמ"ט התוספות :

ונראה

דאינו ממה שיקשה שהיבמה
הנקנית כביאה אינה יוצאה
בחליצה דהנקנית כביאה אינה יוצאה חלף שגט :
קשה הקושיא שהקשה הרב מוהר"ן
לכ' ז"לה דנילף ק'ו מקימנים ונימוא
ומה יבמה שאינה יוצאה בקימנים ויוצאה בחליצה
אמה העבריה וכו' וכן איבא למפרך אמאי
דעביד יוכיח מאמה ושפחה כנענית מה להק' שכן
אינן יוצאות בקימנים ויש אומרים דע"כ פרכא
דקימנים אינה פרכא דאי חשוכ' פרכא אכתי קשה

עוד יש לתמוה במה שמתרצים דמות דוד
לא נאמ' שהם של אב אס אין משמע'
דקרא דלקמ' במסקנא אמרינן דהבי תרי קראי
ז' דהא אמרינן דאי כתב רחמנא כי יקח ה"ו ק'
קדושין דיהיב לה בעל דידה הו' כתב רחמנא
וינאה חנם כנראה דמכח היתור דרשינן מוינאה
חנם דהו' קדושין של אב :

איברא דמאי דאמרינן לקמן הוא עס
המסקנא דהכא דנכפא ליה
ומשמעותיה דקרא אכל עס שהאמת הוא כן אי
אפשר להולמו ולדקדקו יפה בדברי התוספו' במה
שכתבו דלקמן במסקנא וכו' שכפי הנראה מקנור
דכריהם אינו עולה יפה לזאת הכוונה עס שבאמת
מדברי התוספות בשרק נערה שנתפתה דף מ'ו
ד' ויאמא לדידה נראה שכונת דכריהם היא
זאת :

ונראה עו' לפר' דמה שכתבו דלקמ' במסקנ'
וכו' כיוונו לכל מה שכתבתי למעלה
וזה שהם ז' הקשו ויקחה קיח' וכו' ותרנו דאס אין
משמעות מכח היתור לא אמרינן שהם של אב וכאלו
לתת טעם לתרומם ז' שהוא התרוץ העול' יפה על
קיימת ולא שייך לתרוץ דרכי יאודה לא דריש קרא'
דלקמ' דקיימה קיימה וכו' ראיה לדבר דהא לקמן
במסקנא עביד גריכותא וכו' כנראה לדברי הכל
הכי תרי קראי גרופי הילכך ע"כ אין לנו לקושי
התוספ' תאלא תירום ז' ז'ו כונת הכריתא בזה
והוא דבר גאה ומתקבל :

ובתשובות שכתפתו מחדש לה'
מוהר"ב ראיית שכתב
דמאי דקאמ' הכי תרי קראי צריכי היינו וינא חיב'
אין כסף דחדותא לכימני נערות וחד לכגרו ויש
כסף לאדון אחר היינו מ'ור יתירה והאריך בזה
והוא דבר תמוה והשתא לא קיימי' ספק ויש הכי
תרי קראי קשה מאד לזה דלא הזכירום התוספ' :
וראיתי ברש"ל שכתב ז' דלקמן במסקנא
פ' כי יקח וינאה חנם וכו' ועכד
צריכות' אהרדי וא"כ אי סד' דאתי מיתור דשנים'
אס כן לא בעי למעכד הכי צריכותא :

וכי תימא נילף מימי' פ' וכיון שכן
לשתוק קרא' דלאמה זה אי אפשר
דמונא מאקורא לא ילפינן וכיון שהכרח לומר כן
מעט האו דקמטנית אמ' קרא' כנעוריה בית אביה
וכו' לא קמטנית ולא מידי : ובתשובות הנדפסות
להר"ב ראיית' תערור בשמעת' וכו' באהתיקון
יפה

כדפריש' ואכלתי קשה דלמה לא נאמר מה לאשה
ושפחה שאינם יוצאות ביציאות חלו שהרי לא
הטילן הכתוב מטוב דלא שייך באשה לומר כן וגם
כשפחה גם כן לא שייך לומר כן דהתנחלתם אמר
רחמנא ועדיין נל' ע' :

הלכה א

בכסף מכלן וכו' אין כסף לאדון זה וכו' :
וקשה היכי מוכח דמקדשה
בכסף דילמ' כיון שיש לו זכות לאב שנותנין לו שטר
לקדש כביאה בזה הוא השועינין מקרא ונאמר הא
יש כסף לאדון אחר דהיינו אב שנטל שטר לקדש
בביאה אבל מכלן דמקדשה בכסף : ועוד קשה
דילמ' הכי קאמר קרא אין כסף לאדון זה כשענאה
מונא אבל יש כסף לאדון אחר והיא כשענאה מרשו'
אב וגזירת הכתוב היא שהבעל המוניאה מרשות
אב כסף ויקול באילו הוא שפחה שמוכרה בדמים
אבל לעולם שאינה מתקדשת בכסף : ונראה
דביאה דכוותא בעי' מה ינאה דאמה בכסף היא
ינאה המוניאה מכל וכל מרשות האדון כמו כן
הכסף שמוניא מרשות אב גריך שיוניאה מרשותו
לגמרי ואי איתו הכסף דמרכינין הוא שטר הביאה
או כסף אחר אותו הכסף אינה מוניא מרשו' האב
אלא הקיני' ש' ש' מקדשת היא מוניא אותה מרשות
האב ומאי דקאמ' כגמרא לקמן ינאה דכוותא
דבר אחר חידש והוא דהיינו אומר דכתי' דמרכינין
דהו' כסף המוניאה מרשות אב אבל אמא דהו'
לדידה ועלה הוא הנריך לחדש ולומר דינאה ד'
דכוותא מה כסף המוניאה מרשות האדון הי' של
אדון כמו כן כסף ינאה של אב הויא של אב וק"ל :

תוספות ואמא לדידה וכו' זאת היא
ע"כ וכו' דהא דמקדשה
בכסף גמר קיימה קיימה משה עפרון'
יש לדקדק מה מקשים התוספות כיון דרפ'
יטעה נכפא ליה דמקדשה בכסף מ'
מקרא דוינאה חנם אין כסף ולקמן אמרינן ותנא
מויני' לה מהכא דנכפא ליה מקרא דכי יקח
דיליף קיימה קייח' משה עפרון דמשמע דרוב יהודה
לארריש כדרשת התנ' דלקמן וגם התנא דלקמ' לא
דריש דרשא דרוב יאודה דמר נכפא ליה מהכא
ומר נכפא ליה מהכא וכיון שכן מה מקשים התוספ'
לרב יהודה מנ"ש דקיימה קיימה :

ונראה דיש טעם נכון לדכריהם ז' דהא
לקמן עביד תלמודא צריכותא
לכני תרי קראי דתרוניהו צריכי כנר דאפילו רב
יאודה דריש הג"ש דקיימה קיימה וגם התנא דלקמן
דריש ה' דרשא דוינאה חנם דדריש רב' אודה :

ותת הארו
גופיה ומה
נהיבם חמה
ענית תיבת
כשנים ויכל
על כי שונא
יאביא חמה
פרכא אובא
און תאמר כ
קיימני אינה
טריך באמה
היקטא דהא
ואס נאמר
קיימני תדע
מה שונאה
יון דאיתקם
אינה יונאה
ראה דריכו
פה הו' קמ'
לכו הקושיא
תי תקשי לן
שנים ויכל
לשנים ויכל
דאיכא למו'
עוד
באמה ד'
ליכמה שכן
ותי אובא
וכי בחלני'
אמקיימני
יון שהאשה
סכדא למו'
וקא באמה
ד בעבדות
קאשה
גביהא ד'
ה' שכתבו
שנים ויכל
בא משנים
ז' דהטיל
דב' שהרי
דאי להקל
דייכו דבא
ו' לה ינאו'
כא ח' כ
ע'

עצמות יוסף

יפה אכל כהפריך וכת נילף מוקנשא כי אקדושין קאי דאילו אמעשה ידיה איכא למפרך שאני התם דלא טרחא בהו לכך פרש' זל דאקדושין קאי ואקושיא קמיימא לא פירש בן ככל'.

תוספות

וכי תימא נילף מבושת וכו' לכן נרא' ליומא וכו' אבל אמת הוא שגם כשהיא נערה יכול לקדשה וכו'.

ויש

לדקדק דמאי פריך בגמרא ואימא ה"מ קטנה דכנערה גופיה ה"מ למפרך ואימא ה"מ נערה שקבל אביה קדושה אבל אימא שקבלה להו קדושה דידה וק"ל.

גם יש לדקדק כמה שכתבו דמקדושי אביה ליבא למלפיניה וכו' דאם כן היכי קאמר בגמ' וכי תימ' נילף מנדר' כיון שאו הקדושי' הם על ידה לגמרי:

ונראה

דהכי נילף דכי היכי דבנדרים כולה מלתא באביה תליא כמו כן בקדושין אפי' היתה הקבלה על ידה ליהו של אביה:

גם

יש לדקדק בפירושו של בהך דעביד גריכותא לקמן דאגטריך למכתב מעשה ידיה וכו' ואי אשמועינן מעשה ידיה דקא מתוכא ופירש רש"י זל ודעתיה אמעשה ידיה אבל קדושי' דמעלמ' דלא הית' דעקו לזונה אימא לרודה וכו'.

ואיך

יתכן לומר כן דכיון דנילה הכתוב דנערה המתקדשת ע"אביה הו' הקדושין לאביה אף על גב דאין דעתו עליהן כבר נתבטל' כבר זו ואיך אפשר למטעי דכמתקדשת ע"א עזמה שיהו הקדושין שלה מההוא טעמא וכיון סכן תיתי מתרתיה:

ולכא

למיא דשאני התם דכיון שקבלם אביה נעשה כווכה בהם שהרי מעשה ידיה דכלאו קבלתם הם כרשותו ומהנד' השוה ידעין דאיכא דקדשה עזמה של אביה הו' ואם כן לשתוק מאין ספק שבא ללמד על קדושין שקבל' היא דהו' של אביה וכו' האי גונא הקשו התו' בפרק נערה שנתכתתה כדיבור הסתחיל וכו' באניאת וכו' ובשתעמוק העיון בצריכותא דלקמן תרא' חלוק מכוואר בדב' בקל יתבאר:

תוספות

יציאה דכוותי' עיין בפ' נערה ככתובות פ"ח:

זרע

זרעה לא אגטריך קרא דכני בכיס וכו' ומכל מקום כריתתא מפיק מאין לה לבוכיח זרע זרעה פיקול דעיקר קרא לפסול איגטריך לזרע' זרעה אפי' פסול הוא דאמת דלזרע פסול' הא אם בא עליה פסול פסול' וכח' התו' זל:

גופא

וינאה חייס וכו' יאמר תושב ולא יאמר שכיר ואני או קנוי קמין עול'

אינו אוכל קנוי קמין שנים לא כ"ס:

וקשה

דאיכא למפרך מה לקנוי קמין עולם שכן אינו נחשב כמיון שיוורשו האדם לבנו שהרי הנרנע אינו עובד את הכן ואילו היונא כשש עובד את הכן דמי לממון ש שהאדם יורשו לכניו' ונראה דדמי הך ק"ו לגילוי מלתא דעלמא דכבר' הוא דלא גרע השכיר מן המושב אלא דבע' הג' קמין דכר זה אל ק"ו.

תוספות

בגרות שמוניאה וכו' ומיתת האב תוכיח וכו':

וקשה דהא מאי דלא קיימא לן דמיתת האב מוניא' מרשות האדון מהך ק"ו גופיה הוא משום דאיכא למפרך מה לסימוכין שכן נשתנה הגוף וכדאיתא לקמן דף י"ו וכיון דהתוספות אכתי לא סלקי' א' אדעתיהו הך פירכ' איך עשו ממונו יוכיח דאדרב' נקשה ונאמר דהיא גופא תיתי בקל וחומר ודוחק לומר דהו' כותת תירוטם באומרם דאיכא למוי' מה למיתת האב וכו' כלומר וטעם זה אפילו מיתת אב לא קיימא לן אלא מהך ק"ו גופיה ונראה דמאי דעביד ק"ו בגמ' לבגרי' דאילו לית אינו חשוב כ"כ כיון דבבגרי' ליכא כ"כ טיבוי כמו קימין וכבר עלה על דעת אחי' לומר לא נכרכה אלא לבגרי' דאילו לכוני' וכו' והו' סלקי' התוס' אדעתיהו דטעמא דמיתת האב לא איתא בק"ו הוא משום דאיכא למפרך מה לסימוכין שכן נעשית ברשות האדון מה שאין מית' האב שאין קברא לומר שמה שנעשה בבית אביה יוניאנה מרשות האדון ולקמן ב"ד' מה לסימוכין אבאר בפרק' זו ב"ד' והיו כבורים התוס' דכך הוא הבגרות עם שנעשי' ברשות האדון כמו מיתת האב שנעשה בבית אביה ולכך הקשו מיתת האב תוכיח בהשכס שאין עוד פרכא אחרת למית' האב ודמי קצת לבגרי' איילוני' וחידשו התוס' הפרכא והשתת' גם טעמא דמיתת האב תליא בכך וק"ל:

תוספות

וינאה חייס הקשה מהר"ב בתשוב' הנדפסות מחדש זל ואיכא למידק דאדרכא אורחיה דתלמודא לאוקומיה קרא בגמרא יתר דתפסת מועט תפסת עב' ואי לא הוה כתיב קרא אחד מהם שפיר הוה מקשה הרב זלסה אבל ב"ין דכתיבי כ' קראי טפי הוה למדרש לקראי כפי קדר הליכה:

תוספות

דלא איתא קימאי נערות וכו' וא' ת' וכו' הא אמרינן גבי סרים עד שיהא בו כלן ומסתמא ה"ה באיילוני' וכו' כנראה מדבריהם זל שאם היו בו כלן הו' איילוני' אף בעודה קטנה והוא דכר תימא שלא מנינו בגמ' קימאי איילוני' עד שתהיה בת פטרי' והכי און הר' מכס זל כפ' כמה אישנת:

דיילפת כסף מהר קרא אין צורך לו דקנייב כסף לחודיה מקו קאיתא לן אבל לעולם עיקר גופיה דקרא אינטריך לרקמן ואע"כ דממילא ככסף לן כסף בההוא נריכותא וזה נר ככין :

אבל קשה

לוי קושיא א' בדברי האי תנא אמאי לא ליק קניא כסף מקו דהקדש ומה הפכה הקדש שאיכרחו לפרותו כפטר יכול לפרותו בכסף אשה שנקנית בשטר אינו דין שתהא נקנית בכסף ולכאורה נרא' שאין שום פרכא בהך קו' :

ונראה

דע"כ קרא אינטריך דאי מקו' דהקדש הייתי או' דיו בהקדש שאין מתחלל על הקרקע וכמו' בן אשה לא תהא נקנית בקרקע ואין קול דשיה כסף ככסף אך ק' דנהי דזה מתורן לענין הכתוב דאינטריך אבל כיון דבלא הפי אינטריך קרא לרקמן וממילא משתמע ככסף עיקר קושיית התלמוד לתנא הוא דלמה לא נפיק כסף מקו' עם שהפסיק אינטריך להתיא דלקמן א"כ תקשי לן דאמאי לא נפיק כסף מקו' דהקדש הכתוב וליכא למופרך ביה ולא מילי ואין לומר דכיון דמתב' קתני בכסף ובשעה כסף אין לתנא למילף מהקדש דנאמר דיו דהא עיקר התנא לא בא ללמוד בי א"כ קניית כסף אבל כבר הכתיב אינטריך לרקמן ומיכא"כ משתמע ככף ח"לפי מע"ע דשזה כסף בכסף ונראה דאין לו לתנא ללמוד ככף מקו' נשי' בודיו שהו' הפך משנתים וכשלמא התיא דנפיק מקרא דכסף ממילא בלמוד שיה כסף מע"ע פמה' מנ' אותו כסף שהוא שיה כסף ככסף כמו' בן הכא' אבל התיא אין ללמוד דבר זה מקו' דאית ביה דיושהוא דבר הסותרו : עוד נראה דאיכא למפרך אקו' של הקדש מה להקדש שכן תקדש אפי' באמירה דאמירתי לנכוח כמוכרתו להדיוט והוה ליה פרכ' מהכנה ליניאה עד שעשו התוס' משש ויובל דוק :

ומה

אמה העבריה שאינה נקנית בכיאה נקנית ככסף וכו' :

קשה

נימא דיו אהיש דינא וכמו' שהאמה אינה נקנית כי א"כ כשתי פרוטות כמו' בן אשה :

והיה

נר' לומר דבע"כ קמייך אקו' דשפח' כנענית דנקנית בפרוטה מה תנא' מה לשפח' כנענית שכן נקנית בחוקה וחליב' אמה יוכיח וליכ' למי' דכיון דאמר אמה יוכיח דיו שיהא כאמה כשתי פרוטות דכיון דאית ביה פרכא ואית לשאדר לשפח' כנענית שהיא תחילת הדין בלמוד

עוד יש לדקדק שהתוס' הקשו מרב הונא אבל רבי יוחנן אמר אפי' באחד מהן ומאי קושיא התוס' למר בר רב אשי דאפטר לו לתרן וכו' דאיהו ס' ל' כר' יוסקן' ונר' דהתוס' מקשים לר' כיון דמר בר רב אשי קרא יתיר דר' ע"כ נר' לתרן הך קרא' בין לרב הונא בין לרבי יוחנן וק"ל :

ולענין

הלכה הדבר בר' שאין מחוייבין אותה באיילוניות עד שתהיה בת עשרים וכדאיתא פ' יוצא דופן ודברי התוס' נר' לדחוק ולומר דהכי קאמר דאפילו את' דבעודה קטנה נר' שיהיו בה סימני איילוניות מ"מ נר' שיהיו בה סימני כלן :

ד' ותנא

מייתי לה מהבא וכו' כבר כתבתי למעל' כר' ולימ' לדירה וכו' דרב יהודה דנפקא ליה מאין כסף והך תנא דנפקא לי' מבי יוסק א"כ אשה לא פליגי אהדדי לא דמר נפק' ליה מהבא לענין ככף ומר נפקא ליה מהבא אבל הכי תרי קראי נריכי לדברי הכל ונש' עביד בגמ' נריכותא בזה ואין להקשות אמאי תפיס רב יהודה האי קרא ותנא תפיס האי קרא' אדכיון דמכל חד מתרווייהו ולפיכך ככף אין זה מן הדקדוק והדבר פשוט :

ובמאי

דפריך בגמ' הא למה לי קרא הא איתא ליה יש לידק לכוור' דמאי קושיא היא זאת הא עיקר קרא אינטריך למאי דריש לקמן ליהיבא דיהבא איהו לדירה דלא להו' בקדושי' ככף קידושי' להכי אנטריך בו יקח והג' דקיסה כמ' התוס' והתירוצ' נראה מכוור' דפריך לבעל הכריתא דקאמר אחר קיוס הק' ת' ל' כי יקח א"כ אשה ולכך פריך אחר הק' הא למה לי קרא שכבי הנר מהכריתא הוא שבעבור שנתבט הק' אינטריך הפסוק אבל לתחילת דברי הכריתא שאמרה והלא דין הוא וכו' ופרש' ולמה לי קרא וכו' תקשי לן דהא אינטריך' להיה דלקמן ולפי' ריהטת שמעתתא אפש' לדחוק בדברי הכרית' דה' ק' והלא דין הוא יקרא לא אינטריך להכי אלא להיה דלקמן לענין נריכותא ולקמן לא פריך לא משום דאחר קיוס הק' א"כ כנר דעל קיוס הק' קאמר הכי :

והנראה

לפי ענין דעתי בזה הוא דתנא לא מייתי מהך קרא א"כ ענין קניית כסף לחודיה דהא על מתב' דנקנית בכסף קאי ועלה קאי בעי' מכלן ומייתי לה מקרא ועם היית דעיקר גופיה דקרא אינטר' להא דלקמ' מ"מ פריך כעל הכריתא והלא דין הוא כלום דמאי

וי קניין
כממון
ד' אית
מון ש
הך קו'
השכיר
ואת
זוניה'
איכא
איתא
א'
אדרב'
דוחק
ומ' מה
מיתת
דמאי
ב' כ'
עלה
ילוכי'
מיתת
ך מה
מית'
אכיה
וימנין
ך הוא
זיתת
האכ
האכ
נרכא
ל'
ד' זבל
וחדש
מורא
פסת
היה
טפי
ז' וכו'
ן גבי
לונית
הוי
טלא
זריש

עצמות יוסף

אלא דלא נזכר שם בכף בהדיא : ואפשר לו
שרמו רש"י בזה הפסוק מה שכתבתי דמיון כעה
אין דע"ע הנזכר לגוי :

יבנה

תוכיח שנקיבי כביאה וכו' מדכתי
ויבמה וכדפרשי :

לדקדק דמדאינטרין קרא למעט יבמ' מכסף ידעו
דהאש' נקנית בכסף דאש' אינה נקנית בכסף למה
לי קרא יבמה למעט מכסף אש' תאמ' דלא ילף
מק' דאמה אשה תוכיח ונראה דא' לא היה כתיב
קרא דויבמה היינו לומדי אשה ויבמה מקל וחומר
דאמה והשתא דכתב רחמנא ויבמה למעט יבמה
מעשה אשה לא ידעינן בק' דאמרינן יבמה תוכיח
דויבמה אינטרין למעט שטר
ועוד
ביבמה וק' :

מה

לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף :
קשה לו דאמה המתקדשת
בקדושי יעוד יוכיח שאינה יוצאה בכסף ונקנית
בכסף בזויות הראשונות :

ונראה

דהאמה היותקדש בקדושי יעוד
נקנית חפילו בע"כ דמי לפרכא
דזקוקה ועומדת דעכיד בגמרא : א"כ איכא
למפרך מה לאמה המתקדש כאותו כסף שכן אותו
הכסף גם כן יכול להוציאה מעבדות מה שאין לומ'
כן באשה כלל :

תוספות

מעיקרא דדינא וכו' הוא
הדין דהיה מני למוקט שכן
יוצאת בשש וכו' וכו' וכו' : זריך להבין
היכי מניין למעבד פרכ' מיניא להכנסה דאדרב
כל מה שריבה לה הכתוב ביציאות נראה דכונת
הכתוב היא להוציאה מעבדות ואין נאמה דמעט
זה יהיו לה הכנסות הרבה ויכניס בתוך העבד'
ומן הגמרא דפריך מה לאמה שכן יוצאה בכסף ל'
ליכא לאוכוחי כלל שכבר פרשי' זל והואיל וכסף
חשוב כה לפדות חשוב כמו לקנותה כפי הנר' דהוא
זל נתעורר בזה ותיקן דהואיל וחשוב לפדותה וכו'
דנראה דמעט שחשוב לפדותה משום הכי חשוב
לקנותה אבל בשש וכו' וכו' וכו' ליכא למיח' הכי
ונראה דטעם הפרכא הושת הכי הוי
דכיון דרבי בה דחמנא יציאות
הרבה אינו מן הרחוק שיהיו בה הכנסות דשאינה
טעם אי אתה רוצ' להכניס בקניינים הרבה כעבו'
שאתה מכניסה כעבדות כבר נתן לה הכתוב ת'
תיקונים בזה שנתן לה יציאות הרבה להוציאה מתוך
העבדות :

חקירה בכלל

ויש לספקי
עבדין
יוכיח מהכנס' ליציאה כי היכי דעבדין מיני' פרכא
דלכאורה נראה דדוקא פרכא עבדין משום דאית
ביה

משפחה כנענית ותש' נקנית בפרוט' ונראה היה
לעד' שזהו טעם התוס' כד' ה' מעיקרא דדינא וכו'
דניחא ליה למפרך הך פרכא דשייכא אף בשפחה
כנענית דהוה מני למעבד ק' משפחה כנענית דיש
לדקדק למה להם למימר דהוה מני למעבד ק'
זהו להו' למי' דהוה מניין למימר שפחה כנענית
תוכיח דאינה יוצאה בשש ויובל אלא דנקטי כ'
פמלתייהו ק' משפחה כנעני' בעבור שהוה תחילת
הדין אש' שזה א"א להולמו שהרי התוס' קיימו אחמי
דעביד בגמ' פרכא דיוצאה בכסף דלמה לא עשו
פרכא אחרת ותירגו התוס' דה' אלא דניח' ליה
וכו' אבל קודם טיעמה הפרכא דיוצאת בכסף אין
לנו למפרך מידי באמה ולא בשפחה כנעני' ואש'
אית לנו פרכא דחליפין בשכח' וכאמר אמה תוכיח
אכתי נאמ' דיו באמה כיון דאכתי לא ידעי' הפרכ'
אבל עיקר הדב' הוא שעיקר קושייתינו היא דלמה
ליה לתלמודא למימר מעיקרא דדינא פרכא נאמ'
דיו ואכילו לא יהא שום פרכא בעולם וכיון שכן
ספיר נאמ' תחילת הדין שפחה כנענית ולא תקנה
אלא בפרוטה : ולפי זה מ"ש התוספות דהוה מני
למעבד קל וחומר משפחה כנעני' דלא שייך למימר
הכי הכונה לומ' דליכא ח"כ שום פרכא וליכא למי'
דכונתם לומר דליכא הך פרכא אבל לעול' דאיכא
פרכא דחליפין וחזקה ואיכא למומ' אמה העבריה
תוכיח וכו' וע"כ ל' מה לתרווייהו שכן יוצאי' בכסף
ולכן עשה בגמרא הך פרכא דהוה היה להם לתוס'
לרמוז ולא היה להם לומר דלא שייכא פרכא ד'
דסימנים וכו' ונתקיים מה שכתבת' בסמוך :

עוד

נראה לתרץ דלא ניירינן מאמה אלא
עיקר הקימן וגם האמה עיקר קניי'
בפרוטה הוא משום דלהווי בה גרעון כסף הוא ד'
דאינטרין ב' פרוטות וזה לא שייך באשה כלל אבל
אי הוה ילפינן בהקשה דאמה הוה ילפי' ב' פרוטות
דאין הקש' למחנה כבר' לי ולקמן כד' ה' מוכר ענמו
מכלן אכאר אש' ע"ע הנזכר לגוי נקנה בפרוטה
וטעמו של דבר ע"ש :

עוד

נראה לתרץ דדוקא בק' לסודיה
אמרינן דיו אכל הכא דאית הקש'
וק' ולא כש'ל תרווייהו בעבור דיו' ואפשר שיה
כווננו התוספות כאו' אי בהקש' לחוד וכו' ודוקא
ותירזן האמנעי עיקר' :

נקנית

בכסף פרשי' מכסף מקנתו
ועיקרא נכסא לן משהפרה

כיה הך טעמא דכתיבנא לעיל דמשום דיש באמה
 יניאות הדכה לתקן את עבודתה אינו מן הקושי
 שיטיל בה הכנסו הרבה כיון שכבר יש בה תיקוין
 הרבה בדי שתנא לחירות אבל היוכיח מיניאה
 להכנסה אינו שייך הטעם הזה באותו הדבר
 ולא עברין יוכיח מנייה ועוד יש לחלק דבשלמא
 בפרה שאנו עושים מה לאמה שכן יש בה יניאה זו
 במסך מעצמו בליד שאין לו יניאה לא כלמוד אבל
 בשאר אומרי יניאה בלו יוכיח שהיא במקום ההוא
 ואינו כוונתו כן אף אני אביא הכנסה ונמצא
 שאניניאה היא העיקרית המחייבת ההכנסה וזה
 בל יעשה :

ויש

לדקדק לשי האמת אמאי אינטרין
 היקש דכי יקח ללמד שטר באמה
 העבריה דמק דאשה נפקא לן שאינו יוצאה בכסף
 ונקיף כסף וחפ' דלא עבדי ק' עם יניאה והכנסה
 איכא לא הוה כתוב הקש לענין שט' ה' ילפי' ע"ע
 הנמכר ליש' מע"ע הנמכר לגוי שאיח קקנה פטור
 במ"ש התו' בנביא דע"ע דה' הואיל וכו' כג' דשכ'
 שכי' ועבריה איתקש לע"ע דכתיב כי ימכר לך
 אחיך העבריה וכו' ולקמן בפסק דובטור מנלן
 דק' ו' אבאר עד תירוצי אחר כפי עתא דשמיא :

עוד

כתבו ורכימו נתחיל וכו' דע כי אין
 טעם רכימו כנש' משום דחשוב הדב'
 כמו פרכא דיהא אין מטיבין על ההקש אבל הכונה
 היא דכיון דמאי דכתו' בהדיא בכתו' אינו ההכנס'
 אלא היניאה וזה אי אפשר ללמוד באשה אם כן ה'
 ההכנסה דנפקא לן מהיניא' לא גמרינן בה וק' :

תוספות

מה לאמה וכו' וזל כ"ש דאיכא
 למפרך יכמ' תוכיח וכו' הכ"ס
 הוא באופן זה אחר שדקדק מה שדקד' הר' מוהר"י
 ן לב ז"ה דבכ' של מקומות המה נהפך ליוכיח
 והיוכיח למה והבא סהך ק' של מקומות ליכא למי'
 יכמה יוכיח אלא פרכא והיא מה לכיאה וכו' וע"ב
 ז"ל שזאת היא גם כן כונת התוספות באו דאיכא
 למפרך יכמה תוכיח פי' והיא פרכא דעדיף טפי
 מיוכיח והטעם הוא ברור וכראה לי לדקדק זה ב'
 בדבריה באומ' דאיכא למפרך יכמה וכו' דהא לא
 שייך ליטנא דלמפרך אייכיה כלל איך כתבו דאיכ'
 למפרך אלא כונתם ז"ל היא לומר שהיוכיח שאמר
 בגמרא השתא איכא למפרך כיה כלו שנעשה פרכא
 מחמו והיא מה לכיאה שכן קונה ביכמה וכו' :

ויש

לדקדק בדברי התוספות דמה קל
 וחומר הוא זה דהא איכא למימר
 יניאת כסף יוכיח שמנונא באמה ואינו מניא באש'
 אף אני אביא ההכנסה ועם מה שכתבתי למעלה
 שמיניאה להכנסה לא עברין יוכיח ניחא אבל

במקור אחר תירוצי מבואר לכל :
 קשה דאפילו דפרכינא מה יניאה
 כדפ' איכא למימר שטר יוכיח שאינו
 קונה באמה וקונה באשה אף אני איכא כסף וכו'
 וכבר נתעורר הרב מוהר"ן לב ז"ה כזה והודחק
 בתירוצי וחקר הדבר בדבריהם ז"ל וכמו שכתב הוא
 עמו :

עוד

והנראה
 לי שאין צריך ביאור בדבריה'
 ז"ל וכונתם ז"ל מבוארת וזה
 שהתוספות ז"ל הוקשה להו' בהאי ק' דעביד בגמר'
 ועביד מנייה יוכיח מיכמ' ולבסוף מביק דאית ביה
 פרכא מיניאת כסף ואמאי לא עביד ק' מוקמות
 ולא שייך שום פרכא ולא שום יוכיח וניחא הכי ומה
 ביאה שאינה באמה ישנה באשה כסף וכו' והשתא
 ליכא למימר יכמה תוכיח וכו' ותירצו התוס' שהיוכיח
 נהפך למה ומכאן כלמוד לכל המקומות שהיוכיח
 נהפך למה וז"ל וכו' שהיא אריש דינא והשתא
 איכא למפרך מה לכיאה וכו' ואיכא למימר שטר
 יוכיח וגם לבסוף יניאת כסף יוכיח במקומו עומד
 ואפי' תימא מה לטור שכן מניא תאמר בכסף וכו'
 היינו ממש הפרכא דמה לאמה שכן יוצאה בכסף
 וכונת התוספות לומר שלא במלצטו מכל הפרכות
 דגמרא אלא דהמה נהפך ליוכיח והיוכיח למה זהו
 כל כונתם כזה ואין שום תפיסה לדברי התוספות
 ונתחיל קושיות הרב מוהר"ן לב ז"ה כנר' לי :

אחר

שכתבתי ביאור דברי הגמר' והתו'
 כפי הנראה לעד :

ראיתי

לכתב דב' קל בעיני יודעי דעת
 עם טקסה מאד בדברי הר"ט א'
 ז"ל וזה שהוא ז"ל הוקשה לו על הך ק' וכתב ז"ל וק' ז'
 מה לאמה העבריה שכן אין קנייח לשם אישות ולא
 שייכא בה ביאה ולאו משום קולא דביא' היא ואיכא
 למימא דתנא סמיך אהא דאפי' כי מפרין מדין ק' ד'
 אכתי אתי שפיר כמה מנינו וכו' ואנן מהדרין ד'
 דאפילו כמה מנינו לא אתי דאדמדמית לה לאמה
 דמני' ליכמה שאין כסף קונה בה ואמרינן מה ל'
 ליכמה שכן אין נקנית כשטר כלו דלאמה העבריה
 ראוי לדמותה יותר מלדמותה ליכמ' שהרי זו דומה
 לאמה העבריה כד' א' שהיא נקנית כשטר מה ש'
 שאין כן ביכמה וכו' ע"כ ודבריו תמוהים דלא מנינו
 מעול בתלמוד פרכא אמאי דמחייב הדבר במלמד
 ללמוד ממנו ולא שייך למפרך מה לאמה אלא על
 הדין שבלמד משם שנקנה בכסף אבל לומר מה
 לאמה שמתחייבת בכיאה מעולם לא מנינו ועד'
 שמה שאין בה ביאה משום דאין קניינה לשם אישות
 זה אינו ממה שיקשה שהרי אי לאו מעוטא דנכעלה
 למעט אמה העבריה הוא אמה העברי' אתיא כק' ז'
 עם שאין קניינה לשם אישות אלא דלא רנה הכתי'

בבן

Handwritten signature

Handwritten signature

אפשר לו
 יך בעה
 מדכתי
 ונראה
 כסף ידעי
 כסף למה
 דלא כילף
 הוה כתיב
 קל וחומר
 ועט יכמה
 מה תוכיח
 מעט שטר
 בכסף
 ומתקדשת
 ונקנית
 דושי יעור
 זו לפרכא
 ח"כ איכא
 שכן איתו
 שאין לומ
 הוא
 נקט שכן
 ריך להביא
 דאדרכ
 אה דכונת
 ה דמטעם
 יך העבדו
 בכסף ל'
 איל וכסף
 הכר דהוא
 גדותה וכו'
 הכי חשוב
 למימ הכי
 ואת הכי הו'
 בא יניאות
 ת דטאווה
 דכה כעבו
 כתוב ת
 וניא מתוך
 לכסף אי
 עברין
 מיני פרכא
 ושום דאית
 ייה

כיון שהאב נזכר הקידושין לבד כיחא עמי למויף
דהיא אמרה הרי אני מקודשת לך או קנויה לך דהי
לישנא דאורייתא :

עוד

קשה כי היכי דהקשו על רש"י שכתב
דאמר הרי אתה מקודשת לי וכו'
אמאי לא הקשו על דבריו כמה שכתב ז"ל דיהבא
איהו לדירי' כסף וכו' דהא כסף דאביה הוא והיינו
סבור לו שמש' וכו' וכו' הו' פ"י על דברי רש"י ויתייש'
כאו' דיהבה איהו לדיריה כסף וקדשתו דאמרה
ליה התקדש וכו' כנ"ר דה"ק פ"י נתן לו כסף היינו
דאמר ליה התקדש וכו' אבל מלשון שכתב בסמוך
להו קידושין מה לי כסף דיריה וכו' לא יתכן כלל
זה וקישור אומר וז"ל וכרור שמאך כמה שסימנו לו
שאומר הרי אני מקודשת לך :

וקשה

לי על דבריהם ז"ל סגרא
מדבריהם דהיבא דנתן הוא
ואמרה היא אינה מקודשת דהא עיקר הכתיב לא
איצטריך אללא להכי לומר דאינה מק דשת ובגמרא
אמרינן לקמן דנתן הוא ואמרה היא ספקא הו' ד
וחיישין מדרבנן ונראה דלשון מדרבנן נראה
שאין הספק מדאורייתא אללא חששא דרבנן בעלמ'
וזה אמת אבל אי לא הוה תירוץ זה הייתי אומר ד
דכיון דלקמן איבא דרשא אחריתי ככי יקח שלא
יקח את עמנו אפס' כזה היה טעם הכסף והראשון
עיקר :

תוס

כתב רחמנא כי יקח ולא כי תקח
אשה את איש לכאורה נראה
דהכנת דבריה היא מדכתב הכי ולא כת' כי תקח
אשה את איש וזה אי אפס' דהא למה לן למכתב כי
תקח אשה את איש בלאו הכי שמעינן ליה מדכתב'
וינאה חונס וכו' ונראה דהכנת דבריהם כך
מדכתב כי יקח דמשמעונו הו' ולא כי תקח אשה
את איש :

ואכתי

קשה כיון שהתוספות הכריחו
למעלה דקרא דכי יקח איצטריך
לכתן הוא ואמר' היא דלא מהני הוה להו למימר
כת כי יקח ולא שתוקם לאיש ולשון תקח אשה את
איש משמע שאומרת הרי את מקודש לי והיה נראה
לומר דהכונה לומר ולא כי תקח אשה לאיש אבל
מלשון אומרם בסמוך בלאו הכי שמעינן מדכתב' כי
יקח ולא כי תקח אשה את איש ה"א זה ודוק
לחוקק ה"ס :

עוד

קשה לי דלעיל בריש פרקין מסיק
ואיבע' אמאי האמרי ר"ש היא דתני
ר"ש או מכני מה אמרה תורה כי יקח איש אשה
ולא כתי' ולא תלקח אש' לאיש מפני שדרכו של איש
להלך וכו' והיכי קאמר ר"ש דדרכו של איש מדכתב
הכי דהא הוכרח לכתו כן הכתוב לא שמעינ' דנתן
הוא

כך משעש' והכא נעשה ק"ו הכי ומה האמה
שאית בקמיה כביאה לפי שלא רצה הכתוב ככך
נקני ככסף אש' שנקנית כביאה א"ר וכו' וזה פשוט
בכל התלמוד ופ"י הריטבא ז"ל ק"ש מאד דהא כיון
דאיבא לדמויי לאמה משום דנקנית בשטר ואיבא
לדמויי ליבמה דנקנית כביאה נמצא הדבר נוספק
דליבא למימר דעדיף טפי לדמויי לאמה משום
חומרא דהא איתת ליה קולא אש' קבלה קדושין
מאחר וכיון שכן מאי פריך הא למה לי קרא הא
אתיא לה דהא מהך ק"ו אין הכרח כדפרי' ואפשר
דאליטבא דברייתא פריך רכיון דקיימפת מהך ק"ו
אש' כן איך שייך לומר להביא עוד קרא עליו אללא
שהריטבא ז"ל ק"ל דוה הו' בעין מה מנינו נמצ' דלא
פריך בגמרא ולא מירי נמצא שאין פירושו מהוור
ומה שכתתי הוא הנכון ודבר ברור הוא בכל ה
התלמוד :

ה' ואיצטריך

למכתב וכו' דאי
כתב רחמנא כי
יקח הוה אמינא קדושין דיהיב לה בעל דידה הו'
וכו' ויש לדקדק דהא למה לא איצטריך קרא
דגמרינן לה מהקשה דאמה העבריה ונראה דלא
שמעינן מהך היקשה אללא מילי דקנין ובהך מלתא
הו' דאיתקש לאחרת אבל לא שיהא דומה לאחר'
בשאר דיניהם דאש' אחרת יקח בליקוחין דוקא
מושתעי דהא מהך טעמא לא נפק לן דיונא כמיתת
האדון מהך היקשה וכדאכתו כסוגיית ע"ע בס"ד :
ואי
כתב וינאה חונס וכו' היבא דיהבא
וכו' :
וקשה היכי שמעינן זה
מכי יקח הא כי יקח איצטריך למעט היבא דאמר
הרני איצטריך וכו' דכי יקח כתיב ולא שיקח את ע
עמנו עיין :

תוספות

היבא דיהבא וכו' וק' שהרי
באיש אינו נופל לשון קידושין
שאין נאמר בכך ויש לפ' שאו הרי אני וכו' :
וקשה
לי כיון דלשון קידושין אינו לישנא
דאורייתא אללא לישנא דרבנן
דאמר לה אכ"ע כהקדש כדאיתא בריש פרקין
כיון שלא הוקשה להו לתוס' אללא שאין נופל לשון
קידושין שאין נאמר וכו' אמאי לא פירשנו דלשון
קידושין לאו דוקא אללא האשה היא שאמרה
הרי את קנוי לי או את בעלי דבאיש נופל סביר
לשון זה :

ונראה

שבעבור זה כתבו התוס' וז"ל
דיהבא לדירי' לאו דוקא כלוא'
שאם היה מוכרח שהיא כותנת לו היינו אומרים
שהאשה אמרה זה הלשון בעבור שהיא כותנת לו
השמון אבל לישנא דיהבא לדירי' ע"כ אינו כמשמעו

הוא ואמרה היא אינה מקודשת והיכי מני למכתב ולא תלקח אשה לאיש :

ועוד

דאמאי קאמר ר' שמעון ולא כתיב כי תלקח אשה לאיש דהא למאי אינטריך למימר הכתוב כי תלקח דמוינאה חינט כפקא לן :

ונראה

דה"ק מדכתב הכי ולא הכי כלל מנר הכתוב הוה יש להוכיח ד דרך האיש וכו' אבל נר' דאפי' היה אומר הכתוב כי תלקח אשה לאיש היינו שומעין הך דרשא דהכא דכי תלקח אשה לאיש משמע שהאיש הוא הלוקח לאשה אבל לא הוה שמעינן דדרך האיש להלך אחר האשה אבל באו' כי יקח איש אשה נר' דדרך האיש להלך וכו' ולא בעלם ממני מה שיש בזאת הקושי' מן הדחוי ומה שכתבתי נר' כפי טרש הלשון אבל ממאי דכתב רש"י ז"ל לקמן גבי נתן הוא ואמר היא פרטי' ולא כתי' כי תלקח וכו' הסך מה שכתבתי כתבו אזי לאו ג"ש הוה מוקמינן קרא דכי יקח איש אקדושי ביאה וכו' לי כיון דק"ל דאתקשו הויות להדרי

עוד

כדאיתא כפרק גערה שנתפתתה דף מ'ו א"ס כן מקדושי ביאה ולפי' כסף גס כן וסטר ואי נריך קרא לכל הויה והויה בשטר מלן קרא לגומר כן :

וקשה

וכראה דאפשר דבשטר הוה מוקיש ליה לביאה אי משום דאיתקוש הויות להדרי ואינו נותן בידה כלום דבשטר אפי' על איבורי הנאה כשר אבל בכסף קס"ד דלא נריך נתן הוא ואמ' הוא כיון שנותן ההנאה בידה ולכך לא הוכירו התקפות בדבריהם שטר כלל :

הלכה ב'

ובעלה

מלמד שנקמי' בכיאה והלא דין הוא וכו' : וקשה דנילף ביאה באשה מרבתיב ביכמה יכמה יכא עליה ולקחה לו לאשה ופרוך בגמרא לקמן ואימא לכולי מלתא באשה ומשני אמר קרא ויכמה וכו' משמע דכמאי דלא מעט קרא אלא שנתפרט בהדיא דהיינו ביאה קאמר הכתוב דנחשב באשה משמע דביאה קונה באשה ונראה דהכתוב קאמר שהיכמה יש לה דין אשה עם הכיאה אבל אינו מוכרח שהאשה תהא נקמית בכיאה וק"ל :

ומה

יכמה שאין נקמית בכסף נקמי' בכיאה וכו' אף על גב דהיכמה נקמית גס כן בעל כרחיה באשה לא ילפינן אלא מדעתה אין לן דיו דארורכא פחות ממה שדיינינן בק' ונקטו מיני' דפייגון דוקא מדעתה דאין סברא שיהא האשה בע"כ :

כלל דהריו אינו נעשה פרכא :

ודע

דכהך ק"ו לא מצינן למילף שתהא הכיאה גומרת כמו ביאה דיכמה דאיכא למימר דיו אסוף דיבא שיהא ככסף שאימ גומר וליבא למפרך השתא מה ליכמה שכן ביאתה גומרת דאחר שעשינו דיו לא עבדינן מיניה פרכא וזה נראה לי כלל ברור כמדות ואין להקשות אליבא דרב הונא דחופה קונה דדון ק"ו מחופה שאינו קונה ביכמה ואפילו הכי קונה באשה ביאה שקונה ביכמה וכו' דהא חופ' לא למדנו אלא מכסף וסטר וכיאה כחדא מתלת כדלקמן ופשוט הוא בעיני' :

תוס'

ובעל' וכו' וא' תיפלו לי וכו' דמשמע צמי לשון ביאה כלומר דכסף למדנו מוקימה קימה וביאה ממשמעתי דקימה לחודא : כתבו דאי לא כתיב ובעלה וכו' אבל לחשב העראה נגמר ביאה שפיר דמי וכו' : וקשה כיון דלאו לענין קנין איתמר הכי למאי מהני הג"ש והתקפו כתבו כפ' הבא ע"י דהוי ג"ש מופכא :

ונראה

דמהני דלא להוי כארוסה אלא כיון שהערה בה אחר כסף להוי אשת איש לענין חנק אב השתא דאית בה ביאה כתובה בתורה השתא ילפינן העראה לענין קנין :

עוד

קשה לשתוק מהג"ש לענין העראה ותיתיב' ווימא הכי ומה כסף שאינו קונה ביכמה קונה באשה העראה שקונה ביכמה כדאית כפ' הבא ע"י מג"ש דביאה ביאה אימ דין שתקנה באשה מה לכסף שקי' אמה ביאה תוכיח שאינה קונה באמה וקונה באשה אף אני אביא העראה ונראה דכיון דעיקר העראה ביכמה הוא לגמור קדושי' של ראשון סבר' הוא שאין ללמוד זה בק' ואף על פי שפיי כללי' המדות שיש לנו אין הכרח שייבא אלא לכסף סברא הוא שלא לעשות הך למידה :

תוספות

אמה העבריה תוכיח וכו' ומשני' אי לא כתיב אלא ובעל' היא גופ' לא איתא בק"ו דה"ל אמה העבריה תוכיח ע"כ דבריהם בלתי מכוואריס דהא מיעוט אמה מוכעל כפקא וע"כ פירושו הוי דוקא לאשה יש בעילה לא אמה וכיון שכן ממילא ידעינן דבאשה איכא בעילה ואין נאמר אמה תוכי' וכבר כתעורר כזה הרב מוהר"ל ז"ל :

והנראה

דפירוש דבריייתא באו' והלא דין הוא פירושו הוי כדפריש' לעיל דנהי דקרא דכי יקח אינטריך לדרש דלקמן וממילא כפק לן כסף אבל התנא לא היה לו להוכיח מהכתוב

גבי למימך
לך דהי
ש' שכתב
ג' וכו'
זל דיהבא
ואו והייתי
ע' ויתיש'
ג' דאמרה
בסף היינו
ג' כבמוך
יתכן כלל
סמינו לו
ג' סברא
הנתן הוא
כתוב לא
ת ובגמרא
וא הו' ד
ג' נראה
כן בעלמ'
אומר ד
קח שלא
והראשון
כי תקח
דה נראה
כי תקח
זכתב כי
מדכתו'
דיהם כך
קח אשה
הכריחו
אינטר'
למימר
אשה את
ה נראה
יש אבל
כתי' כי
ה ורוקח
ן מוקי'
א דתי'
ש אשה
של איש
מדכתב
ע' דנתן

עצמות יוסף

ומנין שאף בשטר זכו שטר שמוציא וצו
ואין לדקדק חלונה תוכיח שמוציא
זאינו מכנים דמה לחלונה שאינה מוציאה בחלונה
מהכתיב ספר פרויות וכו' :

עור יש לדקדק דהא שטר של יבמה הנכנסת
כביאה יוכיח שאעפ"י שמוציא אינו
מכנים דהא ויבמה מיעט כסף וזשטר אף אינו כביא
שטר דכל אשה דעלמא :

ונראה דאיכא למפרך מה לשטר דיבמה
דאינה מכנים משום דיבמה
אין הטעם כה בעבור קנין אלא בעבור לקיים טעם
אחינו שהרי היא קנויה מן הראשון וזה לא נעשה
ע"י שטר אלא ע"י ביאה מה שאין כן בשאר אשה ד
דעלמא שהרי השטר בא כדי לקנותה ולכן ליכא
למעבד יוכיח מהך שטר :

ונראה עוד דאם כדזהו מני למימר הך
יוכיח אלא דמיא ליה למפרך
אריס דינא מה לכסף וכו' :

ולכא למפרך בהך ק"ו מה לכסף שכן
קונה כע"ע הנמכ' לגוי מה שאין
כן בשטר דאיכ' למי שאין טעם מביעת הגוי בשטר
מחמת השטר דהשטר שפיר מני לאקנוי אכל עיקר
המביעה היא בעבור הגוי שאינו בתורת גיטין
ואין לגוי דין שטר ובלאו הכי הא פריך בגמ' כמי
שפיר :

ויש לדקדק אמאי לא עבד ק"ו מביאה
שאינה מוציאה מכנים שטר וכו'
והשתא ליכא למפרך פרכת הנמרא וכו' דהפרכא
היא פשוטה מה לביאה שכן קונה ביבמה מה תאמ'
כסף יוכיח מה לכסף שכן פודין הקדשות מה תאמ'
ביאה תוכיח ואיכא למימר מ"ה להנז' השוה שבהם
שכן קניינם מרובה כדלקמן :

ואין להקשות אמאי לא עבד הך ק"ו ומה
יציאה שאינה בכסף איתא בשטר
הכנס' לכ"ס דאיכ' למוי' פדיון הקדש יוכיח דאית'
בכסף ולית' בשט' מה לפדיון הקדש דלית' בקרק'
תאמר קנין אשה דאית' בקרקע קנין אגב וי"ח
דאית' בקרקע ולית' בשטר דאין קנין מטלטל
אגב שטר אף אינו אביא קנין של אשה והדכ' פשוט :

ומטעם מוציא ואכפיה מכנים והשתא
ליכא למימר מה לעבד' שכן פודי' הקדש דהא אין
הקדש מתחיל בעבד' דהוקשה לקדשות דאיכא
למימר מה לעבדים שקוני' אגבן היכא שהעבד
כפית וק"ל :

ורע דכסף ק"ו אין לומר דהוה ילפי' אכפ'
שטר שלא לשמה פסא כסף דהא כ"ח
דשלח

מהכתו כלל אף הק"ו וזש והלא דין הוא ולא יוכיר
הכתוב כלל ואפילו תימא דמן הכתוב נשמע דין
הביאה שלא ידענו אותו זה אינו דכלי שום פקוק
נשמע דין מכח ק"ו אפי' היה נכת' המיעוט דאמה
פעברי' כמקום דלא נשתמע דהאם נקנית כביאה
וכיון שכן קרא לענין ביאה לא אינטריך דמק"ו ל
לחודי' כלל שום קרא כפקא ומטני חי לא כתיב אלא
וכעל פ' ע"כ התנא הוכרח להשתמש מהכתוב שאם
לא היה כתיב אלא ובעל לענין מיעוט האמה לחודי'
והיה על אופן דלא הוה משתמ' מיני אשה כדפרושי'
הוה אמינא אמה העבריה תוכיח לכך הוכרח התנא
להביא קרא דובעלה והמקשה הוקש' לו מה לאמה
העברייא שכן קניינה לשם אישות עד דמקיף' א'
אעיקרא דדינא פרכא שכן וקוקה ועומדת והשתא
גריך קרא דובעל לאשה והא דובעל' כ"י היכי דלא
ניקוש אמה לאחרת כהיקש' :

עור נראה דרך אחר והוא זה דאמה
העבריה לא מצית איתא מק"ו ד
דיבמה דאיכ' למפרך מה ליבמה שכן קניינה לשם
אישות וכיון דלא איתא מק"ו נראה דיש בין המשיב
והמקשה אי אמרינן יוכיח גם כן מיניה מטעם זה
אז לא דהמשיב שאמ' אמה העבריה תוכיח והמקש'
קבירא ליה דכי יוכי' דלא אית' מק"ו וחומר מטעם
זה כמו כן אמרינן דלא נעבד מיניה יוכיח ויתבאר
דברי התוספות על אופן זה שהוקשה להו' דהא
אמה העבריה איתא מק"ו אי לאו קרא דובעלה
ולמה ליה הא דובעלה ומשכי דאי לא הוה כתיב
אלא ובעל הייתי אומר דובעלה לגיפיה אינטריך
ללמדנו ביאה באשה דאי הוה שתיק קרא מיניה
הוה אמינא היא גופא דהיינו האש' לא איתא בק"ו
דה"א אמה תוכיח דלא איתא בהך ק"ו וחומר כיון
דאיכא למפרך מה ליבמה שכן קניינ' ואינטריך
וכעל לגופיה והשתא הוה מקישינן אמה לאשה
בהיקשה דאחרת להכי אינטריך' ההא דובעלה
למעט אמה העבריה כנר' והבי' קדור דבריהם אי
לא כתיב אלא ובעל הייתי אומר אי הוה שתיק מ'
מיניה דאשה לא איתא בק"ו ואינטריך ובעל לגופי'
ולא הוה ממעטי' אמה העבריה וראיתי ברס"ג
טכתב דרך כדבריה דהייתי און הכי וזש היא ראונה
לביאה מאחר שכבר לקח' בקדושינן של כסף והיא
אשתו אכל אחרת אינה ראונה לביאה אפי' יש לו
כבר שייכות בגוי' כגון אמה העבריה ודוק ולא
ירדתי לסקוף דעתו דלמה נמעט אמה לביאה אחר
קנין ולא נאמר דלגופי' אינט' ללמדנו כיאה והנר'
לעד' כתבתי :

הלכה

הכא הוה מני למומר דכשעת כרוסין ותן האש ככף
לבעל דומיא דאמה דהשאל לא שייך אין קטיגור
וכו' אלא דלא אמרינן הכי דבעי דומיא דגנא
דכתיב ונתן כידה ולעול ה' קומה ככף שאין מוניא
בשום מניאות ואפילו ותן האשה לבעל עס כל זה
מכניס וכו' :

ורע

שהתוספות טקסו לענין אמה מאמי
דפריך בגמרא הוא הדין דהוה מני
למכרך כדון האשה גופ' איך ונזהר בככף כיון
שנקיט בככף שא דתמהו איך עשה בעל התלמוד
פרכא עס דבר שגר סותה ממש והתוספות תירנו
דין הוא וכו' כנראה שמעטעס ההכנסה כתבו שהיא
דין שתוניא והיינו לתת הכרא דהכא לא שייך אין
קטיגור וכו' ומינה נטרך דפרובין מה לאמה
שינאה כד שינאה גורס ההכנסה :

ואימא

בכתיבה מתגרשת וכו' לאכי
מני מנו למכרך כיון דלדריה
אינטרין עכ' ובתב למעט חלוצה אימא דממעט
קדשי שטר ואפ' כיון דלדריה לא ס'ל היקשה
ליניאת ככף כלל לא פריך ל' אבל לרכא דעביד
הקשה לענין ככף ואינט' קרא למעט פריך ונאמא

ולרבי

יובי הגלילי שאינה מתגרשת
בככף וכו' ה' דמני למכרך
שאינה ונזהר בחלוצה מכלי אלא דקיימי בככף

ספר

בורחה וכו' לה' יוס' אינטרין ספר
למעט אוכלין ככ' דגיטין ומן הסמיכות
דריש ספר בורחה והיא דרשא דהתם נפקא ליה
משום דלא הוה לשכתב וכתב ומילא שמעינן ד
דכותבין על כל מילי ואינטרין וכתב דלא נעבי
כספה והכא דריש מבח הסמיכות ואין לומר דכולה
להך דרשא אינטרין דא' לומא ונתן ספ' כריתות

ורבנן

האי כריתות מאי עבדי ליה
דלספורת דכרי כריתות לא
נריך קרא דכלאו כריתות נפקא לן דמאי ספירת
דכריס הוה ליה למכתב אי לאו מילי דכריתות :

ורבנן

כרת כריתות לא משמע להו
נראה דלא משמע כלל והוה
מני למומר דריש לדרשת דכיאלעזר בן עזריה
דפרק המגרש שאמר לה הרי את מותרת לכל אדם
חזן מכ' וכו' אלא דכוחא ליה לתלמודא לאשווי
כהנהו דכנן דפלוגי עליה הרבו אלעזר כ' ע' :

תוספות

על תלכוכו ויל' דכל מנאי
חלניו וכו' פי' והשתא אפילו
מכרו אינו מעלה ומוריד דהשתא לא הוה ה' כית

דסלח לשמה לא ידעי אלא בהקש הויה ליניא דהא
כיון דמסטר שמוניא ילפינן לה אמרינן דיו אכופ
דינא מה שטר דהוניה לשמה אף שטר דהכנסה
יהיה לשמה

ואין

להקשות בהך קל וחומר מה לככף
שכן קובו בו מטלטלים דהא כיהא
תוכיה דכי האי גונא פריך לקמן בכיה' דלא שייכ
בהקדש

ואפרכא

דגמר דמה לככף שכן קונים
הקדש אין לומר קרקע יוביח
דמה לקרקע שכן קובין מטלטלין אהבין וק' :
ולדכרי התוספות מקרקע ומטלטלים אתיא פמה
בגד אלא דאיכא למכרך שכן הנחתן מרובה ואחר
מכאות שוכו הר' בל כשיטת קדושין ראיתי בדכרי

תוספות

ומנין שאף כשטר וכו' התוס'
חולו לשיטתם דאף מיניאה
פרכין לענין הכנסה ולהכי פרכין מה לאמה שכן
ונזהר אבל כפי מה שדקדקתי למעלה בדכרי רש'
לא שייך הך פרכא אלא הדמיה הראשונה שכתבו
התוספות דאמה ג' פא' לא ידעין אלא מנאשה ואפ'
לאיך גמי הא קאמרינן ללישל כתר' דשהכי בגס
ע' : ולמאי דפרישית לעיל דאפטר דלא עבדי
יוביח מהכנסה ליניאה אין להקשות דלהדר הקו
ליוקומות ומה כיהא שאינה באמה וכו' דאיכא למי
מה לכיהא שאינה ביבמ ככף יוביח וכו' מה להנך
שכן קיימס מרובה כד לקמן : ומה ש' עזר לדין
דכרי התוספות כבר כתנתי למעלה בדי' ואשה
כפחות וכו' :

ב ואקיש

מנייאה להויה אן
לדק דאס' בן לשתוק
מיניאת ככף דאמה וג' לך כק' וח' מר דאשה מה
לאשה שנקיטת בכיהא שפחה כעניות תוכיה וכו'
דאינטרין והפדה לשתי פרועות וק' :
דהך קושיא אינה נמשכת השתא דמשיקרא נמי
דפריך מה לאמה שכן יונא בככף הוה מני למכרך
היא ג' פא' וכו' ואכס' גמי דכיון דע' כ אינטרין וכת'
למעט ח' לינה אפי' לאכיו מינה ממעטס ככף אבל
השתא דמתיקשה ילפינן שטר נימ' אין הקש למחב'
ונקיים מיעוט הכתוב דוכתב דוקא לענין ח' לינה :
וכותב אכיו בלו' אין קטיגור בעשה וכו' היא דלענין
ככף לא נריך קרא דמסכרה ככף והא דעבי' בעל
הכרייתא ק' מיניאה להכנסה ומה ככף שאין
מוניא מכניכ וכו' אף על גב דאין קטיגור בעשה
כניגור כראה דכר נתבטל עס סברא ואת שששה
בק' ודהא שטר דיכמה יוביח שמוניא ואין מכניס
והוא הדין דהוה מני ליה למכרך הכי אלא דפריך
פריש' דינא מה לככף וכו' כדפרישית לעיל אינמי

שמוניא ופ'
כיה שמוניא
יניאה כיה
וה הכנסת
מוניא אינו
אני אכיה
זטר דיכמה
וס דיכמה
לקיים עס
ה לא בעשה
ר אשה ד
ולכך ליכא
למומר הך
יה למכרך
לככף שכן
מה שאין
הגוי כשטר
אכל עיקר
ת גיטין
ך בגמ' נמי
ק' מביאה
טר וכו'
דהפרכא
מה תאמ'
מה תאמ'
שזה שכהס
הך ק' ומה
תא כשטר
כיה דרית'
יתי בקרק'
אגב יריח
ין מטלטל
דכ' כסוט'
די' שאינס'
קי' והשתא
דהא אין
ת דאיכא
א שהעבר
ילפי' אפי'
דהא כיה
א

דאשה שאינה יונא' בחלינו' וכו' כדלקמן אהיה
דאינה יונאה כמותת היבם למה לי קרא למעט'
מחלינה הא איכא למפרך מה לאשה שכן יונאה
במותת הבעל לא ודאי יונא' כמותת היבם ולהכי
אינעריך נעל למעט' מנט חלא דאיכא למימר אהך
פרכא עכד עכרי יוכיח שאינו יונא' כמותת הארון
וינא' כשטר אף אני אינא' וכמה ולרב הונא ליכא
למימר עכד עכרי יוכיח משום דלא עבדין יוכיח
מעבדות לאישות חלא דתמיה לי בזה דנהי דלא ע'
עבדין פרכא חבל יוכיח מי יאמר דלא עבדין :

תוספות

חופה שגומרת וכו' הנקשה
להרב מוהר"ן לכ' זלהה ד
דברא' לבאורה דקושיית התוספות היא קושיית
הגמרא : ובאמת הבנתי שוכרח דקושיית הגמ'
היא אריש דינא דאיך נאמר ומה כסף שאינו גומר
חופה שגומרת דמה שאינו גומר היינו כסף יחידית
ומאי דחופה גומרת הוא אחר כסף נמש' שהקו הזה
כטל לגמרי ומ' בגמרא גמרינן חופה שלח על ידי
קדושי' אפטר דהכי קאמר כיון שהקל וחומר כטל
גמטך שאין ללמוד דחופה קונה בק' דהא ק' נאין
לו הכנה ואין מקום ללמוד דחופה קונה לא כעבור
שמיני דגומרת וכו' גמרינן חופה שלח על ידי ק'
קדושי' וכו' מחופה שעי' קדושי' זה נראה מוכרח :

עור

הנקשה להו' ז' וכו' דלדין וכו' וקשה
לי מאי קושיא היא לדין דהא לדין
לא סבירא לן כרבי טרפין דאמר איכא דמפריך
קל וחומר לא אמרינן דיו דלדעת רבנן אמרינן דיו
והך ק' שעשו התוספו פרכא הוא ואפי' הכי חות'
לן למימר דין דהא כי אמרינן כסף שקונה אינו דין
שיגמור אחר כסף איכא למימר דיו שיהא חסר כ'
כסף ככסף לחודיה מה כסף לחודיה קונה ולא
גומר אף כסף אחר כסף ויהא קונה ולא יהא גומר
ואם תאמר למאי מהני כק' הא לדעת רבנן אף על
גב דמפריך אמרינן דיו :

כלל ונראה

דיש לחלק בין העמונים דהא
דאמרי דיו היינו דיוק' כשנתק'
הק' כמה שאנו באים ללמוד דרך משל הק' הנאמ'
בפרק כונה הרגל שלמדנו דקמן כשנו הניזוק חק'
שלם מק' אמרינן דיו שיהא בקרן ברשות הרבים
ולא כלמוד חלא מחנית הלמידה אבל הכא שהק'
הוא לענין גמר ואמרינן כסף שקנה אינו דין שיהא
גומר אי אמרינן דיו שיהא ככסף ולא יהא חלא קוב'
לא נראה לנן שום למידה בענין הק' דהא קמייה
וגמר הס' כ' דכריס כפרדים זה מזה : ובשלמא אי
היה אמרינן דיו שיהא גמה דכסף אחר כסף באות'
קמייה שפיר היה אמרינן דיו וכו' א"כ דיו כי הא'
גומא אפילו רבנן גמרו דלא אמרינן ליה :

מהיא נופא דבעי למולף פרכינן מיניה אם כן הרי
מו' שארם גוקרש בתו קטג דחטיב בע"כ ואיך אמ'
רב הונא כתיבות מיהא לא חשכחן בע"כ לזה השיב
דלא חטיב בע"כ כל מילי דקטנה כיון דאיכא דעת
האב שהוא במקום דעתה ובכף בע"כ משכחת לה
בקיודושי יעוד : ויש מיישבים דאכילת חס' נפ' לדעת
התוספת כפירוש רש"י ז"ל דמה שהאב מוכר בתו
קטנה חטיב בע"כ דוקא מוכר דחוב הוא לא חטיב
בע"כ אבל בקדושי קטנה דכות הוא לה לא חטיב
בע"כ וכל זה לדעת התוספות דלרש"י לא ישיא
כדפירשתי עכ"ל מה שמנאתי :

ובאמת

שמה שכתבובים מיישבין וכו'
כיוחא לי דודאי לא יתכן לפר'
על דברו רש"י כיון שרש"י פירש להפך אב' כותת' ז'
היא טעם פ' רש"י דחטיב מכירת האמה בע"כ מ'
מפרשים הם ומחלקים בין מכירה לקידושי'
אבל הכלל שכתב דפרכינן מחד זה ק' כענין כלל
זה איך נאמר מה להגד השוה על חד נד :

ונראה

עוד לפרש דיש מיישבין יתכן על
דברו רש"י ומ' רש"י בקידושי קטנה
ואף בע"כ הכונה דלא דמי לבע"כ דאמה דהכא אף
בע"כ וטעמא משום דמדעתה חטיבא וק' :

ובמה

שכתבו התוספות שהמכיר חטיב
מדעת ולא חטיב בע"כ כי אם
בקדושי יעוד כדוקא אין לדקדק דמולף חלינה
כאמה העכריה והשת' ליכא למימי שנעשה יוכיח
מאשה ושכחה כנענית וכמ' התוספות למעלה
בד' ה' ספר כורתה משום דאיכא למפרך מה להפך
שכן הן מדעתן ולכך אין בהם חלינה מה שאין כן
כאמה שהיא בע"כ דהא איכא למימר עכד עכרי
היבם ע"כ כ' בע"כ יוכיח דלא חתי פהך קל וחומר
כיון שאינו יונא' כמותת הארון :

הלכה דף ד

אמר

כך הונא חופה קונה וכו' לרב הונא
יש לרקרק דתהא האמה נקנית כ'
בחופה בהיקשה דאחרת ונראה דלא מקישי כהך
היקשה חלא מאי דכתיב נכי אחר כהדיא אבל לא
חיתקם במאי דאמרו בק' ו'
למולף מק' דמקומות ולגומ' ומה גמר שאינו בכסף
איתי בחופה וכו' דאיכא למימר פדינן הקדש יוכיח

מלתא

דכתיבה בהדיא קמיה הר"א
ז' דסה מלתו דרכ הונא משום
דמיתת היבם הו' מלתא דלא כתיבי כהדיא :
ואפשר דלרב הונא הו' מלתא דכתיבי כהדיא : מ'
מלא ונעריך הנעל למעט וכמ' מנא דלא גילף הק' ו'

דף
תת
היך
מה
יתח
היא
כח
החי
הנר
מה
דקל
בעי
וכל
זכא
דף
ה
יכל
על
כיון
ה
ויניה
דיוק
השוה
בעי
שכן
גלמא
היומן
ות כי
כיה :
כוונת
שהוא
שיהיו
יה ש'
וספו
אף על
ה כנו'
כיה
לא ח'
דהיא
חל ל'
פירוש
נקשה
החד

עור
עור

עצמות יוסף

עור

קשה שהתוספות הקשו לדורן וגם לרב הונא... אחר כסף גומר מקו חופה שאינה קונה כשפחה פכענית גומרת כסף כשהקנה כסף אינו דין שיגומר הכסף אחר כסף והתירוץ דתירוץ התוספות הוא חולמיה וכו' תקשי לן אליבא דרב הונא לענין חופה מאי חולמיה דהאי חופה מהאי חופה ודוק: פס כביאה אחר כסף איכא למפרך אליבא דרב הונא שיהא גומר מקו חופה שאינה קונה כיבמה גומרת באשה ולכאורה נראה דליכא למפרך ולא מידי

עור

הקשה הרכ מהר"ן לכ דהיי דכסף אחר כסף אמרינן מאי חולמיה דהאי כסף מהאי כסף מ"מ כסף אחר כסף יהא גומ מהך ק"ו ומה חופה שאינה קונה גומרת אחר שטר כסף שקונה אינו דין שיגומר

ונראה

דאיכא למפרך מה לחופה שכן גומרת אחר כסף תאמר כסף שאינו גומר אחר כסף משום חולמיה וכו' ואכילו תימ' דלא עכדינן הך פרכא כבי האי גוונא נר' דהתשוב' בנדה דכיון דכסף אחר כסף אינו גומ' והיי טעמא משום דאמרינן מאי חולמיה דהאי כסף וכו' אלמא בכר הוכח דאין לכסף האחרון קנין ולכן פכעני נתן לכסף זה האחרון כח לגומר אפי' שהיה אחר שט שאם היה לה כח היה לה כח ג"כ לגומר אחר כסף

עור

הקשה הרכ מהר"ן כל כסף ק"ו שטר דב הכר הונא דהא איכא ק"ו אחר הכר שזה והוא ק"ו טעמו התוספות והו"ו להו תרי קלי וחמורי דסתרי אהרדי דתיקו כל חד וחד אדונתו ולכאורה הו"ו דבריו אל תמוהים בעיני דהא כבי האי גוונא אמרינן דמכין אמה מזו בכל דוכתא ואפשר דפ"ל אל דהני תרי קלי וחמורי לא הו"ו קלי וחמורי מנושאים אלא ממקומות רבב וקומר על מקומות לא שמכין אמה מזיבו אלא הו"ו תרי קלי וחמורי דסתרי אהרדי וכבי האי גוונא תירגו התו' צכי מתנייתן דכשר כפרה פסול בעגלה כפ"ק ד' דחולין אבל לכאורה היה צ"ח שהקל ושומר טעושה דב הונא ומה כסף שאינו גומר לכאורה היה נראה שכסף היה נוסף ונז' וקונה הוא הנשיא ואם היינו מהפכים הק"ו היינו ע"ש אונתו מגמירה וקנייה ומכל מקום שוכן טעם החילוק שיש בין קל וחומ' דנושאים לק"ו דמקומות יר' טוב טעם לה' מהר"ן כל שהכין דהך ק"ו הוא של מקומות דקרקתי בתרי קלי וחמורי דמקומות דאמרי' דלא שמכין אמה מזיבו אין ראיה מהתוספות שכתבו פן נכי כשר כפרה כח לין דהתם שאני דלא שייך ל' למעבד מה מני' אבל מפרה ועגלה עכדינן מה מני' בכר שיהא קדש היא כשאינה חף עגלה דכפרה

ולענין

כתוב כח הלכה ר"ח פסק כר"ב הונא וראיתי ברוב הפוסקי' הסכימו להחמיר כר"ח ולכאורה היה נראה שלח היה שם פסק כדכר כיון דהך ק"ו דרב הונא פריכא הוא ואית לנו למימר ביה דיו לכא מן הדין ואין שום ה' התיישבות לדעת רב הונא אלא דאית ליה סברת ד'ט דהיכא דמפרך קל וחומר לא אמרינן דיו ואלן קיימא לן כרבנן דאכילו כחנר הכיון אינו מסל'טא חזי נזק נמשך דלית הלכתא כרב הונא ואפשר דמשום דאמר דאשת איש מחמירין וראוי לחוש: ועיין מ"ש דשי' בקיטת פ' כספ' דף כ"ט לשון המת' ככר כ' וכו' וע"ב:

תנו

דכנן כינר ככסף נתן לה כסף וכו' לשון נתן לה נראה כדעבד ונראה דנקט בפנימיה שם סיכא דנתן היא ואמרה היא אפי' כדעבד אינה מקודשת

הלכה ה' דף ה'

סתקף

לה רכי וירא וכו' כזה כתבו הפוסקים שאם נתן הוא ואמר היא אם היה קידם מדבר עמה בעבקי קדושה הו"ו מקודשת גמורה דלא גרע אמירתה משתיקת' ופ"כ הר"ח אל ודיב דנתן הוא ואמר הוא אכילו לא הו"ו עסקים מעיקרא כענין קדושת הו"ו מקודשת דהיכא דנתן היא ואמרה היא אפי' עסקין כמותו ענין אינה מקודשת דכי יקח איש אש כענין כמסך אזה דרישא דכרייתא החידוש הוא אכילו אין ע' עסקין כמותו ענין הו"ו מקודשת וביפא דנתנה היא ואמרה היא הו"ו החידוש אפי' עסקין מעיקר' ונמשך לנו מזה דקדו' דאי הכי אמאי לא משכי דנא קשיא רישא רישא אסיכא ומנינו לקיים דיוקא דרישא ד' דנתן הוא ואמרה היא דאינה מקודשת שהוא כשלח היה מדבר עמה מעיקרא דהא חידוש דריש בהכי הו"ו דיוקא דסיפא דדיוקין מיכ' דנתן הוא ואמרה היא היא דמקודשת איירי בשניה מדבר דהא חידושא דסיכ' בהכי הו"ו כרפ': ונר' דמלת דפשיט הו"ו דנתן הוא ואמר הוא ועכ"כ דיוקין מכיפ' הא נתן הוא ואמרה היא לחו כנזכר דאירי בריש דיוקין דקני' נתן הוא ואמר הוא לא בנתן הוא ואמר הוא וכשלח היה מדבר עמה:

עור

יש לדקדק דכלל לקיים דיוקא דריש' ודיוקא דסיכ' דנתנה היא ואמר הוא וכאן בארש חזוב כאן בארש שאינו חזוב ונר' דנר' לקיימו דריש' וסיכא כחד גוונא כיון דרישא וסיכא לא מכחא מלתא דאירי כהכי אחר שכתבת' זה

עצמות יוסף

שטור סי' כ' נראה שלח כתב ואקדש אתי לך אל
שכב' כ"ט נר שהזכירו בלשון הגמרא א' כמדבריו
אין הכרח באופן שראוי לחוש להחמיר בדעת ה'
הרא' נד וגם הרש"א לא הסכים להתיר:
והיכא
דכתנה היא ואמרה הוא ואינו
אדם חשוב לרוב המפרשי' אינה
מקודשת כלל ולדעת בעל הלכות גדולות הויא
ספקא ומדבריו הרשב"א בסיומן הנו' נראה שראוי
להחמיר:

הלכה ו

אמר שמואל בקידושין נתן לה כסף וכו'
כרשי' משום דבעי למימר סיפא
בגירושין נתן וכו' נקט כי האי לישאל וכו' פירוש
דלא היה ליה לשמואל למנקט נתן לה כסף או
טוב כסף אלא היה ליה למימר אמר לה הרי את
מקודשת וכו' ודוקא תנא דכריית' דאתא לפרש כינר
בכסף כיחא דנקט הכי אבל לשמואל לא יוחא ופי'
ז' משום דבעי למימר סיפא בגירושין וכו':

ויש

לדקדק דבגירושין גמול למה ליה למי'
נתן ולא היה לו לו אלא אמר לה הרי
את מגורשת וכו' ונר' דלישאל דגרושין הכי שייך לו'
נתן ואמר אבל בגירושין אי משום ריהט' דלישאל'
נקט נתן לא היה ליה למנקט בכסף וכטוב כסף
בכר' דאתא לשמועין כסף דמתני' א"ל שייך
נתינה טפי בגירושין מבקדושין דכלא נתינה אינה
מגורשת ויש נד בקידושין בגוונ' טובא דכלא
נתינה לה מקודשת:

בעמא

דנויר עובר לפני' וכו' אין לדקד'
בימא דמלתא דשמואל דקאמר
דהויא מקודשת איירי בשדכה דהא אפילו בשדכה
לא מהני לשתיה מקודש' ודאית אלא בכפק לדעת
הרב מוהר"ן לכ' כמקומות מספריו ונתבאר עוד
בענין פסק הלכה כפ' ד: ובדברי התוספות
ג"ל דים חילוק בין המקשה והמתירן שדעת העקש'
היה דמיו לאהא דמשמעוהו אהא דנויר ובשתירן
הכ"ע דאמר לי פירושו דאינך ידום כלל לשון הר"ן
ולא דמיו למודרני' ממש דנדריס ואחר שכתבתי זה
דאיתי תשובו' הר"ב כל דפסו' מחדש האריך לבאר
זה והס' דברים פשוטים:

ובעיקרא

דהאי מלתא לענין פסק
הלכה יש ארובות דברים
כדברי המפרשים ופירושים משונים בקונוא שהתו'
בקונויא כתבו דאליכא דשמואל ידים שאינן מוכיחות
בגיטין הויין ידים דאין אר' עשוי לגרש אשת חכירו
אבל בקידושין דוקא לא הויין ידים ושוקי מתניתין

כרבי יאודה ואיהו ס' ברבנן וכליג עליה דר' א'
דס"ל דלא הויין ידים ואפילו הכי ס' דנגט ארובת
הך סברא דאדם עשוי וכו' והר"ן ז"ל כנדריס כתב
ז"ל ואיכא למידק מדאמרינן כפרק כל הגט גבי
מתניתין דהכותב טפסי גיטין גריף שיניח מקום
האיש והאשה אמר שמואל ונריך שיניח מקום הרי
את מותרת לכל אדם ואילו ורן לא קאמר אלמא ל'
לשמואל לא בעי' ורן וי"ל דדילמא שמואל ס' דאפי'
למאן דאמר ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים
בגיטין לא גריף ורן דכלאו ורן הוי מוכיח דאין
אדם עשוי לגרש אשת חכירו כדאמרינן לקמן
בשמעת' עכ"ל ולטובו כפי הנראה לא בא כדקדק
דהא עה שגריף שלא יהא נרא' כמגרש אשת חכירו
לא הוי מלשון ורן אלא שלשון מוכיח הכתוב כגט'
אבל ורן הו"ל נרא' שלא יהא נראה שמגרשה כדברים
והובא כהדיא פרק המגרש ע"ס:

ועריין

גריף ביאור לדברי הר"ן אמאי
אוקמו שמואל מתניתין כרבי
יהודה לוקמי אפילו כרבנן כיון דס"ל דאף על גב
דבעלמ' ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים דוקא
בגט הויין ידים מטעמא דאין אדם עשוי וכו':

ולרביא

דקאמר בגמרא התם אכא דאמרי
אפילו פרבנן משום דאין אר' עשוי
לגרש וכו' נהי דתירץ יפה למינאי אבל ורן דלרבנן
לא אינטריך מאייה טעם הוא דהא מהתם גמול'
איכא הוכחא דלרבנן הויין ידים: ושמואל כיון
דבשטר קמגרש לה איכא הוכחא דלאו כדברים
קמגרש לה ובפירושי' לא ה' בהלכו קידושין אבאר
עיקר טעמו של הר"ן כפ' ד: והא דקאמר
בגמרא ליטני' בתראי קמ"ן המ"ל לדעת הר"ן דלא
בעינן מינאי דלישני קמאי קא משמע לך בגירושין
אלא משום דבעי' למימ' דקמ"ן אף בקידושין משום
דהוי רישא דכרייתא וק"ל:

ולמרנו

מכל מה שכתב הר"ן ז"ל כנדרי'
ולכתי מתניתין כרבי יהוד' משום דס"ל הכי וכן הוא
דעת ר' ויהר' אש"ל בכלל ל"ה הכיח המחלוקת
בארובה ובפירושו למסקת נדריס הסכים לומר ד
דשמואל ס"ל דלא הויין ידים אלא דמלשון שכת' הפל'
בפרקין נראה שהסכים לדברי התוספות כתוספת
דברים נ"ע לדעתי אס' כפידור דכרוו' ואס' מנר' ה'
בלשון הארבותי כה' קידושין כפ' ד: ומכל מקום
העלה הר"ש דק"ל כרבא דידים שאינן מוכיחות
לא הויין ידים ולפי' בקידושין כל שלא אמר לי אינ'
מקודשת לדעת גדולי המפרשי' ז"ל:

ואם

כאנו להחמיר בענין קידושין איכא
דלא אמר לי יש מקום לחוש ולהחמיר

לן דשייך נוור למלאכה קאמור וברין היה שיפרש
כן בדברי הסואל במאי עבקינן בלישני דמכעיא
לן אלל הלל חס עדי המסקנא דממילא שזעין
דמעיקר נמי לא שייקלא בהנך ליטני דמכעיא
לן עכ' לוחי דושי הרש' כל לא נמנאו כודי אבל
מלשון הרש' הלוי זלפה נראה שלהעת הר' בהנך
ליטני מעליא לא בעי עסקין בלותו ענין ובהדיא
כתב הר' הפעין שיהיו עסקין בלותו ענין אלל
חס כן הכינה ואמר דלשם קידושין קבילתניהו לא
טהר' לדרגה לפרש הכי משום דבהנך ליטנא מ
מעליא יש לסלק בין הכיכ ואמרה הידעה וכפי
החילוקים סכת הר' זל

אבל

דעת הר' נרא דבהנך ליטני
מעליא לא בעי שיהיה מדבר
עמה ומדברי הטור נראה שאפילו כלסוגות שהיא
וראיה מקודשת צריך שתבין שהיא לטן קידושין
ומיהו חס אמרה שאינה מכינה כלשון ההוא יש ל
להתפק או דעתו שאינה מקודש כלל אי הו ספק
קידושין ומדקדוק לשון ה' נרא דאינה מקודשת
והר' חס זל כתב דלאו כל כמינה לומר דלא ידע
ועם שהר' הגדול מוהר' יק זל הנה רגה להקביום דעת
הר' חס לשאר המפרשים ושדברי הר' חס הם באיש
המקדש הוואה דברי הרב רבינו ירוחם יתבאר לו
שהאשה קאי המדקדק בדבריו הטב ית לווה

ויש

לספק בדברי הר' חס אי מאי דקאמר
הכי ליטני דברירא לן דהו לטון ק
קדושין קאי אבל ליטני דהו קידושין ודאי כגון
זקוקתי לקיחתי והרי את כרשותי או דלמא דוקא
בליטני ברירי כגון הרי את מקודשת או מאורסת
הוא דלאו כל כמינה לומר שלא ידע אבל בהנך
ליטני דוקוקתי ולקוחתי וכרשותי אפשר דנאמנת
על פי דבריה ונתכרר ספק זה מדברי רבי ירוח'
שהדין טוה ככל הלסוגות סכת בנתי כ' ח' זל
וכל לו הלסוגות שהיא ודאי מקודשת לאו כל כמינ'
לומר שלא ידעתי שנתנס אלי בתורת קדושין אפילו
לא דבר עמה על עסקי קדושין כלל וכתב שאם
אמרה דלא ידעה הו ספק קידושין והכי נקטי

ובלישני

דמסקא לן חס לא היה
מדבר עמה ואמרה האשה
דקבלינהו לשם קידושין להר' הווא ספק מקודשת
אלל רבינו ירוחם כתב בשם רבו דאינה מקודשת

ואם

יש לחלק בין זמן התלמוד לזמננו זה
אינו ברור בדברי הפוסקים אך זה
מנאתי בהר' עכא זל במאי עסקין אולימא כשאין
מדבר עמה וכו' עיקר הפ' דלא קיימי אלל אאנהו
ליטני דמכעיא לן אב' בהנאו ליטני דמכעיא בכרית

כהדיא דהווא מקודשת לא קמכעיא להו דלרודה
ליטני דמכעיא לקידושין אינון ופשיט מ'תא דכל
טהיה מדבר על עסקי קדושה מקודשת דלקדושין
משמע ולא למלאכה מיהו היינו לדידהו אבל לדידן
דלא בקיאות נטי בליטנא דהו ואינם יודעות לבפר
כלשון הקדש כל היכא שאין מדבר עמה על עסקי
קדושה ואמר לה אפילו מהנהו ליטני דמכעיא כהו
מקודשת לא חיישינן לה דאיכא לא ידעא מאי ק
קאמר אבל במדבר עמה על עסקי קדושה הו
ידעא דלקידושין קאמ' לה וכיון דהו ליטני דקדושה
הרי ומקודשת גמורה וכו' הרי את מקודשת לי
הרי הלשון ברור ומוחוק וחוקה הו דידעה ואפילו
כשאין מדברים עמה על עסקי קדושה חייש' לה
שודעה והווא מקודשת וזושיטת גדולי רזל והיא
הנכונה בעיני עכ' :

והנה

ממאי דכתב בתחילת דבריו אבל
בהנהו ליטני דמכי בכרית כהדיא דהווא
מקודשת וכו' ופשיט מ'תא דכל שהו מדבר עמה
וכו בר' דס' זל דצריך שיהא מדבר עמה על עסקי
קדושה אפי' בהנך ליטני דהו מקודשת וכסמוך
כתב זל אבל השת' לדידן וכו' כל היכא שאין מדבר
עמה וכו' ואמר לה אפי' בהנהו ליטני דמכי כהו
מקודשת לא חיישינן כנראה דוה דוקא לדידן לא
בזמן התלמוד :

ונראה

דרעתו זל ודאי כן הווא כדעת
הר' חס זל דבהנהו ליטני דהווא
מקודשת אין צריך שידבר עמה על עסקי קדושה
ומ' פשיטא מ'תא וכו' כלומר דראי אין מקום לנ'
דהכעיא קאי על הנך ליטני דהכי מספקי אי הו
למלאכה או לקדושה רפשיט הווא דלקדושה משמע
אלל ודאי דלא בעי אלל על ליטני דמכעיא לן וכיון
טכן דהני ליטני דווא לן סמקודש' אין צריך שידבר
עמה ודוקא כזמנא אלל לדידן לא שא צריך שידבר
דמכעיא עמה וכו' :

ומיהו

עדין נה' דבזמננו נמי אפי' חס
לא היה מדבר עמה על עסקי
קידושה יש לחוש כ'ל :

הלכה ח דף ו

אמר

רב יהודה וכו' הלכה כר' יוסף וכו'
והו סעסקין בלותו ענין וכו' :
דע' חכס אחד אשכנו מיהר' שכתב
זלפה וכו' הווא מוהר' שמואל הלוי
זלפה ואם באתי לכתוב כל דבריהם היה צריך
להאריך ולנאת חזן מן הכונה ולא היה כונתי בזה
פי' אס' לקצר ולכתוב ממננת מה שעולה לפסק
ההלכה : הוקסא

דוקשה

למה ר' שכנא דמסוגין משמע
 דבעי עקוקי בלותו ענין וכפ'
 האיש מקדש תנן המקדש כ' נשים וכו' אעפי' שטלח
 בכלונות לאחר מלאך חיבה מקדש שמחמת קדושי'
 הראשונים שלח וכן קטן שקדש ע"כ משמע מובאן חי
 לאו טעמא מחמת קידושין ראשונים שלח היו
 קידושין אעפי' שלח פירש לשם קדושין שלא אמ' ואין
 לתרץ דכפרק האיש מקדש איירי באתרא דמקדשי
 והדר מהכללי להכי הו' קדושין בסתמ' וכפ' דמעט'
 איירי באתרא דמקבלי והדר מקדשי דחס כן מה
 בא רב פפא לחדש לחלק בהכי הלל המטמנות
 שלמות הן והאריך ליבות הקושיא והעלה בפירוט'
 דמלתא דהך כרייתא דנריך סיהיו עקוקין בלותו
 ענין מדבר בשאש שינא עליה קול מראשון וקול מ'
 משני שמונת חף לראשון לאחר גירושיו שני או
 מגרש שני וכושא ראשון רק שנריך כל אח' הן ראשון
 הן שני שנוכחא לאחר גרושי חבירו לקדשה קדושי
 תורה ומייניי הבא שא' עושה חכירו שליח לגרושין
 או לקדושי תורה באיזה שמתרצה האשה והא' הוא
 שמדבר עמה על עסקי גיטין וקידושין שתקבל גט
 מאחר וקדושין מאחר לאיזה שתנ' ונתנית לקבל
 הגט מהא' וקידושין מהאחר ונתן לה הגט מאותו
 שלח רנתה אותו אפילו בפירוש ואחר כך נתן לה
 קדושין קתם או נתן לה קידושין של תורה מחמת
 שנתרנתה לו ואחר כך נתן לה הגט ולא פירש כהא'
 פלוגי רבי יוסי ורבי יהודה זה או דיו וזה או גריך
 לפ' לפי שכשנתן לה הגט ואחר כך נתן לה דבר
 מה בסת' היא סוכרת שהוא כרעון כתובה של אותו
 האיש שקבלה ממנו הגט וכן חס נתן הקידושין
 תחלה ואחר כך נתן לה הגט בסתם היא סוכרת
 שהוא הכתובה מאותו האיש שקבלה הקידושין מ'
 מחמתו ולכן נריך סיהיו עקוקין בלותו ענין משום
 דאיכא למעני' אבל מי ששדך ונותן לה דבר
 מה בכחם שלא פירש לאיזה ענין הוא נותן לה
 מהתמא הו' קידושין חא' כ' קדשה קידושין של טעו'
 שאני או לשם קידושין הראשונים שלח עכ"ל וכקש'
 הכרחיות דקות נזמות לקיים בירושו זה מדבר'
 רש"י זל דקדוקים מהכל ימעטו: ומהר"ש הלוי
 זלטה הכה מחד על קדקדו חס בקיב פירושו שאין
 לו שחר' חס כעבור שעיקר הקושיא היא כתובה על
 ספר כדיו כדברי התוספות זלטה כפרק האיש מ'
 מקדש שהקטן קושיא זו לרש"י והם זל פירשו דרך
 אחר בענין הכלונות וכתבו דעיקר החששא היא
 שמה קדושין אחרים קדמו להם

אבל

מדברי הר"א זל כפרק האיש
 מקדש למדנו דין מחודש שכתב
 על דברי רש"י זל זל ואף על גב דנתן לה קתם ולא
 פ' לא הו' קדושין חא' דבר עמה תחלה על עסקי

קדושין וכל זמן שעוסקין בלותו ענין
 קדושין איכא עכ"ל וכחמת דברי ר' זל מבוגמני דסי
 חין עקוקין בלותו ענין מנא ידעא ואפשר דכשהיה
 מדבר עמה תחלה חף על גב דחין עקוקין כתב סג'
 ודמי דכא דמקדש בכחות משה פרושה או קטן
 שקדש למדבר עמה חין עקוקין בלותו ענין דיש
 לחוש ולהחמיר לדעת הר"א: ולא רלוית שהוזכר
 זה בדברי הפוסקים:

והר"ש

והפירוש

הלוי זלטה כתב חילוק אחר
 בדין והוא זה כלשון זל:
 הנכון חללי בשיש רשי זלטה
 דלעולם כדק' וכסכר הר"ש
 זל דק' דכשהיה מדב' חין עקוקין בלותו ענין חפי'
 חשש ליכא בשום מקום חלח שקובר רשי דהיה
 מדבר עמה ופסק גרע וגרע משדך דכיון שהתחיל
 לדב' על עסקי קדושין בזהבנה רבה היה לו לקדש
 מיד בלותו חממות וכיון דנעתק מענין לענין גלי
 אדעתיה דלוישתפוך חמימי ומהדר הדר ביה ואף
 על גב דנתן אחר כך כיון דלא חזר ופירש עדיין
 בתוקף חזרתו הוא ומתנה בעלמא הוא דיהיב לה
 משום כיסופא דמכסיף מוגא אבל שדך אש' שדוכין
 בעלמ' ונתרנית חף על פי שלא יקדש ולא יתן כלום
 חין כאן גילוי דעת שחזר בו הינכך כששולח אחר
 כך הכלונות הרי הוא בכני מקומו חי מקדשי והדר
 מקבלי זל חף זל לקדושין מכיון וגם האשה שידעת
 מנהג המקום מקמת בכך כיון שקבלתם קתם:
 וכן שלכך כיון רשי כמה שפירש מה ששדך אשה
 ונתרנית וקדש ושלח הכלונות וכו' ונשמר רשי שלא
 חפ' חוששין לכלונות נטוי שהיה מדבר עס' האשה
 על עסקי קדושין והפסיק הענין ונתן לה בכלונות
 ותכש' טי' חלח מיימי בשדך לחוד דחס היה מדבר
 וכו' גלי אדעתיה דהדר ביה ובדכתי ואפי' באתרא
 דמקדשי והדר מקבלי ליכא מששא כלל ומה שכת'
 וקדש ושלח נשמר שלא חפ' דמייורי כמי שקדש ק'
 קדושין גרועים ומדע לו שהיו בטלים ושוכ' שלח
 סכלונות או נתנס מירו' דכפי האי גוונא פשיטא
 דחוששין לכלונות דגלי אדעתיה דמקדשי והדר
 מקבלי ובדכתי' ולא מכח סכרא לכד דחה רש"י כ'
 פרושים חללו חלח מכח הסוגיא דאי איתא דהיה
 מדבר רב הונא ורבא כהיה מדבר' וכפ' ועסק
 בענין אחר היכי כ' דרכא לאותוכי אשמעתין
 ממתניתין התם כדקתני טעמא שמחמת קדושין ה'
 הראשונים שלח דהשתא חין לתרץ דק' דרכא
 דחוייא דאביי דלישנא בתרא דלא מכעיא קאמר'
 לא מכעיא לא נחת לקדושין כלל חלח חכילו הכא
 דנחת לקידושין כי' לפי דיתוי זה הנידלח דייקנין
 דחוששי לכלונות דעלמא דלא נחת לקדושין
 כלל מ"מ מיניה וכיה ודאי

לדידה
 ח' דכל
 קדושין
 לדידן
 לקפרי
 עסקי
 יא כהו
 חי ק
 ויה ח'
 יקדושי
 דשת לי
 ואפילו
 ישי' לה
 ל והיא
 יו חכל
 דהויא
 עמה
 עסקי
 כמקד
 מדבר
 כי כהו
 ידן לפ'
 כדעת
 דהויא
 דושיה
 קום לו'
 חי הו'
 משמע
 וכוין
 שידבר
 שידבר
 פ' חס
 עסקי
 סיכונ'
 כ ענין
 שכנא
 ל הלוי
 צריך
 זי כזה
 לפסק

144

עצמות יוסף

ואחי דיוקין... שאלה דע טעותו ושלח אחר כך... סבלנות מקודשת ולפי מתנתו צא הויא תיובתא... אשמעת דדילמא דכיהיה מדבר על עסקי קדושה... חשיב כמו נחת לקידושין: וללישנא כתר דמי... היכי בעי רבא לאוכוחי שמעתין ממתניתין דילמא... גלוי מתניתין דעבד מעשה וכהיה דברי בעלמא... הו זכוי כמו למה לל למימ' לא מבעיא קאמר וכו'... לדחות דיוקן יעמוד אותו ויאמר שאני הכא דנחת... לקדושין במעשה: וכן אל דאם איתא המירי... רבא בקדש קידושין גרועים ונדע לו שאין כלום... זלמא סבלנות היכי מתיב דכה ממתנותין והיא... עכל דמיכא וכה דיוקין טעמא דאיכא למימר... שמחת קדושין שלח הא אס ידע טעה דליכא... למימר שמחת קידושין ראשונה שלח מקדש וללישנא... בתרא שאי הסי אכוי לא מבעיא בעלמא דלא נחית... לקדושין עלמא מאן דכה שוויה כנסית לקדושין מיירי... רבה אלא והאי קמהא דרבה כסבלנות דלא נחית... לקדושי כלל מיירי לא כדיובור ולא כמעשה אלא... כסידך לחוד מיירי וכסך כתיישבו דברי רש"י זל:

ולפי דרכינו למדנו תירוצ' לקושיות מהר"ר שכנא... אף לפי דרכו דדיוקין ממתני' דחוששין לסבלנות... דעלמא ההיכו כסידך אין קושיא מהיה מדב' עמה... דהתם גרע מסידך ואכילו חששא ליכא כסוס מקו'... דהיה קהאיש מקדש נחת לקדושי וגלי דעתיה... דמקדש כריש' והדר מכילי ובהיה דפ'ק הוי אפכ'... דבעי למיחת לקידושין וגלי דעתיה דהדר כה... וכדכת' עכ"ל פירושו כהלכה ובחמות... שקרבה לגנות למהר"ר שכנא מאר' והיה לי מקום... להאריך בכל הגדלים ואני לא באתי רק לפרש... המהכתא לעיקר הדין לכד:

ודע שהר"מכס לא הוכיח עסקין באותו... ענין כי אס בקידושין אבל בגירושין... לא הזכיר אלא היה מדבר עמה על עסקי גיטוי פ"ד... גם כהלכות מעשר שני פ"ד לא הזכירו ורבי שאמון... הסוה העניעים יחד:

וראיתי להכח מוה"ר ש הלוי זל שהרכס... בטענות לחלק כן גירושין ל... לקדושין גם מדברי ה"טבא נרא' שיש חילוק בין... קדושין בגירושין כיון דלא בענין דעת של אשה... ומיהו דרבין של הרמ"ס להוותו סומך במקומו רבא... אל המקו אשר הכר קדש ליה פירושו וסתמי דמלת'... בעסקין בענין מיירי וקרקע בהלכות אגשות בפ"ג... זל היה מדבר עם האשה וכו' ולא פירש הואיל והן... עסקין בענין דיו עכ לא כתבוהו שעסקין אלא... הואיל ועסקין כנר' דבתמיות היה מדבר הוא... בעסקין באותו ענין:

גם בראה שכן הוא דעת הרב מוה"ר זל... כטורא' ה סימן קל' גפכת דדעת מ... פר"מכס דמענין לענין באותו ענין לא מהכי וכתב

אל וגם מוכרי הרמ"ס כפרק ג' מהלכות אישות ופ'
א' מהלכות גרושין כתב בתם והוא שעסקין באותו
ענין. והנה כפרק א' דגרושין לא כתב כלל אלא
דעד' בתם הכי הוי לדעתו זל כדפרישי':
והסכים הרב מוה"ר זל לומר דהה"ר גם כן לא מהני
ותמיה לוי דאם כן למאי הלכתא כתב הה"ר זל הך
קקלא וטריא' מנא ידעינן אמר אכוי מענין לענין
וכו'.

ונראה

דהכיוא כי היכי דלא נטעו
דמענין לענין באותו ענין כולי
מקרי עסקי באותו ענין: ולא היה רחוק מן
השכל לומר דה"ר קבורא ליה כדעת הר"פ כ"א זל
דמהני:

הוכחות

לא יהא לו עסק עמהם והר"ר
עזריאל פירש וכו' וק' וכו' יט
להקשות דהא איכא למעטיש מאי יסבור שהיא מ'
מגורשת ואזכה מגורשת ונראה דפ"ל שרעתו של הר'
עזריאל פירושו לא יהא לו עסק וכו' הוא דומה
לממרא דרב יהודה אמר שמואל היינו שמדב' עמה
על עסקי גיטין וקידושין וכפי הדין היא מקודשת
ומגורשת והטענה כוכר שאינו כן: אבל בת פכי
הרא"ש מזאתי טעם ברור כיון שהאשה אינה
נשאת כי אס ע"פ כ"ד לא יש חשש איסור כטעותו
שהיא מגורשת שכ"ד לא יתירוה ליכא אכל
בקידושין ליכא למימר הכי אבל לרש"י שפ"ד קאי
לר"י כיחא דיכא לטעות להתירה אס אינו יודע:

ונראה

לדקדק אמאי לא תירודים
איסור אס יסבור שאיני מגורשת
שיחזור ויקחה בלי קידושין אחרים ועובר משום
לא תהיה קדשה וכו' ונראה דלא חמיר' הך
איסורא כולי האי כי היכי דמי עליה לקמן דקסין
מדור המכול אבל כהן המחזיר גרושתו הוא לאו
ברור כתורה וכו' סליק אדעת' דקס' מרור המכול
והקשו התוס' דאפי' לא נאמר אלא באיסור אשת
איש:

הלכה ש רף ו

וכן

בגירושין וכו' יש לדקדק אמאי לא
בעי כאשה אס אמר לה אין לי עסק
דין מהו:

ונראה

דאין לעסק כיד פשיטא דלא
מהכי הוא נסתלק ממנה והוי
כאילו ואמר לה איני אישך וכו': אבל הר"ן כתב
כפ' המגרש גבי מתנה דבוכו של גט וכו' דוק בעבד
הוא דקבעי לה אבל כאשה לא מכתקא ליה משא'
דלא שייך לישנא דאין לו עסק כן אלא כעבד
שגופו קנוי עכ' ולפי חילוק זה נלמד דאם אמ' לה
אין לי גשות כך מהני משום דשיך ככהאשה כי האי
לישנא אבל אי טעמא דאין לי עסק כך הוי מטעם'
דכרישנא

לפרושנה שהיא מקלק עצמו ממנה גם כשהוא חזין לירדות כך הבינו:

ונראה

דהבנת אויבין לי עסק כך כלו חין ליר עסק כעבודתך אללא תהא לענמך ולפי שלטון זה שייך בעבד לכד שגופו קנמו לא מהבי חכל לסקי סח חין לירשות כך הכונה הוא שתהא לענמך ומהני ככ"ר לי:

תוספות

כשתברח ממנו וכו' יש לדקד' או בהקדמה ממנו חין הנה סליק אדעתיה ליה לפ' כשתברח ממנו מעכשו ואי גרמין ממני לא יתכן מש' הגמ' כלל ונראה דממנו גרמין והוהו מפ' הכרית' דה"ק דפך ממנו הכרית' מרבת מעד הכותב וס"ל כדכתב ממנו וכדוחק יש לייסכו כן עכ"פ ויש מעכשו פי' משע' מכורה וק"ל:

הלכה ז' דף ו' ע"א

אמר

אביי המקשה במלוה ואינה מקודש' וכו' ה"ר וכו' הארבות מעליה הוא פירש' ואמאי קארי ליה הערמות דבית יוש' לדקדק אמאי לא קאמר דכריך רבית מעליה הוא ונ"ט הניא מקודשת:

וראיתו

להרבי ירוחם נתי' כ"כ ס"א שכתב ז"ל וזכרית קנונה כגון שהלואה לה ד' כה' וקדשה בלותו קמשי חניה מ מקודשת ע"כ כתיב כפשוט' שאינה מקודשת:

ויש

לרון בדכריו כמאלי חייגו אי דאכתי לא מטא הוה החימוסי ליד המלוה ותיכין ליראיה מקודשת מסי' דהוי הלואה דהא זכרון בגמ' ועוד היינו מלוה וזאי שאמרת שכפר מטא לירי ומסוס דקיימא לך דהוה כה דייבי' מסוס הסי' אינה מקודשת באמת נראה דהסכר' יחייב וכן: אבל ראיתו להר' טכא ול שכתב וביהא דכריך בגמ' רבית מעליה הוא ז"ל פי' לישנא בעלמא קמקשי ליה היכי קארי ליה הערמות רבית אבל ודאי חפ' ברבית במורה אס ככר פרעתו לו יתור וקדשה בו מקודשת דמעוה דרבית שפרעס ולוה למלוה וקוסכו לגמרי וממון במור לו אללא סיס ועליו חובה להחזיר יב' ד' מניא חין ממנו ואס מת חין בגמ' חייבין להחזיר אללא כדכר מהוים מפני כבוד אביהם ולא עיר אש מפילור כחורה לא מתקין לאוי' כדמתקין לאו דגזל בהשכון ע"כ ולכ"ז נמצינו למדים שהר' טכא ורבינו ירוחם חולק' קום בזה ואפי' שדעת רש"י נוטה אדכרי הר' טכא ז"ל ולכך כתב ז"ל דעיק' הקושי' היא אמאי קרי' הערמות רבית והשת קב' ד' דאירי כשהני' לירדו דאי לא הגיע היינו מאי דפריך אחר כך ועוד היינו מלוה ז':

וקדוב

בעיני להיות הענין כשכך כיון שדכרי רבינו ירוחם הס' מקובץ וקדוב לודאי דאירי כשכבר הגיע הרבית ליד המלוה:

תוספות

דארווח וכו' כתבו בסוף דבריהם ז"ל בהנחת מלוה משמע שהיתה ספר' ואין לדקדק לרבא גופיה אמאי נקט מלת' במלוה שהיתה לו כבר דכיון דנקט המקדש במלוה וכו' דהיינו מלוה שהיתה לו כבר משום הכי נקט בהנחת מלוה שהיתה לו כבר:

ולענין

הלכה כת' רבינו ירוחם שהשני פרושים הס' הלכ' והר"מ כתב בפק' מקודשת פירוש דוקא היכ' דארווח לה וימלא ולא נקט מעות כידוי שאס' נקט מעות כירי' ונתן ב' בידה ואמ' לה התקדשתי לך בהנחת הרווחת ומן הויא מקודשת גמורה וכן אס' נתן למלוה שלה שרוטה להרווח לה ומן ג"כ אללא דהוי הערמת רבית והרב בעל הטורים כתב כס' בעל העטור כפי' הר' מבס' אללא שנראה דפ' דהערמת רבית דקאמר בגמ' דא היינו אכך רבית וכפירושי' לא"ה סג' הארכתי סס:

ודע

שעיקר הטעם דלא הוי אללא הערמות רבית לרש"י ולהר' מבס' מוס' דלא ייחייב לה מירי' אבל אי הוה יחייב לה מירי' כד וקדשה בו פשיטא שאפי' היה הכתיב אחר זמן היה רבית קנונה איכרא דאס' יתן לה אחר זמן שהלואה כשכא להרווח להר' מבס' הוי אכך רבית שכך פתח פרו' מהלכות מלוה ז"ל הורו רבתי' ש' שהמלו' את חבירו ולאחר זמן תבע חובו ז"ל הלואה דור כחצרי עד שאחיו לך חוכך הו' אכך רבית לפי שלא קפן כשעת הלואה והר' ח' כתב בהשנות שלא יפה הורו שאס' הגיע זמן הפרעון וארווח לה וימלא משום ההוא דירה כשעת מתן מעות דמאי וקדושין ויכחו עכ"ל ופי' הר' מבס' דחשכין כנתינת המעו' לירה לענין שתהיה מקודשת אבל לא חשיב אללא הערמת רבית משום דלא באה מידה לידו כלל ד' דאס' כתיבה היא לו אחר זמן רבית מעליה הוי ואפשר שתהיה מקודשת או לא תהיה על' הדרך שכתתי למעלה ע"ד הר' טכא ורבינו ירוחם:

הלכה י"א

אמר

דבא הילך מנה וכו' תוספות לא החזירו לא יתא' וא' אמאי לא יתא' לא הוה תנאי ככול וכו': וקשה מי יאמר לי דלא חייגו רבא כדכפל לתנאי והכי כתבו התוספות בפרס' פי' שאחיו ואין לומר דהכא ס"ל לתוספת' ז"ל דהי' לפרט

שית ופ' כחותו ל' אללא לא מהני ק"ל הך ל' לענין א' בטעני כין כולי דחוק מן ס"כ ז"ל ס' והר"ר וכו' יס' היא מ' ושל הר' וא' דומה יב' עמה מקודשת כתיב פה ה' אינה כטעותו אללא פי' דקאי ויודע: ירודים י' מגורס' בר' מוסוס ומיר' הך ז' דקשין הוא לאו ר' המבול וור' אשת' זמאי לא ל' עסק טא דלא מנה וזאי ור' כתיב יק בעבד ליה משו' א' כעבד זמ' לה ה' כי הוא יו מטעם

עצמות

יוסף

לפרט ומדעתם רבא ולא פירש מ' דאפילו כלל פ' מ' וירי דהא לדברי העוסקות איכא למירק במאי דהקטו זל וכלל החזירו חמאי לא ינא והא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד וכו' ותירגו כתירון השכי דהא דלא מהני וכו' היינו כשגניהם סתרים וכו' דהך קושיא נמי נקטה אגן דהא בעינן תנאי קוד למעט ורבא נופיה משני התם כפרק מי שחזו דמוטעם שהמעשה קודם לתנאי אינה מגורשת: ועל כרמיך ליכא לתרוגי להך קושיא אלא דרבא לא דק בלישנא כי היכי דקתני כללו מתניתא דניטין הרי זה ניטך על מנת שתתני קק וזו וכו' דלאו דק אלא דריך שהתנאי יהיה קודם המעש וכיון דמלת דרבא הם בלי דקדוק לענין תנאי ק' דם למעש כמו כן נאמר לענין תנאי כפול:

ונראה

דלענין תנאי כפול אי אפשר דאירי רבא כהכי דרבא נקט במלתיה ואם לאו לא ינא ופשיטא שאם כפל תנאו שלא ינא אלא ע"כ חידושא אשמועון דהא רבין דכלל כפל לתנאו איירי הכא קד' דאפילו לא ה' החזירו ינא קמל' דאם לאו לא ינא והו' טעם התו' באן והוא הפך מה שכתבו בפרק מי שחזו בר' לאכסוי וכו' וכמה שתירגו התוספות דהכא דעתי שיכרך חכירו וכו' גריך לו דהך מורא דהכא בניי איירי בדלא כפל ויח' ליה למיהכ ליה כמתנה במורה כי היכי דליקני ליה מאי דבעי למקני וכן בחטה ובכריון הכן בכלהו איכא אמרנא ולא גריך תנאי כפול: ויהי נרא' לומר דהכא איירי בדכפל התנאי אבל במלתא דרבא איירי ע"כ בדלא כפל דאם כפל כשיטא ומאי קמל' דאם לא החזירו לא ינא: והראשון עיקר:

וראיתי

בתוספי הר"ש כתב זל הילך חתרוג זה על מנת שתחזירהו לי וכו' אין התלמוד מודקק בלשונו להזכיר תנאי קודם למעשה והן ק' דם ללאו ותנאי כפול לפי שלא בא להשמיענו דין תנאים אלא דין מתנה על מנת להחזיר ומיהו מיירי שהתנה ככל דין תנאים דאם לא כן היה התנאי בטל והמתנה קיימת ולא דמי לתנאי ומעשה בדבר אחר דהיינו כשגניהם סותרת ע"כ הנה הסכים למה שכתבתי בענין תנאי קודם למעשה אבל לענין תנאי כפול מהכיס לדברי התו' דפרק מי שחזו הפך מה שכתבו בזה:

אלא

אמ' רב אשי בכלהו קני לבר מאשה יש לדקדק כיון דמעיקרא קס' ד' דכלהו הך שיש דהכי פריך אי קסבר וכו' אפילו בלהו נמי אלא ס' למקשה דכלהו שיש ודוחק לו דכלהו נמי דקאמר היינו לבר מאשה:

ונראה

דמעיקרא הוה פריך אפי' בלהו פשי דהיה ראוי להיות שיש ורב

אשי תירן לבר מאש' דאם לא כן מאי ק' משמע רבא כהך מורא דהב' דמתנ' על מנת להחזיר שמה מתנה הא כבר השמיענו רבא דין זה כהא דתתרוג אלא דהכא אשמועין דכלהו קני לבר מאשה:

ולענין

הלכה כההיא דתתרוג לא במלך הדבר ממוחלוקת ומינא נשמע כדרכ' דגמ' דאיכא למסקנא כהכי' ובאשה לעולם אינה מקודשת יחאם נתן לה מתנה לזמן ידוע ואין לה תבא מקודשת לי כההיא הנאה שאת נהיית באותו זמן ונמי ירוחם כתב בסדרות כזה והסכים לדעת האומרים מקודשת וברא דיש לחוש להחמיר ואם קבלה קידושין מאחר לה נריכה גט:

וראיתי

בהגהות מיימו' בפרק ח' מהל' סוכה ולולב זל בכ"ה כתב שגריך להוזהר בד' דברים וכו' ונריך שיאמר ע"מ שתחזירהו לי הרי הוא לך כמתנה ואם לאו לא ינא טלך ע"כ ולא הכינותי דאדרבא אם לא יקיים תנאו ככל אלהי' כ"ט שהמתנה טובה והתנאי בטל ואפילו לא יחזירו לו ינא ע"כ ואדרבא דכריו לא הכינותי פסוקת הקט' א' לענין אם ינא או לא דכלל גוואל אפילו בכתם כ"ט דינא' אבל כונת ס' הוה לענין אם חייב להחזיר או לא והדברים פשוטים לעד ועין דברי ס' כה' לולב תראם מפורשות בטעמים וכמו שכתבתי:

הלכה יב דף ז

תן

מנה לפ' וכו' מקודשת מדין ערב: הדינים שיש בזה אם גריך שיאמר לה שתקדשי לי וכו' פשוט בדברי הר"ן האריך בכל מה שיש בו מן הנורך:

ודע

מדין ערב קיימ' לן דכשעת מתן מעות משתעבד אבל שלא כשעת מתן מעות אינו משתעבד אלא כקנין ובאשה לא שייך למימר הכי שלא כשעת מתן מעות שאם אמר' לה הרנח זמן לפלוני ואקדש אני לך דאי' מקודשת וכן כתב הר"ש בא' זל ולפ' לא דמי אשה לערב ככל ענייני דערב לאחר זמן שהלואה הוי ערב ובאשה אינה מקודשת יחאם נתן זמן ומנו מדמי ליה לערב דמשתעבד והויא מקודשת: וכהך דינים דלקמן אי איירי בשעשאו שליח או לא הדבר כבוד כס' הטור בא"ה ובכית יוסף אין להאריך כי אם במה שיש לי כוון החידוש לענין הדין:

הלכה יג

אמר

רבא התקדש לחני וכו' הא לא דמיא אלא דאמר רבי יוח' וכו' לבאור:

ומה שכתבו התקפות ואשכחן נמי דהו
 מעיקרו וכו' אף על גב דהך לא הו
 אלא חליבא דרש דל דהולד יקרב לפסח מת
 הכי קאמרי התוספות דמשום דמינו בעלמא חד
 סברא דיש דחוי דמי בלי דחוי מעיקרו משום הכי
 נקט הכי נמי תלת מילי עם טכאמת הפתי מהס
 אחת : ובפ מי שהיה טמא דנקיט רבי אושעיא
 תלת הויא חיירי דשאינה מעוכרת הנקיבה וק"ל
 וכן נראה בתמורה דדוקא כמעוכרת אמר רבי
 אליעזר ע"ש עם טכאמת יש לפרש כאוכן אחר ולו'
 דהתם הוי חליבא דרבנן :

עור כתבו ואלת ולמה ליה לרבי יוחנן וכו' י
 ויש לדקדק תקשי להו לרבי אושעיא
 נמי למה ליה ליהויא ממרא דקוף מהכח כריתות גבי
 מטמא מקדש דש"מ תלת וכו' וההיא דמי שהי טמא
 דרבי אושעיא גופיה שמע מיניה תלת : ונראה
 דההיא דכריתות אינטריך משום דלא נימא בכרת
 המקשה דהיה פריך מכריתות דרש ורבנן ודין
 דמתניתין דמי שהיה טמא אינו ממה שיקשה לתנא
 דלשת ק מדין המשנה דהמשנה הזכר לדין דוק'
 למיני דרבי אושעיא הוא דאיכא למידק למה ליה
 דהך מורה :

עור כתבו לפרוך מר אלעזר וכו' ההיא
 דרבי אלעזר אוקמה התם כתמורה
 דאמי נמי שייכ בעול' משום הכי יקרב ולדה דוק
 ותשכח :

עור כתבו ויל היינו טעמא וכו' דע"כ לא
 קאמר וכו' טהרי חין קדושת דמים
 חלה בעופות וכו' : ויש להקשות שהרי הך קטיוא
 זו קיימ' בממרא ענמה דקאמר דש"מ תלת וחדא
 היא דקדושת דמים נדחי' והא תקשי לך דהא כ
 בעופות ליכא קדושת דמים כלל ורש"י ז"ל הוקשה לו
 ז"ל ואלת הלא חין כדיון לעיכו' ותיירך ה"מ היכא דמר
 וכו' אבל זה לא חלה עליו קדושת מוכח לעולם :

וכיון שכן היכי כתבו התוספו' ע"כ לא קאמר רבנן
 וכו' דהא כמו שיתורץ לדברי האומר קדושת דמים
 נדחה כיון כן תתירך למאי דפריך ליה מבח ע"כ לא
 פליגי מטעם דחין קדושת דמים לעיכו' דהא פריך
 ע"כ לתקן דשייך כיה קדושת דמים וכיון שכן מאי
 פריך מהך בריותא למאי דקאמר בעלני חיים
 נדחים :

ונראה דכח המקש' היא דכיון דחין לוי
 קדושת דמים כולל אלא משום
 דלא חלה קדושת מוכח לעולם משנה פריך ע"כ
 לא פליגי וכו' :

ולדברי התוספות נ"ל דמאי דתירץ כי
 אמרינן לרבנן פ"י ואין מחלוק'
 טלהם תלוי בהך אלא כבעלני חיים אי נדחי' או לא
 וליכא

לכאור' נראה דיש חילוק בין העניינים דהיא דר'
 יוח אס הקדים חניה וחו ולקח משתפי חניה אינו
 מקודשת מכל באשה אס אמר לה חנייך כפרוטה
 וחור ואמר לה וחנייך כפרוטה הויא מקודש וכמ"ש
 התוספות לקמן בדה חנייך כפרוטה : ונראה
 דכדמיק' בעלמא בקטי' דודאי כיון דהיא לא גילה
 דעתה דלא הקדים אלא לסניה קברא הוא שאינה
 מקודשת :

תוספות ט"מ בעלני חיים נדחין וכו'
 פ"י בקי"כ וכו' עד ואיכא למד'
 חין דישוי אלא בדבר שהוקדש לגיפו ליקרב וכו' פ"י
 כר"כ מה קדש בנוסו הע"ג דהוי דחוי מעיקרו דאי
 דיוק בדכ הכו' כבר נתמעה בהאוש"מ בעלני חיים
 נדחי' לאפיקי מההיא סבר' וע"כ מ"ד חין דחוי אלא
 בדבר שהוקדש לגופו כ"ל אפ"י דהוי דחוי מעיקרו
 וק' דה' כוונת מקש' התוס' למה ליה למי' הכי תרתי
 ט"מ וכו' כיון דע"כ איכא דחוי מעיקרו בלי דחיות
 דמי' כפי אותו הדעת וכמו שכתבו התוס' ז"ל :
ואם כונת התוס' בקושיתם היא דנהי
 דאשכחנא לה בדוכת' אחריתא חכל
 אכתי גבי הך מלתא דר' יוח' לא מחכמת דחש
 מעיקרו מכלי ט' היה דחוי בדמי אכתי תקשי לך
 כדבדי התוס' שלא תירטבוה ולא מירי' :

ונראה דודאי הכי הוא וכונת כזה הוא
 לומר דכיון דאשכחנא בעלמא
 דחוי מעיקרו מכלי ט' היה דחוי בדמי' ודחוי בדמי'
 בלי שתייה דחוי מעיקרו משו"ה נקט הכא הכי תלת
 מילי בליטנא דאית לך בעלמא ט' ש' זה כלל והעם
 שככי האמת לא יתכן כן במוק' הוה כי הס' אחיס
 ולא יתפרדו :

עור כתבו בתירוט' ז"ל ולא' דוקא נקט התם
 והפריש קרבן תחילה וכו' ויש לדק' כיון
 שכלחוק' הראשונה דענין משומד הוי דחוי מעיקרו
 וזה לא יתכן דבחלוקת היה שוטה ונשתתפה וכו' ד
 אמאי תירץ עיה למעכה' צ"ל וכו' כפ' נגמר הדיון
 באו' ואי' איתמר ה' ולא הויא משומד וכו' והא
 ה' היא אונטרין אפ"י דהוי דחוי מעיקרו ודהו דחוי
 ואפ' לקרות דאס כל' כונתו היתה לכך הנה ליה
 לפרוטי' ואין זה מספיק דהא נקט הכי כעבור
 החלוקה דשוטה וכמ"ש התוס' ענין :

ונראה דח"לכ תקשו' לך אי כל כונת'
 חין היא זאת לאשמועינן דריחוי מעיקרו הוי דחוי
 הא כבר השמיענו זה ד' ונח' הכא בהך ממרא ואפ"י
 דחוי נדמים וכו' דחוי בדבר קדושת הגוף אלא ע"כ
 לא אינטריך הויא ממרא דהתם אלא משום דקרא'
 דכיון דכידו לחזור לא הוי דחוי קא משמע לך וזהו
 דנראה שששה ט"מ נמי וקוא מוכרח כדפרישי' :

דמשמע לו
 דחור שמה
 דאחרת
 דמאשה :
 ג' לא במלש
 מיכא כשמע
 זשה לעולם
 ד' ידוע ואין
 זאת ברכות
 ד' והסכות
 ט' להחמיר
 ה' גט :
 ק' ח' מהל'
 ק' ה' כתב'
 שואמר ע"מ
 או לא היא
 קיים תנאי
 טל ואפילו
 א' הכינותו
 י' ככל גומא
 הוא לענין
 ט"ס לעד
 ת' כעשום
 ז'
 רכ' :
 יואמר לה
 י' ככל מה
 ז' עת מתן
 לא כשעת
 באשה לא
 זאת אמר'
 כ' מקידש'
 ערכ ככל'
 כ' ובאשה
 ז' דמי ליה
 י' ד' דניס
 י' כד' כדור
 כ' כי אש
 ה' לא
 וכו'

עצמות יוסף

ולכא לא עכ לא פליגי וכו' שוב ענאתי כן בדברי התוספות בתמורה דף ב' ע"ט:

בתחילת

דכריהם זל ויש לו דאשכחן דחוי מעיקרו אף על גב שקדים קדושת הגוף וכו' לשון אע"ג דהא למד דחוי דמיס הוי דחוי כ"ס בקדושת הגוף ולא שייך לשון אף על גב כוה וכל יתב:

הלכה יר

בעא רבא חניין וכו' כיון דאמר לה בחני פרוטה פסקא וכו' או דילמא מוכה והולך וכו' את"ל מוכה וכו' יש לדרקא אמאי לא קאמר את"ל הפך זה והוא את"ל דפסקא דילמא הא דפסקא הוא משום דח"ל חניין אבל אי אמר לאשה התקדשי לי בחני פרוט' ובחני פרוטה אמרינן דלא פסקא. או דילמא כיון דקאמר חני פרוטה פסקא למלתיה:

ובתוספי

ר"ד כתוב בלשון הזה דה"פ אף על פי שאח חני פרוטה שאינו שוה כלום כיון שאמר חניין פסק למלתיה זכיון שקדש לחנאין אינה מקודשת או דילמא כיון שלא אמר אלא בחני פרוטה מוכה והולך הוא עכ"ל ויש לדרקא אמאי הוצרך לפרש בגמרא טעמא ד דמלתא משום דאמר חניין פסקא וכו' שלא הוצרך בגמרא וכו' דה"ל דאי לא אמר חניין לא התקדשי לי בחני פרוטה ובחני פרוט' כיון שלא הזכיר חני בופא כלל הויא מקודשת ודמיה להתקדשי לי כוון וכו' וכו':

ולענין

הלכה אם אמר לה התקדשי לי בחני פרוטה ובחני פרוטה עם שלא נתבאר בדברי הפוסקים נראה דכיון שלא הוכה בגמרא לא חנאין גופא נראה דהויא מקודשת אם יסכים א' מבעלי הוראה חניין בפרוטה וחניין בפרוטה לדעת התוספות אם אמר לה בלשון קדושת הויא מקודשת אבל אם אמר לה הרי את מאורכת או שאר מהלשונות הוא דבעי אבל הרב הגדול מוהרי"ק כתב בטור א' ה סימן ל"א זל ואין כן דעת הפוסקים שלא חלקו בכך. והר"מ ורבינו כתבו באו בלשון קדושת ולענין קושית התוספות יש לומר דכשאמר לה תחיל חניין בפרוטה ליכא נילוי דעת שהיא מתרצה בכלה וכי הדר אמר לה וחניין בפרוט' דאו גלי דעתא שהיא מתקבלת כלה מאי הוי דילמא בשעת אמירת חניין בפרוטה קמא לא נתרצית לא לחנייה והסתא הוא להדרא כה ונתרצית עכ"ל:

ותמיה

לי על פירוש זל האם כן בשני חניין בפרוטה דאיכ' גילוי דעת שמתרצית בכלה אמאי לא תהיה מקודשת גמורה ולדברי התוספות יוחא דטעמא הוי משום דלא

אמר לה בלשון קדושת: ואפשר דלדידה הוה הלשון יותר גרוע כיון שמקדשה בפרוטה למה לו להזכיר הכ' חנאין וכדוחק. יש עוד ליישב דבריו וק"ל:

ומכל

מקום לענין הלכה ודאי דאוליין אחר רוב הפוסקים שכתבו דהוי קדושי ספק ואפילו אמר בלשון קדושת:

וכריין

שני בכותף לפני ככי בעי בגמרא אי בתר כותף ומקבל אוליין ומדבריה התוספות נראה שאם המקבל היה שליח משתי נפשים לא מהני אם נתן לו פרוטה וטעמא דגמ' הוי משום שהננות הוי קטנו והאכ הוא המקב שהכסף שלו. וכו' דה"ה נדרות אבל בתוספי ר"ד כתוב זל ואי פ' בני אדם נתנו פרוטה לאכ כשתי כותותי פשיטא דלא הוי קדושתן כיון דכל חד לא יהיב לא חני פרוטה לא חשיבא ממון אבל הכא דכותף הוי חד ומוקבל חד איכא למימר דכתר כותף ומוקבל א' אוליין עכ"ל זכיון שכתב דכתר כותף כמו כענין עם שהוא שליח משני אנשים גם אם הנשים עשו שליח לאיש א' אפ' לפסק גס כן יהי' ר"ג הכיח הלשון כפשוטו נראה מדבריו דדעת כותף ג' כענין:

הלכה טו

ההוא גברא דאקדש כשיראי וכו' כוה יסג' חלוקות הזכירן בעל התלמוד הא' דאמר לה בכל דהו"כ דאמר לה חמשיין ולא שו"ו חמשיין ג' דאמר לה חמשיין ושו"ו חמשיין: ויש חלוקה ד שנתן לה סתם ויש לענין כזאת החלוקה מה יהיה דינא אי צ"ע לא פליגי דלא זריכי שו"ו לשמעון רכותא כע"ג ואמאי קאמר דככל דהו כולי עלמא לא פליגי ואי צ"ע אינה מקודשת כשדה היה ליה לתלמודא לאומרי: והוא פליגי כהכי הוה ליה לתלמודא למימר הכי דהוא חדוש טפי דאף על גב דלא הזכיר פסוס אפילו הכי מקודשת: ונראה דבפסוס נמי פליגי ונקט חמשיין ושו"ו חמשיין להודיעך כמו דרכי' וסוף דאפי' בחמשיין ושו"ו חמשיין זריח שומא סוף ולרכי' וסוף דאמ' זריח שומא יש לדרקא דמתניתין דהאיש מקדש גבי התקדשה לי בתורה זו כו' וכו' אם יש בכלן ש' פ' מקודשת ומשמע אחר קדושתן אמא לא זריכי שומא וכו' דה"ק אם יש וכו'. והוא ששמו מעיקרא ומן הראוי היה שהתוספות יקשו מהך מתניתין ונראה דהקירון פשוט אנלס במשנה אבל בדרייתא משמע לפי דלשון שמיין משמע אחר הקדושתן ק"ל:

הלכה יו דף ח

אמר רב יוסף וכו' הן סייעתא דמייתי רב יוסף לדבריו לא יתכן אלישנא

עצמות יוסף

האשה נקנית

כס

אלוישנא קמא כלל דהתם לא תליא מלתא במילי דקיץ חלל גונס דאשה לא קמכא דעתא אכל מייתי סייעתא ללישנא כתרא רמא כסף דקיץ וכו' וכמפך מזה דאפילו ככל דהו פלוגי' אכל במחז דמייתי רב יוסף לקמן מכרייתא דעגל זה וכו' נ"ע שהתבספות כתבו לקמן דללישנא קמא מייתי דליה ויותר בשוט הוא לומר דמייתי ללישנא כתרא כרפ לעיל : ועוד נ"ע איך יתכן ללישנא קמא דהא טעמא של אשה הוה משוס דלא בקיאה בטומא וכלים ליכא למימר הכי' ועוד אס נתן לכהן ה' פלעים מה לנו ביריעת הכהן כיון שבכר נתן לו ה' פלעים :

חלוימא דלא מקמו כהו כלל וכו' ישיב גאולתו אח"כ דחמנא וכו' משמ' דאוי לחו ישיב הייתי אומר דכסף מעט שיה כסף ולהכי חיינט' ישיב דלא נישא דכסף מקנתו מעט שיה כסף אך ק' שהתוס' כריס פרקין בד"ה בפרוט' הקסו נבי' אשה מכלן דשוה בכפ' וכו' דהא לקמן נבי' ע' ע' אינטריך קראו וכו' דהיא מכאן כלל כפי מאי דפרישי' דהכא ע"כ חיינט' כפי היכי דלא נטעי' בתי' רא' דכסף מקנתו :

ונראה דכיון שהכהן הוא ארון בכור זה אס איך לו ידיעה כשוויי הדמים איך כנו פרוי ונריך דעת כמו שנרצחה האשה לידע טיעור קדושה :

עוד קשה לדברי התנא דמעט תבואה וכלים היכ דמקרבא הנאתייהו ומילן דא דילמא קרא לא אינטריך אלא למעט חליפין דכלים דמהנו בעלמא וכע"ע לא מהני אי נמי קנין אגב קרקע :

ונראה לתרץ יונה שדקדקת למעלה דקאזי נמי אלישנא קמא זכות

ונראה דק"ל לתנא דמעט מכסף מקנת' הוא מעט גמור וק' דוק ככס' נקנה ולא בדבר אחר ומינח נשמע האיכו נקנה לא במגב ולא בדבר דמקרבא הנאתייהו ולא בחליפין ואזי לא הוה כתיב ושיב הייתי או' רשוי כסף איכו ככסף ככל דובתא וייתורא דמכסף מקנתו לא אתא חלל לחליפי' דעי' כלים או לקנין אגב השתא דשמעי' מושיב שיה כסף ככסף הייתי אומר דהיב דמקרב' הנאתייהו נמי הו' בכלל' ושיב אב ממעט דכסף מקנתו ממעטי' ליה דיושט' מעוט' לגמרי' מאי טיבא חליפין דכרי התוספות בלתי נקשרות ושייכות בדברי הגמרא ונראה דהרגישו בהך דקושטי ומאי נייהו חליפין דהשתא כיון דקרא איירי בין בינייהו בין בהכנסה וכמו שפרש"י כלשוין המתסו ישיב גאולתו וכו' דנהי דשייך קנין חליפין בקנייתו לעבד אבל שיהא נקנה הוא עצמו בחליפין היה נר' לכאורה דלא הוה שייך קנין לזה כתבו ולא קונה עצמו כ בחליפין וכו' והכיאו דוגמא לזה מעבד כעני דאי הוה בכלליו של קונה היה מהני וק"ל :

התוספות היא דלא נישא דהו כי הך דלעיל דלא מייתי חלל ללישנא כתרא דהכא אף חלישנא קמא מייתי דליה והטעם דהא דאמרינן לעיל דאשה לא בקיאה בטומא היינו דוקא שיראי ששומת' ידועה לרוב כפי אדם מלבד הנסים אכל' וי' דכריס שנירין שומ' אפילו לבני אדם וקנת מזה וכתבו התוס' שיה לקמן ד"ה והלכתא שיראי וכו' ועל לא הו' שומתו ידועה ואכן כעיני דעת כהן ולכך מייתי' אף ללישנא קמא :

תוס' מאי טיבא חליפין דכרי התוספות בלתי נקשרות ושייכות בדברי הגמרא ונראה דהרגישו בהך דקושטי ומאי נייהו חליפין דהשתא כיון דקרא איירי בין בינייהו בין בהכנסה וכמו שפרש"י כלשוין המתסו ישיב גאולתו וכו' דנהי דשייך קנין חליפין בקנייתו לעבד אבל שיהא נקנה הוא עצמו בחליפין היה נר' לכאורה דלא הוה שייך קנין לזה כתבו ולא קונה עצמו כ בחליפין וכו' והכיאו דוגמא לזה מעבד כעני דאי הוה בכלליו של קונה היה מהני וק"ל :

ולרב נחמן דאמר פירות לא עבדי חליפין וכו' :

ולענין הלכה הנראה ממשמעות ההלכה כפי מסקנא דידן דלא קיל' כרב ווסף הך בריתא דאיכו נקנה בתבואה וכללי' אינה מתקיימת אלא בפחות משיה פרוטה ומשמא דמקרבא הנאתייהו דבחליפין ליכא לאוקומי דהא קיל' כרב נחמן דפירי' לא עבדי חליפין : וכן כתב בסמ"ג עשין פ"ג לענין ההלכה :

הרב נחמן מוקי לה בחליפין שיה כשוה דמקנו ל' לכ"ע וכמ"ס התוספות בהזהב בבוניא דכל הנעשה ולפי הכי ממעט מקנין זה לעבד עבדי דלא מקני בהך חליפין : ונראה דרומיא דכלים קתני דהו' בכלי כל דהני' וליכא לאוקומי לרב נחמן בקנין אגב לו' שאיכו נקנה אגב תבואה וכלים ד' דמאי אריא דנקט תבואה וכלים דהא אפילו ע"ג קרקע נמי הוה ליה למימר דלא קמי דהא מטלטלי' איך נקני אגב מטלטלין : אבל תבואה וכלים אימא דמקרב' הנאתייהו וכו' וק"ל לשתוק קרא פויסיב דרבך שיה כסף ככסף וחנא ידענא דאינט' כסף למעט תבואה וכלים דלא מקרבא הנאתייהו דאי שיה כסף איכו ככסף אגב כסף דוקא לא א' אינטריך קרא למעט תבוא' וכלים אפילו מקרבא הנאתייהו :

ותפיהתי מדברי הרמב"ם שכתב ז"ל בפ"ב מהלכות עבדי' ז"ל בדיון הנמכר לגוי ז"ל ומשיב השאר כסף לא תבואה וכלי' שנאמר כסף ממכרו ככסף הוא נגא מיר הגוי ואינו נגאל כשוה כסף עכ"ל כתב בסת"א איכו נגאל כשוה כסף ולא כתב טעמא דמקרב' הנאתייהו כנר דאינו כוסק כי הך סוגייה דהכא דשוה כסף הרי הוא ככסף מדכתיב ישיב : והרב הגדול מוה"ר ז"ל כתב

והיה נראה לתרץ דאזי לאו קרא דיסיב הייתי אומר דבעלמא שיה כסף בכסף והכא כסף מקנתו הוה מיותר ומעט שיה כסף תדע לך דהא משקרא היה אומר המקשה

ידיה
מה
דבריו
גאולתו
דק
בגמרא
מדבר
שתי
מ' הו
הכסף
דכח
כמותו
יזכר
תן הו
בל א
יכו ע
שליח
הלסוק
שיראי
ל דה
וד ה'
א שו
חלוק
היה ה
שמעון
עלמא
ה ליה
יה ליה
אף על
הו
חמין
חמין
דס' ל
ידהש
דק
וי היה
תיקון
וע לכו
ל' :
ח' ו
ח' ו
ה' ו
ה' ו
יתק

עצמות יוסף

האשה נקנית

עליו על אוקמתא קמיתא דאוקמתא לחלק בן
כתם למנה וו ולא חלקו בין מונה והולך וכתם כרב
אחי וכתם דכמנה ווגם כן אינה מקודשת
וראיתי א הרב הגדול מוהרי"ק זלה"ה בטור ח"ה כ"ו
ב"ט ז"ל על דברי הר"א ש נראה שהוא סובר כרב
אחי לאו לדחויי אוקמתא קמיתא חתא חלל לומר
דטכיר איכא לאוקומא ברייתא אפילו כמנה כתם
אע"פ משום דמוכה והולך שאני חלל א"ל דלדידי
דמי לא אמר רבי אלעזר חלל כמנה כתם חלל
במנה וו לא חלל הר"ף אחר שפסק כרבי אלעזר
בתב"מ דלל מנה בתם חלל א"ל מנה וו והיה
מוכה והולך ור"ה אחא מהם לחזור אפילו בדיוור
האחרון הרשב"א בירושלמי עיין במ"ש בר"ה
סובר וכו' דנרא' דדעת הר"א ז"ל הוא כן ולא דעת
הר"ף הנראה לבאור דות אינו וכבר פרשתי בקרבן

אבל ה"א"ש חולק בדבר ומחלק בין משכנו בשעת
הלואה וב"כ הטור כשמו ובחמת ט"ס לדון בדבריו
טכמי הנראה מזה שכתב בפרק שבועות הדיונים
דמסיק דהוי שומר סכר לא פנא משכנו בשעת
הלואה ללא משכנו והוא ז"ל ק"ל דטעם דהוי ט"ס הוא
משום דיוכול לקדש בו את האש"ז ע"כ ביאורי לח"ה
בהלכות קידושין הארכתי בדבריו ז"ל :

הלכה י

מכשיר קאמר וכו' הרואה
דכרי הגמרא יראה בפשוט דנקע ורקו לים משום
חידושא : ותמתי מלשון הטור בא"ה סימן ל'
כתב ז"ל ורקו לחוה או אפילו שלא לדבר האכר וכו'
וא"ל חלל אפילו דקאמר ונ"ע

הלכה כא

ת"ר התקדשי לי במנה :
תוספות תנן לפי וכו' ח"ה
ז"ל דה"ק תנן וכו' התוספות כתבו דריכות בחלוקה
הואת שלא בזכר בגמרא ונראה דבגמרא קאמר אי
תנא פלג וכו' והוא דריכות לטני החלוקה כון לאכח
כין לאכ"ך : והתוספות נתנו טעם דאי תנא אכ"ך
היה אמינן דבתנן לפי מקודשת קא משמע לן דאפי'
דהוי רחוק אינה מקודשת : וגם כפיפא איש דריכות
כע"מ שיקבלום לדעהייתי אמר בתנן לאכ"ך :
שיקבלם לי דאינה מקודש קא משמע לן דמקודשת
איכרא דיש לדקדק דכיון דתני כתנן לאחי כתנן
לי דאינה מקודשת אפילו דהוי אברהם : כ"ס כתנן
לפי ואין יש מקום לטעות כוונתה דקט התנא וו

הלכה כב

ת"ר התקדשי וכו' תנן
ע"ב סלע וכו' הפוסקים
במהו דכריהם ולא ראיתי מחלקים בדין בי א"ס
הר"מ ז"ל שכת' ז"ל כגון שיתר לו סלע וכו' כ"ל לפי
ז"ל הוא מפרש ברייתא דקתני תנאו ע"ב קלע דלא
קאמר קלע שלי לא על גבי סלע פתם ואפילו הוי
קלע סלע אינה מקודשת ומאי דקתני וא"ס היה
קלע סלע פ"ה א"ס היה כדבור קלע סלע וכה"כ לא
תקשי אמאי לא קטע ג"ס ברישא הך דקנא אפי' היה
קלע סלע : ולענין דינא ראיתי להרי"ף
והר"מ שכתמו דכריהם : ונראה דככל גוונא
מקודשת היבא שהיה קלע סלע א"ס בלא זרק ה'
הקדושין לתוך חיקה אכל הרב בעל הטורים כתב
בשם התוספות חילוק בזה וכת' דאפילו בחלוקה
שהיא מקודשת גריד שזרוק לה הקדושין לתוך
חיקה ויש לדון בזה בדברי הר"א ז"ל שהנה מתוך
דקדוק דכרי נראה דדוקא בדין שאינה מקודשת
כתב אפילו זרקו לה וכו' הארכתי : ועיין ע"פ

הלכה כג

הוא גכרא וכו' הדבר
פשוט כפי הבנת הל"ב
אבל לענין הדין יש עיון לא מעט נריך ללכ"ן ולכ"ר
הדברים

הלכה יט

אמר רבא אמר רב נחמן
התקדשו לי במנה וכו' מתיקי וכו'
יש לדקדק אמאי לא מוקי התם כשקדשה במשכון
ענינו ונראה דה פשיטא הוא : ולדברי התוס'
יש לדקדק שהם התחילו בדכריהם פ"ה אינה ה"מ
מקודשת לפי שהאשה נקנית בכסף כנר דה"ל כפי'
הר"א ז"ל שכתב בשם י"מ דהיינו דוקא בקנין אשה
אע"פ לפי שנקנית בכסף וכו' ולפי'
זה א"ס גתן מתנה לחכירו ונתן לו משכון משכנת ה'
המשכון כאילו וכה במתנה והתוספות כתבו פ"ה וכו'
וכן שכווננו לכך וה"ס השו"ן דין מתנה לדין קדושין
ונראה דכונתם היא דאפי' הוי כפי' משום שהאשה
נקנית בכסף וכו' ע"ס כל זה יש לדמות אתנה ל'
לקדושין וכו' וק"ל : והתוספות כתבו בשם ה'
חיים כהן שא"ס א"ס אדם לחברו חתן לך מנה במת'
ע"ב משכון וכו' וכפי הנראה דה ר חיים כהן
חולק על דברי התוספות דלדברי התוספות לא
מזהני חלל א"ס אמר לו והמשכון יהא שלך חלל
לדעת ה' ר חיים כהן מהני אפילו אמר והולך משכון
ואל תחזיר לי וכו' ולדעת ה' ר חיים יש לכסף אי
דמי קדושין למתנה בענין זה ואין כל זה מבורר
דדברי הפוסקים וראוי להחמיר בכל החלוקות
היא א"ס מקודשת לעד : ומ"ס התוס' התקדשי
לי במשכון והמשכון יהא שלך פ"ה שאמר לך התקד'
לי במנה ונתן לה משכון עלינו : ואמר לה והמשכון
יהא שלך שא"ס כתחילת הדברים אמר לה התקדשי
לי במשכון לא יתכן ליקרא על זה של משכון :

תוספות

משכון דאחרים וכו' מה שיש
בדברי התוספות
לקדוק בדברי התוספות
דכתבי לקמן דף י"ט פ"ה מלוה ט"ס עליה משכון
ע"ס ולענין הלכה לדעת התוספות אין לחלק
בין משכנו בשע' הלואה ללא משכנו בשעת הלואה

יהי מלתה
ח מוקי הך
הוא דיכול
נרא' דלא
טכיו וכו'
ה סברות
ש שפסקו
זכר חכר
מקודשת
א קמ"ל
מנו דיבר
לן דלא
ל כותו
לדעתו
ס"ד וכו'
מכשיר
זכ"ה
ר ואפי'
א ומ"מ
הפסק
ות ז"ל
יכריס
ולשון
אחד
נקט
מנה
מנה
ע"כ
כרי
ט"ס
י"ס
י"ס
י"ב
י"ד

עצמות דסוף

האשה נקנית

הדברים על בודין וקולם כל דברי זרין
 להקדים לזון הר' מעט והעור זמם שום לחקור
 בהנהיגה וזה לשון הר' זכס פוק דמהלכות אימות
 היה מוכר שירות ואוכלין וכונא בהם כחה אשה
 ואמרה ליתן לי מעט מאלו ואמר לה אם אתן לך
 מהא מקודש לי אם אמרה הן ונתן לה הן מקודשת
 אבל אם אמרה ליתן לי מהם או השלך לי או דברי
 פניניבם לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן לי
 בלבד ונתתם אינה מקודשת עכ"ל והרב המניד
 כתב וכתב דה' טעם מוכיח שהיא אמה לה
 בלשון שאלה מתחילה ואפילו אומר ואמר לה בשעת
 נתונה הפקדתי לך והיא אמרה אחד מהלשונות
 שהזכיר רבינו רמב"ם מקודשת אבל אם שתקה ודאי
 מקודשת עכ"ל מלשון זה ים לדין שכחור ואמר
 בשעת כתיבה התקדשתי לי וכו' ואמרה היא אחד
 מלשונות אלו משום הכי אשה מקודשת אבל אם
 כשחור ואמר התקדשתי לי שתקה מקודשת אבל
 מלשון הר' טעם שכתב הר' זל בשמעת ים לדין
 בהפקדנות אלו אבל הר' טעם שכתב דאפילו לא
 אמרה איני מעיקרא מירי כיון דא"ל בלשון שאלה
 ואיני יבבא לך ואיני אלא אהרתי ליה אין מקודשת
 לך אלא א"ל הכי אהרתי ליה אפילו אמר לה
 הרי את מקודשת לי כזה לא מהני דעיקר טעמא
 דאינה מקודשת היינו משום דכיון דבלשון שאלה
 קאמר לה אם איתתא דארביי ה"ל לאהדרתי אין
 חדל לא אהדרתי הכי א"ל הכי מיהבא ודאי הכי
 ח"ל בקידושין לא ניחא לי אלא כמתנה ולפי א"ס חור
 ואמר התקדשתי לך אינה מקודשת עכ"ל הר' טעם
 הר' טעם זל הרי משמע דאפילו שתקה אחר שאמר
 הוא התקדשתי לך אינה מקודשת לדעת הר' טעם
 זל ולפי כל טעם זה בסמוך והיא אמרה וכו' היינו
 לומר כיון שאמרה היא כך אינה מקודשת והיינו אפי'
 אמרה מעיקרא קודם שיחזור ויאמר התקדשתי לי
 וכו' אבל אם אמר לה בלשון שאלה והיא לא השיבה
 כלום אם אמרה התקדשתי לי מקודש' תש"ה המניד
 ואם שתקה וקאי למאן הבלק מיניס הרב מוהר"ק
 זלזה ור' שגורס הר' מבין בלשון ה"ה ולפי זה
 אבל אם אמר לה בלשון שאלה ונתן לה הקדושין
 פתח והיא שתקה קרוב הדבר לו דאינה מקודשת
 משום דלמ' הובחא בלל דלשם קדושין קבלן האש'
 וש' הר' טעם זל כחה האש' וכו' וא"ל אם אתן לך וכו'
 אם אמרה הן הן מקודשת ושמע רוקא שאמר אין
 הא לאו הכי לא הו' קידושין ואפטר דשפקא הו'
 ולשון הר' טעם שכתב הר' מוספק דמתחילת לשון
 שכת' ואזי לא הדרתי אי מקודשת לך לבר דברים
 שתאמר כן ולשון אומר אלא הכס וכו' כנר דמשום
 הכי אינה מקודשת ומדברי הר' אש' זל שכתב העור
 פתיש' כ"ט זל וכו' אלא אש' או כשע' שנתנו לה הרי

את מקודשת לו וקבלה מקודשת וכו' דהיינו בשלל
 החורה ואמר הכה מיהבה לך מקודשת וכו'
 דאמר התקדשתי לי כוונתה מא' ע"ד כן קבלה אבל
 אם אמ' לה איני יבבא לך וכו' והיא קבלת כשתין
 כזה לא דבר הר' אש' כלל ואפשר שדעתו זל דאינה
 מקודשת אם לא אמר אין כיון דלא אש' התקדשתי לי
 ונתתה לי מהם או השלך לי או דברי פניניבם
 לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן לי בלבד
 ונתתם אינה מקודשת עכ"ל והרב המניד
 כתב וכתב דה' טעם מוכיח שהיא אמה לה
 בלשון שאלה מתחילה ואפילו אומר ואמר לה בשעת
 נתונה הפקדתי לך והיא אמרה אחד מהלשונות
 שהזכיר רבינו רמב"ם מקודשת אבל אם שתקה ודאי
 מקודשת עכ"ל מלשון זה ים לדין שכחור ואמר
 בשעת כתיבה התקדשתי לי וכו' ואמרה היא אחד
 מלשונות אלו משום הכי אשה מקודשת אבל אם
 כשחור ואמר התקדשתי לי שתקה מקודשת אבל
 מלשון הר' טעם שכתב הר' זל בשמעת ים לדין
 בהפקדנות אלו אבל הר' טעם שכתב דאפילו לא
 אמרה איני מעיקרא מירי כיון דא"ל בלשון שאלה
 ואיני יבבא לך ואיני אלא אהרתי ליה אין מקודשת
 לך אלא א"ל הכי אהרתי ליה אפילו אמר לה
 הרי את מקודשת לי כזה לא מהני דעיקר טעמא
 דאינה מקודשת היינו משום דכיון דבלשון שאלה
 קאמר לה אם איתתא דארביי ה"ל לאהדרתי אין
 חדל לא אהדרתי הכי א"ל הכי מיהבא ודאי הכי
 ח"ל בקידושין לא ניחא לי אלא כמתנה ולפי א"ס חור
 ואמר התקדשתי לך אינה מקודשת עכ"ל הר' טעם
 הר' טעם זל הרי משמע דאפילו שתקה אחר שאמר
 הוא התקדשתי לך אינה מקודשת לדעת הר' טעם
 זל ולפי כל טעם זה בסמוך והיא אמרה וכו' היינו
 לומר כיון שאמרה היא כך אינה מקודשת והיינו אפי'
 אמרה מעיקרא קודם שיחזור ויאמר התקדשתי לי
 וכו' אבל אם אמר לה בלשון שאלה והיא לא השיבה
 כלום אם אמרה התקדשתי לי מקודש' תש"ה המניד
 ואם שתקה וקאי למאן הבלק מיניס הרב מוהר"ק
 זלזה ור' שגורס הר' מבין בלשון ה"ה ולפי זה
 אבל אם אמר לה בלשון שאלה ונתן לה הקדושין
 פתח והיא שתקה קרוב הדבר לו דאינה מקודשת
 משום דלמ' הובחא בלל דלשם קדושין קבלן האש'
 וש' הר' טעם זל כחה האש' וכו' וא"ל אם אתן לך וכו'
 אם אמרה הן הן מקודשת ושמע רוקא שאמר אין
 הא לאו הכי לא הו' קידושין ואפטר דשפקא הו'
 ולשון הר' טעם שכתב הר' מוספק דמתחילת לשון
 שכת' ואזי לא הדרתי אי מקודשת לך לבר דברים
 שתאמר כן ולשון אומר אלא הכס וכו' כנר דמשום
 הכי אינה מקודשת ומדברי הר' אש' זל שכתב העור
 פתיש' כ"ט זל וכו' אלא אש' או כשע' שנתנו לה הרי

מקודשת לו וקבלה מקודשת וכו' דהיינו בשלל החורה ואמר הכה מיהבה לך מקודשת וכו' דאמר התקדשתי לי כוונתה מא' ע"ד כן קבלה אבל אם אמ' לה איני יבבא לך וכו' והיא קבלת כשתין כזה לא דבר הר' אש' כלל ואפשר שדעתו זל דאינה מקודשת אם לא אמר אין כיון דלא אש' התקדשתי לי ונתתה לי מהם או השלך לי או דברי פניניבם לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן לי בלבד ונתתם אינה מקודשת עכ"ל והרב המניד כתב וכתב דה' טעם מוכיח שהיא אמה לה בלשון שאלה מתחילה ואפילו אומר ואמר לה בשעת נתונה הפקדתי לך והיא אמרה אחד מהלשונות שהזכיר רבינו רמב"ם מקודשת אבל אם שתקה ודאי מקודשת עכ"ל מלשון זה ים לדין שכחור ואמר בשעת כתיבה התקדשתי לי וכו' ואמרה היא אחד מלשונות אלו משום הכי אשה מקודשת אבל אם כשחור ואמר התקדשתי לי שתקה מקודשת אבל מלשון הר' טעם שכתב הר' זל בשמעת ים לדין בהפקדנות אלו אבל הר' טעם שכתב דאפילו לא אמרה איני מעיקרא מירי כיון דא"ל בלשון שאלה ואיני יבבא לך ואיני אלא אהרתי ליה אין מקודשת לך אלא א"ל הכי אהרתי ליה אפילו אמר לה הרי את מקודשת לי כזה לא מהני דעיקר טעמא דאינה מקודשת היינו משום דכיון דבלשון שאלה קאמר לה אם איתתא דארביי ה"ל לאהדרתי אין חדל לא אהדרתי הכי א"ל הכי מיהבא ודאי הכי ח"ל בקידושין לא ניחא לי אלא כמתנה ולפי א"ס חור ואמר התקדשתי לך אינה מקודשת עכ"ל הר' טעם הר' טעם זל הרי משמע דאפילו שתקה אחר שאמר הוא התקדשתי לך אינה מקודשת לדעת הר' טעם זל ולפי כל טעם זה בסמוך והיא אמרה וכו' היינו לומר כיון שאמרה היא כך אינה מקודשת והיינו אפי' אמרה מעיקרא קודם שיחזור ויאמר התקדשתי לי וכו' אבל אם אמר לה בלשון שאלה והיא לא השיבה כלום אם אמרה התקדשתי לי מקודש' תש"ה המניד ואם שתקה וקאי למאן הבלק מיניס הרב מוהר"ק זלזה ור' שגורס הר' מבין בלשון ה"ה ולפי זה אבל אם אמר לה בלשון שאלה ונתן לה הקדושין פתח והיא שתקה קרוב הדבר לו דאינה מקודשת משום דלמ' הובחא בלל דלשם קדושין קבלן האש' וש' הר' טעם זל כחה האש' וכו' וא"ל אם אתן לך וכו' אם אמרה הן הן מקודשת ושמע רוקא שאמר אין הא לאו הכי לא הו' קידושין ואפטר דשפקא הו' ולשון הר' טעם שכתב הר' מוספק דמתחילת לשון שכת' ואזי לא הדרתי אי מקודשת לך לבר דברים שתאמר כן ולשון אומר אלא הכס וכו' כנר דמשום הכי אינה מקודשת ומדברי הר' אש' זל שכתב העור פתיש' כ"ט זל וכו' אלא אש' או כשע' שנתנו לה הרי

עצמות יוסף

האשה נקנית

שהבעל עושה אותה בעולה תו לא שמעין מינא
סנקמת כביאה והשתא **תמיה** לי במאי
דמסיק אליבא דרבי יוחנן א"כ נימא
קרא בעולת איש מאי בעולת בעל שמע מינ תרתי
דהשתא כיון דע"כ בעולה אינטרוך ללמד שהבעל
עושה אותה שלא כדרכה אס כן כוליה קרא להכי
אינטרוך ומבא ליה לרבי יוחנן דנקנית נביאה
מהאי קרא: ונראה דהאי קרא דבעל עושה
אותה כדרכה דנקט איבא דרבי היינו לענין קנס
והלכתא כוותיה דר' וכמ"ס הריטבא ז"ל ומשום הכי
פריך ורבי יוחנן דהאי קרא מבא ליה וכו' ויש
תימא כיון דהך קרא איירי בענין מית היכי שדין
ליה אקנא דלא איירי בארוכה אי אמת כשלמא
דקרא אינטרוך לגופיה גומר סנקנית כביאה נימא
ולא ידעין הדין דרש דבעל עושה וכו' לא מדשני
קרא כדביביריה ולא נקט בעולת איש ומהך טעמא
שמע מינא רבי יוחנן תרתי ור' פליגי בהך הכרא
וק"ל דכוליה קרא אתא לקנס:

שאני

התם דאמר קרא לכדו וכו' אין
לדקד' לשתוק קרא ממשכבי אשה
דאיתקוש משככות להדרי' ושמעין ליה מדכתיב
לכדו דאחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה כיון
דאיבא דרשא אחריתי דדריש איהך תבא ביה אי
לאו משכבי אשה לא הוה שדין לכדו להך דרשא:
תוספות עד שיהיו שניה שנים ויא וכו'
ודוק פ"ו דוחק הוא דרבי
אושעיא לא אתי כשתמא דמתניתין וק"ל:

ויש

לדקדק למה לא אוקמוה להך מתני'
בנשואה שאם היתה גדולה בחנק
וכמו שכתבו התוספות עגמן במקור: ונראה
דהתוספות כ"ל דלרש"י בנשואה פשיטא דפטור ש
שהרי כתבו עליו דמשום הכי בעי בארוכה משום
דכנשואה ודאי פטור דכתיב בה ומתו גם שניהם
וכמ"ס כספתי:

עור

כתבו אבל לכה קשה אמאי מבעי
ליה וכו' וקש' נימא דמשום חידושא
בעי בארוכה דאפי' תימא דבנשואה חייב בעבור
שהם שנים אי חייבי לה חנק הכא אף על גב דאם
היתה גדולה היתה חייבת בקילה:

עור

כתבו וק' דאיבא התם אמוראי וכו'
ובעי התם לרבי מאיר וכו' הנה
הרואה פ' ד' מיתות יתבא לו דלא בעי לרבי מאיר
בלל וכונת התוספות היא דכיון דמבעיא ליה או
לרבי מאיר חייב או פטור ומגדר נדרים כהא
דשתיק רב ופריך ליה שמואל אמאי שתיק וכו' א"כ
כד פריך תלמודא ואידך וכו' אע"כ דקאי אפלוגתא
דרבי יוחנן ורבי אושעיא גמך ופ' גם כן כקברת
רבי מאיר אי ק"ל הכי כפי הנדדים שיש עליו:

וקשה

בדבריה ז"ל כיון דכתב דלא בעי
כנשואה משום דפשיטא דפטור
מאי האי דפריך התם והכתיב ומתו גם שניהם וכו'
דהא הך קרא איירי בנשואה: ועוד קשה היכי
כתבו הכי כיון דאיבא פלוגתא דתנאי דרבי יוחנן
ורבי אושעיא ומר נקט קרא דומתו ומר נקט קרא
דלכדו ולפי דבריהם ז"ל ליבא פלוגתא כיניהם ולא
מידו: ונראה דכי פריך והכתיב ומתו גם
שניהם שתיק רב' משום דרואה דכהך קרא גופא
איפליגו תנאי אלמא בארוכה נ"כ א"כ לאוקומ'
הך קרא ופירוש דשמעת הכי הוי אמאי שתיק רב
נימא ל"ז לכדו וכו' דאיירי בארוכה דההוא קרא דגם
פניה איירי בנשואה ומשני כתנאי כל' להכי שתיק
לפי שרא' תנאי חולקי בזה ואי הך קרא איירי בנשוא'
בדוק' היכי פליגי תנאי בהך דמר נקט קרא דנשוא'
ואידך קרא בארוכה והשתא תלמודא קאמר כתנאי
להליץ על שתיקתו של רב ומ"מ שוקפה להו לתוב'
ז"ל דנהי דאיפליגו כהפי אבל כשנקט לר"מ או לחד
מהך תנאי קרא דומתו גם שניה מאי עביד ליה מני
לשנוני לך דאיירי בנשואה ככל' לפ' דבריהם:

ולענין

הלכה מאי דהאשה נקני' כביאה כא
ההקמה מדברי הכל שנקני' לא דמר
ילין מהאי קרא ומר ילין מהאי קרא וכמה שהובא
בשמעתין אגב גררא יש לדק' כו קל' שהנה הרמ"ם
כפ"ג מה איסורי ביאה פסק כר דהראשון בקפילם
וכלן בחנק ולדבריו ק"ל דבכנס כלן חייבים וכפי
מה שכתב כפ' שני מה נערה נתולה כדין כאו
עליה שנים וכו' נר' דאינו מחייב קנס אלא על הכא
עליה כדרכה שוב דאיתי בהר"ן סוף פ' אלן נערות
דקדק בדבריו ז"ל ומצא לו ראיה ע"ס:

ובביאה

שלא כדרכה נ"כ נקני' האשה
וכן כתבו הפוסקים וראייתם
מקראי ליה בגמ' בעולה אפי' שלא כדרכה ואין מזה
הכרח ל"כ דנקנית כזה אבל יש כזה מן הירוש' רא'
כרורה בתחילת פירק זה ע"ס:

הלכה ב

איבעיא להו תחילת ביאה
קונה או סוף ביאה וכו'
ומסיק בגמ' כל הבעל דעתו על גמר ביאה וכו'
לדעת רב הונא דעביד ק"ו דחופה יהא קונה'
קשה דלא בעי ולא מודאי תחילת' ביאה קונה או
בסוף ביאה קונה דהא הק"ו דאית בחופה אית כ
בהערה ונימא הכי ומה כהן שאינו גומר אחר
כהן קונה חופה שגומרת אינו דין שתקנה והוא
הקל ומומ' עגמו דאית בחופה וכס' למא לרבנן ליבא
למעבד הך ק"ו דאיבא למימר דיו לכא מן הדין וכו'
אסוף דיבא מה הערה אינו גומר אלא אחר כהן

אף

עצמות יוסף

האשה נקנית

לג

אף הדיחה ג' ואלעג דמפרין ק' דהא הכסף
למור' קניא ולמה לי הערשה מ' היבא דמפרין
ק' אמרינן דיו אבל רב הובא ב' בר' טרפון וכמ' ש
התוס' למע' וס' ל' דלא אמרינן דיו:
גם לק' שעשה רב הונא דחופה קונה
וכו' איבא למימר הערשה תוכיח שעס
שגומר אחר כסף אינו קונה:

מסתמ' דעתו על גמר ביאה וכשיגמור ביאתו ההיה
מקודשת וכתיב ה' נר' שר' סבון לדעת בעל הלכות
שכתב דעתו על גמר ביאה היבא דאמ' לה חקריש
לי כביאה בתם אבל אם פ' ואחר בתחילת ביאה
היבא מקודשת בתחילת ביאה ע' כובן עיקר עכ"ל
ופי' זה הוא כי רובם שכתבו התוס' וכפי מה חיות
כתב הרמ"ם והנא על ארוקתו לשם כשואין אחר
שקדשה משיערה בה קדשה והרי היא אשתו לכל
דבר עכ"ל וכתב ה' ביבמת פ' הטעו' ופי' בהלכות
שהוא כביאה של אחר ארוקין וכשהיא לשם כשואין
קונה בהערה לבד עכ"ל ודברי ההלכו' הם כפי
הבעו' שתירכו כן לקושיית התוספות והוא תירוץ
רבי' נקיים גאון שכתבו התוס' ויש לתמוה כיון שמש
כפי' ההלכות להיבא קושיא איך למד ממכ' ה'
כפי' שדעתו כדעת בעל ההלכות שמש' כפי' רובם
כדפ' : והטור כפי' ל"ג כתב ז'ל אבל הערה נה'
ופירש מיד או שאמה תחילה שדעתו לקנות כ'
בהערה קנה מיד ע"כ הסכים לפי' רובם ורס' כח'
שכתבו התוספות וק"ל דתרווייהו איתיהו ולפי' פליגי
אחדיהו וכ"כ הר"ט בא"ז:

ונראה

דלרב הונא אה"כ הערש' קונה
מהאי ק' וגופי' אבל דומק הוא
דקתמא דתלמודא לא בעי אליבא דרב הונא ויש
שפקי' ברב הונא ואפ' שאותם הפוסקי' כרב הונא
לא יפרסו פ' רבי' נקיים גאון:

ואעיקרא

דמלתא כרא' דאוב' למפרין
אהך ק' ולו' מה לכסף סכן
עושה כל עיקר הקנין אבל בהערה כיון דכל
הכועל דעתו על גמר ביאה ואית ביה תחילה וסוף
אינון הראוי שתקנה:

ולפירוש

רובם שכתבו התוספות הכא
איירי במפרש וכו' לא היה
ליה למי' בנמ' למאי נפקא מיבא דפשט'
ידה וכו' היה ליה למי' דנכסי מיבא דהערה בה
וכירש מיד הו' קניא או לא קניא ואפשר דקאמר
נפקא מיבא היבא דפשטה ידה וכו' מושג דהביאה
היא היב' שגמר כל הביאה ובעי' או נקבל' כתחילת
ההערה או בסוף הביאה והנשקות' היא בפשט'
ידה וכו' וק"ל:

ולפי

ר' ת' לשון הגמרא דאמר כל הכועל
פי' כל העושה קאמר:

וקשה

לפירושו של ר' ת' דאמרי' ביבמות
כפ' הבא ע' כי אתא דבא בה כר
חנא א"ר יוח' גמר ביאה בשפת חרופה משהכניס
בה עטרה ולקמן כי אתא רבין א"ר יוח' הערשה זו
היא הכנסת עטרה וקאמר בסמוך דארבה כר כר
חנא ודאי פליגי וכו' ולפי' ר' ת' דתחילת ביאה וסוף
ביאה היינו תחיל' הערש' וגמר הערשה א"כ אמאי
קאמר דארבה כר כר חנא ודאי פליגי ומכליה הא
דילמא גמר ביאה דקאמר דהיא הכנסת עטרה
היינו גמר הערשה דאית בה תחילה וסוף והיא
הכנסת עטרה דאית בה תחילה וסוף וקרי ליה
גיאה ושפיר מוכי' כהיבא מילתא דקאמר דהערשה
זו היא הכנסת עטרה וכיון דרבה כר כר חנא ורבין
תרווייהו אמרו הממרא מש' ר' יוח' אמאי קאמר
תלמוד כדבר פשוט דפליגי אהרדי ואין לו דכיון
דתרווייהו הו' דבריו ר' יוח' לא היה ליה לשנויי
במלתיה ולמקרי' ביאה כדוכתא חר' והערשה
גדוכת אחריתיה דהא רבה כר חנא ורבין לא אמרו
מש' דבריו של ר' יוח'ן אלא כגומר ומר' נקט ליה
כאנפ' חדא ומר' כאנפ' אחריתיה וכו':

ולענין

הלכה כתב הרמ"ם פ' מה
אשת ז'ל וסקדש כביאה

הלכה ג'

ביאה כשואין עש' וכו' נפקא
מפ' דאמרי' מונא ליוורש וכו' היבא
נשקותת אחרות והיא לקבלת גיטה דאי אחרת
כשואין עשה איך אכיה מקבל את גיט' וכמ' התוס'
וכן לאכול אביה פירות' כחיה ולמעשה יד'ם
ולזכותו כמניא ית' כדקתני במתני' דמית' יוקנר
כמוכין:

ויש

לדקדק במא' דקאמר קתני ביאה
וקתני נשאת וכו' דאפשר דמת' ב"ב
מעיקר קאמר הזכיר שיש לאכיה בה והיינו ככסף
ובטורה וגם יש לו בה זכות למקרה לכיאה או
בשכר שנותנים לה לקדש' וכדאיתא בירוש' לע"ל
ואח' קתני נשאת כל' הזכות שיש לו בה למקרה
לכיאה אם עשה ככועל' והיינו דתני'
נשאת וכו' יתר עליו הכועל וכו' ולש' דאכיה
קאי ונר' דמדקתני ואכיה מוקבל את גיט' משמע
דכבר קבל אכיה קידושה:

תוספות

ומקבל את גיט' יש להשת'
ל' גיטי במקום פ' והיה לו להביאו וכו' לאו למימר
שהביאה והאכלה בה' ימים דאם הגיע לידה שוב
אינה אוכלת בתרומה ויתר היה לירוש' לו' משלח
את השלוח לקבלה שיקבל הגט מיד בעלה ולא
יהיה ביניהם מהלך ימים וממלא השלוח קום ר'ן
ההגוע בה' ימים כדאמרי' התוס' וכו':

ונראה

ההב' הירוש' הוא שהיא שלחתי
למקום וכו' ובעל לא היה באותו
מקום ונריך הכועל ימים כדי שיביאה למקום ה'
השלוח והביאו בה' ימים ולכך האש' אכלה באותו
היום

עצמות יוסף

האשה נקנית

אומים ואף על גב דקיימא לן דאיך אוכלת בתרומה כעוטה עליה קבלה הבא דקבעה אמיס אוכלת וקא שלא עשה הירוש הינניחות שכתבתי אפטר דכיון שהשליח במקום האשה כבר הוה ראה אסיש לו קום רץ מוכן ונראה להם דרוסק לומר שמואל הסליח כחצי הדרך :

ודע

שזה שאמרו בירוש שחיבת קרן וחומש היינו כהשיאה אביה קטני וגרלה בלומת ה' ימים דאם לא כן הא קיימא לן שקטן לאו בר משלומין הוא :

עוד

יש לדקד שהירוש היה יכול לאוקמוי גם למטה אחרונה וכגון דקביל עלה הבעל דאפילו אית בה מומין תהא אוכלת אלא שהירוש אהא מנייהו בקט וכיון שכן אף הכרח ל לתוספות למה שהוכיחו מדגל מנאי וכו' וק"ל :

תוספות

וחייבין עליה וכו' הוה ליה למימר אהעתא דהכיל לא יבם וכו' ול דהוה לפו למומר הא אילוניות לאו בת יבום היא כדלקמן בקל יתב' :

קתני

ביאה וכו' קשה אמאי לא מוכח מרובא דקתני דאביה מקבל את גיטא ואי כנשואה איך אביה מקבל את גיטא ונראה דהכא התרוץ מכוון דקאי אכסף שט' אבל בלי שט' דנשואת קטני דלעיל הנזכר ביאה ואחר כך נשאת אלמא אירוסין עושה ומשני לה כדחוק דאשאה קאי :

סוגיות בן כג בנ

תש

וכבר שלח רבי יוחנן בן בריקא וכו' ומה שפחה כנענית שכן אוכלת תרומה להקנות מה לשפחה כנענית שכן אוכלת תרומה ע"י חוקה ומשיכה וכליפין ונראה דקמין אהך ק"ו ומה ביאה שאינה מאכלת בשפחה מאכלת באשה כסף וכו' והשת' ליכא למפרך חוקה וחליפין ופוחו דמאכילין בשפחה ולא באשה דאיכא למפרך מה לחוקה וחליפין שכן אינם קונים באשה שאמר ב בבבב קנות באשה מאכלת בתרומה אבל עדין ק דאיכא למפרך ארשד יכא מה לביאה שכן מאכיל ביבמה מה שאין כן בכסף : ונראה דאיכא למימר חובה תופיה דאזני מאכיל בעמיה ומאכיל באשה וכו' :

אך

קשה כיון דאיתת להכניאמאי לא עשו התוספות פרכא זוגטי שביה וניחא טפי הך פרכא דהוה בענין תרומה דאילו הוה פרכא שכתבו התוספות מה ליבמה שכן איך נקני בכסף איכה פרכא ששובה ככדהוי פרכא מקנין לאכילת תרומה ואפטר דניחא להו לעשות פרכא

מכסף גופיה אף על גב דהוי במילי דקנין ק"ל :

ד"כ

דמי אי כביאה ע"י חופה וכו' פרטי איכא ביאה שלאחר חופה ויליף מוינה כסף שהכניסה אחר כך לחופה וכו' :

יש לדקד למה שינה בדבריו זל שבביאה כתב ביאה אחר חופה וכסף כתב שהכניס וכו' וכדחוק נרא' דודאי דהא כדאכפ' ג"כ שקדשה כביאה והכניסה אחר כך לחופה אלא שג"ה לפרש הקוגיא בלי א איסור בדבר כלל ולא קדש כביאה מבלי שהכניס קודם לחופה חייב מכת מרדות דרב מנגיד אמאי דמקדיש כבואה וכו' וקדוש אפי' לומר טענות נפל בכפרים :

תוספות

ומה שפחה כנענית וכו' וא"ת וניחא יבמה תוכיח וכו' :

וקשה דהא איכא למימ' דיבמה גופא נילף מהך ק"ו שתהא אוכלת בתרומה ע"י כסף כן וכו' ומה שפחה כנענית שאין ביאתה מאכילת בתרומה כ כספה מאכילתה יבמה שיאתה מאכילת א"ד וכו' ולהך ק"ו ליכא שום פרכא טא מה לשפחה כנענית שכניית ככסף ולכך הכסף מאכילה והיינו ממש התירוץ השני שכתבו התוספות וכיון דע"כ נריך לן להך קושיא הך פרכא אס כן לא מקשו התוספות יבמה תוכיח ולא מידי דהא איכא למימר מה ליבמ' שאינה נקנית בכסף ולא הקשו התוספות בקושיית' ולא מידי וגם אשפחה כנענית איכא למידק הך קושיא דתהא ביאה מאכילתה בתרומה מק"ו ומה יבמה שאין כסף ושטר מאכילת ביאה מאכיל וכו' והשתא ליכא למפרך אלא מה ליבמה שכן בקניות כביאה ואי משום ה' לא אריא דהא איכא למימר מה ליבמה שכן וקויה דעומדת וכו' אבל לקושיית התוספות ק' כרב' :

עוד

כתבו דאיכא למפרך מה ליבמה שכן אינה נקנית בכסף וקשה דאמה העבירה תוכיח : ונראה דאיכא למפרך מה לחמה שכן אין קנינה לעולם :

תוספות

מה שפח וכו' מהאי ק"ו ליפא למילף שתהא נקנית בכסף ושטר לכאורה נראה מדבריהם דארתתי קאמרי וקשה דהא איכא למימר יבמה תוכיח שביאתה מ נאפילתה ואיכה נקנית בכסף ושטר ונראה דאזי או קאמרי או כסף או שט' וכי ילפינן כסף כק"ו ונאמר יבמה יוכיח פרכינן מה ליבמה שכן אינה נקנית כשטר וק"ל :

מאי שנא

הכא וכו' : וקשה ניחא דעמא דפשיטא ליה ד ביאה טפי מכסף לדעת ה"ר נב"ס גאון שכתבו התוספות משום דביאה לחודא אייתינן לה מק"ו דיבמה ומה יבמה שאינה נקנית בכסף ושטר כסף מאכילתה

מאכילת
מאכילת
כסף כן
קויה ק
מה דה
ונראה
דהיכא

תוספות

שקושי
הכא ת
לתרץ
הקושי
כאן וכו'
הגמרא
אמרינן
דקאמר

ונראה

של ק"ו
כריך ה
שמוכח
משפחה
וכל גוף

עוד

כהלכת'
דיחא ל'
אכראד
לא כן מר

רבינו

למימר ד
כסף כמי
וכדק או
כתב בזה
וה"ק ומה
בכדיקה
בתרומה
דון שבסך
לפימאין

ונראה

האשה נקנית

מאכילתה אשה שנקנית וכו' א"ד שתהא כסף מאכילתה כתרומה וליכא למימר דיו דיהא אחר כסף כמו יכמה דהא איכא קרא דכי יקח דגמרינן קיחה קיחה לענין שיהא גומר בה העראה וכמשך מזה דהק' ומפריך הוא ומועיל הק' לביאה לחדא ונראה דרבי נסים לא כבירא ליה כתירון הראשון דהיכא דמכריך ק' לא אמרינן דיו אלא כביר ליה כתירון הר"ש מקוני ובהך ק' אמרינן דיו :

תוספות

ו שביאתה וכו' ואל' ונימא דיו אסוף דינא לכאורה נראה טקטיית התוכחות היא קטיית הגמרא שהקשו בכא תרתי והכא חדא וכיון שכן איך בא רב נחמן לתרץ ולומר ק' מיהא אית' וכו' כיון דהק' והדרא הקטיית לדוכתי ואפ' שזהו ענמה כונת התוספות כאן ואל' ונימא דע וכו' כ' וזר דהדרא קטיית הגמרא לדוכתי א"ך כפי' הר"ש מקוני דכת' דלא אמרינן דיו אלא וכו' אמאי לא תרין הכי מיד אמאי דקאמר הבא תרתי והכא חדא דהק' ואינו להביא דין חדש :

ונראה

דמעיכרא לא היה קליק אדעת' לעשות ק' עס חופ' כלל וכל גופו של ק' ויכידו הוא מר קמאכיל כבואה באשה ולכך כריך הבא תרתי והכא חדא אבל רב נחמן תירץ שזוכיח ק' סכקף לחודיה כלי חופ' תהא מאכיל משפחה שסכפה מאכיל אעפ' שלא כנסה לחופה וכל גוף הק' הוא משפחה כנענית ומוקשים התוק' דלהך ק' איכא דיו אסוף דינא :

עוד

קשה כמה שתירצו התוספות דס' כר"ט וכו' כיון דרבי טרפון הוא דלא כהלכת' איך שלא לו לדרוש כק' אי אתה יודע וכו' דיחא' לו דבהך ק' אית' ביה דיו ולא עבדינן ליה א' כדא דלשון או' אבל מה אעשה וכו' נראה דאם לא כן מדין ק' אית' והא' לרבנן אמרינן דיו וליכא ק' ואמאי נריכי לטגור :

רבינא

אמר מדאורייתא וכו' : קשה בהך ק' דקאמר רבינא איכא למימר דיו אסוף דינא מה ביאה בודקה קודם אף כסף נמי ככה ג' מיכל אכלה אס קדיש ככספא וכדן או דקבליה עילוייה : והכ' טעם ז'ל בשיתותיו כתב בזה ז'ל וז'ל דק' ומיהא איכא וכדאמרינן לעיל ז'ה' ומה שפחה כנענית שאין ביאתה אפילו ב כנדיקה מאכילתה כתרומה ככפא גרודא מאכיל כתרומה וז' שביאתה כנדיקה מאכיל כתרומ' אינו דין שכספא גרודא מאכיל כתרומה ולא נישום ל' לסימפון עכ"ל : ולי נראה דעדיו איכא למימר דיו שיהא כביאה שיהא עי' כדיקה :

ונראה

לי דסמך אמה מזינו בשפחה כנענית שנקנית ככסף וככספא

מאכילתה אפילו מדרכנן אף באשה הדין כך וכו' תימא דאם כן היכי הקשו לעיל התוספות על ק' דלעיל דיו אסוף דינא ולא תירצו דסמך אמה מזינו : ונראה דיש לחלק ד' שלמח לעיל דהיה בעי לאוכוחי דין חדש כק' היו מקשי' דיו ולא אמרינן דסמך אמה מזינו דהיינו מחלקי' בין קנין לאכילת תרומה ולפי שמזינו שנקנית ככסף לא כ בעבור זה נאמ' שתאכל כתרומה : אבל השתא דמרא רייתא מיכל אכלה ומדרכנן הוא דמיתנין עלה השתא לא נריכינן אלא גילוי מלתא בעלמא וקייכין אמה מזינו : וכהכי ניחא עוד קושיא אחריתי דאיכא למידק דהך ק' דשפחה כנענית פריכא הוא דאיכא למפרך מה לשפחה כנענית שכן אוכלת עי' חוקה וחליפין אפילו מדרכנן ואל' דיהדרי' לק' של מקומות ומה ביאה וכו' כדלעיל לא יתכן לתרץ כדלעיל דאיכא למפרך מה לביאה שכן בודקה קודם : ונראה דסמך אמה מזינו מה מזינו כסף שקונה בשפחה ומאכילה כתרומה אף ככסף שקונה באשה מאכילה כתרומה :

תוספות

עד שתכנס לחופה וכו' ויש לומר דעד שתכנס לחופ' לאו דוקא וכו' נראה שבע"ה ה' ה' לחופה לאוקומא משום דעלמ' כיון דהק' וטהיה או' היה לענין דלא נישום לסמפון איך יתכן לומר אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים וכו' משום סמפון אלא ע"כ אית' לכו למימר משום דעלמ' :

וקשה

דלעיל דמשי' רב נחמן ק' מיהא אית' וכו' דהק' ואינו משום סמפון אמאי קאמר אבל מה אעשה וכו' משום דעלמ' :

ונראה

דמתני' דפ' אף על פי ניחא טפי לעלמ' מומאי דכית' לרב יאודה בר שמואל דהכי פריך התם בשלמא לעלא קזיית' משום שמי' וימונו כתייתא משום סמפון אלא לאודך קשיא וכו' והוצרך לדח' דפליגי כדדיקת חזן וכו' ומש' ס' ב' - רת' עולא היא יותר מכוונת' נקט משום דעלמ' : והכא נמי הוה מני למי' אבל מה אעשה שחכמים חששו לסמפון ואמרו דכדיקת חזן לא ש' שמי' כדיקה אלא דניחא לאוקומי בעל' כדפרישי' :

עוד

כתבו ולפי' הר' רמשה ק' וכו' וז'ל וכו' גם לפירוש הראשון שנתכו התוספות ז'ל דלאו לפי האמת שמוהג עבשו אלא שלא היה ד' דוחק דמאי כנייהו ק' או אמשנה דאש' כיון שסירנו עד שתכנס לחופה הוי למשנה דאש' נה' אבל לפי' הר' רמשה הוא דחיק דעד ש' תכנס לחופה היינו למשנה אחרונה ומאי כנייהו ק' או למשנה ראשונה והדבר פשוט מאד :

עצמות יוסף

תוספות

הנה קלל אית להו וכו' ורבי חלבו וכו' לפי הר"ר אליהו צ"ל דרוקח בלקח בכסף הוא דאמרינן הכי אבל בקנה כסטר או בקנין אחר לא תדע לך שהרי כתב והו דאמ' הרי שלך לפניך מיירי קוד' שנתן הלוקח מועות וכו' וע"כ כשעשה טום קנין מיירי דאם לא כן מזהיבא תיתי לן דלא יחזור בו: ומ"ס התוספות וקנת משלע כן התם דכריך ולימא הממעה וכו': וזכור דכירור שם כי הך לישראל אבל הענין מכורר מועמו דמחולל דאם דלא חולין כתר רובא כ"י חלל אחר חוקה מי שהוא מוחזק ידו על העליונה ואם הלוקח נתן המעות לא מקרי מוחזק שהרי ה' המוכר מוחזק כמעט והלוקח כעבר חלל ע"כ אית לנו למי' דלא נתן המעות ומשום הכי מוכח דאול' בתר רובא דאם לא כן המי' ע"ה והלוקח הוא המוחזק ומאמי קתני רישא הגיעו:

תוספות

קבל ומכר וכו' וככ' אעפ"י וכו' עכ"פ יש ט"ס בדבריהם והוא כפרק בערה שנתפתה דף מ"ח והיא אמר'א דרב חשי דקאמר חף לתרומה ואסיק התם אמר'א דרב חשי בתיבתא ולכאורה היה נראה דהתוספות לא חקשי ולא מידי כיון דרב פלוג עלי' דרב חשי ורשי' בתבשם ז' דרב חשי ס"ל כעולא וכו': והבנת והתוספות בזה אינו כפי פירוש רשי' שם חלל כפי דעה שפירשוהו שם דרב חשי לא חייס לקיפון חשי למטנה אחרונה והקשו ז' למהם סברות הפוכות בדבר דרב חשי אפילו למטנה אחרונה לא חיישינן לקמחון והכא אפילו למס' ראשונה חיישי' לקמחון ואף על גב דמצינן למומר דכליג' אהדדי ורב חשי יתרו הך ברייתא כדעת רב נחמן דלעיל מ"מ הכא ק' חיקי' שסברות הפוכות בין מר למר' היא הקושי' שהקסוהתוספות שם כהוף הדיבור ע"ש וכמה שתירגול' לך נראה לפרש וכו' משמע דס"ל הכא להך אמור' דמסר לחודי' בלא הלך עמם לא חיישי' וכפי הנראה דהוא כרב חשי דקאי התם כתיבת' ונראה דאפילו רב מודה הכא ויש לחלק בה' משנה ראשונה למטנה אחרונה וכדאמרינן בפרק אעפ"י איבא בנייהו בדיקת חזן וכו' ע"ש ונדיך להתיישב בזה זק"ל

פיסקא בכסף

מגלן וכו' חלל מעתה ברתי דרבי ינאי וכו': יש לדקדק אמאי לא בעי משאר נשים דבעלמא או פשע' ידה וכו' הכי כמי' דלא הוה קדושי' זכ"ת דמשו"ה לא פריך משום דפשיט' ליה דלא הוה קדושי' ובטל' דעת' אס פשטה ידה וקבל' פחו' מדינר' חלל כל אדם' ולא פריך חלל מכרתיה דרבי ינאי דאם פשטה ידה וקבלה דינר' מאחר' ה"ל דלא הוה קדושי' משום דכיון דכל הנשים מתקדשות כדינר' בטלה דעתן חלל כל אדם' אף יש לדקדק כיון שזה

האשה נקנית

היה דעתו של מוקשה למה כתבו התוספות ומשני פשטה ידה וקבלה וכו' דאפילו כפרושה מתקדשת ולמה כתבו כן דכפרושה מתקדשת הפך דעת' המקשה ואמאי קאמר דהמקשה והמתרן חולקים בדבר זה וק"ל

והמשך

כל דכרי התוספות הוא כך דמועיקרא כתבו חלל מעתה וכו' ופריך ואין זו כפרה ולא כתבו דכונת הקושי' היא נתת דכריך לטעורי' כדלקמן בעכו' שדבריה' קיימי' על דכרי רשי' ז' שכי' בתירוץ הגמרא דטויה שליח דברתיה דרבי ינאי נמי טווי שליח לא הוה ק' קדושי' חלל בתרקה דדינרי' ואי טעם הק' טויה היא משום נתת דכריך לטעורים לא מטני' בגמרא ולא מידי דאכתי הדר'א קושי'א לדוכתו' לכן פירש' שעיך הקושי'א היא דאין זה כפרה ותרין דכפי' הקושי' וכו' אך תימא דאכתי איבא למידק נתת דכריך לטעורים וכו' ויש לתרן דהכי פריך חלל נועתה וכו' ואם כן נתת דכריך לטעורי' ומשני כגון דטויה שליח דכרי כל הנשים טויה' ולא רגו לפרש הקושי' כפי' רשי' ויבא התירוץ על דרך שהם חומרים דכשו' הליח כלן טויה דהא כיון דהקושי'א היא דאין כפרה אינו נוסף תירוץ התוספות שכתבו דכשו' שליח כלן טויה וכמעט הוה נדרש ללא שאלו ונריך ע"כ לפרש דפריך נתת דכריך לטעורים ונפול התירוץ יפה וק"ל אחר כך באו חליוני' שטות הר"ב לתעורר בקנת דברים חלו ויישב' ס' הדברים בדרך אחרת:

וכלל

הוא וכו' יש לדקדק אמאי הוצרך לתלמודא למומר ומה כסף דבר חשוב וכו' ויש בידי תירוץ יפה ונאמתי גס כן שהרי טבא ז' נתעורר בזה לכן ק' גרתי

גם

יש לדקדק לדע"ב דהכף הוה פרושה למה בההיא מיתניתין דהטענה וכו' הוי מעה' וכו' לי דנפקא ליה מכלים דהוי דיומא לכלים דהוי דכ חשוב וכו' ויה הוא אפי' לפי התירוץ האחר דגמרא דבהא לא פליגי': וגם בזה עיין בהריטבא ז' וכמה שכירש רשי' בשם רבותי' יש דקדוקים דלכאורה נראה שדברי רשי' הם חליבא דשמואל וכיון שכן למה לא הקשה לו רשי' דכיון ד לאוכלים דעיני' דבר חשוב ושני' גם כן כסף רפת' דחמנא למה לי: ער יש לדקדק דע"כ כסף איתא למעו' ולא קשי'א מאי דהוקשה לו לרשי' ז' דאי לא דרשינן מיניה כי חס מה כלים שנים וכו' כלים דכתב למה לי ולא לימא חלל בסמים וידע' דינר' זשהס שנים חלל ע"כ איתא לומר מה כלים דכ חשוב והיינו מעין: אחר זה ראיתי להר"ב שכתב בשיטתו הוקשה לו קושי'א זאת על דברי רשי' ז': הק' דאית' דרשינן אפכא' והוא ז' גרויה'

עצמות יוסף

כל דבר חשוב וכו' : ויש דקדוקים עור כזה עיין בכבודות וכתובות וק"ל :

והרי

הקדש וכו' ואמר שמואל וכו' :
לכחורה משמע דלח קטיל משמש
ולא קידי דשמיטא כדיעבד הוא דקזמר דהוי מחולל
חבל לכתחילה חייבו יכול לחלו על פרוטה וקרא
דכתיב כסף היינו לכתחילה ואפשר היינו לחומר
דמדאורייתא חין לחלק בין כדיעבד בין לכתחילה
חבל כפרק הזהב איכא כל גתא כמלתא דשמואל
גופיה חי הוי לכתחילה או כדיעבד

עור

יש לדקדק כיון דהתם איכא פלוגתא
ואיכא מ"ד דהקדשות לית בהו חפ"י

עור

דכחול מקח אפר דרב חמי ס"ל כדעת מ"ד הכי
יש לדקדק דמ"ד חפילו לכתחילה
היינו מוסר דערבך כל דהו משמע
זכחו שפירש רש"י ז"ל הכא והו"ה הראוי שיאמר בעה"ג
הכי מדכתיב ערבך : ונראה דהך דרשא דערבך
דמשמע דהו"ה חונה מוכרת ומאי דמשמע כל ר
דהו היינו לעבין שלא יהיה בה כיוול מקח לבך ה
הולך כע"ז לתירוצא חקר : ועוד איכא התם
יתרונה אחריכא לאו בעי אימא דהתם ואתי שפיר
הך סוגייתא דהכא כפי אותו התירו כק"ל יתבאר

פרוץ

כסף מועטה וכו' רש"י ז"ל כתב ב'
טעמים למה בשאר כסף לא ילפינן
ממעשר א' משום דלח דמו וכו' ולטעם זה ח"ש מאי
דהולך כגמרא למור יליף כסף וכו' חבל
לטעם השני דהכא כספי יתירא וכו' להך טעמא לא
ח"ש מאי דקזמר כגמרא יליף כסף וכו' דתיפוק לי
מיתורא דכסף דריבא וכמ"ש לעיל גבי מעשר כסף
כסף ריבא דנפיק ליה מיתורא דכסף וכמו שפיר
רש"י ז"ל בכבודות

והרי

קדושים חסה וכו' יש לדקדק דקדושי
חסה כפרוטה נילף ליה מהקדש
דחסה רמי' להקדש דאמר לה חכ"ע ורש"י ז"ל פירש
לעיל דהקדש יליף ממעשר משום דדמו ליה
ונראה דהא דאמרינן דאמר לה חכ"ע כו' ק"ל הוא
מדרכין וכו' חיתא כרוש פרקין רלושאל רוב כן הוא
לש"ן קדושים וק"ל : ויש"ן לדקדק נילף מק"ל
להקדש דהוי כפרוטה ומהו קדש שאינו
גדלה כמטר נפדה כפרוטה חסה וכו' וכו'
דאיכא למכרך מה להקדש שכן חין בו אונאה וכו'
מה שאין כן בחסה דפשיטא שאם קדשה כתכטיט
שמה דינר ולא מנאה היא שיווי זה אינה מקודשת
וק"ל

והרי

מעשר וכו' הקשה מהר"ל כתשובו'
שבאו ומחדש ז"ל וק' שהרי כ"ש קאמי
הדינר ופשיטא דינר ואם כן ליכא לתקשו' מהך מ

האשה נקנית לה

מתניתין דמעשר ולא מירי דאה כדח"ל תחילה
המעשר כפרושות של נחשת אבל חללן כפרושות
שהיו שוים דינר עכ"ל וכו' דהמקשה הוה מקשה
אמאי דקאמר כל כסף האמור בתורה כסף וכו'
אבל הך דדינר וטוב דינר דקאמ' חסה כדעס זה לא
ק' ולא מירי וכבר הקשה בעל התלמוד והרי קדושי
חסה מכ' והדר ביה מכ' הוה קושיא ועוד ג' ע' :

דאמר

חוקיה וכו' חוקיה לא אחי ככ"ג
דחוקיה לא משו קדושי חסה ל'
לחמה וק"ל :

דומיא

דיועוד פרה"י א"ס יאמר לה הרי
את מיועדת לי כמה שיש לי עלך
וכו' : לכאורה נראה טוב כרכי יוסף כר יהודה
דאמר מעות הראשונות לאו לקידושין נתנו ולריך
טהות כיום לעשות עמו ש"פ' ונראה דבמה שיש
לי עלך פורשו כסף מכירת שיכול לקדש בווק"ל :
ואימא פלגא דדינר וכו' חאה פרץ
חבל האמה חפילו לכ"ג נראה

שנקנית ככ' פרוטות ומה שפרש' ואיכא גרוש עד
כפרוטה כל כיון דהתם איכא גרוש עד פרוטה הכא
בחסה נימא כ' פרוטות וכו' ויש ראיה לזה ממש
התוספות כד' ה' ור"י טענה וכו' שכתבו ז"ל דכשלא
לקמן וכו' היינו משום דאשכחנא דהוי פרוטה כסף
גבי חמה וכו' ע"ס שבחמות יש כזה מן הדיוטין מה י'
שכתבת' נראה חמת :

הלכה א דף יב

פיסקא ובית הלל

וכו' ק"ל
וכו' יוסף
וכו' כל דהו וכו' כלומר שאם בדור א' ועלו פרוטות
הכות לאיכר פרוטה אחת מהן הוה השיעור ורש"י
ז"ל פירש שמוסיפין מהסקלם כלו' מוסיפין פרוטות
הרבה ממה שראוי להיות לערך המסקל אבל לאו
למומר שמוסיפין כסף על המסקל דאם כן נראה
דהכל הוא ערך א' וממאי דקאמר רב יוסף ח"ה וכו'
תבין שכדברי בן הוא וכיחא הסת' שפיר דלא משני
אמאי דפרץ ממתניתין הא דזול איסרי וכו' דסף
סוף שיעור הפרוטה הוא שיעור מנבל דלעול הוא
א' מקצב כדינר אבל לרב יוסף אינו כן לכך פרץ
ממתניתין :

והא

כי אחא רב דומי וכו' קשה נימא
דרכי סמאי שיער אח' שמונא לפי
שכדורוגס כן היה א' שמונא כדורוגס משה וכו'
דזה לא יתכן דאם כן נאמי שיער דקאמר :

אך

קשה דלקמן בשמעתין מקיין הא דזול
איסרי וכו' ופרש"י ג' ימי רכי סמאי
היו האיסקרים יקרים כמשפטן וכו' אלמ' א' סמאי
שיער

עצמות יוסף

שיער כפי מה שהיה כימיו : ונראה דפריך בעל הגמרא מדקאמר כדורו דפשיטא דכדורו היה לא כונתו היא שהיה דורט לרכי' שיטערו כדורו בין יוספו על הפרוטות או יגרעו לערך א' משמנה ב כאיקר האטלקי כומן שהאיברים כדינין

אי הכי

היינו דתנינא וכו' קשה אמאי לא פריך מהכא לרכין דקאמר דהו' אחד מששה ונרא' דניין דהוא איירי בזול איברי אבל לעולם טכאאיברים כדינין הו' א' מח' ל' קמיה מהך כרייתא : אך יש לדקדק מאי קאמר אכיו לרכ דימי כימא את ורכין וכו' ועכ' נר' לתרץ לו דאיירי בזול איברי כי היכי דלא תקשי ליה הך כרייתא ככרייתא

ולענין

הלכה בשיעור הקידושין כתב הטור שהיא משקל חצי שעורה כסף שיעור ונראה שאינו שיעור חצי שעורה כסף אלא ישקלו השעור וחצי אותו המשקל יהיה מכסף לעול' בין זול איברי בין אייקור וכן דקדקתי מדברי הרמב"ם במקומות :

פעשה

כא גטט שהיה כתוב בו נתחיי' פ' לפ' לתת לו מתכשיט פ' קרוב משלשה חלפים לכני' וכקדקתי דיד בעל השטר על התפתותה ואם נתן לו ב' חלפים וחמש מאות וא' קני דכיון דנפקא מפלגא אלף קרי ליה והכאתי ראייה וממאי דאמרינן לעיל בשמעתי' כיון דנפקא להו מפלגא קרוב לחלפים קרי ליה וכו' ואף על פי שפי' רש"י ז"ל כיון דנפקא אף השני מחציתו לו קרוב לפי' קארי ליה וכו' ה' ה' כ' אלא שכת' לו משום דקתני הכי בכרייתא :

הלכה ב

אמר שמואל וכו' והא חנן תנן וכו' הנה הרמב"ם חלק וכוה בין תמורה לתכשיל' וכאמת דברים של טעם הם ומה שקסו עליו מדפריך והא חנן תנן וכו' ולא מוקי לה בתכשיל' וירק ככר כתו' כשיטות הרש"א כהר"ט וכו' :

ולענין

הלכ' ראיתי לחדש מה שמצאתי שכתב הר"ן ז"ל לעיל גבי עבל זה לפדיון בני וכת' ז"ל ומיהו פשיט' לי דכשאין העדים יודעי' שדרכה להתייקר בולא מהני דה' ל' בקדושי' ובלא עדים עכ' ואפי' למפרטי' דם' ל' רעעס הנורה הוא משום דחיטי' דילמא יהיה כאן א' מאנשי מדי אפי' נר' דלא גורינן בהאי גורה אלא היכא דאכש' ולהיות שדעת' של אשה לתת פרוטה כאותו הדבר הא' גלו הכי הויא כמקדשה בלא עדים ומשו' גורה דרכן דעלמא לא אסרינן לה לעלמא אא"כ ידעי' הער' דעתה של אשה' וכשורט זה תעין בדברי הר"ן קולין שהרבה לננות למה דם קפסלי' זלחה ויש לו כוה רפואות תעלה :

האשה נקנית

ודקדקתי

עוד מחלוקת אחר בדיט של הרמב"ם טכאכ כדין זה דחיטי' שמה ש' כמדוי' אס' ידוע שטוה פר טה כמדוי' בודאי אי הו' קדושי ספק או קדושי ודאי וה' המגיד משנה כתב בט"ם הרמב"ן והרש"א דהו' קדושי ספק וכתב טב"ן מורה לשון רבינו עכ' וטעמו כדברי הרמב"ם הוא מדכתב ז"ל הא למדת כל המקדש בשוה כסף אס' היה כאותה מדינה ט"ם הרי אלו קדושי ספק עכ' כנר דהו' קדושי ספק לעולם אע"ג דט"ם כמדוי' :

אבל

הר"א ז"ל כרעת הרמב"ם שאס' היינו יודעי' ששוה פרוטה במקום האחר מקודשת מדאורייתא וכו' א"כ דברי סותר' כדברי הרמב"ם ז"ל :

ונראה

שהר"א ז"ל דקדק מתחיל' דברי הרמב"ם שכת' ונריכא גט מכסף שמוא דבר זה ש' כמקום אחר ומדכתב לשון שמוא משמע שאס' וראי' ט"ם כמקום אחר הויא מקודשת גמורה :

ומדקדוק

דברי הר"א ז"ל נראה לדקדק דגרין שהיה אורס' לאותו מקום דא"כ אינה מקודש' וכקנת נכסאנות כתוב כדברי הר"א דלית לה ארע' להתם ואכש' דקאי לאשה :

ולענין

הלכה נראה דיש להחמיר בין אית לה ארע' בין לית ארע' ואפי' כירק ותכשיל' חייטי' מדרכן דילמא איכא איניש ממרי' במקום הזה והוא טידעו העדים שדרך אותה האשה להתייקר כאותו דבר דא"כ הו' כמקדשה בלא עדים וכמו שכתתי למע' :

הלכה ג

הוא גברא דקדיש באכנא דכוחלא וכו' רש"י פירש שכא אחר וקדשה ואינו מכרש שקדשה אחיו לפי שלא הזנך לכך :

ועל

דברי התוספות יש לתמוה דאמאי הזנכו לדחוק ענינם לו דאיירי שקדשה אחיו דהא עכ' הדב הוא פשוט דרב חסד' לית ליה דשמואל דהא אמר' בסמוך דאמרו ליה רבנן והא איכא סהדי בארית וכו' ועכ' אותם רבנן לא היו רונים לומר דהויא מקודשת וראית' אלא בספק אלמא דרב חסד' אפי' ספק אינה לדעתו ועוד דאי רב חסד' חייט' להא דשמואל א"כ לא התירה לאחרון אס' לא הנריכא גט מן הראשון ואמאי פרשן רבנ' מההוא משפחה דאין לומ' דאות' אשה נשאת לשני בלי גט מן הראשון כיון שאפי' רב חסד' היה מזריכא גט אחר זה ראיתי להר"ט כ' ז"ל הכריח כן לתירוצ' הך קושיא שהקשו התוספות בדברי התוס' כאמת תמוהים מאד :

זנראה

התוספות דקדקו בדברי הגמ'
 במאמר דפריך והאמר שמואל וכו'
 אהך עובדא דמייתי תלמוד א שהנה מן הדאוי היה
 מיכיל בעל התלמוד כל המעשה ואח"כ יקשה על
 דבריו ובחומר שמואל וכו' ובעל התלמוד לא עשה
 כן אלא הביא מקצת המעשה ועליו הקשה משמא
 והנה היתה כונת התוספות בעבור זה לומר דבעל
 התלמוד הק' שמואל על תחילת המעשה כנראה
 דלהך מילתא לחדיה אית כיה פרכא מבני קיום
 המעשה ווס אינו דמני אמר לך הא בקדושי ספק
 נהי דלפי המסקנא לא קמי' ולא חידו ותדענו ד
 דאחילת המעשה ג' בלא קמי' ולא חידו דאיינו
 בקדשה אחיו וכו' והנה מעשה ססיה כך היה
 בדברוסית והתלמוד הקשה משמא ומשני וכו' וכו'
 דקאמר לאו כל כמותו וכו' לקב"ל בעל התוס'
 פירושו היה לאו כל כמותו לחוקרו על זה אבל אם
 זגרינה זה תהיה מותרת לו והשתא דהוי אחיו מית'
 דאבורא לגמרי מוסס גרשת אחיו:

לאו

היינו דהודותו וכו' יש לרדק דים
 לחלק דהת' מעולם לא קבלה קדושי
 אחרים אבל הכא סבבר קבלה קדושי ראשון אלא
 דמסקנא לן אי אית בה ט' מכלן דלא חייס' ואפ'
 דלא מייתי אלא שהאם אינה מאמת ונריך
 להתיישב כזה שהוי עכ"ל ונריך לחלק לענין קלא
 דלא איתחוק כי דנא להכא לדעת אב"י דפליג
 אר"כ חסדא מהך טעמא דפריש' דפסטה ירא וכו'
 וכמ"ס הר"ן ז"ל

תוספות

והאיכ' עדים וכו' אין לפ' וכו'
 דאם כן אין לדבר סוף וכו'
 גוראיתי לה מוהר"ן ל"ב ז"ל שה' נ"ט כתב על
 דכריהס ז"ל ולכאורא איכ' לחקשו במאמר דקאמר
 התוספות א"כ אין לדבר סוף וכו' ומאי קושי והרי
 שמואל חייס' למאמ' כ' כמורו וכיון דבן א"ס דאנהו
 רבנן אינס רוגיס לחוס' למיה סמוה בניקוס אחר
 חכל בי היכי דשמואל חייס' למאמ' ט' סמקו' אחר
 הכי נמי מנינן למיזר דהנהו רבנן סמוס' למאמ'
 הסו' אכנא דכוסלא היה כיה ט' עכ"ל ולי נראה
 דיותר קל הוא לידע אי מוס פרוט' כמור' שאבשר
 שהרב' מבני מרי יבאו במקו' הזואו או מן המקומו'
 שואמר אדבר זה מוס פרוט' במקומו משנדע אי
 איכ' עדי' בטוס' מקוס יעיד על דבר פרוט' זה כהאי
 סבנא דכוסלא אי היה מוס פרוט' בעידן קדושי
 כל זמן דליבא אפ"י קול' בעלמא זה נראה לכונתם
 ז"ל:

ולענין

הלכה הזכיר לך מעש מוער
 אמה סה"ג ודיבענא וכו' אלן
 בי הוא נריך גדול בדבר

דע

כי פהך עובדא מנאני מחלוקת בין
 הגדולים בהך קול שיג' אי ראיכ כהדי
 וכו' אי הוי קודם שקבלה קידושין מאחר או לא
 שהר"ן ז"ל כתב כשם הר"א ז"ל דכי מוסקין דחייס'
 בכה"ג לקלא ואע"ג דלא איתחוק הכי מילי היכא
 דנפק קלא קודם שנתארבה לשני דאי לאחר
 שנתארבה לא חייס' לה דאפי' בקלא דאיתחוק
 אמרו איתס דלא חייס' לקלא דכתר אירוסין ולא
 עדיף קלא דלא איתחוק כי האי משוס דפסט ידה
 וקבלה קדושי טפי מוקלא דאיתחוק בעלמא עכ"ל
 ולהך ס' דלא יש לרדק כה כמאי דקאמר רב
 חסדא לאו היינו דכיתהו וכו' ומאי קושיא דכיתהו
 דרבי חייא הוה קלא דכתר נשואין ודכיתהו דרבי
 חייא הוה לחחוקי כוליה מלתא ולקושיית בתר'
 נשואין גראה דלא קשה ולא חידו דכהי דהר"ה
 ז"ל מברט בהך דקאמר והאיכ' עדים וכו' שיג' הקול
 קודם שנתקדשה לאחר דאם לא כן לא חייס' ל'
 לההוא קול אבל הך ראיה ליה אימי והא בבהו
 יומ' וכו' לאו משום קלא קאמר הכי אלא אחר
 נשיאיה באתה אמה לאוסרה על האחרון ולהכי
 קאמר לה רב חסדא לאו היינו דכיתהו דר' חייא
 וכו' ופריך תלמודא נהי דלא חייסת לאימו סוף כ"ף
 גי' חייס' אן לקלא דנפק קודם אירוסין אף עלגב
 דלא איתחוק כי דינא' טוב ראיתי להר מוהר"ה
 ז"ל לכו הוקשה לו קושיא זו כחלק ג' סימן ג' והנראה
 לעד כתבתי

עוד

הקשה הרב הנזכר על דברי הר"ה
 ז"ל דאמאי לא קאמר הר"ה דקלא
 דאיתחוק הוא ולכתר ארוסין הוה ונהי דלכתר א'
 אירוסין לא חייסין לקלא אף עלגב דאיתחוק ה"מ
 לאחחוקי כוליה מלתא מסיס קלא ובהך סבר פליגי
 אב"י ורב חסדא רב' חסדא סבירא ליה דאף על
 גב דפסטה ידה וקבל' קדושי והוחוק הקול חפיה
 לא חייסין לה כיון דהוא קלא דכתר ארוסין:

והמרדכי

חלק בדבר זה ומפרט שמעתין
 בקלא דכתר נשואין ע"ס:

והרשתת

חידוש אדעתי לענין הדין
 בהך דאמרינן לאו כל כמותו
 דאימך וכו' דהיינו דוקא משום שהיתה פשוטה משוס
 הכי לא אמרינן דשו' אכפשא חתיכה דאיבורא
 ותהא אסור' ליהטכ עם בעלה דמאחר שעד זמן זה
 בא עליה בעלה כהתר לאוכל כמיכא לחוב לבעל'
 ולאבו עליומה סבבר קדם לו שהיה בא עליה אכל
 אס היתה מאורסת ואמרה שקבלה קדושי מאחר
 גראה לי דכיון דשויה אכפשיה חתיכה דאיבורא
 שונעם הכעל מלכא עליה: ולמרמי

עצמות יוסף

ולמדתי

חידוש זה מדכתב הראשון
 בתשובה כלל ל"ה סימן ג'
 בתוך התשובה זל ואפילו אם היתה מודה בפירוט
 שקבלה קדושין ממנו לאו כל כמינה לאקור ענמה
 על אותו שקדשה כבר ולא היה בה שום איקור אם
 היה בה עליה אלא דהוה אמרינן דשויתה לענמה
 חתיכה דאיקורא ויוציאה בנט עכ"ל :

וקשה
 שהראש זל ענמו כסוף גיטין כתב
 מעשה באחד שאמ קדשתי אחת
 אשתי בפני פלו ופלוני והלכו למדינת הים קודם
 שקדשתי את אשתי ולא גרשתיה והרי היא נשואה
 ויש לה בנים וכתב ר"ת דאינו נאמן לאוסרה כל זמן
 שלא יביא עדים ואפילו אם תאמ אמת שקדשתי
 אינה נאמנת לאקור ענמה על בעלה עכ"ל כנר'
 דק"ל זל שאינה נאמנת לאקור כלל ולא אמרינן
 דשו"י אנפשה חתיכה דאיקורא אלא שהחילוק הוא
 מכורר דנשואה לא אמרינן הכי כ"ש אם יש לה
 בנים דנאמנת חכה לאחריני שעוש אותם ממורי'
וראיתי
 אל הרב הגדול מהר"י קארו
 זלה"ה כטור א"ה סימן מ"ו הבי'
 תשובה זו מהראש וכתב עליו זל ועל מ"ש שאם ה'
 היתה מודה דהיינו או שויתה לכפשה חתיכה
 דאיקור ויוציאה בלא כתובה יש לתמוה מדאית'
 בכ"ק דקדושין יהודית דבית הורד' חייב הוא ליה
 צער ליה וכו' אמ' לה לאו כל כמינה דאימין ד'
 דאכרת לין עילוי ואפשר שיש לחלק בין כשהיא
 ענמה מודה לכשאומרת כן בשם אחרים עכ"ל :
 ודכריו תמוהי בעיני שכי חילוק זל שחילק תקשי
 לן דכריו הראש מ"ש כסוף גיטין כש ר"ת בדרך
 קתם והכילו הטור כסימן מ"ח לענין הלכה דהתם
 היא ענמה אומרת כן ואפילו הכי לא הנריכה כלל
 ודוחק לומר שבתשובה זו חולק עם מ"ש בכפיו
 ועם החילוק שחילקתי הוא ברור דהך עובדא ד'
 דשמעתין הוא כתר נשואין כדפרישית ומשום הכי
 לאו כל כמינה לאקור ענמה עליו והוא דבר ברור
 לע"ד וראיתי סמך לדכריו בדכריו בעלי
 תוספות ר"ד זל שכתבו כשמעתין בהך עובדא
 דיהודית זל פי' אף על גב דהוא מהמכ' לשוויי נפש'
 חתיכה דאיקורא כדתנן לקמן בפרק האומר ק'
 קדשתי והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר ב'
 בקרובותיה והיא אקורה בקרוביו התם משום דלא
 אגיד גביה הלכך כי קאסרה נפש' עלויה מהמנא
 כיון דלא מפקדא לאחריני אכל הכא ראגיד ביה
 משעבדא ליה ומטי איקורא לגביה לא מהמנא עכ"
 הדי חילק בפירוט מה שחלקתי : ועל עיקר
 החילוק שכתב הרב מוהר"ק זלה"ה ראיתי לחזור
 עליו היס' לו עוד קיום כשמעתין : וראיתי שיש
 בו עוד מן הדחוי' וזה שהיה כשמעתין יש להקשו'

האשה נקנית

אמאי לא אייתי רב חכדא מהו דתנן בפרק החות'
 הוא אומר קדשתיך והיא אומרת לא קדשתי לא כתו'
 שהוה מותר בקרובות בתי ובתו מותרת כקדושי'
 דאלמא אין האם נאמנת לאקור בתו ולא קרובותי'
 על אחרים' וקושיא זו הוקשה לו ג' להר"י טכא
 זל כשמעתין ותירן זל דלא מייתי ההיא מתניתין
 משום דשאני התם שאף הכת מודה לדכריו האם
 ומשום הכי אינטרין להו דיהודית עכ"ל אלמא
 הכא כמי בתו מודה לדכריו ולכך הוצרך להיהו'
 דיהודית שהיא יהודית לדכריו אמה ועם כל זה אינ'
 נאמנת כתבשל עם זה חילוק הרב מוהר"ק זלה"ה
 וכו' נחא לימה שמתה הרב מוהר"ק ל' זלה"ה
 כה"ב סימן ג'ט על דכריו תוספי ר"ד זל ואיבר דקש'
 טוכא דמאן דכר שמויה דשו"י נפש' חתיכה דאיקורא
 בהך עובדא דיהודי דהרי לא ידעא דב' מהקדושי'
 לא דאימי היא דקאמר לה קבילי כיך אבוק קדושין
 וכו' עכ"ל : ועם מה שכתבתי בשם הר"י טכא הדבר
 מחזור דהכא נמי היא שויתה אנפשה חתיכה ד'
 דאיקורא שהודית לדכריו אמה וק"ל
ועם
 החילוק שחלקתי כתברו בעיני
 דכריו המדרכי שכתבו בהך שמעתין
 מעשה שאירע בגרמויה בכחור שקדש אלמנה
 והתחילה אחר כך לומר כבר נתעשר בני כמעט
 קדושין שקבלתי מאחר והורו הגדולים שאין ה'
 הקדושין קדושין וכרח הנחור וכו' עכ"
ובאמת
 הוראתן של גדולים אלו קשה
 מאד להשיע דמאזיה טעם ה'
 הפקיעו הגדולים קדושי הנחור דלכאורה נראה
 משמעתין שאמירת האלמנה לאו כלום היא ולא
 נכתב שם שיש עדים ולא קול כדבר כלל :
 ונראה לי שטעם הגדולים הוא משום דהיא שויה
 אנפשה חתיכה דאיקורא ומ"ש שאין הקדושין ק'
 קידושין הוא לומר שלא יוכל הנחור לכא על ליה
 מבלי שתקבל נש' ממי שאמרה היא וטעמא דנאמ'
 היא מפני שעדין לא נשאה עם הנחור שאם היתה
 נשואה עמו לא היתה נאמ' והוא אמר מה שחלקתי
 זה ברא' לענין ההוראה והשכל ישפוט היות החיל'
 אמיתי לענין הדין :

ולענין
 פסקא דרינא כשמעתין נראה
 דיש לחוש לסכרת אכיו וכדאמרינן
 דפרשו רבנן מההוא משפחה וכו' והרב בעל הטור
 בא"ה סימן ג' לא כתב דכריו הראש' אש' מתוך דכריו
 זל נראה שפוסק באכיו בהדיא' והמעין יתקשה
 הרבה בהבנת דכריו הרב מוהר"ק שכתב ומשמע
 דס"ל להר"מ דהלכה כרב חסדא וכו' והוא הפך
 הנשמע מדכריו הראש' וכבר נתקשיתי עוד בדכריו
 הראש' זל בפירוט' לז' ה' שנראה שכותר למ"ש הטור
 עוד בשמו כאותה גיטין' שנראה שהיה מ"ה פוסק
 בשמואל

בשמאל
 טכא
 מנחתי יד
 ל' כ' ח' ג'
 אי זה פיר'
 דאפשר ל'
 ואכיו ורב'
 חסדא עכ'
 הר"מ ש'
 כיון שינא
 כל הרב
 אותו הפי'
 להרב מוה'
 בשכיו ו'
 קאמר עי'
 אחרי כוח'
 זלה"ה ור'
 זה והשיכ'
הלכ
ההוא
 עליו והכ'
 דרכ יהוד'
 משום דכ'
 לכניו ומ'
וי
 מחלק בה'
 יוחסין די'
 יחוקאל ו'
 למאן דמ'
 ומשמתינ'
 אחר וחלמ'
 פ"ד ככ"ד
 שהוה הדי'
 כת זל וכ'
 מכת מורד'
 דכמבוא'
 מכת מורד'
 מדין אוח'
 על דכריו
 אלא אפילו
 הר"ן זל מ'
 מ"ה הרא'
 סרב שוכ'

בשמואל וכתבתי יישוב עליו ותקנתי לשונו שרחה
 סגבל בו טעות אבל כדברי הרב מוהרי"ק ז"ל הנה לא
 מצאתי ידו ורגלו וכעת נתחדשו לו דברי מוהר"ם
 ל"ב ח"ג סימן ז"ט שכתב על דברי הר"ם חקירה
 או זה פירוש מהתוספות מה וכתב ז"ל איברא
 דאפשר למומר דל"ל להר"ם דפליגי רב חקרא
 ונאביי ורבא היבא דלא ינא חכילוק ל ופקק כרב
 חקרא ע"כ ועם שהרב הנזכר הסכים לאמת כדברי
 הר"ם שפוק באביי ורבא כשאר הפוסקים מ"מ
 כיון שינא מוכחי לפקק אפשר שהוא גם כן דעתו
 של הרב מוהרי"ק ז"ל והנה וכתבתי לא יכולתי להלום
 אותו הפירוש כדברי הר"ם ז"ל : עוד הוקשה
 להרב מוהרי"ב כל דברי התוספות בד"ה אם הקלנו
 בשכניה וכו' ע"ש בכת בות דאם יקנן דעדי טומאה
 קאמר עיי' כ"ג סימן ז"ט ודבריו ראויים אליו ז"ל :
 אחרי כותבי המכתב כאו תשובות הרב מוהרי"ק
 ז"ל והנה וראיתי שגשאל לו מוכס גדול מוכק לשון
 זה והשיב סגבל טעו כרפוס ותקוב כתו כתשובות

הלכה ד רף י"ב עמוד ב

דהוא גכרא דאקדיש בשוטי' וכו' ועל
 דמונער שליחי דרכין פרטי' שקס
 עליו והכחו וכפרק עשרה יוסקין דף ע' בעוכר
 דרב יהודה בר יוחנן וכו' אל חמישי שמתיה מר
 מטוס דניער שליח דרכין ופרטי' כיוה חת שלוחו
 לכניו וחייב מלקו דרב מנב' ד חוהן דמונער שליח
 דרכין כדאמי' פ"ק ע"כ :

ויש

לדקדק היכי מיייתי מרב דמנב' ד
 לעיני' שמת' ונראה דרש' ז"ל
 מחלק כהן עובדא דמנב' רב לכהן דפרק עשרה
 יוסקין דיש לחלק דהתם שאני דננע ככבוד רב
 יחוקאל ומ"ש התם מנב' וכו' כלומר דהתם מנב' ד
 לוחן דמונער לשליח מטוס הכי הכא חלקי דרגא
 ומשמתינן : אבל הר"ם ז"ל טעו עגמו לכהן
 אחר וחלק בין העניינים וכתב בה תלמוד תורה
 פ"ד ככ"ד דברים שמנדין את האדם כתב א מהם
 שהוא המוכה שליח כ"ד וכהלכות פנה דרין פבה
 כח ז"ל וכל המנע שליח כ"ד יש לכהן רשות להכותו
 מכת מרדות ע"כ הוא ז"ל חילק בין מנער למוכה
 דמכוח כתב דמנדין לו וכמונער כתב שמכין לו
 מכת מרדות ולפ"ז גריע טכי מנער ממוכה דמכוח
 מנדין לחוח וכמונער מכין אותו והר"ן ז"ל כתב
 על דברי רש"י דלשון מנער לא משמע כוליה האי
 אלא חפילו מכה אותו כפני אחרים ומכיישו :
 הר"ן ז"ל מפרש כהן דשמעתין שהוא המוכה הפך
 מ"ש הר"ם ז"ל דלהרמ"ם חייב דנוי ולפ"ז מ"ש
 הרב מוהרי"ק ז"ל בה' פנה דרין דברי הר"ן ז"ל

והרב

איש ענין לרעת הדמב"ס ז"ל : בעל הטורים כ"ה ק"ח כתב
 דהמונער מוכין אותו מבת מרדות
 וכטור י"ד בה' ג' דנוי ומרס : העתיק הכ"ד דכרוס
 שמנדין עליהם וא מהם המוכה שליח כ"ד והוא
 ודאי ע"ד שפירשתי על דברי הר"ם ז"ל :
 וראיתי לכענ הטורים שפקק בשור א"ה סימן כ"ד
 בשם הר"ם שאין הלכה כרב חלל בהלכה סי'
 כרב שמלקין על המוקדש בביאה ולא באיני' ע"כ :
 ונראה לי שמקומו הזה לא כיון הטור לשקו כהר"ם
 שהרי בעל אלו המקומות שכתבתי פסק כנהרדעי
 גם לשון הטור אינו מדוקדק : שכתב בה"ה הלכה
 קרב וכו' בכ"ד רב פליגי בזה עם אמורא אחר ואינו
 כן דרב יוסף ונהרדעי הוא דפליגי במלתיה דרב
 אי ככלהו מנב' או דילמא כיוקדש פביאה לתרתי
 וכיון ק"ד : כתב הטור דהמונער מורעא חטטא
 משמתינן ליה ובסימן קמ"א כתב הטור דכרי' ה'
 הר"ם ז"ל דהמונער מורעא על הנט' : מכין אותו
 מכת מרדות וכו' ועל ה"ן חתן הדר בבית
 חמיו נראה ש"מ הר"ם ז"ל בזה דמנהג העול הוא
 דקאמר איברא דכינמות פה"ג כתב דכ"ל כוכרי'
 הלך אחר היקל וכו' : והתוספות כתבו
 דאפי' למאן דחייש מה שדרים עכשיו הוא כשכיל
 טובת הנאה וכו' : ויש לתמוה איך נמלט מה איסור
 משיס ע"כ הנאה וכו' : ונראה דבשלמא מי
 שאינו מקבל ט"ב בת הכאת מונה : אית ביה חשדא
 שיאמר דמשום פריצות הולך סס' אבל כשדר גוס
 כשכיל טובת הנאה ודאי יאמר דמטעם זה דרש
 לא משום פריצות : ואפשר עוד דכיון דאית כרכר
 איבוד משון חפילו יואן דחייש יאמר דכיון דהכרכר
 אין בו איסור אלא חשש בעלמא יאמר דלא חיישיק
 למלתא דאיסורא :

הלכה ה'

דף י"ב ה"ה הוא גבר דקריש
 כניפית : וכו' אמר רבא מנא
 גמינא לה וכו' מאי רצתה ומאי לא רצתה אילמא
 רצתה דאמרה אין לא רצתה דאמרה לה וכו' :
 וקשה בין דאיכא חלוק אמנעו דהיינו דאישתיקה
 אס' כן מאי קאמר רבא מנא אמנא לה וכו' נימא
 דהכרייתא נקט' הב' קניית דהיינו קידושין ודאי'
 היבא דרצת וקידושין שאינם כלל היבא שלאי רצת'
 הא אישתיקה הייח' כפק מקודשת : ובשעת מתן
 מעות חפילו אישתיקה הויא ודאי מקודשת ולהכי
 קתני ברישא בשעת מתן מעות מקודשת ולא קתני
 רנה ולא רנה כלל וצ"ע ובהך ברייתא דפריך לקמן
 קדשה בגזל וכו' הוה מני למימר דאיירי כשאמר
 אין אלא שיה הוא חסר בכריית' כיון דקתני דברי
 המקדש אבל אוקמת' דשריך אינה אוקמת' דכה"כ
 וי"א דהיינו דהיינו דהיינו דהיינו דהיינו דהיינו

עצמות יוסף

האשה נקנית

ומה

שים לעצמך הלכ' כתוב בסדר הספרי
הפוסקים דשתיקה לאחר יתן יגיע
לא מקצת וכתב הרמב"ם הבינה"ה כג' מהלכות
אבות זל שאם נתן לס' כסף בתם וחזר ואמר לה
בני את מקדשת לי והיא רונה נרדף שיטול הכסף
ממנה ויחזור ויתנו לה בתורת קידושין ע"כ
ובנה מלשון חומרו והיא חונה משמע האמרה אין
ואפילו הכי כתב דנרדף שיטול הכסף ויחזור וכו'
דאם לא כן אינה מקודשת ולפי' ד' דאף על גב' ד'
מהיכל האמרה אין חחה מתן מעות מקודש שאני
התם דנתנו בתיה' פקדון ח' כהיה דנפית דאם
דנתנו כתור קדושין חבל הכא שנתנו בתם ואפטר
דבתורת מתנה יתבניהו ניהלה ח' אפילו אמרה
אין אחריבן אינה מקודשת אלא אם כן חזור ויטול
ממנה וכ' הרב מוהרש"ך זלה"ה בחלק ח' סימן ע'
והרב מורי הרש"ם בחל ח' סימן ל' ד' ועם שהוא
זל הכין דכתיב הרש"ם זל בכנים אחרות:
ונתסקתי כדבריו הר' שבא בח"ש נרדף לישול וכו'
א' גבתחילה הוא שקלא וכלאו הכי ספקא הו' או

וראיתי

להרב מהרי"ל חלק ג' סימן
כ סקר הקירה כ' וכתב על
דכתיב הר' שבא זכ"ל דכתיב נרדף שכל דשתיקות
לאחר מתן מעות דאמרו בגמרא היינו היכל שלא
באל' לידו בתורת מתנה ולא בתורת פקדון לא כעין
היה דאמרינן כ' וכו' והנה משמעתיך דאם
דגם כפקדון אמרינן שתיקה לאחר יתן מעות וכו'
יש לי ביאור על דבריו כתבתי בארוכה בפירושי
לח"ה ע"ג בס' כמחלוקת שכתב הרב בן דביעוריוחס
ל' הר' שבא' ויש ליעשה עיון בחקירה ה' שחקר
הרב זל ואמ' לא יבאנו בזה דק לפרש מה שנוגע ל'
לענין ההלכ' לכה עם פירוש הדברים שכתב דיני
הלכות ומתן יותר ומ' להיות עמין מנוי בכל יום
שהאיש מתן לאשה הכסף ואחר כך אומר תהא לי
מקודשת דאיתי לכתוב דשתיקה' וכפירושי
לא' ה' ראיתי לסו' להחמיר והבאתי דאיה מהרב
מוהרי"ל זלה"ה ובעת כתיבתו בדבר' וראיתי
להחמיר בראיה מפורשת מדברי הר' זכ"ל סימן ק"ע
על מי סודק הטבע בחינן ותכף אמ' כתב' וקודש'
זכו' כתב זל ואף להר"ף שכתב דוקא כשכא לידה
בתורת פקדון הוא דאמרינן דשתיקה דלאחר מתן
שעות לאוכלוס' היא חבל כשכא לידה שלא בתורת
פקדון גריבא גט ספק וכו' ובנדון זה אין לחוש
כלל דהא טעמא דרב הונא הוא משום דאי לא ניח'
לה' תשדית וכו' וזה כבר העירו הערי' שכשמוע
דברי הסופר הסטול את בגדיו וכו' ע"כ כבר'
מדבריו זל דכל שלא השליכו ספק' הו' לרע הר"ף
וראיתי בתשובות באו משדש מהרב מוהרי"ק כדני

קידושין סימן כ' כתב זל דגם להר"ף זל דאם אינה
מקודשת וסיים זל דא' קמן דלא חס רב הונא כרית
דרב יהושע כההיא דנפית דאמר הלל מ"ס ד'
דמעיקרא בתורת קידושין יתבניהו ניהלה חבל ח'
לא יתבניהו ניהלה מעיקרא בתורת קידושין מודה
דשתיקותא דלאחר מתן מעות לאוכלוס' הוא וכן
מבואר בדברי הר"ף זל ע"כ ל' ולי נר' דלא
הקילו חלא דוקא כפקדון דמחייב באחריותו חבל
כל שלא כא בתורת פקדון דאוי להחמיר לדעתם
זל וכן דקדק הר"כ זל שכתב זל ואפילו לדעת
הר"ף שכתב דוקא כשכא לידה מתחילה בתורת
פקדון וכו' חבל כשכא לידה שלא בתורת פקדון
גריבא גט ספק עכ"ל באופן דכההיא דה' מוהרי"ק
זלה"ה שכתב בתשובה נדמה לחוש ולהחמיר לעד'
מעטעם זה:

הלכה ז

כסס שאין אשה וכו' יע'
ל' דקדק מנה ליה כפשוט ד'
ראשה אינה נקנית בפחות משה פרוטה ח' משום
דבתיב כה כסף ואין כסף פחות משה פרוטה וכו'
התוספות לעיל כ"ס פקדון דה' ומשה בפחות וכו'
כמו כן בסדה כסף כתיב ולמה נרדף למילף מאשה
ואי יעלה על הדעת דכסף הו' פחות משה פרוטה
ועממא דאין אשה נקני' דכחות משה פרוט מ"ס פ'
דיח' לא מקני' עגמה וקפדה כהכי בסדה דליכ'
למימר הכי מכלן דאינו נקנה בפחות מ"ס פ':

ונראה

טעם האשה היא משום דאף
כסף פחות משה פרוטה חבל
בסדה כיון דאכי' בחליפין נקנה דהו' פחות מ"ס פ'
אם כן נלי' לנר' דכסף בסדה הו' פחות משה פרוט
לזא' כסס וכו' וקנין כסף לחד וקנין חליפין לסוד'
כן ל' לתירוק הראשון שכתבו התוספות דגזור סדה
מאשה:

ואיכא

עד דעביד וכו' לא ס' דכתיב
ביימפני אה אכלה הארץ פסוק
זה הוא כירמיה פרשת כג' ולא הובר עס' דגיס ש'
שכ"ס וכיון שכן מכלן דבחדא מהנך חייבים העונש
דילמא מפני האלה תאכל הארץ ולא יותר:
זכ"ל דעוונות דף ל' איתא אח' פסוק זה וכתוב עכ'
תאכל הארץ' נראה דג' יליף כי יביא דהתם
הו' עס' דגיס שכ"ס הבא נמי ג':

מי כתיב

וכרזו פרטו כתיב:
ל' דקדק דע"כ אין לר' בנה
שהרי אלה וכחש כתיב בו ח' ובחלה לתודא סיב'
עונש זה והר' שכתב גרים חלא' והשתא הדב' ביה מ'
מוחל דקאמר לעיל ולפי' מאי דבתיב גבו אלה כו'
אכתי אלה אכלה ארץ' לא הו' חלא' אכלות לחוד:
אכל י' לר' לישא דאיתא בשבועות דר' קמ'
כמו שהבאתי לעיל:

א"כ כיון

הלכה

הוספ

לענין מח'
וכו' כיון ש'
וגר דבין
מודכתיב
אינו כן
הקרבנות
ובתירוק
לא דרשי'
הוא באמו

ולעני

ואת

והאמ' רב'
דרכא טע'
והרמ"ס כ'
קרקע בין
במ' דעכ'
איכא טעמ'
שאינו בעין
שעבורא ד'
גבו מעות א'
קשיא מודי'
לאו דאורי'
אמא אפילו
עס' כל זה ח'
דאורייתא
הכר דבין ג'
מתקין ויפי'
בכר' ישכתי'
אבו' שם דה'
ראוי וכו' ו'
לענין ירושת'

ותמרה

דרכ פפא

עצמות יוסף

אל כיון דלא כתוב בראש המקרא אינומן מנין זה והוא היותר חמור מכל מה שהזכיר :

הלכה ו הרור

יתבי וכו' הא דתקן האשה

תוספות

האשה וכו' ותירצו דהתם איירי במזרע לשון זה יש לעיין מאי דרמי התם כתיב דשחט שאני מזרע וכו' כיון שהקושי היתה ממזרע ולא משאר קרבנו ופר דבקישי הוה ק"ל דהו' משונה משאר קרבנות מודכתיב זאת תהיה דהו' עבוכא ומשני דאדרכא אינו בן דאדרכא מזרע שאני אבל לעולם דכל הקרבנות אפשר להקריב העולה קודם החטאת ובתירוצ הגמרא דתירצו שאני עולה וכו' ז"ל דהשת' לא דרשינן קרא דאשר לחטאת ראשונה לבנין אב והוא באמת דבר דחוק לעירוש ז"ל גם לפירוט הסני שפירשין וכו' :

ולענין

הלכה פסק הר"מ כפ"ק מה' מחסרי ככרה דשעבודא דאורייתא וכו' כפיא מהלכות מלוה :

ואת

הא בפרק גט פשוט קאמר רבה שעבודא לאו דאורייתא ופריך והאמ' רבא גבו קרקע יש לו גבו מעו' אין לו ומקי' דרבא טעמא דבני מערבא קאמר וליה לא ק"ל והר"מ כסבר ג' מהלכות נחלות כתב דבין שגבו קרקע בין שגבו וכו' אין לו ולכאורה דין זה הו' כמ"ד שעבוד' לאו דאורייתא לא קשיא מירי דהתם איכא טעמא רבה דכתיב ככל אשר ימצא לו וכל שאינו בעין לא קרינן ביה ימצא לו ואפי' מאן דאמר שעבודא דאורייתא פ"ל הכא דבין גבו קרקע בין גבו מעות אין לו ומאי דתלי כגמרא הא כהא לא קשיא מירי דמכ"ס פריך דהזכי קאמר רבא שעבוד' לאו דאורייתא הרי קאמר רבה דגבו קרקע יש לו שאם אפילו התם דקרא כתיב ככל אשר ימצא וכו' גם כל זה אמר דיני לו א"כ ע"כ פ"ל דשעבודא דאורייתא אבל מאן דפ"ל דשעבודא דאורייתא מני סבר דבין גבו קרקע בין גבו מעות אין לו כיון דלא מתקיי' תפיר קרא דכל אשר ימצא א"כ שגם ז"ל כתב דברק יש כחלנין דף קכ"ה טעמא דבין גבו קרקע זכו משום דהכי לא הוו מעורבין אביהן והוה ליה דאורייתא ואם כן אף על גב דשעבודא דאורייתא לענין ירושת בכור בעי' מוחזק גמור ולא יהיה ראו' כלל :

ותמרת

מבעלי התוספות שכתבו פפר יש נוחלין דף קכ"ו וכו' דרב פפא סבר הכא בין גבו קרקע בין גבו מעות אין ליה פ' קר שעבודא לאו דאורייתא דבשלהי

האשה נקנית לח

גט פשוט מדמי' להו אהדדי דהרי ככימה שכתבת במכ"ס פריך כדכרישית והוא נחות לקיים ההלכה דשעבודא דאורייתא :

פיסקא וק"נה

את ענמה וכו' לא מיתת בעלים מכלן מהקשה דאחרת לאמה לא מני אתיא דלא איתקש' אלא לענין הכנסו' כדכתב' א"כ אחרת יקחו וכו' לא לענין יניחות :

והא

ערוות וכו' יש לדק' דאיכא למפרך וזה לערוות שכן אפילו בגט אכורי ואפשר דעל סברא דאברה מתירה לחודיה הוה דפריך א"כ איכא למעבד יוכיח מיכא' שחין לה כפי' דאם נתן לה בעלה גט אכוריה ליכס' ואם מת' מותרת לו :

סברא

הוא וכו' : יש לדקדק כימא דקרא דספר כריתות מעט הך סברא דדוקא ספר כורתה ולא דכד אחר :

וכראה דלא ממועטין מהך קרא כי אם יניחות' ה' הנעשות בידי אדם דומיא דגט אך ק' דלקמן פרש"י על מאי דקאמר לב"ע בעשה וינאה והוה' על ידי גרושין ולא על ידי מיתה דושלחה לו ולא לאחרת וכו' הרי דקאי בגרושין וממעט מיתה ולא יכח' לחומר דמייטורא דושלחה דריש' דהא אינשריך לכמה דרשות כהאי' מקדס :

הא

דלא פריך והא ע"ע ושפחה כנענית דמאן דאב' להו בעבדות לא שרי להו מילי דעבדות שאני דהו' מחומו' ס"ל אדם שמיחו' ל' לגרושין וע"ע גם כן דמיו' לממו' בתוך שש :

ודילמא

אין לה בניס' אס' רח' לעלמא וכו' : יש לדקדק דאם כן לא תהיה אשת המת החונה לאיש זר דכח' רחמנא באין לה בניס' למה לי כיון דככל גוינא אסירא' וכרא' שכל' לתת עשה כיש' לה בניס' שאינו חייב על' לאו אלא דוקא באין לה בניס' :

עור

קשה בהאי דפריך ואימא לכ"כ בלאו לכולי עלמא כעשה דאם כן לא ת' תהיה אשת המת החונה דכתב רחמנא למה לי וגראה להטיל בו איסור נוסף מלבד העשה ותוספי' ר"ד כתב ענין אחר ע"ש :

אלא

מדאמר רחמנא וכו' : יש לדקדק דילמא הו' אלמנה שנחלנה שהחלונה התירה הכתוב ליוסא דחליצתה פקיה אלמנותה ואפי' הכי אסרה לכולי עלמא אבל לכ' שרי' שכן מנינו התירה מונקרא שמו כישרא' בית חלון הנעל כדלקמן : וכראה דאם לא ידענו דמיתה מתירתה לא דרשינן מכית חלון הנעל היתר חלונה :

תוספות

תוכחות

אלא מתת בעלים מנה לן וכו' תומא וכו' קשה לי מה קושיא היא זאת דע"כ הוורבו קראי הכח והתם ד עריות אינטריכו דלא נימא לאסה מיתה איקור כרת ליכא אבל איקור עשה איכא דאשת איש נ"כ קוגאריך דלא נימא דהוי בעשה לאחר מיתה ואינט קרא להתיר לגמרי וכו' דהתם קיימי בהבדל הימקשה שלא עלה על דעתו חילוק בין איקור חמו לאיקור קל:

עור קשה

במ"ט וי"ל אחרי שראינו וכו' דא"כ היכי פריך בגמ' וכו' עריות וכו' כיון דלא ידעינן עריות אלא אחר שכתוב אשת איש:

וראיתי

כתוב בגמ' כדכור זה דכערוי איכא כמה קראי להתיר לאסה מיתה ואם הקבר הוא אסרה והוא סרתה קיימת ע"כ אינטריכו קד עריות לבטל הסברא הווא עוהו דפריך בגמ' וכו' עריות ומ"ש התוס' אחרי שראינו וכו' הוא לשאר קראי העריות:

ונראה

לי עור דאיכא למידק לפי תירוכם וז' הכיון דאיכא קראי בעריות להתיר לאחר מיתה לשתוק קרא מאסת איש וע"כ ידעינן התירו כיון דהוורבו כמה קראי בעריות לשתוק מכלהו ולא לבתוב אלא א"ש ע"כ אית לן למומר הויה ילפינן מאסת איש דמותרת ומסוס הכי אינטריכו כלהו: ונראה דלפי הימקשה לא קשיא מידי דליכא שום קרא מיותר וכשאם בגמ' בקרא הוא קל דליכ' שום קרא בעריות לאסרן לאחר מיתה אלא מקברא הוה ידעינן דאקדוה בין מחיים בין לאחר מיתה ולכך פריך בגמרא אהך בקרא דהוא אסרה וכו' והא עריות דאכר להו וכו' עד דמסיק מקר' דאוכי ומוט וכו' וגדך מקמי היא דדרשין בגמ' קראי בעריות דהכיה דהתם נמי לאו דרשק ברורה הם וז"ש התוס' אחרי שראינו שהתיר הכתו כדרש' וכו' דמועיקר לא הוה דריש להו ועוד דקדקו לומר כדדרשין וכו' לומר שאינו בי אש דהשא בעלמא לא יתור כי היכי דנימא ביה מדאזגט פריך וכו' וק' ל':

תוספות

לכ"ע בעשה קשה הרב מוהר"ב מה לגט שכן מוניא בטפחה כעניני ונראה דאיכא למינקר כיוס תוכיח ואע"ג דנימא דלא עבדינן זופיח מהכנסה לניגיה ופרכא הוא דעבדינן וכמ"ש התוס' לעיל דעבדי פרכא מהכנסה לניגיה וכו' לקמן ב"ה ותהא יבמה וכו' מכל מקום איכא לעבד הך קו מבושאי ומה וכו' שאינו מתיר את אשתו כגט לחמו מתורתו כמותתו אוש דעלמא שמתיר את אשתו כגט אינו דין שיתירנה כמותה ואם נאמר טפחה

כעניני תוכיח איכא למכרך מה לטפחה כעניני טכן אינה נקנית כביאה המהכנס' לנימא פרכי: אך יש לגמגם כק"ו זה כיון שעיקר בשואי היכנס הט להקיים לחיו ס"ס כישרא חיו כינה מכרעת ג"ש טאינו מתירה כגט מתירה ליכנס כמותתו:

והרב

הכוזר תירץ לקושייתו ז"ל דאיכא למימר חליצה תוכיח שאינה בטפחה כעניני ומותרת בעלמא חף אחי איכא מיתה וכו' לתמוה בדברי הרב ז"ל כיון דאכתי לא ידעינן דאשת איש מותרת כמות' הקבל טפחה כעניני גופא תיתי כק"ו שתהא ח חליצה מתירתה ולא כתבטל ק"ו זה אלא מסוס דאיכא פרכא דמיתה הכעל ופ"ש התוספות לטע' ד"ה ספר כורתה וכו'

ויש

גת' אחר שטעמור כדקדוק דברייהם טקכעו דברייהם על מאי דפריך ואומא וכו' לכ"ע כעשה ודלוו היה שיעשו קושייתם על מאי דכעי מעיקרא מיתה בעלים מנלן וכו' דהתם היתה התסוכה ברה דהך ק"ו פריכא הוא דאיכא למכרך מה לגט שכן מוניא בטפחה כעניני וליכא למימר חליצה תוכיח דאיכא למי' היא גופא תיתי כדפרישית הכא ליכא למימר היא גופא תיתי כיון דהכא קאי ואומא וכו' לכ"ע כעשה דכיון דאפיקה' ממיתה ואוקמא אעשה הפתח ליכא למימר חליצה גופא דשפחה כעניני תיתי כק"ו דאיכא למכרך מה ליכמה שכן המיתה לפיקת מאיקורי כרת תאמר בטפחה כעניני דלעולם כאיקורא עומרת וזה כדלוי להכנת הרב מוהר"ב ז"ל לא היה ראוי ש שיעלם זה מאדם גדול כמוהו:

וזה

גת' אחר שטעמור כדקדוק דברייהם טקכעו דברייהם על מאי דפריך ואומא וכו' לכ"ע כעשה ודלוו היה שיעשו קושייתם על מאי דכעי מעיקרא מיתה בעלים מנלן וכו' דהתם היתה התסוכה ברה דהך ק"ו פריכא הוא דאיכא למכרך מה לגט שכן מוניא בטפחה כעניני וליכא למימר חליצה תוכיח דאיכא למי' היא גופא תיתי כדפרישית הכא ליכא למימר היא גופא תיתי כיון דהכא קאי ואומא וכו' לכ"ע כעשה דכיון דאפיקה' ממיתה ואוקמא אעשה הפתח ליכא למימר חליצה גופא דשפחה כעניני תיתי כק"ו דאיכא למכרך מה ליכמה שכן המיתה לפיקת מאיקורי כרת תאמר בטפחה כעניני דלעולם כאיקורא עומרת וזה כדלוי להכנת הרב מוהר"ב ז"ל לא היה ראוי ש שיעלם זה מאדם גדול כמוהו:

ונראה

דהתם היתה התסוכה ברה דהך ק"ו פריכא הוא דאיכא למכרך מה לגט שכן מוניא בטפחה כעניני וליכא למימר חליצה תוכיח דאיכא למי' היא גופא תיתי כדפרישית הכא ליכא למימר היא גופא תיתי כיון דהכא קאי ואומא וכו' לכ"ע כעשה דכיון דאפיקה' ממיתה ואוקמא אעשה הפתח ליכא למימר חליצה גופא דשפחה כעניני תיתי כק"ו דאיכא למכרך מה ליכמה שכן המיתה לפיקת מאיקורי כרת תאמר בטפחה כעניני דלעולם כאיקורא עומרת וזה כדלוי להכנת הרב מוהר"ב ז"ל לא היה ראוי ש שיעלם זה מאדם גדול כמוהו:

עור

וש' הקשות כמאיר דכתב ז"ל חליצה תוכיח דאינה מתרת כטפח כעניני ואינה מתרת בעלמא דהא מאי דחליצי' מתרת אינה בכ"ע אלא דוקא ביבמה והק"ו הוא לאשה דעלמא דהק"ו הוא הכי גט שאינו מתיר בעלמא כינס מתיר בעלמא מיתה לא כל שכן וכו' ולא נזכר בענין הק"ו שום מקום מיוחד ועבדים זוכיח מחליצי' דאינה כטפח כעניני ועם כל זה מתרת בעלמא כמק"ו שיהיה כגון בזבמה חף אחי איכא מיתה טעם שאינה מתרת ביבמה יתור בעלמא כגון ביבמה ומינא כלמוד לאש דמאז טבא אשה דעלמא מיכמה לענין מיתה זה פריך ד כהכרח לאוקמה לדעת הרב ז"ל

עור

יש לדקדק דאיכא למכרך מה לגט שכן מהכנס ולכך מוניא וחף על גב דכמותה לא שייך למומר הפנס כבר פריך תלמודא לעיל מה לככף שכן כוידן כה הקדשות מה שאין כן ביבמה וכו' ונראה דקיימך חף של מקומות

עצמות יוסף

ונאמא הכי ומה מבורשת שאיכה מותר ליכס מותר
לעלמא חלמיה שמותרת במיתת היכס ליכס איכו
דין פיהא מותרת במיתת חיש דעלמא והשת ליכס
למפרך מירי:

עור

יש לדקדק מה לגט שבן מתיר לעלמא
במקום יכס תאמר מיתה שאיכ' מתרת
לעלמא במקום יכס: ונראה דאפשר שיתורן
בהפיכת הק' כדברי שו"ת:

עור

יש לדקדק האם יכס למפרך דהאי ק'
חית ביה דאיה גט חונה מתרת
לכהן הדיוט אף מיתה לא ויתיר' לכהן הדיוט וה'
מוהר' וכל הקשה עוד דאיה ח' כמיתה ולא יתירנה
אלא במקום שאין לה בניי:

ונראה

דהתוס' מקשה על מאי דקאמר
בגמ' לכ' ע' עשה דהא איכו לכ' ע'
דהא לעשות אובא לאובאוי היכא שאין לה בניי
או בשאר דברים ואעפ' שלא יהיה לכהן הדיוט
ויכוי קאמר בגמ' לכ' ע':

והרב

מוהר' וכל הקשה עוד דאיה ח' כמיתה ולא יתירנה
אלא במקום שאין לה בניי:
גם לקושייתו הראשון שהקשה דמה לגט שבן מתיר
בשפחה כנעני הוה מני לתרן שאיכו חלל גילוי
מיתה א"א דפיהא ליה לרב לתרן כהוראה שהוא
קל וחומר:

פיסקא

והיבמה וכו': בבית מכלן פי' מכלן

ואיכא

דאיכה נקני' לא כביאה לחוד:
לכוליה מלתא כהנה' וקשה
דח' לשתוק קרא חייבמה וכו'
עליו דלמדנו ממנה בואה ומאשה נפקא לן ושטר
וביאה:

ונראה

דאוי ילפי' מאשה היינו או' מה
אשה אין כסף ושטר גומרי' לומר'
וגעא לה כמו קן ביבמה אין גומרי' ולהכי
קתב רמב"א ביאה לו דבואה גומרת לומר' ולטמא
לה וכסף ושטר כפי ביאה ולשון רש"י ז"ל שכתם מה
אשה וכו' פריך לפרש ע' דזה ולפי' אינו ויבמה
ומאי דילפינן בוליה מלתא כהנה' היינו לו דכסף
ושטר גומרי' דאוי דביאה ויכס מוכח יתורא דויבמה
ובה' דקתני בהרייתא זכור כסף ושטר גומרי' בה'
כדרך שהביאה גומרת כה' יעיד על זה:

עור

יש לדקדק לפי מה שמקאמא מאי לא
נקיים ההקש האש ותהא נקנה ככס'
ושטר וכביאה ואינוטריך ויבמה לומר דכביא' דוק'
הו' בע"כ דהכי משמע ה"א דויבמה לומר בבואה
דוקא וק"ל:

עור

יש לדקדק מאי ויבמה אינוט' כפי היכי
דלא גילף מאשה לשתק מטא ומטא

האשה נקנית

לט

דויבמה ולא בימא אלא ויבמה יבא עליה לחוד
דמשמע דכביאה דוקא קניה ואפשר דלאשה איכו
מותר דאינוטריך לו דהוי כאשתו לכל דבר ויוצאה
בגט כאשה:
עוד דקדוק אחר בתכתי למעלה
כשמעת דוכעלה מלמד שנקנית כביאה ע"ס:

ואיכא

מאי ויבמה דכע"כ איכס פרש'
הג' האי מכעי ליה ושעמו זל'
משום דלשון ואימא הוא לשון מקופץ וזאת הדרשא
היא מכוררת ופשוטה כברייתא ביבמות ועיד דאוי
לכך דרשא הוא דאית ח"כ כי משני א"כ לימא קרא
ויכס משמ' דמייבס הוה שמעי' בע"כ וזה ח"א וכרוב
הנבכחות איתא כברייתא ביבמות ויכס ביאה
גומרת כה ויבמה בע"כ:

וקשה

שחם כח' של מקשה כהקשות
האוי מכעי ליה וכו' מוכח הבריית'
דיבמו' וכו' שפרשי' בדע' המקשה קשה דמה פריך
וביאה תחיל' הבריית' ולא רח' קופה ונר' דהמקשה
לאי' הקשה מכח הברייתא אלא מכח הדין שהיה
יוקובל אכלו מדרש' וזה דקדק רש"י כחו כדברי ה'
המקשה דהכי דרשינן וכדברי המתרן הוכיח
הברייתא:

פיסקא בחליצה

קשה מדמינוט'
הנעל למעט גט ביבמה שמעינן דחלינה מתירנה
שחם חלינה אינה חלל מניה היכי ממעט' גט כחו'
נעל אין מירי אחריו לא דמשמע דממעט' גט ד'
דהיינו כריתות דכרתה ומתירה ודכרתה נריך'
להיות החליצה:

ועור

קשה לאכ"י דקאמר לעיל דהאשה
חינה יוצאה בכסף מסכרה דאין
קטיגור נעשה סניגור וקרא דכפר כריתות לא א'
אינוטריך אלא לחליצה דליוכל' לא אינוטריך דלא
ממעט אלא מלתא דבידי אדם ואוי חליצה אינה
מתירה אמאי אינוטריך ספר' כורתה לו דאין דבר
אחר כורתה' ונראה דק' דהחליצה היא
למנוס דלא מהני' אלא בחליצה דכר' אחר' ומ"ש
ספר כורתה וכו' כיון דכלא מכית חליצה אינה ח'
מותרת היבמה לשוק כמנח' שהחליצה היא המסייע'
ככריתות ולזה אינוטריך סכח' לומר שאינו כורתה'
אלא סכר' לחודיה מבלי סיוע דכר' אחר' זה נראה
לתרן לקושיא השנייה א' באפשר דאיתא כריתות
לדבר הכירת כינו לכינה:

בית

חלון הנעל וכו' מבית ויש' נכס' כמו
שפרש' ופריך אכתי מכעי ליה וכו'
נראה דהנך תריקשיא הקשה אותן המקשה בכת'
אחת וכונתו היתה דהך בית' בית חלון אינוטריך
לדרש' דלשון דר' ומכוס' להקים עס אתא לדרש'
דפיתרין של ישראל אלא דהתלמוד הכריד' אותן
ואמר

עצמות יוסף

ואמר ואכתיו וכו' וזה הכרח גדול לעד דאל"ת תקמי ממי כריך ולדיך מוי ניחא מוסיכא נפקת סדרשא דלקמן כיון דסכירא לך דהך קרא אינט' לבד ישראל דע"כ דרשא דלקמן אי הפטר אלא מ מקרא דנקרא שמו ביש :

ולכאורא

כראה דהוה מני לשנויי דהכא מכית לחודיה למיך לה ומשום דאסמכיה לישראל שמעינן דמותר לישראל אכל העיקר קרא דיש אתא לרשמואל ונראה דפריך דאימא כוליה קרא להך דרש אתא :

פיסקא

וכמיתת היכס וכו' : יס להקשות דמדאינטריך הכעל למעט גט ביכמה ידעינן דיונאה במותת היכס דאם לא כן לשתוק מיניה דמאשה ליכא לחתווי דאיכא למכרך מה לאשה שכן יונא' כמיתת הכעל ואם נאמר שפחה כנענית תוכיח איכ' למכרך מה לשפחה כנענית שכן נקנה כשטר תאמר ביכמה שאין בה קנין כשטר ואל"ת דהא לא שייך למימר ביכמה דהא היכמה היונאה בחלינה אינה נקנית דהא מה שייך בה קניה הרי התוספות מקשים כה"ג ד"ה ותהא יבמה ואיכא פרכא אחריתי והיא מה לשפחה כנענית שכן יונאה ככסף ואיכא למי' אשה תוכיח :

עוד

יש לדקדק במאי דפריך אהך ק"ו מה לאשת איש שיונאה בגט דנרנע וזכוח שאינו יונא' בגט ויונא' כמיתת הארון מה ל נרנע שיונא' כיוכל אשה תוכיח ונראה דעל חדא מתרתי כרכי מה להך שכן אובדן מתירן מה שאין כן ביכמה וכדהוה בליק ארעתין מעיקר' למכרך ועל חדא מהדא הוא דקאמר בגמ' הא בני אוברה מתירה :

ומה

אשת איש שהיא כחנק וכו' יכמה שהיא בלאו לא כל שכן : יש לדקדק דשפחה כנענית תוכיח דאף על פי שאינה כחנק ולא בלאו או לפחות בלאו דקדש אפילו הכי מיתת הארון אינה אופרתה מה לשפחה כנענית שאינה נקנית בכיאה שאר עריות יוכיחו שנקנית בכיאה ואינן עובדות כמיתת בעלים :

עוד

יש לדקדק דנחזור הק"ו למקומו ונמי הכינויה חומרת חנק שהחמיר באש' איש הקל ביכמה קולת מיתת הכעל שהקל באשת איש אינדין שנקל ביכמה מאי אמרת מה לחומרת חנק שהקל בעריות תאמר מיתת הכעל שהחמיר בעריות ברת יוכיח שהחמיר שם והקל ביכמה וכו' אף אנו אביא מיתת וכו' :

ותהא

אשת איש וכו' זו שיונאה בגט וכו' אין לדק' ש"כ תוכיח דמה לשפח' כנענית שכן אינה יונאה כמיתת הארון ואין לומר

האשה נקנית

אמה העבריה תוכיח דכיון דאכתיו לא חמעי' דאש' אינה יונאה בחלינה איכא למי' דאמה גופא תיהי כק' דיונאה בחלינה דמאי דלא ילפי' כאמה שיונאה הוא משום דאיכא למי' אשה תוכיח וכמו ש התוס' למע' בד"ה ספר כורתה :

אין

לדקדק דתהא יבמה יונאה כיוכל מק' דנרנע שאינו יונא' בחלינה ויונא' כיוכל ואם נאמר מה לנרנע שנקנה כרניע אמה תוכיח ונראה דאתרווייהו איכא למכרך שכן יש בהם נד עבדות :

תוספות

ותהא אשה וכו' **ויש** לדקדק דנחזור הק"ו למקומו ותהא ומה גט שאינה מתיר ביכמה וכו' ונראה דניחא להו' לעשות הק"ו דגמרא ענמה דנושא' : א"כ מה לגט שכן מכניס ויש כזה דחיה והראשון עיקר :

תוספות

ותהא יבמה וכו' תימא מה לאשת איש שכן נקנית כשטר וכו' אין לפ' דה"ק דיבמה הנשואה ליכס אינה נקני' כשטר כי אם בכיאה דהא מה שייך פרכא זו ליבמה היונאה בחלינה שהרי היונאה בחלינה אינה נכנסת בשום קנין והכנת התוספות היא מה לאשת איש שיונא' בגט שכן יש לה כיבה שהכיאה לכך והיא כניבחה כשטר מה שאין כן ביכמה דכיון דהיא אינה נכנסת כשטר לפי שאין לה קנייה מ' מניאוח לא יהיה לה יניאה כשטר וה"ה דהו' יכול' להקשות מכיאה וכסף ותירן הר"ם וכו' : ויש לדק' דלפי הר"ם הדרא קושיא לדוכתה מה לאשת יכס שיונא' כשטר שכן נקני' בכיאה וקנין הכיאה גרס לה להיות יונאה בגט מה שאין כן ביכמה ה' היונאה בחלינה : ונראה דאיכא למימר אמה העבריה תוכיח דאינה נקנית בכיאה ויונאה בגט מה לאמה שיונאה ככסף אשה תוכיח :

וקשה

לפי זה דלשתוק מויכמה דנושע' ביאה גומרת דה ואין כסף ושטר גומר' כה ומדאינטריך הכעל לפי המסקנא : או ככה יעשה לכי הקס' ד' דאשמועינן דיבמה אינה נקנית בגט ואנא' ידעינן דאינה נקנית היכמה שא' בכיאה דקא' דאי נקנית ככסף ושטר נמי לשתוק מהכעל ומאשה לא נפקא ונס' לא מאשת יכס דמה לאשת יכס שכן נקנית ככסף וכשטר תאמר יבמה היונאה בחלינה שאין לה שום קנין ומדאינטריך ככה או הכעל שמעינן דקא' בכיאה הוא דקונס' אותה ולא ככסף וכשטר :

ואפשר

דהתוס' סעכו אהך ק"ו דמחזירין אותו למקומו ומה הנכנס ליניאה לא עברין יוכיח ח"ו אפשר דעבדינן יוכיח מנע' ענמו שהכנסה להונאה וע"ז עלה לדעתנו תירון לקושיא

ק"ו
לפי זה
הוא

לקויטא וז עס מבאמת הוה בראה לעד דאין כונתם
 בזה חלה להקשות מנט המכנס והקטנה בככה
 לניחא דוקא מנט עכמו וז ענד לכרס דאי לא הוה
 כתיב וזכמה הייתי חו דאתא הנעל למעט למיתת
 היבס וואף על גב דהא ממעט קרא חלה הומיא די
 דחליצה היבס לכי האמת

תוספות
 חמר קרא ככה וכו' ואל' וכו'
 ים לרקרק ים למה לא הקטן
 התוס' וקויטא זו בה חלט ולימא דככה אתא למעט
 גט ומותת היבס דהכי משמע ככה חלל דהתקבות
 כהקשות עלו על דעתם קמת מן התורה דכיון ד
 דזו ליבס הוה בידי חרס חין לחלק בין חליצה שהיא
 פרה חרס לגט שהיא כירי חרס ולכך הקשו לפי
 מה שהתורה שמה האוי היבס שיעט מעתה ומתרגם
 וזו הוה שהסכרה הוא הפך זה וזה

ובל
 היבא חליבא עכוסא לא דרשינן ק"ו
 לרקרק כמא דקרא דזכמא
 חטאת גלגל לן בעלמא בכל מקום דכל היבא דמיב
 עכוסא לא דרשינן ק"ו ונראה דהבבא היא
 דקרא מעט ק"ו וכו' טכין חין נורך לפסוק הזה אל
 סנוך הבא מכה הפקוק דמעט בפ"ק דחליצה גכ
 דקרא מעט וכו' דהוא מיותר וכן ל' היבא
 קרא לה וכו' מיתתו דקרא הוא
 דנפקא לה ולכתיב לא אמרינן הבא
 דדרשינן ק"ו חף על גב דהיבא קרא דהבא מיותר
 דקרא הוא דרשינן ל' היבא

ובה
 כמקום שלא קדש הגורל קדש השם
 וכו' בפרק טרף בקלבודק מ"ח חמת
 חכ חכדא חין הקינן מתכרסות חלה בלקיחת
 בעלים חו בעשיית סקן דריש ליה מקרא וכו' ד
 ליה מועטא חטאת וזמני הכי קאמר מה במקום
 שלא קדש הגורל ואפילו כשעת עשייה קדש השם
 בשעת לקיחה וכו' מקום שקדש שלא בשעת לקיחה
 ושלא בשעת עשייה חייב דין שקדש השם בשעת ל
 לקיחה ובשעת עשייה וכו' וזו הוה

וקשה
 דהא חליבא למימ' דחליבא למפרד
 דהוה אפוק דינא דמה הגרלה הוה
 שלא כשעת לקיחה כמו בן קריאת שם ונראה
 דהבא מדעבדינן סקן ואמרינן דגרלה דאמרה
 גורה לא יעכבה חכ בן חין לחלק בין שעת לקיחה
 ועשייה לשלא בשעת לקיחה הלכך ליבא למימ' דע

ואירך

לה ולא לה ולה צרתה וכו' הא
 דלא קאמר חלה נראה דחייבוייא
 קמא נמי קמיר' אדרשא דככה וכן כדילין מהא
 דהנעל בלהו תנתא חייבוייכו לכך ובהכי כתיב ל' **מ**
 מה ספרטי כריש פרקין כשעשה ק' חייבויי מה **מ**
 יונאה כגט כתב ז' דיל' ל' ל' קמן כהו פרקין
 כתיב לה ולא ליכמה ולכחור כ' מהסוגיין דמהא
 דהנעל ככפא ולמאי דפריש ת' ח' **מ**
 לה לשמה ק' דלא הי' להקשות
 בלשון ואימא שהיא לשון מבוסס
 חלה ל' להקשות ול' חו חכמי כיה לשמה וכו' **מ**
 ספרטי

תוספות

הא לאו הכי דרשינן ק' והר'
 רבינו שמשון וכו' קשה
 לדעת רבינו שמשון חין הוביח מדאניטריך וזאת
 וכן דהא לא כן לשתוק מיניה ומדאניטריך ועשאו
 וכו' דהא עכ' ועשאו חייבויי לנפיה משום דכערף
 ק"ו מוק' חליבא רכבי יהודה דאף על גב ד

דל'ט
 תידי
 חמה
 מו ש
 יוכל
 יונא
 חמה
 כן ים
 ו
 יכמה
 עכמה
 דחיה
 חמה
 כשטר
 חייבה
 יבא וז
 חליבה
 חמה
 יבואה
 דכיון
 יהי מ
 יוכל
 יש
 לאשת
 יבואה
 זה ה
 חמה
 כגט
 מושמע
 וסטר
 ח'
 חייבה
 חמה
 לאשת
 חמה
 חמה
 יכמה
 כטרין
 דקושה
 וחורין
 ליגיה
 חמה
 יתירין

עצמות יוסף

האשה נקנת

שפרט לעול ה' האוי מכעי ליה וכו' ונראה
 דהמקש היה ה' ל' דמחד לה נפקי כולי דרשו ומשו'
 פריך בלשון ואכתי וכו' :
 ולא לה ולחכרתה פרטי' כ' נשים
 ששמותן שוים וכו' וכסמוך כתב
 אס כת כ' מנרש פלוגית ופלוגי וכו' ויש לדקדק
 למה כתב למעלה ששמותן שוים וכו' ועיין :
 אין לו וכו' ק"ל אמאי לא דרשינן
 הך דרשות איפכא וכימא דנעלו
 אתא למעט נעל של כל אדם דהכי משמע נעלו
 ונעל אתא לרבות אבילו שאינו יכול להלך כו' וקטן
 שאין חופה את רגליו והמסוליס שאין לו עקב :
 ונראה דזה אין קברא דכיון שהוא טען או גדול
 וכיננא כזה לא מקרי נעל כלל ואין קברא שיהא
 ראוי לחלון בו :
בתניתין
 ע"ע נקנה בכסף וכו' מלישנ'
 דמתניתין דקתני כשטר כר'
 דבע"ה הנמכר ליש' איירי דקונה אותו היש' כשטר'
ויש'
 לדקדק על דברי רש"י ז"ל שכתב ז"ל
 ובגרעון כסף כדכתיב והיה כסף
 ממכרו וכו' ולמה הביא פסוק דכתיב גבי ע"ע ה'
 הנמכר לגוי ולא הביא הפסוק דהפדה דמינ' גליף
 ע"ע הנמכר לישראל מטום דחיתקס לאמה :
 ונראה דרש"י ז"ל לא הביא הפסוק הזה כי אם ללמד
 ממנו מציאות הגרעון היכי הו' דמהפך לא שמע'
 מצינה היכי הו' אכל מכסף ממכרו כמספר השנים
 ידעינן ענין הגרעון כתכלית'
יתירה
 עליו אמה העבריה וכו' פרטי'
 כדילפי' מוינאה חיס' ואף על
 גב דלעיל ילפינן לה מאין כסף דמוינאה חיס'
 נפקא לן לימיו בנרות נראה שלשנו של רש"י אינו
 בדיוק ולביספיה דקרא אויל :
גמרא
 ע"ע נקנה בכסף מנלן : קשה
 דמאי בעי מנא לן דמק' וילפינן
 לה מאשה שאינה יונאה בזנים ויובל נקנה בכסף
 ע"ע שקונה עצמו בשמי' וכיובל אינו דין שיהא נקנה
 בכסף טה' לאשה שכן וונאה במיתת האדון שפחה
 כנענית תוכיח מה לשפחה כנענית' שכן נקנית כ'
 במשיכה וחוקה אשה יוכיח : ונראה דאיכא
 למכרך מה לאשה ושפחה כנענית שכן כספן מ'
 מאכילתן כתרומה מה שאין כן בע"ע שאינו קנוי
 קנין עולם כדאמרינן לעיל דף ד' : ועדין
 נראה דאיכא למימר אמה העבריה יוכיח שאין
 כקפה מאכילתה ונתי' מתלת' : ותירוצ' קשיא ו'
 ית' כמה שאתרן לקשיא אחרת שקשה בהא דכעי
 לקמן מוכ' עצמו מנלן ואמאי לא יליף ליה ממכרוהו
 כד' וכי חקשה ותאמר מה למכרוהו כד' שכן הו'
 בע"ע הנמכר לגוי יוכיח מה לע"ע הנמכר לגוי

שונא במיתת האדון מכרוהו כד' יוכיח : לך
 נראה לפרש דמק' ולא מצינן למילף קנין מחדש
 לישראל יותר מן הגוי דאמרינן בבכורות מדוברא
 כדרא אף גוי בחדא הלכך כיון שיש קנין אחר מ'
 נזכר בו לוכא למילף קנין אחר אס' לא כרשו הכתו'
 כהדיא ודכותא כתבו התוספו' בסוף דיבור החיל'
 וכל קניינו בכסף ואף על גב דהתוספות לא כתבו
 זה אלא כד' בעינן למילף מבני מ"מ הסברא דמה'
 ישראל בחדא כמקומה עומדת' זכזה נראה לו מה'
 שקשה לו על דברי רש"י שפי' גבי אשכנז ע"ע וכו'
 הואיל וכל קניינ' של גוי בכסף ולא במשיכה וכו'
 כד' שקשונית התלמוד היא דכיון דמצינו ביה כיש'
 קנין משיכה מנלן שנקנ' בכסף והנה כשקס טעם
 שיהא נקנה בכסף מקרא דהפדה אכתי תקשט'
 מנלן שלא יקנה גם כן ע"ע במשיכ' דומיא דמטלט'
 כיון שלא מיעטו קרה בהדיא ואין לומר דאה"כ'
 שנקנה במשיכה מדלא קתני ליה במתניתין ולקמן
 בגמרא לא קאמר דשייר מתניתין משיכה אלא ע"כ
 אית לנו למומר כל כמה דלא מרבה קרא בהדיא
 אין להביא וכו' שלמא אס' לא היה מסר' כסף הייתי
 שומר דנקנה במשיכה אך ק' דכיון שנקנה בשטר'
 למה יהא קונה אותו כמשיכ' ואי מטום דמה שקנה
 באטלטלין היה ליה כאילו כתוב בהדיא גבי ע"ע
 לפי האמת גם כן מנלן שלא יקנה ע"ע במשיכה
 ונ"ע :
אמר
 קרא והפדה מלמד שמגרעת מכדיונה
 פרטי' דאי לא קנאה כדמיס מאי מגרעא
 וכו' ולכאורה נר' דאינו הכרח דאפשר שקנאה
 בשטר יאחר כך נתן לש' דמיס ועכשיו שפיר'
 מגרעא מן הדמיס שנתן בעבורה' טוב דחית'
 בהד"טכא שהקשה כן לרש"י ז"ל : ותמהתי עליו
 ז"ל שזאת הקושיא קיימ' על דברי בעל התלמוד עצמו
 שבא כבידור בלשנונו ז"ל לעיל דף ז"א אהא דבעי' ל'
 לאוכוחי דינר לכ"ש מקר' דהפדה אי אמרת כשלמ'
 דיהיב ליה דינר היינו דמגרעא' ומאי מוכח מהתם
 דהוי דינר לכ"ש דאפשר דקנאה בשטר' ומגרעא
 מהדמיס שנתן בעדה דוק :
תוספות
 הואיל וכל קניינ' וכו' מ"ש
 התוספות דבמ' ע"ז אמרינן :
 דלכולי עלמא משיכה כגוי קונה היינו רכינא' וגם
 רב אשי שהיה מסופק מעיקרא' אבל דאי אליכא
 דריש לקיש דמשיכה מפורשת בישראל מן התורה
 משיכה כגוי אינה קונה :
והנה
 עתה מחדש בלא' הלינו תשובות הר"ב
 וכתב בזה ז"ל ואתמהה דלכאורה נרא'
 דדברי התוספות סותרות זו את זו דמעיקר קאמרי'
 דמכסף מקנתו אתא לאפוקי שטר' כד' דאי לא
 מעוגא הוה אמרינן דה"ה שטר' והדר קאמרי' היש'
 גופיה

בזמנה לא קני ע"ע כשטר לא השום דאיתקש לאמה
ואמה לאחרת כנר דאי לאו היקשא לא הוה אמר
דישראל גופיה לא קני ע"ע כשטר ע"ל ולי נראה
שמ"ס לא חזקי שטר היינו משום דלא מצינן יש גופיה
דקני ע"ע כשטר אלא משום דאתקש לאמו וכו' ולפד
לא מצינן דמכסף מקנתו הוי לאפוקי שטר דאם לא
כן הייתי אור"ה סטור:

עור

כתבובס ר"ת הואיל וכל קניינו
אל גוי כע"ע וכו' לא חזקי שאינו קונה
וקשה כיון דדעת המקשה בלא
הואיל וכל קניינו וכו' כבר חסיק אדעתי היקשא
דע"ע לעבריה ומשום הכי קונה כשטר מה שאין לו
בן כגוי אם בן הואי כע"ע בסמוך אשבחן אמר העברי
וכן כיון דכבר חסיק אדעתי הקשה דעבד עברי
לעבריה: ונראה דהבע"מ היה יודע דה"דן שהיה
קונה כשטר ולא הגוי אכל לא היה יודע טעמו של
דבר מהיכן ילפינן ליה והתוספות הזכירו ההקש
משום שלפי האמת משם ילפינן לה עוד כתבו
כשטר דאפילו בקרקעות גוי אינו קונה כשטר
וראיהו מפרק ח"ה: וקשה כע"ע דמהה"ל דחוקת
הכתים נראה דאין ראה כלל לומר שגוי אינו קונה
כשטר דלעולם שהגוי קונה כשטר גם כן וטעמא ד
זתתם הוי מ"ס דכיון שהגוי חכם וידו תקיף וידו
בשקל הכסף מסתלק עמו ואינו מומתין לכתובת
השטר אכל הישראל הקונה לא סמכא דעתו דיומר
אמר כיון שהגוי חכם יבטל מכירתו אכל בכתיבת
השטר סמכא דעתיה וכיון שכן אין הכרח משם ד
דאין קנין שטר לגוי ואף על פי שאמרוהו התוספות
בלשון משמע עם כל זה נראה דאין משם משמעות
כלל:

עור

כתבו ואת דק' מגוי וכו' אין להק
מה לע"ע הנמכר לגוי שכן יונא במיתת
האדון דשכחה כנענית תוכיח וכו':

עור

קשה דאיכא למפרך מה לגוי שקונה
ע"ע בכסף שכן קונה מטלטל כמשיכה
תאמר בישראל שאין לו קנין זה ג"כ כע"ע לא יהיה
לו קנין כסף ודוחק לומר דלא פרכינן אלא פרכא
השייכא כע"ע לא ברכא דמעלמא:

ונראה

דישראל הקונה אמה העבריה
זוכיה טעם שאין לו קנין משיכה
במטלטלין קונה האמה בכסף כמו בן הכא כע"ע
והוי זוכיה מבחון הכיאהו התוס' בחולין רמותיהו
למעלה בדיובור ספר כורתה: ואי נמי לא היה לנו
שום פרכא כק"ו זה נראה דכונת התוספות היא
להקשות בלשון הגמרא דאמר אשבחן ע"ע הנמכר
לגוי הואיל וכל קניינו בכסף וכו' כבר שמענו
שקנינו בכסף ולא כשטר קונה בכסף אכל הישרא
שקונה כשטר לא יקנה בכסף אלא בקשה להו"ד

דזהו טעם לפנס שאין טעם קניית השטר לשלא
יקנה בכסף והדברים ק"ו ומה גוי וכו':
מסקנא דמלתא נרא דהכי הויא
דאמה העבריה יונאה בכסף
מכתיב והפדה וע"ע יליף מאמה בהקשא והיינו
מכרוהו בית דין ומוכר עצמו יליף ט"ט:

ותבנהתי

מכל מה שריתב הר"מ ט"ט
המשנה הפלח ופלא הוא זל
כתב שע"ע נקנה בכסף מדכתיב מכסף מקנתו
ואמה יליף מע"ע שהיא נקנית בכסף כמוהו וכיון
דלענין גרעון כת' שיליף ע"ע מאמה הא מהך קרא
גופיה ילפינן דאמה נקנית בכסף כדאיתא בגמרא
עוד כתב בסמוך ודע שע"ע כשמוך הוא עצמו מכני
העניות הוא שאל בתורה כי ימוכר לך וכו' ע"כ והוא
הפך שמעתין דמלשון כי ימוכר נפיק מכרוהו ב"ב
והכ"ו זל ע"ע:

אשכחן

מכרוהו ב"ד וכו' פ"ר דין הוא
שהיא נקנה בכסף כלל חוקה
לא ידעתי מאן דכר שמה דחוקה דמיעוט חוקה
לא נפקא לן מהכא אלא מקרא דהתנחלתם אותם
לכניכם דדרשינן אותם כחוקה ולא אחר וכו':

למאן

דלא יליף שכיר וכו' קשה מאן
הוא יליף ט"ט מנלי במוכר עצמו
שנקנה כשטר דהא שטר ילפינן כע"ע מדאיתקש
לאמה העבריה ואמה העבריה לא חריט אכל מוכר
עצמו לא איתקש: ונראה דכיון דטעמא דחייב
קרא לקני כסף היינו משום דמאכרוהו בית דין לא
נפקא משום דנמכר כע"ע וכיון שנתמעט סכרה זו
בכסף שהרי מוכר עצמו נקנה בכסף אף על גב ד
דאינו נמכר כע"ע ומילא רכינן כיה שטר וילפינן
ממכרוהו בית דין ואין לחלק ביניהם כיון שכבר נ'
נתמעט סכרה רכע"כ ומיניה ילפינן ג"כ דאינו
יונא כטיתת האדון אף על גב דמעוטא דעובד אף
הבן ואינו עובד את הבת כתיב גבי מכרוהו ב"ד ד
דכתיב ביה ועבדך דדרשינן לך ולא ליוקש דכיון
דכברא רכע"כ נתבטלה אין לחלק בין מכרוהו
ב"ד למוכר עצמו כל שלא בא מפורש ככתוב:

תוספות

מוכר עצמו מכלן כ"י נאמר
במוכר עצמו וכו' הפי' שרומ'
התוספות הוא זה שהייתי מפ' דמאי דילפינן ט"ט
שכיר הנאמ' במוכר עצמו משכיר הנאמ' כגוי שהם
סמוכים בפרשה אלא מדאמרין מאן תנא וכו'
לקמן כבר דיליף מוכר עצמו ממכרוהו ב"ד:

ויש

להקשות בדכ"ר התוספות שגר ט"ט
זו אינה מופכא ולמדוין ממנה ומשיכין
דהא כתבו התוספות לקמן ב"ד' מאי קאמר זל
ואת אחתי היכי כע"ע למילף ט"ט ממכר לגוי
למכר לגוי דין הוא שיגאל באלה ט"ט לא ישמע
כ"י א כ"י

לכף
חודש
משרא
ד' מ
בכתו
החיל
בתכנ
דמה
לו מה
וכו'
וכו'
ה כ"ט
טעם
תקש
מטלט'
כ"ט
ולקמן
לא ע"כ
כהדית
הייתי
בשטה
שקניה
כ"ט ע"ע
משיכה
וכדיוכה
מגרעא
שקנאה
ויר' ה
כ' דאית
זתי עליו
למו עצמו
דכע"ל
ת כסלמי
ח מהתם
ומגרעא
:
מ"ט
ה' אמרין
ונס'
אי אליכא
ן התורה
ות הריכל
אורה נרא'
זר קאמר'
ד' דאי לאו
אמרי דיש
יה

עצמות יוסף

האשה נקנית

מב

לא קנאה בכסף מאו יוגרע מפריונה איכא דאכ
ליסתוק קרא מיניה ותיתי מהקשה דאחרת מה ח
אחר מקניי בכסף חף אמה העגריה מקניי בכסף
כי סיכוי דילפינן מינה מה אחרת כגטד חף אמה
העגריה כגט עכ"ל ולא ידעתימה לו למחן דילוי
ש"ס חז"ל וא"ו דוכי תשיג דכיון דשכיר כתיב גבינו
ספיר וליף ישראל מגוי ואם יאמר דלא כתקבלה ש"ס
ט ט דיש מ"ש תקטי' להו לכעלו התוספות דמקני
למה לי מכסף מקנתו גבינו וכו' :

וה חף יתכן דהפדה אינטרין לקנין
כסף דהא מע"ע הנמכר לבנו נכפא
קנין כסף ג"כ כי היכי דילוי הגרעין ואי מהקשה
דאחרת ק"גס כן לדעתו דא"כ תהא נקנית כפרוט
דומיא דאחרת אס לא שיתרין דומיא דקדושי יעוד
סתבתו למעל' סוף דבר דבריו קשים בעיניו מאד
לא ירתי לסוף דעתו

עור יש לדקדק היכי מני מקשו התוספות
דלא לכתוב והפדה דא"כ הייתי אומ'
דמכסף מקנתו לא אתא לאעט תבואה וכלים כיון
דלא איתר דלגופיה אינטרין לקנין כסף :

וכר דמומחהו כסף ידעין דרוק' כסף ולא תבואה
וכלים : וכו' שכייה כראש בדברי התוספות
שהקשו להו"א מ"כ קושיות בהכרח דלשתוק מכסף
מקנתו לבנו וילוף א"ש מע"ע הנמכר לישראל וע"ע
הנמכר לישראל מאמה חו' לשתוק מהפדה וילוף
מע"ע הנמכר לישראל וע"ע הנמכר לישראל מע"ע
הנמכר לבנו מש"ס ותירצו דא"כ א"מסכה מיותר דכל
אחד משניהם אינטרין דמכסף מקנתו אינטרין
לתבואה וכלים ואי היה שתוק מהפדה לא היה
ידעין גרעין כסף כן נראה לתירוק הך קושיא :

ואי להקשות לרב נחמן דתבואה וכלים
היו פחות מפרוטה לשתוק מיניה
ומאמה ולפינן דכיון דחינה נקני פחות מכ פרוטו
אינה נקנית בתבואה וכלים חף על נכ דמקרה
הנחתיהו : ונראה דשאני אמה דאפילו כפרוט
אינה נקנית מה שאין כן בעברו וק"ל

עור תקשו התוס' אמאי אינטרין הקשה
וקשה דהא אינטרין דע"ע
הנמכר לישראל נקנה כשטר דומיא דאמה דאיתקט
לאחרת וגם כתיובלם קשה יותר ט"ל הוכירו שטר
כלל ונראה דטעמא ט"ל הוכירו שטר הוא משום
דאי ק"ל דאתא הקשה לשטר א"ס כן מאי בעי לקנין
דע"ע נקנה כשטר מכלל' כיון דאסיק אדעתיה
דמהקשה ולפינן ליה ולהכי אינטרין ואי טעמא
דבעי משום דס' לרעהי דהקשה להכי אתא אבל
מכלן שהאמה נקנית כשטר לא משמע הכי לישנא
דכשטר מכלל' אלא דקאי אע"ע הכז כמתניתין אלא
ע"כ אית לן למומר דהקשה אתא לניזאת אכריס

השפיר הוה מזו למולף קנין כסף אפי' כפרוטה או
לאו דחינה יוגרע בכסף :

וטעמא

דמלתא נראה דהוא דרוק'
בא"מ אמר' הכי כדריב טעמא
לעול דף י"ב דפרין ודילמא הכי קאמר רחמנא
היבא דויב לה ריבך תגרע עד פרוטה היב דיהיב
לה פרוטה לא תגרע כלל לא פ' דומיא דקדושי
יעוד מה יעוד וכו' הכא נמי כל היבא דלא מני
פגרעא לא הו' וכו' וכו' משמע דהאמה ע"כ הו'
כ פרוטות מטעמ' דדמיו ליעוד הא כעלמ' דליכא
לחינה הכי לא וכו' ע"כ לא ילפי' מאמה אלא מניזאת
קנין אבל מה דילפי' באמה בדומיא דיעוד לא
יבטו בהקשה ולכך מקשו' התוס' למה לי מכסף
קנינו וכו' דלא ילפי' מהקשה דאמה אלא קנין
הכסף לחודיה :

ועדין

גרין ישוב למה שחזרו להקשות
למה לי קרא דהפדה וכו' דהא
אינטרין לבני פרוטות דכיון דכתיב והפדה אגבי
יעוד ידעין ליה דהו"כ פרוטות מבט דדמיון וכו'

ואפשר

הייתי לו שהתוס' מקשו' קושי'
זו ח"כ דה' ופ"י כו' יהיה
דאמר טעם הראשונה לאו לקדושי כתנו וכו' ריך
שהא שחוט ביום לגרוע שיעור פרוטה מעבודתה
לפי שיעור הדמים שקבלה וכמו שפרש' לקמן בינא
ס"ב דא"ס לא קבאה ט"ל כפרוטה לא שייך כה' יעוד
דמה מקדשה אחר ומן' ובלא נשתיה בעבודת
שיעור פרוטה ע"כ לן דאינו קנה אותה בפחות
מה פרוטות דהשתא יש' שהות ביום בעבודתה
טעם לפרוטה ומקשו' כן ובלאו הפדה שמע' ליה
כך דע"כ א"ס בא' ליעדה א"ס ורנח נרין שיתיה
טעור קדושי דהו"כ פרוטה אלא שק' ליה דרכי
י"ב לא גבוק הך מלתא וקרא דהפדה בהאית
לקנין א"כ א"ס לן דהו' מוש' תירין התוס' באו דאתא
לגרעין כסף דלכאור' יש' לתמו דגרעין כסף נמו' דילוף
מע"ע הנמכר לבנו שיעור כגרעין כסף אלא ע"כ ח'
אנטרין לשיבא כן גרעין ככסף הקנייה עצמה
וקניטו שפא נקטת בשתי פרוטות י"ב

דאיתקט

בפיהוש רש"י לה"א א"ס בפחות
משכנים העלים דבני התוס'
כתב ז"ל דלמה לי והפדה שיעור כגרעין כסף ת'
שפיק לן מהקשא דעבריה לעבריה מה עברי' יוג'א
גהעון כסף כדכפא לן מ"ש ד"ס ממוכר עממו
ישראל דילוי ממוכר עממו לבנו מו"ו וכו' תשיג'
דאיתקט דקדושי חף עבריה יוג'א כגרעין כסף
מ לומר דאינטרין והפדה להא דתניא כסף י"ב
קדושי מפרין אותה כע"כ של אביה אבל ל"בא
מיומר דאינטרין והפד' ללמד טעמיה בכסף דאי

בברימבו
הדיבור
עבריה
ל"ש ילוי
יה ילפי'
וטה'
ז"ל כראש
זות אלא
ק לפאר
ז"ל דלפי'
כפרוט'
כהודא
הכז בגוי
ז"ל מאמה
ק מקנתו
פרוטות
זה מנין
ואכ"ה
ז"ל כ' כ'
לקומט'
דוהפדה
ז"ל דילוי
דקדושי
ואי דא"ס
ע"ל קנין
יך לענין
כל קרא
איכרא
לא לומר
שקדוק
מחומות
ז"ל וכו' לכך
ת שאינו
לא אמה
ן שנמכר
דאיתקט
דמלתא
ל' כד'
מה לי כ'
ש לחוד'
כיון ט"ל
מהפדה
א"ס לפי
תוספות
לכירא

עצמות יוסף

ואין

לומר דלא ילפי מהקשה מאי דלא
כתיב בהדיח בההיא ענינא דהא
יליף עברי מעבריה שאינו יונח בראשי חכרים
כמו ש התוס' למע דביבור מוכר עצמו מכלן חף על
גב דיניחת בראשי חכרים מלא תנא כנא העברי
דכתיב כפ משפטיה ילפי לה בחמה :

ונראה

דאי לא הוה כתי קרא דמכרוהו
בד לא הוה מוקמי הק קרא ד
דושתתא חיס כנרצע אללא במכרוהו בית דין דה ק
הכרייתא כמה הכתו מדבר אי במכרוהו בית דין
הרי כבר אמור משמע דאי לא היה כבר אמור
הוה שדין ליה אמכרוהו בד

אך

קשה דהכא חכתי תקשי לישתוק קרא
דנרצע ונילף עכריה מעברי בהקשה

ונראה

והדר ילפי נרצע מעבריה דהקשה דואף לאמתך
דכשלא היכא דאתא היקשה

סתום כמו הקשה דכוימכר לך
אחיק העברי או העבריה התם הוא דאמרי איני
הקט למחנה ויליף עברי מעבריה ועבריה מעברי
אכל בהקט דואף לאמתך תעשה כן כבר ביאר ה
הכתוב בהדיח דהאמה הוא דמוקט לנרצע לא
הנרצע לאמה ועדיין נראה שאין תירוצ זה
מכפיק והוא אחר שדקדק עוד כהך דקאח במקום
ואינטריך למכתב מכרוהו בית דין ואינט למכתב
נרצע וכו דהיכי מני שתיק מנרצע ונילף במכרוהו
דאי הוה שתיק מנייה הוה שדין ליה אנרצע או
להפך ולא מקיימי קראי דאי הוה שתיק ממכרוהו
בית דין קרא דנרצע שדין ליה אמכרוהו בית דין
דהכי קאמר הכרי תא אי כנרצע הרי כבר אמור
כנר דאם לא היה כבר אמור לא הוה שדין ליה
אלא אנרצע וכן כאידך ברייתא ואין לומר דכונת
התלמוד הוא דכיון דלא מקיימי קרא אי איורי
כנרצע או במכרוהו בית דין אמרין דסקולי הם
ויבאו טעיהיה דהא מדתריץ דאי אשמעינן כנרצע
וכו משמע דליקר הקושיא היא דלכתוב את מהם
ומיניה יליף האחר ולכן נראה לפרט דהכי
פריך ליכתוב נרצע בפירוש או מכרוהו בית דין
בפירוש ומטני ונריבא וכו' והשתא קשה הקושיא
דלעיל ולא יכול תירוצ כלל והוא דלכתוב נרצע מ
מפורש וילפינן אמה העברי מנרצע בהיקט דואף
לאמתך והדר ילפינן עברי מעבריה והשתא ליבא
למימר דהוה מוקמינן קרא במכרוהו בית דין כיון
דמפורש קרא דנרצע ונראה כיון דהיקשה
דואף לאמת פרטו הכתוב בהדיח והוא לו דתלמוד
מנרצע הייתי אמור דכוליה קרא למיתת הארון
הוא דאתא ומתעשה נפקא לן ענקה אכל וכל לא
שמעינן מהיקשה להכי כתב רחמנא וכל במכרוהו
בית דין והדר יליף עבריה טעיה כהיקשה דכי

האשה נקנית

ימכר דלוחה הקט הוא סתום ואמרינן כיה חין
הקט למחנה

ושבתם

אויס וכו' כמה הכתוב מדבר
אמר: וקשה דע"כ לא יתכן כי אס כנרצע
עדכתיב חיס כפרטה וכמו שהכריח במקום שנוהג
כאיש ואינו נוהג באשה ונראה דאי לא הוה
כתוב אללא חר קרא הייתי אמור דלא מכרעה
מלתא כיון דמכירת בד אינו נוהג באשה וכתב
התוספות אכל אחרי שהוכיח הכתוב טעיה של
בעל התלמוד מאי משמע כלומר מה ראית דקרא
דושבתם הודרם לנרצע

ואיצטריך

למכתב נרצע וכו כבר נא
למעלה כוה מן הביאור

ועוד

קשה היכי מני שתיק מנרצע דאי
הוה שתיק מנייה הייתי אמור דעיקר
דכתיב לעולם כנרצע הוה לעול' ממש ואין לומר דאם
כן לישתוק גם כן מלעולם דמכרוהו בית דין
אדרבא הוה ילפינן דומיה דידיה היכא דלא עבר
טס אכל היכא דעכד טס לא יהיה כי פו אמור
מתוילתו ולהכי אינטריך ע"כ לעולם דאם לאבן
תקשי לך במאי דקאמר בבמין ולא כתב רחמנא
לעולם הוה אמרנא לעולם ממש ואין יתכן לומר כן
דאם כן לישתוק קרא מיניה ומהיכא תיתי אי
ממכרוהו בית דין שאני הקט דלא מטא זמניה אללא
עכאית לן למימר דה ק אכל נרצע דלא מטא
וזמניה נקטפי עד שיעברו עוד טס שנים אחרות
להכי אינטריך לעול' דמימא לעולם ממש וכן שכן
ק דאי הוה שתיק מנרצע הייתי אמור דקר דלעול'
מעטיה ויהיה לעולם ממש : ונראה דהא דאמרי
לעולם ממש היינו דוקא היכא דלא מנינן למולף
ממכרוהו בית דין משום דאית כיה פרכא אכל חו
הוה מנינן למילף מיניה קרא דלעולם לא הייתי
דורשו לעולם ממש אללא לעלמנשל ויבא ואינטריך
משום דהייתי אמור לא יהיה קופו חמור מיתחלתו

עוד

דכי פרכת מה לנרצע שכן עכד טס
מוכר עצמו ויכוח מה למוכר עצמו שכן לא עכד
איבורא נרצע יופים דהא נרצע גם כן עבר איבור'
דהא מכרוהו כנמיכתו ואם כן למה לי קר במכרוהו
בית דין : ונראה דאיכא למפרך מה למוכר עצמו
נרצע שכן מדעתו נמכר ומדעתו נרצע בעת
הנרציה מה שאין כן במכרוהו בית דין וכן פרכא
ו לחדא מתרתי דפרוכי כל דהו אכל לא חני לן
לפדא מתרא מה לנרצע שכן מדעתיה :

אלא

מאן תנא דלא יליף ש"ש רכי היא
וכו ומה מ' שאינו נגאל כאלה וכו'
וקשה

עצמות יוסף

האשה נקנית

אבל אם לא התקדשתי ויהא יונא בשש דומיא דמוכר ענמו דיונא בשש

עור

יש להקשות למה לי קרא דוחשכ עס קונהו דממעט ולא עס יורטי קונהו הממעט שהגוי יונא במתת הארין דהא מדאינטר קרא דכאלה למעט שאינו יונא בשש דהא למה לי קרא מהיכא תיתי ממכר לומר שדה אחוה יוכיח עבד גב' דאיכא למפרך מה לשדה אחוה סכן אינו יונא כמיתת הארין מאמה במכ' לגוי טווב כמיתת הארין וכיון סכן למה לי בע' הנמכר לגוי טווב במיתת הארין וכראה דהך קוטיא למאן דיליף פ' לא קשה ולא מידי דאינטר קרא כי היכי דלא נילף ש' זכ' למאן דלא יליף ש' אינטר כי היכי דלא נילף עליון מתחתון ותהוי הגוי יליף ממוכר ענמו לישראל שיונא בשש מואו וכי תשוב

תוספות

מאן קאמ' וכו' פ' טיהא מוכר ענמו דע כי כפי דיהטת לטון הגמרא באו ואי' דיליף ש' אמאי קאמ' ומה וכו' היינו וכולין לפרש דה' ק' דלמה ליה לבעל הכריתות למילף ליה מק' דמא' דאינטר קרא כי היכי דלא מילף ליה ש' וכו' ויהי' יתכן בדברי הגמרא דאם כן מאו האי דקמטני רב נחמן אמר קרא ינא לכו דהא דהא הקוטיא ענמה לדוכתא והכ' שהתוב דוחשכ הוא מה שכתבו בכמוך דממכרהו בית דין הוא דקאמר והיו בנינו ענמו מהקוטיא שמק' אשה כך אמר רוב ד' וזהו פ' מוכר ענמו וכו' ואל' וכו' קיטור דכדיהם מכוארת

וקשה

לי דהיכי עבד ק' מוכרוהו כ' דהא כיון דמוכר ענמו נטל כאלה מואו דוכי תשיג אס כן מוכרוהו בית דין ילפינן ממוכר ענמו במה מנינו וליכא למפרך מה למוכר ענמו סכן לא עבד איסורא דהא התוספת כתב כסמוך דנתר דגלי קרא שיונא כיוכל אע"ד עבד איסורא הוה בעי למילף וכו' ונראה דלא סגי הך בבחא שכתבו התוספו בכמוך בתר דגלי קרא וכו' אלא היכא דאיכא ג' ש דשכר שכיר דכדי לקי' הנ' דש' אמרין הך ג' ש' אכ' לענין ק' ומה מנינו לא מחכילין ליה מהך טעמא ופרוכין ליה ונאמר מה למוכר ענמו שכן לא עבד איסורא אכ' כיון ד דיליף מוכר ענמו מואו וכו' תשיג ילפינן ממי כמוכר ענמו מיתת הארין כואו דוכי תשיג וכן כתב מוהר"ו אדרבי בספרו דריבור דלקמן ע"ש והשתא פרקי מה למוכר ענמו דין הוא שיגאל באלה שכן יונא ב' במיתת הארין מה שאין כן במכרוהו כ' קשה דכילף אמה העבדיה ממוכר ענמו במה מנינו דאמה העבדיה גב' לא עבדה איסורא והדר ילפינן מכריהו כ' מאמה

וקשה מה לכיוס למדרש דין הוא שיגאל בשש סכן נקט כשטר וכראה שנחזור סך למקומות ובאמר ומה גאולת קרובים שאינו נוהג כע' הנמכר לישראל נוהג כע' הנמכר לגוי ש' וכו' והשתא ליכא למ' שטר יוכיח דאשטר דמהכנסה ליניאה לא עבדינן יוכיח ואפילו תימא דלא עבדינן ווכיח אכתי איכ' למודק דמנינו למפרך מיניאה גיפא דע' הנמכר לישראל יונא כשטר מה שאין כן כע' הנמכ' לגוי וכראה דטעמא דאמרינן לקמן דע' יונא בשטר היינו מטוס דפרך בממא לקמן ותימא ליה באפי' תרי זיל ומשני זאת אומרת ע' גופו קנוי והגוי גם פו קובה בגופו של ישראל כדאיתא בפרק הגוול ומאכיל דף ק' הוה דפרך לר' עמרם גול הגוי אכור דקמטני כגמרא כאן כבולו בלא בהפקעת הלואתו וכו'

ומה

מי שאינו נגאל כאלה וכו' קשה למה לו ל' קרא דכאלה למעט שאינו יונא בשש דהא מהך ק' דיליף טיהא יונא בשש ולפי' מני טווב כיוכל היכא דפגע בתוך ש' ולהכי אהדינן קרא וכתב יוכל כע' הנמכר לגוי למעט ולומר דיונא כיוכל ולא בשש וכו' אבל אין להקשות דלשתוק קרא מיוכל כמוכר לגוי ומדאינטרין כאלה למעט ש' ידעינן דיונא כיוכל דאם אינו יונא כיוכל למה לי קרא למעט ש' דמהיכא מיתית ליה מע' הנמכר לישראל מה לע' הנמכר לישראל שכן יונא כיוכל מה שאין כן בע' הנמכר לגוי ומדאינטרין כאלה למעט ידע' דיונא כיוכל דאין לא הוה קרא דיוכל הייתי אומה דקרא דבאה מיעטו כין מיוכל בין אמש לעול יליף ש' וכו' יש לדקדק כיון דיליף ש' אמאי קאמר ד' והלא דין הוא וכו' והיה דאין שיאמ' שיוכל דיליף ש' ואשטר דניחא ליה למעכד ק' מסבבה אינמי ג' דאשמועינן אג' ארז' דאין נוהג נאולת קרוב' אלא כמכר לגוי מכא ינאלמו ולכך ע' ק' למדרש ומה מ' שאינו נגאל כאלה וכו'

עור

יש לדקדק למה ליה ל' קרא דבאה למעט ש' דהא כיון דמאן דיליף ש' דרש ועבדך ולא למוכר ענמו כאו כן יאמר ועבדך גל' למכר לגוי דכ' הוא דגמעט ליה ואשכ' דס' בדרשת ועבדך כרבו אלועור: א"ל דלעיל לא מעט קרא דועבדך אלא הב' ש' למודא דהוה יליף מוכר ענמו מוכרוהו כ' אבל הכא דאיכא תרתי לטובותא חרא הב' ש' כ' דהוה יליף ליה בק' א"ל לא הוה קרא דכאלה היינו למדי' אותו דיהא ע' הנמכר לגוי יונא בשש ולא הוה ממעט ליה מועבדך ע"ל דמועבדך היינו ממעט דוקא היכא דהתבס' אמו לעשר שנים אלא ויהא עכ' כיוכל

עצמות יוסף

האשה נקנית

לאחמה העברי כהקשא דכו ומכר לך אחיק העברי
או העבריה : ונראה דהך ג'ט דהכא הוא
מופנא משני דרדים וכן כתב התוספות ככ' המקבל
גבי הא דפרוך ירבי וקני כר יהודה לא יליף ש'ט
דהך ג'ט דהכא הוא מופל' ונית שום תנא דלא ק'ט
הך ג'ט וכיון דאפילו בג'ט הקשו התוספות ואמרו
דאיכא למכרך דעבד איסורא : כראה דסוף הדין
ג'ט בהיקשה דפרכין ואמרינן מה לאחמה העבריה
טכן לא עביד איסורא ואין לומר דהא ק'ט חין מ'
לשיכין על ההקש ולא פרכין שום פרכא דהא ג'ט
ק'ט דמופנא משני דרדים למדין ואין משיכין ואש'ט
פכי עשו התוספות פרכא וע' כחית לן למיז דנה'
דלא פרכין שאר פרכי דקולא וחומר' אבל פרכי
דקשרא כי האי פרכין וזהו שהתוספות לא הוקשה
להו מה למכר לגוי טכן ונא כמיתת הארון מה
שאין כן בע' הנמכר לישראל דפרכא כי האי לא
פרכין אג'ט אבל פרכא דעבד איסורא דהוי מכח
פכרא שאין ראוי מכח פכרא וז' לומר שיהיה נבאל
באלה כיון דעבד איסורא ראוי לקנס' ולא בלמה
זאת הלמידה כהך ג'ט כיון דיש דרשה אחרת כה'
דאינטריכאלכמה דברים וכמו כן על ההקש ג'ט
נקשה ובאמר מה לאחמה העבריה טכן לא עבדא א'
איסורא :

אך

עדן קשה כתרין התוספות שאמרו
ד'חר דגלי קרא וגו' דכמו כן שייך
למי גבי אמה דלית כה שום פרכא דאחרי שראינו
דנתמעט סכר' וז' כיון הך פרכ' דעבד איסורא
נתבטלה וכיון טכן ליכא למכרך כהאי הקשא ולא
מיד' :

ונראה

דהיינו יכול לתר' ולו' דלא ילפי'
בהיקשא דעבדו לעבריה אלא
מאי דנכתב בהדיא גבי אמה אבל מה דיליף אמה
ממקום אחר לא יליף ע' עמינא כהך היקשה :
אבל קשה לזה שהרי התוספות כתבו כמון כד'ה'
חומר קרא וגאלנו הקשו ז'ל' ומ' קשה דהא אמה
העבריה מנינו למולף מהאי ק' דנמבר לגוי וכו'
זהדה גילף ע' הנמכר לישראל בהקשא וכו' ככ'
מהבמהס ז'ל' דאפילו לרכר דיליף אמה ממקום א'
אחר ילפינן ע' עמינא בהקשא : ונראה דיש
לחלק דדוקא מלתא דאית' בלמה העבריה כק'
ילפינן ע' עמינא משום דהו' ככתוב בהדיא כיון
דמוית' לה במס' אבל הכא מאי דילפינן אמה
העבריה ממוכר ע' עמינא במה מנינו דהא מק'
לא אית' דהא מוכר ע' עמינא ג'ט יונא כמיתת הארץ
מו' וכו' חשיב וק' ומסימנים איכו דהמוכר ע' עמינא
ג'ט היינו גדול מהכא ככר קימים ט'ט לן ז'
למוכר את ע' עמינא וכיון טכן לא יליף אמה ממוכר
ע' עמינא כי אם במה מנינו דלא הוה לה ככתוב בהדיא

כאמה ולכך לא ילפינן מכרהו בית דין מינא ?
ויז' דאמה ממוכר ע' עמינא איכא למפרך מה למוכר'
ע' עמינא טכן ממכר מדעתו מה שאין כן כאמה העבר'
שנמכרה בע' כ' : ונראה דאינו והמעמיק למעלה
דף ה' כד' טכן ישנו בע' כ' ירא דכיון דמרע אכיה'
נמכרת לא מקרי בע' ע' :

עוד

כתבו התוספות ז'ל' דכתר דגלי קרא'
וכו' : וקשה לי שתוק קרא דלעיל'
דושכ אל מ'ט פחתו דאורי' במכרהו כ' ד ומדאינט'
קרא דיגאלנו למעט הג'ט דש'ט ידעינן ליה דהרי
יגאלנו לא אינטרין לא משום דהיינו למדים כג'ט
דש'ט ואם מכרהו כ' ד לא היה יונא בטבל איכא
למפרך קיסיית התוספות דשאני הכא דעבד א'
איסורא וע' כ' דריך לתר' מה שתירנו התוס' דכיון
דיונא כיוכל נתבטל' הך פרכ' וכיון טכן כ' כד פריש'
דליכתוק קרא מיוכל במכרהו כ' ד : וז' דאי הוה
שתיק קרא יונייה הייתי אומר דמכרהו בית דין
ודאי שאינו יונא כיוכל וקרא דיגאלנו אינט' למעט'
מוכר ע' עמינא דהוה ילפינן ליה כג'ט דש'ט דליכא ז'
למפרך מדידהא טזה למכר לגוי דלא עבד א'
איסורא אבל משום מכרהו כ' ד לא אינטרי' דודאי
איכא למפרך מה למכר לגוי טכן לא עבד איסורא
קשה דלשתיק קרא מוסכ' א' משפחתו
דדרשין לעיל למכרהו בית דין ז'
שיונא כיוכל וילפינן כאמה כק' דמוכ' ע' עמינא והדר
ילפינן לה כהקש דמכרהו בית דין לאח' העבריה
לומר דאי הוה שתיק קרא דיוכל
במכרהו בית דין לא הוה ילפינ'
בהקשא דאמה העברי' פרכין מה לאמה טכן לא
עבד איסורא כי היכי דפרכין כג'ט אף על פי ש'
טהו מופנא משני דרדים : ומזהרין לכ' ז'לה'
כח' הכיא דכרי התוספות דלקמן וכתב שזאת
הג'ט אינה מופנא ולדבריו ז'ל' קשה זאת הקושי ומה
שכתבתי הוא העיקר :

עוד

כתבו התוספות ז'ל' דאכתיוכו :
וקשה דנראה דקושיא ז'ל' הוה מתורצת
כמה שתירצו לקושיא הקודמת דכתר דגלי קרא'
שיונא כיוכל אף על גב דעבד איסורא כמו כן כ'
נתר' עכשו ונראה דכתר דגלי קרא שיונא כיוכל
אף על גב דליכ' למימר שח' יטמע בין הנוים כמו
כן נתר' ובאמר לענין גאולת קרובים דכתר דגלי
קרא שיונא כיוכל דין הוא למולף גאולת קרובים
אף על גב דלא שייך לא יטמע אי לא הוה קרא א'
דפרכא דלא יטמע חשוכה יותר

עוד

מכרכא דעבד איסורא דפרכא
דעבד איסורא היא משום קנס' דנקנס' אבל פרכא
דלא יטמע היא פרכא נמורה משום דשייכא בתר'
העבדות והוה קליף אדעת' דמעט' ז'ל' לא ילפינ'
ע' עמינא פ' הקשו התוספות קושיא ז'ל' :

מכרהו בית דין מינא ?
ויז' דאמה ממוכר ע' עמינא איכא למפרך מה למוכר'
ע' עמינא טכן ממכר מדעתו מה שאין כן כאמה העבר'
שנמכרה בע' כ' : ונראה דאינו והמעמיק למעלה
דף ה' כד' טכן ישנו בע' כ' ירא דכיון דמרע אכיה'
נמכרת לא מקרי בע' ע' :
כתבו התוספות ז'ל' דכתר דגלי קרא'
וכו' : וקשה לי שתוק קרא דלעיל'
דושכ אל מ'ט פחתו דאורי' במכרהו כ' ד ומדאינט'
קרא דיגאלנו למעט הג'ט דש'ט ידעינן ליה דהרי
יגאלנו לא אינטרין לא משום דהיינו למדים כג'ט
דש'ט ואם מכרהו כ' ד לא היה יונא בטבל איכא
למפרך קיסיית התוספות דשאני הכא דעבד א'
איסורא וע' כ' דריך לתר' מה שתירנו התוס' דכיון
דיונא כיוכל נתבטל' הך פרכ' וכיון טכן כ' כד פריש'
דליכתוק קרא מיוכל במכרהו כ' ד : וז' דאי הוה
שתיק קרא יונייה הייתי אומר דמכרהו בית דין
ודאי שאינו יונא כיוכל וקרא דיגאלנו אינט' למעט'
מוכר ע' עמינא דהוה ילפינן ליה כג'ט דש'ט דליכא ז'
למפרך מדידהא טזה למכר לגוי דלא עבד א'
איסורא אבל משום מכרהו כ' ד לא אינטרי' דודאי
איכא למפרך מה למכר לגוי טכן לא עבד איסורא
קשה דלשתיק קרא מוסכ' א' משפחתו
דדרשין לעיל למכרהו בית דין ז'
שיונא כיוכל וילפינן כאמה כק' דמוכ' ע' עמינא והדר
ילפינן לה כהקש דמכרהו בית דין לאח' העבריה
לומר דאי הוה שתיק קרא דיוכל
במכרהו בית דין לא הוה ילפינ'
בהקשא דאמה העברי' פרכין מה לאמה טכן לא
עבד איסורא כי היכי דפרכין כג'ט אף על פי ש'
טהו מופנא משני דרדים : ומזהרין לכ' ז'לה'
כח' הכיא דכרי התוספות דלקמן וכתב שזאת
הג'ט אינה מופנא ולדבריו ז'ל' קשה זאת הקושי ומה
שכתבתי הוא העיקר :
כתבו התוספות ז'ל' דאכתיוכו :
וקשה דנראה דקושיא ז'ל' הוה מתורצת
כמה שתירצו לקושיא הקודמת דכתר דגלי קרא'
שיונא כיוכל אף על גב דעבד איסורא כמו כן כ'
נתר' עכשו ונראה דכתר דגלי קרא שיונא כיוכל
אף על גב דליכ' למימר שח' יטמע בין הנוים כמו
כן נתר' ובאמר לענין גאולת קרובים דכתר דגלי
קרא שיונא כיוכל דין הוא למולף גאולת קרובים
אף על גב דלא שייך לא יטמע אי לא הוה קרא א'
דפרכא דלא יטמע חשוכה יותר
מכרכא דעבד איסורא דפרכא
דעבד איסורא היא משום קנס' דנקנס' אבל פרכא
דלא יטמע היא פרכא נמורה משום דשייכא בתר'
העבדות והוה קליף אדעת' דמעט' ז'ל' לא ילפינ'
ע' עמינא פ' הקשו התוספות קושיא ז'ל' :

כראש דיש לחלק ולו' דדוקא כההיא
 דלעיל תירצו התוספות שפיר משום
 דיוכל הוה בעינן למולף מגוי אלא משום פרכא ד'
 דעבד איסורא הוא דלא יליף ליה אכל הך קושיא
 שהקשו התוספות דלא יטמע היא אפילו כמוכר ע'
 עגמו דלא בעי למולף ובל מגוי דנכרך עליה וגם
 לית ביה שום פרכא ולכן הקשו התוס' מה שהקשו
 ותירצו התוספות דהאי קברא דלא יטמע אינה כ'
 כתובה וכו' : ונראה דדוקא לענין ג' ש' אמרו
 התוס' כן אכל לענין מה מנינו פרכין שפיר הך
 פרכא ויהו שהתוספות עשו אות' בדין פרכין כד'
 בקרוט' וכבר דמותי אותו שם בקוף דכרי על אותו
 הדיוכור : ולפי קשה כמה שה' ה' ר' מאיר שכתבו
 התוס' בסמוך אמאי לא יליף ק' ומכרתי בית דין
 יהא נגאל באלה ומה נמכר לגוי שאינו נגאל כשם
 נגאל באלה וכו' דמה נמכר לגוי דין הוא שיגאל
 באלה משום דשייך ביה פרכ' דלא יטמע בין הגוים
 דהא על מה מנינו ועל ק' פרכין הך ערכא :
 ונראה דנהפוך הק' למקומות ונאמר ומה שם שאינו
 נוגע בע' הנמכר לגוי והוא בע' הנמכר לישראל
 גאולת קרובים וכו' והשתא ליכא למפרכ' מידי וגם
 פרכא דעבד איסורא גם כן אינ' אף על גב דהוי ק'
 דשייך למפרכ' לה וכמו שכתבתי למעלה .

התוספות

אמר קרא יגאלנו הקשה ה'
 מאיר וכו' כדברי ה' נראה
 תמה הרב מוהר"ן ל' כ' ח' תמיהות בתחיל' כתב
 חס' נאמר שכותבו הוא לומר שאחר שכתב אלה
 אמאי לא יליף בק' וכו' ומאי קושיא היא דא"כ
 ומאי קאמר ומה מי שאינו נגאל באלה היינו דאי
 לא כתיב באלה הוה אמינא הכי אכל אחר דכתי'
 באלה אה' דעבדין ק' וכו' ואם כונת ה' מאיר
 במה שהקשה הוא לומר רבין דהו' תרי קלי וחמורי
 דסתרו אהדדי יומא כל חד וחד תיקום אדוכתיה
 ולמה איצטריך באלה א"כ למה לא תירצו התוס' ש'
 ההא תירוצא דפ' דחולין כההיא כריתא דתנינא
 פרה בשחיט' וכו' והקשו בתוספות וכו' ותירצו דלא
 הו' הקל וחומר אלא כמו מה מנינו ע"כ :

הנה

הרב מוהר"ן ל' ז' ל' ביה נראה
 שלא הסכים לאמיתות הכלל אשר
 בידינו וזה אחר שדע שכל מקום אשר ימצא כ'
 כתוב בתלמוד תרי קלי וחמורי ובעי למולף אחד
 מחבירו לא מקרי תרי קלי וחמורי דסתרי אהדדי
 ואיצטריכו קראי בכל דבר ודבר למעט דלא יולף
 במה מנינו אכל מ' כשעשה נדדי הק' וה' נדדי
 אחת לפי שעשה הק' עם הפסוק שמגלה לבסוף
 ואינו מכוב במה שאומר ואוכיר לך שנים או שלשה
 מהם ומשם תכין ותשכל ככל אשר תעשה .
 דאמורה ביה פרכין דבעי למולף חליצה באשה מק'

דיכמה וגט ביבמ' מק' דאש' ואיצטריכו תרי קראי
 למעט הק' הא' באשה דממעט חליצה מכבר כ'
 כורתה וכו' ביבמ' דממעט גט מדכתיב נעלו נעלו
 חין מידי אחריו לא ומעיקרא דהוה יליף ק' ה'
 הק' שהיה עושה היא אחת כדדיו' דהא כריש'
 פרכין דקאמר ותהא אשה יונאה בגט מק' ומה
 יבמה שאינה יונאה בגט וכו' הנה כשעשה נד' זה
 ואמר ומה יבמה שאינה יונאה בגט הוא אחת ויניב
 שאינה יונאה בגט כדכריש' לקמן בשמעתין וכן פ'
 רס' ז' שם . וכן כשעשה הק' השני כדף יד'
 שתהא יבמה יונאה בגט מק' דאשה ומה אשה ש'
 שאינה יונאה בחליצה יונאה בגט כן הוא האמת
 שאשה אינה יונאה בחליצה שכבר נתמעטה מקפד'
 כורתה ואו לא הו' הנך קראי לא הוה עבד ק' ד'
 דהיכי מצי למימ' ומה אשה שאינה יונאה בחליצה
 דמי ואמר לי שאינה יונאה בחליצה אכל הוה יליף
 יבמה מאשה במה מנינו ולא הוה עבד ק' והיינו
 דאמרין בעלמא דאי לא הו' תרי מועטי הוה ולפי'
 כמה מנינו והוא בלא ק' .

המקום

השני הוא במקום חולין כפ' ק'
 גבי מתניתין דכשר בתורין וכו'
 ובבביתא וקאמר התם והיו תורים כשרים נקטנ'
 מק' ומה בני יונה שלא הוכשרו בגדולים וכו' ופירש'
 דש' דעכובא דגדולים יליף לקמן וכו' וכונתו ז'
 מכיאר' שכוונתו לומר דהק' הוא אחת כדדיו' עש'
 הפסוק שכבר יודע אותו שהתלמוד מוכיחו לקמן .

המקום

השלישי הוא ג"כ בחולין באהו
 הכרך עימו כשר כפרה פכ'
 בעגלה וכו' ובעי למולף שתהא כרה כשר כעריכה
 מק' ומה עגלה שלא הוכשרה בשחיטה הוכשרה
 בעריכה וכו' וכרש' שלא הוכשר וכו' כדיליף לקמן
 וכשיעא שאם לא היו הכ' מועטים לא הוה יליף
 מק' ואכל הוה יליף במה מנינו פרה מעגל ועגלה
 מפרה . ולכן מקשים התוספות ז' כשם ה' ד'
 מאיר קושיא עגומה דהיכי קאמר ומה מי שאינו
 נגאל באלה כיון דלא ידעינן מיעוטא דיגאלנו
 והשתא הוה ש' דליכ' שום קרא אש' כן היכי עבדי
 ק' ואו' ומה מי שאינו נגאל באלה וכו' דכיון דליכ'
 קרא דיגאלנו אדרבא מנינו למולף השתא ק' וכתב'
 דגלי קרא דבאלה למעט שם ונימא ומה מי שאינו
 נגאל כשם נגאל באלה וכו' וכונת רבי מאיר היא
 שאין הכנה בעשיית הק' שעושה הכריתתא אש' לא
 דקיס ליה מקודם לכן קרא דיגאלנו והרב מוהר"ן
 ל' ז' ל' אהא כמדומה שהבין שמה שאנו אומרי' בעלמ'
 דמאיך אמה מנינו כתי' קלי וחמורי היינו לומר
 דמכלי שום מיעוט מפכוקים עבדין ק' אש' מאחר
 וכמיכן אמה מנינו וזה אינו כדפרישית .
 ענה הקשה הרב סנהר' כל כמה תירצו התוספות

עצמות יוסף

האשה נקנית

דאיכא למכרך מה למכר לגוי... סכן ונאל במיתת הארון דאיכא למימר שדה אחוה יוכיח שאינו גוי... במיתת הארון ונגאל כאלה ותיחך דאיכא למכרך מה לשדה אחוה סכן לא עביד איכורא... ומראה דפרכ' זו אינה דהא אבתי תקשי לן דנחזרי הק' למקומות ונאמר ומה שש שאינו מוציא במכר לגוי מוציא במכר לישראל גאולת קרובים שבוהב בגוי ה'ד שבוהב בישראל וכשנסקה ונאמר מיתת הארון תוכיח שמוציא במכר לגוי נקשה ונאמר מה למיתת הארון סכן אינו נוהב בשדה אחוה תאמר גאולת קרובים שמוציא בשדה אחוה והשת ליכא למכרך מעביד איכורא ולא מדי: ואם נקשה ונאמר חליפין יוכיחו שמוציא בשדה אחוה והינו מוציא בע' הנמכר לישראל נשיב ונאמר מה ל' לחליפין סכן אינו מוציאין בגוי מה שאין בן בגאול' קרובים שבוהב בע' הנמכר לגוי:

עוד

הקשה מהר' אדרבי במ' התוספות בסמוך שדה אחוה יוכיח וכו'. דשדה גופיה כילף ליה כק' ממכרוהו כ'ד שיהא יוצא בש' לישראל סכן יפה כחו ליגאל מיד ש'כ'ה'ג פרוץ לקמן ב'גויא דנגאל לחנאי' ושדה אחוה הורע כחו ליגאל מיד בשנה ראשונה: וליכא למכרך בקושיית ה'ד מאיר מה למכר לגוי סכן לא שייך ביה לא יטמע בין הגוים וכו' דהא אפשר להחזיר הק' למקומות וליכא למכרך ולא מדי:

נראה

עוד

הקשה הרב מוהר' אדרבי לתירוק התוספות דאיכא למימר מוכר עצמו יוכיח ותיירוצו ככון דמוטו וכו' תשיג נפקא לן גם כן מיתת הארון:

ודע

שהרב מוהר' ריב' סכך בע' הנמכר לגוי אי עבד איכורא או לא ובאמת מרדכי התוספות כדכור מאי קאמר נראה דאין סכך כדכר שהרי הקשו דגבי מכרוהו כ'ד דין הוא דליקפס' מטעם דעבד איכורא ולדעתו ז'ל דמקש' לעיל התוספ' דלא דמי איכורא דמכרוהו בית דין לא יכור במכר לגוי ודוחק: ולקמן במ' התוספות שדה אחוה יוכיח וכו' ותיירצו דאיכ' למה מה לשדה סכן אינו יוצא במיתת הארון וכו': קשה דנרצע יוכיח שיוצא במיתת הארון ואינו יוצא בש' ונראה דאיכא למכרך מה לנרצע סכן אינו יוצא בגרעון בסף אך קשה דשדה אחוה יוכיח דיוצא בגרעון בסף ואינו יוצא בש' ואם נקשה ונאמר מה לנרצע דלא שייך ביה לא יטמע בין הגוים נחזור הק' לשקומות ולא שייך למכרך ולא מדי: ונראה דשייך למכרך מה לשדה אחוה סכן הורע כחו ליגאל מיד והשתא ליכא למכרך מדי

ואם יעשו התוספות פרכא ממיתת הארון... דהתחילו בהך פרכא למעלה כדכור ונא' לכו כיימו כה' ואף על גב דאיכא למימר נרצע יוכיח סמוכ' אהך פרכא כשנחזור להקשות מה לנרצע כדכוריש' קשה לפי מהר' אמואי דחיק בגמרא למעבד ק' ממה שהא סקר ולא עשה ק' צודק וליומא ומה מי שאינו יוצא במיתת הארון יוצא בש' ע' הנמכר לגוי שיוצא במיתת הארון אינו דין שיגאל בש' וז'ע:

עוד

ויש

רבי וקשה

לדקדק למה לי קרא גבי ג' לעינין ויכל דמוראי צטריך קרא למעט ש' ידענין ליה דהא איכא למימר שדה אחוה יוכיח: יוקי הגלילי סכר וכו' כיון דפסטיה דקרא הוא דנגאל בקרוב' הא באחר לשעבוד מוציא כשנת היוכל וכמו שכתבו התוס' אמאי איצטריך ה' יוקי הגלילי לומר ויקרא נדרש לכיוו' וכו' ולשתוק ג' כ' מקרא דנגאל דהוי גאולת אחרים וכו' דמ' התוס' דפסטי' דקרא הוי הכי היינו כתר דכתיב ונגאל דהוי גאולת אחרים:

עוד

קשה במאי דקאמר אי לאו כלה ה' מוקרא נדרש לפכיו ולאחריו דהא אמאי איצטריך למה הכי לימא אי לא הוה קרא דבאלה אלף אכ' לא יגאל היינו אומרים אם לא יגאל בכל מיני גאולות בין דקרובים בין מאחרים יוצא כשנת היוכל הא לאו הכי הוי לשחרור: ונראה דאי לא הוה קרא נדרש לפכיו ולאחריו הייתי או' דאגאולת עצמו דוקא קאי אבל גאולת אחרים סכרא הוא שיהיה לשעבוד כד' שיגאלוהו אחרים מטעם לא יטמע בין הגוים להכי איצטריך קרא לגאולת עצמו למשדו אלפכיו ולאחריו דכלן לשחרור:

אי

הכי הדרא קושיא לדוכתא הך א' ה' פ' דמעיקרא הקס' כאלה למה לי כלומר דליכא למימר דאתא לדרשת רבי למעט ש' ורבי יוס' הגלילי ור'ע לא פליגי שא' אי מקר נדרש לפכיו או לא דהרי הם הוכירו כדכריהם קרא דבאלה ויכדו על זה הפסוק כל דכריהם ולהכי פרוך א' ה' באלה למה לי ומשני אי לאו כאלה וכו' השתא פרי' א' ה' כל' אי אמרת בשלמא דלא פליגי בקרא ד' דכאלה אלף אי מקרא נדרש לפכיו או לא לא קשה הך קושיא נהי דקשה לך הכרייתא שגרא דבקרא דכאלה פליגי אלף השתא דאמרת דכהך פליגי ק' ודוחק: וז' עוד דמעיקרא קאמר דפלוגתא דה' תנאי הוי במקרא נדרש לפכיו או לאחריו והייתי אומר לדעת ר'ע דחיק ליה קרא דאלה אף על גב דה' למכתב אלף כאלה כד' לקיים סברתו ד' דמקרא

עצמות יוסף

האשה נקנית

דמקרא נדרש לאחריו וכו' אבל השת' דאמרת דככל דוכתא אמרינן דמקרא נדרש לפניו ולאחריו ח"כ הדרא הקשיא לדוכתא דלמה דחיק ר"ע בהך כ באלה בהך דוחקא כיון דכ"ל בעלמא דמקרא נדרש לפניו ולאחריו לידרוש ליה כר' יוקי הגלילי כדי ליישב יותר קרא דבאלה ובכו' בסקרא קמפלגי נראה דלרבי יוקי הגלילי לח הונרך בגמ' לתת סברא דהא לא קשיא ליה ולא מורי חלא אינטריך לומר סברא לרבי יוקי הגלילי כי היכי דלא תקשי ליה סברת ר"ע.

תוספות

ורבי יוקי הגלילי וכו' ולס' דגרסי ליה נרא' להר"ם דה"פ וכו' לכ"ה הר"ם דלא בעי לרבי יוקי לא משום דאחר אינו כתוב בפירוש א"כ כשתירץ לו דאחר ג"כ כתיב מונבאל מאי האי דהדר פריך מ"ה הדרא קשיא לדוכתא דהא השתא לא קשיא ולא מידי וכבר ה השיב על מאי דפריך ליה ונראה דלהך גירסא פריך גם כן ארבי עקיבא האי באלה למה לי גאתרווייהו פריך ואל' הדרא קשיא לדוכת דקאמ' היינו לר"ע וק"ל.

זרבי

האי וינא וכו' לא בעי למאי אתא יש לדקדק מה חילוק יש בין למאי אתא למאי נקט: ועוד דבאו מבעי ליה שאינו יונא מתחת יד גוי כבר דאתא לומר דלא נטעי שיונא קודם היובל והא ודאי הוא בגוי שיטנו תחת ידך והיינו ממש תירוצ הגמרא לכדתניא וכו' והכנת דבריה כך היא דלא בעי כוליה קרא למאי אתא דהא ע"כ אינטריך קרא לומר וא"ל לא יגאל בלא וינא דהא לרבי יוקי הגלילי דכשאר כל אדם לטעבוד אינטריך לומר וינא בשנת היובל לומר ש' שישתעבד האחר בו עד קודם היובל וכמו כן לרבי כיון דבאלה ממעט שם אינטריך וינא לומר דעד אותו הזמן לא יונא ומ"ש התוספו שאינו יונא הכוונ' לומר שאינו יונא בשם ומקרא דאלה לחודיה אינו מושמעות המיעוט כ"כ מוכן אבל יוכל יתירא למאי אתא ומשני לכתניא וכו' שלא יבא עליו בעקיפין לזאת קודם היובל אך קשה דנהי דלרבי יוקי אי אינטריך בשנת היובל דלא נטעה כיונא דאיירי וינא מיד ויהיה מוכן כשאר כל אדם לשחרור אבל לר"ע למה לי קרא דעד ש' היובל וכי היכי דפריך לר' ה"ל למפרך לר"ע וצ"ע:

תוספות

בגוי שיטנו תחת ידך ואל' וכו' ויל' דאי מהתם הא בגוי ונתת תחת ידך וכו' ויש לדקדק דדכרי הכרייתא בותרות את דכרי התוספות דהכרייתא אמרה או אינו חלא בגוי שאינו תחת ידך וכי מה אפשר לו לעשות והיכי מצי לדיעת בגוי שאינו דא"כ מושב

עור

הקשו למ"ד גול הגוי מותר וכו' וקשה דאפילו למאן דאמר גול הגוי אסור מנז לאקשווי דכפרק הגוול ומאכיל דף ק"ט אמר רב הונא מנין לגול הגוי שאסור שנא' ואכלת את כל העמים אשר ה' אלהיך וכו' בזמן שמסורין בידך ולא בזמן שאינן מסורין בידך נמשך דגם למ"ד אסור היינו דוקא בזמן שאינן מסורין בידך: ונר' דמ"ד גול הגוי מותר שאמרו התוספות היינו רב הונא ומאי דמותר היינו כיטנו תחת ידך כדררש ליה מואכלת ויש לי עוד מקום לעיין בזה וק"ל.

פסקא דף י"ו

בשטר מנלן קשה כילף מק' ומאשה שאינ' יונאה בשם ויובל ואפילו הכי נקנית בשטר אמה העבר' לכ"ס דהא עכד' מהכנס לצינאה וכדפריש' בריש פירקין מה לאשה שכן נקנית בכיאה שפחה כנענית תוכיח מה לשפחה כנענית שנקני' בחוקה אשה תוכיח ונראה דמה לתרווייהו שכן נקנים בפרטה מה שאין כן באמה העבריה אבל קשה דכילף עכרי מהאי ק"ו דנקנה בפ' וזה וכמו ש' שכתבתי למעלה בדיובור מוכר עמנו מנלן:

ונראה דאי לא הוה קרא דהיקשא דאחרת הייתי ממעט שטר באמה מדכתיב באשה וכתב לה והיה אמרינן לה ולא לאמה ואף על גב דלעיל דרשינן ואימא לה לשמה ואינטרי מיעוטא דנעלו גבי יכמה מ"מ גבי אמה הוה מועטין לה משטר: עוד נראה לתרץ תירוצ אחר עיין מה שכתבתי למעלה בד"ה מעיקרא דדינא פרכא.

עור

קשה מאי בעי בשטר מנלן דהא מדאינטריך דה"א דובעלה למעט ביאה באמה כדררש לעיל דף ט' שמעינן דאמה נקנית בשטר מהיקשא דאחרת דהא לא אינטריך ה"א חלא כי היכי דלא כילף ליה כהיקשא דמק' דיבמה לא אתי כדאית התם ומאשה גם כן איכא

עצמות יוסף

כדכא עכ לית לן למילף אלח מהיקשא ונראה
דלרב הונא שפיר מייתי מהיקשא ואין לן דלסתוק
מהיקשא דאינו מיותר דהא רב חבדא לפי הקסד
לח הוה דרש ליה ולרב חבדא אינטרין קרא כי
היכיר דלח כילף ליה מאשה ויהיה אדון כותבו ולכך
הוכיח מלח תגא כנחת העברי דהוי דומיא דמוכ
ערהו דבעל הסדה כותבו

בשטר

מנלן קשה כיו מדמויא מוכנים
ובדלח מוניה כמו שפרש' לקמן
ולא גרע מעבד כנעני וככה לן כתבו התוספות
למעלה דף ד' בטס ה' דנתחל דכסף באשה ידע'
דנקיית הויל' ויואשה : ונראה דהתם שאני
האב לן קנאה בכסף מאי גרעא איכא וכטע אין
לומר בן ולא דמי' הך שטר להך שטר :

לא

תגא כנחת העבדים אבל נקיית היא
וכו ומיעוט נזיאת ראשי אכרים כתבוהו
התוספות לקמן דף כ' דאינטרין קרא דלח כמא
דלח גרע מעבד כנעני ומוהר"ר אליה מורחיו ליה
בכחורו לרש' פברשת מטפסוים הק מהי תיתי ל
לרבווי ותירין דמק' דעבד כנעני אתיא : וקשה
דאיכא למפרך מה לעבד כנעני שכן יוגא בחליפין
והוא כתב זל דאיכא לומר אמה העבריה תוכיח
ואין גרין י' כח מאמה דארש' דרינא סיך למפרך
שהרי התוספות כתבו לעיל דף ח' שעבד כנעני
נקנה כחל' בין גב לדעת התוספות דלקמן ק' כ'
דפרש' וזכר דס' ל' רב זל דאינו יוגא בחליפין
דאיכא כ' ונתא דרכותא עלה . איכרא שהרב
מותרין כתב בטס רש' זי לא בחליפין וכ' רש'
בפ' השולח והרב הנה' יסר ביאורו על דברי רש'
זל' וליכא למפרך מה לעבד כנעני שכן נקנה ב'
בחוקה דאבשר שאמר הרב זל דמקנייה לניזאה
לא ברכיבין לדעת רבי' וכן דקדקתי למעלה דף ד'
מדבריו זל' הך דעת התוספות שכתבו ברה' מ'
ועיקרא דרינא פרכא דפרכינן מניזאה להכנה
כתב הרב טס זל ח' קנימא דהיקשא
אתא להקיש עברי לעבריה מה עבריה
מקניה בכסף כדנפקא לן מקרא דהפדה וכו' :

עוד

ויה קשה מאד דבכף בעבריה לא מהיקשא דאמה
נפקא לן אלח ממוכר עגמו לבוי כנש' דטס כמ' ש'
התוספות למעלה והוא זל עגמו הך לקמן בלשון
העתה חול שאף הוא מקייע פדיונה זל ואת' למה ל'
קרא דהפדה ללמד סוואשה בכסף תיפיק לי מ'
ההיקשא דעבריה לעברי מה עברי יוגא כגרעון
בכף וכו' ב' הך דבריו גרובין לי ביאור . ועיין
מה שכתבתי למעל' נבני מתני' ברה' מוכר עגמו וכו'
אמר קרא והתנחלתם אין לדקדק לשתו'
קרא מלח תגא כנחת העבדים
ומדאינטרין אותם ידעו דאותם בחוקה ולא אחר

האשה נקיית

ושטר לא מומעני מטעמי דאמרינן שכן מו' זל' כבת
ישראל ואין לומר דהוה מומעני שטר וחוקה דהם כן
לישתוק קרא מאותם ומהיכא ילפינן מי מעבד כ'
כנעני איכא למפרך שכן יוגא בחליפין :
ונראה דהוה ילפינן שטר מאשה ויהא אדון כותבו
כאשה ולהכי אינטרין קרא למעט שטר אי לא כ'
כתוב קרא דלא תגא כנחת העבדים לרכות שטר
אי כמי קרא דוהתנחלתם אותם אינטרין להביא
דלקמן אותם לכבירם ולא כנותכס לכניכס ומשה'
לא כריך בגמר ואיך האו והתנחלתם אותם מאי
עבד ליה :

אדרבא

חוקה הוה ליה לרבווי יש
לדקדק דהתם לא שייך שטר
דאמי הקנה ומטום הכי חוקה דוקא מהני אבל
כמקום דשייך שטר לעולם דקני מידי דהוה האשה
שכן מוניה וכו' : ונראה דבחוקה כמו גרין
שיאמר לו לך חוק וקני וכבר לא שייך ואכ"ה מהני
כמו כן היה ראוי שלם רנה לכת בלו אינו דכה ל'
לעגמו בקרקע זו דמהני ואכ"ה הכי לא מהני ביה
כי אם חוקה חלמא חוקה עדיכא וק' :

ולעיקר

מקבית הילכותא כתב הרמב"ם
בפירוש המשנה זל ונא' באמה
העבריה אם אחרת יקח לו היקשא לאחרת מה א'
אחרת כשטר חף אמה העבריה בטע' ו' לאוד ע' ע'
מאמה וכו' כבר מדבריו זל' דלהנה בעולא ותימא
דכסמין כתב דשט' אמה העבריה איכ' כותבו כרב
חבדא ונראה דבלשון קצר דבר וכוונתו היא מאי
דמקין כמקביל להכי אפני אם אחרת וכו' עט'
שהוא דחוק מאד בדבריו זל' .

בשלמא

כסף וכו' הוה ליה לאתויי
קרא דהפדה דמיירי ביש'
ומיירי בויזיאת אלח דמייתי מהך קרא חף על גב
דאיירי בגו' משום דמיניה נפקי שוה כסף בכסף
וכא' התוספות כריש פרוין ברה' כפרוטה :
תוספות לימא ליה וכו' תימא אמאי
פריך תלמודא וכו' ויפקירנו
וכו' התיב' הקשו ככאן מן היקשה משום דס' ל'
דלימא ליה כאפי' תרי זיל לאו היינו הפקר אבל
כפ' ש' לח כפי הנראה מדרקדוק דבריהם שהבינו
דלגמ' ליה כאפי' תרי זיל היינו לן דופקירנו והקשו
דאכתי לא משני ולא מדי ע' ש' :

ובמה

שכתבו התם כסמו מדלא חשיב
במתני' שטר וכו' יש לדקדק כיומא
דתגא דמתני' תנא ושייר ואת' מאי שייר דהאי
שייר שייר הפקר ונר' דהפקר לאו שיירא הוא
לפי שהפקר הוא שהאדון מקלס עגמו מן העבד
גלס דמי' להנך וכן ראיתי שכתבו התוספות ככרן
הס' לן

החולץ דף מ"ח והשתא ניהא דפרדך לקמן מאי שיר דהמי שיר וגם לתירון התוס' נוח דלא שיר לו שיר שטר :

תוספות

והרב שמחל וכו' אבל אם לא היה גופו קנוו היתה מחילה מועלת כפי כלל קנין וטעמא מסוס דקנין חשיב כשטר ודוקיבא דגופו קנוו בעי שטר וכך התוס' בהדיא ככ"מ כפ' המקבל דף ק"ב :

פיסקא

יתרה עליו וכו' חמר רגש לקימ וכו' קשה דוהא הכת יוצאה מרשות אביה כמיתת הארון מק' ומה מותת האב שאינה מוציאה מרשות הארון מוציאה מרשות האב מיתת הארון שמוציאה מרשות הארון א"ל שיוציאה מרשו האב מה תאמר שם יוביא שמוציאה מרשות הארון ואיפה מוציאה מרשות האב מה לשם שכן אינו מוציא בהרצת תאמ' מיתת הארון שמוציאה בהרצת ולכא לזכרע דיוכל יוכיח דהיא גופא תינתן דתהא הכת יוצאה מרשות אביה מהך ק"ו ענינו ולריש לקיש ניהא דליכא למי' ומה מיתת האב שאינה מוציאה מרשות הארון דלרדיה מוציאה מרשות הארון מק' דקיימא' אב לרדך דהך ק"ו דריש לקיש פריב הוא ק' דנעביד ק' ושיהא מוציא מיתת הארון מרשות אביה ואין לומר דלרבנן איכ' למעבד ק' וחיבבא ונימא מיתת הארון שאינה מוציאה מרשות אביה מוציאה מרשות האב שמוציאה מרשות האב א"ל שמוציאה מרשות הארון והסת' הוותרו קלי וחמורו דהתן אהדדי ותיקוס כל חד וחד דאובתי דליכא למי' דולפי' אחר מחברי' בזה מנינו כיון שאין כל אחד קותה ק"ו של חמורו וטעמא דחמורו התוס' כפ"ק דחולין כגוניה דכטר פפרה פסול בעגלה דכל היפא דהכ' קלום וחמורו הו' ממקומו לא אמרי' דפטיך אמה מנינו והפא נמי נימא הכי וכיון דהא' לו כמייך אמה מנינו אמרי' תיקוס כל חד וחד אדובתי ולא ילפי' כלל דהא' מ' הקושיא במקומה קיימא דהא' איכא למעבד ק' ומנישאים ונימא הכי ומה רשות הארון דמיתת האב אינו מוציאה מרשותו רשות הארון מוציאה מרשותו אביה שמתתו מוציאה מרשותו א"ל שמתת הארון תהא מוציאה מרשותו והשתא כי תחזור ותעש' ק' מרשות האב ונימא ומה רשות האב שאין מתת הארון מוציאה ממנו מתתו מוציא ממנו רשות הארון שמוציאה במתתו א"ל שיוציא' במתת האב אמרינן דילמוד כל א' מחבירו בזה מנינו דהכי אמרי' בכלליה תלמודא דבהך קלי וחמורו ילפינן בזה מנינו כיון שהם קלי וחמורו של נושאים ולא קלי וחמורו של מקומות עם שבאות אבי מנינום בכלל זה ככתב למע' בדף ה' באופן שהקושיא לרבנן במקומה עומדת ונריבא עינן :

עור

יש לרדק דיהא מוציאה ממת הארוס מרשות אביה כק' ומה כגרות שאינה מוציאה מרשות הארוס מרשות האב מיתת הארוס שמוציאה מרשותו א"ל שיוציאה מרשות אביה ויש לו כיון דע"כ גרות אינה זקוקה ליבס ועל ידי מתתו נוקקת ליבס דין הוא שלא יהא מתתו מוציאה מרשות אביה כיון שע"י המתה עדין לא יוצאה לגמרי מרשותו שהיא זקוקה ליבס ויש עוד קלים וחמורים וכרכות משונות לדעת ריש לקיש וקיימתי בהם לפי שאינם לענין ההלכה :

תוספות

מיתה שמוציאה וכו' וא"ל חופה תוכיח וכו' ואף על גב דהחופ' לא עביד ולא מירי אט' לא נתן קורס כהך אפי' איכא למפרך דחופה אחר כהך אינו מוציאה בארון ולטעם שנתנו התוספות שאם חופה קונה וכו' היינו דוקא בחופה שלא מדעת הארון שאם יהיה מדעתו ויבניקנה לחופה הוא הדין שיוציאה מרשותו אבל חופה מדעת האב שלא מדעתו של הארון הוא דאינה מוציאה ומטעם שכתבו התוספות ומיהך חופה איכא למימר חופה תוכיח שמוציאה מרשות אביה ואינה מוציאה כשיבניקנה אביה לחופה מדעת עצמו ולכך תירצו מה לחופה דהו' מדעתו של אב וכו' :

ובדף

ק"ו שפשה ריש לקיש יש לגמנס דהנה הקיימתי הנעש' ברשו האב אינם מוציאה מרשות הארון אלא הקיימתי הנעש' ברשו הארון הם המוציאי מרשותו ומהא' בעי למיל' שמית האב הנעש' ברשות אביה יוציאה מרשות הארון ואע"ב דלא מהני הך פרכ' לחד מחדא' כד' דמהני לחדא' מתתני' ובכרי התוס' פ' ד' מה לקיימתי אבא' בזה כס"ד רב שסת וכו' וכת' הבא נמי תנא ושיר' : קשה דמאי שיר דהאי

מתיב

שיר' : וכו' דשיר שטר דע"כ מעניקין לה ופרדך והא' ארבע קתני פ' ושטר אין נריך למתני' דכל' מהך כפקא לן דמאי שנא : ודע דמאי דמשני לע"י דלא תנא אלא דבר שיש לו קנבא היינו דוק' כחלוק' ע"ע ואמה העכריה אבל הנרצע קתני ביה מיתת הארון כמתני' וק"ל ויש לרדק למקשה דפרדך ליתני מיתת אב היכי הוה מתיישב לרדיה מיתת הארון דלא קתני ליה גבי אמה : ונראה דהיינו מאי דקאמר בסמוך ה"כ מכתבא' אבל הוא דבר קשה שיעלם וה מעיבי המקשה וכדוק אפטר דהוה ק"ל דאמה העכרי' לא היתה יוצאה כמיתת הארון ולא הוה דריש היקשא דאף לאמתך אלא להעניקה כדוקא :

עור

יש לרדק כהך דפרדך רב שסת דהנה דמיתת האב מוציאה מרשות הארון שפ' ו אכל לענין עניקה אין מעניקין לה ולכך לא קתני

עצמות יוסף

ונראה

קתני לה בהך ברייתא
שאם היתה מוניה מרשותו לא
גרע משכר ויובל שאף על פי
שאינו משלח מעניק לה ודוקא כורח וינא כנרעון
כסף הוא דאין מעניקין כדיליף מקראי לקמן :

**וכת
עור**

דבר שיש לו קצבא וכו' ומכניא
דנק היינו אדבר שיש לו קצבא וק"ל
יש לדקדק אמאי לא פריך רב ששת
מרישא דהך ברייתא כמו שהקשה ל
לקמן רב עמרם והק' מסיבא ממלתיה דר"ש ואפש'
דק"ל לרב ששת דלשון ג' דנקטי ת"ק במלתייהו לא
הוי כ"כ בדיוק כמו מכניא דנקט רבי שמעון ח"כ
דאי פריך מרישא יאמר ריש לקיש אגא דאמרי כ
כר"ש לכך כריך מסיב' דמוסיבא נמי קשיא ליה וק"ל
רב עמרם וכו' תיובת דריש לקיש
מתיב

קשה אמאי לא משני מלתא דלא
כתיבה בהדיא לא קתני כי היכי דקאמר אליבא
דרכ הונא כריש פרקין דלא קתני חופה משום ד
דמלתא דלא כתיבה בהדיא לא קתני : ואפ'
דלא משני הכי משום דק' ודריש לקיש פריבא הוא
ועל זה קמך ואמר תיובתא דריש לקיש ואפשר לו
דמשום הכי פריך והא ר"ק ח' וכיון שכן כימא
דלא הוי תיובתא דמלתא דלא כתיבה בהדיא לא
קתני ומשני דק' פריבא הוא וכו' איברא דליפגא
דתיובתא דריש לקיש דקאמר בגמר' משמע דמנר
הברייתא ענינה הוי תיובתא : ואפשר לומר עס
שנכ מה שק' אליבא דרב הונא היכי קתני מיתת
היבס דהוי מלת' דלא כתיב בהדיא ומה שחילקתי
עס הוא דמלת' דתני תנא מכניא משמ' שהחלוק'
עס שוות ולכך הוי חופה מלתא דלא דמי להך
אבל בקיפא דלא תני מכניא לא חס להבי וחשיב
מיתת היבס והך בריית' נמי דלא תני מכניא להשוות
החלוקות אס איתא דמיתת האב מניאה ה"ל ל
למחשביה :

מה

לקימנין שכן כשתנה הגוף : הק"ו הזה
א"א להחזירו לנושאים וכאמר ומה אב
שאין מוניה כקימני מוניה ממיתתו האדון שמוניא'
מרשותו כקימני אינו דין שיוניאה מרשות האב
דאיבא למימר מה לרשות אב דין הוא שיוניאה
כמיתתו שכן מוניאה כחופה וק"ל :

הוספות

מה לקימנין וא"ת נעשה ק"ו
משנים ויובל וכו' וכת' מה
לשנים ויובל שכן מוניאין כע"ע וקס' דמיתת האב
כלמוד כע"ע בהיקשא דע"ע לעבריה : וכראה
דלא שייך מיתת האב כע"ע כיון שמעולם אין הכן
כרשות האב אבל באמה שהיא כרשות אביה שייך
לומר כן וק"ל :

האשה נקנית

אמר

משניתי ושלשתי מקכתא זו בלא לית
תשוכות כדפסות מחדש למהר"ל
והדמים חידושים כפרק זה וכתב כדיבור זה זל ואי
קשיא הך קשיא דהיכי קאמרי התוספות דלתי מ
מכניא דאי פרכי מה לשנים ויובל שכן קוני כע"ע
אמרינן קימניס יוכיחו והיאך יוכיחו הקימניס והרי
כתבו דהסימניס דמוניאין מרשות אדון לאו משום
קולא דקימניס אלא משום דאיהו לא זכנה כיהליה
אלא בעוד שהיה כמו עבשו שלא תשתנה הגוף ע
עכ"ל : ודבריו תמוהים דאחר שהתוספות כתבו
דטעם אומר מה לקימניס שנשתנה הגוף הוא מ
מהטעם שתיירו התוספות אס כן מה שחזרו התוס'
עוד להקשות מה לקימנין שנשתנה הגוף הוא משום
מה שהקשה הרב הכ"ז ודברים ברורים הם לעד :

עור

כתבו וז"ל דאיבא למפרך שכן מוניאין
מעבדות וכו' הקושיא מכוארת דא"כ
ביטלת כל הילפותות שבעולם כיון דפרכינן ממאי
דכע"ל למילף : והנראה דהתוספות עשיש פרכא
מה לשש וקימנין שכן מוניאין מעבדות כ"י ולכך מ
מוניאין באמה וזה תימא דבשלמא שנים ויובל
מוניאין בעלמא כע"ע ולכך מוניאין באמה אבל
בקימנין לא ראוינו שמוניאין מעבדות כי אס באמה
וכיון דבעלמא מנינו שמוניאין אכילו שלא בעבדו'
כמו שכתבו התוספות שמוניאין מידי קטנות כמו
כן נילף מיתת האב אף על גב דלא מנינו שמוניא
בעלמא מעבדות לזה נראה לתרץ דה"ל דאין
שייכי קימנין דע"ע ה"ה יונא בהס' ואס היה הדין
שהיה נמכר כשהוא קטן היה יונא כקימנין אלא ש
שאיין קען נמכר כע"ע בשום פנים וכן כת' מהר"אס
כפרש הלכך כיון דלא שייך ביה שייך ספיר למפרך
מה לשני ויובל וכימנין שכן מוניאין מעבדו דשפיר
היה מוניא אס היה חפשי מה שאין כן כמיתת האב
שלא מנינו בשום פנים שמוניאה מעבדות ואף על
גב דהיא גופא בעינן למילף חק' סיהא מוניאה מ
מעבדות מ"מ כל כמה דלא ילפינן פרכא היא דעל
מה הנר אכילו פרכא כל דהו פרכינן :

ועור

נראה לפרש ולומר להקשו הפרכא
הרמוזה למע' דא"א להוכיח דמיתת
האב הנעשה ברשות האב שיוניאה מרשות אדון
מקימנין ושנים ויובל שנעשה בבית האדון בזמן ש
שהיא בעבדות וז"ש התוספות שמיתת האב אינה
מוניאה מעבדות כלומר כשהיא בתוך העבדו' ואף
על גב דהיא גופ' כע"ע למילף מ"ו פרכא היא ודוק'
על חדא מתרתי או מתלת והדר דינא לא אחרא
מחדא כדפ' לעיל :

תני

חדא וכו' מאו לאו קשה מה הכרח
יש לומר כן : ונראה שיתבאר
עם שדק' למה הכרייתא דראשונה לא הזכירה דין
מוניאתם

יכול

ויאמרת שיהא לעצמה : וכראת דוה היה הכרת
 במקשה שאם הכרייתא היתה מדבר כשמת אביה
 ראוי הי שישמענו שמויאת לעצמ ולא לחיה דהך
 הנא אתא לאשמועי מאי דהוי לעצמה ולהכרס זה
 בעי לאוקומה כיוצאה במיתת האב דהשתא לא
 יתכן למתנו מניאה דכאיוה וזן מנאה המניאה אי
 קודם מיתת אביה ודאי דאביה וכה כה וכבר נשמ
 זה מהכריית האחרת דהוי לאבי ואי אחר שינאה
 במיתת האב טוב אינה נקראת אמה והכריית כאה
 לתת לנו דין באמה העבריה ומשני לא אידי ואידי
 וכו' ותסבול זה הדוחק דלא קתני מניאה כיון דק'
 של ריש לקיש פריכא הוא :

תוספות

והתנחלת וכו' וזל המ גדולה
 וכו' : וקשה דא"כ מאי פריך
 כפ' נערה שנתפתה דף מז' מנין שמעש הכת לאב
 טנא וכיימכור איש את בתו לאמה וכו' ופריך ואימי
 המ קטנה וכו' ומאי ק' ש' דכהכרח כל דקרא איירי
 בנערה דאי בקטנה לזה ל' קרא דהתנחלת כיון
 דקטנה שמעי מאמה ועב' מהני תרי קראי שדון
 סד לקטנה חד אנערה וזל דאותם דרש' לעיל
 חות בקטנה וכו' ופריך ואימי המ וכו' וקרא אינט'
 לדרשא אחרת ומשני כבדא הוא וכו' ומשמעות
 נפקא לן דלא יהא לאמה וכמה שתירצו דקרא
 אתא לקטנה כל דאעג דאוקמ' לכרייתא דלעיל
 דנפק בקימני' ה' דמני למי' דנפק כשני ויובל
 והו' קטנה ולכך מיייתי מיעט אחיה מקבא ד
 דהתנחלתם דאיירי בקטנה :

ויש

לדק לכאורה כדברי התוספות דלא
 מקשו ולא מודו דכימא דקרא אינטר'
 דבד' א' כיון דאמר כתב' לה מוכית קיימי במקום
 אב דהא הוה מהכקא ליה לתלמודא כפ' נערה
 דף מ"ג ומיייתי הך קרא דהבא והשתא לא דמי
 לאמה העבריה דאחר מתתה אין ליורש' שום
 שייכות בה ולא מוזנות :

אידי

ואידי דנפקא בקימני' ה' למימר
 הא דנכקא בקימני' נערות הא ד
 דנכקא בקימני' בגרו כגון שהיה אילובית כדאית'
 לעיל מוינאה טיכס ונראה דפשיטא דהו' לדידה
 א"כ עדיפא מוינא משכי :

יכול

שאני מרבה בורח וכו' : קשה
 לישתוק קרא מוכי תשלחנו ומדאינט'
 מעמד לן מי ששלחו מעמד ידעי' וינא כיוכל ואמה
 העבריה בקימני' : ונראה דאי' לאו וכי תשלחנו
 הייתי מרבה מעמד אפילו ינא כגרעון כקף דהא
 מעמד מקרי אבל השתא דכתיב וכי תשלחנו ינא
 זה שאין שלחו והשתא עמד הוי מיעט דאי' לאו
 מעמד הייתי מרבהו מוכי תשלחנו וק"ל :

אמר

מר וכו' ה' סלעים וכו' ור"מ מנייבא
 אתא לאשמועינן אין לרקד' דאתא
 לאשמועינן דלא נטעי' שיתן לנה' סלעים מכל' מ' :

זו שיש
 דכל
 זל ואי
 תי מ
 בע' ע
 נהרי
 משום
 יהליה
 וף ע
 נכתבו
 א מ
 התוס'
 א ממש
 ע'ד :
 מוניאין
 נ דא"כ
 ממש
 פרכא
 לכך מ
 ס ויובל
 אכל
 באמה
 בעכדו
 ת כמו
 שמוניא
 דאי הו'
 יה הדין
 אלא ש
 מהר"א
 למכר
 ודשכיר
 נת האב
 ואף על
 נראה מ
 היא דעל
 וכן
 הפרכא
 דמיתת
 שות אדון
 כיון ש
 אכאינה
 בדו ואף
 ייא ודוק'
 א אחר
 ה הכרח
 שיתבאר
 כייה דין
 וס

עצמות יוסף

שתינו לו דהא לא קאמר מכל המיני חלא מכל מין ומין ואנ' מיני דקרא קאי וק' ל' חמש פלעס מכלהו וכו' :

ואיכא

וקסה דהא לקמן פריך בשלמא לר"מ היינו דכתי' גאן גורן וייקב וכו' כנר דגאן גורן וייקב אינטריך למיני ט'ו פלעים : ונרא' דגאן גורן וייקב לאו דוקא דהא מרבי' לקמן בכלל ופרט וכלל כל המיני ולכך פריך ואימא וכו' ונאן גורן וייקב לכלל ופרט הוא דאחא :

תוספות

ונילף ריקס מעולת ראייה וכו' ויל דשמא הלכ' למשה מקיני וכו' : וקסה דהא קימא לן דאין דבין ק' מהלכה ולא טוס מודה מי' מדות טהתורה נדרשת בהם וכמו שכתבו בעלי הכללים וכיון שכן מאי פריך בגמרא ונילף ריקס מעולת ראייה כיון דבעולת ראייה לא קיימא לן דהוי משהו חלא מכח ההלכה : ונראה דהך ג' לא הוי ג' גמורה חלא כעין גילוי מלתא בעלמא : ונראה לי עוד הכרח לזה עם קושיא אחרת שנראה להקשות דמאי פריך ונילף ריקס מעולת ראייה למשהו דהא למושהו לא נריך קרא ד דקברא הוא מטוס דתפסת מועט תפסת וכלאו קרא ידעינן דהוי משהו : חלא ע"כ נראה דהך ג' אינה מיתרת ולא ג' היא חלא כעין גילוי מ מלתא בעלמא ולא שייך למפריך דלשתוק מינא :

תוספות

דלא דמי וכו' : ויש להקשות דמה לי אי כתיב חד ריקס לבד דכיון דהכרת תפסת יור פה לא תפסת במקומה עומדת אכתי תקשי נילף מעולת ראייה והייתי סבור לומר דרוק' סיכא דשיך לנילף מעבד טיך שפיר להקשות ד כיון דדמי לעבד טפי ילפינן מעבד ונקיים סבר תפסת מרובה לא תפסת משילמוד ממקום אחר מ מקרא דכאשר יברכך הילכך כדכעי למילף מריק' דכבוד פטיט שפיר מכאשר יברכך דמרכה ולא נקיים הסברא דתפסת מרובה לא תפסת דלא כ נוכר בגמרא הך סברא חלא כד פריך כהך סברא דעבד מעבד ה"ל למילף אבל קט' לי בזה דלא היה להו לתוספו' לומר דלעיל לא כתיב חלא חד ריקס אכבוד וכו' דאפילו הווי תרי ריקס חד אכבוד וחד אעולת ראייה היה חילוק זה עומד במקומו : לכך נראה לפרט דבשלמא כשיט' ללמוד מב' מקומות ומא' ילפינן ריבוי ומא' מיעוט אזלינן אחר המועט מסברא דתפסת ימן המועט לא ילפינן חלא מיעוט דמיוא דנתינה דשליש' של עבד אבל כשאין בכתוב חלא חד ריקס כיון שמאותו המקום ענמו אשר אנו למדים ממנו יכולין ללמוד דבר מרובה אי לא ילפי' חלא דב' מועט ממעט' ומכט' קרא דכאשר יברכך פירש' אבל כשאנו למדים מנתינה של עבד מיעוט

האשה נקנית

מכח תפסת מרובה לא תפסת לא מכט' קרא' דכאשר יברכך לגיורי כיון שמאותו המקום חין ט' טוס דבר מרובה ללמוד הימנו :

עוד

כתבו ותדע דהא כי יליף וכו' : נרא' שהתוספות מכריח' הדבר מנר' ענמו דהא לקמן גם כן שייך להקשו' הך קושיא ונר' לתרץ מה שהתוספות תירצו : והנראה שהתוס' הוקס' להו דאינס נריכין תירוצ' לקושיית' ולא כל' דאיכא לתרצו ולמומר דדוקא כד ילפינן מעולת ראייה דהוי משהו שייך למי' כאשר יברכך מטוס דמשהו אינו בכלל ברכה אב' כד ילפינן משליש' של עבד דודאי הוי בכלל ברכה אז מקיימי' הסברא ד תפסת מרוב' וכיון שכן אינס נריכין התום לתירוצ' זה שהם ז' תירצו וכיטול תירוצ' זה הוא דבגמרא פריך לקמן ונילף מופחות שכערבי' ומשני אמ' קרא כאשר יברכך חלא חף על גב דילפינן מופחות ש שכערבי' דהוי ה' שקליט דהוי בכלל ברכה אפילו הכי לא מועט' הכל מכאשר יברכך וכיון שכן נבטל תירוצ' זה ולא יש כידנו כי אם תירוצ' התוספות שיהי לכל המקומות שיש קושי' מהם והו' כונת התוספות באומרם ותדע וכו' כל' תדע ראייה שפ' זה הוא מ מוכרח ולא האחר מטוס דלכירוש זה ש' הא ד דלקמן כנר' לי :

יכול

לא יהיו וכו' ת"ל כאשר וכו' והשתא הוי הענק תענין לו כלל גאן פרט כאש' יברכ' חזר וכלל ואין אחת דן לא כעין הפרט אבל מליש' דגמרא הוה משמע דהוי פרט וכלל דקיימא לן דנעשה כלל מ'הף על הפרט ורכי כל מיילי וכן נראה מדקדוק דברי התוספות בד' לומר וכו' שכתבו והא מכלל ופר' דלעיל וכו' הזכירו הכלל כתחילה ולא חשו להזכיר כלל דכסוף וק' ל' : ודע דלרכי מאיר ממי מנאן גורן וייקב כמי שמעינן כלל ופרט וכלל חף על גב דאינטרו' לדידי' לחמש מכל מין ומין :

תנו

דכן כאשר יברכך וכו' א"כ מה ת"ל כאשר יברכך וקסה דהא אינטריך לכלל ופרט וכלל בדלעיל ודוחק לומר דלא דריש ליה : ונראה דהכי פריך להך דרשה למה לי וכו' כן מה תלמוד לומר הענק וכו' :

אם

נראה דהך ח"כ תלמודא קאמר לה ואינו דגרי הכרייתא דהא כפרק לו מניאות פריך לרא"כ עוריה האי הענק תענין מאי עביד ליה ומאי פריך ליה כיון דאינהו נופיה אמ' דברה תורה וכו' :

תוספות

למר למועטו כספיה וכו' לתירוצ' שתירצו התוספות ד דגרב' לאתויי וכו' קסה לגי' דגרסי דאבי' והכלל למעט' פרדות ופ' כספיה דהרא קושיא לדוכחא יק' :

יקב למאי אחת כיון דלפי תירו זה לל דאף על גב
דלא הזכי כי אס למעוטי כרדות דוקא פרדות ולא
ככפיים ועיין: ויש לדקדק שהתוספות היו יכולין
לייטב הגי' דגמרא למר למעוטי וכו' והולכת ממט
אל מקום הגי' שכתבו התוספות: ונראה דכיוונו
לפ' הגי' מכוונת ממש אל מה שבא עיקר הפסוק
שהוא לרכות.

תוספות

מרבח חמי וכו' פי' בקונטרס
וכו' וק' שגרא טרברי דשי' לא
פייכי ללל לקושייתם: ונראה שהייתי מפ' דגרה
אחוזה היינו גאולת קרובים דהקרוב הקרוב קודם
והכן קודם לאח: ולפי פי' זה חין מקום לקושיית
דאמאי לא קקט שקודם לחלה דכיון דמשום ק'
קדימה נגעו בה היינו הך אבל דשי' זל לא כיר' כן
אלא שאם מכר לבן שדה אחוזה אינה מתחלקת
לכהנים וזה לא דמי' כלל לענין חלה דהתם הוי
מדין קדימה לכך הקשו ואת' וכו':

אמה

העבריה וכו' קשה דמנרצע
חמי בק' ומה נרצע שאינו יוני' בשט'
הוא במתת הארון חמה העבריה וכו' מה לנרצע
שכן נקנה ברזיעה כמכר לבוי יוכיח מה למכר לבוי
למה לי קרא באמה העבריה ונראה דאי לאו
היקשה באמה העבריה הייתי אומר שאינה יונאה
במיתת הארון מהשוקא לע' ע בקרא דבי ימכ' לך
אחך וכו' דהא הוקשה אף לניחיות שאינה יונאה
בראשי איברים וכמ"ס התוספות כדיבור המתחיל
מוכר עמו מנא לן ולהכי אינטריך היקשה דאמה
לנרצע כיוכי דלא נמצע מיתת הארון בהך ה'
היקשה: איברא דאכתי איכא למירק כיון
דאכתי אפשר לקיים ק' והוקשה אמאי לא מקיימי'
ליה:

הקשה

הכתוב לנרצע חין להקשו לשת'
קרא דממעט מיתת הארון גבי
ע"ע מר' אינטריך הקשה דאמה העברי' לנרצע דאי
ע"ע היה יונא במיתת הארון גם אמה העבריה ה'
היתה למדה ממנו בהקשה דכי ימכר דהא ליכא
שוכ קרא מיותר לומר שאינו יונא במיתת הארון
אלא מהדתיב יעבד במשמעותו יעבוד אפילו לכן
ודע' דעובד את הבן מרשינה ולא כתב יעבדך כי
הך קרא דתיב ועבדך וכיון דארחיה דקרא כהכי
חין לבו שום יתור כפסוק דלישתוק קרא מינו וק"ל.

אם

כן נכתו קרא ואף לאמתך פרטי' א"כ
דלהקשה לחודיה אחת נכתוב וכו'.
דשי' זל לא פי' כדרך כל התלמוד דא"כ קאי אהך
דפריך והדין עמו משום דלא שייך עשייה במיתת
הארע ומתעשה לא שמעינן אללא ענקה דוקא.

או

אינו אללא לרזיעה פי' דוקא לרזיעה
דאי אמרת או אינו חלל אף לרזיעה
וכ"ס הענקה קשה דמאי הוי דקאמר חס כן
נכתוב קרא ואף לאמתך כן ופרטי' א"כ דלהיקשה
לחודיה אחת וכו' דהא א"ל לומר כן דהא כשהיה
מקופק אנלו חיי היה לרזיעה הענך במ"ס אחיה
לה וכיון דהקשה אחיה למיתת הארון כל שכן ד'
דאחיה להענקה אללא ע"כ או אינו חלל לרזיעה
דוקא קאמר אבל ענקה לא שמעינן כיון דלית שום
ריבוי בכתוב: ודל' זל כביאורו לחומש כתב או
אינו חלל אף לרזיעה ונ"ע לדעתו זל.

אם

כן נכתוב קרא וכו' ולקמן בעי נרצע
מנא לן דיונא כמיתת הארון ואין
לדקדק תיפוק לי מר' היקש הכתוב אמה העבריה
לנרצע ידעינן דנרצע יונא במיתת הארון דאי לא
היקס' כי אס לענין ענך לבד למה לי תעש' דאי לא
היה קרא לנרצע יונא במיתת הארון לא הייתי ד'
דורש יתורא דתעשה אללא הייתי אומר דכוליה
קרא להענקה אינטריך:

נמכר

לבו מנא לן וכו': קשה דלשתוק
קרא מיניה ומנרצע ואמה העבריה
ידעינן ליה כק' ומה נרצע שאינו יונא כאלה
יונא במיתת הארון וכו' מה לנרצע שנקנה ברזיעה
אמה תוכיח מה לאמה שיונאה בשט' נרצע וכו':
ונראה דקרא דוחשב אינטריך לאשמועינן בעלמא
דגוי יורש את אביו דת' אי נמי איכא למימר
שדה אח' זה תוכיח שנגאל כאלה וכו': אי נמי
אינטריך קרא דלא נילף שכיר שכיר מיש' או מוח' ו'
מוסיף על ענין ראשון ונמעט ביה מיתת הארון:

באן

שהורתו וכו' פרטי' היכא שלדתו וכו'
מחלף כיש' נמור: ונראה דרש'
זל בזה כיוון למ"ס התוספות דהורתו שלא בקדושה
ולידתו בקדושה חין רוח חכמים נוחה האנו משום
דאתי לאחלופי בישראל ואפשר שלא היה נרכרי
דשי' זל לשון זה:

תנו

רבנן יש בעברי וכו' ומוקלי לה כגון
שיערה יש לדקדק אמאי לא תני
ויונא כגרעון כסף מה שאין כן באמה היונאה כגט
שהיא המיועדת ואפשר דתנא ושייר ושייר רזיעה
דהא כברייתא לא קתני יציאות כדוקא דהא אינה
נמכרת ונשנת לא הוו מולי דיציאות אך ק' לרזיעה
לא מני למתני דהא קאמר בגמרא מהו דתימא לא
ליבטלו הלכתא מינא וכו' וכיון דלא שייך רזיעה
כאשה ליכא לממר לא ליבטלו וכו':

עוד

יש לדקדק אמאי לא קתני ויש בעברי'
שאינה נמכרת כנגיכתה מה שאין כן
בעברי' ונראה דזה לא שייך גבי אמה דהא
בכת' ישראל דעלמא מני למקט הכי
יג א כאן

עצמות יוסף

כאן

בחדש או וכו פרט: שעמד כדון כפת
אחת: וזו לרקדק לוקמא כלה

בחדש א' וכאן בעמד כדון כפעס חח כאן שעמד
כדון כשתי פעמים: ונראה דקממא דמלתא
מיד נמכר על עמידתו כדון ואין ממתנין לו עוד
שיגוב פסס אחרת ואין לומר שכבר פרטי ויהי חס
גנכ ועמד כדון וכו' וככלל בדברי מה שהקשונו ש
שהרי לא היל לרשי לומר ונמכר וחור ונכח אלס
טעמו של רשי זל שמיד נמכר קודם שיגוב פגע
אחר ולכך כתב ונמכר וחור וכו':

דף יח

תר גניבו אלף וכו' דכרי
הרמבם כפ"ג מהל'
גניבה קס"י כזה שכתב זל היה קרן הגניבה טוה
מאה ואין הנכ טוה אלכ' הזמכר ושאר הקרן
עם הכפל עליו חוב נראה דאינו חזר ונמכר וכן
כתב כסמוך וכשמעתין ברוך דגנבתו טובא משמע
וכו' וכו': ואולי י"ס לוכסחא אחרת כשמעתין
ובכריתא:

אה

עכד עברי נמי וכו' בל"ג אי היה טעמ'
דכתב' שטרא אפטר דדוקא בלמה
ולא כעברי אכל מטעם טגס משפח' אין לחלק בין
עברי לעכריה'

ומני

ר שמעון היא היה מני לאוקומי
כרכי אליעזר גם כן דהא לשפחות
אחר אישות לא פליגי רבי אליעזר:

לשפחות

וטובה וכו' פרט: דאפילו לא
מכרה לעל וכו' אינה מוכר'
וכו' כנר דכשלח מכרה מעולם גרוע טפי וכסמוך
כתב דתניא בערכין יכול ימכרו וכו' ומה מכורה
וכו' שאינו מכורה אינו דין וכו' כנר דאינה מכורה
היא יותר פשיט וקריך שדחוק שלשון אפילו שכתב
הוא לומר שאפילו לא מכרה שאינו פשיט הדין כך
ואתיא כק' וכדכתב בסמוך

תוספות

דכי אליעזר לכך נראה וכו'
מדלס בתיב ככונדו או ככינדו
ב"ד ויט לרקדק שהרי בתנו למעלה דביגדו
ביוד הוי לשון כנר וא"כ דהשתא ס"ל דקמס כיגדו
בלא יוד הוי לשון כנר ולהכי אכתב' כנר לו שהוא
לשון כגידה:
דכ נחמן בקידושי דעלמא קאי עיין בהר"טבא:

בעי

רבה יעד וכו' ת"ט בבגדו בה וכו'
לכו' וההתרג' ז"ל דבריייתא דלקמן
דרכ עמרס איירי בקדושי יעד והנה עכ"ל א"ת'
כרכי עקיבא דלרכי עקיבא כיון שפ' טלימו עליה
טוב אינו רשאי למכרה אלס אתיא כרכי אליעזר
ורשי זל כתב במסקנא דקונין זל יעד השתא מ
מהדריקן לאוקומא דלאו כרכי אליעזר כנר ד
דמעיקרא מוקמי דלא בוותיה וזה אינו כדברישיית
ובקל ית:

האשה נקנית

דף יט בעי

ד"ס לקיש מהו שמי עדי
אדם לבנו וכו' דאף על
גב דבעלמא קטן אין קדושו קידושין מבעי ליה
לר"ל כיון שזוכהו התור לאב שיעדכ לבנו:

אכ

מני אישות לקטן אף על גב דמזינו
אישות ביבס כן ט שנים דביאת ביהא
ומדאורייתא חוייא ליה לדעת רשי': נראה
דרכי זירא לא ס"ל דיבס הוי דאורייתא ורב אשי
חידש לוכן א"כ קרא לא מעט אלס אשת איש ולא
אשת יבם והראשון עיקר וזה נריך לאו לרשי זל
שכתב דהוי דאורייתא:

ואלא

מאי אינו מיעד אמאי קא ממעט
קרא: קשה כיון שיש נה לומר
דכנו כל דהו קאמר וכמו ששאל ד"ס לקיש אמאי
קאמר אמאי קא ממעט קרא גומא דמהאי קרא
הוא דשמעי' דלא גומא רכבו הוי כנו כל דהו:
ונראה דח"כ לא היה רחוי שיטמיענו כן גבי מיתה
ולומר דאין לו מיתה דמשמע הא אישות אית ליה
ובהי מן הדין שיטמיענו כפי' קרא בהדין דאין
אישות לקטן:

אכ

מני אישות לקטן אין לומר דמאי
דממעט קרא דאין אישות לקטן
היינו בשאר אישות דעלמ' חזן מקדושי יעדה דקרא
ככל גווגא איירי ואין קאמר פרט לאשת איש מ

אמר

מאסה שהמיעדת נקראת אשת איש והיא ככלל'
רבה או אדם לכת' וכו' פרט: דהוי
ליה כאומר לה קבלי קדושין וכו':
וקשה כיון דבמלתיה דרבינוסי ה"ל כאומר קבלי
קידושין א"כ כן היכי מוקי לה ההוא כריתא דרב
עמרם דקאמר וסין שמכרה בקדושי יעד ולא לכא
דרכי יוסי דהא מלתא דרבינוסי הוי כאילו אמ' ליה
אביה קבלי קידושין וכו' סקן הנה ליה כאילו ק
קדשה עגמה ממש לאישות ואין ארס יכול למכור
את בת' לשפחות אחר אישות דאי אמרת דאף על
גב שאמר האב לבתו גאוי וקבלי קידושין לא מקרי
קדשה אכזה לאישות כיון שלא קדש בעצמו לוקמ'
ההיא כריתא דלעיל בשאמר לה אביה גאוי וקבלי
קדושין: ונראה דאף על גב דכשאמר
האב לבתו גאוי וכו' הוה ליה אישות מ"מ במלתיה
דרכי יוסי שפחות מיהא איקרי כיון שכבר מכרה
מעיקרא ובא האישות מהמת הספחות דמעיקרא:
אומר אדם לכתו וכו' א"כ
המכירה גמז תחשב כאילו

תוספת

אמר למקדש: לבאזהו היה נראה לומר דבנות
התוספות כך הוא דמ"ס רב נחמן גאוי יקבלי וכו'
כשלא דבר למקדש איירי ואפי' הכי הקשו הת"ס
פשיטא והשיבו זל שאינו פשוטא משום שלא דבר ל
למקדש וחזרו להקשות דא"כ כן יתקם קושי אחרת
בדברי:

יוסי בר יהודה דקטנה שתקדשת ע"ז ענמה חט
לה כח להקנות את ענמה כרשות אביה והשתא
ליכא למי דהתם הוי מחילת שעבוד לחודיה דלעבי
הקנאת ענמה אין שום חילוק בין יעוד לקידושין
ודוקא גבי היות לה יד לחבל הקדושין הוא דהוה
מחלקי בין קידושין ליעוד :

תוספות

מלוה שיש עליו משכון אין
לפ וכו' דא"כ היה לו להביא
כאן דר' ינחק וכו' הנה לעיל דף ח' ד"ה משכון
דאחרים כתבו ז"ל דכיון דכ"ח קונה משכון שלא
בשעת הלואה קנין גמור עד שיפדה בשעת הלואה
מיו אלים שעבודה לחשב מיוון לקדש בו אשה וכו'
וכיון שכן כנר דהדרא קושיית התוספות לרובתא
דהא אפי' היה בשעת הלואה מני לאתויי מדרבי
ינחק ויש מי שפ"י דברי התוספות כאן אין לפ' וכו'
כלומר ואיירי במקדש במשכון ענמו והיה דלע"ז
איירי שלא בשעת הלואה דוקא דא"כ דהעניינים
שוים הוה ליה לאתויי הכא דר' ינחק ג"כ כי התם
ולע"ז הוה ליה ג"כ לאתויי דברי ר' יוסי בר יהודה
ולפי זה דחקו ענמן לפ' דיעוד הוי כשלא בשעת
הלואה הפך המציאו מלבד הלשון שקמאד להולמו
דהיה ראוי לו שמקדש במשכון כמו שהתוספות
ענמן כתבו בסמוך :

וביה

סכרחה לכאורה הוא דכיון דסתמות
דברי ר' ינחק הוי שלא בשעת הלואה
היה ראוי להביא כאן דברי ר' ינחק ולע"ז דאיירי
בשעת הלואה דברי ר' יוסי וכפירושי לחבן העור
כתבתי שם"ש התוס' למע' דר' ינחק מודה אפילו
בשעת הלואה הייכודוקא במקדש במשכון ענמו
לא במקדשה כמלוה ואי איירי הבא שלא בשעת
הלואה ה"ל לאתויי דר' ינחק כאן דהוי דוקא שלא
בשעת הלואה ולכך גזרו דאיירי הבא בשעת
הלואה והשת' אין נריך לע"ז לאתויי דר' יוסי דהא
ליכא למטעי כלל כיון דהשמיענו במקדש כמלוה
דמקדש אפי' כשמשכן בשעת הלואה כ"ש כשמקדש
במשכון ענמו דמקדשת ואפי' יהיה בשעת הלואה
ואדרבא הביא מר' ינחק לו' לך דככי האי גונא
אפי' ר' ינחק מודה וחזרו והקשו ואל"ת כיון דמקדש
בהנאת מחילת מלוה וכו' הכונה דיותר הגאה
היא חלה כשמקדשה במלוה שיש עליה משכון
כיון דממלא מוחל לה המשכון בעד החזר ממקדש
כהנאת מחילת מלוה דליכ' מעות בעין והוה הטעם
שהקשו ואל"ת וכו' ולא חלקו דהכא השמיענו שאף
על פי שמקדש במלוה דק"ל דאינה מקודשת אפי'
כיון דאיכא משכון אפי' אמר לה תהא מקודשת
כמלוה מקודשת והמוכן לי עוד מדבריהם דס"ל
דהכא הוי שמקדשה בהנאת מחילת מלוה ולכך
הקשו למה אנו זריכין ללמוד מר' יוסי עוד כתבו
ז"ל דפשיטא ליה שאין עיקר היעוד וכו' :

דברי רב נחמן שהרי ע"כ המכירה חשובה כאילו
אמר האב לכתוב נאיו וכו' א"כ המכירה נמו תחשב
כאילו אמר למקדש וכיון שכן מה מוכח רב נחמן
דאומר אדם לכתוב נאיו וקבלי קדושך מדר' יוסי
בר יהודה דשאינו התם מדבר ג"כ למקדש מפני
שהמכירה תחשב כאילו אמר למקדש ואם כן כונת
התוס' להקשות קושיא זאת כגמ' :

ונראה

והוא היותר נכון דכונת התוס'
לחזור לקושיא הראשונה שהקשו
והיא הקושיא דפשיטא וזה שהם הקשו פשיטא וכו'
וא"ת דכש"אמר האב לכתוב נאיו וכו' לא דבר קודם
למקדש זה א"ל לאומר שהרי אם כן יקשה היכן
מנינו בדברי רבי יוסי בר יהודה שאמר לכתוב
ע"כ המכירה הוא דחשיבא כחומר לכתוב וכיון שכן
גם כן חשיבא כאילו אמר למקדש וז"ל א"כ דמלת'
דרכה אמר רב נחמן דא"ו אדם לכתוב וכו' היינו
בשדבר למקדש דא"כ לא מוכח מר' יוסי ולא מירי
וכיון שכן הדרא קושייתם לרובת פשיטא וכי' ותירצו
ז"ל דלא הוי לא כאן לו ולא כאן לה וכו' והא דלא
לפי' מיכא דכלא אמר לכתוב נאיו וקבלי קדושך
דמהני ז"ל דשאינו התם דהוי גזירת הכתוב וכלא
שיאמר בלום מהני וכו' דליק מהתם דיש לה יד
לקבל ולא אמר' דשאני התם דהוי גזירת הכתוב
היינו טעמא דא"ו לא הוה קיימא לן בעלמ' דיש לה
יד לא היה גזר בה הכתוב הפך מה שיש לנו ככל
מקום ואם היינו חו' שכלא רשות האב תקבל ה
הקידוש' היה הפך מה שגזרה תורה שהבית קיימא
ברשות אביה עד שתבנה אחר שכתבתי זה זמן
דכאן אלונו תשובות חדשות מהרי"ב ושיטות
בהן פוקא נתעורר בדברי התוספות והמעין יר'
טבא התיקון יפה עם מה שכתבתי :

עוד

כתבו ז"ל דבדעת אחרת וכו' והביאו
ראיה מפ' התקבל דף ס"ד דפריך
לרב חסדא וכו' והומונו לאתויי ראיה ממאי דפרי'
מעיקרא מההיא דערוכ ומגני שאני שתופי מכואו'
דרבנן : וקשה דאכתוב דהדרא קושיית התוס'
לרובתא דנהי דבדעת אחרת נוקנה הוי דאוריית'
אבל אכתי תקשו אמאי מיייתי לה מר' יוסי בר
יהודה דאיכא למימר דשאני התם דאינו אלא
מחילת שעבוד בעלמא :

ויש

לפ' דמה שהתוספות זריכין כזה הוא
שיהיה לקטנה כח להקנות ענמה
לאחרים וכמו שכתב הרמ"ש בפרק' אבל יתומה
קטנה נהי שיש לה כח לזכות בענמה מיהו אין לה
כח להקנות ענמה ונאמר א"כ שכונת התוספו' היא
להקשות דאין יתכן שיש כח לקטנה להקנו' ענמה
כיון שאפי' יד לזכות אין לה דהתם גבי יעוד אינו
כי אם שעבוד בעלמא אבל בשתירונו התוס' דיש לו
זביה מן התעבה הסתא מיייתי שפיר רב נחמן מר'

עצמות יוסף

האשה נקנית

ויש

לדק' דלא רמי דין המקדש במלוה
להא דכיון דאיכא משכון מהתמאס
לא מהכא דעתא עד שיחזיר לה

עוד

כתבו וכו' דקבכר ר' יוסי ע"ע אין
גופו קמי וכו' וק' כיון שכל הכרח
התייבכו הוא מדקאמר רב נחמן מקדש במלוה על
המשכון תקט' לרב נחמן מאן ליה דר' יוסי בר' יהוד' **הוא**
ב"ל דע"ע אין גופו קמי ובעבור זה למד מדכריו
דין זה דילמא ר' יוסי בר' יהודה ס"ל דע"ע גופו
קמי כפי ההלכה ולא ילמוד זה הדין ונ"ע:

מחרי ימים רבים נדפסו מחד' תשו' הר"ב ודקדק
קנת' מדכריו התי' ורוב דברי' מיישבי' על לב ורוב
דכריו באו בכלל דכריו:

תר

כינר מנות יעוד וכו' פרש"י הק' לה
מעת' נתחילו וכו' וק' דאינו לא כשמוט
ולא כרכ ולא כר' יוח' דפ' האו' דלשמואל דתנאה
הוי מקודשת לשני עד ל' יום ולרב' מקודשת לתרומיהו
ולרבי יוח' אפי' ק' תופסי בה:

ולדברי

התוספו שכתבו מהו דתימא
הא לא אמר מעבשו ואפילו

לרבנן כמי תהא מקודשת לאחר שקדשה וכו' וקשה
דאיך אפשר לטעות בדברי רבנן ולומר דיהא מ'
מקודשת לאחר כיון דרבנן או כפי' כדרייתא ד'
דלקמן דאם רגה ליעד מיעד ואפשר דתרי רבנן
הוו: וכן ק' דברי התוספות בפ' רבי' ינחק
לכאורה נראה דלא דמי המשל זה למשל דלעיל
דכא' לליד כמשל דין מחודש' אבל הכא שבא
לומר דאף על פי שלא אמר שלשים יום לא הוי כ'
במעבשו אינו כלמד מהמשל שבכר בא כפי' בר' יוסי
בר' יהודה שאם בא אחר וקדשה קודם שייעדה
מקודשת לשני ומ"מ נראה דהביאוהו לומר דדמי
לאו' לאשה וכו' ולא הוי כמעבשו וק' ל'.

ורבנן

האי לאמה מאי עבדי ליה:
קשה לימא דאינטריך לדרשא
דריש פוקין אמר רב הונא מיכן שמעשה הבת לאב
שנאמר וכי ימכור איש את בתו לאמה ואי לא הוה
פריש רש"י טס מידי הייתי אומר דהתם דריש מ'
מדקמכ"י בתו לאמה ועיקר הכתו' להך דרש' דהכא
הוא דאתא אבל רש"י ז"ל פי' דלאו קרא יתירא הוא
וכו' ודרשא דרב הונא אתיא דלא כמאן לא כרבנן
ולא כרבי אליעזר ולא כרבי מאיר דלרבנן אינטר'
לו' שמוכרה לפקולי' ולר"מ פעמי' שאינו מוכרה לא
לאמ' ולר' אליעזר שיימכרנה לקרובין ונ"ע:

והלא

דין הוא וכו': קשה דכשמקדשה
לפקולי' עכיד איקורא ולכתחילה
אינו יכול לעשותו ולהכי אינטריך קרא לו' שיעשו
לכתחילה אף על פי שאינו רשאי לקדש': ונראה
דאינו ק' גמור אלא הכרח בעלמא': וראיתי

בשעות למהד"ן לב שכאן מחדש הוקשה לו על הך
ק"ו דמאי אולמיה מהק"ו שהביא רש"י מזורה כבר
וכו' והדבר פשוט מאד שאינו ק"ו אלא ככרח לזמנ'
דאם היא נערה לא תמכר כיון שיצאה בסימני' **ה**
נערות:

תנו

רבנן אס' בגפו יבא וכו' אי מהתם
וכו' יט' לדקדק לכתוב אס' בגפו
ולא לימא קרא דלא תנא': וז"ל דאי לאו קרא דלא
תנא הייתי דורש דרשת רבי אליעזר א"כ דאינטריך
בקנין עבדים דתרתו שמעינן מינא':

ואימא

גאול' תהיה כי היכי דלא יטמע
וכו' אף על גב דכריש פוקין
כתבו התוספות בד"ה כפרוטה דאי הוה כתיב
עבד לא הוה אתי כיוקין מיניה דדין הוא וכו' משום
שלא יטמע וכו' דמשמע דטעמא דלא יטמע הוא
אמיתי והכא בגמרא קאמר דלענין פדיון נחמיה
עליו וכו' כנר' דלענין פדיון לא אמרינן טעמא דלא
יטמע: וז"ל דקרא דאס' עו' רבו' השמיענו דגם ל'
לענין פדיון לא נחמיר עליו: א"כ שהתוספות
כתבו כן לומר שהייתי טועה בכרח' זו ולא משום
קושטא דמלתא אמרו כן.

תוספות

כל הקונה וכו' וז"ל כדאית'
כירוש' דפעמים אין לו אלא
כד' א' וכו' ואין להקשות מהך דדרשין כאיזהו נסך
על וחי אחיך עמך חייך קודמי' לחיי חברך דשאני
הכא שמייירי קרא כטוב העבד שאו' לא אצא מעמך
כי אהיך ואת ביתך כי טוב לו עמך ככר שהוא
לטוביות העבד ע"כ משום דקנה אדון לעצמו הוא
ועמך ר"ל שלא ימלט מהאית' שיה' לו: ועו' אי לחייך
קודמי' לחיי העבד לשתוק קרא מיניה ומוחי' אחיך
עמך ידעינן ליה דמ"ס עבדו מאשר ישראל לענין זה

דף כ בעא

מיניה רב הונא וכו' ע"ע
הכמ"ל לגנו נגאל לחצאין
קשה מאי בעי דהא מק"ו דמקדים שמעינן שנגאל
ונימא ומה מקדים שהורע כחו שאינו יונא' כיוכל
יפה כחו שלוח וגואל ע"ע הכמכר שיפה כחו שחוזר
כיוכל אינו דין שיגאל לחצאין:

ונראה

דניקא ליה למדרש ג"ש דגאולתו
אף על גב דאינה ג"ש גמורה מ'
מלמדרש ק"ו ממקדים ואי קשיא לך הרי התוספות
לקמן בד"ה משום דאיכא למימ' וכו' כתבו דאדרכא
אית לך למימר איפכא ומה מקדים וכו' אף על גב
דהיכא דגמור מעבד מקיים הג"ש דגאולתו שאני
התם דניחא למדרש הק"ו ממקדים לפי שהוא מ'
מסדה לשדה משנתי' הג"ש דגאולתו בגאולתו שהיא
מסדה לע"ע ועיין כמה שאכתוב בד"ה משום דאיכ'
למימר: אף אכתי קשה שהתוספות אמרו

כדיבור

בדיבור
קאמר
גומא ד
הג"ש וכו'
הג"ש לג'
ממקדיש
ולחומר
וגמלה
או דילמ'
ק"ו:
מלתא א'
בחו' ליג'
מלתא כ'
אלא דל'
אל
ממדרשו
לפי שג'
שאינו נכר'
אל
שמנ' שיד
נגאל
קרא וע"ע
גיה גאול'
דף ט' גב'
והלא דין
ה' דיליף
מיחא דאי'
מישראל ש'
שיגאל בש'
כמזכר לגו'
יליף ש"ס
קשיג' ואף
ק' וממכרו
פית דין ש'
יכתי דאין

בעא

עילף ליה
על זה אינו
וגמלה דמכ'
או לא והכ'
על גאל'

עצמות יוסף

בדיבור גאולתו רלחו גש גמורה הוא דאם כן מאי קאמר או דילמא לקולא אמרינן וכו' ומאי קאסיא גומא דגש גמורה הוא ומאי היכא דאפטר לקיים הגש והק' מקיימי' הילכך מספקא ליה אי דהסינן הגש לגמרי או דילמא לקולא אמרינן ונקיים הק' ממקדיש שדבר ולכך לקולא אמרינן דנגאל לחצאין ולחומר לא אמרינן ונקיים הגש דגאולתו ונראה דא"כ לא הילככה ג' לכתום מלתיה ולומר או דילמא לקולא אמרינן משמע דקאי אגש כלאו קו' ולדברי התוספות שכתבו שאינו אלא גילווי מלתא איכא למסרך מה לשרה אחוה שכן הורע בחו ליגאל מיד כדלקמן ונראה דהוי הק' גילווי מלתא כאלו מקרא כתו כהדיא ולא פרכין מדי אלא דלא הוי גש גמורה לטמאמר אין גש למתנה

אל

לאו אמרת נגאל כלו וכו' קשה

אמאי לא משני רב ששת ממחרשו של רבי שמעון למדנו כדלקמן וכימא הכי לפי שמנז' בע"ע שיפה כמו שינא ביוכל הורע כמו שאינו נגאל לחצאין וז"ל דתריץ אליבא דכ"ע וק"ל דילמא לקולא אמרינן הכא לא קאמר או דילמא איכא דגלי גלי כדלקמן לפי שמנז' שיד עבר על העליונה משום הכי מספק' ליה הכא הכי אי אמרינן לקולא ולא לקמן:

נגאל

כלו ולא חנו: קשה כיון דע"ע הנמכר לגוי אינו נגאל לחצאין מהך קרא וע"ע הנמכר לישראל אף על גב דלא כתיב ביה גאולתו מ"ו יליף בג' דשכר שכיר ח"כ לע"ל דק"ט גבי הא דקאמר שא מאן תנא דלא יליף וכו' והלא דין הוא ומה מי שאינו נגאל כאלה וכו' ואז"ל דדיליף ש"ס אמאי קאמר ומה וכו' וק"ל ולידך מי מחא דאי לא ילכת ש"ס היכי בעי למילף בגוי מ ישראל סינאל בשש מה למכר לישראל דין הוא סינאל בשש לפי שיפה כמו סנגאל לחצאין תאמר סמכר לגוי וכו' אלא ודאי דיליף ש"ס וכו' דאי לא יליף ש"ס הוה יליף דאזנו נגאל לחצאין מוא' דובי קשי' ואף על גב שהתוספות הכריחו לעיל דעביד ק' ומחברוהו בית דין ואיכא למסרך מה למכרוהו שית דין שכן נגאל לחצאין איכא למימר מוב' ענינו וכו' דאין נגאל לחצאין וינא בשש אף אכני אביא נמכר לגוי וכו'.

בעא

חוב' וכו' המוכר בית בכתי ערי חומה וכו' יש להקשות מאי בעי עילף ליה כק' מע"ע שיפה כמו ליגאל ביוכל וע"ע ל"ו אינו ליה ונגאל לחצאין כתי ערי חומה וכו' ונראה דמבעיא ליה אי אמר' הסברא דר' שמעון או לא והכעין הוה ידע הכרייתא דלקמן דאם נגאל נגאל ובעינא ליה אי הכרייתא היא

האשה נקנית

נא

מוכמת אליבא דהלכתא דהא על כתי ערי חומה איכא למסרך מה למוכר בית בכתי ערי חומה שכן הורע כמו ליגאל.

אמר

רבי שמעון מה טעם לפי שמנינו וכו' קשה אמאי אינוסריך כשר' אחוה כרי גאולתו ללמד שאינו נגאל לחצא' דהא ממה מנינו במקדיש שהורע כחול' נא ביוכל יפה כמו סנגאל לחצאין ובע"ע שיפה כמו אינו נגאל א"כ שדה אחוה נמי הוהיל והורע כמו שאינו יונא ביוכל יתיפה כמו שלא יגאל לחצאין. ונראה דדוקא במקדיש ושדה אחוה שמנז' הק' טעמ' מיני' ולפיכך כתי ערי חומה דשוה בהם אבל כעבור מה שמנז' בע"ע אין למולף שדה אחוה דאכשר דדוקא בע"ע אמרינן הכי וק"ל.

איתיבי

אם גאל יגאל וכו' קשה אמאי לא עביד ק' מבתי הגזרים שיפה כחן שינא ביוכל ואינו נגאל לחצאין מק' יש שהורע כמו וכו' וא"ת דניחא ליה למעבד ק' משרה אמאי לא קאמר במקום כתי ערי חומה כתי חגרים יוכיח ולא כריך למהדר דיכא כמה הגד' ודע דהוה מנז' למסרך מה לשרה אחוה שכן הורע כמו ליגאל בשנה שהיה והשתא ליכא למימר כתי ערי חומה יוכיח והיא ענינה היא הפרכא שע"ס לקמן לחדא מתרת' והוה מנז' למע' ד' לה אחרת מחדא שהיא פו' כח כתובה בתרה: ונראה דמ"מ אינו כתוב כהדיא בתורה ליגאל בשנה שניה ואפשר דלא פרכין הק' פרכא אלא לחדא מתרת':

דף כ כא תוספות

איתיביה וכו' דאי לאו הכי אמאי נקט ק' וכו' הכא לא כני למימר דשדה מסדה ניחא למילף דכיון דהוי שיט' שאינו קיימת הוה ליה למנקט ק' מע"ע אך עדין יש לדק' כמה שהקשו וא"ת מ"מ אמאי וכו' ומאי קאסיא רהא מאי דנקט הכי הוא לאשמועינן דכתי ערי חומה הוי הדין כך והיא שיט' קיימת ולא נטעי בכתי ערי חומה: ונראה דמלישנא דתנא לא משמע דאתא לאשמועינן דין כתי ערי חומה והוה ליה לתנא ל' למנקט בלישניה לשון קצר וק"ל. ומה שכתבו התוספות בתחילת הדיבור דכרייתא היא קודם דכתיב יגאלנו טעמו של דבר דקאמ' כתי ערי חומה יוכיח משום דגמר מסדה אחוה גאולתו גאולתו אבל אחר דכתב קרא אה גאול יגאל מעתה אמר' דמשום דויפה כמו בכתי ערי חומה הורע כמו דומיא דמקדיש דמשום שהורע כמו יפה כח וק"ל: אחר שענינתי זאת הסוגי' הדכיס מוה' רשך ח' ג' והראה לי סוגיא זו כתובה כעט כרול' וס' ראיתי רוב מן הדקדוקים שיש לי בקיגיא וכד' לקמן וקאסיא שהקשה

עצמות יוסף

האשה נקנית

שהקשה בתחילת דיבור זה : וראיתי שהקשה
 בדבריהם איך כתבו התוספות דהיינו קודם דכתיב
 אש גאול יגאל דע"כ ליכא למומר כתי ערו חומה
 יוכיח אש לא דגמר גאולה גאולה : ונראה דלדעתם
 הכי הו' דאמרינן יוכיח וגמר גאולה משדה אכל
 בתר דכתב רחמנ' מקדים מעתה לא גמר גתי ערי
 חומה משדה אלא יליף ממקדים דדמי ליה כך ל"ל
 זכגמרא יש לך אחי לא עבד פרכא מה לשדה
 אחו' שכן עבד איכורא שהרי על עונש שגשא ונתן
 בפירות שביעית אדם מוכר שדותיו כראיתא לעיל
 אמר רבי יובי כמה קשה אכקה של שביעית וכו' :
 וכה"ג עשו התוס' פרכא כריש פרוקין ד'ה בפרוטה
 וכו' דמהך טעמא לא אתי בויקין מע"ע : ונראה
 שנחזור הק' למקומות והשתא ליכא למכרך מירי :
תוספות
 משום דאיכא למימ' וכו' ואת
 ולמה לי וכו' תיפוק לי מק'
 דע"ע : קשה דמה לע"ע שכן אינו גאול כחוקה
 וכחליפין מה שאין כן בשדה אחווה עין :
עור
 קשה כמה שתיירגו דאדרבא אית לן
 למילף ממקדים דע"ע יוכיח שיפה
 כחו ליגאל ואפילו הכי אינו גאול לחצאין :
עור
 קשה לישתוק קרא מאם גאל יגאל ד'
 דמקדים ומדאינטרין כדי גאולתו
 ידעין ליה דלמה לי קרא מע"ע נפקא לן אלא ע"כ
 הייתי טועה דהוה ילפינן ממקדים : ולקשיא
 הראשונה נראה דכשהקשו התוספות לא חסיקו
 אדעתיהו מקדים כלל ולהכי הוה ילפינן ע"ע ד'
 דהייתי אומ' דנגאל כלו ולא חזיו אכל בתר דכתב
 קרא במקדים וכתבו התוספות דהייתי או' איפכא
 שומקדים השתא אי לא הוה כתיב קרא דסד' אחווה
 גם בע"ע הייתי אומר דלמה ונאל מק' דמקדרי ונגאל
 לגאולת אחרים הוא דאתא ואחר שנכתב בשדה
 אחווה וגמר גאולתו גאולתו מעתה ילפינן הג"ש ל'
 לגמריבין לקולא בין לחומרא דנגאל כלו ולא חזיו
 ולקשיא שכי' נראה דמדאינטרין כדי כשד' אחווה
 לא היינו שומעים מקדים ואדרב' מקדים הוה מיותר'
 ליה מק' דע"ע וקרא דסד' אחווה אתא למעט כתי
 החזרים וקרא דעל שדה הארץ יחשב לגאולת ק'
 קרובים הוא דאתא : וכח"ש התוספות דקר' דשדה
 אחווה לא אינטרין אלא אחר שנכתב מקדים :
 יש לדקדק בדברי הכרייתא דלעיל שאמרה יוכל
 ופלא דין הוא ומה שדה אחווה וכו' : וזה תימא
 דאי לא הוה כתיב מקדים גם שדה אחווה לא הוה
 כתיב דמק' דע"ע הוה נפקא והיה ראוי לומר
 שיכול והייתי דורש בק' דע"ע דהוה העיקר דמיג'
 הוה יליף שדה אחווה : ונראה דכיוחא ליה לבעל
 הכרייתא למילף שדה משדה : אחר שכתבתי כל
 ה' באו תשובות להרי"ל וכתב בסוגיא זו דברים

ודע

ז"ע אמרתי עת לקצר
 שכתבתו התוספות כתיב דכרייתא
 למה לי ומזא וכו' לאו מוזנא
 כדי גאולתו לחוד קאמר אלא מהשינה ידו ג"כ
 דשמעינן מיניה דאינו ליה ונאל . ויש לך כמה
 שתיירגו דאדרבא אית לן למומר איפכא וכו' דא"כ
 לכתוב קרא דהשינה ידו גבי שדה אחווה דשמעין
 דאינו ליה ולשתוק מכדי גאולתו והשתא ליכא למי
 דליף שדה אחו' ממקדים דמה למקדים שכן ליה
 ונאל להכי דין הוא שנגאל לחצאין או לכתוב כדי
 גאולתו ולשתוק מהשינה ידו ולא מזינן למי' בשדה
 אחווה שיהא ליה ונאל מק' דמקדרי דמה למקדרי
 שכן יפה כחו שנגאל לחצאין : ונראה דגבי מקדרי
 ליכא טעם קרא אלא ההוא דאש גאל יגאל ומיניה
 שמעינן דלמה ונאל ונגאל לחצאין מוכח הריבוי
 ואי לא הוה כתיב אלא חד קרא בשדה אחווה ה'
 הייתי אומר כדי לקיים הק' דמקדים נמי יש לו ג"כ
 דין זה . ועוד דבשדה אחווה למקדים איכ' פרכא
 וכתי החזרים הוא דיליף ממקדים ושדה אחווה היא
 דומה ממש לבתי החזרים וק"ל .

ולענין

הלכה נראה דלפי המסקנא אין
 ע"ע הנמכר לגוי נגאל לחצאין
 דהכי אביק רבינא על דכרי תנא דכרייתא משום
 דאיכא למומר ע"ע הנמכר לגוי יוכיח וכו' ואין ליה
 ונאל לחצאין וכדאי דתנא דכרייתא אהך פרכא
 כמיך ולא הזכירה משום דלא נקט כמלתי' לא מילי
 דשדה :

ויש

לתמוה על פסקת הר"מכס ז"ל כמה
 שכתב כ"כ מהלכות עכרים ז"ל ויש
 לו ללות ולגאול את עמו מן הגוי ונאל לחצאין אכל
 הנמכר לישראל וכו' אינו גאול לחצאין ע"כ . והרב
 מוהרי"ק ז"לה כפירושו להר"מכס כתב ז"ל ולא נר'
 הכרח אחר מאותה סוגיא אלא שאחר שפטר רב
 ששת אחר אביו את"ל נגאל לחצאין משכחת ליה
 לקולא . לחומרא אלא אביו דהוא בתראה לא כ'
 כפשיטותיה דרב ששת ואכתי קשיא שאין זה כדאי
 לרחות פשיטותו של רב ששת עכ"ל . ומה שהקשה
 ז"ל לדרכו שאין זה כדאי לרחות וכו' נראה דזה אינו
 ממה שיקשה ביון ראב"י הוא אחרון והר"מכס ס'
 דכל את"ל הוא פשיטו' שפיר פסק כאביו אכל או
 קשיא הא קשיא דע"כ הך פשיטו' דאביו אינו
 פשיטות דא"כ תקשי ליה לרעת אביו מאי דפרין
 לקמן אכרייתא מה לכתי ערו חומ' שכן הורע כח
 וכו' וע"כ ליכא למומר אלא ע"ע הנמכר לגוי יוכיח
 ואיך יתכן שהר"מכס עוב הכרייתא מוכרסת ואביו
 איך יתרון הך פרכא דמה לכתי ערי חומה והייתו
 ק' שהר"מכס חלק בין ע"ע הנמכר לגוי לע"ע הנמכר
 לישראל ולא מזיננו לו סורס כגמרא דהא אדרבא
 ילפינן

ז"ע
 פסק
 ונאל
 שאינו
 ע"כ
 דה"ל
 למפס
 ה"ל
 הנמכ
 מהכי
 שפטר
 הכי
 לקמן
 דרב
 מילי
 מא
 למ
 איר
 וכו'
 קומה
 תוס
 ז"ע דמ'
 דאכתי
 דס' ל'
 רחמנ'
 הוא דר'
 לרכי
 קרא דר'
 אינטרין
 דכלל
 הנמכר
 התוספ'
 דגאולת
 והושע'
 וטעמא
 ענינא
 ערו חו'
 אכל כיו'
 דגאולה
 דמרכיב'
 ע"ע

ולפיון ש' ישראל ג' וכו' ונראה לי שה' מוסס פסק באביו וכו' ומוקד עמו וטעמו דאם איתא דהך ונחל הוא מוקסם לא הול' לאביו לו' את' וכו' ודבר שאינו ומאי איכסת ליה שיאמר דבר זה אלא עכ' דאביו בפשיעות קאמר הכי וכיון דאביו עכ' ה' דע' הנזכר לגוי חינו נחל' לנחל' עכ' ז' דה' דע' הנזכר לישראל נג' דאם לא כן איכא למסדר בההיא ברית דלקמן מה לכת' ערי חומה שכן הודע כמו וכו' ואביו משני לך דאיכא למי' ע' הנזכר לישראל יוכיח שאינו נחל' לדהך מלתא מהכי ליה הסכר' דלא טעמ' בין הנזכר דגוי טפי מישראל והר' מבס' פסק באביו משום דתלמודא ה' הכיאו אחר רב שסת' ולא חלק עליו ורבינא דאמר לקמן ע' הנזכר לגוי ווכי' דאינו נחל' אלביא דרב שסת' קאמ' הכי לא אלישא דאביו ואה' כד' הוה מי' למימר ע' הנזכר לישראל ואלביא דאביו ט' שאין הסוכה בו אם להניל' מפרדת בתי ערי חומה ככל' :

נקטרהוהו סדרך זה דא' הוה מרבי' מהכל' ע' ע' ל' לחודיה וקרא דגאולה תתנו לרכות כתי ערי חומה לא היתה הקושיא כ' כ' כיון דלא רפוי' תרווייהו י' מריכו' או' אכל' עבשו דמקרא דפסל' רבי' ערי חומ' וע' ע' הסת' דאין הריכו' טוה' :

ויש

לדקדק מאי הק' ה'ר' שמואל' כיון דכבר אמ' אפילו משמע דלא מכעיה דאיתא כרבי אליעזר אלא אפילו כרבי יהושע או' איתא וברא' דכוונתו לו' דאינו מן הראוי' לאוקומא כרבי יהושע דכיון שאין הריכו' טוה' ליכא לאוקומי כרבי יהושע כלל' :

עוד

יש לרקד' מה הק' לוקומא כרבי אליעזר וככתי החזרים נימא דלהכי לא מוקי הכי משום דקאמר לעיל דבכל קשיא' ונראה דכיון דכבר הוכחנו דלשון אפילו הוא לומר דלא מכעיה דאיתא כרבי אליעזר ואין כונת ה'ר' שמואל' ט' להקשות היכי מוקי לה כרבי יהושע אם כן לא ק' ולא מיהי' וכלאו הכי מקשו שפיר דניחא וקומא כרבי אליעזר ולא כר' יהושע דאין הריכו' טוה' : ועוד יש דקדוקי' בהלכה עיין בהרש"ך ח'ג' :

תיפוק

נימא דלהכי הוה הך טעמא ד' דנעשה בעל מוס' לא שמועין אגב אורחיה דאין ברע' אלא בגובה של' און לאפוקי' סברת רבי יודן דאמר דכמלתא הן רוצעין :

תוספות

ככיהא טניה כ'ע' לא פליגי וכו' קשה מה שייך למפלג' גבי שפחה בין ביאה ראשונה לשנייה דדוק' כיפת תאר דאיכא טעמא דיצר הרע שייך למימר הכי : ומאי האי דכתבו בהא איתותב שמואל' דכלאו הכי יכולין להקשות מדב' ארב' ועוד למה לא הקשו קושיא זו שניכא קמא ויקשו משמואל' אשמואל' : ונראה דלישכח קמא לא קשיא לשמואל' דמשום יצר הרע דוקא הוא דהותרה ביאה ראשונה אכל' בלישכ' בתרא דתליה תלמודא בחלתיה דשמואל' ורב' דלא פליגי בבניה שניה דלכולי' עלמא אכיר' ככר' דהכי ס' לתלמוד' והוקשה להו' מקתמא דתלמודא דידיה אדיריה ד' דלעיל גבי שפחה לא מפליגי וכו' וטעמא הו' משום דלא שייך בה טעמא חדא אית בהו' דבכלהו' שייך איבור' גיורת ואפילו הכי טרי' וס' לתלמוד' דהכי הלכתא דהא איתותב שמואל' :

ומה

שהוצרך תלמודא למימ' טעמא לרב' ושמואל' דאישתרי' וכו' ולא סגי כדדרי' הכעיא משום חידוש ומשום דריכה בהן מנות' כראה דרב' רצה לתת טעם לו' דראוי' שיודה הכא שמואל' מהך טעמא וכן שמואל' יהיב טעמא' לו' דאפ' רב' דפליגי עליה לעיל דאוי' הוא שיודה הכא ככר' תר' :

מאי

ל' להכות בתי ערי חומה יש לרקד' ל' מה לא היה יודע לקובעו חובה ל' חיי' מה ת' ונחל' נחמא' :

אית' ביה

לאו להכות בתי ערי חומה וכו' וסכה למקשה הוה קרא דפסל' אינטרוף לערי חומה ותרי קראו אינטרוסו סד' לגופי' וקד' לקובעו חובה :

תוספות

לקובעו חובה והכא לא שייך לאקשוני מאי בכל' וכו' הבנת' לע דמה שייך לומר הכא מאי בכל' כע' ע' ונראה דאבתי ערי חומה קאי' והוקשה להו' להכי יהושע דס' ד' שדה אחוה רשות ע' גאולה תתנו דבת' דחמבא לבתי ערי חומה הוא דאיתא דרבי אליעזר' הוא דאינטרוף לבתי החזרים ולקובעו חובה אלא לרבי יהושע דס' דבתי החזרים רשות אינטרוף קרא דגאולה תתנו לארץ לבתי ערי חומה ולפ' לא אינטרוף קרא דבכל' לבתי ערי חומה דכלאו ריכו' דבכל' שמעיין ליה ועל' לא אינטרוף אלא לע' ה' הנזכר לגוי ולקובעו חובה ויה' א' שהרי בתבו' ה' התוספות למעלה דקרא לא אתי לרבוני' אלא מירי' דגאולת' קרקע' ולפ' הוה אפשר להקשות הכא ל' יהושע מאי בכל' ותירצו דלא שייך לאקשוני וכו' וטעמא דאילו בתי ערי חומה היתה בכתב' בההיא עניינא דשד' וקרא דגאולה תתנו אתי' לרכות בתי ערי חומה היינו מקשי' דבכל' לע' לקודי' לא אתי' אכל' כיון דלא נכתב בההיא עניינא לא סגי קרא דגאולה תתנו לחודיה אם לא ריכו' דבכל' וכיון דמרבין מימי' בתי ערי חומה ממילא מרבי' גם כן ע' ע' ומ' א' הקט' וכו' לשון אר' צריך שיהיה

עצמות יוסף

האשה נקנית

תנו רבנן

חרצת אין ליוכו במאי קמפלגור דריש כללי ופרטי וכו' מה הפרט מפורש של מתכת וכו' בסדר הכתובים נזכר קודם הרבוי דולקחת ואח"כ מיעוט דמרצע ונר דבעל הכריתתא לא כיון רק להורות לנו הדין אין יהיה נדרש מיעוט דסם ולהביא מידי דמתכת וכמו שכועות פק כתבו התוס' זל לרבות כל דבר הנלקח ביד לאו דוקא דהא מיעוט סם והקט' לה מוהריב"ל כח"א דף ל"ו על דברי התוס' זל ותמיה לי דהא ודאי הכריתתא תחלת המדה נקט וה"ל כאילו אמר ולקחת כל דבר הנקח ביד מרצע מעט מה מרצע מיוחד של מתכת אף כל של מתכת וחזר וריבה ונתת באוננו כל דבר הנתן ריבה ומעט וריבה ריבה הכל ומאי מעט סם וכיון דכן הא לא קשיא ולא מידי דבשלמא אי הוה קאמר ונתת כל דבר הנתן היה גרין למי דלאו דוקא נקט משום דריבה ומעט וריבה מאי ריבה ריבה כל מילי וכו' אבל הריבוי קמא שהוא תחילת המדה פשיטא דהוא מרבה כל מילי וכו' אבל והיוקק הרב לדחוק עצמו בתירוץ ומהביא דברים רחוקי על הבנת דבריהם וה"ל דהכריתתא לא נקט אלא מה שלמדנו כפי האמת תדע לך שהרי לא הזכירה כלל הריבוי דוקתא אלא ע"כ אית לן למי דלישנא קלילא נקט במלת והדברים פשוטים לעד: ויש גילוי בזה בהננת הכריתתא מדברי התוספות ב בבכורות דף ל"ז עם שבאמת התם כ"ל דסם אינו דבר הנלקח ביד והכריתתא קמין אריבה ומיעוט וריבה וכו' וכבר אכתוב בזה כח שכועות בס"ד הלכה כפיסקא הוואת ג"ע הר"מכס זל כרין ג' מהלכות עבדי כתב זל ונוקב אוננו הימני כמרצע של מתכת וכו' כבר שפסקו כר' והדין עמו דהלכה כר' מחברו ור' דריש כללי ופרטי והיוקק לתרץ כגמרא ליביה דכשכועות נקיב אליבא דר' וליה לא ס"ל משום ד דר"מ דריש ריבה ומיעוט וריבה והר"מכס זל וכו' ס' ביטרא לבי תרי ופסק כשכועות כר' ע"י

עוד קשה דכהלכות מאכלות אסורות פ"ב כתב זל פרץ המים וכו' וכתב הרב המגיד משנה זל דפסק כדתנא דבי רבי ישמעאל וככ"פ דשכועו פריך אסכרת ר' דדריש גבי ופדיוני מכן חדש דדריש ליה טריבה ומעט וריבה וכו' ומשני דק"ל כרבי ישמעאל דאין זה כלל ופרט אלא ריבה ומעט כעבו ששני הכלליה סמוכים זו לזו וכו' וקשה דכהלכו בכורים פירק זא כתב זל דאין פודין בקרקעות וכו' והיינו כרבנן דבי מערבא דפליגי ארבי ישמעאל ולקושיא דמרצע לחוד מנימו לתרץ ולומר דכשמעתין אמרו דא המרצע להביא את המרצע הגדול וס"ל להר"מכס דפליגי כן דא

עם תנאי דלעיל ומהמרצע הגדול כפקא לן דהו של מתכת: אך קשה הקושיא האחרת גם כה בית הכחירה פסק כמ"ד כלל ופרט וכלל וכאמת הם דברים תמוהים מאד ומזר דוחק קושיית אלנו ראיתי לפרט ולומר דהר"מכס זל ראה כ לשכות במסכת שכועות האחר דקאמר השכחן בידיעות דאית ליה טעמיה דנפשיה שכועות דאית ליה טע טעמיה דנפשיה מכלן וכו' סברא הוא לישא אחריני' אשכחן בידיעות וכו' סברא הוא רע"מ ט' משום דדריש ריב' וכו' רבי נמי דריש ריבוי ומיעוט וס"ל להר"מכס זל דהחילוק בין כ לשכות אלנו הוא זה דללישנא קמא מסברא לחודיה אמרינן דכשכועות ס"ל כוותיה וטעמיה דמלת דכיון דבידיעות קתים ר' שיבא דידיה ה"ה כשכועות ואף על גב דכעלמא ר' דריש כללי ופרטי אית לן למימר דכשכועו' אית ליה שום קרא יתירא דמרכ' אפי' שכועה דלשעבר וכמ"ש התוספות שם לר"ע דאית ליה שום מעוטא דממעט קרקע וכל הך דשקיל וטרי תלמודא ותלי פלוגתא דר' בהך דשכועות היינו ללישנא כתר"א אבל ללישנא קמא ככל דוכתא דרשינן כלל ופרט וכלל והשתא הקושיא דשכועות כהיא דה' עבדי' נישא אבל אכתי קשה ההיא דה' כיכורים דפסק ברבנן אף על גב דהוון תרי כללי סמוכין לזו הפך רבי ישמעאל ואפשר דהתם נמי איכא שום ריבוי אחר ונריך להעמיק בסוגיא בפרק שו טרפות דנר דעם עומק ההיא סוגי' יעל' ארוכה לדברי הר"מכס זל עם וז"ע: ונריך עדין לתעם למה פסק כלישנא קמא ולא כלישנא כתר"א ונראה דראה הר"מכס דההוא תירוצא כתר"א אינו מקיים כבר כישני הדם דכריך ולומא ליה נא טרוף וכו' דהא ר' דאה דבריו של ר"ש ושנאה בלשון חכמים ולא רצה לומר תני לה וליה לא ס"ל וכמו שכתבו התוס' זל אלמא הו' תירוצא דחיקה ההיא תירוצא כתר"א דשכועות ולא קיל הכי כ"ל:

תוספות

אשת וכו' אין כונתם להקשות איך קראה אשת איש דאכתי לא תירצו התוספות לזה כלל אבל כונתם הכרורה היא למה לי קרא לכך ותירצו דאיצטריך משום א' איסור ודבק וכו'.

תוספות

מאי אריא שתיס אפי' א' וכו' פ"י לא מבעיא דכשתים איכא איסור דהיינו שהתירה הכתוב לעצמו אלא שמוליך אחרת אצל אביו אבל כשאין לו יצר הרע אלא ש שמוליך אחת לאביו הייתי אומר דיותר וז"ש לשון אפילו.

דף כב תוספות

שלא יחלצנה אף אין לתרץ שפיר לפי הקונט' מהחילוק וכו' עם היות שא"כ דכביא' דאשונה

כמופד עלמו זכמכרוהו צות חין סיוז ביוכל דמק
דעבר כנעני טחורו זוכא פטס זיננה ביוכל נספח
לה וליפח למפרך פרכא דחזיה חזינח לנו כרצע
זכוח מה לכרנע שכן יונ' כמות הארון עכד כנעני
מפית ואתי מתרתייהו ועיין חין לחקדק לשתין
מהיקשא דעבר כנעני לשדה אחיה מדחונעמין
לעולם למעט יופל דהייתי או דלעולם היו לעולם
אל וכל אבל הסתא דכתיב הקט לע למוטל יוכל
לא אינטריך וע"כ לא חתא חלה לעולם מנוטל

אלא

לתנא כ"ח ליתני משיכה וכו' לע
דמוקס ליתני חליפין לא מבי לקו
תנא ושייר ושייר משיכה דהא לתנא דתני חליפין
ולא משיכה תקסי לן אחאי לח תני משיכה והיה
סבי לתרף דמשיכה סויו תקנתה דרכנן דהא לקמן
גבי מתניתין דבכפי שאין להם אחריות פריך ונה
יוחנן דאמר מעות קובות אמתיניתין וכו' ועס הא
קשיא היא משה דנראה לן דנחק לומר דמתני הוא
תקנתה דרכנן ונראה דלא בעי תלמודא לחוקומא
מלתא דשמואל כחלקוקת רבי יוחנן אריש לקיש
וכיחא שפי לחוקומי חלתא דשמואל לדעת הכל

הלכה ב תנו

רפנן וכו' מאי קאמר אי
הבא וכו' פרש
מה ענין הנכחה וכו' יש לדקדק למה לא פירש
דע"ז כל בפירוש מאי קאמר כלומר מה הנכחה יש
בדברי רבי שמעון דהא כיון דת"ק לא קאמר
דחוקה גדולה מהנכחה וזה מחדש רבי שמעון
ונראה דרבי שמעון הוא אפרש דברי ת"ק שאמר
כינר בחוקה והזכיר הנכחה גם כן ונתן ר"ש טעם
לת"ק שהזכיר הנכחה כעכו שאינו ראוי מה הנכחה
יהא גדולה וזה חוקה שהרי ההנכחה קונה בכל
מקום ולכך פריך הסתא מאי קאמר ופרש מה ענין
הנכחה וכו' דקושיא אחרית ליכא דאפשר דר"ש
הוא מכרש פ"ב פ"ט

אלא

מעשה שפחה כנענית תקנן כביאה
קשה דהא אמר קרא ובעלה ואמר
לעיל דאמעט אמה העבדיה דאינה נקני כביאה
והפ"י כמי ממעט שפחה ונראה דמאי דאמר ר"ש
היינו קנין ביאה והכא פריך דיהיה נקנית מטעם
הנכחה דל"ש מעבר כנעני שנקנה בהנכחה

ולענין

הלכה לתפ"ה ד"א דר"ק שימח
גופו אבל כמלאכה אחרת כגון
שתפר את בגדיו וכו' לא וכפי הגדלה דטעמו הו
משום דפ"ל דאכילת פירות לא היא חוקה וכמ"ש
הר"ן ז"ל והטור ח"מ בסומן ק"ל הביא דברי הר"א
בפתחא ותפ"ה לידכח מ"כיון דע"ה כתב ז"ל ויש
מה

דאשונה איכא לחו' דרוקא משום זנר דרש התירו
אכליאי ליכא יצר הרע לא וכמ"ש מהר"אם בפ"ה
פי תנא: נראה דאמעמין בהבנתם ית' לו יוסר
דבריהם והוא דהם ז"ל הקשו מה שהקשו בדיבור
הקודם דגבי שפחה שרי זנפיפת תמר חפיר והם
תירו דהתם הוי חידוש אבל תכל דפ"י שד"א גבי
ז"ל חין כאן חידוש פלו דהתירו הוא דוקא כביאה
ראשונה שערין לא נתגיירה אבל כביאה שנית
טעמה כבר המצינו חין כאן חידוש אבל לפירוט
רשי שהביאה הראשונה גם כן היא אחר המעשים
במנה לפ"ד דכין בואה ראשונה כין בואה שנית היא
חידוש דחף על גב שמתגיירת בע"כ שריא לישראל
והוי חידוש י"א כ' אתרתייהו חין בהם חידוש דהוי
גיורת כ"כ לא היה ראוי להפליג בין בואה ראשונה
לשנית חלה לן דבפ"ל יהא מותר דיומא דשפחה
חין לומר דאבתו לאו גיורת גמורה היא: כיון
שהכתוב לא התירה א"כ לא יש בניגד הרע: ולפ"י
ל"א סייק להקשו ל"הם התוספות דהא ספיר מחלק
בין ביאה ראשונה לשנית דבראשונה תלי הטעם
דיומא משום זנר הרע אבל בשנית אפילו ליכא
נחית זנרו הרע אבל במה שכתבתי א"כ דהוא ק
קושיא אחרת וכוה נכתב מ"ש הר"אם ז"ל כפר כי
תנא על דברי רש"י ז"ל ומה שהקשו בתוספות מה
חילוק יעובד נראה לע"ד דביאה ראשונה לא היתה
חלה א"כ היה יברנוכו ותשובתו ז"ל לא היתה
בעלמת מעללי התוספות א"כ לא היתה הכנת
דבריהם על דרך שכתבתי: עיין מ"ש הר"אם ז"ל

תר

אם אמור ואמר וכו' ראיתי בדברי
הר"בם פרק ג' מהלכות עבדים פ"ה
ז"ל אבל אם אמר אחר שם אינו נרנע עד שיאמר
ויטה בסוף שם בתחילת פרוטה אחרת ודעת ז"ל
תמוה דהשתי אמורות בהתחלת הפרוטה אינו מן
הראוי חלה פריך שיהיה האחת קודם התחלת
פרוטה אחרת וגם בהתחלת הפרוטה וכמו שכתב
מדברי רש"י ז"ל ויש להאריך כוה חלה שאין דין
זה נהג בזמננו לכך קינרתי:

תר

לו אשה ובנים וכו' יש לספק אי בעל
בנים שכי או דולמא אפ"ה ע"ד ובני
פלוג וכו' והא דמו"ב מקרא דאת כתיב דנריך ש
מיהיה לרבו אשה ובנים נראה דמוכח לה מיתורא
דואת דאם לא כן הא קיל דאין בית חלה אשה:

הלכה א דף כב

מתניתין

עבר כנעני וכו' איני שדה
אחווה חוזרת לבעלי ביוכל
א"י ק' דאי ח"ו ביוכל למה לי למכתב קדמי ביש

דהו
ס כה
באמת
ת אלן
טובות
דיעות
יה ע
חריב
משום
וי נכ"ל
הוא זה
כונות
קתים
עלמא
חיות
שעבר
יעוטא
ותלי
נרא
ופרט
עכדי
דפקק
הכך
ריבוי
ת דנר
ד"מכס
דפקק
דראה
ככרן
דהא
ה ולא
התוס'
כתרא
קטות
אחתי
ברורה
זום א
א וכו'
א איכא
זמולין
לא ש
ש לשון
ה אף
טפיר
ביאה

עצמות יוסף

שהיא חזקה בליקח וכו' כנון אכילת פירות וכו'
והוא כרכי הר' מכם זל' דהלכות וכייה וכמ' הרב
מוהרי"ק והר' מכם זל' ס' דאכילת פירות הוי קמין
ויש ליישב דעמ' הרב מוהרי"ק בסי' ק"ג דלדעת
הר' אש"ש לחלק בין עבד לאכילת פירות דרקע
דבעבד ליכא הוכחא אש"ש לא יעשה דבר כשימוש
הגוף אבל קשה שהטור בקימין ק"ג ס' דאכילת
הר' אש"ש דאכילת פירות לא הוי אכילה וכתב
דהכי מקתברא

תוכפות

ואיכא וכו' ועוד חפ' ר"ת ולא
אז' שלוף מנעלי מחיים וכו'
ויש לדקדק למה לא פי' דקודם מיתה ח"ל וכאכא
שאול הוי דלרבנן דרשות אחרים עליו בין קטן בין
גדול קנו עממן בני חורין עור וג' דלדקדק למה
עשה מחלוקת מן הקנה אל הקנה ולא פי' דרבנן
ס' דהיכא דרשות אחרי' עליו גבי קטן יכול לזכות

דף כג פיסקא

יש דק' אמאי לא פריך דקשיא רישא אסיפא רבני
רישא אמרינן עי' אחרים אין עי' עמנו לא וכטור
אמרינן עי' עמנו אין אבל עי' אחרים לא
ועוד אין כ' ל' לשון א"ה ביה : ונראה דכסיפא
לא ק' ליה דהא דקאמר ככסף עי' עמנו דמשמע
אבל לא עי' אחרים בין דשמעינן ליה לר"מ רחוב
הוא לעבד טיגא מתחת רבו ולהכי קאמר מכדי
שמעי' לר"מ דאמר חוב הוא וכו' ואפי' שפיר מותר
דר"מ עפ' הכיפא אבל הרישא דקאמר עי' אחרים
ק' אלא כשיטא מדעתו א"ה אימ' סיפא כלו דהשת
ק' לסיפא עי' אחרים אמאי לא דמעיקרא לא היה
ק' לסיפא כלו אלא ריש היה ק' :

פיסקא

וטבמים או ורמנהי וכו' לסיפא
לא היה ק' דשפיר קאמי הסיפא
כטור עי' אחרים כיון דזכות הוא לעבד טיג' מרבו
ולוה לא קשה כי אש' לרישא וקאמי' ה' ה' וכו' כלומר
דבעל התלמוד ראה שא"ש טלוקות טהם כסף
נשטר א"ה כשתיהן אף דח' לערכיניהו כמו דפריך
לקמן וכדי להמלט מואת הקושית פריך ע"ב לומר
דא"ה לומ' אף גשתיבן ואש' יהיו דוקא ג' כ' דהא
כסיפא דקאמר כטור עי' אחרים ולא עי' עמנו ק'
דהא גיטו וידובאוס באש' ואש' יהיה הרישא פרטו
ק' מכדי שמעינן לרבנן ווהי קדר התלמו דכסף עי'
עמנו אין עי' אחרים לא ולפי' סיפא כטור על ידי
אחרים היינו אף עי' אחרי' בהכרח כרי שלא יקט'
מגיטו וידובאוי באש' וכיון שכן ק' מכדי וכת' מאי
עי' עמנו וכו' א"כ כיון דרישא היא אף עי' עמנו א"כ
ע"כ הכיפא פריך להיות דוקא עי' אחרים דאש'
היא דוקא עי' אחרים ק' לערכיניהו וכיון דרישא

האשה נקנית

קאמר אף ע"כ הסיכ' פרטו א"ה ק' מ' פ' א"ה
מאי עי' אחרים והא קמ"ל דכופו
הוא לעבד וכו' ק' דלמ' אדריק
להסמוענוזה דכבר הסמוענו רבנן כגוטיק דוסנת
הוא לעבד טיג' מתחת יד רבו וכמו שהקט' המקט'
מכדי שמעי' וכו' ונר' דמ' והא קמ"ל הכונה לר'
אפילו עי' אחרים ולזה נקט' לשון אף משום דיותר
סידום יש כאחרים מכעמנו ואש' והא קמ"ל כלומר
דאפילו עי' אחרים ולזה נקט' לשון אף ומ' הגמרא
דזכות הוא לעבד וכו' בא לתת טעם דאמרינן עי'
אחרי' כמי משום דזכות וכו' אבל אין הכונה למה
לזהו הסידום והא דאין נטריק תנא למתני אחרים
היינו לאשמועין כלומר דר"מ רבנן ול' היות שינוי
בענין מהיה דביטין הבואו דב' הקדו' פתקו הוה
ור' וכו' מ' שמוהי ק' פ' ד
דביטין או בעו דהי' אף

תוספות

לומר דהתם ר"מ הוא דאמר לרבנן דביטקטו לר'
כפי' סברתו דאז' אפי' דגישו וירובאוי כא' וכו'
ונראה דסברת רבנן מהכרח קושית שהקטו התוס'
סס' ב' ד' שאש' היה עבד ותייגנו דלדבריהם קאמר
ומשם כלמוד דאז' כפי' פסול וכו' לדעת רבנן נמו

ודע

דכתב הר"ן בפס' אחרים דכסף קונה
אפילו עומד ונוס' ומיהו כטור עי'
אחרים דוק שלא מדעתו לא כע"כ ולפי' יש לבגמס'
מאי פריך בגמרא לערכיניהו וכו' נראה דלהכי לא
ערביניהו משום דאין הדיק טיה כשיהם והכי אור
ק"ל : בעי רכה כלסון רש' זל' יש להפק אי מפ'
כפי' התוספות כפי' הראשון או כפי' הפי' השני
שכתב זל' בתחילת לשימו' והיינו דקאמר עי' אחרי'
נראה דהוא הכיורש השני שכתבו התוספו' שיעקר'
הבעיא היא על דכרי המטנה או אמרינן דמאי ד'
דקאמר המטנה עי' אחרים או היה עי' גליח או לא
ומדלא הוכיח כקוף דכריו אפילו עומד ונוס' כמו
שכתבו התוספות נראה דלא כ' כפי' השני שכתבו
התוספות וכדוחק כר' דס' כפי' השני וס' כדעת
אחרים שכתבתי בפס' הר"ן דלא מהני עומד ונוס'
כחלוקת טור ואש' נפ' דברו דס' כפי' הראשון כל'
דמאי דקאמר מעיקרא והיינו דקאמר עי' אחרים
כונתו לומר דעי' אחרים כולל בין עשאו שליח בין
לא עשאו :

ישראל

לא שייקי בתורת קרבות וכו'
אף על גב דק' דשחיטה מותרת
כזה מ' מהקרב' וחיל' קחשיב דדמו לקבלת הגש'
מעבד שהוא עיקר הדבר :

תוספות

דאמר ר' הונא הני כהני וכו'
א"כ זל' דהתם הכי קמבעיא
ליה וכו' ונפקא טיגא וכו' באמת דברי התוספות
קשים

קשים מאד בעיני דהא פמס נדרים קאמ תלמוד
 בהדיא למאי נפקא מינא למודר הנאה ולדברי
 התוספות היה ראוי לבעל הגמ' שיאמר הך נפקותא
 ועוד מה להם לבעלי התוספות לתת נפקותא א'
 אחרת ואם נאמר דדברי התוספות שייכי חמלתי
 דרב הונא שייכי אמאי דסקי דהיינו מאי דבעי
 קתם בנדרים אבתי ק דאין הלשון מוכיח דבר מזה
 ואפילו נדחוק עצמו כזה ונפרשו חמלתי דרב
 קאמ גריבין אנו לדחוק דברי התוספות ולהגיהם
 על אופן שיקומו דבריהם עם מה שכתבו התם
 במסב יומא דהתם כתבו ממש להפך אמאי דכתבו
 הכא ודבריהם נ"ע: אחר ימים כאלו שיטות
 הר"ל נתכחו מחדש ראיתי נתעורר ג"כ בזה
 וברוח נראה דהם ז"ל לא ס"ל מאי דכתבו התם
 כפ"ק דיומא דאי אמרינן דשלוחי דרחמי ה"יכו אף
 שלוחי דרחמי דאז אקור במודר הנאה כיון דאית
 ליה הנאה כיון דהוי נמי שלוחי דידן אלא ש"ל זל
 הכי היכי דאי אמרי אף שלוחי דרחמי ממש הכי
 מקריבין הקרבו כיון דהוה שלוחי דרחמיא לענין
 מודר הנאה נמי אמרינן הכי דמותר כיון דכבר הוה
 שלוחי דרחמיא ואין שום גז' לבעיין דבעי התם
 כנדרים אלא דבעי ממש דאיכא תרתי מילי
 להיעשות חדא דהוה מודר הנאה וחדא דהוה שלא
 קרעית הבעלים וזש התוספות ונפקא מינא וכו' וקאמי
 אבעיא הנדרים לתת סברא לבעיין דעמא דבעי
 מי אמרינן האקור היינו ממש דהוה נמי שלא מ'
 הדעת הבעלים והך נפקותא לחודא אי לא הוה
 מודר הנאה לא הוה מבעיא ליה דפשיטא דמותה
 אלא ממש דאיכא תרתי לרעותא הוא דמבעיא
 ליה כנר ודוחק: עוד נראה דרך אחר זכור
 אזכרנו בכוף דברי: וקשה לי בתירוץ זה השנן
 שכתבו ונפקא מינא וכו' דמאי מבעיא ליה תכשוט
 מדברי רבי יוחנן שהביא שם כנדרים הבעיין כ'
 בעמנו דאמר רבי יוחנן הכל גריבין דעת בעלים
 הן מיוחדים כפרה: ואגמרת
 דשלוחי דרחמיא דוקא קאמר אמאי גריבין
 דעת בעלים והר"ן ז"ל בפירושו למסכת נדרים
 הוקשה לן קרוב לקושיא זו וותירין ז"ל דאין פשיטות
 מר יוח דאפי תימא דשלוחי דרחמיא דוקא קאמר
 אפשה דאפי הכי קאמר רחמיא דבעי דעת בעלי
 ולדברי התוס' א"א זה כשם כנים דהא כתבו ז"ל
 ונפקא מינא וכו' דאי שלוחי דרחמיא דוק לא בעינן
 דעת בעלים:

והנראה

דעת הבעלי שכתבו התוס'
 לאו היינו דיעת הבעלים
 דהא פשיטא דבעי ואפי תימא
 שלוחי דרחמיא דוקא וכמו שכת' שם הר"ן והכא
 היינו דעת ורנן הבעלים דלא ניתא להנשיקריבו

קריבין פהני זה המסור והוא עומד וזווח על זה
 ופמ' התוספות שם כיומא וכפ"הג היא הנפקותא
 שאמרו התוס' א' נראה דהכל גריבין דעת דאמר
 ר יוח לאו לעבוכא קאמר אלא לכתחי' הוא דקא'
 דנריך דעת בעליה:

וכזה

אפשר לפ' כונת אחרת בדברי
 התוס' ואז דבשלמא מעיקר דנדרין
 הכעי' היו אי שלוחי רחמיא דוקא אז שלוחי דידן
 דוקא עם שבחמת יג נפקותא חדר טהיא דאי שלוחי
 דרחמיא דוקא פשיט' דלא בעי דעת בעלי' ודברי
 ר יוחנן לכתחי' איתמ' ואי שלוחי דידן דוקא פשיט'
 דאין נריך ודברי ר יוח' הם לעבוכ' ובגמ' דנקט'
 נפקותא דמודר הנאה ה"ה דאיכא הך נפקותא
 ומשום דהויה פשוטא לא נקט לה תלמודא אבל
 השתא דנדרין הכעי' היא אי שלוחי דרחמיא אז
 אף שלוחי דידן ונפקא לענין מודר הנאה בדקאמי
 תלמודא השתא יש מקום לספק ולומ' אי נמי שלוחי
 דידן נמי הוה אי נריך דעת בעלי' לכתחי' אז לעבוכ'
 והוה דאי שיאמר בעל התלמוד הך נפקותא לז'א
 התוס' דהשתא נמי הנכקותא פשוט' דאי שלוחי
 דרחמיא דוקא אין נריך דעת בעלים ואי שלוחי
 דידן נמי הוה פשיטא דנריך והוה נפקותא ע"ז
 שהיינו אמרוס מעיקר והיא פשוט' בעיני התלמוד
 כנר לי לפרש דבריה ועדין לוי בו ארוכות דבריה

פיסקא

אמר רב ששת דבעי וכו' ומה
 שפ' רש"י ז"ל במתני' על דברי
 ר"מ ואפי' ע"מ שאין לרכבו גשות בו דקסבר ח"ן
 קסין לעבד וכו' לאו למי' דר"מ ס"ל הכי ולא דבסין
 דהא בעי הכי ס"ל אלא השניה לומר דלענין זה
 באו ע"מ שאין לרכבו וכו' קאמר ר"מ הכי וק"ל:

תוספות

ר' לעזר אז ר"ת דהלכה וכו'
 קשה בין דמבעיא דהנהדרה
 נראה סדין כרור כרכני דקתמא דתלמודא כרכני
 קאמר לה' זבן הסו' דפשיט' נמי אמאי פסק כר"מ
 מבח הוה דנדרים ודתי תרי סוגי מקמי חדא
 ונראה דאע"ג דתלמודא מ"ק ל' כרכני אפשר
 דא"ג דהוה מני מוקי כר"מ אבל בההיא דנדרים
 ליכא שום דחי' בשם פניס דרב אליבא דידן אמר
 ז"ל ורב ושמאל הלכה כרב באיסקורי:

עוד

כתבו בשם ר"ן דאין ראיה דהלכה
 כר"מ דיש לחלק בין חשה ועבד וכו':

וקשה

דהיינו קאמר בההיא דנדרים
 כמאן אולא הא דרב כר"מ דאמר
 יד חשה כיד בעליה השא' נהי דלר"מ דאמר דע"מ
 שתנא לחרות דקני רבו אבל באשה לא קני בעליה
 בע"מ שאין לבעלה גשות כך לא מה שקמת לתע'

עצמות יוסף

האשה נקנית

נה

הוא שהוא הכלל הראשון : עוד קשה דבין
האיכה פלוגת דתנאוי דרטינן בכלל ופרט בכלל
או בריכה ומיעט וריכה הוה ליה למוטר הא אמי
פ"כ היא דריש בריכה ומיעט וכו' וכו' דחכמי
סאן דדריש כל התורה בכלל ופרט הכא דריש
בריכה ומיעט וריכה וטעמא דמלתא כהא שפרשו
זל הריכה לו שלוסין מד לא כתוב גמא חפשי וכו'
וכדאי דאי הוה כתוב יגא חפשי היינו דורשי כלל
ופרט אכל מדכתב יסלחנו ריכה לו שלוסין ואפילו
סאן דדריש בכלל ופרט וכלל מודה הכא דדרשינן
ריכה ומיעט וריכה ולפי לא קאמ' לא טעם דלא
לשתמע כהדר ביה ממוצי דהוה סליק אדעת' מ
מעיקרא ושתמע דהוה אליבא דסאן דדריש ריכוז
ושועט אלא כלו דאפילו מעיקרא דמי הכי הוה
כ"ו והוה דריש בריכוז ומיעט ואי רכויא וכו' אמא
פניא הכהו על ירוכו' וקשה אמאי לא מייתי
בברייתא עגמה שהוה התחיל בה תנא יונא כסן
ועין ובראשי איברים שאינם חוורים דאמאי נקט
שאינם חוורים אפילו חוורים נמי : ובראה דמשום
דתם הוה מייתי וכו' דיוקא להכי מייתי הך
ברייתא דקאמ' בהוה דבין דקיס' לחזור אין עבר
ינא לחירות : אי נמי נראה לתרץ ולומר דמאי
דקתי דתם שאינם חוורים אראשי איברים קאמר
דבין דתם הראשי' דלא עבד ליה היוק פ"כ מ
שום פני נריך טיפיה ההיוק שלא יחזור עוד
לקדמותא דאם לא כן לא מקמי היוק כלל אלא
דיקא באבר עגמו לעולם אימא לך דאפילו פשו
לחזור עבר ינא כהם לחירות להכי מייתי הך
ברייתא דקתי כהדי הכהו על ירוכו ומתה וסופא
לחזור אין עבר ינא לחירות :

דאמאי לתך מיעטא בין שכי הריבויים ע"כ למעט
מיהא אחא ולכך פריך כגמ' סן ועין אחא אהכי ליה :
מאי טעמא דר' שמעון וז"ל שילוח טיבא
מאסה וכו' :
קשה דהא דרשי לעי' דלחפשי יסלחנו
דיכוזי הוא ומדברי יסלחנו כהדי'
דריכה לן שלוסין מדלא בתיב חפשי הוא וריכוזי מני
למכתב חפשי הוא כיון דהוכרח למכות שילוח לגמ'
הנראה לבחורה הוא דברו ישגתה
בתיבי קל געין ופך דשן
ומחר זלסמו דרש געיל לריכוזי ואידך מתא
אכל קשה דרשי זל כתב לדברי ר' א
אי בתב חפשי לכבוף וכו' ופי אחא יסלחנו לטאה
דאשי איברים אחא ע"כ ולמה חזינן דר' יסלחנו
לשחר ראשי איברים דהא מאידך יסלחנו נקס' לן
דאשי איברים :

עור

קשה לא ימצע מחלוקה הך ג"ש
כהקבלה מפרש דמאיד קבלה מרבו
או לא אי קבלה מרבו ח"כ ליכשי גט שחרור ואם
לא קבלה מרבו מאי פריך וד' וכו' נישא דהך ג"ש
לא קבלה מרבו לבך נראה לתרץ דהך יסלחנו לאו
ג"ש גמורה היא דעיקר הפסוק אינט' לריכה ומיעט
וריכה ותרוניהו יסלחנו כמד חשיבוי וסכא הו גילוי
מלתא דעלמא דהך שילוח הו כגט דמיוא דאשס
דהו גט ולכך פריך לר"מ ומטני אי כתב לחפשי
וכו' ולא הו גילוי מלתא כלל' וסך דיליף מאשה
אע"ג דגט האשה מונואח ומעלה מכלי שיעטרף
לה דבר ח' מ' מ' כיון דילפי' דהך שילוח דסכא הו
שטר ג"ב אראשי איברים דלעיל מנייה קאי וק"ל
תנן רבין הכהו על עימי וסמאה וכו' הך
במאה לאו דקס' דההי' בהת' ואיני

ואמר

דב יוסף וכו' אמר יוסף כי הווי דלפריך כין מ
מאובוס בין מדכמן דם' לחיני נוק דל' יבא דבלהו
משלם :

אמר

ליה שאני ארסו וכו' פהתמא וכו' ק
מה מייתי ומהך ברשתא ומאי אולתא
דהך ברייתא מאידך בהיתא דהכהו על גמ'
דפריך מיב מתרנוול וכו' ופניתי סכמו לן דהסוואס
משום דלא גימא דיש לסלק כיון הנהך סכמו עינו
לתקע בכלי עגמו אבל זה ח' א' דהא כוס סכמך הו
דמיוא דהכהו פכותל וסרשו ואפשר דהכי יאידך
ברייתא לפי שהיתה יהועה כפי הכל והסוואס דע"פ
גרוך לסלק כן והא דנקט הכהויתא סכמו לאו
ולא נקט תקע כלאו מדקתי אידיך ברייתא דפסוד
גר דאף על גב דנקט ברישא הכהו נקט בבגד ארסו
וספתי ההפך בביתל וכו' :

תוספות

ומדכונן מנר הריכוזי אפי' מה
סבובי לחזור בין שהמכה היא במקום שנכבד עמיה
הואיל ומורש סכמי וכו' לפי
דוכא שפי' דכשן ועין אימי
דמשמע חפשי מעיקרא :
קשה מאי ברין כגמ' טן ועין מאי אהט
ליה כיומא דכתב' רחמנא לן דהט
אין ועין אימי גרין גט שחרור אבל שאר אובוס
גריכוני גט שחרור :
נראה דסוף סוף לא ימלט מלמד דרשי
ברכה ומיעט והורה מדבתי

עצמות יוסף

האשה נקנית

תנו רבנן הכהן על עינו וכהמה וכו' כזאת
הכרייתא נקט כהתה וכברייית האחרת
נקט הרי שהיתה עינו כהיה וכמה ודקדק הרן
זל דכשהיתה כהיה חף על גב דכהתה על אופן
שאינו יכול להשתמש לא מהני אלא אם כן במאה
לגמרי אבל כשהית כריא מעיקרא חף על גב דלא
קמאה לגמרי כיון שכהתה על אופן שאינו יכול
להשתמש וינא לחירות ודברים של טעם הם ולשון
הכרייתא יוכיח דבר זה אלא שיש לדקדק למה
צריך בעה"ז לעשות נדירות אחר דהא הני תרתי
צריכי להשמיעין דיש לחלק בין היתה כהמה מ
מעיקר' להיותה כריאה דכהיתה כריא קני ככהתה
וכהיתה כהיה צריך שיקמאה ואי לא הוה תניטא
חדא הייתי אומר שהדין טוה כשהיה וכו'.

תנו

רבנן הרי שהיה רבו רופא וכו' ותנא
תנא וכו' נחטט עינה פרטי חף על
גב דקמיה מעיקרא כי חטט משוי ליה מומא
ויש לדקדק היכי מוכח מהכא דהך נחטטה דהכא
הוה חף על גב דקמיה מעיקרא ונראה דקמיה
דעוף אינו חטט ומדוד דבעלת מוס בעוף טרי וכו'
ולפי מהתם דמחומר אבר גרוע טפי ולכך ינא ל
לחיות וכו' שרש"ז זל אלא חף על גב וכו' משוי ליה
מומא כ' משוי ליה מוס גדול והוא מחוסר אבר
תוספות מבעי ליה לכדתינא וכו' וזל
דשמי הכא וכו' אבל הוה
דהתם וכו' פי' דהתם לא הוה לא לטכותא ולא ל
לגריעתא והוה דומיא דלכחול את העין דאיכא
חדא לטכותא וחדא לגריעתא והוה כחילוי ליכא
לל' וראיתי בשיטות הר"טכא שכתבתי ריון
לקומיית התוספות זל ובהוה דאכן איכא חדא
לגריעתא שלא נתבון לטובה אלא לרעה חף על
פי שלא נתבון לאותו אבר ע"כ ובאמת הוה לשון ק'
להולמו דפיון שלא הכיר בה' אף קאמר דנתבון
לרעה:

תוספות

קמיה וחטטה ואף על גב
וכו' דכרי התוספות לכאורה
נראה שהם דברי מיתר דכהדיא נתן רב שטת
הטעם ח"ט מחוסר אבר הוא וכו' ונראה
שהתוספות אינם מפרשים כפירו' וחטטה שהוה
לגמרי אלא שהוה חף למקומו וכשאר סם כולט
ולפי שאינו במקומו המוטבע מקרי מחוסר אבר
ולכך הקשו התוספות דח"ט מהוה דלעיל דהיתה
כהוה יקמא וכו' ותיירו דשמי הכא דחטט עשאז
אחוס' אבר רגוני דזה השמיענו שעשאו מחוס' אבר
עם היות אחת שלא להוה לגמרי ואכש' שזה כיון
דש"ז זל טאומ' הוה חף לחון ולא הפיק לו הוה חף
תוספות תל' מן העוף וכו' מכל החי
מכל הבהמה וכו' נראה דט"ם

יש כפסדים וזל מכל החי מכל כשר וכו' ובתידון
הראשון שכתבו התוספות דאי לא כתב קרא גבי
ישראל הוה מוקמין קרא בישראל ולא לכפי נא:
דאיבי קאמר בגמרא יכיל כשה
גמרה וכו' והיכי הני למימר הכי
דהא בלאו קרא דמן העוף נמי ידעינן דמחוס' אבר
אסור בישראל מקרא דמכל החי ונראה
דה' ק' יכול וכו' כלומר דמח' קרא דוכר תמים איכ'
למעטי ונומר דדוקא כהמה ולא עוף ח"כ ק' יכול
יכשה וכו' יהא מותר ולא הכי איצטריך מכל החי
ושדין ליה אישראל אבל לא לכני נח תלמוד לומר
מן העוף והשתא קרא דמכל החי וכו' קאי לכני נח
עוד כתבו ח"כ הא כיון דאיצטרי וכו' נראה דהוכרחו
לומר מדאיצטרי בעופות דאי לאו הכי הייתי אומ'
דמאיצטרי טעם שדין קרא אכהמה ולא אעופות
ולכח' כ' חטט העוף דף ק' דה' ונכסמית כתבו
זל' ח"כ הוה אמרינן לכיון דאיצטרי בעל מוס'
בעופות לישראל טפי אכהמה איצטרי חפי' מה' אבר
אבר: אי נמי הוה מוקמין מכל החי דליש' ככני
נח דדוקא כהמה שז"ל שנאמר בה מוס' לישראל ע"כ
והנה כתיבון הראשון שכתבו לל' דהייתי אומר
דלישראל מקלין טפי כיון דמנינו דהתיר בו הבעל
מוס' וקרא לכני נח דיקא כתיב:
דף כה מאי לאו על לשונו וכו':

דף כה מאי

יש לדקדק למה לא
אמר דעל שכתיו קיינו השניים דהשתא לא שייך
להקשות פטיטא וגם התירון דתירין דוימך דחליט'
לא שייך: ונראה דההכרח היה מהכרח
הכרייתא האחרת דקמיה על לשונו כהדיח:
ויש לדקדק כיון דמנינו למיכר מן הכרייתא דקמיה
כהדיח על לשונו למה פריך מיה' כריית' דקמיה על
שפתיו ואמ' נחיל' לכו' ונראה דכונתו לומר
דגם מואת הכריית' קשיא ליה ח"כ דמני' למי' דתנאי
היא ואיכא דר' לזא מאי לאו על שפתיו וכלן שוים
כך לזא לא על שפתיו וכו'.

תוספות

הואה שאני דאתקס לטומא'
קשה דמאי קשיא היא זאת דבעינן קמיה חקשיא
דעוד תניא דניטל רוב הלשון ולא שייך למימר ד'
דאתקס לטומאה ואכשר דהתם הוה לחומר' ואגב
גרר' עיינתי כדברי הר"טכ' זל וראיתי כו' דכרי'
קותרים כהלכות עבדים פ"ג כתב זל דאין עבד
ינא לחירות לא צריך ולא כניטל לשונו ואילו
זה ביאת מוקדש כתב החמישי דכרי' הפ' קל' באר'
וכשהמה וכללם היי קיר' וגם כ' טל רוב לשונו
והייתי סבור לומר דהר"טכ' נכסף כמאן ה'
הלכתא לפי שדחה הייחוד ודכיס' הלצה כריס'
גם דאה בתמא דמתניתין כמלכת בכורות
שניטל

עצמות יוסף

וקשה

מאוי בעי מנלן קו הוא מעבד שלימו
נקנה בחוק ונקנה בכסף קרקע
שנקנה בחוקה אד שיקנה בכסף ואם נעשה פרכ'
משם שמוניא בע"ע ולכך נקנה בכסף בחוור הקו'
למקומות ונאמר ומה חוקה שלימי קונה בע"ע קוני'
בקרקע והשתח ליכא למימר שש יוכיח דמיניא
להכנסה כתבנו למעלה בשמעת דאלא מאן תנא
דלא יליף ש"ס דלא אמרינן יוכיח : עוד קנה
מאוי בעי מנלן לר יוחנן דאמר דדבר תורה מעות
קונות ויליף קנין כסף מהקדש מדכתי' ונתן הכסף
וקס לו ואפי' לרוש לקיש דאמר מטיבה מפורשת
מן התורה היינו דוקא כמטלט' דהווי מיד ליד אבל
בקרקע לעול' דמזני למולף מהקדש דנקנה בכסף
ונראה דאע"ב דאיכא למילף בק"א' מהקדש
ברקאמר ר יוח' מ"מ הכא בעי מנלן וטעמא דמלת'
דקרא דיליף חוקה מינא היינו מדכתיב אשר
תפשתם בה דלכאורה גראה דהוא קרא מיותר
דלא היה מן הראוי למכתב אשר תפשתם אלא ושבו
בעריכם לכד ומדכתי' אשר תפשתם ש"מ דה"ק שבו
בעריכם דוקא באותן שהפשתם כישיבה לא באותן
שקניתם בכסף או בשטר ולכן הייתו סליק אדעת'
שלימו נקנה בכסף ובשטר לזא בכסף מנלן וכו'
ובשטר מנלן והשתח דיליף כסף מקרא השת' נרוך
לומר דאשר תפשתם קומור דברים הוא א"כ ללמד
דנקנה בחוקה לחודיה אחא ולא הווי מועט

אי כתב

משמע מקרא דדוקא בסף
הוא הקונה ולא השטר ולקמן מוכח מוחקח את
סבר הטקנה בשטר קונה וכו' דדבר פשוט הוא ד
דמאי דיליף מההוא קרא הוא שטר מתנה ואע"ב
דבקנין מכר איירי קרא כבר כתבו בתוספי רוד
פעם לזה דמוס' דעשה קנין במכר קרי ליה
מקנה גבי מתנה :

אי בעינא

ככפפה אחיני וכו' הוה
מזי למי' הפקותא אחריתי
דאי בעי' בכפפה איקני' ומשעת דתינת הכסף
משועבדות לו קרקעות המוכר ואם מכר קרקע
בז' נתינת הכסף לנתינת השטר משועבדים לו
מתיב רב המנונא וכו' הוה מזני לתרוץ
דאיירי בדברים א"כ השנתן דמי'
אלא דהווי דומי' דמתנה דכא לפרש כינז בשטר
והיינו שטר לחודיה וגם לא פריט

תוספות

אמר קרא וכו' כבר בארתי
דכריה למע' כד' ח' שדות
בכסף יקנו :

תוספות

זכודו וכו' וגם משמע וכו'
הכנת דכריה קשים שנראה
מוס' מיוע' לרשי' זל' ואפשר שרשי' ג' כ' מכס הירוש'

האשה נקנית

אמר והיותר ק' דהתוספות כפרק ל' יחבור כתב
כסס הירוש' דמי שחין צו קרקע אינו מתד' והיותו
ככור לזו דלדכרי רטי קיימי כלו דמשמע מדכרי
רטי דמי שאין לו קרקע מתורה כגון כירות לקוח'
וכו' אלא שהם דכרי מותר דודאי דל דכרי רטי הו'
כך ויותר נראה לומר דברטי מדכריהם מי שחין לז'
קרקע אינו מתורה וכו' :

תש

א"ל אלעזר וכו' מה עשה ולקח בית
פלע וכו' : קשה למה ליה שיעור
פלע דקרקע כל שהו קני' לקנות עמה נכסים שחין
להם אחריו דקתני ההוא מתניתין שהכיר למע'
בסמוך ואפשר דחכמים הם אמרו לו דנרוץ שיקנה
ע"ג קרקע וכלל שהו הוה קני' אלא שהוה חספ' דלא
הוה קני' אס' לא שיקנה שום שיעור מהקרקע ולקח
שיעור פלע חו' טפח על טפח :

בית

פלע למאי חזי הבא לא שייך למפר'
לדמי כדלקמן דלפירוש קמא דהו'
רוחב פלע כיון דהווי מקום קטן מהכיל אי אפשר
לשים על גבו דמי מואה צאן ומהה חביות וללישא
בתרא דפירש רטי' זל דהווי פלע ממש שהוה גבוה'
וחדוד ואין להעמיד עליו מואה צאן הכי נמי אין
להעמיד עליו דמי מואה צאן כיון שהוה מקום
משופע ואינו עשוי לקבל עליו שום דבר ולכך מוק'
לה דנפיש טובא וכו' ב"ל : ודאיתי להר"ך בחלק
ג' סימן ה' הרגיש בקושיו וזו הניחא ככ"ע ומה'
שכתבתי הוא הכון :

אמר

לו אין לו תקנה מאין היה משמע
שנרוץ שיהיה לאדכ קרקע מקנה
מדאמרו אין לו תקנה וכו' והמפרשים כתבו דמי'
נפוכיה זה לפ' הוא שרנה להקנות להם ג"כ קרקע
ואפשר דחכמים אמרו לו שיקנה באגב והווי לא
רנה להקנות להם כקרקע כל שהוה שלימו מקנה'
אלא רנה ליתן להם ג"כ הקרקע כמתנה :

לא

קמא דעתיה כבר שייט וכו' :
קשה דאמאי לא וכה לו על ידו אחר'
בהגבהה שיעבדינה לנורך סבירו ויכיחה במקומו
עד שיכא בעל הדבר דהא ק"ל בהגבהה קולה
בכל מקום ואחילו בכית המוכר ואין לומר דכיון
שהגביהה לנורך חכירו ויניאנה מרשותו דהא אס'
לעכב על ידו עד שיכא בעל הדבר : ונראה
דכונת הנותן היתה לתת המתנה לאותו פלו' ולא
תהיה עוד מוס' עליו כלל ועיקר ואם היה מניקנס'
בכיתו אכתי נרוץ לש מרה :

תא שמע

משה בר' זכ' :
קשה היכי' י"ח מהתם ד'
דאפשר לומר שלכי שהיה לו לר' במקום המעשר
הוא

הוא שויכה אותו לו אבל מכלן דאם יוכה לנמקום
אחר לא יקנה ולעולם דלא בעי' נכודי' :
ונראה דדייק מדקאמר ומקומו מושכר דלא היה
רצונו לומר כי חס והקרקע קנוי לו אלא ודאי דקפיד
דוקא למקומו ולא למקום אחר : א"כ כיון דאזכר
גדרים לומר אי בעי' נכודי' או לא היה רצונו לר"ג
להשכיר לו מקום אחר ולא מקום המעשה וילמד
לכודלא בעי' נכודי' :

תוספות

מועשה בר"ג וכו' וק' דאם כן
מה היה מועיל תקומו אדרבא
גרע טפי וכו' : וקשה דאיך הוא אדרבא גרע
טפי וכו' : דהא כ"כ חיוב מיתה חייב באוכל טבל
באוכל המעשר ענמו : ועוד אדרבא האוכל טבל
מתחילת אכילתו יש בו חיוב מיתה : אבל כיון
שהפריש המעשר אוכל בהיתר עד שיאחר לכסוף
חיוב המעשר ויאכלם : ואפשר דאין חייבים מיתה
באכילת אותו הטבל כיון שבכר הפרוץ ר"ג תרומה
גדולה : והפריש ממנה הלוי תרומת מעשר
וכן היה נראה לכאורה לדקדק מדברי הרמב"ם ז"ל
ה סוהדרין כשימנה הלחיון שחייבים מיתה כידו
שמים : עוד כתבו ז"ל ומיהו ק' איך יצא מכירתו
וכו' עם שהשי' ז"ל כבר תירגו באו' ששכח ולא תרם
והשכח אינה כידו אדם מ"מ מקמי' התוספות ז"ל
דכיון דחוקה על חכר וכו' היה לו לתת חת' לכו' ולא
יבא לידו שבה :

עוד

כתבו ואו' ר"ת וכו' ומעשר שני ומעשר
עני לעני ומתבערין בכל מקום וכו'
פ"ל דיש טענת סופר בדברי התוספת הולת מעש'
ראשון ללוי ומעשר עני לעני : מעשר שני וכיבורם
מת : ערים ככל מקום ר"ש או הכבורים ביתנום ל
לכהן וכו' והשתא ניחא דהתוספת תקנו דלא תקשו
מתרומה גדולה דנראה ממתניתין דתוספת כיבור'
שאין חייבים כביעור : ולא הקשו מחלוקת מעשר
שני דנראה הכא דניתנו לעני : ועוד שלא מצונו
בשום מקום מעשר שני ליתנו לעני : אלא אוכלו
בירוש' או מכערו מן העולם : כשאי אפשר להוליכו
לירושלים ומנאתי משנה שנויה במקמת מעשר שני
כלשון שכתבתי : והיא היא התוספתא שהזכירו
התוספות וגם מה שכתבו למעלה דבתוספתא תנו
אמר רבי יהושע היא משנה ערוכה ע"ש :

עוד

כתבו ומעשה וכו' אבל לא היה חושש
לא לקבוע מקום : ולא להזכיר סכום
שהיה יודע וכו' : וקשה דלמה לא כתבו שהכל
הפריש וקרא שם כביתו וקבע מקום והודיע לבני
ביתו ולא היה מחוסר דק המדידה לכד לזא עישור
שאני עתיד לאוד וכו' ומדברי התוס' פ"ק דמזיעא
נראה לכאורה דזה דעתם : ואפשר לומר דר"ת חזר
לדקדק בבאן לשנא יתירא דר"ג דקאמר עישור

שאני עתיד לאוד דמה לו להזכיר המדידה : וכיון
שלא היה צריך לנחת רק מאיסור זמן הכיעור לא
הז"ל כי חס לכדר שס הכעלים למי יתן : אלא ע"כ
שלא קרא שם וגם לא קבע מקום לכך אמר מה שאני
עתיד לפרוש ולתרו' וז"ל שאני עתיד לאוד עם היות
שהכל חסר מעשות : עם כל זה כתון לרבי יהושע
דעכשו אכלל עצמי מאיסור הכיעור :

דף כו איבעיא

להרמי בעיני אגב
או לא מדקאמר כ
הבני כריותות דלעיל אמרו לו אין לו תקנ' שיקנה
אלא ע"ג קרקע אין לדקד' דבעי' אגב שהרי לא
אמרו אין לו תקנה שיקנה : אלא בקרקע דאפשר
לדחוק דע"ג נקטו לאו דוקא : תדע לך שהרי
כדברי המקנים לא הזכיר אגב כלל : אלא דק'
דאדרבא מועשה דר"ג שאמר כתון לר' יהושע ולא
הזכיר במלתיה לא אגב ולא קני' : יש להוכיח דלא
בעי' לא אגב ולא קני' הלשון כתון לרבי יהושע מ'
משמע דלא קאמר עוד דכור אחר : ודע
שהרמב"ם מ"פ דהיבא דהו' נכודי' לא בעינן אגב
וקני' ולפ"ז מ"ש בגמ' קתני כל הכי נראה דק' זו
אמרא דרבי ינחק דהוא הכרח דס"ל דלא בעינן
נכודי' ומכאן דק' מורא הכי עוכדי' ממי בהכי אורי'
אף על גב דאפשר לא לקומייהו כנכודי' כדרחי' לעי'
וכספר דאש' יוסף הארכתני עוד בהכנת העניינים

ומטלמלין

במתנה מהו וכו' ואע"כ
דהמעשה לא היה מתנה
גמורה מ"מ כיון דיש להם לכעלי' ליתנם למי שירצו
והיינו טובת הנאה מקרי מתנה :
שדה' לא ומטלמלין לאחר מהו וכו' ויש לדק'
תפשוט דהוצרך עוד לקבל שכר מרבו
עקיבא דהא כיון דקבל שכר מר' יהושע יקנה אגב
איתו קרקע המטלמלין לר' עקיב' ומד הוצרך לקבל
שכר ממנו שמעינן דמטלמלי' לא יהקרקע לא לא
מהני : ונראה דהוצרך לקבל ממנו שכר כדי
שלא יטרח עצמו להוציא משם איב"א דכפר קא'
קמא דמזיעא בריך דניקמיהו ניהלי' בחליפין ולא
משי' כי היכי דלא לטרחי' יהו עשה כן וע"כ צריך
לתרץ התם דה"ק דלקמיהו בחליפין ויעשה לו ה'
השנה שיעווב החיטים שם ולא יטריח והתם בגמ'
פריך הכי כי היכי דלא לקבל ממנו שום שכר וק"ל

תוספות

ומקומו מושכר לו ושוא שכירות
דאמר התם כשם שהקרקע וכודע
כי קנין חליפין לא הזכיר במתניתין : וכבר בא
הטעם כדברי בעלי השיטות : ועיין בהר"ן ז"ל וביתן
דאיבא טעמא : דמשום הכי לא קתני מתניתין גס
הכריותא דקתני כשם שהקרקע נקנה וכו' אמתכ'
קא' ומתניתין לא קתני חליפין ושיירו איכרא
עו א דהכריותא

דבר דיימא היה ראוי שת ברש הקנינים אלף רק
דגם עיקר קנייני הקנינים לא תנא כלל
ונראה דהתוספות דייקי מלישנא יתירא דסני ד
דליחני השכיכות נקנה בקנין הקרקע ופרט כסף
שטר וחוקה לומר דדוקא כהך נקנה ולא עוד :

אמר

רבא ל"ש אלף שנתו דמי כלן פרס
אלף שנתו דמי כל המטל והקרקע

קשה למה ליה להוכיח הקרקע דהקרקע בקנין
חוקה בני בלא נתינת דמים וכסוף לשונו ול כתב
אב לא נתן לו דמי כל המטל עליו ולא הוכיח קרקע
כלל וכך הוא האמת לעד דאין צריך נתיב דמי
הקרקע והוכיח קרקע משום דהתמוא דמלתא הכי
הוא שנתו לנמיד דמי הקרקע קודם שיקנה אגבו
המטל ועוד צריך להתיישב בזה :

תניא

כוותיה דרבא יפה כח הכסף וכו'
קשה אמאי לא קתני יפה כח הכסף
שכודין בו את הכן מה שאין כן בשטר ובמט התוב
כרש פרקין דה בפרטה ואפש דכיון דתני פדיון
דקרקע ומעשר לא חש להאריך : עוד יש לדקדק
אמאי לא קתני יפה כח השטר והכסף שכן קנין
באשה כי הוכי דקתני בכמוך שהשט מושיא באשה
ונראה דמשיח חידושא נקט ע"ד דאיונו קטן בחוק
פשוט שקנה העבד כנעני כדכתיב והתפלת חותם
ובו לרשת אקויה : ואין לדקדק אמאי לא קתני
יפה כח השטר מכח הכסף שהשטר קונה אפילו
בכחות משנה כרעה דאי כתבו על חשודי הנאה
בשר וכו' דהאי מעניניו והאי מעניניו ומזיאות ה
השטר הוא הבתיבה שבו ועיקר קנין הכסף הוא
שווי המזון ובקת מ"פ אינו מזון ולא שייך
למתני יפה כח חוק שקונה בכספי הגר דהא כסף
ושטר לא שייך בכספי הגר כלל וק"ל :

בדא

שנתו דמי כלן וכו' ויש לדקדק
היכי מויתו מוקרקע למטלטל דקרקע
אין טעם מקום לקנות באגב דאין קרקע נקנה אגב
קרקע ולא שייך להיות קרקע אגבו ולכך ע"י המעו
היו כאילו הם סמוכים אבל כמטלטלי כיון דשייכי
להיות צבורין כי לא צבורין כמי מהני זמנלך דכעני
דמי כלן : איברא שרש' ול כתב ומטל הנקנים
עם הקרקע נמי בשדה שאינה סמוכה לו דמי וכו'
והכונה דכיון שאין המטל על הקרקע בשעת ה
הקנין הנה ליה בשדה שאינה סמוכה וכו' אבל גיר'
הר"ף והראש נכונה יותר דגרסי אמר שמואל מכר
לו גער שדות וכו' אמר רבא לא שנו וכו' וקאי
מלתיה דשמואל ותניא כוותיה דרבא וכו' וכלה
איירי בקרקע אבל לשון לא שנו דקאי אמלתיה
דשמואל הוא לשון דחוק דלשון לא שנו בכל מקום
הוא על המטע או הבריתא דע שהרכ
קמניד מברש דכרי הר"מ כדל לא עייל ונפיק

ובת' שממרא וז' היא בדעיייל וכפיק וכפיק דמכירה
כדין מכר לר' שדות כתב דאיירי כדלס עייל ואפי'
הכני צריך שיתן כל הדמים ונמצא א"כ סדין המטל'
חלוק מן הקרקע והוא באמת תימא גדול והטעם
בר' לי דקנין אגב בקרקע גרוע משום דאין קרקע
נקנה אגב קרקע ומשום הכי אפילו כדל לא עייל
צריך שיתן כל הדמו' ומ"ש תניא כוותיה היא לענין
הדמיון דכאח מהם קנה כלן דהאי כידיני והאי

מי

דמי התם גופי מוחלקי וכו' פי הכא
איירי הקאמור קמי קרקע וז' כי התם לא
דנפי בהמה דהוי גופי מוחלקין הכונה הוי ודוקא
ולא השאר אבל גבי קרקע פיון דסדנא דארעא
חד הוא הפי הוא דכוונתו השאר ולכך הוצרך
בגמרא טעמא דסדנא ולא קאמור דהכא לא אמר
וז' דסתמא דמלתא הוי קאמור לקרקע שפכני

הרישאה

ז' דקדק משמעתינן שאפי'
אם פירש המוכר בדבר שאינו
קונה מן הדין שיקנה הלא קמי' וכו' דהיינו דוקא
שאם שקנה התם' אבל אמר שידע שאין הדין כך
או אפילו לא אמר כן אלף יקנה דבר זה קני' ולכך
אם פירש שיקנה באגב בלא מעות מהני וכ"כ הרב
רבי יריחא וכן דקדקתי' אפי' כפירושו לטור ז' ע"ש
כד"א וכו' וארס דכמתנה

הוספות

מיה' וכו' פי' ובריתא דקתני
יפה כח חוקה קאי אמתנה ומן הראוי היה לפרש
דין המתנה וביים ואמ' שחוקה וכו' לאשמועין
מן המכירה דצריך דמי כלן וכדי לקיים כה בד"א
שנת דמי כלן נקט לשון מכירה ולדעת הר' שמואל
מאובורא ז"ל דקאי אהכך תרי קושי' ולקמייתא
כתב והשתא גיחא וכו' ומ"ש ובהאי נמי איכא וכו'
הוא תיקון לקושיא אחרונה שהקשו והלא חוקה
אינה מועלת בלא כסף :

פיסקא

ווקקיי וכו' האי ארוסה ה'
אילו ימא וכו' פרש' ומולי מילי
וכו' הכונה דאילו תפרש בגבול כמו לכסוף אין צריך
לאוקומא למולי מילי ואף על גב דאכיה הוי מילי
מילי דהא כנוסה ושומרת יכס' לא דמיא לארוסה
ונשואה וע"כ לכנוס' מגלגלי' אם לא שטי' שומרת
יכס' ולנשואה שלש שטי' ארוס' מ"מ מילי מילי דהכא
היינו כל חדא דהכך דקתני באפי' כפס' חוץ מאמין
מאיש אחר דהתם מוכרח ע"י גבול משום דא"כ
בענין אחר :

אילימא

דקני לה כשהיא ארוסה וכו'
השתא לא אפיק אדעת' דתחת
איך אמר דחמנא וכו' והנה ס"ל דהתורה אפילו
בארוסה איירי : וקשה דא' כתקני מאי דהקשו
התוספות הא לא כתיב אלף תרי אמין והתוספות

תירונו דלכל מאי דכתיבי בקרא כהריא קני פחד
והשתא אי ארוקה הוי מפורש ליסתוק מחד אמר
וקאי אכולי מלתא דקרא ואי נריך לכל מאי דכתי
בקרא חד קרא לכעי כמה אמנים : וכראה
מדעת המקשה היה דמפח אמר יתירא דרשינן א
ארוקה ואישך לאו דוקא ומשני דתחת אישך אמר
דחמא ואין לשנות ממשמעות אישך כשום פנים :
עוד קשה לוקמא דקני ליה כשהיא ארום וכשהיא
וכשתיה דכה ג אמר רב פפא ביבמות דמשקה לה
דללישנא דאלא שעות השנוע
ונראה
קיינו וסתירה ועיין בהריטבא
זל :

רף כח תנא

דכי רבי ישמעאל קו
ומה קוטה וכו' :

וקשה מה לטעה שכן שבועה על הספק וכיון ד
דחמירה תורה בשבועה החמיר בגלגול מה שאין
כן במזון והיכי קאמר אשכחן ודאי דאפילו ודאי
לא איתא לן : ונראה דכיון דשבועה היתה
על הספק כדון היה שלא יגלגלו עליה :

נאמרה

שבועה כחון וכו' אף על פי
שהתוספת קראו לזה מה ופינו
נהיה נראה דאיכא כרכא ענומה מה לשבועה
האמורה בכנים שכן כל עיקר שבועה בזה על
הספק שכן כתבו התוספות דמפוס שכל שבועה
הספק מגלגלי כהספק וכו' מ' נראה דהבא הוי בעין
גילגול מלתא בעלמא דלא פרכי ולא מידי :

מכור

הספק את הארבעים דוקא משום
דקראו ממור לכד אכל אש קראו
ממור בן ממור נר דתייב שתיים ואם אמר לו אביך
ואתה ממורים נראה דאינו חייב כיון דמלקות א'
וה' ללמוד כל זה מתשובת הרב ה"ר יוסף מ' מיגאש
מו שאמר לחבירו רשע בן רשע עמא חן טמא ממור
בן ממור ולא הטיבו המתחרף דבר ויש עדים בזה :

תשובה

זה שחרף את חבירו חייב פ'
מלקות על מ' לו טמא בן
טמא רשע בן רשע ומותר לו לדחוק בפרכתו
ולחייקו נוכף על מה שז' כמ' הקור לחברו ממור
כופנ את הארבעים רשע יורד עמו לחייו והואיל
וקרא לחביו ומה שחייבתי ב' מלקיות עם היות ה'
הדבר ידוע שמי שהוא ממור כבו וודעו עד סוף כל
העולם ממורים והואיל וקרא לחביו ממור הנה
בתחייב שיהיה הוא וודעו ממורים להיות שהקדים
לקרא ממור לכן קודם לפי שהיה אפשר שיהי הפן
ממור והאב כשר וזה נירף עוד האב לו באמרו עליו
ממור בתחייב בזה ב' מלקיות שאם הפך והקדים
האב בזה לכן לא היה מתחייב כיון אש מלקות א'
מהטעם שאמרנו ע"כ : ואם אדם היה מתקוטט
עם חבירו ובכלל הדברים א' אני איני ממור : או

דורא שמותיו וכו' והטעם דכל ישראל
בחקות כשרים הם והא דהיה חו'
השבע לו שאין עבדי חתה אף על פי שהיה כפי
דעתו גוי וחשוד על השבועה אפילו מה שהיה מ'
מחוייב לו ממקום אחר מ' רוב הוא כפך ומאמינו
כדכריו :

בתניתין

כל הנעשה דמים כאחד וכו'
גמ' ש"מ מטבע נעשה
חליפין ק' דהא ע"כ חליפא דרכ נחמ' למאי דסלין
אדעתן נריך לתרן מתני' יש דמי' שהם בחליפין
וא"כ למ' ד' חין מטבע נעשה חליפין יתרן נמי מתני'
הכי ויאמר יש דמים שהם בחליפין וכו' :
ונראה דהמקשה לא איכפת ליה לתרן ליכא דרפ'
נחמן וגם כי היה נר' לו דוחק לאוקומא מתניתין
ביום דמים וכו' וכמקבת מניעה הארכתי בשמעתי
או בדקדוקים רבים ע"ס :

תוספות

כיצד החליף וכו' ואומר ר'
וכו' בהנחת קבלת וכו' פי'
שבאיתה הנאה שקבל נמנו דמי הפרה והיינו פ'
במקום קנין קודר ובעבור אותה הנאה מן הנה לו
השור ומ' ש בעבור דבר שנותן לו פי' שהשור יוקנה לו
בעבור הדבר שנותן לו : והיינו הדמים דהוה שווי
השור כנר מהכרח ההיא דפרק הזהב ויש הכנה
אחרת בדבריהם נמ' בעבד דבר שנותן הוא ה'
המעות ששג' ממנו הקנין ולא אחריו לפרשה לפי
שהראשון עיקר :

ופירי

נמו פרש' כל מירי ללא הוי כלל
פירי קרי ליה וכו' פי' קרי ליה כלל
דהוי הדין כמו פירי וז' בסמוך משום דפירי שכיחי
וכו' :

ולריש

לקיש וכו' פרש' מוקי למתניתין
פרש' ששת כל הנישום וכסמוך
סתב היכי מתרן לה למתניתין בין למאי דסלין א'
אדעתן מעיקרא הין למאי דאוקיימא ע"כ :
והנראה דמעיקרא קאמר דמתרן כל הנישום והוא
האמת אכל אי סב כרכ נחמן פריך היכי מתרן לה
בין למאי דא' קיימא וכו' כלומר דהא כיון דאי אש'
ליישבו כרכ נחמן נאמר דהא יש מוק' ליישבו פכ'
הקס"ד לז' דא' לתרן פין למאי דסלין אדעת'
וכו' ומזהר שך ז' להה כח"כ כתב תיקון לזה דלריש
לקיש דמשיכה קימה אפילו קנין קודר לא קני' והוה
דבר קטן מאד ודכריו ע"ע :

טו ז' ולענין

כירה
ואפי'
מט'ט'
טעם
רקע
עיי'ל
לענין
והאי
הכא
ס'ט'
דוקא
זרע'
ונר'
אמר
האי'
האי'
דוקא
ין כך
ולכ'
הרב
ז'ע'
זתנה
קתני
לפרש
ועיני
כד' א'
מואל
ויתא
א' וכו'
חוקה
ה' ה'
מילי
נריך
מילי
דוסה
זמרת
יהכא
מאמן
א' ב'
הי'ם
ה' וכו'
יתחת
אפילו
הקטן
סבית

עצמות יוסף

ולענין

הלכה יש כזה אריכות דברים
הארכתי בכיבורי לחם ואעתיק
אותו כה כרי שלא יחסר מאומה :

הנה

הרף בפרק הזה כתב בכיבור
הך שמעתא רב כל הנעשה דמים
כל רכל מאי דסקלין וטריקן בהך דאקס' הניחא
לרב שסת וכו' ואוקמי' כיש דמי' שהם כחליפין היינו
דוקא למאי דקליק ארעתין מעיקר' דלמאי דמוקי
דכ יהודה כל הנישום לא קשיא ולא מירי דכרה
נחמור תרווייהו עושי' מהם חליפין מסום דדמו לכלי
והוא כפי' היס משנין שכתב רש' בהאשה נקבית :

ויש

לדק' ק' כדכרי הרף זל כמ' כפי'
ויש דמים זל כל' קתני רישא מטבע
בתורת חליפין שנעש' חליפין והדר תני כיש מטבע
שלא ניתן בתורת חליפין וקונה וכו' ועלה קתני
כינה וכו' דמי הוקיקו לפ' דתרת' קתני ולא פי
רישא וקיפא כלה כחדא כיש דמים וכל הנעשה
דמים באחר היינו כל המטלטלין שאדם יש לחברו
וזה ל' ברור לפי שיטתו זל דקושי' הגמרא היא
למאי דקליק ארעתין מעיקר' דמטבע נעש' חליפין
דאז הוא הכרח גמור לומ' דיש דמים היינו כקיפא
אבל הרישא היינו דין המטבע שנעשה חליפין :

אכל רש' זל מפרש דהך קושיא דגמרא קאי בין
אמאי דקליק ארעתין מעיקר' בין אמאי דאוקימו
כל הנישום לכך הווקק לפרש בפירוש יש דמים
בשני אופנים שלכאורה היה נראה שפיה קותר ד
דכרי' שמעיקרא היה אומר דמירי שמכר לו בכך
וכן וזה תנאי' לא נעשה עדין רק שתחילה מכר
השור ומשכו זה ונתחייב לו המעות : ובכמוך כתב
והכי קאמר כל הנישום כל המטלטלין שאדם שם
לחברו וכו' כנה שמתח' על תנאי זה נתנו :

ונראה שהכ' פירושים מתקיימים במשנה למאי ד
דאוקימנא' הסתא חליבא דרב יהודה ולמאי דקלי'
ארעתין מעיקרא ויש לי אריכות דברים

עוד

הארכתי בחידושי למבכת מניעה :
כתב הרף זל כקוף דכרי' וכל כי
האי שקלא וטריא וכו' הא תירוצא
נמו הלכתא הוא וכו' דפריו תמוהים דהא באי זה
מקום נדחה התירוף דפירי עבדי חליפין אי משום
דכרי' בגמרא הניחא לרב שסת אללא לרב נחמן
וכו' אין ראיה משם לפי שבעל הגמרא רצה לתקן
דכרי' רב נחמן למאי דאוקימנא מעיקרא אבל לפי
המקנא מונל' דקאי ההוא תירוצא : והר'אש זל
כתעורר בקנת מזה ומדכרי הרף עצמן הם דכרי'
קשים להולמה : ודעתו של הרף זל כזה הוא
דכיון שמיני בתלמוד דקאמר ההוא תירוצא חליבא
דרב נחמן כיון שלא מנימו בפירוש סכרחה הפירוש
אשר יגן דהלכתא היא :

האשה נקנית

והראש

זל בקש מקום לקיים דכרי'
הרף וכתב דטעמו מדק' אמרינן
לקמן נבי מכור לי בחלו קנה מסום דהוי מלתא
דלא שכיח והוא הדין נמי הכא :

וכאמת

יש חילוק דההיא הוי מלתא
דלא שכיח בהחלט וכן נריך
לחרן לדעת רב' האי זל שכתבו הגהות מיימון
וסמ' כההיא תירוצא דיש דמים וכו' לא כאמר' לא
למאי דקליק ארעתין מעיקרא :

עוד

קשה לדעת הרף בהך תירוצא דיש
דמים היא למאי דקליק מעיקרא
ארעתין דהיינו מטבע אמאי דחיק לאוקמי קיפא
הכינה כיש דמים שהם כחליפין לוקימא כמטלטלין
כגון פרה וחמור כדמוקי רב יהודה ורישא אשמועי'
דמטבע נעש' חליפין וקיפא אשמועי' דכרה וחמור
הוי כלי : ונראה שלדעת הרף חיק זה חידוש
דפשיטא דפרה וחמור מקורו כלי ואי קשיא ח'כ'
לרב יהודה נמי אמאי קמל' מהניתין : נראה דלא
דמי דבשלא לרב יהודה דיווקי כלה מתני' כחדא
מלתא איכא למי' דמתניתין דינא אתא לאשמועי'
דכלי בכלי קמי' אבל לפי מאי דקליק ארעתין ד
דרישא הוי במטבע וקאי במטבע וקיים כפרה
וחמור על כרחי' לחידוש רבה קעביד הכי וזה חינו
בדפרישי :

עוד

יש לדק' לדעת הרף כיון דמעיקרא
דהוה מוקי מתניתין כיש דמים שהם
בחליפין ולא הוה קשית' אללא רישא רכל הנעשה
דמשמע מינה דמטבע נעש' חליפין אמאי לא קמסני
רב יהודה כלה כיש דמים שהם כחליפין ורישא
וקיפא חדא מלתא היא וכמו שפירש רש' זל :
ונראה דאין הכי נמי דהוה מני רב יהודה לשנוי
הכי לא דמסני הכי רב יהודה מסום דליש' דמתני'
דכיון שזכה זה דקתני משמע דלא כדמי המכר א
חיירי אללא כמה שקונה עכשו :

וראיתי

אל הרב בעל המאור שהקשה
על דכרי הרף דמאי דוחקי
לאוקימו לריש לקיש עכ' כרב שסת וכו' ליתרנה
למתני' הכי וכל הנישום עכ' כיבור דכרי' דכיון
דכל הסוגיא היא לפי הס' ח'כ' מאי דוחקי דגמר
לפי הסק' לתת דעכ' וכו' לימא דרישא חיירי
במטבע שנעשה חליפין וקיפא חיירי על דרך
שמפרש רב יהודה דפרה וחמור הוי כעין כלי
אללא דתמוה לו על דכרי' ה' בעל המאור אמאי
קאמר הכי על דכרי' ריש לקיש דהא קשיא זו נס
ארכרי רב נחמן קיימא דאמאי אוקימה לפי מאי
דקליק ארעתין כיש דמי' וכו' אללא בכל הנישום והיא
הקושיא שהקשיתו למע' על דכרי הרף למעיון
כו : ונראה שהרב בעל המאור ליטנא דגמרא
קשית'

קשיתו
שהוא
והר'

מטבע
שאר כל
לא מפר
דריש א
נעשה ח
דא' ל' כ
נעשה ח
ולו ודע
הוצרך
וכיון דר
כלי הוצר
לאשמוע

עוד

ויש

נפין מח
ועוד ד
דהו פרי
דמשת
נקיית

וכא

עליו הר'

ולפס

ובקדושין
המכירה
נס אכפי
דסרת

ועל

שמכר לו
הרף זל
דיניהם
דאכרי שא
וכו' זה
ההאש

קסית דאמר ע"כ כרב טסת כ"ל לשון ע"כ משמע
 טהור דבר מוכרח חן עוד תירוצי אחר מלבדו
והרמב"ן ז"ל כלין בעד הרף בזה
 דלאו קושי' היא כלל דהשתא
 מטבע קתני ריש' דקני ואע"כ דרעת' אזורתא
 טאר כליס וכ"כ דכלל כלים הם נרוב' למי' משו"ה
 לא מברקי' הכי' ויש לרחות זה ולו' דלפי' הס' ד'
 דרז' חיידי' במטבע' ח' התנא הוא ס"ל' למטבע'
 בעשה חליפין ע"כ הוי' משום דמטבע' נמי הוי' כלי'
 דח' לכ' אמאי' בעשה חליפין ויהו טעם' האו' דמטבע'
 בעשה חליפין' וכ"כ התוס' פ' הזהב גבי' פלוגתא דרב'
 גלוי' ודעת' ח' אלו' דמ"ד דאין מטבע' בעשה חליפין'
 הוי' כרך' תלמודא' לומר משום דרעת' אזורת' וכנ'
 וביין דרין מטבע' בעשה חליפין הוא מטעם' דהוי'
 כלי' הוי' כרך' ללמדנו אחר כך דין חליפין' עוד בפרה'
 לא משמעו' דלא' להוי' פירא' וכמו' שהו' לפי' האמת'
 לרעתו של רש"י :

עורה טען עליו בעל המאור דפרה וטור
 חיקרו כרו מהמדרש דדרשו' מה

ויש להשיב דקרי ליה פרו מפרי משום
 דהוי' דבר המולד מדם אחר ולד מולד
 ופני' מחר' ; וכמו שכתב רש"י ז"ל בריש' פ' מרובה ;
 ועוד דקט' לשון זה משום יין ועוד אפי' תימא'
 דהוי' פרי עשי' בו חליפין משום דמ' לנעל דכיון
 דמשתמיס בו דמי' לכלי' וכ"כ התוספות בפ' האטת'
 קמית' שמטעם זה מקיימו' ג' ר' ח' פ"י ה"ג משני'
 שפרשי' טס זה ח' פ"י הרף ז"ל :

ובאמת שיש להשיב על כל מה שכתב
 בעל המאור ועל מה שטען
 עליו הרמב"ן ז"ל והם דברים ארוכים לא אכילא בזה
 רק מה שהוא לענין דרין ולא יותר :

ולפסקא דמלתא בפ"י דמיס דכרו
 הרף הם דכרו רש"י כההב'
 ובקדושין אלא שכההב' פ"י עוד שהתנאי היה בעת
 המכירה ולא ראיתי פירושו ב"ש ח' מהמפ' ז"ל ;
 גם שכתב זה נראה שיקשה לרש"י ז"ל הכריתא ד'
 דפרת' ככמה וכו' ה' ארכתי בכ"מ כס' כ' אורך :

ועל הרב הגדול מהר"ק תמהתי שכתב
 דכרו רש"י ז"ל בפירו' יש דמיס וכו'
 שכתב לו שור וכו' ובתחייב מעית וכו' והיינו כהכרי'
 הרף ז"ל ובתב' אכל הרף כת' וכו' כנ' שיש חילוק
 דמיה' ולא מנאתי חילוק כלל ואם בעבור שרש'
 הוי' ש' הלוקח והרף ז"ל כתב שאלו המוכר
 וכו' זה אינו מעל' ומוריד לענין דרין ; ועוד שרש'
 לא קאשה בקנית בפירו' יש דמיס כתב שאל' ה'
 שמוכר וכו' וכדכרו הרף ז"ל :

ובעיקרא

דמלתא איך קונין במעות
 אלו דהו' הלואה : הרף
 ז"ל סתם דכרו ביותר ולא כתב דזה כלום אכל'
 הרב המגיד כתב בטס הרמב"ן והרמב"ם ז"ל דאין
 קונה אלא ח"כ אמר כהנאת מחילת מלוה והם ט'
 מפרשים בן על דכרו הרף שהרי כתבו שהרף לא
 הכיח כהלכות הוי' דפרק האי' מקדש משום ד'
 דמין לו על מאי' דכתב שחין אשה מתקדש במלות'
 ע"כ נרף לפרש הוי' דפרק הזהב דיש דמיס וכו'
 בהנאת מחילת מלוה כדפרשי' אכל' ברע' הרמב"ם
 ז"ל אי אפשר לפרש בן כלל שהרי הוא ז"ל פ"י בהלכו'
 אישות פ"ה אפי' הכנת מחילת מלוה דנרף שינתה'
 בן כשעת נתינת המעות וז"ל בפ"ה מהלכות מ'
 חפירה ז"ל ולפי' מה שפירש רש"י ז"ל בהנאת מחילת'
 מלוה חף כאן וכו' : גם לשון הרמב"ם בהלכו'
 מזכיר יורה דלאו כהנאת מחילת מלוה איירי
 והקשו עליו מהפוגיא דהאי' מקדש והרב המגיד
 ז"ל הלין בעדו וכתב דמין לו על הסוגיא דפרק
 הזהב הנאמרת במקומה ופ"י דכרו היינו דוקא'
 כענין מכר הוא דמין לו על הך קוניא אכל' לענין
 קדושין כ"ל דאינה מקודשת דהאשה לא סמכא ד'
 דעתא :

והרמב"ם

ז"ל מחלק בין מלוה המחוייב'
 מחמת מכר לשאר מלוה
 דמלוה המחוייבת מחמת מכר כיון דלא שכיח ס"ל
 ז"ל דאוקמוה ארין תורה ולא תקמוכו משיכה אכל'
 בשאר מלוה כתב בפרק ז' דהוי' כמו שפרע והיינו
 ז' דאין משום דדבר תורה מעות קנות :

ואי

קשיא לך כיון דמעתי אינס בעולם
 כמה יקנה דהא הך קושיא הקשה
 ה"ה בפ"ה מהלכות מכיר ומירץ דכיון דמעתי מכר
 מינה הוי' ליה כאילו לא נתחייב לעול אכל' במלוה
 סתם שהמעתי אינס בעולם מה יתרץ ז"ל
 ונראה דכמע' דשאר הלואה ס"ל ז"ל דכיון דנתן לו
 מעות מעיקרא סניך המוכר דעתו וז"ל כאילו הם
 בעין ולא הוקשה אל הרב המגיד כי חס במעות
 מכר שמעולם לא נמצאו מעות בעול' והנרץ לתרץ
 מה שתרץ אכל' בשאר מעות הלואה דעלמ' פשיט'
 ופשיטא דמהני ולכך בקרק' קנה אכל' הלשון שכת'
 ה"ה בפ"ה קשה ביותר שטייס וכת' ומ"מ חייב כהם
 מי שפרע כנר' דשאר מעות דהלואה גרועי' ולרעתו
 ז"ל תקשי לן בקרקע אמאי קני' וכמטלטלין אמאי
 קאי כמו שפרע ומ"מ דכרו הרמב"ם ז"ל א"א לפרטין
 על אופן אחר :

וניחא

לי כוה קושיא אחריתי שהיה ת'
 תמיה לי על דכרו הרמב"ם ז"ל
 שרחה הסוגיא דפרק האי' מקדש מפני' הסוגיא
 דפרק הזהב' ולמה לא פירש הפ' סוגיא
 בהסכמה

עצמות יוסף

האשה נקנית

כזה כמה אחת ויאמר שכלן מתאימות והיה דב' הזהב שאני דהו מחמת מכר דהוי כאילו העשו הן בעין וכמ"ט הרב המגיד ז"ל אלא שכוה הדבר מחזור דארכב בשאר מעות הלואה הו מעות יתר בעין ולהכי אוקמינן הדין אתקנתא דרבנן דנרין משיכה והחזור מקבל מוי שפרע ובקרקע דליכא משיכה קני קנין גמור אבל בחוב מחמת מכר הו מלתא דלא שכיח ואוקמינן אדין תורה :

אחר

ימים כאו לירי תשובות הר"ן מ"ג ז"ל וראיתי שחולק כפי מה שהקשיתי על דברי הרמ"ם ז"ל וז"ל שאלה הם היה לראובן אצל שמעון חוב ופקק עמו בהם קחורה וחור בוא מהם עד שנתפסרו הם ככדיח אותם שיתן לו הקחור וכאמר בו מלת דלא שכיח לא גזור בה רבנן אם כזה בא לטון הגמרא אם לא לפי שנפל כזה מחלוקת גדולה :

תשובה

אם היה לראובן אצל שמעון חוב ופקק בו קחורה עמו לא קנה הקונה אותה קחור והחזור בו אינו חייב בזה מי שפרע לאמרם המקדש במלוה אינה מקודשת מ"ט מלוה להוצאה ניתנה ואמרו בימא כתנאי ה המקדש במלוה אינה מקודשת ו"א הו מקדש מאי לאו בהא קמפלגי דמר כמר מלוה להוצאה ניתנה ומר כמר מלוה לאו להוצאה ניתנה וכו' ותסבירא אימא כיפא ושין במכר וכו' ואי אמרת מלוה להוצא נתן כמאי קני והעמוד התלמו מה שאמרו המקדש במלוה כגון שאמר לה התקדשי במנה ונמנא מנה חסר דינר ודכוותא גבי מכר כגון שא"ל מכור לי ח חפץ זה במלוה שיש לי בידך לא קנה משום דמלוה להוצאה נתנה וכמו שלא נתן לו מעות דמי ומ"ט מלתא דלא שכיח לא גזור רבנן הוא כמי שהחליף דמי שור שאותם דמי שור אינם מלוה אצל קונה השור כדי שנאמר להוצאה נתנה הנה הוא כמי ש שהביא המעות בעת שקנה ממונו הפרה ולהיות הדבר מלתא דלא שכיח לפי שהמעות היו מוקדמי אצל בעל הפרה קודם שדבר עמו על קנייתה העמדהו על דין תורה וקנו לו מעותיו משום דמלתא דלא שכיח לא גזור רבנן אבל מי שהיה לו חוב אצל חבירו ופקק עמו בקחורה אין אומרי בו דין זה לפי שאותו החוב מלוה ומלוה להוצאה נתנה וכמו שלא נתן לו כלום דמי וכבר בארתי לך זה יומי חילוק זה טראיתי בין שני מואמרים אלו וכיררתי אותו יפה והוא ענין טוב ומקודם היה קשה אלינו עד שכתבר חילוק זה ביניהם עכ"ל הר"ן מ"ג ז"ל והוא חילוק ראוי למו שאמרו אלא שתלמידו ה דר"מ כסברתו בהפך ופ"ל דבשאר מלוה ראוי לקנות יותר כיון שהלוה קבלם קמכה דעתו כזה וגמר ומקנה :

דמים מחמת מכר הוי מלת דשכיח ולא הוי מלוה ומטעם שכתב הר"ן מ"ג ז"ל דהוי כאילו המעות בעין וכיון דלא הו מלת דלא שכיח לא אוקמינן אדין תורה ואם חור בו קאי במי שפרע ומכר הדין דיש דמים שהם כחליפין כשאין דמי השור ידועי דהיינו כהיה דרכ הונא דמכור לי כאלו קנה מ משום דהוי מלתא דלא שכיח : והר"מ כס ז"ל דף על גב דפ"ל דאין הלכה כקוגיא דהאיש מקדש כמאי דקאמר ושין במכר וכו' מ"מ האוקמתא הנאמרת פס במנה חסר דינר וכו' פ"ל דהיא אוקמתא חל אמיתית לפי האמת חף על גב שהקשיא בטלה ויהיה דפרק הזהב : והר"א ז"ל כפרק הזהב כתם דבריו ופ"י טעם לדברי הר"ף ז"ל דאוקמת דיש דמים היא אמיתית מהיה דרכ הונא מכור לי בשן ובפרק האשה נקנית פירש דבריו וכת' ז"ל אמר חביו הונקדש במלוה וכו' אבל אם אמר בהנאת מחילת מלוה מקודשת וכו' תדע לך דאמרינן לקמן דבמכר יש דמים שהם כחליפין כיצד החליף דמי שור כ בפדה או דמי חמור כשור פ"י אם מכר לו שור וא"ל אחר כך הקונה דמי שור שאת חייב לי פדתך תהא קנויה לי קונה משום דד"ת מעות קונות וחכמים תקנו שלא יהיו מעות קונות ומלתא דלא שכיחא כי האי לא תקנו והיחך קונה כאלו המעות והא מלוה בינהו אלא כמחילת המלוה עכ"ל הרי לך שדברי תורה ענין במקומן ועשירים במקו אחר ובהדיא פירש הר"א ז"ל דבריו כהיה דיש דמים שהם כ חליפין דאיידי בהנאת מחילת מלוה ובמו שכתבו הרמ"ן והר"א ז"ל :

ועל

הרב הגדול מוהר"ק ז"ל היה יש לתמוה שכתב ז"ל שהר"א ש"ל כהרמ"ן והר"א שכתב ז"ל ואפילו הכי בהאי דינא דראובן שאמר לשמעון מכור לי חפץ שלך בדמים שאתה חייב לי וכו' קובר הר"א דקנה כמו שכתבתי בהמוך בשמו משום דהוי מלתא דלא שכיח אוקימנא אדין תורה ועשו כאילו אין הדמים מלוה עכ"ל במחילת כ"ת חלף פעמים נראה דזה אינו שהרי כתבתי לטומ דברק האשה נקנית דאוקי לה בהנאת מחיל מלוה ולדעתו ז"ל תקשו וכי משום דהוי מלתא דלא שכיח יקנה כמעות שאין להם שוט קנייה הא לא אמרינן מלתא דלא שכיח לא גזור בהו רבנן אלא דוקא כ בקונה מן התורה כמעות ועוכו חכמים הדין על התורה אבל לא אמרו שיקנה כמעות שאין להם קנייה כלל : והרב בעל הטורים סתם בזה כלשון הר"מ כס ז"ל ואין ללמוד ממונו דעתו מכאן אלא ללמוד מן המפורש שכתב בקימן ר"ד דעת הר"א ז"ל כזה דכתב דלא קנה אלא אם אמר בהנאת מחיל מלוה : **נקטינן** כלל מאי דכתיבא לראובן דכר שיש לו שהמכר

באוב

צחוקי
מכר
זכר
מחילת
קנה
קנה
מחמת
בהנאת
אם כן
כשאר
מ"ג
קנין
הוא
לדעתו
קני
ורב
שהוא
אבל
וקנות

ויש
גשמעון
שוכה
היתה
מלפני
בעה
לה
לראובן
דלתי

ונראה
המכור
הכל
בדין
מעשה

מתני
זה שהוא
משכ
מהדיוט
לפדותו
גרע
וגר
פירוש

באשר על כבודו ואשר היה כחוב שהיה חלנו וחסד
 מוכר לרעת הר מוכר וסרס כח והתוספות כפ בזה
 וסרס לט הו המכר מוכר: ואם אמר כהנחת
 מחילת מלוה או מכר לו כמעט שהם מחמת מכה
 קנה קנין גמור ואין נריך משיב וכשאר דמי הלואה
 קנה לענין מי שפרע: ולדעת הר אנדר קחוב
 מחמת מכר קני לענין מי שפרע ואין נריך שיאמר
 בהנחת מחילת מלוה וכשאר מלוה לח קני כלל לא
 אם כן אמר מחמת מחילת מלוה לח קני כלל דלדעתו
 כשאר דמים ויש בהם תקנה דרכין: ולהר
 קנין גמור אפילו לא אמר בהנחת מחילת מלוה וכן
 הוא דעת הר מכס ולפיה: אבל בשאר דמי מלוה
 לדעתו ול לח קנה כלל: ולדעת הר מכס סומט
 קני לענין מי שפרע וכקרקע קני קנין גמור:
 ורכ הוא גאון ספק מי שהחליף דמי שור לא קנה
 שהיה כל אותה סוגיא היא למי דקנין אדעתו
 אבל דברי רב יהודה עיקר הבא דבריו הסמ
 וקצות מיימון: ונראה לדבריו בהנחת מחילת
 מלוה אפשר דמהני:

דלקט בהדיוט משום דעיקר קרא דונתן הכסף
 וכו' איירי בהדיוט הקונה מן התקדש:
תוספות
 משכו וכו' וכיון דמשכו כמאתי
 וכו' ק דהיה ראוי שקט יפוק
 לי משום אמירה ואמאי אינטר וכו' לו' וכיון דמשכו
 וכו' וכפ יש נוחלין הקטו כמו שכתבתי ידחק לומר
 דכיון שמשכו הך דכיון דמשכו כשיטא דאינו יכול
 לחזור אפי' בהדיוט וכיון שכן תיסק לי מעט
 אמירה לגבוה:

דף כט מתניתין
 כל מצות האב
 על הבן וכו' חזן
 מכל תשחית אפי' דמי' אל נקט כל יטבו כקדר הכתב
 כדורה וק' ל:

גמרא
 מאי כל מצות וכו' אילינא וכו'
 דמתייב ברח למעבד לחבא פי'
 וסיפא דקתני כל מצות האב על הבן היינו כל
 מצות דמתייב חבא למעבד לברא:

וקשה
 דא"כ היכי קתני מתני' כרישא
 דנשי' כט הוה הא הויה מצות
 עשה שלא הזמן גרמא דקתני מתני' בהדיא דנשי'
 חייבות:

ונראה
 דנשים חייבו דקתני היינו כשאר
 מצות חזן מצות האב על הבן
 או מצות התלויות בכך על האב ואינם ככלל:

למילן
 מנלן פי' דילמא כל שאר מצות
 חייב האדם לעשותן לא שחייב
 האדם לעשותן לבנו וכשתירץ לו מקראי רשיב
 השת בעיקר דלירד דמנלן דמחייב לממהל נפשי'
 דילמא מצות מילה אינה תלויה אל על האב ל
 לעשותה לבנו לא שיהא הוא עמו חייב למול את
 עצמו:

והא
 דלא מוכח מקרא דביום השמיני
 משום דלא מסיים קרא לחב' שזול
 את כמו בהדיא ואפשר דביום השמיני ימול לבני'
 א מישאל קאמרי:

והיבא
 דלא מהלי אבוא וכו' היבא דלא
 מהלי פי' ד' וכו' ולישא דגמרא
 פראה דכך הוא היבא דלא מהלי אבוא לענין חייב
 כד כמו היבא דלא מהלואו כי דיני' שחייב הוא
 עמו אבל מלשון הרמב"ם אינו נר' כן שכתב כפ' א'
 מה מילה אין מלין כמו של אדם שלא מדעתו א"ל
 עבר ונמנע למולו שכד מלין איתו בע"כ נתעלם
 מב' ולא מ'ו אותו כשידל הוא חייבו וכו' והנה
 באכיו כתב עבר ונמנע ככד כתב נתגלס והרכ
 מוהרי"ק ז"ל הנה כתעורר בזה ועדין אין דבריו ז"ל מ'
 מהסיקין ומלשון הרמב"ם נראה דוקא עבר ונמנע
 הוא אס' נאסס ולא מל אותו ויחייבו לאש לעשו' זמין

וי
 לחקור אט היה לו לראובן אלל שמעון
 חוב מחמת הלואה שהלוה לו ראובן
 לשמעון ולו היה חייב לשמעון חוב מחמת מכר ש'
 שמחה שמעון ללו' והשתסו דמי מכר ושמעון
 שימחה את לוי אלל ראובן בעד דמי הלואה ויהיה
 ללוי פרה ואמר לראובן הרי פרת קמיה לך ו'
 בעד חובי שאני חייב לך יש להסתפק מי דיינין
 ליה ברמי מכה כיון שהמעוט שהיה חייב שמעון
 לראובן לא הו' ביאס דמי הלואה לא גרע מנכח
 דאתי מחמת' ולא יהיה לראובן יותר יפוי כח
 להשתגאל לוי:

ונראה
 לירבין הטעם דדמי מכר
 לדעת הרמב"ם וסיעתו הו' משנה לדעת
 המוכר סמוך ארעתיא בחילו המעות בעין כמוכן
 הפא יקני ולדעת הח' לק' על הרמב"ם אין כפקות
 בדן דלעול' לא קנה והדבר' עתיקים: וזה עתכתי
 מעט מהרכה שיש מן העמק בדברי המדברים
 בזה והאל' יגילנו משנאות:

מתניתין
 רשות הבכור וכו' ביתור
 הקדש לא מכשיל אס' זמר
 זה שהוא בפני אלל אפי' שה א כסוף העולם קנה:
משכו
 במנהגם לדקדק למה לא נקט
 חלוקות אלנו היבא דקנה הנכר
 מההדיוט שאס' משכ' הנכר במנהג ולא הספיק
 לפדותו עד שעמד בק' אומנותן אלל מנהג דלא
 גרע מהקדש וכן בשאר החלוקות הם הפך ההדיוט
 ונר' דא' הפ' אלל נקט התקא הני בהדיוט משום הך
 חידוש דקאמר אטו הדיוט לחובבי שפרעו וכו' ח' ז

וי מולת
 המעות
 קמול יה
 בר הוי
 ידועי
 קנה מ
 ל דף על
 ס כמאי
 הכאמרת
 תא ח
 א כטלה
 ק הזהב
 זמת דיש
 ר לוי בשו
 חמ חבוי
 מחילת
 דכמכר
 שור כ
 שור ואל'
 תך תהא
 וחכמים
 כיחא כי
 זא מלוה
 שדברי
 ובהדיא
 שהם כ
 ו שכתבו
 לתמוה
 הר שאל
 ק שאמר
 חייב לוי
 וך בשמו
 דין תורה
 ולת כ'ת
 זי לטומ
 ויל מלוה
 א שכיה
 ואמרינן
 דוקא כ
 דין על
 אין להם
 אתם כזה
 אין אלל
 נ הר אלל
 ת מחיל'
 כתיבא
 ר שיש לו

עצמות יוסף

האשה נקנית

בד' מצווי לעשות ויש לחלק כדיון זה לדיון שכתב
הרמבם בסוף הלכות שחיטה אם לא כשהו וראהו
אחר חייב לכפות ואיתא בחולין כ' כיסוי הדין ולא
אחריון שיהיה לשוחט לכפות דהתם לא הזהיר
בכירור לשוחט ואף על גב דק"ל דאם שחט וקדם
אחר וכיפה משלם לו וזווי וכמ"ש הרמבם פרק
מה' חוב ומזיק יעש ועוד ז"ע :

והא

דאמרינן לגבי מילה דאישטרי קרא
לכי דיב ואילו בענין פדיון לא אמר
טחייבים כד לפדותו היינו טעמא דבשלמא במילה
דליכא חסרון כים משום הכי חייבים כד אכל
בכדיון הכן דאיכא חסרון כים לתת ה' פלעי לכהן
אין כד מוהרין עליו :

אשכח

מיר לדורות וכו' תנא דכי רבי
ישמעאל וכו' זו את יהושע
וקשה למה לא הוכיח רבי ישמעאל
מיר מקרא דאברהם שהביא כעה'ג' דהיינו מיר :
ונראה דמזות המילה הוא גם כן לדורות ודוקא כ
ביהושע הוא מיר אכל בקרא דנו בתם היו גם כן
לדורות כמו שכתוב שם אטר ניוה ה' והלאה :

תוספות

אותו וכו' ויש לו דאחא כמאן
דאמר התם וכו' : וקשה
דכיון דקרא מיותר הוא ח"כ למ"ד שאינה נוגעת לא
ביום קרא מאי עביר ליה : ונראה דלא דריש
קרא דאותו : עוד ק כיון דהכא מאי דהכי מנות
עשה שלא הזמן גרמא מהך טעמא הא כתפילין ה
כתבו התוספות לקמן בד"ה תפילין ונינית דהוי
מנות עשה שהזמן גרמא דהא אין נוגעים בשבתות
ו"ט וח"כ מנות מילה שלא בזמנה דהוי מנות עשה
שהזמן גרמא כיון שאינו נוגע בשבתות ו"ט :

ונראה דכגלמ' תפילין אינו נוגע כלל בשבתות ו"ט
אכל מילה כבר נוגע בשבת ו"ט אם היא בזמנה :

מה

להלן ראשית אונו וכו' אין לדקדק
לשתוק מהתם מראשי אונו ומדאינט'
כל בכור בנין ידעין דכנחלה תלוי הדבר כראש'
אונו לא כפטר רחם דאם לא היה כתוב התם ר
ראשית אונו היה ילפינן מהכא דבכור לא מקרי כו
אם בכור פטר רחם :

אמר

שמואל הלכה כושא אשה וכו' אף על
גב דלא אמרינן הלכה אלא היכא
דפליגי הכא קאמר שמואל הלכה כיון שיש שינוי
במקומות והוא דבר לכי מקומו כפי פרשי' ואמר
להם שההלכה שם הוא דנושא אשה וכו' :

כי

הא דרב אחא בר יעקב וכו' אכשר
דמתרחיש כושא וכו' נראה דודאי על
הספק לא היה אביי אומ' דלא ליתי ליה איניש א
אוספיוא ומניחו בקבכה עזומה כואת אלא דודאי
סיה יודע שמתוך חקירותו והיה גדול הוא עצמו מן
והסתא

המזיק והיה אומ' אכ' דמתרחיש כיסא כמו שפרט
שיעשה לו כס ויהרוב את המזיק דהוי ז"כ הנלת א
אחרים אכל רב אחא מתוך ענותנותו אמ' דודאי כס
גדול נעשה לו בהנלתו וזש אי לאו דמתרחיש כיסא
סכנתין וכו' :

עד

היכן חייב וכו' ז"ל דהכעין לא היה
יודע הכריותא דקפריך מינא וסתמא
דתלמודא הוא דקאמר מתיכי וכו' רב יהודה גופ'
כעי עד היכן עד' וכמה אר' יצחק דריש אלו מניאו'

דף ל כל

המלמד את בנו תור' מעלה
עליו כאילו וכו' כלו' כאילו
נצטוו ללמד לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות
אבל לעולם דחייבא ליכא כהו א"י יש לחלק ולומר
דנהי דאיכא מנוה אבל חייב ליכא כרי שיאמר על
זה עד היכן חייב וכו' :

דרש

דרש חנינין של תיבות ז"ל אמאי לא
בעי כהנמהך גימא או מהך גימא
דאפ' דקי' להו בתרווייהו דרש דרש חד אחאי גימא
ואד אחאי גימא :

אפילו

האכ וכו' וכו' נעשו אויבים וכו' :
נראה דהיינו בעין מקשה ומתן
כדי להסיק מתוך ויכוח ההלכה אליכא דהלכתא
וכה"ג מותר לכן להקשות את אכיו ולא דמי להא
דאמרינן דלא יסתור את דכריו ולא יכריעו וכו' :

שנאמר

הרע אוירי דאילו כרשע כבר
כתיב למעלה כמומר כי יכול לא יוטל חרכ פתחו
רשעים חרכם תבא בלכס ופסקים אחרים לאכדן
הרשעים וכו' :

תוספות

אם כדול הוא וכו' ור"ת וכו'
לכ"ר ר"ת ק"ק דנרא בהכפטי
הוא אשר נתפונץ מכח הקלע והיה ראוי לדמות
דכר' לקלע לא לפטיש : ונראה דה"פ
דכרי היא כאש ולא תחשוב שהיא כאש המתעפע
לכד אלא היא כפטיש שנתפונץ מכח הקלע כמו
כן עושה דכרי הנמשלת לאש לפי שדכרי כאש אינה
כאש אוכלת של העולם הזה שאין לה כח בכדול אלא
לפעפעו לא לכפככו :

פיסקא

מאי כל מנות האב וכו' אילומא
וכו' פי' ורישא דמתניתין דקתני
כל מנות הבן על האב היינו כל מנות דמחיי' ברא
למעבד לאכא כדוה קלויק דעתי' דמקשה דלעיל
ארישא דמתניתין וכבר כתבתי כוה למעלה :

תנו

דכנן נאמר כבד את אביך וכו' השום
הכתוב כיבוד אב ואם וכו' פי' לענין
שיצטרך ככלן חסרון כים אכל לעולם דהבן צריך
לחוב על הפתחים וכו' והתוספות בשם הירוש'
והסתא

עצמות יוסף

בפקח מינו כימ'הוי מטל כן ומשום הנער שמונערו
אמר הכי : גם להר'מה זל שכתב הטור כ"ד קימן
ר"מ קשה יותר שכתב זל הא דכארנקי של כן מני
לאכלומי דוקא מקמיה דשרייה לים דאכ' דמונע
ולא שדי ליה אכל כתר דשרייה אקור לאכלומי
דמאי דהיה הוה ע"כ : ותימא דאס' כן היכי מוכח
מהיהא כרייתא דהוי מטל כן דהא לא מוכח ולא
מידי כיון דאפילו למ"ד מטל אכ'מ' כתר דשרייה
אס' לאכלומי וכמ"ש זל וז' שזה טעמו של הר'מכס
זל שכתב עד היכן כיבוד אפילו נטלו כוס של וכו'
ולא הכלימו והטעם משום דאייירי אחר שהשליכו
דמאי דהיה הוה אכל כהך כרייתא נראה דא"ל
לאוקומא כהך דקתני כדי שיטול ארנקי ויורקנו
בפניו ולשון ויורקנו משמו טעדין לא ורקו ולהכי הוה
בעי להוכיח מינא דהוי מטל כן אכל לישן דהר'מכ'
נראה דאייירי כשכבר ורקו סבך כן נטלו כיה שלו
והשליכו בפניו משמע שהשליכו כבר כ"ל :

פתני

ל"ה רכ יחזקאל לרמי כריה וכו' :
לפי טיטת התוספות לפי הקס"ד
דאזלין בתר הרוכ אפילו הם בחמורה קשה
אמאי פריך ליה מאי אריא וכו' הוה ליה למכרך
א"ה מ"ט דרכנן דקאמר ידונו בשרפה שהסקילה
חמורה דהא חול' כן כתר רובא דמנ"ל לומר דר"ש
ורבנן פליגי חי אזלין בתר רובא או לא ודוחק לו
דלא שכיך ליה למתני ומיד כשהזכיר לו הרי"ש
הקשה אליו :

עוד

קשה אמאי לא קהדר ליה דר"ש
לדכריהם דרבנן קאמר להו לדידכו
דאמרייתו שהסקיל' חמורה לא שרפה חמורה דהא
ר"ש הוה פליגי כהדי רבנן כה אל' פה דאין לומר
דר"ש הוה המדבר ולכך לא שייך למימר הכי
ואין מקום לקיים קושיא זו ולוא מדכרי רכי שמעון
הם אחרי דכרי רבנן מדתנן כריש פ' ד' מתות כ"ד
סקיל' שרפה וכו' וקתני דכרי ת"ק קוד ר"ש דהתם
הם דכרי רכי הקדוש ונקיט סררא אליבא דהני
תנאי וז' ע"ל כ"ל :

פאי

שנא דפלגיניהו וכו' יש לרדק' לפי
ר"י מאי פריך בגמרא א"כ לכתו קרא
מפני טיכה זקן תקום דאי הוה אמ' הכי הייתי או
דלכעני זקן מופלג כזקנה :

ונראה

דלא דריש זקן שיהא מופלג
אלא ר' יובי דס"ל דאייירי כיניק
וחכים אכל דבנן ס' ל' דוקן קנת חכס קאמר דהח
לאוב"ש גמורה היא משכעני זקני הלכך מדפלגיניהו
כתרת'ש' מ' דאפילו יניק וכו' :

דף לג נקטוי

דאי מקיף כ"י דקרא
בת' ירשת ה' תוקיף

האטה נקנית

ימים וכיון דדריש זקן וירשת כיון שכב קנה הירשת
נקטוי דאי מקיף חי :

סוניית מצות עשה שהזמן גרמא

רף לר וכללא
קוד' כל דבריו הבריייתא כדי לידע מעיקר' חיוביה
מנות עשה שהזמן גרמא זאי זו היא שלא הזמן גרמ'
ואחר כך פריך אמתייתין וכללא הוא וכו' :

וכללא

הוא פריש' וכי כלל קצוב דכל
מנות עשה שהזמן גרמא נשים
פטורות ל' טעמו של רש"י זל שלא פירש דפרוך
גם אמנות עשה שלא הזמן גרמא כשאמר וכללא
וכו' משום דא"כ לא ה"ל לתלמודא למומר ויא והיו
ת"ת אללא והרית' תוכו' ומדקאזור ותו משמע ד'
דמשיקרא לא הוה פרוך כאו וכללא הוא וכו' אללא
אמנות עשה שהזמן גרמ' וא"כ ה"ק ותו כלו קושיא
פארת והיא אמנו עשה שלא הזמן ותמהתי ממורו
הרש"ש אף לא הסגיח בזה :

אין

למדים מן הכללות ואפי' בעיקר' שנא'
כו חוץ : אין לרדק' שאני התם
דמנ"ל למימר דהתנא תנא ושייר באו חוץ מן המינים
ושייר באו חוץ כמהים ופטרויות דאדרכא כאו חוץ
משמע שמחוק את כללות הכלל ואפילו הכי קאמר
דאין למדים ממנו ולפי האמת הוה טעמו של דבר
דתנא ושייר וכן פריש' התם בערובין : ויש לרדק'
מהימיתי מהא דתנן ככל מערבין וכו' דנרא' דוח
מכריח הדבר מעצמו דמאי אזלימיה מהיהא מתנא
מהך מתנא דהבא : ונראה דהתם קאמר בגמ'
דרכי יוחנן הכא קאי מדקאמר אין למדים מן
הכללות ואפילו במקום וכו' ואי רכו יוחנן קאמר
מלתיה גבי ערובין היה ראוי שיאמר אין למדין מן
הכללות במקום שנאמר בו חוץ והכי מקיף התם
ולכי קאמר אין למדין מן הכללות וקאמר רכי
יוחנן גיפיה הכא דאפילו במקום שנאמר כהם חוץ
אמרין הכי ולהכי קאמר דתנן לפי שבעל התלמוד
דאה שרבי יוחנן אמ' אפילו במקום שנאמר בו חוץ
ולא קאמר היבא קאי מלתיה ומייתי דתנן בכל' ש'
מערבין וכו' והתם קס"ג' כי הך גז' ונריך לתרומה
כמי הכי והשתא לא מייתי לה להכריח לא לתרומה
לן המקום שנאמר בו חוץ : ואין לרדק' דלא
פריך בגמרא וכללא ולא מירי' משום דלא קחשיב
לן תנא דכריית' אללא הני דלא כתי' כהדיא חיוכל'
למעוטי מזה שמחה וסקהל דפטור כתיב בהדיא

היה לו שאל כל משמע בכל גוונא ויה תיקון רש"י
 זל באו בתורה וכו' כלל קצוב וכו' לתרץ הר דוקא
 דכתיב וק' ל' והר דבקט פדין הכן לחודיה הוא
 פדין מילה וחדא מנייהו בקט' ואפשר עוד
 דתקדוקו אחריתי דאיכ' למידק דמאי פרו' מכדין
 הכן דהא פראן הכן כבה הוכיר התנא ברישא ד'
 דמתניתין דחייב האב ולא האם ברישא דכל מצות
 האב על הכן ועדיף טפי משנאמר בהם מוז' ו'
 ונראה דהיינו אומר דרישא לאו לפדין הכן אלא
 אלא למילה דדוקא כי היכי דקיים דכל מצות עשה
 שלא הוון גרמא תהא כוללת כל מיה שאפש' ולהכי
 לא נקט מילה לומר לך דאם תקשה מן הרישא
 אבכה התנא פורט דבריו נאמר לך דאיידי במילה
 דדוקא ככל דוק'

תוספות

תפילין וניגית ותומא היכי
 תשיב ניגית מצות עשה שלא
 הוון גרמא למד' כלי קופכא חייב' בניגית נראי'
 לי הדברים שהתוספות למד' כלי קופכא וכן כבה
 אכיקו אדעתיהו דכלי קופכא אינם חייבי' בכלי
 לילה כיון שאינם ראויים אלא לתשמוש הלילה
 וכן קיימא לן וכהוה טעמא דפר' כמא מדליקון
 דקדין פטורה מן הניגית גזירה משום כשות לילה
 דקופכא ככלי' של יום הם המחוייבים בניגית אפי'
 הם מונחים כקופכא אבל הוה הלקי התוספות
 דאדעתיהו דכיון דאפי' הם מונחים כקופכא שאינו
 לנשטע עש כל זה חייבים בניגית אפילו כלילה לא
 יש שום זמן שיהיו בטלים מניגית ולכך הקשו זל'
 דלדידי לא הוון מצות עשה שהוון גרמא וכשתירץ
 ר"ז זל' דכיון דחייבו תלוי במה שהוון גרם וכו' עירך
 גכ אפילו למד' כלי קופכא חייבים והכונה האפי'
 דכלי קופכא הייב' כלילה מ"מ לא בא טעם החיוב'
 אלא משום שהם כלי' היום וכפוכה זאת הוון מצות
 עשה שהוון גרמא והשת' מתרץ ר"ז הבא מה שתירצו
 התוספות ובלא"ה הבי' היה קשה מאד שהתירץ
 שכתבו התוספות בכרכות הוא באמת כרוך וכיון
 היה עומד בכותל גדרו' טוב חקרתי ודרשתו
 אחר תוספי' הר' אשוראיתי מכואר בדכריו'

תוספות

מעקה וכו' והא' השוה הכתוב
 אשה לאיש לכל עונשים וכו'
 כן לכל עונשי' לכל הלאוין אף על גב דאינם חייבי'
 מלקות משום מ"מ עונש מלקות יש להם וכן כ"ל
 והקדוק רש"י זל' לקמן בפ"ס דכל לא תעשה וכו' :
 והשתא ניחא דנשים חייבות בלאו דלא תשים עם
 שאינו מייב' מלקו' דהו' לאו שבכללות ולאו שאין בו
 מעשה לענין מעקה : ומו' ר"ז דככלהו משכחת
 גבו במעקה אין שייך לא תשים דמים אלא בכונה
 בית מתחילה אי משום דלא תשים דמים קאי' א'
 פריש' דקרא רבנ' תכנה בית חדש דמשמע שהיה

משעת הפסוק בדוקא ג"כ העסק דועשית מעקה ז"ס
 כן קאי ארישית דקרא דכתי' כי תכנה וכו' ועשית
 מעקה : ונהנה לא מנחתו לטעם דוכתב בדכר
 התלמוד רמז לדבריהם זל' חלת מאי דהובא כפר'
 חלו מניאות בטלה לפני יאוש וכו' דאינו עובר על'
 והתעלמות אלא בשעת האיש נכנס וכו' דטעמא
 זל' משום דליקטת דקרא דלא תשים דמים משמע
 בשעת עשייה דשייך שימה בעת שבונה הגב' כלל
 גזע' דהיינו ממש שימה בידים כמו מנדל כלכל רע'
 זמעידי' קולס' דעוה הנפקא לן כפרק' אלו נעברת
 מהך קרא דאביר' : ואיברא דאיכא למידק
 דהתוספות בהכאם הר' הקפדני משמע דלא חסיקו
 ואדעתיהו דקרא דלא תשים דמים איירי כענין
 דשייך שימה שכר בתכו זל' מ"מ איתנימו למעקה
 כנראה מלשון אמרם מ"מ אף על גב הלל הו' שימה
 ממש : ובראיה דמעיקרא הו' סלקי אדעתיהו
 התוספות דלא שייך שימה כיון דהגב' כנאו בהיתר
 גזור וכעוד שלא עשה המעקה אינו עובר כלל
 ובתירוצ' תירוצ' דכיון דקאי אשעת הכנין ולא בנה
 מעקה שייך שימה שפיר האמת שהיה להם לבלות
 דבר מזה : עוד כתבו זל' ובאבירה נמי משכחת
 לה עשה כלל לאו בגון וכו' : מ"מ התוספות וכגון
 שנטלה היינו לומר דכשעת נטילה היתה ע"מ
 להחזירה נמש' וכגון בלו טאחר שבאה לידו בהיתר
 כטלה לעצמו וחזרו התוספות לכרע' ארך כגולנו מ'
 מזה מהלאוין ואיך חייב על עשה דהשכ' תשיבס
 לכך כיוונו לפרש דכריה' ארך כגולנו מזה מהלאוין
 ואיך חייב על עשה דהשכ' תשיבס לכך אמרו לפרש
 דכריהס כאומרם דהשתא לית בה לאו דלא תוכל
 פ' משום דמעיקרא בטלה להחזירה ואם כעוד
 שהיה קודם יאוש היה מטלה לעצמו פשיטא שהיה
 עוכה על לא דלא תנאל דהו' לייבול אחר התכנית
 אך זה אחר כך הוא שנמלך שלא להחזירה דהיינו
 אחר יאוש דהשתא אינו עובר אלא משום השכ' ת'
 תשיבס וכו' ואי גרסי בדכריהס דאחר כך נמלך
 שלא להחזירה ניחא טפי : אבל זה צריך לדחיק
 בדכריהס כדו' להסכים דכריהס עש' המעקה דפי'
 חלו מניאות דאמרין התם בהדואראינו עובר על
 עשה לחזירה אלא כשנטלה ע"מ להחזירה ואחר'
 יאוש כמלך ונטלה לעצמו ובתוספי' הראש' כתו' לשון
 מוקדם למ"מ כפרק' אלו מניאות

עוד

כתבו ז"מ דמ"מ איכא נפקות' וכו' פ"ב
 כגון לכורי מזרעת לטהרתה שהיא
 מצות עשה ולקחה לטהרתה האם על הכני' דהשת'
 אם היא חייבת כעשה דשלח תשלח אתיא מצות
 עשה דמפורע' ודחי עשה ולא תעשה דש' לוח האן
 וכונא בנה תמנא כפ' שלוח הקן עש' ענייני' רבים
 באגמ' יאוש הו' באגמ' שזי' דהו' על' וכו'

ההיראה
 הוסיף
 הביא
 התלמוד
 קר' חזוהו
 הוסיף נמי
 וכו'
 קצוב דכל
 רמא נשים
 דפרק'
 זמר וכלל
 דומא והו'
 ושמע'
 אובו אלא
 כלו קישוה
 התי ממורי
 ה'
 כמקו' שאל'
 שאני התם
 פ' מן המים
 א' כאו חוין
 הכי קאמרו
 מו' של דבר
 ויש לרש'
 דנרא' דוח'
 דהיא מתו'
 אומר כגון
 ים מן ה'
 זכין קאמרו
 ין למדין מ'
 מקיף הת'
 קאמרו רבו
 ד כהם חוין
 ל התלמוד
 זמר בו חוין
 כן בכל'
 דין לתורה'
 אלא לחזרו'
 דקדק דלא
 לא קחשיב'
 דיה חיוכה
 עיב בהדוא'
 כפ'

כלל ומצות עשה שהזמן גרמא נשים

קשה

צילף מקו דפדיון הבן דהו מנות עשה שלא הזמן גרמא ואכפיה נשים פטורות כ"ס מ"ע שהזמן גרמא ואלעב דפדיון הבן זות'הו כ' כתוכים הכא' כח ואין מלמד' מ"מ ק' מצי' למעבד מיני' ועס סכלל זה לא הזכירוהו בעלי הכלל' סברא הוא דילפי' מקו' שהרי אית לן בללא דמונא מאיכור' לא ולפי' ואיכ' דאית לן ק' ולפי' ובמ"ט התוס' דף כ"ח ועס שיש לחלק כדכר הוא דמות ראי' :

ונראה

דכיון דמסכרא קיילפינן משני כתוכים אף אני אעשה יוכיח מסכרא ואעב"כ דהוי שני כתוכים ואמר' הכי מנה והקבל זוכיחו דהו מנות עשה שהזמן גרמא ונשים חייבות אף אני אביא כל מנות ע"שג דהו נשים חייבות ועוד אי לא ידעי' השתא שום דוכתא דצילף מינא דלהו פטורות מקו' לא ילפי' למנות עשה שהזמן גרמא אלא כאמר סכל המנות שוות זלית לן שום חילוק בין שהזמן גרמא ללא הזמן גרמא קשה מאי בעי מנלן דהא מדאינטר' למכתב לקמן בפוס' דכל מנות לא תעשה קרא דוהמית איש או אשה דהשה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שכתור ועביר כגמ כריכות לג' קראי וקאמר דאי' אשמעי' הא משוט דחיות הוא אכל כופר אימא דכר מנות אין אשה לא ואי מנות עשה שהזמן גרמא נשים חייבות היכי קאמר איש דכר מנות אין דהא עיקר הכתוב לא אינטר' אלא מכס הק סכרא :

ונראה

דכיון דמזוני דפדיון הבן נת' וראיה וכוכה דפטורות שפיר אינטרין קרא דוהמית משום הנך מנות דאנשים חייבי' ונשים פטורות קשה מאי בעי מנלן דמדאינטרין מנה והקבל לשני כתוכים הכא' כא' ואין מלמדים ידעי' דבעלמא פטורות דהא הנך תרי קראי דשני כתוכי' הו כעין מיעוטא ולמה לי הקס' דתפילין לת' :

ונראה

דאינה קושיא דע"כ היקשה דלא ניקיש תפילין למונא לחיוב' ואין להקשות לפי המסקנא לשמוק מהקס' דלמען תהיה תורת פ' בפין דהוקס' דתפילין לכל התורה כלה דהא ק"ה היקס' לא דרוש לה אלא מ"ד ככ"ה מלמדים כדאיתא במסקנא וכשש הוא :

ואי

קשיא לבעיין קשיא דכעני מנות עש' שהזמן גרמא דנשים פטורות מנלן ואינהו לא הוה ידעי' מנה והקס' לא מנדי והמתר'

פתיחן גמרא מתפילין וכו' עדיפא מיני קאמ' ליה דנפיק מקרא דכתיב כהריא' : א"כ עס מה סאתרן לקושיא אחריתי דאיכא למידק דמאי הדר ליה צ' גמרינן מתפילין וכו' דכיון דאינהו נופיה הוה פריך ליה והרי סוכה כבר אסיק אדעת' סוכה א"כ ליש ליה דנשים פטורות בעלמא גמרינן מסוכה : ונראה דהכעין גופיה הוה דקאמר לכל' מלתא עד והרי סוכה ה"ק ומנות עשה שהזמן גרמא דנשי' פטורות מנלן דאין לנו מקום ללמודו אלא מתפילין ותפילין גמר לה מת' מה תאמר ונקיש תפילין למזונה' דלתפילין לת' איתקוש בין כפרשה ד ראשונה בין כפרשה שנייה וכו' ואינהו גופיה הוה דקאמר לה מאי דמקס' עלה : והמקשה התחיל להקשות והרי סוכה וכו' :

נשים

פטורות מנל לכאורס נראה דבעי מנלן משום דהסכרא היא להפך . ויש לדקדק אם כן מאי בעי בסמוך ונקיש תפילין למונא דהא לחיובא לא צריך קרא דסכרא הוא ובהכרח כדכר פטור דע"כ לא מצי למשתק מקרא מלמכתב' בהך פרשה ולא הו שום דכר מיותר אלא חד הקסא מהנך תרי דאיתקוש תפילין לת' וכדאפ' בסמוך :

תפילין

לת' איתקוש בין כפרשה ראשונה וכו' קשה לשתוק מקרא דוהודעתם לכניך דממעט' מיניה לנשים מת' ומדאינטרין הני תרי הקסא דתפילין לת' ידעינן דנשים פטורות מיניה . ונראה דהנך תרי הקס' לא מהני אלא אחרי שידענו פטור כת' וחייב במונא ומשום מה דאית דילפינן מת' צילף ממונא הוא דאמרינן דהכא הו תרי היקס' והכא חד היקסא אכל אי לא הוה קרא דוהודעתם לא היינו חושא דת' חייב כמו מוזה ולא הוה דרש' הנך כ' היקשים : ובהכי ניחא מאי דיש לרן' לא לכתוב קרא דירבו ימיכם לחייב נשים במונא ומדאינטרין כ' הקשים בת' ידעינן דמונא חייב דלא צילף ממונא ואי מוזה פטור כמו ת' כחד' היקסא בני' ואין לדקדק דקרא דלמען ירכו ימיכם אינטרין למתן שכרה ולא שיק' לומר לשת' קרא מיניה . דהא כתבו התוספות לקמן כד' ת' נשי' חייבות וכו' ואי כתב מורא ולא כתב מוזה וכו' כבר דמני למידק דלא לכתוב קרא דמונא איכרא דמני לתרן דהתוספו' דצו לעשות כ' צרכיות בעבור שמנאו אותו וק' :

ונקיש

תפילין למונא : וקשה דהא כתבו התוספו' לקמן כד' וצילף מת' ז'ל ואת' אדרבא אית לן למילף ממור' לחיוב וכו' ואומר הר"ם דמסכרא דמת' איכ' למילף בין דאשכחן דנשי' פטורות ממזנה יקרה וכו' וכיון שפ'

מאי פ' מת' ונראה שמת' וצילף ומה דל' לפטור ללמוד מה הא וכו' תפ' דאית למילף חובבא דטפי גראה דוקא כיון דר' דמזנה ונקי' מתפילין מלתא דמונא דהכ' הו תכ' תוכי' אמונה דהתור' לדקדק דכי ה' אמונה ב' מנדי פתחי' בתרין ותר' תפילין מלמד סכרת פריך חייבות אלא בעלמא

כ' כתובים הבאים כאחד זכיון שכן ע"כ מעיקרה
כמו צריך לידע טעמם דשני כתובים וכבר כתבתי
דזה לא יתכן משום דא"כ מאי האי דהדר פריך
ונילף מהקבל :

עוד

הקטנה הרכ מוהר"ן ל"ב זלזה אמאי
לא הקטנה התוספות הך קושיא גבי
הקהל ולא שייך לתרוני מאי דתירונו דהוה אמנא
דהאזרח אתא לחייב דהא בזכורך ליכא למימר
הכי דודאי זכורך הוה מעוט לנשים ואם כאיור
דאויטרין לשני כתובים גם התוספות הוו מנו למי
הכילקושייתם :

ובדוחק

ל דהוה אמנא דהקהל ל
לחודא הו"ב כתובי אבאי
בא הכ"ט לנש' מטפלין וגו' הנשי דכתי' ביה כהדי
הוי כחד קרא אבל לקשיית התוס' אין לומר כן
דהא לא הוזכרה מנה לשני כתובים דבלאו הכי
אית לן ב' כתובי מהקהל גופי' כדפרישי' והותרה
ג"כ הקושיא הראשונה בזה והא דקאמר בגמרא
דהוה מנה והקהל שני כתובים ולא קאמר מהקהל
ג"כ משום דאי לא הוה כתיב מנה פומיאות לא
הייתי עשה הב"ט דטפלין חייבי' נש' לא כ"ט וכמו
שכתבו התוספות כד' והאנא אמנא וכו' והשתא
שהקטנה היתה דנשי' חייבות כמנה מדאויטרין
האזרח טפור עכדי' הכ"ט בהקהל :

ואפשר

עד לו' להך קושיא דזכורך
אוינו למעט טומטום ואזכרוג'
ודוקא משום דכתיב נשים בהקהל ממעט' טומטום
ואזכרוג' אבל אי לא היה קרא דנשים בהקהל
לא הייתי או' דנשים חייבות מדאויטרין זכורך
דהייתי או' דכליה קרא לטומטום ואזכרוג' אתא
ספס ככך ואי הוה כתיב זכור לחודיה הייתי
מחייבו כראיה וגם מה שתי' מהרש"ך בזה ככון הוא
ודלנשי' בהקהל לא אינטרין זכורך דבלאו הכי
חייבות מוכ"ט דטפלי' ע"ס :

עוד

הק' מוהר"י כל שהתוספות כתבו הפך
הנמ' דכגמ' קאמר אי לא הוה כתיב
מנה הוה אמ' בילק ט"ו מחג המצות והתוספות
כתבו דאי לא הוה כתיב מנה הייתי או' דהאזרח
אתא לחייב :

עוד

עמדתי על קושיא אחר והיא שהתוס'
בר' שהעלימו עיניהם ממאי דאמר'
במכת קובה פ' היטן דף כ"ח דהאזרח לא אתא
למעט נשי' אלא לרבות גרים ואם מכת בעלמא הוא
והלכה למשה מסיני אתא למעט נשים דלא בילק ט"ו
ט' מחג המצות לרעת אבי' דלא כימא תשבו בעין
תדורו מהדירה איש ואשתו וכו' זכיון שכן התוספות
לא הקטנו ולא חידו מדאויטרין האזרח דהאזרח
אינטרין לרבות גרים ואם קאמר שהתוספות מוקשי'

מדאויטרין ההלכה ידעין דנשים חייבות כמנה
דאי לא כן הלכה למה לי א"כ איך תירונו דאי לא
דחוי' וכו' הוה אמנא דהאזרח אתא לרנוני נשים
זכיון דעיקר קושייתם היא מעיקר ההלכ' לא שייך
בוה לתרץ דהא דהאזרח אתא לחייב שהרי ההלכה
כבר ידוע פכיאור שהנשים כטורות מן הסוכה :
ועלה על דעתי לו' שלא בזה ההלכה כביאור רנן'
שאכן מספקי' אם באמרה ההלכה לפטור או לא
והק' אבי' לעולם הלכתא כסוכה וכו' כבר דהיה
הדב' בספק ואי לא הוה קרא דכל שיטתו לא הייתי
קובע מקום לומר דבזה ההלכה לכטור קובה
ולאידך מלת' דאמרינן התם גבי תוספת יוס' ה'
הכבודים באמרה ההלכה : והייתר כראה נכון
הוא דנהי דהכי הו"א מקנא דהתם שהלכה מעט
הנשים מקובה אמנם לפי הקד' דהתם לא היה
טעם פטור הסוכה אלא מדכתיב האזרח לא יטע'
ההלכה ואפ"י דכוננין דהבא הכי משמע כדסליק
לרעתין התם דהכי קאמר והרי קובה וכו' טעמא
דכתב רחמנא האזרח וכו' ולא היה ליה למימ' אלא
טעמא דאמר רחמנא הלכה לפטור הא לאו הכי
נשים חייבו' ודוקא בדכרי התנא שייך לו' דאמרינ'
דכין אקרא לא על לישנא דסתמא דתלמודא :

ודוחק לו' דנקט תלמודא במלתיה לישנא דכרייתא
ועל זה כנו התוספות קשייתם ותיירונו דהייתי או'
דהאזרח אתא לחייב : ולכ"י ניחא הקשיא
האחרת דכר' דתלמודא דקאמר לקמן הוא הפך
התוספות דלא קשיא דתלמודא קאמר הכי כפי
האמת והנזק דאית לן ההלכה שמיעט' כפירוש
דנשים פטורות כסוכה ואי לא הוה כתיב מנה ה'
היינו למדיכ קובה מהקהל' להכי בזה ההלכה
למעט וזהו כל כונת בעל התלמוד לקמן' ולפי
האמת אין לדקדק לשתוק מכל שיטתו מדאויטרין
מנה כדפרישית דהוה ילפינן מהקהל : א"כ היינו
או' דהאזרח דאתא לחייב גרים אתא נמי לחייב
נשים והראשון עיק' דאם לא כן הוה ליה לתלמודא
למימר הך זריכותא : עוד יש לדקדק אמאי
לא תרינו התוספות דאי לא הוה כתי' מנה הייתי
או' דאתא סוכה כדי שיהיו סוכה ותפילין שני' כ'
כתובים הבאים כאחד ולא כלמוד פטור מתפלין
דהכי הוה קאמ' מעיקרא והרי סוכה טעמא דכתב
רחמנא האזרח וכו' : וכראה דהיינו דוקא
מעיקרא דלא הוה סליק ארעתין קרא דמנה אבל
השתא דגלי' לן חג המצות ניחא טפי למימ' דאינוט'
האזרח לגופיה דלא כלמוד ממנה משנאמר דהו'
דהו"ב כתובים הבאים כאחד סוכה ותפילין
ומהרש"ך זלזה תירץ לקושיא הראשונה דניחא ל'
למילק' מכ' מלמדים אפי' לפטור משנלמוד מהקהל
דשו' שד' : וקטנה דהא קדום היום הו"ב גם כן
בהקהל

כן הקהל דכת רחמנא למה לי לישתוק קרא מיכא
 ונילף כל התורה מתפילין לחיובא זכו : ונראה
 דהכי קאמר ומוקש תפילין למונה ודוקא בתפילין
 יהיו חיובים אבל בשאר המצוות שהיו גרמא יהיו
 פטורין דילכיון מראה והך דילכיון מראה טפי
 מתפילין הוא משום דכתב רחמנא הקהל מותר
 דליהו שני כתובים הבאים כאחד דניהו כעין
 מיעוטא ולא כלמוד שאר מצוות עשה ש"כ לחיוב
 מונה אלא מראה לפטור :

בשלמא

כתב רחמנא הקהל ולא כתב
 מנה הוה אמנא בילף ט"ו ע"ו
 מחב העכות : קשה כיון דהשתא לא אסקין
 אדעתיה דהך גז דת מנה לטני כתובים לא משום
 דלא נגמור מסוכה אס כן לשתוק קרא מהאזרח ל
 למעט נשים מסוכה ומדאינטרין מנה ידעינן לה
 דע"כ לא אינטרין אלא משום דלא נילף מסוכה
 מהתאמר דאינטרין האזרח לגופיה כי היכי דלא
 נילף מהק"א כ"כ כגוים דאי הוה ילפי מהק"א
 חיוב מנה למאי אינטרין אלא מהק"א כמי איתא
 לחיוב אלא ע"כ אית לן למימר דבסוכה נשים פטורין
 ולהכי אינטרין מנה : ונראה דאי לא הוה כתב
 האזרח הוית לומר סוכה מהק"א לחיובא ומנה
 אתו לטני כתובים הבאים כאחד ולא כלמוד בעלמא
 מנייהו אבל השתא הכת האזרח לא אמרי דאינט
 מנה לטני כתובים אלא אינטרין כי היכי דלא נילף
 פטורה מסוכה לכך הוצרך בעל התלמוד לגד וס
 בנהיכות שעה :

תוספות

ה"א בילף ראה ואת הא
 אמרינן המנה והקהל וכו'
 קשה למה לא קבעו התוספות היכור זה למעלה
 כשאמ' סד"א בילף ט"ו מ"ו מחב המצוות דהא הו
 מנה והקהל ב' כתובים הבאים כאחד ולפי מה
 שכתבתי למעלה ב"ה סד"א דאכתי לא אסקין
 אדעתיה ב' כתובים נוחא : אל הוה ס"ל דההיא
 הוה ג"כ גמורה טפיה דראיה דראיה וק"ל :

ותו

מצוות עשה שלא הזמן גרמא נשים
 חייבות מנא לן : אן להקדק
 דמדמצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל
 דשלא הזמן גרמא חייבות בדעבד לקמן דהשתא
 ס"ל דתרוייהו שוים נינהו ולקמן איכא טעמא כמ"ס
 רש"י והתוספות :

ונילף

מת"ת קשה האין יתכן למילף
 מת"ת דאז מצוות עשה שלא הזמן
 גרמא נשים פטורות א"כ מצוות עשה שהזמן גרמא
 לא גרוע מנייהו והדין כותו : שיהיו פטורות ובזמן
 שכן למה לי קרא דהקהל לעשותו ב' כתובים הבאים
 כאחד ואין מלמדים הא"כ ב' כתובים ילפי פטורה
 מת"ת שהיא מצוה חכיכה :

בהק"א ב' מלמדים וניחא טפי למילף לחיובא מב'
 מלמדים כיון דהשתא לא בליק אדעתיה כפי דרכו
 לומר דהוה טני כתובים הבאים כאחד דאס כן כבר
 נתרצה הקושיא האחרת שהק מוהר"ן לבק"ל גם
 בהמשך הפניא וכד"ה לקמן נרין התיישבו לדרכו

בילף

משמח לחיובא הא דלא משני דהו
 שמה ומנה טני כתובים הבאים
 פאחד ואין מלמדים משום דרצה לבלות לו האמת
 כפי דעתו דאשה בעלה משמחה :

תוספות

אשה בעלה משמח וכו' וקשה
 לר"ת דהיינו בזמן וכו' דברא'
 דעיקר קושיתם היא לו דרש"י איך פ"י הכא פירו'
 הפסוק בזמן שאין בית המקדש קיים וכיון שכן מה
 סודו עור להקשות ועוד דמשמע מתוך לשון הק"ו
 שאינו חייב להעלותה וכו' דהא רש"י ז"ל לא יכחיש
 זה דודאי חייב להעלותה אלא שפירש פירו' הפסוק
 הבא כשמעתי בזמן שאין בית המקדש קיים וכבר
 הקשו עליו איך פ"י כן :

ונראה

דכונתם להקשות דלא יתכן זה
 לומר שפירש בזמן שאין בית
 המקדש קיים ועיקר הכתוב בזמן שבית המקדש
 קיים איירו אלא ע"כ צ"ל דאפי' בזמן שבית המקדש
 קיים קאי אפסוק ולכך מוקשים ואומרים ועוד
 דמשמע מתוך לשון הק"ו שאינו חייב להעלותה
 לירושלים וכו' וכדבריו רש"י ז"ל יש להקדק
 שכתב שחייב לשמחה משלו כמאכל ובמשתה וכלי
 פשתן דהא מאכל ומשתה לא שייך בנשים והכי
 קאמר בפסחים באנשים בראוי להט דהיינו יין
 והנשים בראוי להן דהיינו כלי פשתן : ואפשר
 היינו לומר דרש"י קאי אכל הומניס ומאי דקאמר
 במאכל היינו הפשר מהשלמי האכללים בירושלים
 וקאי הזמן שבית המקדש קיים ובגדי נכעו"ל היינו
 הזמן שאין בית המקדש קיים : איכרא דריהטת
 רש"י ז"ל כראה דקאי אליו ואגר וכו' דלדידהו קייב
 לשמחם כיון והמאכל היינו בכלל כיון כודאי אין
 שתיה בלא אבילה :

ודא

דקא מיינתו התוספות מאכילי דקאמ'
 אימי דמתויבא כשמחה וכו' פירוש
 דמחויבא ע"י בעלה ששמחה וכן כתבו התוספות
 פ"ק דמסכת ר"ה ומה שכתבו התוספות ועוד תניא
 בתוספתא וכו' מרישא הבריתא קמייתא דקתני יס
 בראה שאין בשניהם שבלה לשמים וק"ל :

אי

הכי תפילין וראוי כמו הך אי הכי פירשו
 יפה הרעבא ז"ל בחידושו ע"ש :
 ואי בתב רחמנא וכו' הוה אמרי אקיש תפילין למונה
 לכאורה משמע דהכי קאמר אקיש תפילין למונה
 ומאי דהוה ילפינן מעיקרא כל התורה בלה :
 מתפילין לפטור ילפינן מיניה לחיוב וקשה דאס

ת כמות
 דראי לא
 ויי נשים
 לא שייך
 והלכה
 סוכה :
 ואור רנ'
 ור או לא
 ר דהיה
 ח הייתי
 סוכה :
 יוס ה
 אה נכח
 זה מעט
 לא היה
 א מטע'
 כדקליק
 טעמא
 ימ' אלא
 לאו הכי
 יאסמכ'
 דא
 בדייתא
 ייתי או'
 הקישיא
 הפך
 וכו' כפי
 בפירוש
 ונה ה
 הלכה
 ולפי
 ינטרין
 כ היינו
 לחיוב
 למודא
 אמאי
 הייתי
 שני 5
 תכלין
 דכתב
 ודוקא
 אבל
 אינט'
 דהו
 ח' א
 ח' א
 ח' א
 ח' א
 ח' א

עצמות יוסף

ורוחק

לו דרוקא לשלח הזמן גרמ' הוא
דילפי לפטורא ולא לשהזמן גרמ'
איכרא דכמקנא דהוגין יש פנים לכאן ולכאן לו
דמע שביהו חייכות כפי מה שכתבו בדה חלא
למד וכו' :

והנראה

לתרן ולו דהקהל אינטרוך
בהכרח וטעמא דמלתא לכי
מצבר קדם לנו למע גבי הא דפרין בגמר ואקיש
תפילין למוזיה דמאי דפרין הכא בגמ' ונילף מת'ת
הכינה היא להקשות מה ראית וכו' טכך מחייב
הדין ללמוד חומרא ממורא כמו שיתחייב ללמוד
פטור מת'ת שהיא מצוה חכיכה והכונה להקשות
מה ראית וכו' ואינטרוך הקהל בעבור שלא תהיה
הדבר מוכספא אצלנו אס כלמוד מת'ת לפטור או
מוזיה לחיוב :

אלא

דיש להקשות לשיטה זאת דהיכי
תדין דהוון ת'ת ופריה ורביה שני
כתובים הבאי כל והא עכ כהיה ורביה אינט כרי
שלא יהיה הדב' אצלנו כספק ממי נלמד אס ממור'
לחייב או מת'ת דהיא מצוה חכיכה לפטור דהא
הדבר כספק מדפרין מה ראית כלו ונריך לכקש
מלמד ברור ומשו' ה אינטרוך פריה ורביה : ואס
כאמר דפרין כלמוד מת'ת ולא ממור' כלל ניח' הך
קושיא אלא דקשה הא דפרין לעיל ונקיש תפילין
למוזיה אה שרין לחלק טס מה שחלקתי וכתכתי
למע' עס שבאמת אין נראה טעם בדבר לחלק :

ובדברי

התוספות יש לתמוה מה
שהקשה ה' הגדול מוהרש"ך
זלה לתירוצי התוספות שתירונו דממורא ליכא
למילף משו' דהוקס כבודם וכו' וגם התירון האחרון
דח' כ' אמאי לא קאמ' בגמרא דילפי' ממוזיה והסתא
לא קשי' ליה ונילף מת'ת וכו' :

ונראה

לי דקושיא דנילף דקא' תלמודא
יש בה שתי משמעויות הא'
הוא דפרין מה ראית כלו דכך מחייב הדין ללמוד
חוב ממורא כמו שמחייב ללמוד פטור מת'ת שהיא
מצוה חכיכה : הכ' יש להבין דהכי פריך דטפי
עדיף למילף מת'ת ולא כלמוד ממורא כלל :

ונראה

דלכל תירוני התוס' ק'ל דת'ת
חכיב' ולתירון הר"ם ס'ל דפר'
מה ראית וכו' אבל לא יש טענה גמורה מלמגמר
מת'ת טפי ממורא אבל לשאר התירוצי הכי פריך
דמילף מת'ת ולא ממורא כלל אבל לא ניזול בזה
אי הוה יליף ממוזיה הגהי' דלא כרכת דלמוד טפי
מת'ת יותר ממוזיה אבל אכתי הוה קשיא לזה מה
ראית וכו' :

משום

דהוית'ת ופריה ורביה וכו' :
הקשה ה' הגדול מוהרש"ך זלה

האשה נקנית

ד הא תרווייהו זריכי דת'ת אינט כי היכי דלא נילף
לחיוב ממוזיה ופריה ורביה אינט כי היכי דלא
זריכי מלכת' ויכרך אותם כר' יוח' בן ברוקה'
דמעיקרא כדקאמר דת'ת ופר'
ורביה הוון כ' כתובים הבאים כא'

ונראה

אכתי לא הוה מסיק אדעת' טוס דבר מר יוחנן בן
ברוך וכדפריך ולר' יוח' בן ברוקא וכו' תרתי פריך
אר' יוח' פריך דנילף מת'ת דהא פריה ורביה הוון
הנשים חייכות ולרכנן פריך דלא הוון כתובים
הבאים כא' דהא אינטרוכי תרווייהו דת'ת אינט'
משום דלא נילף ממוז' ופריה ורביה ואינט כי היכי
דלא זריכי לנש' ומלכת' ויכרך אותם וכו' וכי תרין
משום דהוית'ת ופריה ורביה ופדין הבן וכו' קשי'
ארכנן נמי דלא הוון ת'ת ופריה ורביה כדהוה
אמרינן מעיקרא אלא ת'ת ופדין הבן וכו' וניחא
השתא דהדר פריך ולר' יוח' בן ברוקא וכו' דאילו
מאי דתרין דת'ת ופדין הבן לא קו' אלא לרכי
יוחנן בן ברוקה אמאי הדר קאמר ולרכי יוחנן
וכו' דהא עד' השתא נמי כדודי' קי' מי' וניחא נש' כן
מאי דכתב רש"י זל לקמן זל הניחא וכו' לעיל קשי'
דאותיבנ' ונילף מת'ת דשניהן משום דהוה ת'ת
ופדין הבן וכו' כנראה דקאי הקשיא דלעיל חליב'
דכ' ע' איכרא דיש לדק' בזה שהתוספות כתבו
לקמן בדה' משום שמחה דלר' יהוד' הוון ת'ת ופדין
הבן ופריה ורביה ג' כתובים ולפי מאי דפרישית
ליכא ג' כתובי' דהא זריכי פריה ורביה ונ'ל דרוק'
לר' יהודה הוא דכתבו התוספות כן א"כ אכש' לתרין
הקושיא מעיקרא מהכרח דיבור זה דלרכנן ליכא
למעט כלל בסברת ר' יוח' בן ברוקה דודאי אינט'
מפ' פי' הפסוק כפריה ורביה אלא לאזוה בעלמ'
לא לענין זיווי כדאית' כיבמות דף ס' ע"ט :

עוד

הקשה ה' מוהרש"ך זל לשתוק קרא
מת'ת ומדאינטרוך מוזיה ידע' לה
דלמאי אינטרוך וכו' ע"ט כסוף הסוגיא הק' בן :

והנראה

דהוה מרכי'ת'ת מלמען ירכן
ימיכס מוככרא גברי כעי חיי
וכו' ומדכת' כי היא חייך ואורך ימייך :

והתוספות

הודחקו בזה למעל' לתקן
פי' הפסוק א"כ נר' דקרא
דמוזיה אינו מיותר ומה שהתוספות עשו זריכות
כמוזיה היינו משום דאשכחו למעבד זריכות אבל
כל עיקר כונתם אינה אלא לעשות זריכות למורא
לא למוזיה דמוזיה ליכא קרא מיותר' ומצאתי הון
לי בדברי תוספי הראש' זל' ולר' יוח' בן ברוקא
וכו' תימא אמאי לא פריך לרכנן דלהוון מור' ומוזיה
פ' כתובים הבאים כאחד אע"כ דמוזיה ממילא
לפקא מלמען ירכו ומיכס דליכ' יתורא ח'מ לכתוב
מוזיה ולא לכתוב מורא זל' דקושיא דר' יוחנן בן
ברוקא

הדוקא עדיפא ליה דנפיק לזנא זריכות לתרי קראי עכ"ל מכאן תראה דכמוזיה ליכא שום יתור דהא עיקר הפסוק אתא לגלות הפסוק ולא יותר

דף לה הניחא

למ"ד מני כתובים וכו' בכאן הקשה חזרי הרש"ד ז"ל למה חזר ואמר הניחא וכו' וכמוהילת הכדור אינה זריכה לפנים דלעיל הקשה הזמן גרמא וכאן הק' הניחא למנות שלא הזמן גרמ' וזה פשוט

וקשה

לי דלכאורה נראה דבע"ה הק' ב ק' שוות בותרו ואתו דמיעיק הק' למנות עשה שהזמן גרמא למ"ד ב כתובים הכאים כח מלמדים ומאי ליכא למימר כנראה דכונתו להקשות דכונות עשה שהזמן גרמא יהיו הנשים חייבות וכאן הק' למנות עשה שלא הזמן גרמא דלמ"ד ב כתובים הב' כח מלמדים דמילף מת"ת לפטור וזה תימה דאיך יתרון לדעתו דכמוז' עשה שהזמן גרמא יהיו חייבות וכשלא הזמן גרמא יהיו פטורות:

ואפשר

דהכי פריך שאין לך הכרח ל' דליך ללמודו לא כמוז' שהזמן גרמא ולא בזנות שלא הזמן גרמא:

והיותו

נראה דהשתא פריך הכי הניחא וכו' ומאי אפכ דכונות עשה שהזמן גרמא יהיו חייבות וכשלא הזמן גרמא יהיו פטורות וא"ע גב דלק' אחר' ומלמז' עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דשלא הזמן גרמא נשים חייבות היינו דוקא ליכא שום קרא למימר איפכא דודאי הכרח הכי מחייבת כשאין שום דבר מבחון שיסתור זה תדע דהא במקום בגמרא פריך שא לא למ"ד תפילין מנות עשה שלא הזמן גרמא מאי ליכא למימר וכתב רש"י והתם כשמו דאדרב' אפכא הוה לך למיז' דאיך יתכן דשלא הזמן גרמא נשים פטורות ושהזמן גרמא נשים חייבות והיינו שעמא משום דאיכ' למילף משל והק' כיון הקימ' אליכא דמ"ד ככ"כ מלמד' וכיון שכן השתא מני אליכא דמאן דאמר מלמד' קימי' שפיר קפריך הניחא וכו' וממנה והק' מילף חייבא למנות עשה שהזמן גרמא ומת' ופדיון הבן כילף פטורא וק"ל: אלא למ"ד תפילין מנות עשה שלא הזמן גרמא וכו' פרש"י איפכא איכא למילף דשלא הזמן גרמא נשים פטורות וכו':

וקשה

דאם איתא דילכ' מתפילי' לשלא הזמן גרמא לפטור למה לי דכת' דחמ"ק קרא כפדיון הבן לפטור נשים לשתוק מיני' גמולא ידעי' פטורא דנשי' מהיקש' דתפילין דהיו מנות עשה שלא הזמן גרמא:

ונראה

דכיון דהשתא קיימא ליכא דמ"ד שני כתובים הכאים כח מלמד' אינו מעלה ומוריד קרא דפדיון הבן כלל דהא ע' עכ"פ איכא למפרך כדזהו מפרך מעיקר' דנלמוד מת' ופדיון כיון דכ"ל דמלמדים כ"ס דהשתא איכ' היקשא לאפטורי נשים וכיון שכן עכ"פ אית' לנו למי' דהכי פריך נמא איכ' ולשתוק קרא מפדיון הבן דהא כיון דאיכא היקשא לפטור' מננות עשה שלא הזמן גרמא טוב אין נהיך קרא דפדיון הבן ככ"ל:

הנראה

איכא למי' דשלא הזמן גרמא נשי' פטורות ולקמן אליכא דר' יהודה כתב' זל מח"ל מהיכא תיתי פטור' למנות עשה שהזמן גרמא:

וה' לרק' למה שינה מלמטה למעלה דלעי' כתב דהקושיא היא למנות עשה שלא הזמן גרמא וכאן כתב שהקוש' לר' יהודה היא למנות עשה שה' ג' ונראה דע"כ מאי דפריך בגמרא הניחא למ"ד היא קושיא מחודשת מההיא דלעיל דהק' אלא למ"ד ככ' הכאים כח מלמד' מל"ל וכו' ולכך פי' דהקושיא היא אפכא איכא למילף דשלא הזמן גרמא נשים פטורות מהיקש' דתפילין דהיקש' כל התורה כלה לתפילין וכשתרון לה אליכא דר"מ דלא ק"ל היא היקש' לא שייך למפרך לר' יהודה נגמור מהיקש' דמזי לך לשכחי בדקמשי' אליכא דר"מ דהיקשה דכל התורה כלה לתפילין לא משמע ולכך פרש"י דכונת הקושיא לר' יהודה מאי דהוה פריך מעיקר' אלא למ"ד מלמד' מאי איכא למימר ופריך מנות עשה שהזמן גרמא וה' לשלא הזמן גרמא דמזי למפרך ג' בדנמור מת' ופדיון הבן א"כ דלשלא הזמן גרמא לא קשיא ולא מידי דאפשר לתרץ בדתינו התוס' דהו' ג' כתובי' דפרה' ורבי' וק"ל: וליכא למימר דהו' ג' כתובים עם תפילין אליכא דר' יהודה דהא תפילין זריכי כי היכי דלא נקיש תפילין למוזיה ויהיו הנשים חייבות ולכך הו' רכו' התוספות לומר דליכא אלא פריה ורביה כהד' ת"ת ופדיון הבן דהשתא א"ע גב דת"ת זריכי כיון דפדיון הבן ופריה ורביה לא זריכי הו' ג' כתובים אכל' אי הו' פרויהו זריכי לא היו נחשבים אלא ככ' כתובי' הכאים כח ולא יותר:

תוספות

אלא למ"ד וכו' והיינו שעמא ה' לר' לנ מדכריה' דה' הטע' אמרוהו על דכרי רש"י זל דעלה קאי והו' רכו' לתת טעם לומר דיליף מראיה ולא ממנה והק' ממש דהו' כעין מעוט' ודוקא משום דאית' לך מלמד אחר':

ועוד

כל כפי' התוספות עם שאדקדק כמה שמקשי' לקמן זל ואת' תנחומין גרמא וכו' ומאי קושיא דהא שלא הזמן גרמא ילפי' ממורא

עצמות יוסף

ממורא דהא בגמרא לא הוה פרוך טא למ' מלמד
אבל למד אין מלמד בדקא קאי ומה נריכי
התוס' להאריך בזה בקוסיות ותירושים והנראה
כיון דהתוספות הוקשה להו' דמה ראה ר' יהודה
דלא דרש ההקש דכל התור' לתפילין ונגמור מינא
דשלא הזמן גרמא נשים פטורות בסלמא לשהזמן
גרמא ליכא טוס קרא למגמר ואדרבא ניח למילף
מראיה כיון דממנה והקפל לא מניין למגמר דהוי
בעין מעטא אלא מהיקשה נגמור ויהיו פטורות
ממנות עשה שלא הזמן גרמא ותיירו דהו' ת"ת
וכדיון הכן וכו' ומש"ה ניחא טפי למגמר חייבא
צומרא ולא דריש הקש' דכל התורה לתפילין ולפי
ניחא לי כמ"ש התוס' דהוי כעין מעטא לאומשי
בתוכים לחודי כתבו כן אלא משום דאיכ' דוכתא
אחריתי למילף מינא :

ועוד

הוגרבו לכך כי היכי דלא נפרוך
אמאי לא דריש היקש' דכל התורה
כלה לתפילין כנר ואין דאיה מכאן לומר שהתוס'
חולקים על דש' בזה וכמ"ש הרב מוהר"ן ל"ב ז"ה
דקשה הרב מורי הרש"ם בסך דקאמר
בגמרא הוקש' כל התורה כלה
לתפילין וכו' דלשתוק קרא מהקפל לעשות חנה
והקפל שני כתוכים הנאים כאשר דהא כל התור'
ילפינו מתפילין ולכא למימר דהקפל אינטריך
לגופיה דהא מקו' דטכלי חייבים נשים לא כ"ש ל
ליכא למטעי בנשים כלל' ולי נראה דאף על גב
דכתבו התוכפות דכיון דכתיב חייבא דנשים כמנה
עבדין קו' דהקפל היינו קודם דלא ידעי דהוקש'
כל התורה כנה לתפילין אבל השתא דכל התורה
כלה הוקשה הייתי אומר דהקפל הוי ככלל וטפלי
לא אינטריך אלא לתת שבר למיחיהם ולהפי' א'
אינטריך קרא דנשים וק"ל :

פיקקא

מנות לא תעשה מנה' המוכו'
אין לדקדק דידיעין דמנות לא
תעשה נשים חייבות מראינטריך כלשישמו בכל' ת'
האכל וכו' כנר' דככל תאכל נשים חייבות :
ונראה דהך קרא דמנה אינו קרא מיותר אלא
הקשא בעלמא ואי לאו דהוה לך קרא בעלמא
דשמעין מיניה דכלל תעשה בשים חייבות לא הוה
דרשינן כל שיסנו ככל תאכל וכו' :

ואי

אשמועינן הא משום דאיכ' איבוד נשמ'
וכו' : אין לדקדק דהא מנות עשה
שהזמן גרמא דליכא למימר הכי ואפילו הכי נשים
חייבות אכל בדמים דאש' לאו בר משא ומתן וכאי
דבר מנו' הוי בר כפר' אכל לא האשה ולהכי נריכי
קראי הכא :

תוכפות

איש דבר מנות ולא דיקא
דהא איתקש עבד וכו' :

האשה נקנית

קשה למה כתבו התוספות דלא דיקא' כיון דקול'
דמנות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות וכו'
ונראה דכוונת התוספו' לומר דלישנא דקאמר בגמ'
איש דבר מנות דרך קתם כנר דקתם מנות אינן
קרויות אלא מנות עשה שהזמן גרמא וכו' אמרו
התוספות דזה הלשון לאו דיקא דהא איתקש עבד
לאשה לחיובי מנות וזה הלשון איתמר בגמרא
וקאי אמנות עשה שלא הזמן גרמא אלא הכונה ל'
דאינה חייבת כ"כ כמו איש והכונה דקאי אמנות
שהזמן גרמא דיקא' : אבל אין לדקדק מן הלשון
הקתם דקאמר בר מנות וכו' : עוד שכתבתי דרך
אחר בדבריהם ועלה דח' ק' וכו' :

פיסקא

כשלמ' כל תשחית וכו' אין לך
מואי בעי לעיל כל מנות לא תעשה
דחייבו מכלן דמראינטריך קרא להקפה והסתתה
לפטור מכלל דבעלמא חייב דאפשר לומר דמהכא
ולפינן דבעלמא פטור' איכא דיש לדקדק
דלעיל בעי מכלן כנראה דהסברא מחייב פטור
ואם כן לפטור לא אינטריך קרא דכל תשחית וכל
תקיף דהא מסברא ידעין לעיל וק"ל :

אי

בעית אימא סברא דהא לית להו זקן
וכו' נראה דהסברא היא דלית להו כלל
זקן וזה תימה דהא לחיבעי אימא קרא מרשני קרא
וכו' ע"כ משם דלית להו זקן מדבעי קר' למועטינסו
דודאי לאי בעית אימא סברא

ונראה

לא נכחש בזה וכודאי הק' כיון
שרוב הפעמי' אין להם ובמינאות רחוק יקרה להם
זקן שפיר ילפינן הואיל וליתנהו בהסתתה וכו' אך
קשה כיון דע"כ יש פעמים דלית להו זקן נימא א'
איכא כל שיסנו בהקפה ישנו בהסתתה והני נמי
הואיל וליתנהו בהקפה איתנהו בהסתתה באותו
מינאות הרחוק וניחא טבי בהך כל שיסנו דילמד
תחתון מעלין ודמי לכל שיסנו ככל תאכל דמנה'
ונראה דכיון שאותו המינאות הוא רחוק אין לומר
דקרא אבר' אותו :

ואי

אל וכו' נשתוק קרא מיניה וכו' :
קשה דהא לא מני שתיק דאינטריך
לדרשא דלקיין לא יגלחו וכו' והקשה גופיה אומר
הכי לקמן : ונראה דה"ק למה לן למילף מג' ש'
כילף מקו' וזהו הכונה כאו' בהתוק קרא וכו' אך יש
לדקדק כיון דהג"ש הכרח דלא מני שתיק מינה
כיון דאינטריך להא דלקמן ניחא שפיר למילף ג"כ
מהג"ש ענמ' הך דרשא דבעלמא אי כל עיקר הג"ש
אחא להא דרשא הוה שייך שפיר למידק נשת' מינ'
וכו' : ונראה דא"מ להך מלתא לא הוה לית
למילף מג' אלא מקו' :

עוד

קשה כיון דלית לן ג"ש דפאה וכו' הך
דשני קרא בדיבור' למה לי והתוכפ'
קשו

קשו
לן פא'
וכר'
קרא כ'
וכו לא'
כדיבור'
מכתב'
כדיבור'
פרין ו

עוד

כוק ל'
המסכה

אי

כתוב'
דכר'

ועוד

ולא ת'
כלו ה'
ואתה'
יתכן ו'
לשריט'
ונשים

דף

גלמוד'
קראת'
ג"ל דכ'
הנא מ'
או דכ'

דבר

לפטור'
ג"ש אי'
כין

מת

קרא ד'
דאי

הקשו בהפך ותיירו וא"כ לפי דרכ'ל דהשת' דאית
לן פאה פאה לא קדינן. אהך דשני קר' בדיבורי :
ונרא' דלפי המסקנא גם כן אית לן הך דרשא דשני
קרא בדיבורי והך יתורא מדלא כתיב את שזוקק
ובו לא הוה שמעינן שהוא מיותר אם לא דשני קרא
בדיבורי . ונראה לי הכרח לזה מדברי הר"א
שכתב שדין זה שהנשים פטורות הוא מדשני קרא
בדיבוריה וכו' ועם זה אינו עולה לפי האמת דהא
פריך ולא והתניא וכו' אללא ודאי דאף לפי האמת
אית לן הך דשני קרא וכו' כנר' לי :

עוד

יש לדקדק אמאי לא פריך מעיקרא
מתניתין אברייתא דקתני הרי הוא
כזון לכל דבריו : ונראה דמעיקרא ייטב
המאנה ואחר שהביא הפסוק הוה פריך והתניא
וכו' :

איסי

תני וכו' ואימא וכו' הא דלא פריך
ואימא בניס ולא כמות לשריטה וכי
כתיב כי עם קדוש קאי אגדידה ואקרא' משום ד
דבכר השיבו למעלה דקרא' ליתא אללא במקו' שער
וקיל טפי משריטה :

ועוד

דבניס אחס אינו מתיישב אל' אמאי
דכתוב בקרא דהיינו לא תתבודדו
ולא תשימו קרח' אבל כי עם קדוש הוא כתיבת טעם
כלו' הוהרתו אחתם כזה בעבור שאתם עם קדוש
ואתם מזה על השריטה אבל גבי בניס אחס לא
יתכן זה כלל : ואין לדקדק דלא אינטרין קרא
לשריטה לחיובא דת' פ'ק לי דהו' מנות לא תעשה
ונשים חייבות דהיינו טועה משום דשריט וגדידה
חדא מלתא וק"ל :

דף לו אב"י

הקשו לדעת רבנן והתירו
גלמוד מדכריהם דרבנן ק"ל דהפסיק הענין לענין
קרחא מהכרח דכתיב כי עם קדוש ולפי דכריהם
ז"ל רבי פריך לעיל השתא נמי נימא הפסיק הענין
הוא מהכרח דכתיב כי עם קדוש דאם לא כן הייתי
אז' דכלן פטורות : ויש לדק' א"כ קרא מעיקרא
למה לי כלל עיני' .

רבא

אמר היינו טעמא דאיסי וכו' אין
לדקדק לשתוק קרא דתפילין לת'ת
לפטור נשים וידעין לה מדאינטרין היקשא דהא
ג"ש אינטרין לאשמעינן מקום התפילין וק"ל :
ב"י
לרבא ובין לאכ"י וכו' ה"ה דהוה אזי
למכעי אליבא דרבנן אללא דפריך
לאכ"י ולרבא אפילו אליבא דאיסי וק"ל :

סתניתין

הקמיוכו וכו' תוספות קשה
למה לי קרא בתוספות דמדאינט'
קרא דכף כף מסוטה ידעין דנשים דעלמ' פטורות
דאי' אשמעינן מסוטה ח'ובא לשתוק קרא מכף כף

וכל התורה ילפינן מקוטה אללא ודאי דמשום דק"ל
בעלמא דנשים פטורות אינטרין כף כף לפטור :
ונדחיק נראה דכיון דככל העבודות נשים כט'רות
הייתי אומר דנהי דכסוטה חייבות לכתחי' להניף
אבל בעלמא לא הייתי יודע לא פטר ולא חייב אל'
הייתי אומר דהוי כסוטה דכסירה בנשים אבל לא
למנו' דהא חייב מזה לא הוה ילפינן מס'ט ולהכי
אינטרין כף כף בגזירה לומר דלכתחילה צריכא
להניף ואלו המדרגות נראה שהם הכרח לדברי
התוספות שכתבו דתוספה אינט' למעוטי משום ד
דאשכחן תוספה דבשרה וכו' א"כ נראה דכיון דהך
דינא דכסוטה אינו מבורר אללא מג"ש דיר יד אפטר
שהג"ש דכסוטה מש' לוי' לא אתיא אללא לאירך נד' ד
דעביד בגמרא מה להלן כהן וכו' ואינטרין כף כף
וגילה לנ"ש השתא דכסוטה נמי חייב והיינו למדים
מיניה בעלמא להכי אינטרין קרא למעט בתוספה
כניש וכו' .

תוספות

הקמיוכות וכו' נראה דהרגישו
דחתנא לא קדר דבריו בקדר
העבודה דהתוספה היא כחזה השלמים והיא אחר
קבלת הדם ולזה תירו' שהת' קדר דבריו יפה דכ'
חלוקות הראשונות שנאם התנא תחילה לפי שהם
כניש כנר' לי :

כלל תוספות

ומה כן נא' וכו' וז"ל וכו'
התוספות

חידושו לנו כלל יפה דהיכא
דבעינן למילף מלתא רבה דאינו מוהג כשאר
המקומות דחינן הק' כפרבא כל דהו' : ולק' שיי'ת
התוספות נראה לר'קד דנחזור הק' למקומות ע"ד
זה ונאמר ומה שחייטה שנייה הכתוב בבן נאן לא
קבע לו כהן השחיט' שנייה בבן עוף צויה שתהיה
ע"י כהן הוא ה שנייה לבן נאן שתהיה ע"י כהן אינו
דין שתהיה בבן עוף ע"י כהן והשתא ליכא למימר
טעון כלני עין וכו' יוכיח דאיכא למימר מה להתם
שאינו כהן : כלל ולכך לא צויה אותו שיהיה ע"י כהן
וכשתעיין תמצא שנוכל לעשותו יוכיח בקל ית' :
עד כתבו ועז"ל וכו' פירו' דכריה' שהק' חבן עוף
ענמו וכלילו אמ' הכי בין עוף שכתחילתו טעון כהן
הפך שאר קרככות אינו דין שיהיה טעון כסוף בכל
הקרככות ומאי דנקט בגמר ומה כן נאן וכו' קמ"ך
אסוף הק' דבן עוף אללא שהביאו לסייע לו שבן
עוף חמור בתחילתו מה שאין כן בשאר הקרככות
כלל :

תוספות

מבנים כהן וכו' : קשה לי
לפי תירו' האחרון שכתבו
אוחו בשפת הכלי וכו' אמאי אמרינן במנחות אין
תוספה בחיבורין היכי לעביד וכו' דהא אכ' להניף
כגון שישימו' אל' על שפת הכלי למעלה ואחד למטה
ואל' .

ויק' דק"ל
ת' וכו'
מ' וכו'
ת' חייב
וה' חמור
ק' עבד
בגמרא
דכוסה אל'
אמורות
מן הלשון
בתי' דק'
: חין לר'ק'
ח' תעשה
השחתה
דמהכח
ולדקדק
פ' טור
חית וכל
: להו וק'
להו כלל
שני קרא
עוטיהו
ז' סכרא
הק' כיון
דה' להם
וכו' ח'
מ' ח'
הכי נמי
ה' כחותו
דילמד
דמנה'
אין לומר
: ו'
אינטרין
יה' אמר
ק' מ'ג'
ח' י'
מינה'
ל' כ'
ק' הג'ש'
ת' מי'
הוה ליה

עצמות יוסף

ואולי כיון שצריך גם כן שיהי' הכהן מניף אין בכלי
שיעור להחזיק שלשה ידים כאחד :

דף לו לו

מתניתין

כל מצוה וכו' : **גמ'**
ומאי תלויה וכו' והרי
תפילין ופטר חמור וכו' אף על גב דלעיל כסוגיא
דמצות עשה אסיק' דאין למדים מן הכללות ואפי'
במקום שנאמר בו חוץ וכו' ומניין למימר הכא תנא
וסייר נרא' דזה לא יתכן כטוס פנים חדא מדפליג
רבי אליעזר דאמר אף החדש אלמא ת"ק בדקדוק
בקט מלתיה ערלה וכלאי בדוקא : ועוד דאין טוס
טעם כהני תפילין ופטר חמור שאינם בכלל ביאה
דכתי' כהו' :

הרי

תפילין וכו' יש לדקד' נימא דה"ק כל
מצוה התלויה בארץ שחייבים בה
בין גוים בין יש' אינו כוהג אלא בארץ ולהכי תפילין
ופטר חמור אף על גב דכתיב כהו כוהג כוהג גס
בח"ל שאינו כגוים דהא כבי האי גונא תרינו כירוש'
אקושיא דחלה וכמו שכתבו התוספות : וכו'
דיט לחלק בדדעת המקשה דקס"ד דכלל מצוה
התלויה הו' כהו"ש כל מאי דכתיב בה ביאה אש כן
הכלל הוא למאי דכתוב בתורה ואין לחלק כביאה
דכתוב בתורה בין חייבים בה הגוים לאין חייבים
אכל לדעת הייתר דה"ק כל שהוא חובת קרקע
דשתתא הכלל אנו כמאי דכתוב בתורה אלא הם
דברי התנא דכלול במלתיה והשתתא נאמר דהתנא
לא גקט הכלל אלא כמאי דהנינו בין בישראל בין
בגוים ולכך לא גקט התנא חלה לפי האמת :

מנא

ה"מ ובאילולא היה שום קר' דבארץ
וקרא שרבה כל הזמן אשר אתם ח'
חיים הייתי ואמר דהמצוה דכתיב בה ביאה כוהג
בארץ ומאי דלא כתיב בה ביאה כוהג בין בארץ
בין בח"ל דאי לא הוה כתיב אלא בארץ הייתי או
דכל המצות אינם נוהגות אלא בארץ ואי לא הוה
כתיב אלא כל הימים הייתי אומ' דכל המצות שוות
אפילו בח"ל להכי אינצריכו תרווייהו ככל בהכרח
במה שהיה נראה לדקדק לבאורה לשתת קרא מ'
מבארץ או מאשר אתם חיים בלא זמנא סברא ולפי
שהדבר כפשוטו לא אצריך כוה' :

אחר

שרבה הכתיב מעט וכו' על כדחימו
לשון הנמרח הוא לשון ככד דהא
בקרא הוא להטך דכתחילה נכתב המיעוט ואחר
כן הדיכוי :

ונראה

דה"ק מאחר שריבה הכתיב
ומעט מעתה אמרינן שיצא
ולמד ממה שכתוב בענין וכו' :

האשה נקנית

תוספות

כל מצוה וכו' כסדר כתבתו
בשמעתין לפי תירוק הירוש'
אמאי פריך בגמרא מתפילין ופטר חמור וכו' וכמה
שכתבו ולא משני לפי שהוא מדרבנן קשה דנר'
דהוה מצו' לשנויי הכי ומללא משני הוכיחו התוספ'
מה שהוכיחו ואין יתכן זה דהא כלאים דהו' דרבנן
ואפילו הכי נקט' התנא : וכדוחק יל' דמ"ש ולא
משני היינו לקיימתו דפריך והרי חלה וכו' ומאי
קושי' היא זו דמני לשנויי עד שמשני אקושי' דמעט'
כלו' דלא פריך מטעם זה שהוא מדרבנן ד"ה בחלה
ונראה דה"ק כיון דהתנא קאמר חוץ מכלאים דהו'
דרבנן אפילו דככלל כלאים הו' כל מילי דרבנן
ומיכא ידעינן חלה וזהו כונת התוספות כאו' ולא
משני דלא תני ליה לפי שהוא דרבנן כלו' והו' כ'
בכלל כלאים :

עוד

כתבו דחלה שהחיו' בא עי' גלגול וכו'
יש לדקדק דא"כ מאי הו' קשה לירוש'
מחלה ליטני דחלה הו' חובת הגוף : ונראה
דהתוספות לא כתבו כן אלא בערך תרומה ומעט
אכל לעולם דחלה חובת קרקע היא וכ"כ רש"י ז"ל
בשמעתין דהו' חובת קרקע :

עוד

כתבו דדמי ערלה אסורין וכו' אף על
גב דאמרינן בס"הי האיש מקדמכרן
וקדם בדמיהן מקדמת היינו דוקא לקנין אש מטוס
פריה ורביה אכל המוכר אסור ליהנות ממנו ועיין
דכרי הר"א ששלי האיש וקדמ' : ומ"ש התוס'
ויל' דאין קנין לגוי להפקיע וכו' אף על גב דאיכא
פלוגתא דאמוראי כפר' השולח אש יש קנין לגוי או
אין קנין נראה דהכא כולי עלמא מודו דמטעם ש'
שעבוד המס אין קנין וכו' :

פיסקא

איכעיל ליה : והק' ת"ק חוץ מן
הערלה וכלאים וכו' דהלכתא
וכו' כלו' דהכי קיימא לן אכל לאו למימר דערלה
וכלאים הו' הלכה למשה מסיני דהא לקמן אמרינן
דערלה הלכה והכלאים מדרס וכערלה איכא מ"ד
הלכת מריבה :

ומאי

אף אקמייתא וכו' ולפ"ו נראה דלא
גזק' במתניתין רבי אליעזר אומר
אף מן החדש דלשון מ' נראה דקאי אפיכא לא גר'
אף החדש וכן נרא' מדברי רש"י במשנ' ולקמן כסוף
הסוגיא וק"ל :

דתניא

ללמדך וכו' א"ל שבת ק"ו היא
וכו' : וק' כי היכי דרבי
ישמעאל יליף שאר מקומות אביאת נסכים מטוס
דגלי קרא דלכס ללמד דהי' לאחר ירושה וישיבה
אמאי לא ילפינן ממושב דשבת דהו' בכל מקום ש'
שאתם יושבים כיון דאיכא ק"ו והק' בגילה דמושב
הו' בכל מקום שאתם יושבים : ונרא' דאיכא
למפרך :

עצמות יוסף

למפרך מה לשכת שכן חמיר הילכך עדיפא טפי למילף מביאת נככים:

תוספות

והרי שכת ול' וכו' יש לרקדק דנהי דאויטרין להיהא דרשא מ' משמעותי דמושבתיכס משמע כל מ מקום שאתם יושבים וכו' :

נימא

ליה אכא ביאה ומושב קאמוכא : קשה נימא דהא דלא קאמר הכי תקשי ליה מפסח דכתיב ביה ביאה ומושב ועכ' צריך לתרונני שאני פסח דחמיר דאית ביה כרת : ונראה דה' ק' לבא דפרסת משבת נימא ליה פ'יי אף מה שכתבתי לא יתכן דהא בעמק אבילת מנה הוא דכתיב בה ביאה ומושב ולקמן בשמעתא אבאר כוה כס' : וה' דהוה מוני למפרך מחלב ודש אלא דאיכא לתרונני שאני התם דאית ביה כרת :

במאי

קמפלגי פרשי מה ראה ר'ע וכו' טעמא דלא פ'י מה ראה רבי ישמעאל וכו' הוא כמ' התוספות ודריש לכס' וקשה דלקמן פריך ואידך משום דהו' מלך וככורים וכו' : ומאי קושיא דהא לרבי ישמעאל ע"ב לא ילפי' מ מלך דאי ילפינן מיניה לכל מקום דהו' אחרירוש ושייכה לשת ק קרא מלכס דכתיב גבי נכסי דאת לאשמעינן דהו' לאחר ירושה ושייכה וממלך ילפי' לה : ונראה דה' ק' מה ראית דרשת לכס נדרוש ליה למאי דדריש ר'ע ונלמוד ממלך דהו' לאחר ירושה ושייכה וכיון דפריך בגמרא כן לרבי ישמעאל אמאי לא באר דכי קאמ' במאי קמפלגי ה' ק' אמאי דבי ישמעאל לא דריש כר'ע ולא ידרוש קרא דלכס להך דרשא : ונראה דיש לחלק דלקמן לא פריך אלא מבח הבנין אב דאיכא למילף ממלך ולכך פריך ואידך וכו' אבל הבא דלית לן שום ילפותא אחריתי ליכא למפרך מה ראה רבי ישמעאל לחלוק על ר'ע משום דרבי ישמעאל דריש לכס' :

עוד

קשה דבגמרא פריך במאי קמפלגי ועיקר הקושיא היא מה ראה רבי עקיבא לחלוק על רבי ישמעאל : ותימא דלא משני בעה ג' ולא מידי בקרבו נככים במדבר וכו' דהא בנכחי דף ק'א מיייתי כפלוגתא דרבי ישמעאל ור'ע דרבי עקיבא אומר וכי תבואו להעשינה נככים ב בכמה קטנ' הפתוב מדבר אתה אומר לכמה קטנ' או אינו אלא לכמה גדולה כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכ' הרי בכמה הנוהגת בכל מושבות הכתו מדבר ופירש רש"י ז"ל או אינו אלא לכמה גדולה ואשמעינן קרא דלא קרבו נככים במדבר ולפ' בשתיצד כשהוא אומר אל ארץ מושבותיכס וכו' קמל' דקרבו נככים במדבר כן משמע כהדיא מ שהתם במשך מה דרבי עקיבא לא פ' דהקריבו

האשה נקנית

נככים במדבר אלא משום דדריש מושבותיכס בכל מקום שאתם יושבים ולפ' קשה אי קושיא הגמרא היא במאי קמפלגי כלומר מה ראה רבי עקיבא לחלוק על רבי ישמעאל מאי משני בקרבו יש נכבי' דהא אי רבי עקיבא הוה דריש לכס הוה דריש הך קרא לכמה גדולה והוה ק"ל דלא קרבו ישראל נככים במדב' אבל השתא דדריש מושבותיכס לכל מקום שאתם יושבים ק"ל דקרבו ישראל נככים במדבר ול'ע :

ואידך

וכו' הרי'טא הך' דהא אמרינן לעיל דמה לביכורים שכן טיף כהו הנאה וכו' ונראה דלעיל אמר גבי מלך סדרך המלך לככס וכאן אנו' ומה מלך דלככס והוא עינין אחר בעבור ההנאה שלוקחים בני העיר ממנו ועכ' דיוקן ק"ו הכי ומה מלך הנריך לעש לככס שיש להם הנאת הנלת כפשוטו הוא לאחר ירושה ושייכה ביכורים שאין להם אלא הנאה מועטת מהגוף לא כס' :

ויש

לדקדק להך ק"ל דאיכא למימה חלה תוכיח : ונראה דהיינו מאי דקאמר ואידך וכו' ומייתי מחלה אף תימא למאן דאמר דהו' שני כתובים קשה דחלה תוכיח : ונראה דיתרץ דשני חלה דפתוב כבואכס ומסוכה ביאה זו מכל הביאות האמורות בתורה ולא ילפינן בשאר ביאות דהו' לאלתר מחלה כנר' לי :

תוספות

הואיל ונאמר כי ביאה וכו' ואל' ולמה לא הקריבו וכו' יש לדק' איך יתכן להקשות כן כיון שהיו ערלים וכמו שכתבו התוספו' ענינן לקמן איך יתכן בזה להקשו ולתרץ כיון שהדבר הוא ברור ואפי' שהת' מקשה למיעוט שבהם שלא היו ערלי' ולקמן אומר התוס' דאפי' למיעוט לא הקריבו דאולינן כתר הרוכ עוד כ'עש מה שיש לדקד' כמה שתרצו ז' דס' כתבא דהבא וכו' דלאידך תנא דאמר כל מקום שאתם יושבי' תקשי לן אמאי לא הקריבו : ונראה דכונתם ז'ל היא דלאידך תנא ז'ל דכיון דהיו ערלים משו'ה לא הקריבו אבל כונתם ז'ל בזה היא דלהך תנא כל מקום שנאמר מושב אינו אלא לאחר ירושה ושייכה אין צריך תירון אחר והתירון מבואר דמשום הכי לא הקריבו וכו' :

והשתא

דאמרת חובת הגוף וכו' מושב דכתב רחמכא גבי מנה למה לי קשה לעיל דפריך ר'ע והרי שבת ומשני שבת ק"ל הוא וכו' אמאי לא פריך ליה והרי מנה דכתיב ביאה ומושב ומהג' בין בארץ בין בחוה לארץ דהא באבילת מנה אינו חייב כרת אם לא יאכל והיא מנה דעלמ' וכו' דמני לתרונני דמדרכנן דוקא הוא דהו' מנה לאכול מנה ודוקא על קרבן פסח

עצמות יוסף

האשה נקנית

פסח הוא דעשו על פי הדיבור במדבר אבל השתא פרוך לדידן דכחוכת הגוף תלי' מלת' שיהיה הדב' מוהג בין בארץ בין בח'ל הרי מנה וכו' :

ביאה

דכת רחמנא גבי תפילין יש לרק' כיון דעד השתא קיימי' כמושב דכתב גבי מנה אמאי קלין מנה ובעי ביאה דכת' גבי תפילין ולא בעי כמנה נוכח ביאה דכת' גבי מנה למה לי דהא ע"כ ליכא טעם תיקון אל' מאי דתני' ר' ישמעאל עשה מנה וו בשביל שתכנס לארץ וכמו שכתבו התוספות ונראה דעיקר הביא' על תפילין הוא דכתיב והיה כי יביאך וכו' והיא עיקר פרשת תפילין וק"ל :

תוספות

מושב דכת וכו' תימא דבסוף וכו' כר' דגרס' לא מפיק מיבי' לקובעו חוכה אל'א מבערב תאכלו מצות ותיירו דשמא תנאי היא דהאי תנא וכו' פי' הוה תנא דהתם מפיק ליה וכו' שא שיש לרקד' דהת' אמוראי בינהו לכך כר' דגרס' דהאי תנא לא מפיק ליה וכו' פי' הך תנא דהכא לא מפיק וכו' אל'א ממוטכותיבס זיהך תירוץ שכתבו התוספות הוא כעין הגהה במצאת בספרים שהרי התוס' בסמוך נתנו צריכות בדבר וכתבו דתרת' קראי צריכי וכו' ואפשר שחזרה היתה לדעתם ז' ובתירוץ שכתבו לקמן שחזרו ממה שכתבו מעיקר' ואין הלשון סובל זה כיון שחזרו עוד להקשות לקמן ואת וכו' :

עור

כתבו לקמן ז' ויל' דתרי קראי וכו' וקשה לי ביון דתרווייהו צריכי למה בחלב דליכא אל'א חד קרא לא אמרינן דדוק לח'ל' בזמן שבית המקדש קיים הוא דאתא קרא' ונר' דאי לא הוה כתיב מושכותיב גבי חלב הייתי אמור דוקא באי' אבל עכשו דכתיב מושב מעתה ילפי' ממושב דכת' גבי מנה דאין לחלק בכל מקום וככל זמן וק"ל עוד כתבו וחד לח'ל' ויש לדקדק אמאי לא באמר דאתא לאי' בזמן שאין בית המקדש קיים ונר' דכיון דאין כ"ה קיים אין לחלק בין באי' בין בח'ל' ומ"ש התוס' וחד לח'ל' פי' אפי' לח'ל' :

תוספות

ממחרת הפסח אכול הקשה ה"ר אברהם נ' עורא ז' וכו' יש לרק' איך יתישב לשון ממחרת כליל ט' שהיא שעת אכילת פסח הא לא דמי' לממחרת הפסח ינאו בני ישראל דהתם כיום ינאו וראיתי תיקון בדברי הר"ט באה שהבי' דברי הירושלמי והיא ממש סברתו של ה"ר אברהם נ' עורא ז' ויש לרק' כיון דהוא דוחק שצריך לדחו' לישנא דמחרת היכי דחיק ה"ר אברהם כן עורא דוחק זה כדי להקשות ויל' רכונתו היא להקשות דלא פרוך כנמרא ולא מודי למאן דאמר לאחר ירושה ושיובה וק"ל :

והנה

סברתו ז' הלא היא כתובה בספרו בפרשת אמור אל' הבהנים כדון קנינת העומר :

ומה שיש להקשות בדכור זה הוא כמ"ש ר"ת דהיינו כיום ט' והכי פירושו דקרא וכו' דאיך יתכן זה בלישנא דגמרא דקאמר ממחרת ה' הפסח אכול מעיקרא לא אכול דהא מעיקרא קאי אממחרת ואי ממחרת הפסח היינו מן היסן איך סיך כזה מעיקר' לא אכול דהא מן היסן אין לחלק וע"כ צריך לדחוק דכונת הגמרא היא ממחרת ה' הפסח וכו' וזהו שכתב ר"ת וקלוי' דהיינו חדש לא אכלו עד עגס היום הזה וה"ק ממחרת הפסח אכול מן היסן ולא מן החדש שא' עד עגס היום הזה אבל מעיקרא קודם ז' לא אכול כיון שעדיין לא הקריבו העומר אל'א למד' לאחר ירושה ושיובה יאכלו לטאת פי' המזו' יעשו מן החדש ולמה עשאוה מן העבור כלו' מן היסן וק"ל פי' ר"ת היכי משני לא הוו צריכי דכתיב וכני ישראל אכלו את המן וכו' דלא משני ולא מודי למאי דהוקשה לו דנהי דהיה להם מן מ"א אכתי תקשי אמאי לא עשו המצות מן החדש : ונראה דהכי קאמר דכשלא אס' לא יהיה להם מן לאכול היו צריכים לחזור אחר תבוא' היו לוקחי' חדש והיו עושי' גם כן המצות משני אבל כיון שהם לא היו צריכי' לו לפי שהיה להם מן לאכו' לכך לא הוצרכו לבקש חדש ומעט שהיה להם מוכן מן היסן עשו ממנו המצות :

עור

יש להקשות לכי' ר"ת שנראה שחולק על הירושלמי שהביאו התוספות בסמוך דמקשה למה לא אכלו מנה מחדש ויבא עשה וידחה לא תעשה דלפי' ר"ת שעשו העונות מן היסן איך יתכן להקשו למה לא עשו מחד' דכל עו' שיוכלו לקיים העשה מכלי' שידחו את לא תעשה למה להם לעשותם מחדש כדי לדחותה ודוחק לומ' שהירוש' חולק על תלמוד דידן בזה והתוספות הביאוהו דרך שם ולפי' ר"ת באמת קשה להולמו ומ"ש ר' דאל"כ אמאי אינצטריך למו' פי' אמאי הוצרך קרא לומר ממחרת הפסח וכשלא השתא לאידך פירושו דהוי' ז' הא קמל' קרא דדוקא כיוס ז' אכלו לפי שנקרב העומר ולא קודם לכן אבל אי הויו יום ט' ומאי קמל' ומאי שנא יום ט' מקודם לכן ואין לפ' בדברי ר' דה"ק דפריך לר"ת מאי דהקשיתי לו היכי קאמר כנמרא מעיקרא לא אכול דהא אין ל לחלק וכו' וניחא טפי לישנא דאמאי הוצרך דקאי בדברי הגמרא דהא כתבו התוספות כיון דאכתי לא איקרב עומר ולא היה להו למימר אל'א כיון דאכתי לאו זמן עומר הוא כלל' ודע שהרואה דברי הירוש' במהכת חלה ית' לו כפי' שאפילו מן היסן חייב בחדש' וגם נראה דהירוש' הביא מחלק' בזה בפלוגתא דמתניתין דת' ק' ור' אליעזר בענין

בענין

עצמות יוסף

כענין חרש ע"ס: **דף לה תניא** רשבי או"ב מנות

שאלו איסורו איסור עולם כלו' אלא כל יו' בכיבן פי' ואפילו שלא בקרבה עומר עדין כיום יו' מ"ו כיון שעבר הזמן מיום יו' עבר זמן איסורו וק"ל:

כלאים

שאיסורו וכו' פרטי ורשמי' וזוה"ק שיהיו וחרגן והדין עמו דכלאי הכר' חייבי דלאי בכלאי זרעני אינו אסור בהנאה בדאית' לקמן וק"ל:

ויש

לדקדק היכי כתב רש"י ז"ל זרע חיטה וחרגן וכו' דנראה דבשני מינין לכד אסורין בכלאי הכרס דהא ק"ל כרבי יאשיהו דאינו חייב עד שזרע חיטה ושעורה וחרגן במפולת יד ונראה דדעת רש"י ז"ל שדברי רבי יאשיהו אינם אלא לענין מלקות אבל לענין איסור הנאה בחד מכל בני ורשיהו יש לי מדברי הר"מכס ז"ל שכפי מהלכות מאכלות אסורות כתב ז"ל כלאי הכרס מין ממיני תפוחה או מיני ירקות שגורעו עם הגפן וכו' אסורין באכילה ובהנאה ע"כ כנ"ר דבמין אח' לכד אסורין וכו' מהלכות כלאים כתב ז"ל דאינו לוקה משום זרע כלאי הכרס עד שזרע חיטה ושעורה וחרגן במפולת יד אלא ריש לחלק בין מלקו לאיסור הנאה לפרט' וגם מדברי הר"ן מוכח שהדין דלדעת הר"מכס בחד מינא אסור בהנאה והכיאו הרב מוהרי"ק ז"ל בפי' מהלכו' כלאים והוקשה לו לתרץ מההוא גברא דזרע גופי וכו' וייטבו שם הרב מוהרי"ק ז"ל ונראה דלדעת הר"מכס אסור בחד מינא כשזרע מין א' עם הגפן במפולת יד ויש עוד דקדוקי' עם שאר דברי הר"מכס אין זה מקומם:

ואסורין

בהנאה פירש רש"י דכתיב תקדש לשון הקדש ע"כ ואף על גב דבשלהי האיש מקדש במתניתין דהמקדש בערל' פריך עלה דרב אשי אי מה קדש תופס את דמיו ואסיק אלא מחזרת כדחוקיה וכו' דנפק ליה פן תקדש אש פן תוקר אש נראה דרש"י ז"ל תפס לו הך דרשא לפי שהיא מכוררת יותר בכתוב ולא ק' קאמר דמחזרת כדחוקיה אלא משום האי דפריך אי מה קדש תופס את דמיו אבל כגוף הדבר לא קשיא ליה ולא מירי וק"ל:

וזהו

לערלה בשמים אין להקשות בכלאי זרעים ויכחול דלא אתי בשמים דהא איכא למפרך מה לכלאי זרעי' שכן מותרין בהנאה ולהכי מותרין בכל':

תוספות

שאלו איסורו וכו' ולפי' איתיא כרבי יהודה וכו' דברי רש"י

האשה נקנית

באמת כך מוכחי' שכתב ז"ל וכיום ירעמו איסורו מותר אם יש עמר קרב דנראה שאלו אין עומ קרב כמין כזוין שאין בה קיים אסור כל היום וזה ע"כ כרבי יהודה אבל קשה לרש"י ז"ל ענין אחאי לא פרשו אפילו בשמש דהתם דק"ל דכיון שבה קיים משתקף העומר ומשחרב ביה משתהיר המזר ושפיר שייך לומר יש התר לאיסור כזוין העומר:

ונראה דרש"י ז"ל דנה' לפרש דיש התר לאיסורו לכל הזמנים דלשמואל' לא יתכן אלא כזמן שבה קיים אבל לרבי יהודה לעולם יש התר לאיסורו שייך לזמן האיסור כי שבת המקדש קיים בין שאינו קיים דהיינו לרבי יהודה דק"ל דאפילו כזמן הזה הני איסורו כל היום:

תוספות

זהו לערלה בשמים ואת' טבל ותרומה וכו' וק' דכלאי זרעים יוכיחו דאף על גב שאיסורו איסור עול ואין התר לאיסורו אפילו הכי אינו נוהג בח' והשתא ל' ליכא למפרך מה לכלאי זרעים שכן מותרין בהנא' דהני אמרי נראה דמותרין בהנאה מדקאמרי התם או כמה מני' ואי הכי אסורים בהנאה היכי מניין למעבד מה מני' מחדש כיון דלית בהו שום שייכות עם חרש אלא ודאי דדמו לחרש משום דמותרין בהנאה דילפינן כמה מנינו דחדש שמונת בהנאה ואסורין בין בחי' בין בחי' לארץ הכי נמי וכו': ונראה דמטעם זה אמרו התוספות או כמה מנינו וכו' דלמה מני' ליכא למעבד יוכיח: ולבאורה יש לדקדק דהך קשיא שמקשים התוספות ט"ל ותרומה נמי וכו' דאי כל חבת קרקע ילפינן בק"ו למאי אהני מאי דילפינן לעיל מקרא דבארץ דכל חבת קרקע אינו נוהג אלא בארץ: ונראה דזהו כונת התוספות ג' כלומר דאש איתא דילפינן ק"ו טבל ותרומה נמי וכו' וכו' ע"כ כל דגם לכלאי הכרס וערלה ליכא ק"ו ותירנו דלא מקיימי' הק"ו אלא היכא ליכא למפרך אבל בהני איכא למפרך ויש עוד פנים אחרות לקיים קרא דלעיל וגם זה נכון:

עוד

יש לדק' למה לא עשו התוספות שייטת' לכלאי זרעי' וליכ' לתרומי' הך תירו' דהא כלאי זרעים נמי אתי בק"ו מהני תרתי והתם לקמן ב"ה ההוא למעוטי זרעי' נראה ששותרים מה שמקשים הכא דלקמן כתבו דכ"ו דכלאי זרעי' אינם אסורין בהנאה לא מני' למילף בק"ו וכו' וקרא דשרך איתא לכלאי הכר' והכא הק"ו לטבל ותרומ' דאית בהו תרתי דאי אסורין בהנאה ודמו לכלאי זרעים: ונראה דמקרא דשרך ילפינן ג' מיעוט לכלאי זרעים אלא דכלאי הכרס מיעוטי' ליה מולקו' ולקמן בדברי התוספות חבאר הרב כיומר ביאור וככנים אחרות:

בספרו קבירת ה' הוא וכו' רת ה' אקאי ח'ך לחלק רת ה' דט לא הכפח ס הזה יין לא ישיבה גטאה שני לא וכו' דהיה וות מן אס לא תבוא' ו: אבל לאכנו ו מוכן וכולק ספות ויכא וות מן ל: עו נעשה ז' לומ' ספות ולמו' ז' זרך אידך אכלו וייס ואין תי ל' ין ל' דקאי אכתי וכו' וזהו ל' מן ל' מן וביא ועור

עצמות יוסף

תוספות

הערלה וכו' ואין לומר דערלה מיהא תיתי בקו דחרש ים לדרקן כיתי כמה מונינו דיש היתר לאוקורו וליכא למימר כלאים יוכיח דוק

רף לט תוספות

ההוא למעוטי זרעים וכו' פי' בקו זרעים שכבסו וכו' : ים לדרקן כיון דבכלאי זרעים איכא תרתי אמאי לא ילפינן בקו דומיא דתרומה שכתבו התוספות לעיל :

עור

קשה דאיכור כלאי זרעים ענמן באי מכלן דאיכור כיון דהך קרא אינטריך למעט כלאי הכרם : ונראה דהקברא מחייבת דבכלאים לא אייתי בקו מלקות כיון דק"ל דאין מוהירין מן הדין ואין עוכשי מן הדין ודוקא בכלאי הכרם דאיכא תלת איכור עול' ואין התר לאיכורן ואיכור הנאה הוא דאמרינן בגילוי מלתא בעלמא דקרא דלא תורע כרמך הוי כין באי כין בח"ל אבל בכלאי זרעים שאין בהם איכור הנאה מלקות לא אייתי בקו והשתא לא הוה ילפינן מיניה אלא א איכור וסדר מיעט איכור בכלאי זרעים בח"ל והשתא תרתי שמעינן ממעטא דסדר כלאי הכרם מעט מלקות דהוה ילפינן בקו וכלאי זרעים גם כן מעט מאיכורא בעלמא והתוספות לעיל לא קיימי במלקות אלא כענין איכורא וכדיבור זה איירי ב כוונת דמלקות טבן כתב רש"י ז"ל כההוא למעוטי זרעים והשתא איכורא דזרעים מהך קרא שמעין ליה : ותדע לך דאי הך קרא דסדר לא אתא אלא למעט כלאי הכרם לחודיה הוה ליה למכתבי הך מעטא גבי לא תורע כרמך כלאים והדברי נראים מוכרחים כענין ממה שכתבו התוספות בד"ה לא קיימא לן וכמו שאב' במקוץ כס"ד :

עור

נראה כענין דהך היקשא דמקשים מה בהמתך בין בארץ בין בח"ל אף שדך וכו' לא כתיב אלא גבי הרכבה ומשמע דוקא בשדך דהיינו הרכבת האילן מרכיבין ולא אוריע דכתיב נמו בהך קרא דדומיא דבהמה אייתינן והוי כעין מעוטא לכלאי זרעים אבל לכלאי הכרם לא מעט כיון דקרא אחריתא כתיב אפשר לן לאתויי בקו ווליהכי כתבו התוספות דאי כלאי זרעים הוו דמו לכלאי הכרם בכל ג' צדדיו לא חשבינן הך מ מעוטא דדומיא דבהמה דהיינו דוקא הרכב האילן למיעוטא דהייתי אומ' מי גרע מכלאי הכרם אבל כיון דלא דמי השתא אמרינן דלא מרכיבין אלא ד דוקא דומיא דבהמה דהיינו הרכבת האילן כנר' זה דברים ברורים אבל מה שכתבתי בתחילת דברי נראה שיש טורח לרברי התוספות במקוץ :

האשה נקנית

תוספות

לא קיימא לן וכו' ס"י בקו' וכו' וכו' כרא' שמה שכתבו ונראה אין לו שייכות על דברי רש"י ז"ל ונראה שדבריהם שייכי עד לכסף וה"פ וכו' דגם בזרעים ה"ל לרבי יאשיה וכו' ואת"מ וכו' ויש לומר דקרא כתיב לא תורע וכו' ואם כן מהך קרא גופיה בריר לן מאי דאיסתפק ליה לרש"י ז"ל

עור

ים לדרקן דאם איתא דרבי יאשיה ס"ל דגם כלאי זרעים אסורים אמאי לא שמתו לההוא גברא משום כלאי זרעים ומאי האי דקאמר ליה לא קיימא לן כרבי יאשיה וכו' ונראה דכ"ל מורו דמותר לגמרי : ואין לדרקן חמאי לא פריך ליה והתנן הכלאי מד"ק ולשני ליה כאן בכלאי זרעים כאן בכלאי הכרם דאפשר דרב חנן ורב ענן הם ודעו הח' לוקו בכירור דכ"ל מותר לגמרי ולא איסתפק להו כי היכי דאיסתפק ליה לבעל התלמוד וק"ל

עור

כתבו תרעו וכו' הדברי קשי' להולמס דהא אוקמוה התוס' לעיל לכלאי זרעי' שכבסו וכיון טבן ע"כ אינטריך סדר למעוטי כלאי זרעי' שכבסו וכו' ל"כ הוכח למ"ס התוס' דמודה ר' יאשיה בכלאי זרעי' וכו' עם מאי דפריש' לעיל דע"כ האי קור דסדר עיקרו דכלאי זרעי' כתיב דאי דוקא לכלאי הכרם לכתב' גבי כלאי הכרם אלא ודאי דתרווייהו מיעט ואי לית ליה כלאי זרעי' א"כ למאי אינטריך הך קרא במקום זה והו"מ שג"ר :

עור

ים לדרקן דלרבי הירושלמי לחייה דבר נאמר כרמך וכו' ומאי קושיא דאינטריך לאסור הנאה בכלאי הכרם וכו' דהוה מוני למכתב סדר לא תורע וגם כרמך פן תקדש וא"כ הך לאו יתירא למה לי אלא יש לדרקן דע"כ אינטריך לכדלקמן לא תורע כרמך מלבד הכלאים דמייני נפיק ר' יאשיה דבעינן תלת מוני' ואפ"ר דהוה מוני למכתב בלא הלאו וק"ל ומ"ס התוס' דסדר הוא גוף הקרקע ולא כתבו כן בכרם דנקרא גוף הקרקע כרם משום דלישנא דקרא מקייעם דהכא כתי' סדר לא תורע הזכיר סדר קודם הזריעה אבל בכרם כתי' לא תורע כרמך הזריעה הזכיר קודם הכרם כנר' דהכרם הוא מין ממיני הזריעה כנראה ליה :

ולענין

הלכה יש בזה אריכות דברים בדברי הרמב"ם ז"ל שכפי הנרא' מדרקון דבריו ז"ל דבערלה בח"ל אפי' ערלה ודא' כל שלא יראנו לוקט מותר וכפי משמעת שמעתין אומר כן אלא דוקא כספק ערלה אמרו לא בודאי ועל פיה דר' יאשיה ס"ל ז"ל דדוקא לענין מלקות קאמר אבל לענין איכור כתי' מייני בני גופני בני לאסור ודבריו ז"ל כרורים בה' מאכלות אסורות פי' ובהלכות

ובהלכות כלאים וכאמת שיש עינין על כל דבריו
 האריך בדבר הר הגדול מוהר"י קארו זללה
 בכל המקומו דבריו ראויין למי שאמרן
 אבל לענין הלכה כיון שהדבר
 יצא מפי הרמ"ם זל מי
 לא יחוש להחמי' בכל
 החומרות שיש
 בדבר :

והטור

בהלכות כלאים האריך בדיונים
 אלו וזל"ע בדבריו זל האריך בהם
 הרב מוהר"ק זללה בטור זל ובפ"ה מהלכו' כלאים
 שהעתיק שם דבריו הר"ן זל וחילק על דבריו בא"ו
 דהר"מכס איירי בא"ו וכו' והמעמיץ בדבר יראה
 שלדעת הר"מכס זל גם בח"ל אקור באכילה אפילו
 כמין אחד באופן שאין התירוף עולה יפה ויש לי
 עוד דקדוקים בדבר : ולענין הדין הדבר מכורר
 כפוקקים אין צורך לשכות העניינים :
מתניתין כל העושה מצוה אחת

גמרא

אמר רב יהודה ה"ק כל העושה
 וכו' ודומה כמי שמקיים וכו' :
 קשה דמה איכפת ליה לרב יהודה לומר דדומה כמי
 שקיים שבת הקושיא מתורנת ותו וכי אש יהיה
 לו לאדם כענות וג' זכויות לבד ידמה כמי שקיים
 כל התורה כלה והאפשר שדעת רב יהודה שבמנוה
 אחת לבד יקנה האדם שלמותו הפך דעת החולק
 כמ"ש על פסוק השערה פיה לכלי חק וכו' :
גמ' ורמינהו וכו' : קשה המעשה מינה
 וכה היכי מתווייבת לדעתו אי אפילו
 במצוה אחת לבד ואמאי והא רובא עונות נינהו וכי
 הוכי דפרוץ לקמן מכלל וכו' : ונראה דמעיקרא
 הוה ק"ל דכחד מצוה סגי אבל השתא דקתדר ליה
 דאזלינן בתר רובא השת"ק :

ורמינהו

וכו' הברייתא מינה ובה ק'
 דאין יתכן דמי שעושה רוב
 זכויות ידמה כמי ששרף כל התורה כלה וע"כ הוא
 בעולם הזה : ונראה דאין ה"כ דהוה ס"ל
 דמריעין לו כעיהו וכל מה שעשה מתוקן לקעודה
 אבל מתני' קשיתי דקתני מטיבין לו דמשמע כעיהו
 וכי משני דעבדין ליה יום טוב הוהא משני דהי"ט
 הוא שמה שמרעין לו כעיהו הוא טוב לו :

וברייתא

מינה ובה קשיא דיוקא
 אדיוקא מעיקרא קאמר
 כל מי שזכויותיו מרובין וכו' משמע הא כשוין הוה ר'
 רשע וסיפ קתני כל שעונותיו מרובין וכו' הא כשוין
 הוה גדיק : ונראה דרישא וסיפא כקט' הב' קצוות
 אבל מחנה על מחנה הוה בינוני והוה גדיק ועם

שרב חסד מטה כלפי חסד ואינו יורש גהינס לדע'
 כ"ה עם כל זה לא מקרי גדיק גמור דמאן דאכיל
 דלאו דיליה כהיל לאסתכולי ביה ולכי מאי דתרוץ
 בגמרא כיפסא דקתני וכל שאינו עושה מנוה אחת
 היינו היתירה על זכויותיו וכו' לא הוי שקול ומאי
 דקתני אין מטיבין לו פי' שאינו כמו הנדיק גמור
 אשר נותנים לו מנד מעשו הטובים והוה הכרח ל'
 לאומרו בדברי התוספות כד"ה שאם היתה שקולה
 וכו' שהקשו מה היא דר"ה דרב חסד מטה כלפי חס'
 דהיינו סבר כ"ה ותירצו דהוה כבינוני וכו' דקדקו
 התוספות לומר דבינוני כלו שהוה גדיק ואינו כ"כ
 שא קרוכ למדרגת בינוני והוה דחשבי התם כדרי'
 יותר מבינוני : והרואה כמ' ר"ה ירא' דבינוני לא
 מקרי אלא לכ"ס דלכ"ה אינו יורש גהינס :
 ויש עוד חילוי אחר בין גדיק גמור להטיב לו טובה
 יתירה למי שהוה בינוני שעם שאינו יורד לגהינס
 לא יעלה מדרגתו למדרגת גדיקים עושה רגונו ב'
 כע"כ :

והאם

רבי אלעזר שלוחי מצוה וכו' .
 קשה שאני התם שאינו מוהרהר
 בעבירה עיני :

דף מ תוספות

ועשה מה שלכו
 חפץ פר"ח וכו' .
 קשה מה פרוץ בגמרא כל שלא חס וכו' דהא כתב
 זל דהאכפנאות מונעים האדם מן העבירה :
 ונראה דפרוץ ארכי אבהו כסדר חנינא ואיפסיק
 כגמרא דרבי אלעאי מסוס דדמי להה"א . ויש
 לי הכרח לכ"ה מה"ש התוספו' כחגיגה דף יו"ד ה'
 ויעשה וכו' זל וסוגיא דשמעתא אינו משמע כדבריו
 הכא וכו' ולא הזכירו קוגיא זו דקרושין כנר דהכא
 אש דקאי אהלעיל ווה לא שייך לומר התם . א"כ
 ה"ק יגיעת הדרכים וכו' מונעים ואם לאו שלא יוכל
 לפפות יצרו הרע לפחות ויעיל לו שלא יחלל שם
 שמים כפרהקיא ולכך פרוץ אינו וכו' :

תוספות

אין מקיפין וכו' ושאל וכו' :
 פי' והשתא ה"ק אין מקיפין
 כחזונו לע"כ אבל ודאי כעיהו מקיפין שאין נ'
 כפרעים מעשה העבירה מיד דהא תקן שאם עשה
 בסתר כפרעים ממנו אפילו אחר זמן בגלוי ודחו
 התוספות כזה דלשון מקיפין ק' דהקף משמע שאיל'
 ממתנים לו כלל ועיקר' אלא מיד כפרעים ממנו
 ולזא דשאל ברייתא היא וכו' : אך ק' דאין יתכן
 לומר כן דלפז' הברייתא פליגא אמתניתין דמ' א'
 אבות ווה דוחק לכך נראה שאם היתה המשנה
 דמ' אבות : הפי' אין מקיפין פי' שאין מבין לו
 השגנות כשאר עבירות אלא א' שוגג וא' מיד כפרעי'
 ממנו והכי כמי קתני התם אין כפרעים ממנו בגלוי
 אחד שוגג ואחד מיד אבל לשון מקיפין ק' להולמו
 יח א' דלא

עצמות יוסף

דלא הולל אלא אין מוכיין אס כונת משנה זו היא
היא מתניתין דמכת אבות והיא עצמה לכך פרשו
דשמא כרייתא היא והכנת אין מקיפין היא לומר
דאין מחתיני כחכויי אלא כפרעים מיד

ונראה לי דלא גרקי התוככו כדכרי הגמרא התם
אלא תנן דלשון התם לא שייך לומר בכרייתא :

תנו

רבנן לעולם יראה אדם וכו' הכרוע
לו ולכל העולם וכו' המוכן מדברי ה
הכרייתא לעד שהעולם גדון אחר רוב העול ואין
היחיד גדון בפני עצמו אלא טכך היא המדה ש
שמשיגיה על מעשה היחיד ואס מעשיו הטובים
מרוכים וכן כל יחיד ויחיד או רובן מיד כל העולם
כגול אפילו הרשעים שבהם ולא יאכר עולמו מפני
השטים ואס רובן חובות מפקיד העולם והנדיקים
עמהם אבל מלשון הרמב"ם פ"ג מה' תשובה אינו
נראה כן אלא שדנין ליחיד ואס זכויותו מרוכים
בכתב לחיי ואס להפך להפך וכן המדיי וכן העול'
ולדבריו נ"ע דאחר שדנין לעולם מה העיל דין
המדינה ודין היחיד ואס דנו ליחיד שרוב זכויותיו
לחיים ויהיה במדינה שרובן חייבים מה העילו
כדינס ליחיד ונר טכך הם הרברים שדנין לפרטיים
לחיים ואס יהיו במדיי שרובן חייבי יפסד המדיי
והם ינכלו בזכויותם כנח או האל ישתדל להוציא
משם בדרך אחרת וכן אס רוב העול חייבים יפסד
כל העולם בכני המכול וכל הפחות ישאר עיר
קטנה בארץ ישראל שלא ירד המכול שם דלאו דוק'
כל העולם א"כ דין של מעלה כך הוא שדנין את כל
העולם אס רובן חייבי ימחו ואס רוב העול זכאים
ינכלו והפרטיים יקבלו את ענשם ואס היא מדינה
פרטי שרובן חובות יאכדו ואס רובן זכויות הנכל
כללות המדינה והיחיד' אשר רובן עויות יקבלו
את ענשם ויאכדו ומי שרובן זכויות ינכלו ולאו דוקא
בקט הרמב"ם תחילת הדין כיחיד כי בעבור
שהכריית' אמרה לעולם יראה אדם עצמו וכו' נקט
הרמב"ם כן ככל :

תוספות

תלמוד גדול וכו' רש"י ז"ל פי'
שהתלמוד מביא ליד מעשה
ונמצאו שניה בידו פי' דלעולם שהמעשה גדול דמי
נתלה כמו אבל כזאת הבחינה יקרא התלמוד גדול
לפי שעי' התלמוד נמצאו שניהם בידו ומקמים בזה
למ"ט כפ"ק דכ"ק והאמר מר וכו' אמא מעשה עדיף
אבל כונת התוס' להקשו דטפיר אמר' קיים אמר'
למד לא אמ' דאי למד קיי' ג"כ ככלל כיון שהתלמוד'
מביא ליד מעש' אבל בקיים מעש' לחודי משמ' וא"כ
היכי פריך והאמר מר וכו' דמשמע דמעשה עדיף
מלמד הא אינו כן דלימוד עדיף משום דהו' למוד
ומעשה וטפיר אמר' קיים אמר' למד לא אמריון

האיש מקדש

ומתראים התוספות דהתם הכי פריך דכיון שאם
או קיים הרי אנו או' למד וכו' וכתבו ומסני וכו'
משום דלפי דרכ' לא משני הא למגמר וכו' ולא מידי
דהא סוף סוף כבר ככלל הוא ולכך פי' ומסני כלו'
דלמגמר לדידיה מעשה עדיף כלו' ובודאי למד ד'
דהיאך קיים אס לא למד חכל יש מדרגה ענומה
גדולה מוזאת והיא המלמד לאחרים אשר זכות ה'
הרכים תלוי בו : עוד כתבו וי"מ וכו' לפי אלגו
המפ' ה"ק קיים אמר' דודאי דעדיף טפי אחר
שלמד אבל למד לא אמריון פי' למד לאחריו והוא
כפי הפי' שכתבו לעיל באו ומסני וכו' ויש לי לפ'
דכריהם בפנים אחרות וזה גרא' כרור ככל המשך
דכריהם : וראיתי להרכ מהר"ן לכ זלזה בח"כ
פי' בכ"ק לא ביאר יפה כל המשך דכרי התוספות
אשר באמת נהיכ' ביאור ומה שכתבתי הוא הכסוף :

כליק פרק האשה נקנית

פרק האיש מקדש

דף מא האיש

מקדש וכו' פרש"י
וכס כשהיא קטנה
וכו' פי' הכ"ס הוא לענין אס כבר קבל אביה
קדושה דודאי דהוא מקדשת הבין דאפילו נער'
דאית לה יד יש יכול' לאב לקדש כ"ס כשהיא קטנ'
שאין לה ידי' ומתניתין לאו לגבי קבלת קדושה
קייא דהא מתניתין היא האב זכאי בכתו בקדושה
וכו' אבל עיקר מתניתין דהבא היא לענין האיבוד
לקדשה וכו' ולכך חזר רש"י ז"ל להקשות והא דנקט
נערה ולא נתחוו בזה שקיים ואמר דכ"ס הוא
כשהיא קטנה דהכ"ס הוא לענין קבלת הקדושין
שהיא מקדשת אבל מתניתין לא אמרי' כהכי אלא
בדין אס יכול לקדשה בנוכסותו או לא והוקשה
לו דהיה ראוי לומר האיש מקדש את בתו קתם כ
כדקתני התם האב זכאי בכתו בקדושה וכו' וכמ"ס
התוספות כד' כשהיא נערה וכו' והשיב ז"ל אורח'
דמלתא בקט וכו' וקשה דאמאי קאמר אורחא
דמלתא כימא דקט נערה משום חידושא דאפילו
נער דאית לה יד דהוה אמיר' דכי הויב' דכנדרושין
אית לה יד לקבל נישא מיד בעלה הוא הדין ב
בקדושה ואיתקש הויה לנישאה וכריש לקיש קמ"ל
מתניתין האיש מקדש את בתו נערה כו' ובשלוחו
כדוקא ולא ע"י ענומה : וראיתי בגמרא דעריך
לריש לקיש מהך מתניתין אבל רש"י ז"ל כתב דהאי
דקט נערה וכו' משום דהוקשה לו ז"ל דאי הכי הוה
ליה למתני האיש מקדש את בתו קתם וגם נערה
ככלל ואפילו הוה קתני קתם הוה פריך בגמ' לריש
לקיש

לקיט ספיר אלא דע"כ נ"ל דנקט נער' אורח' דארע' וכו' וקשה דבגמרא משמע דאכור לארס שיקדש את בתו קטן עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רובה והיכי כתב ז"ל דהאי דנקט נערה אורח' ארעא וכו' כנראה דאין קרא ליכא גס בדברי הר' מהם ז"ל תשיה לי תימהו סכתב כפ"ג מהלכות אישות שאין ראוי לארס לקדש בתו קטנה וכו' ולא ראיתי בדברי שהזכיר אכור כלל והנראה דס"ל ז"ל דאכור דקאמר בגמרא לאו איכור גמור קאמר אלא משום ענה טובה שיעשה בן לבתחילה הוא דקאמר אתמיתין וטעמיה דמלתא נראה דהיקשה להו ז"ל מאי דהיקשה לכעלי התוספות דהיכי קאמר אכור וכו' דהא אמרינן לעיל טכ למיתב טן דו מלמיתב א' ארמלו והתוספות חלקו בין גדולה לקטנה אבל רש"י ז"ל והר"ם ז"ל מתרגים בזה מכה הך קושיא דהין איכור זה דקאמר בגמרא איכור גמור דהא מאי איכורא חיבא כיון דאיכא הך טעמיה דלעיל דטכ למיתב טן דו אבל מ"מ אורח ארע' שלא יעש' כן לבתחילה כדי שלא תבא לומר כן אם יקרה פ במקרה רחוק וזהו שביין רש"י כאומ' אורח ארעא וכו' דמפרש בגמ' כאלו כח לפרש דמאי דפריש בגמ' הו' הך אורח ארעא ולא יותר

גמרא

מנוה בו יותר מבשל חו פרש' דכי אהיק דמנוה מקבל סכר טפיר רש"י ז"ל הוכרח לפ' כן ולא פי' דהמנוה בו הוא שיראכה ולא הך ליטכא איכורא ליכא אבל לנשכא בתרא איכורא חיב וכו' משום דה"ל לא מיתני מרב ספרא מחריק רישא ולא מדי' ועוד דהו' יוכן עם מה שכתב רש"י בסמוך כהא איכורא נמי וכו' דמנוה שיראכה שאל תתנה וכו' :

ויש

לר' דמאזיה טעם בת דמנו' שיראכה ובגמ' לא קאמר אלא אכור לארס לקדש את האשה וכו' ונר' דידעו מנוה איכא דוהיבת לרעד וכו' אבל האיכור הוא שמבטל מנוה וז"ל לעיל הוכרח לומר דמאי דקאמר מנוה בו היינו העסק שצדק בגז' ומקבל סכר טפי דאם המנוה בו היא מנוה שיראכה היינו מנוה ליטכא בתרא וק"ל :

אבל

כהא וכו' לטון כהא לעי' קאי דקא' איכא דאמר כהא איכורא נמי אית בה אבל כהא איכורא לית בה וכו' והפסיק במלתא הכי אתמר דרב יוסף לבייט הענין וק"ל :

תוספות

האיש מקדש ואין שייך לתרץ הלא לאו דוקא וכו' פי' דמתני' הכי קאמר לאו דוקא כן שא' אפי' שלוחו ופי' דכריה' דהיינו לאו חף וו והתוספו' תירצו כזה דלא שייך לשנויי הכי שא' כשתי בכוח אבל כשתי תיבות לא' גפני הנראה שהנה דבר כל' טעם ומאי שנא שתי

ככות משתי תיבות והר"ט כח ככות דה"פ דהוה מצי למומר הכי :

ונראה

דכשלמא ככ' ככות בשבת דבינו הקדוש החלוקה שבאשונה לא ירד לחידוש הב' וכשכתב השמייה מוסיף מודעה לא הוה ליה למחוק את הריש' שאינה ככ' מחודשת ואפילו בענין שמוע' לדין אמר' בכמה דוכתי ראה רבי דכריש וכו' ומוסרה לא זה מקום אבל בכמה דחת בשתי תיבות הוא דוחק גדול שנא' שפסגיה כותב הדין לא ירד לכיון הדין ובתוך כדי דיבור ירד לאותו החודש ולכך הוכרחו לתרץ מנוה בו וכו' :

עוד

נ"ל טעם אחר דכשלמא כשתי בכוח נ"ל חדא חדא שמעיניה ויתכניהו אבל בשתי תיבות לא שייך לו' כן דהא כלן שמעין בתוך כדי דיבור ולכא' ניהא שפיר שאם החלוקות היו שנויות כו' ואין נ"ל ו' אמר' שפיר דשייך אפי' כשתי תיבות דכיון דאפי' כשתי בכוח אי אמר חדא חדא שמעיניהו אכתי קשה דהין מסודר דכריש יפה כיון דכתב המחודש למה לו לכתוב החלוקה האחרת וכיון שאין תיקון בכידור דכריש הוא הדין דאפילו בשתי תיבות שייך לומר וזו ואין נ"ל ו' ויש עוד כיוע לזה מהכרי' התוס' פ"ק דשבויעו הך ד דיבור המתק' הסול והסירה והמקרה וזו ואין נ"ל ו' קתני וכו' והוא כלל נאות ומחודש ככ"ל :

תוספות

וכי אתמר דרב יוסף אפי' כח איתמר וכו' לכאורה היה נר' מדבריהם דאפי' איכורא איכא אפי' אמירה והוא דבר תימא דהא עיקר הטעם הוא שלא תתנגד עליו ואם מכירה לא שייך למומר כלל מזה לכך נר' דהכנת התוספות והסקמת דבריהם כך הוא דהתוספות הקשו אמאי לא מוקי מלתא דרב יוסף בדקא הוה קאמו מעיקרא ארישא ואיירי במכירה והשתא ליכא איכורא ותירצו כזה דמנא לן הא לדחיקי מתני' ולאוקומי פרטי' דהילמ' מתני' אחרי כוללת בין מכיר בין אינו מכירה והא כדאיתוי' והא כדאיתוי' היכי דמכיר הו' מנו' וכו' וית' מבטלוח והיכי דאינו מכירה איכורא הא לא יכא ואתמיתין הדין קתני האיש מקדש בו וכשליחו לו הדין לבד ולא יותר ומשתמע לכל מלתא ומלתא כפי דינו אבל אי מוקי לה אריש' וכמכירה דוקא נמנא שהמסנה היא פרטית וז' התוספות ואפי' איכורא איכא כלומר דאיכורא נמי איכא במתני' היכא שאינו מכירה ואי רב יוסף היה ידענא כיה דודאי ארישא קאמר למלת' הוה דחיקי למתני' ומוקמוני' לה פרטית אבל כיון דמלת' דרב יוסף לא נרע היכא קאי טפי אית לן לאוקומי מתמיתין כוללת רב יוסף אפי' דמתני' קאי אפי' מלתא דרב יוסף לא נרע אי איירי במכירה דוקא דאי הוה ידענא כיה דקאמר

עצמות יוסף

האיש מקדש

בפי דאירי במכירה הוה אמרינן דכיון דדבריו מיוקדים על המשנה מוקי מתניתין פרטית אבל כיון דלא נרע מלתא חפילו מדבריו הסג"כ כוללות וקאי חסיפא והשתא המתניתין היא כוללת וגם חסיפא היא כוללת בין מכירה ובין אינו מכירה דכאשה לא שייכ' כלל מזה ואע"כ דלגבי האיש איכא איסורא כשאינו מכירה מתניתין לא נקט שא"מ דשייך באשה דוקא דמחמת ענמה ליכא איסור' וק"ל. והר"י טבא כתב לקמן דאירי שהאיש מכירה ובאשה לא שייכא מכירה כלל:

ולענין

הלכה נמנינו למדים לדברי התוס' דכשאינו מכירה כדוקא הוא דאיכא איסור' אבל היכא דמכירה מזה הוא דאיכא אבל איסור' ליכא דהא ליטנא בתר דקאמי' איסורא לא פליג אלישנא קמא דקאמר מזהו בו יותר מבשלוחו היכא דמכירה דלא שייך איסורא וזכ"כ בא"ט ק"ל וז"כ הר"טבא ואין כזה מחלוק' ומיהו הא מספקא לי היכא שאינו מכירה דאמר' דאיסור' לקדשה עד שיראה איחול הוא וקדשה מקבל סבר טפי דעסיק בגופיה במזה או דילמא דוקא היכ' דאפ' לו לקדשה ע"י אחרים ואזל הוא וקדש' הוא דאיכא סבר טפי ודמי לרב ספרא דמחרין ריש עם שהיה לומי שיטמנו אבל הכא אי אפשר לעשותו על ידי שליח דיעבור את פיה דרחמנא אמ' ואהבת וכו' :

וראיתי

כס' ארס וזוהי שכת' זל דהאיש בנו ובשלוחו ומזהו בו יותר מכשלוחו כי אסור לארס לקדש אשה עד שיראה וכו' ועיין בלשוננו:

ובאמת

דבריו נראים כותרות תוך כדי דיבור שמתחילת דבריו שכתב מזהו וכו' בר' כלישנא קמא ובקוף דבריו כתב ליטנא בתרא' ואפ' דק"ל דאפ"י היכא דאיכא איסורא אם אינו מקדשה בעצמו או איזיל איזו איכא ג"כ מזהו טפי והוא עצמו הספק סתתפקתו לא סבר' מדבריו שנתן טעם לפי שחכו וכו' ואם לא יש טעות סופר כספרו לא ידענא מה אירון ביה :

ודע

שהר"ז ח"ק הביא ליטנא קמא זכתרא ודרכו שפוסק בליטנא בתרא ותמתי מיהרמב"ם זל שכתב זל דמזהו בו יותר מבשלוחו ובסמוך כת' שאין ראוי לקדש את האש' עד שירא' ואם מ"ס בתחילת דבריו דמזהו בו יותר מבשלוחו היה במכירה היה לו לפ' ואפ"י דאפ"י אינו מכירה איכא ממי מזהו דכי עסיק בגופו איכא סבר טפי ואפ"י שא"ל לו לעשות ע"י אחרים מ"מ כיון שהולך הוא בעצמו כזאת הכונה איכא סבר טפי :

ולענין

הלכה ודאי דאפ"י איסור' איכא אבל חסיפא גבי האש' מתקדש'

ליכא איסורא מלא מזהו בו יותר מבשלוחו ויש לדקדק בדבריו הרמב"ם כמ"ס כפי המשנה זל אחר שכתב דין האיסור כתב זל ולפי' הקדים בה על שלוחה כנראה שחזור לענין האיסור וזה אינו שהרי בה לא שייך איסור כלל ואי גרסי' בו ולפי' הקדים בו על שלוחו ניחא דקאי חסיפא דהאיש מקדש את כתובו' וז"ע : ודוחק לדחוק בדבריו ולומר שכיון למאי דכת' רש"י זל בלשון המתחיל טן דוואי קשיא וכו' :

הלכה בשליחות

מלגן ושלח ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח מלשון זה נראה דכיון השליח ידיר' בין השליח ידיר' קאמי' מדקאמי' ושלח ושלחה מלמד וכו' דהוה קמי' שיאמר ושלחה מלמד וכו' ושמעין מיכה דשליח קבלה כמו יכול לעשות שלי' אחר וכן נראה מדברי הר"טבא זל בזה כפי' אבל בעלי תוספי' ריד כתבו ששליח עושה שליח לא קאי כי אם השליח דבעל לא השליח ידיר' מזהו דהוה מילי ומילי לא ממפרין לשליח : וכטור א"ה קימין קמ"א הביא עוד מחלוקת מתשובת הגאון ובעל ה' העיטור' וכתב משם הגאון דלענין משוי שליח לא מצ' משוי עד דאמרה בפי' וכו' ואפ' דככה ג' אירי בשמעתי' ח"כ נראה דלא גרסי' כנמרא ושלח ושלח מלמד שהשליח עושה שליח אלא ושלחה מלמד וכו' וזה נרא' שהוא לשון ר"ח כפי' מה שהביאוהו התוס' וז"כ הר"אש' : ואפ"י גרסי' ליה למי סקור שאין שליח קבלה יכול לעשות שליח אחר ופירש דברי הנמרא הכי דהא ע"כ חד ושלח אינצריך למשלחה ואינה חוזרת וכמ"ס התוספות דרריט ליה מדמצי' למימר ונתן כידה ולשתוק ומהא דשלחה נפקא דרשא אחרת וכו' וא"כ אי לא הוה כתוב אלא ושלח לחודיה הוה מוקמינן קרא למשלחה ואינה חוזרת אבל מדכתיב ושלח ושלחה דהשתא הוי מיותר שמעינן הך דרשא שהשליח עושה שליח' ואם האשה עשתה שליח לקב' קדושה אותו השליח נפ' פן למד' דשליח קבלה דגרופין אינו יכול לעשות שליח אחר ה' בגרופין וכמהלוקת לגרופין כך מ' משלוקת לקדושה ולדעת הר"טבא ור"ח כפי' מה שכתב הר"טבא בשמו' נראה דיכול לעשות שליח קבלה שליח :

אבל

כשליח הבעל לקד' חדשו לנו בעלי תוספות ידיר' חידוש אחר דאפילו שליח הבעל אינו יכול לעשות שליח אחר דאפילו מסר לו החפץ לקדש לא דמי לגט שהגט הוא אש' נאכד אין כח לשליח לגרסה' אבל חפץ הקדושין שמסר לו אם נאכד יכול לקדש' לו ע"כ ולא מנאתי חידוש זה בדבריו - סו"ס א' מהפוסקים המוכהקים זולת המרדכי בריש פ' זה אלא שנתן טעם אחר ל' לעשותו

לעשותו מילי ויות נכון בעיני הוא מ"ס בעלי תוכני
ר"ד : ומיהו אם אמר לשלוח תשלל לי חפץ
לקדש אשה והשלוח אמר לשלוח אחר תשלל לבני
חפץ לקדש אשה והלך וקדשה נראה דלד"ה חזקה
מקודשת דלא כחא ליה דלהוי שאל גב"ל אלא עליו
זה בנ"ל ל"י זה"ה אם השליח ראשון עגמו שמה
לו תשלל לי ושאל חפץ מאיש אחר שאינה מקודשת
מטעם זה :

תוספות

ושלח ושלחה וכו' ור"ח פ"ו וכו'
דמשלחה אחרון וכו' וקשה
אמאי דריש מושלחה אחרון ולא מראשון
עוד קשה לדעת ר"ח למה לי חדו"א דושלחה
קמא לא לכתוב בי אש שלחה לחוריה :
וראיתי בדברי הר"ט שאל שהוקשה לו על דברי
ר"ח ז"ל ולא כהירא דכיון דושלחה איב למדרג ביה
כולי האי למה לי חדו"א שלחה לגופיה לימא שלח
ובהכי כגו לכך נראה פי' רש"י וכו' ולא דרשינן וכו'
דושלחה : ועוד כתב ז"ל והא דדרשינן בהוטה
אינה מתגרשת דכתיב ושלחה מי משלחה ואינה
חורת ונחת ו משלחה וכו' איבא למומר הנפקא
ליה יוח"ד דושלחה עכ"ל :

ותמיה

ליעל דכריי שהוא ז"ל כתב דלא
דרש"י וכו' דושלחה : והנראה
לעד דהוכרח ר"ח למדרג מושלחה אחרון משום
דמושלחה ראשון לגופיה אינצטריך ומדהוה מני
למומר וכתן בידה לשתוק נפקא לן דמשלח ואינה
חורת ומה הא נפקא לן דשלוח ידדה עשה שליח
והתם לא דרשינן וכו' דושלחה כלל דהוא תחילת
ענין דהיכי מני למכתב בתחילת ענין וכתן בידה
שלחה מחיבתו אבל כושלחה בתרא דריש ליה הוא ז'
וקה"ל ועגמו של דבר דכיון דכל התוכה מוותר
נמשך דכל אות ואות מהתוכה יש בה דרשא ולכך
דרוש לה אבל לאו למומרא דהוה מני למכתב שלח
כלא וכו' זה כל נכון מאד בהכנת דברי ר"ח הנר'
לעד :

הלכה ג אשכחן

בגרושין וכו' ואלא הא דתנן
וכו' כפי הנראה דהכעיון דקאמר אשכחן הוא מ"ד
ואלא הא דתנן האו לשלוחו וכו' וכיון דראיהו גופיה
כבר הוה ידע מתנתין דתרומה דקאמר בהדיא
דשלוחו כמותו כהו דלא הוה ידע שום קרא לכך
אבל עכ"ל ד"ה דאיבא שום קרא לומר דשלוחו כמותו
לענין תרומה וכיון שכן מאי האי דכעני בקרושין מ
מכלן דהא בגרושין ותרומה נפקא לן כמה הנר'
והתוספות כתבו לקמן דקרושין אתו מתרומה וגרושין
ומיהו מהוקשא דוינאה והיתה לא מני שתיק והנה
התוספות מתרניס שפיר לדברי המתירן אבל
לדברי הכעיון קשה בדפדפיות ושאל האמת

קאמר אינהו בוסיה דהיינו הקשא דוינאה והיתה
וגם שכפי האמת הכעיון בכל התור' כלה דאמרו
דשלוחו כמותו הוה קמוכעיא ליה אלא דקאמ אחת
לאחת לומר דבהכך שמוכר כאן לוכא שום שאלה
כלל דבקרושין איבא היקשא דוינאה וכו' וכתרומה
איבא קרא דגם אתם ובקדש' וכו' וכמותו לשאל
לשאר דבריו דאמרו דשלוחו של אדם כמותו ט
מכלן :

מה

להנך שכן ישנן חול אף על גב דהך
פרכא היא מקבר פרכי מיכה שהיא
פכרא אלימותא כן לא וחומר' : ועוד דלא עבדינן
ק"ו כי אש כנין אב ולא עבדינן הכלעת פרכא :
וכי כל הקהל שוחט' אף על גב דהתם
א"א בענין אחר מ"א קאמ ספיר מ
מדבתך החיובא קרא דכל קהל ללא צורך ש"ס
דאתא לאשמועינן דשלוחו של אדם כמותו :

שכן

ישנן במחשבה קשה לשתוק
קרא דונסבב לכס דבת גבי תרומה
לאשמועינן שיטתו במחשבה ונס קרא דכל נדיב לב
דכתיב גבי קרכו' דשמועינן מיניה דקדש' איתנהו
במחשבה ומדאצטריך קרא בגרושין ולא נפקא לן
מתרוייהו שמועינן דקדש' ותרומה איתנהו ב
במחשבה ולהכי אינצטריך קרא בגרושין דלא מני
למילף מתרווייהו : והיה נראה לכאורה דמקרא
דכל נדיב לב עולות לא מני שתיק ומדאינצטריך
לא הוה שמועינן דהוה אמרינן דלעולם לא חל ה
הקדש עד שיוני בשפתו ומיהו כיון דפיגול נעש'
ע" מחשבה ובמו שבת רש"י הוה עבדי פרכא מינ'
אך קשה לי דע"כ הך דפיגול דכתב רש"י אינו מעל'
ומוריד כדי לעשות ממנו פרכא כלל דהא טעמא
דאמרינן בגמר' דמשום דישנו במחשבה משום הכי
משוי שליח הוא טעמא רבה דכיון דחל הקדושה
בהקדש אפילו במחשבה ראוי גם כן שיעשה שליח
ויחול הקדושה ע" שליח כמה שיעשה אבל מחשבה
כפיגול היא מחשבה המוניא אתי מיריה קדש וכל
כמה דאמרינן דאפילו מחשבה מועטת מוניאה ט
מירי הקדש כמו שהקד' און דאוי לעמוד בהקדשו
ומטעם זה היה ראוי לומר שלא יעשה שליח נמשך
מזה שמה שכתב רש"י ז"ל שכן ישנו במחשבה כההיא
דפיגול לאו דוקא כתבו לעשות משנו פרכא אלא
שהזכיר כל מיני מחשבה דשייך בדבר ועיקר ה
הפרכא היא מכל נדיב לב עולו' שכתב ז"ל וכיון שכן
הדרא קושא לרובת' לשתוק מהני קראי ומדאינצט
גרושין נפקא לן : ונראה דאי לא הוה כתיב קרא
דונסבב וכל נדיב לב מדאינצטריך גרושין לא הוה
ידעינן דבמחשבה היא תרומה וקדשים אלא הייתי
אומר דבדיבור בעלמא היא תרומה וקדשים מה
שאין כן בגרוש' והוה הפרכא שהיינו עש' להכי
אינצטריכו

עצמות יוסף

הגיש מקדש

אינטריכו קראי לומר דמחשבה ג' הויה תורמה וקדש קדש וזה דפריך לקמן מה להכך שכן ישנו במחשבה כתרומה ניח שפיר דמסוס דהויה תרומה במחשבה הויה ג' עי' שלוחו אכל בקדש' אע"ב דמחשבה איתקדש מאי דכתב רחמנא בושטו דהויה שלוחו כמותו לאו לעינין טיקדשנו השליח כתב' רחמנא דכבר הוא מקוה שאלא לעינין השחיטה וזה אינו תלוי לפי שאינו במחשבה אלא דהכא הויה חדא מתרמי דפרכין אפילו פרכא כל דהו' ק"ל:

ואיכא

לאתמוהי בדבריו בעל הגמרא לפי האמת לא לכתו רחמנא קרא בקדשים ותיתי מק' מגרושין ונימא הכי ומה מ מחשבה שאינה כגט ישנה בקדשים שליחות שיטנו בגט אינו דין דיטנו בקדשים מה תאמ' בע"כ יוכיח דהויה כגט ולא בקדשים איכא למפרך מה לבע"כ שכן אינו בקדושין תאמר שליחות דיטנו בקדושין וגם הק' יכולין אנו לעשותו מקדושין לחודיה וליכ למימר יוכיח ולא מירי: ונראה דהתשובה כגדה מה למחשבה דיטנה כפרו של אהרן דהויה גם כן בכלל כל הקדשים דכתיב נדוב לב עלות וכו' תאמר שליחו' שאינו כוהג כפרו של אהרן והויה כאמת תשובה מוכרחת:

אך

קשה בדברי התוספות כמה שכתבו ז' ואת' אמאי לא יליף וכו' מדאינט' וכו' דע"כ הכנת התוספות כאו' מדאינטריכו וכו' היינו טעמא משום דלגופיה לא אינטריכו דהא מ מהיכא תיתי דכעני שליח אי מגרושין ותרוח' איכ' למפרך כדפריך בגמרא אכל אי פרו של אהרן הויה אינטריכו לגופיה לא הויה ק' להו' ולא מירי אמאי אינטריכו קרא בקדשים דאי לא הויה קרא בקדש' היינו למדים שאר קדשים מפרו של אהרן: וקשה דפרו של אהרן ע"כ אינטריכו לגופיה כי היכי דלא יליף מק' ומגרושין ונימא הכי ומה מחשבה דליתא בגרושין וקדושין איתא כפרו של אהרן ש שליחות דאית' בגרושין אינו דין וכו' ובהך ק' ליכ' למפרך ולא מירי:

ובתירוץ

התוספות שכתבו ז' דהא דממעט' מפרו של אהרן היינו חטאת דוקא דומיא דפרו וכו' והיינו טעמא משום דחטאת הויה כע"כ וכו' דהדרא קוש' לרובת' מדאינטריכו וכו' ולחטאת לא אינט' קרא דחטאת לחוד' מק' ואת' ומה בע"כ דלית' בגרוש' אית' בחטאת שליחו' דאית' בגרוש' א"ר דאית' בחטא': ונראה דאיכא למימר מה לבע"כ שכן ישנו כפרו של אהרן דאיהו נמי חטאת הויה מה שאין כן בשליחות דאינו כפרו של אהרן:

אך קשה

בקושיית התוספות שיקש' אמאי לא יליף וכו' דהא פרו של אהרן לגופיה אינטריכו כי היכי דלא נגמור שליחות מק' דתרומ' ונימא ומה בע"כ דלית' כתרומה איתיה כפרו של אהרן שליחות וכו' אינו דין דאיתיה כפרו של אהרן והשתא ליכא למפרך ולא מירי: ונראה דאיכא למפרך מה לבע"כ דאיתיה כיבמה דכתיב ויבמה אפילו בע"כ תאמר בשליחות שאין האיש מוכס ולא חולץ עי' שליח ואם תאמר מחשבה ויכח שאינו כיבמה ואיתיה כפרו של אהרן ושמעתי לזה דאיכא למפרך דמחשבה ח' חמירא בעלמא בעז' דכתיב למען תפיש יט' כלבס אכל שליח לא דדכרי הרב ודכרי התלמוד דכרי מו' שומעים אף אנו אומ' כפרו של אהרן דאף על גב דאית' ביה מחשבה לא יעשה בו שליח:

עוד

קשה דנעשה ק' אחר ונאמ' דמטעם זה הוצרך קרא ונימא הכי ומה רוב מעשים הנעשים עי' שליח דליתיה בגרושין איתיה כפרו של אהרן שליחות לא כל שכן: והשתא ליכא שום פרכא: ונראה דלא שייך למעבד ק' ככי האי גוונא דהא לא שייך למימר רוב מעשים דלית' בגרושין דלא שייך התם מעשה אחר כלל ובשלמא אי הויה שייך הויה אמרינן הכי ומאי דקאמר בגמ' מה לקדשים שכן רוב מעשיה' וכו' ה"ק פירוש התם מניאותו הכימה שאין כן בהך' משום דלא שייך ודוקא פרכא עבדינן מייכיה ולא ק' וק"ל:

ובדבריו

הגמרא במאי דפריך מה להכך שכן ישנן חול' אצל קדשים: קשה דאיכא למימר חטאת יוכיח דהויה קדש ונעשה עי' שליח מדכתיב אשר לו והויה חדא מתלת א"כ מקדושין וחטאת ילפינן לה: לשאר קדשים וכדוחק נראה דכיון דכתב' רחמנא לחטא' ברמו ולא כפירושה הויה כעין מעשה דוקא חטאת ולא שאר קדשים:

עוד

קשה לפי תירוט' ז' לא לכתוב רחמנא אותו למדרש אפילו בע"כ ומדאינטריכו קרא לשאר קדשים ולא כפקא לן מפר' החטאת אשר לו דהויה כעין מעשה ש"ו דלא הויה כפקא לן מהך קרא אלא חטאת וע"כ טעמא הויה מ' משום דהויה בע"כ וכדוחק אפשר דאותו לא הויה מעשה ואפשר דאינטריאותו ולא תמורתו כדאית' בתמורה והנראה דלקמן דף כ' דרשינן מדכתיב אותו לרצונו הא כיצד כופין עד שיאמר רוצה אני ופריך אמאי הא כלביה לא ניחא ליה וכו' ואי לא הויה קרא באותו לא הייתי שומע אפילו בע"כ נגמור שאומר איני רוצה שכוין אותו אלא דוקא היכא דאיכא גילו כלבו שאינו רוצה אפילו הכי מקריבין אותו אכל היכא דגילה כפירושה שאינו רוצה לא ל' לביכי

עצמות יוסף

להבי כתב אותו אפילו בע"כ כלא רזונו כלל :
לקדשים שכן רוב מעשיהם ע"י שליח

כרשו כל עבודת הקרבנות ע"י הכהנים
שהם שלוחים :

וקשה

דהיכי שמעון דרוב מעשיהם ע"י שליח
דהא אמרינן לעיל בפ"ק בני כהני שלוחי דרחמנא כינהו לחד פירוש שכתבו
התוספות דלא הוה שליחי דודן : ונראה דה"ק
דאף על גב דהתם הוה שלוחי דרחמנא מיט' אינו כ
בעשה ע"י עמון וכיון שכן איכא למפרך דהתם יכול
ליעשות ע"י אחר אבל הכא לעולם הדבר נעש' ע"י
עמון :

הלכה ד הא

למה לי קר' מר' חייא בר אבא כפשא וכו'
בניטין דף כ"ג פריך טעמא במלתא דליתא הא
ליתא וכו' והרי נכרי וכו' ומגבי לא מה אתם בני
ברית אף שלוחכם בני ברית והעבד הוא בן ברית
ואם הייתי אומר מה אתם ישראל אף שלוחכם ישראל
היינו ממועטי אפילו עבד וכיון שכן מאי פריך מר'
חייא נכק' דילמא לא שמע' זה דרבי חייא אללא
מקרא דאתם וכרבה לעבד וללא נמועט אותו ובימא
מה אתם יש : ונראה דכיון דתלה הטעם
לפי שאינו וכו' מינא נמועט דהעבד דליתא בתרומה
הוי שליח והגוי דליתיה לא ולא נריך קרא לכך
ושד' ע"י :

הא

למה לי קרא וכו' כונת הקושיא היא
עד שפרי' דמקברא אית לן דעידו
דלא שייך ביה לא מתעבד שליח וכו' :

וקשה

למקש' הזה לא ימועט הוה אסיק
דדעת' מתניתין דהכרי שתרשו
תרומתן תרומה אי לא הוה אסיק אדעת' מתני'
דהכרי שתרמו וכו' היכי פריך מר' חייא בר אבא
נכקא דהא אינטריך קרא דאף על גב דליתא וכו'
ואם נאמר דאבתי לא הוה אסיק מתניתין דמיתת
לקמן עם שבאית הוא דתקן לומר דלא הוה שמוע
ליה מתניתין אכתי קשיא דמדפריך וקאמר ולרבי
שמעון דפטר דתנן וכו' כנר דכבר הוה ידע ה
הכריותא ורישא דכריותא קתני כהדיא דתרומת
נכרי מדמעת וכדחוק ול' שכל כונת המקשה הית
להקשות מרבי שמעון דפטר וכו' : והנר' והוא
נכון בזה דודא' לא נע' : אמר' המט' לא מדקתני
הכרי והכותי שתרמו וכו' משמע דכריעבד קאמר
מדקתני שתרמו ועמא דמלתא הוה משום דהגוי
אינו מזהב כמנות אבל אם תרס תרומתו תרומה
והוה ס' דלא מקרי בכ"ג דליתא כדנפשי' דלא
דמי לישראל שחיי לתרום מן הדין ולכך פריך הא
מרכי חייא נכקא וכו' ומשני קד' דנכרי כיון ד
דלית' וכו' אימא דמהך טעמא יעשה שליח קאמ'ן
וכו' :

האיש מקדש עב

אבל

נכרי הואיל ואותי וכו' פרס'
מדכתיב דגבך דגבך ואין מועט
אחר מיעוט אללא לרכות : וק' דלשתוק קרא מהך
דיכוויא ובהפרכ' ידעינן ליה מהאינט' גם לרכו את
השלי' דומי' דאתם דאיל' ת' בתרומה דנפשי' למאי
אינט' גם לרכות אתה שלוח מה חייא כה אבא אר'
יוחק נפקא אה' ע' האותי בתרומה דנפשי' ומזוס
הכי אינטריך גם למעט נכרי : ונראה דהייתי
אומר אי לא הוה דגבך דגבך תרי ומיני גם אינטריך
כו' הוכי דלא נמועט שליח מאתם ולא שלוחכם כי
היכי דמועט' ארסי' ושוחפי' :

אך קשה

דא' כמאי פריך ולר' שמעון
דפטר וכו' ולרבנן מיניחא
דלשתוק מדגבך וכו' וע"כ נריך לתרן דאינטריך כי
היכי דלא נמועט מאתם : ונראה דה"ק לרבנן לא
קשי' למאי אינט' למעט נכרי אש' לה' קשיא וכמה
שיתרן איכא דר' ש' בתרן גם כן לרבנן לטתו מדגבך
וכע"ז לא כיוון להביא כל הקושיות ש' בדב' לא
מאי דשייך להכי שמעון ורבנן ועם מה שהיה הכרח
לתרן לרבי שמעון בתרן גם כן לרבנן וק' נר' כעל
התלמוד כמובן :

עוד

קשה כיון דגם אינטריך לומר מה
אתם בני ברית אף שלוחכם וכו' א"כ
מכא לן למדר' דרשא דלקמן אתם ולא ארסי' אתם
ולא שוחפי' וכו' אימ' כוליה קרא להכי הוה דאת'
למסמכי' אתם לגם כי היכי דנכרי גם דמיא דאת'
איכרא דבגמרא נראה דמאתם נפק' דרשא דלקמן
מוכס הייתה ומדקמביה אתם לגם ולא כתיב גם כן
תרמו אתם תרומה לה' נכקא לן מה אתם בני ברית
וכו' אבל לא ימ' לט' מן היתמה דלית' דכוליה קרא
לסמיכות הוא דאתא :

גם

לרבי שמעון דאינטרי' גם דלא נמועט
שליח מאתם : קשה דלשתוק מאתם
ומדאינטריך גם ידעינן דאיכא מעט' דאש' לא כן
למה אינטריך לרכווי שליח וע"כ מאחר דפתיב גם
שדינן המיע' למה שהא' כונת' סבר' וקיינו ארסי' ו
שוחפי' : ונראה דלעולם אי לא הוה קרא דאתם
הייתי אומר דארסי' ושוחפי' נעשה שלוחים היאיל
ואיתנהו בתרומה דנפשיהו וקרא דגם אתא לרבו'
אפי' שליח ביי' דלית' בתרומה דנפשי' מבח' הריכוז
להכי אינטרי' אתם למעט שוחפי' וארסי' והשתא
לא מרכינן מנס' אללא שליח ישראל כדוק' וגוי מ'
מזילא נתמעט כיון דאש' לו' ש' תפי' נתמעט' כ' ש'
דמכס הקמי' כמי' ידעינן מה אתם בני ברית וכו'
וכוס' נוחא לי מה שתזה המרדכי בריש' פ' זה זל'
תימא לרבי שמעון דלא הוה בכל דכתא גם אתם
מכא ליה הא דק' ל' נכרי כה שליח' הוא לענין זכיה
ולא לענין רכיה עכ"ל : ופטר בתר' דרבי שמעון
במי

עצמות יוסף

כמו מכח הסמיכות כמו נפיק ליה דהא לרכבן כמו קרא אינטריך לדרשא אחריתי ולא דריש מה אתם וכו' כי אס מוכח הסמיכות :

ורע

שראיתי בדברי רש"י כפוק איזהו נשך דף ע"א זל שליחות דכל התורה כלה שיהא שלוחו כמותו מתרומ' ולפיכך לה בקדושי' עכ"ל . ולא דאיתי כן כשמעתין דמתרומה איכא למפרך שכן ישנו כמחשבה . ונראה דה"ק שיהא כמותו ממש שיהא ישראל כמוהו ולפיכך מתרומה בגילוי מלתא בעלמא אלא שאין זה ברור כשמעתין כדרי שייחד לו מקום בקדושתין .

תוספות

מדמעת וכו' וק' לכרושו דמשמע דפליגי כיט קנין וכו' וקשה דבלאו הכי יכולין להקשו מדתל' פלוגתייהו בדגנך משמע דכדגנך פליגי והתם משמע גם כן דפליגי אמוראי בהכי איברא דמזינו לומר דכ"ע פ"ל דגנך ולא דגון גוי ולא פליגי אלא אי אמרין הכא אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט .

עוד

כתבו לכך פ"י ר"י וכו' פירוש דבריהם שגדלו כיד ישראל ולקחו הגוי קידם מירוח ונתנו אחר כך לישראל שימרחו וכו' ומה שהקשו ואי משום זרעך ולא לוקח וכו' אגוי קאי כלומר ורעך ולא שיקח מאחר ואס כן הגוי ככר לקח וכו' . ויש לדקדק קצת דכיון דאייירי שגדלו בידי יש' כמשך מזה שעל ידי ישראל בא החיוב ל לתרום והיכי קאמר בגמרא הו"ל דנכרי איתיה בתרומה דכפשי' שליח נמי עביד דהא מאי דאיתי' בתרומה דכפשי' לא חל החיוב מנר שגדלו בידי ישראל : ונראה דמ"מ כיון דיש לגוי חלק סס והוא הלוק' אימא כפטריה לגמרי וכי היכי דקפט' ר"ש ואפילו הכי חייב ואס כן הוה אמינא דשליח נמי עביד קמל'ן .

ובמה

סתירנו דת"ק דאפילו יש קנין וכו' . יש לדקדק דתקשי אס כן למ"ד התם בפרק השולח דאין קנין מכל הכי תנאי דפ"ל דיש קנין : ונראה דהוא יתרון דכיש קנין ואין קנין הוה פלוגתייהו וקמל'ן דלא נימא ד דכלהו ס"ל דיש קנין וכמו שכתבו התוספות .

ולענין

הלכה קיימא לן בכל התורה כלה דשליח של אדם כמוהו מ מקדשי' וגרושי' והשתא ליכא למפרך מודי .

והרמבם

כפי' המשנה שכתב דהעיקר אצלמו דשליחות נפקא לן מדכתי' ושחטו וכו' היינו מקדשי' וגרושי' ג"כ . וכפרק ג' מהלכות אישות כתב זל דנכרי אינו נעש' שליח מדכתיב כן תרומו גם אתם וכו' ובאמת דלא היה נריך לכן דקרא דנכרי לא אינטריך כי אס לענין

האיש מקדש

תרומה דאיתי' בתרומה דכפשי' אבל לענין קדושתין דלית' בתורת קדושתין אין נריך קרא דמרכי חייא נפקא לן אלא שכתב האמת עד שכת' פ"ד מהלכו' תרומות דשלוחו של אדם כמותו מדכתיב גם אתם לרבות את השליח . לא אינטרי' קרא להכי דתרומ' כבר אסיק בגמרא דמקדשי' וגרושתין נפקא אלא עיקר קרא דגם אתם התא' לומר מה אתם בני כרי' אלא משום דמשמע מיניה גם כן שליח כתב' ה' הר"מכס זל : ומתרומה ולפיכך מה אתם בני ברית אף שלוחכם וכו' דהשתא לא שייך פרכא דמחשבה דעעס זה היה ראוי גם כן להיות שליח : ועוד דאחרי שהוכחו שליחות מ.רושתין וקדשי' ילפינן שיהא כן ברית מתרומה בגילוי מלתא בעלמא .

ועוד

נריך לי עיין בדברי הר"מכס כמ"ס פ"ד מהלכות תרומות זל ואין עשין שליח כותי שנאמ' גם אתם מה אתם בני ברית וכו' דהנה בשלמ' לדעת רבנן דנכרי איתי' בתרומה ד דכפשי' אינטריך גם אתם דקד'א דשליח נמי נהוי אב' לר' דליתיה בתרומה דכפשי' לא אינטרי' להכי דמרכי חייא בר אבא נפקא כמו שהקשה בעה"ג ולר"ש לא אינטריך אלא משום דממעטי' שתפינן ואריסין וכו' אימא אתם ולא שלוחכם וכו' והר"מכס כפי הנראה כפ"ד מהלכות תרומות פ"ק כרבי שמעון שכן כתב זל הנכרי שהפריש תרומה משלו דין תורה שאין תרומה לפי שאין חייבים ומדכריהם גזרו וכו' ולרבי שמעון לא אינטריך גם אתם אלא משום דאמרין אתם ולא אריסין וכו' : והר"מכס זל באותו הפרק עצמו כתב זל דהשותפין אין גריכיס ליטול רשות זה מזה אלא כל התורם מהם תרומתו תרומה ובאריס כתב זל אריס שתורם ובא בעל הכית ועכב אס עד וכו' ואס משתר עככ תרומתו תרומ' והאפ טרופי' תרומים נכסי' יתומי' נלפו' הוצרך לדחוק הרי קורקים זל שס דהך ד דרשא דגמרא היא דלא כהלכתא וכו' וכיון שכן אתם גם אתם למאי אינטריך כיון דמאתם ליכא ליטעי' כלל : ואפשר דלשום דרשא אתא ונקט בגמרא הך דרשא לפי שהיא קצת ברורה והייתי טועה גם כן לאתם ולא שלוחכם . גם מין הסמיכות דרשינן גם כן דומיא דאתם א"כ דנקט הר"מכס כמלתי' הדרש היותר ברורה לדכרי הכל דהיא מה אתם בני ברית א"כ כענין רבית נשאר דוכתי' ובמקום דשייך הגוי קצת ג"כ ואגיד ביה ה הוצרך קרא דגם אתם לומר מה אתם וכו' : ונקט הדרשא היותר מבוררת לדכרי הכל וכיון שאין שום דין תלוי בדכריס אלו נקט הר"מכס זל הך דרשא פשוטה והוא דבר מורגל בדכרי הר"מכס במקומות רבים . א"כ נראה דקרא דאתם אינטריך להיכא דתרם כחלקו של בעל הכית דכתי' האי גוינא לא

היו תרומה וכן כתב הר"י קורקוס עם הכינור הרב בעל כסף משנה ולפ"ו יש לקיים ולומר שפסק כר"ם וכהלכות קידושין בכינור לטור ח"ה הארכתיו עוד כדברי הר"ם בזה :

הלכה ה'

הכינור לרכי יהושע וכו' שליח מנא ליה מיניה קשה דהיכי ליקף מיניה דשוי שליח דהא התם אי אפשר שיטעמו כלן אבל היכא דאפשר לאדם לעשות הדבר ע"י עגמומלן שיעשה שליח ולדברי יהושע בן קרח לא קשיא ולא מירי דאיהו נפקא ליה מדכתי קרא ושטמו אותו כל קהל דלמה כתבי רחמנא פשיט כיון דלא על דרך אחרת ישחוט ע"י כלן וע"כ כתב בן רחמנא לאשמועינן דשלוחו של אדם כמותו אבל לרכי ונתן דאינרין קרא לומר דכל ישראל יונאים בפסח אח' קשה היכי ולפינן מנייה שליח ונראה דלרכי ונתן כמי נפקא לן שליחות מדכתיב ושטמו כלשון רבים ע"כ כה לומר דא' השוחט הוי כאלו שטמו רבים וכו' :

דף מב ודילמא

שאי התם דאית ליה שותפות בגויה קשה דאימי לך גרושין יוכיח דאף על גב דלא שייך עם שותפות מסוי שליח מה לגרושין שכן ישנו בע"ב קדשים דהכא יוכיחו ונראה דאשויקרא דהינא איכא למפרך דלא שייך שום קושיא כלל ועיקר דלכא למילף מהך קדשים כלל משום דאמנא לך דיו לכא מן הדין להיות כדון וכי הוי דהתם הוי דין דאית ליה שותפו כמו כן מאי דילפינן מיניה הוי דומיא דריי והשתא ליכא למימר גרושין יוכיח כלל :

אך

קשה דעברין תחילת הדין מגרושין בק' ומה גרושין שאין רוב מעשהו ע"י שליח עשה שליח שאר קדשי לא כ"ש מה לגרושין שכן בע"ב קדשי יוכיחו השתא אי אמרוקן דיוכיח הוי עיקר הילפתא כלו קדשי ווכיח דאעגב דלא הוי בע"ב עכו משוי שליח אף אביי איכא שאר קדשי כמנא דעיקר דילפתא הוא מהך קדשי וכמו כן אמר הכא דיו להיות כשאר קדשי אבל הראשון כתב בפ"ק דכ"ק מחלוקת אם יוכיח אונו אלא העברת פרכא אבל עיקר הילפתא היא מגרושין והשתא לא שייך למימר דיו היכא דאית ליה שותפות בגויה :

ונראה

לתרן לכל הנדדים ולומר דה"ל דאית ליה שותפו לא הוי טעמא משום שליחות אלא כיון דאית ליה שותפות לא הוי טעמא משום שליחות אלא כיון דאית ליה שותפות בגויה הוה ליה כאילו הוה ובעליו עמו והוה הולך לעשות חלקו וביון שעל שלו הולך ממילא כעשה גם

של חברו וכוון שכן כדכרכינן מה לגרושין שכן ישנו בע"ב לא שייך לתרן ולו קדשי דהכא יוכיח דהכא לא הוי מטעם שליחות ואין לדקדק דאי מטעם שותפות לחודיה הא לעיל מועט' שותפי' בתרומה ומרבי' שליח אלמא עדיף טפי שליח משותף שאני התם שלא גילה דעת השותף האחר אבל הכא שהלך מרובן כל השותפים הוה ליה כהולך כל מי שיש לו חלק עם ושטמו כיון שמי שיש לו שותפות בגויה הוה השוחט :

אמר

קרא ויקחו להם יש לדקדק היכי מוכח מהך קרא דשלוחו של אדם כמותו דילמא לענין הלקיחה קאמר רחמנא דא' זקמו לפלן דלא יתכן מילכו כל הקהל לקח השה ולא כל לקיחת השה תליא מלתא אלא כשחייטמו וכשחייטמו ליכא הוכחא דשלוחו של אדם כמותו כדפריך מעיקרא דילמא שאני התם דאית ליה שותפות בגויה וכו' :

ונראה

דיליק ליה מדכתיב ויקחו להם לקחו כלן ע"ד יש לדקדק דמעיקרא פריך התם נמי דאית ליה שותפות ואחר כך פריך האימכעי ליה לכדר' ינחק וכו' ונראה דמעיקרא נמי תרמי קפריך דאית ליה שותפות וקרא לדר' ינחק אינש' והמתרן לא הכין וזה ודרר קפריך האימכעי ליה וכו' וע"כ משום דאית ליה שותפות בגויה קפריך וכמו שפ' דש' דאל"כ מההיא דר' ינחק גופיה דע"י שליחות דאית ליה וכו' וא' מוכה לכלן אלא ע"כ דהתם הוי טעמא משום דאית ליה שותפו בגויה :

ואלא

הא דאמר רב גידל וכו' תיפוק ליה שליחות מהכא וכו' :

תוספות

ודילמא שאני התם וכו' ע"ד אכל לר' יהושע בן קרח ככל ז' שאין יונאים בפסח א' לבי שנהך דכל א' יאכל בוית א"כ האי ושטמו אותו כל קהל עדת ישראל ר"ל דא' שוחט פסח' הרבה וכו' וק' דהיכי מוכח מהך קרא הכי מדכתיב ושטמו אותו משמע שא' ולא ותר ונראה דכיון דכריך כוית לכל א' ע"כ אותו משמע דהשה לבר וקאמר ושטמו כל הקהל וזה א"א שכל הקהל ישטמו פסח אחר דהא אינו מניע כוית לכל א' וע"כ פ"י הכתיב הכי הוי שפסח אחר וכול לשוחטו כל הקהל וע"כ טעמא הוי משום דאפי' מאן דלית ליה שותפות בגויה יכול לשוחטו דאין יתכן שיאמר הכתיב דלשה א' יוכלו הקהל לשוחטו ומיכא כשמע דא' יכול לשחוט פסחים הרבה כיון דיכול לשחוט אפי' מי שאין לו שותפות כו' אחר ז' מנא תיכתוב פ' ריד קרוב לזה :

דין
חייח
הלכו
ואתם
תרומ
חלל
מי כרי
ה
ברית
חשבה
ועוד
לפיכ
א
וכי
עשין
ית וכו
מה ד
וי כהו
להכי
בעה"ג
זיתין
ר' מכס
כרבי
משלו
דין גס
זיתין
התורס
שטרס
עכב
יתומי
ד
ון שכן
ליכא
א אתא
ברורה
גס יין
דנקט
י הכל
כשאר
יה ה
ונקט
זין שם
דרשא
קומות
ליכא
לא לא

כל ראינו יכולין למחות: וכראה דלשמואל ה"ה
אפילו בפחות משתות ס"ל לרבין דיכולים למחות
ונקט פחת שתות או הותר שתות להודיעך כמו
דר טבג ואפילו בשתות קאמר מה כח כ"ד יכה:
ואין לרקדק אחאי לח נקט פלוגתייהו בפחות מ
משותות להודיעך כמו דרבין דכחה דהיתורא
עד דף אף על גב דלית הלכתא כר טבג ככ"ל:

תוספות

יתומים שכחו אורת דוקא
שכחו וכו' ומחלוקת הארץ
אין ראייה וכו' כנר דקטנים ינקי שדים כמוהו ב
בחלוקה חשיבי להו וכסוף הדיבור כתבנו ז"ל
ועוד משם לא משמע שאם הא' היה מוחה בפירוט
שנוכל להעמיד אפוט' על כרחו וכו' כנר שמחלקי
בין מוחה בפירוט לקטן שאינו ילוד וה"ל ממי שהוא
יונק שדי אחו ואכפ' דה"ק ועוד משם לא משמע וכן
והוא כמו תירוק אחר נפרד וחוריס ממה שכתבו
לעיל:

עו

כתבו דמחלוקת הארץ וכו' דהתם
הוא על פי הדיבור וכו': וקשה
דא"כ היכי מיייתי ראייה רב גירל יתומים שכחו וכו'
מכאן א' דשאני התם שהיה על פי הדבר:
וכראה דיליף במדרגות דכך הוא הכא שכחו כלן
ואין סים אחר מוחה כמו התם דהו יונקי שדים
אלא שהיה על פי הדיבור:

ועוד

דאי בעלמא לחוב ע"מ לזכות לא
היה מחלוקת קיימת לא היתה
התורה כותנת דשות לחלוק הארץ דאיכא תרתי
לגרועותא חדא דהו לחוב ע"מ לזכות:

ועוד

דהו טס יונקי שדי אבל כיון דהדין
הוא דמחבי לחוב ע"מ לזכות משום
הכי קאמר רחמנא בחלוקת הארץ ויחלוקו ע"פ
הנשיא ואף על גב דכיו התם יונקי שדים דהשתת
ליכא אלא חדא לגרועותא וטעמא דמלתא הו
משום דכיון דמיעיקרא על דעת זכות ירדו אס קרה
מקרה שהיה אחר כך חובה לית לן בה:

ולענין

הלכ פסקו הפוסקי כרכ נחמן
ולא ראיתי חול כי אם הר' טבא
שכתב דיש מי שפסק כשמואל ואין דבריו עולות
לענין הדין ועיקר הדין כך הוא דאם היו יתומי
גדולי וקטנים יכולים הגדולים לומר שרובי חלקם
להשכיחם ויעמידו על כל חלק הקטני אפושרוכי
עד שיגדלו ויחלוקו הכ' דהאפושרוכו וכו' חלק
יפה כלו למעט שלא יגיע חוק ליתומים אבל לא ש
טיגוע להם חלק יותר יפה מהגדולים דהא לאו
דיכא הוא: ואם היו כלן קטנים לדעת התוספות
כראה דאם לא מחה שום אחר מהם יעמידו אפוט'
לחלק אבל דעת רוב מהגדולים הוא דישארו בכל

הקרקע על שיגדלו וזה יותר טוב להם

וכשחלקו

ורנו הקטנים למחות בחלוקה
כגון שהיה לו טדה שכל לן
מאבי אחו ורוב' שהיה חלקו סמוך לאותו טדה איכ'
יכולים למחות והוא דלא היתה שום טעות בענין
החלוקה אבל אם היתה אפילו פחות משותות לדע'
הר' טבא בטל המקח אפילו אם היתה ע"פ שומת
ב"ד דק"ל דשומת ב"ד פחות משותות נקנה מקח
ולדעת התוספות הו הדין כשומת ב"ד ודוקא
בשותות הו החלוקה בטלה לא בפחות משותות ויש
בזה אריכות דברי בדברי הר' ור' טבא והר' אש
ולא כתבתי כי אם שרטי הדינים בקיבור מוכלג
ועיין במ"מ פי' מהלכות נחלות:

ולענין

אם יהיה ע"פ הגירל ואם יחלוקו
בדינא דגוד' או איגוד הדברים
כדוריס בדברי התוספות ד"ה וכו' ריש אין לריף
לכתוב היו"א מהם כי פי' ר"ת הוא הנכון לענין
הלכה ור' הודה לדברי

הלכה ז אמר

האסין שחלקו הו
הן כלקוחות וכו' אמר רבא הא דאמרן פחות
משותות וכו' לא אמרן אלא דלא שוי' שליט וכו' לא
למורא דמאי דאיתא לא שמועינן הוא דכפחות מ
משותות נקנה מקח ודוקא ב"ד לא שוי' שליט דמאי
טנא בפחות משותות אפילו שתות נמי המקח קיים
אלא דמחור אונאה ודקאמ' בסמוך קנה ומחור
אונאה אלא ה"ק דהא דנקנה הימקח בלי שחור לו
שום אונאה כלל לא אמרן אלא דלא שוי' שליט אבל
שוי' שליט אמ' לתקוני סדרתון וכו' ולפ"י יש
לרקדק דאמאי לא קמפלג רבא כפחו משותות כי
היכי דקמפלג לקמן בין פלוג' עילויא לפלוג' ס'
במשחתא וכימא לא שאני דבפחות משותות המקח
קיים ואין צריך להחזיר לו כלל אלא היכא דפליג
בעלויא כלן שמו המעלט באומר אבל אם חלקו
המעלטין במשקלאו במזין אפילו פחות מכרה' א'
אונאה סוה' וז"ה חידוש טפי דאפילו בפחות
מאונאה קמ"ן דחור דאי על מלתא דקבע רבא
ממרה' יש לטעות דכשתות קאמר ורבא דקאמר
מלתיה כל דבר שבמדה ושכמזין הו אפי' בפחות
משותות וז"ע

ובמסא

רבא דחור איכא למסקן
כפ' אי קאי אחררה על ענין
האונאה או על המקח והר' מבס' וגדולי הפוסקים
הקבוע המק' קיים ומחור לו הטעות ולא ראיתי
בדברי הר' טבא שכתב כן אלא פתח ראיה דרבה
ס"ל דביטול מקח הו' וכפ"ק ליה מלשון חור
דקאמר: ובעיני איכו דקרוק דעל הממון קאש
יט ב החורה

עצמות יוסף

החזרה ומהו אפשר דדוקא לענין קרקע קאמ' כן הריטכא משום דלא סייך כיה חורה וכמו שכתב הר"ן בשם הר"ם שכתב:

תוספות

ה"ג בק"ו וכו' וקשה לר"ת חרא מדנקט גבי שתות וכו' משמע דביתר משתות יש להם אונאה וכו' כפי הנראה דה"ק דביתר משתות יש להם דין אונאה כלומר דמחזיר החוצה דחס לא כן היה ראוי שיאמר דביתר משתות היו המקח בטל וקשה דחס כן אמאי לא מפליג רבא הך דינא על חלוק יתר משתות וכו' דהא דאמרן יתר משתות בטל מקח לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי לא הוי ביטול מקח אלא מחזיר ההונאה לכך נראה דה"פ דכפחות משתות הו"ל דלא סייך ביה דין אונאה דדוקא כפחות הו"ל מחילה וכשתות קנה ומחזיר אונאה אבל ביתר משתות יש לו דין ההונאה שיש לנו בעלמא והוא דיותר משתות בטל המקח והשתא קרקע ומטלטלי שוים לדעת רש"י ז"ל:

ולענין

הלכה כדיון אונאת קרקע יש מחלוקות רבות כגדולי הפוסקים ונפירושי לח"ה בסימן רכ"ו הארכתי בדעת ואכילא פה הדברים בקצרה ואלקתים לארבע דעות:

הדעת

הראשון הוא דעת רבואת שכתב הר"ף ז"ל דאונאה אין להם אבל ביטול יתר משתות מעט יש להם והמקח בטל:

הדעת

השני הוא דעת ר"ת שכתב הר"ב בעל הטורים בסימן ה"ב דדוקא שיה מנה במאיתים הוא דהוי ביטול מקח אבל פחות מעט והיינו פרוטה לא הוי ביטול מקח ולא אונאה:

הדעת

השלישית היא דעת בעל המורה במאיתים אין להם אונאה הא שיה ק"כ ופרוטה הוי ביטול מקח:

הדעת

הרביעי הוא דעת הר"ף והר"ם דאין להם ביטול מקח כלל ולא עיקר ואפילו שיה ד"ל פאלק ד"ק ועתה אכנס לבאורה הדעת הג' הו"ל נראה שמקב"ט בזהרב דבזמן יוסף שכתב ז"ל בנתי"ט חלק ג' ז"ל עבדים ושררות וקרקעות והקדשות אין להם אונאה לא במכירתן ולא בשבירתן ושל"י יש לו פהם אונאה אבל אם הפליג באונאה יתר משתות או אם יהיה דק"ק בק' מעורקיים ואין לו כהם אונאה ע"כ:

והנה

מדכתב אש הפליג ביותר וכו' או ק"ק בק' נראה דביטול מקח לא שייך אלא ביות מעט אך' והוא שפ"ו בעל המורה דין אמת כי לטובו בעינין להולמו דלפון אבל לא סייך כלל לחאיד כתב לעיל שהרי בתחיל דבריו בקה כשהני דאין להם אונאה וכו' לכן נראה דתיבת

האיש מקדש

אכל היא ט"ס ולדעת זה נראה שמכבימים התיס כפ' הזהב שכתבו ז"ל בשם ר"ת ז"ל דאין אונאה עד פלגא אבל מפלג ואילך מקרי ביטול מקח ויש להם ואתי שפיר הא רתנן רבי יהודה אומר חף המוכר ספרים וכו' ע"כ מדברי הרב ז"ל נראה דעד פלגא ופלגא בכלל לא הוי ביטול מקח אבל התיב בפרק אלמנה נוזנת לא כתבו כן בדברי ר"ת אלא בדברי הרב בעל הטורים שכת' דאם הטענה בכפל הוי ביטול מקח וכדברי הרב בעל הטורים:

ומדברי התוספות בפרקין נראה שמספקין בזה והעיקר בדברי הרב בעל הטורים בדברי ר"ת וכו' הר"ש ז"ל ונר"ך ליישב דברי התוספות דפר הזהב מהכימו' לזה כמעט עינין ית' כפ"ד: ומ"ס ה' בעל הטורים כסמ"ך דבקרקעות אין להם אונאה לר"ת דוק' עד פלג פ"ו ולא פלג בכלל אלא עד פלג פחות פרוטה וק"ל: ובשקרי דעות אלו נר' שאם אינה הלוקח למוכר יותר מכפל או כדי שיוויו דהוי ביטול מקח להר"ש ז"ל ור"ת חף על גב דלדעת הר"ף והר"ם לא הוי כ"מ אמרינן קרקע בחזקת בעלי עומדת והוי בחזקת המוכר עד שיראהו כמעט:

ודוקא בזמן שיוכל המוכר להביא שם תנאים או קרובים לראותו אבל אם עבר ופ"ו זה לא הוי ביטול מקח חף על גב דק"ל דמוכר לעולם חוזר היינו ד דוקא היכא דשייך טעמא לומר דלוקח מקח' בידו ולהכי שייך בלוקח זמן עד כרי שיראה ולא במוכר אבל בקרקע דלא שייך לומר הכי הלוקח והמוכר שוים שהריגס המוכר יכול להבי' שם קרוביו ומיודעני שיראהו:

איברא

דיט לחלק דגם בקרקע שייך לומר טעם זה דכש'מא הלוקח יבוא אלשים רבים ככל הפעמים לביתו ויראהו מה שאין כן במכר שאין לו רשות לייכנס כפית' חבירו' אבל מנחת כתובה לדה מהיריכל ז"ל כח"א סוף כלל כ' הס"ס למה שכתבתי וכו' הדין הכר לעד:

הלכת ח

והא דתנן וכו' לעיל קאמ' והפסק' תלמודא כמילי דרבא מצום דדמי לההיא מצאח ררב בתמן דמייתי' מעיקרא וההיא לויית' לה' אגב ית' ח"ס דתערי' בה

שאני

מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה: דקדק מאין' פירך לעיל קרא דגם חטא כתרומה למה לי נימא דאינשרי' שליחות דאל"כ הייתי אומר דמעילה לא ילפינן מתרומה אלא לשאר דברים דהו' כתרומה כהדיא כדאיתא במעילה דף י"ט לפיגס ונהנה וכו' אבל כיון דק"ל מבכרא דהא דדברי הרב ודברי התלמוד

זנילף

דכרו מי שזמעת לא הייתי לומר כבש דמשה חנני
והתדומה מי עשה שליח ביום שאין שליחות ופירש
בתורה להבי כתב רחמנא כי היכרד פולק מעילה
מיניה שליחות אפילו בדבר עבירה ונראה הכין
דשון סוף ולפון בתרומה שליחות שפיר ולפי
מעילה מיניה דהא דבר הלמד בכנין אב חוור
ולמד כגם אפי' בקדש כמו שכתובכם הכלל
ואת כפ' אחרת וקומץ
מיניה קשה דהיכי מני למילף
מקדש דהוה שלוחו כמותו ומוק' דמעילה ולפי
דאפי' לרב עבירה הוה שלוח במקום דליכא עבירה
לא כש' וליכא שום פרכא ונראה דליכא למי פרו
של אהרן יוכיח דאע"ב דליכא אהרן לא משוי
שליח וכן ש' התם לעיל בדה' נפקא לן מר' יהושע
וכו' אפי' תרומה לא ילפינן אלא מגרושין וקדש
פדאשקא לעיל ואי הוה שתיק מגרושין וקדש
לא הוה נפקא לן בתרומה דמשוי שליח ואפי' כאמר
הוא האמת דאי לא הוה פתיב גרושין וקדש לא
הוה שדין קרא דאתם בתרומה אלא לרכות הוה
אפי' אי לא הוה קרא דגרושין וקדש לא הוה שדין
קרא דגם אתם לומר מה אתם בני ברית אף
שלוחכם בני ברית וכו' ולהכי אינו בני קראו

תוספות

אמאי מעל וכו' דהכי נמי
משמע בפרק מרובה וכו' לא
שייך בכאן כלל דהתם לענין גניבה אין החייב חל
כיאם על החייב לא על השוגג ולכן הכהן ש
שהניחו מרשות בעלי לא נתחייב בו כיון שהוא
שוגג אבל הכא שהחייב בא בפעיל בא על השוגג
שהרי אם נוכד בעל הבית ולא נוכד שליח אמרינן
דשליח מעל אלמא דבר עבירה קרינן בענין שגגה
וז' העושה העין בשוגג ובין שכן ספיר מתחייב ה'
השליח דהוי שוגג ולא מיייתו דאיהו מפ' מרובה ולא
מורי' וכדוחק אפשר לומר דלא מיייתו אלא
שמתחייב השליח עם היותו שליח הוא אזור עשה
העבירה ועדין כל' ע:

אך קשה

קושיא זו לקמן דקאמר
דגלי רחמנא בשחוט' חוץ
דא"כ לשתוק קרא מגרוש' וקדש' ומדמיעט
דחמנא בשחוט' חוץ דהוי דבר עבירה לומר דלא
משוי שליח שמע' דבעלמא במקום דליכא עבירה
שלוחו של אדם כמותו דא"כ למאי הלכתא עתב'
רחמנא במקום עבירה:

והנראה

דמשחוט' חוץ לא היינו
שומע' אלא מלתא דסברא
דהיינו הסברא דהוי בע"כ או דומי' דקדש' דהוה רוב
מעשים על ידי שליח אבל לשאר מקומות לא היינו
שומע' וזה מוכח הסברא דדוקא בהני הוא דראוי
להיות שלוחו כמותו ולהכי איננו גרושין וקדש'
כי היכי דכל התורה כלה נילף מנייהו וואין
לדקד' דא"כ לשתוק קרא נחד מנייהו ולא לכתוב
אלא גרושין או קדשים וע"כ משחוט' חוץ ידעינן
אודך וילפינן כל התורה מנייהו דאי לא כתב' ד'
רחמנא הייתי אומר דקרא בא למעט ולוה' דדוקא
גרושין הוא דמשוי שליח לא קדשים ואי הוה שתיק
מיניה הוה שמעינן כגרוש' ודוקא כדפריש' ולכן
אין לדקדק דהשתא כמוימא דאתו למעט ולומר
דדוקא בגרוש' וקדשים ולא כשאר דוכתי דאם כן
לשתוק קרא מיניה ובהכרח ידעינן ליה משחוט'
חוץ דדוקא הך דאית כהוה' סברא כדפרישית:

דף מב סג לחייב על המחשבה

כמעשה וכו'
מלשון על כל דבר פשע דייש ליה ומיהו דוק משום
דכת קר דאם לא שלח ידו דאי הוה שתיק קר מיני'
הייתי אומר דעל כל דבר פשע לשליחות יד משם
הוא דאתא דהוי סברא עבד:

אלא

למ' ד בכ' הכ מלמדן חוץ
קשה נימא דהכי תרי הוה דרשינן
הוא ולא שולחיו והוה תרי מעוט' ואין מעט אחר
מעט אלא לרכות ונראה שולחיו דהכי פריש' לעיל
דכרי חייב בתרומה מדגבך ולא דגון גוי תרי זמני
ואין מייעט אחר מייעט אלא לרכות והשתא למ' ד'
בכ' הכ מלמד' איננו רייך הך קרא דשחוט' חוץ לומר
דאין מלמד' בעלמא ולמאן דאמ' אין מלמד' אינו
לגופי' לא שמוע' דיש שליח לדבר עבירה בשחוט'
חוץ ונראה דהך דרשא דר' יש מההיא ברייתא
לאש' אינו ענין דמי' ונפקא מינא דלכל התור' כלה
אין שליח לדבר עבירה ודמי' לאי לא כאמר דאת'
לתלת קרא ולא נילף בעלמא דיש שליח ולא נשתב'
בדין

עצמות יוסף

הדין בעלמא כלל אלא דוקא בשחטי חוץ הוא ד
דכשתנה הדין וסא דלא דריש הך דרשא כל דכיון
דאיכא למדרשיה כההו גזכ דרר' בגמ' אמר' רבי
טפי כע' הג' למדרש' הכי ולא נקייב לשולחו משום
דהוא כפרא אלימתא דדכריה ודכרי התלמוד
דכרי מי שומע' ולמד שני כתובים הכאים כא'
דפרוך בגמ' הני ההוא מאי דרש' לא משני דאתא
למיעט אחר מיעט משום דפרוך לה כהיא ה'
הנחה דקמנח מעיקרא דשחטי חוץ מתחייב הוא
ולא שולחיו ועל ההנחה הוהת פריך בגמרא מאי
דריש וכו' :

עוד

קשה מאי פריך למד מלמדים מאי
איכא למימר דמד' מלמד' יאמר לך
דק"ל ככית הלל דרריש על כל דבר פשע לחייב
עו' ש'וחו והשתא הוו שליחית יד ומעילה וטביחה
שלשה כתובי' הכאים כא' לדרכרי הכל אין מלמד'
ונראה דהכי פריך אי דריש ככית שמאי לחייב על
המחשבה מאי איכא למימר :

ולמד

שני כתובים הני ההוא מאי דרשי
וכו' :

יש לדקדק

כימא דאיהו דריש הוא
ולא שלוחו ואתא לחייב
את המס' ח משום דמעיל' וטביחה לא הוה ילפי'
ליה כיון דאין מלמדים ואפשר שאינו מעניינו
דקרא דכתיב דם שפך כלו דהוא השליח השופך
הדמים שהרי שולחו לא שפך הדמים אלא שנייה
לשפוך : ועוד יש לתרץ תרץ אחר דלכפ' בגמרא
תד הוא מיותר ה' ח' והראשון עיקר'
מכלל דת' וכו' אף על גב דלעיל דריש
מהוא כתרסא הוא ולא שליח וכו' והתם
קמי' ככרת דכתי' זכרת ומשמע הוא ילא שלוחו כל'
דכל' דלא קאי אלא אדם יחשב לאיש ההוא דהו'
מיתה כידי אדם אבל מכרת אין כפרא לפרטרו'
ועוד דאפשר דריש רבה וויט אפ' דהו' דיגי' אחר'
זולת הכרת :

והרמבם

זל כפ"ב מהלכות ריח פסק
דהמשלח חייב מית לשמים
ולא חילק בין דינא רבה לדינא וויט' ואפשר דק"ל
דהלכה כרכנ' ואס' לו לאיבעית אימא כל כן וכו'
בדכרי הרכ מוהרי"ק כח' ש בפרוש הר' זכס' וק'
דינא רבה ודינא וט' והשתא הוא חייב
דאמרי רכנ' היינו אפילו כירי אר'
אס' היה בעדים וכדינא רבה כלל עדים ושולחין
פטור מדינא רבה שמאי און דחייב היינו כדינא
רבה לעולם כיון בעדים בין שלא בעדים :

ואידך

הרי לך כחרב בני עמון וכו' :
יש לדקדק מאי קאמר השתא ואידך
שהא מעיקרא ע"כ נריך לנקט הכנה לפסקו הוה

האיש מקדש

כיון דשמאי הוכיח זה מן הפסוק ונריך לתרץ ד
דהפסוק הוא סיפור דכרים בעלמא : ונרא'
דלכל התירוצים הוא דבעי ומורך כלומ' מה יעשה
כפסוק וחותו הרגת וכו' :
ולמאי דאמרינן לעיל קסבר שמאי שנו
כתובים הכאים כאחד מלמדים
וכו' : יש לדקדק דא"כ היכי מוכח לה מקרא
דושותו הרגת : ונראה שהכיא הפסוק הוה משום
דהוא מכו' כהדיא :

תוספות

מורד במלכו וכו' ולא כהירא
שהרי יואכ לא היה מורד כ'
במלכות כלו' וכיון שכן הו' כבוד המלך שיכבדו ל'
לעבדיו וכמ' ש' הריטבא זל והוא כת' זל שבכרי רש'
הש עיקר הדין הו' משום דלא מייתי בגמרא לא
זה הפסוק דואדוני יואכ וכו' ולא הכיא דכרי רוד
לאוריה שילך לביתו ומדכרי הר' מנס' ס"ג מה' מ'
מלכים נראה דס"ג שבכרי ר' מ' שכתב זל אפילו גזר
על שאר העם וכו' :

תוספות

שלא מני' וכו' וזל דמעילה
לא מתחייב וכו' :
לדקדק דהו' לא עשה שליחית הפעל הסות כיון
שהוא א"ל לאכול : ונראה דהתם אין תכונה על
ענין האכילה אלא עשיה ש' וס' ירנה לאכול
יאכלנו ולכך מתחייב משע' ההנחה ולכך נקטת'
ד' בלו' הושע וכו' אלא דיש לדקדק דמה ספק שייך
בזה כיון דהתם לא שויך הגמרה למה יתחיי' כלל
ביון שכהושתת ידו לכך השמך : און בהתחמו' בגיז'
עולה מיל' גמרה :

ולענין

הלכה אכתוב כדרך קנהה
ק"ל בכל התורה בלה אין שליח
לדבר עביר לכד' ממעיל' וטביחה ומכיר' וכו' וכת'
יד : והרמבם זל בתקדון שולח יד כהלכו וכו' ה'
פ' ג' ודין הטביחה בהלכות גמרה פרק כ"ט וכו' ודין
המעילה בה מעילה פ' אלא שבה מעילה כת' לש' פ'
קנת קשה זל וכל התורה כלם' אין שליח לדבר
עבירה אלא במעילה לדבר שלא יתעורר עמה : א'
איסור אחר : והוא דבר תימא דהו' זל ענינו כתם
במקו' ש' שרמות' הי' שליח לדבר עבירה ז' זאס'
דת' ק' בכל התל' בלה שלא כא' הרב' מכו' אין שליח
לדבר עביר' אלא במעיל' שהרי במעיל' לא כא' הדכה
כ"כ מפורט אלא בחשא' חשא' וכו' : אמ' שלא יתעורר
עמה איסור אחר אפ' ג' רב' כל האיס' ר' הו' כד' מ' מ'
כמעילה לא יעשה א' הי' חס' ויהיב' נעם כשגמ'
והיא האיסור' ענינו ואז' שולח לעשר' איסור' :

ולמ' נז'

דין מחורש כהני המעילה
מדכרי התורה וזהו שחטי
אמר גובר לשליח אבל ככה זה של הקדש ולא ידע
המשלח ולא השליח חייב המשל' ואף על פי שכלל
התורה

התורה
שהבב
בעשה
אלא
יאכל
התוס
חו למ
בר מ
לארס
המלך
התוס
אית
וכו' :
לקובע
אלא ש
דקיימי
עד כין
ממון
גריכות
אלא
טעמא
ל' שילא
ל' שילא
מתוב
אפילו כש
ל' דאפילו
עד דתיר
נקט ג' לה
הלכתא כו'
דא"כ לא ה'
אלא ה' ה'
דטעמא ה'
וכגמרא יש
דחור ככ
ק' דחור לך
אכל בשנים
דאכתיק כ'
ק' שית דהא
ל' תקני כ'
דקאמר

תוספות

עכ"ז ככה כתבתי למעלה
מה שיש לדקדק בקטניות
ובמה שתירצו ז"ל הרי מני למימר איפוך
וכו' קרא"כ כיון דע"כ דריכת לאקזקי אדעתך
איפוך וכמו שאי האו דפריך בגמרא ורב בבית שמואי
דהא משני לך איפוך : ונראה דכע"ה סומי
קיים למלתי והקמה תאמר דרב אתי כב"ט איפוך
וכו' וק"ל ולדברי רב אחא ז"ל הר"שילא נמו אפוך
כמו דברי רב וק"ל :

תוספות

ולא ח"י להם אתם עד וכו' :
ויהו אי לא טעין וכו' :
נראה לכאורה דברי תוספות דלא טעין למה ש
מכתבו ולא כיוונו כי ח"ש לגלות דינו' ואפ' כדוק
דרנו להטעין מה שחילקו בין ההוא דקנה דריין
לכאן שגם היות אחת דישבס שם חלוקה אחרת
היבא דלא טעין דלא טעין דלא טעין דלא טעין
בטעין ליהובאמר אדם עשוי שלא להטעין וכו'
מק"ע"כ בדרך לחלק בין קהיא דהתם להבא :
והערת נראה שכלו לגלות הדין לנו :

אמר

רבא אמר לטריס נאו וכו' וכן
בדיבורו מוכיח פד"ש ח"ש שלח
חופשכו כי ואמרו הלא אשה ליה דמלוה שילת ע"ה
זה לא הוה שלח ומענין דאם לא כן לא היה פורע
הלוה כיון שפסק המוני עליו כ"ה שור כח"מ קיון
קב"א בזה ז"ל :

אמר

אמר אשמושי וכו' אבל ממונא אימא וכו'
הוה דהוה דהוה דהוה דהוה דהוה דהוה דהוה
כמו שכתבתי וכו' וכן אמר ר' יוחנן דהוה דהוה
ש"מ הלא חייבין להטעין וכו' וכן אמר ר' יוחנן
שלושת ממונא דמקדושין פסקא לן : ונראה
דאי לא הוה קאמר ממונא הוה חייבין דקדושין
דקדושין הוה מקדושין שטר לא בקדושין פסקא ח"ש
השתא דקאמר ממונא איבלי מלתיה דקדושין הוה
כוללים בין בטעין בין בפסקא :

אמר

הוא כדפרושי ממונא דכעמי שזכר
בעדים וכו' וליכא לאוקומא באמר לשליח בלא ע
עדים דליכא דקאמרו בדיני ממונא הוה לשון
כולל בין במהם בעדים בין במהם בלא בעדים
והריב"ז ז"ל תירץ בזה דהוה דקאמר לנו דהוה
הלכתא אבל ח"ש"כ דהוה מני מתוך ליה הכי ע"ה
הלשון דמוק דקאמר ליה פרטי :

והשתא

דתקין רבכין טבועי הוה דהוה
ז"ל הוה זה לדין חמוני על
פסקא ופסקא קמ"פ מסכרי דהוה ז"ל דייבכו
המלוה והעדים טבועי דאורייתא ופ"כ הריב"ז
בשמו ובאמת לא משאתי גילוי פסקא על זה ולא
לענין ממונא טבועי הבא רש"י ז"ל הוה דהוה

והמרדכי

התורה כלה לא מג' זה נכסה וזה מתחייב הפאמר
שהגביו השליח מתחייב המשלח ואף על פי שלא
נעשה שליחותו שהרי עדין לא אכלו מ"ו חוץ הכוב'
אלא על קנייתו של שליח שקראו בקגבה והוא
יחבנו אחר זה : וכדפי מלכים למדנו מדברי
התוספות שהמורד כי המלך שאו לו שיבא אל ביתו
או למקום כ' ולא הלך חייב מיתה וכן כרא מדברי
הר"ם כ"ג מה מלכי מודברי רש"י ז"ל למדנו שאין
לאדם לקרא לשום אחד מעבדי המלך אדון בכני
המלך כי ח"ש יעשה כן חייב מיתה ואין פן דעת ה'
התוספות ובר מכם ז"ל והריב"ז הקפ"י לרש"י ז"ל

רף מג הלכה ט

איתמר

רב אמר שליח נעשה עד וכו'
אלא מעתה וכו' פד"ש הרי ראו
לכאורה כר דקטיות הרי ראו הוה ראו
לקובעה בדרך התם ויקשה ויאמר הרי ראו וכו'
אלא שהקשה מקדש ח"ש כפני טריס וכו' ממונא ד
דקיימי בענין קדושין : ובמה פד"ש שליח נעשה
עד כין לקדושין כין לממונא ה' כגרושין ח"ש נקט
ממונא ה' ה' הוה מתיר מחוץ בללקמן העבד ביד
גריבותא ונקט' לכחוף וכ"ש גרושין ונקט קדושין
ממונא דקיימי ביה :

אמר

רב אמר שליח נעשה עד וכו'
ח"ש וכו' לא הוה נרוך למיחב
טעמא לרב דהא לא כעו בגמרא טעמא ח"ש לר'
שילא ח"ש מ"ס בגמרא יחיב טעמא ח"ש ח"ש
לר' שילא דכין דשלומו של אדם כמותה ל' כנטי'
משה הוה נרוך לתעטע לרב וק"ל :

בתיבי

ח"ש וכו' ע"כ לא פליגי
וכו' יש לדקדק במא דה' דפליגי
אפילו בשנים ונקט ב' דאפילו הכי פליגי בהוואן
לו דאפילו הכי תק"ל לרב מה דהוה מג' לתירו
עד דתירו כעלי התם דהוה עני לשמוי איפוך
ונקט ג' להודיעך בחוד כ"ס ואף על גב דלא הוה
הלכתא כוותיהו כחא דהתירא עדיף : ונראה
דח"כ לא הוה ליה לכ"ס למימרא שליח וסני עדים
אלא הוה עדין הוה הוה ומהקאמר הכי ש'
דטעמא הולתא הוה דוקא ממונא דהוה טלסה'
ובגמרא יש לדקדק אחאי לא פריך למא בתפאי רב
דחמר ככ שור שילא ככה ואפשר דרב שילא לא
ק' דאמר לך דחתי ככ ע"כ לא פליגי לא בשלש'
אבל בשנים דכרי הכל אין שליח נעשה עד : ח"ש
דאכתיק כדכרי התוספות שהקטו תימא וכו' ומאי
ק' שילא דהא הוה נרוך בעה"ג לתת טעם זה כי הוה
דלא תקט' תימא כתנאי וכו' איכא דמלשון מתני
דקאמר ממונא דלא נחית להכי ועדין ע"כ :

אמר

אמר אשמושי וכו' אבל ממונא אימא וכו'
הוה דהוה דהוה דהוה דהוה דהוה דהוה דהוה
כמו שכתבתי וכו' וכן אמר ר' יוחנן דהוה דהוה
ש"מ הלא חייבין להטעין וכו' וכן אמר ר' יוחנן
שלושת ממונא דמקדושין פסקא לן : ונראה
דאי לא הוה קאמר ממונא הוה חייבין דקדושין
דקדושין הוה מקדושין שטר לא בקדושין פסקא ח"ש
השתא דקאמר ממונא איבלי מלתיה דקדושין הוה
כוללים בין בטעין בין בפסקא :

עצמות יוסף

האיש מקדש

והמרדכי כתב דים מרכותי אומרי ששבעת היסות
היתה בימי התנאים ואכשר לדעתם דמאי דקאמר
בגמרא והשתא דתקיבו רבנן שבועת היסות לאו על
זמן התקנה אמרו אלא הכונה לומר דהשתא דק"ל

הן תקנה מעתה ישבע מלוה וכו' :
להך תקנה ל' דמאי דקאמר רב נחמן
לעיל האו לשנים וכו' בקדושי
כסף וכדיני ממוכות איירי קודם התקנה וגם
בקדושי שטר אפילו אחר התקנה :

והתוספות אוקמוה להיא דירושל'
דמחלק בין כסף לטטר
דאיירי אחר התקנה ותימה דהא בירושלמי ר' יוסי
פליג עליה וקאמר דכיון דהאמינתו תורה לא הוי
כוגע בעדות והכיאל הר"ש ז"ל בפסקיו כל לשון ה'
הירושלמי : ועוד דאמר ר' אבהו דאתא עובד קמי'
דרב וקאמר דשליח כעשה עד ולבאור נראה דקאי
אמאי דפליק מיניה ואי משום הא ע"כ אית
לנו לומר שדברי רב לא קיימי אהך דבבבא אלא
אמאי דמיייתי בירושלמי פלוגת דב"ש וכו' אי שליח
כעשה עד או לא כעשה ופלוגתייהו ע"כ קודם ה'
התקנה איירי דשבועת היסות כרא דבימי רב נחמן
בתקנה כמו שכתבו התוספות כשבועות ולדע דכו'
שכתב המרדכי דגם בימי התנאים היתה שבועת
היסות אפ' דמוקי הך עובדא דקאמר רב דשליח
כעשה עד לענין חששא לכד וכ"כ הר"ן כפי הירוש'
דלהסמיה קאמר רבי יוסי דכיון דהאמינתו תורה
ראוי לחוש והוא אפי' אחר התק' והו' דעת התוס'
כוה וק"ל : ופסק ההלכה אכאך לקמן :

תוספות קסבר המלוה את חבירו וכו'
תמי' דמשמע דאי הוה אמר'
וכו' לא ניחא שפיר דכריה' תמוהים בעיני דקבעו
קושייתם על מאי דקאמר בגמרא לעולם קסבר
ולמה לא הקשו קושייתם על מאי דפריך בגמרא
אי קסבר המלוה וכו' דהא שפיר איכ' מיגו דנאכסו
וכו' ועוד ליטעא דאמר לא ניחא שפיר משמע
דניחא קנת ובגמרא הודעה מוכל וכל' ונראה
דאפ' דכיוונו למאי דכתבתי למעלה אהא דפריך
בגמרא מאי קסבר וכו' בשם הר"טבא דהוה מני
לאוקומי בשלא מקר לו בעדים אלא משום דהוא
דוחק דהו' פרטי וגם לגלות לו האמת שהלכה הוא
שהמלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעד'
קאמר ליה הכי ולכך הקשו התוספות דמשמע דאם
היה הדין דצריך לפרעו בעדים לא ניחא כלומר
דודאי ניחא דהוה מוקמי' בשלא מקר כשטר אלא
דלא ניחא שפיר דלא מוקמי' מלת' בכולל ולכך
הקשו התוס' דאפי' יהיה הדין כך דצריך לפרעו מני
לתרוני שפיר כיון דהו' פקדון איכא מיגו דהחזרת'
והכונה לו דכיון שיהיה הדין דצריך לפרעו בעד'

או אין צריך מני לתרוני הכא שפיר וזה כיוונו
התוס' בהקשותם עד זו : וכמ"ס דאיכא מיגו
דהחזרת' בלאו הך מיגו איכ' מיגו דנאכסו דעדיף
טפי דמיגו דהחזרת' הו' מיגו דמיגו דכ"ל דמהימן
לו החזרתים ויהיה כאלו כמיגו דנאכסו : והתוס'
כיוונו לו מיגו דהחזרתים משום דבגמרא עכיד הך
מיגו נופיה :

תוספות והשתא וכו' יש מוקשים וכו'
הך יש מקשי' קאי אמאי דקא'
בגמרא לעיל מיגו דיכוני' למי' אהדרוי' וכו' והתוס'
ראוי' הו' להקשות קושי' זו למע' אלא דהס' קיימו
בסוף דברי הדיבור שק דם ליה כמו שאפ' כבמוך
וכתבו כראשונה שיעדו לפ' ואח"כ חזרו להקשו'
מה שהקשו המקשי' לע"ו וק"ל :

ולענין הלכה עם שהרמ"ם וכו' הנ לא
חלקו בין כסף לטטר כענין
עדות העדים ראוי לנו להחזיר כדעת הר"ן ולומר
דבקדושי כסף עם שכאמת כוגעים בעדות כיון ש
שהאמינתם התורה הקדושי' תופסם אס או
שקידושה וחיישינן לקדושי אחר ג"כ ואם האשה
אינה מכחישת עיני כמרדכי :

ובענין דינו ממונות אס שלח המעות
למלוה בלי רשות המלוה וכפר
המלוה ואמר שלא הגיעו לידי אין השלוח' באמרי'
כמיגו דאי כעי' אמרי אהדריכו' ללוה כיון דכעי'
לאשתסועי' : ויש כוה שאלה דאכתי יפטור הלוה
את העדים משבועה ושוב לא יהיו כוגעים כעדותן
וכבר הוקשה לו להר"טבא ז"ל כוה ותיירצ' תירוני'
והר"ן ז"ל תירצ' ז"ל דלא אמרינן הכי אלא כשאין
להם הנאה כדבר אכל הכא כיון דאיהו פטר לפו'
חיישינן דמשום הנאה זו שמקבלי' ממנו הם חעידו'
לו ולפיכך נראה שאם פטרן כשבועה מתחילה מ'
מהימני עכ"ל וקרוכ ליה הוא מ"ס הר"טבא כשטר'
אשר בר משלם ז"ל ועוד תירצ' תירוץ ע"ש ולפי
התירוץ הראשון כתב הר"ן ז"ל על מ"ס הר"ף ירוש'
חד בר נש אפקי' גרבוו בני חבריה וכפר כוה ש
שעשם שכתבו הר"ף הוא דכפף מינה שאם פטרו'
משבועה תחילה ע"כ :

והנה הרב בעל הערוס בח"מ סי' קכ"א
כתב ז"ל לפיכך אס אין השליח
צריך ליטבע כגון שהמשלח עמד עם השליח ועמד
מרחוק וראה שעשה שליח שליחותו אין השליח
צריך ליטבע לפיכך חשוב כע"א ומוקי' למלוה ל'
ליטבע שבועה דאורייתא ואס הן שנים הן עדים
ופטור הלוה והרב מוהר"ר קארן ז"ל הוה תמה עליו
ז"ל דכשלא כשהוא שליח ח' דין הוא שיהיה הלוה
נאמן לו שראה שליח שעש' שליחותו לחייב למלוה
שבועה דאורייתא כיון שאינו מתייבז ממון אכל'
כמה

כשה
שלח
דמלו
לוכל
אותן
השכו
לא גר
לפירח
הר"ן ג'
חיישי
מתחי
חיישי
כתבו
מיאמ
שאני

ולענין

האחרונים הלא המה הרב מוהר"ל כן חביב זלחה
 בתשובותיו כי כו' וז"ל והרב מוהר"ן ל"ב זלחה ח"ב
 קימן ד' ויש ספק אם הגט יהיה נכתב נכת הבת או
 נוכח האב כשמתגרשת ע"י האב שהר"ן ז"ל כפ"ק
 כתב להחמי' והר"ש כ"א ז"ל גבי ההיא דביבד כשטר
 בתך וכו' כתב ז"ל דאינו נריך שיהיה נוכח האב
 ויורי הר"ם זלחה האריך בדיון זה והרב מהר"ר
 איסר"לן קימן מ"ו כתב להקל גם מוהר"ר מאיר די
 פדואה קימן ח' ויש ברזוני לחבר קינט' בזה ולא
 כתבתי בזה כי א"ש הערה למעיין לנ"ד: וה'

בעל הטורים בא"ה קימן ק"ח הביא דעת הר"ף
 שהוא כמו שהיה אומ' דש"י בתחילת דבריו דדוקא
 אביה מקבל את גיטת' ולא היא וכן הוא דעת
 הר"מכס וכתב סס הרב מוהר"ק ז"ל ולענין הלכה
 בין שהר"ף והר"מכס מהכונים לדעת אחר וכמה
 רבואתא הכי ס"ל קט"ו כוותיהו וימיהו כל היבא
 דאפשר ראוי לחוש לדברי החולקים עליהם ע"כ:
 ולשונו ז"ל בעל'ס מומי בהך דקאמר כל היבא דא"ש
 וכו' דהא יותר חומרא הוא לומר דדוקא אביה ולא
 היא וכפי הנראה שנחלבו העניינים זה בזה וז"ל ע

ב והרי מאמר וכו' יש לר' קרק דהכרייתא
 מינא ובה היכי הוה מתיישבה
 דנרא' דקטי' מינה ובה דבמאמר קאמר בין מרעת
 ענמה בין מדעת אביה מה שאין כן בקדושין ומ"ש
 קדושין ממאמ': ונראה דמתניתין מינה ובה
 לא קטי' דמז' לתרן דאיירי במאמר בע"כור' היא
 אכל רבי יוסי דתלי טעמא דמפקעת ענמה מרשות
 אביה קטיא וכו': ואי קטיא לך דא"ש כן מאי פריך
 לקמן הרי מאמר דהו' מדעתה וכו' דהא כבר מ'
 מעיקרא הוה אסיק אדעת' דאיתא בר'
 ונראה דתלמודא הוא דקאמר לה השתא לגלות ה'
 הדבר אשר היה חומר מעיקרא:

ועוד נראה לתרן דלכרייתא מינה ובה
 הוה ניח' ליה דשאי' מאמר דזקוקה
 ועומדת ואי קטיא דא"ש מאי פריך לרבי יוסי בר
 חיכא ה"כ משני לך וכדקאמר במשקא השתא ד'
 דאית' להכי שאני מאמר' ונראה עם קוש'ו
 אחריתי דאיכא למידק אמאי קה דר' ביה וקאמר
 אלא כי איתמ' הכי איתמר ולשני ליה דמאי דקאמ'
 קידושין דמפקעת וכו' היינו קדושין דלאו בע"כ ל'
 לאפוקי מאמ' דהו' קידושין דבע' ברה"ה:

איברא דמז' לתרן דא"כ לא הוה ליה למתלי מלת'
 במפקעת ענמה' אכל נראה לתרן דפריך ליה
 מדתלי טעמא דמפקעת ענמה משמע דכל מלתא
 תליא במאי דמפקע' ענמה ולא יותר ולענין מאמ'
 לא הוה ק' אמאי קאמר מה שאין כן בקדושין דהוה
 מני משני שאני מאמר דזקוקה ועומדת אכל לרבי
 יוסי בר' חיכא ק' דלא הוה למתלי מלת' במפקעת

בשם שנים היאך כסמוך על הלואה לו שראה שעשו
 שליחותם ומשיבין להו עד' על פיו לאפקועי ממונא
 דמלוה וכו' והתירוץ כ"ל מבואר דכיון דא"ש
 לו ללוה לפוטרו משכוב' משום הכי כיון שהוא ראה'
 אותן מתחילה כבר יש בידו לפוטרו לעדים מן ה'
 השכובע מתחילה ואז יהיו העדים כאמנים וכיון שכן
 לא גרע הכא שהמשלח הלך עם העדים והלך
 למרחוק דאז אינם חייבים לו שכובה וע"כ לדעת
 הר"ן ג"כ נ"ל דא"ש פטרן מתחילה הס כאמנים ולא
 חיישינן בשני עדים לקנוניא לו שלכך פטרן מ'
 מתחילה משום דעשו ביניהם קנוניא דלהאי לא
 חיישינן כיון שהם ב' עדים: איברא דהתוספות
 כתבו דהכא זככטרין בה ממון בטוחו זה על זה
 שיאמרו דבר'א וכו' חלמא לשנים חיישינן לקנוני'
 שאני הכא דלהך מלתא דכערו מעיקר' לוי' למיחש

הלכה פיסקא

האיש מקדש וכו' תנן התם וכו' לליטב'
 דפרש"י דה' קטנה וכו' וכו' ז"ל
 דטעמא דמלתא הו' דאף על גב דאין לה ירמ'
 כיון דמתגרס' בע"כ ג' תקבל היא עצמ' את גיטה
 ולהך ליטבא מאי דפליגי ריש לקיש ורבי יוחנן כ'
 במחלוקת וכו' לא קאי אמאי דכפיק ממילא דה'
 קטנה אלא דוקא כנערה פלוגי דבקטנה לדה' אין
 לה ז' לקבל קדושה' א"ש לא מדעת אביה והתם
 בלא דעת אביה איירי וכמו שהוכיח הר"ש כ'
 בתשובה הביאו הרב הגדול מוהר"ק זלחה בא"ה
 קימן קמ"א דאי איירי מדעת אביה כקדושין נמי
 לדעת הכל היתה ראויה להיות מקבלת קדושה'
 וכו' ע"ש והביא תשובה זו ה' מהר"ן חביב זלחה
 קימן ר"ח ואיכא למידק לפירוט הר"ם שכתבו
 התוספות כד'ה וכל שאינה יכולה לשמור וכו'
 בקטנ' שאינה יכולה לשמור את גיטה מתגרשת ע'
 אביה משמע שאי יודעת לשמור מתגרשת ע' ענמ'
 וכיון שכן תקטי' ליה היא דאמרין בספרק התקב'
 ג' מרות בקטנ' וכנננן בקטנה אגון וכו' נרור'
 וזרקו זוכה לעצמו וכו' וכנננן בקטנה מתקדשת
 למיחאן הגיע לעוב' פיעוט' וכו' וכנננן בקטנ' מתגרש'
 בקדושי' אביה וכו' ולדברי הר"ם למה נריך סיגוע
 לשנת פיעוטות דכיוודעת לשמור לכד' כגון אגון
 וכו' מתגרשת ע' ענמה נמי ודוחק לומר דבהך
 שיערה דאגון וכו' וכו' אביה יודעת לשמור את
 גיטה' שוב ראיתי ג' אחרת דגרסי אגון וכו' וכו'
 וכו' מתגרשת בקדושי' אביה וא"ש שהר"ם ג"כ גריס
 הכי והוא ג' הר"ף ז"ל בהלכות:

ולענין הלכה אי מתגרשת ע' ענמה או
 לא בא' הענין בארובה כקפרי

כיוונ
 ח מיג
 עדיף
 מהימן
 התוס
 יד הך
 ים וכו'
 ידקא'
 התוס'
 וימיו
 כסמוך
 הקשו
 ה' לא
 בענין
 ולומר
 כיון ש
 א"ש א'
 האשה
 המעות
 ה' וכפר
 באמ'
 דכע'
 ר הלואה
 בעדותן
 זירוניס
 א כשאין
 טר להו'
 ואעיד'
 ילה מ'
 כס' ר'
 ולפי
 ז' ירוש'
 י' ה'
 ט פטרו
 י' קב'
 השלוח
 ח ועמד
 השלוח
 מלוה ל'
 הן עדים
 זה עליו
 ה הלואה
 ל מלוה
 ח אכל

עצמות יוסף

לחודיה אלא נריך שיהא ענין שיהיה מפקעת ע"ד
טלח תהיה וקוקה ועומדת דהא לא הגי בלאו הכי
דהרי מאמר דכין היא וכין אכיה מקבלין קדושה
ולכך פריך לרבי יוסי בר חנינא אבל לקמן דקאמר
לרבי יוסי עדיף מאמר מגרושין דבגרושין אכיה
ולא היא ואפילו הכי במאמ קאמר רבין היא וכין
אכיה נמצא לפי דמאמ' און בו שום שייכות עם
קדושין כלל ולא אפי' בגרוש' דהא עדיף טפי מ
מגרוש' וזש השתא דאתית להכי לא קשי' כלל לרבי
יוסי בר חנינא דאיכא למימר דשאני מאמר וכו' :
מה תאמר היה ליה לרבי יוסי בר חנינא לפרש ולא
למתלי טעמא במפקעת עגמה וכו' אין נריך לפרש
דכין דקאמר קדושין דמפקעת וכו' טוב אין מאמר
בכלל דהא מאמ' היא חלוק נפרדת אפילו מגרוש'
כבר לוי :

דף כד טאי

שנא מאמר פרש' כיון
דבגרושין פליגי וכו'
כנראה דעיקר הקושיא למאמר דמפני מה נסתנה
מגרושין אבל הכל מדברי התוס' הוא שעיני השאלה
היא מפני מה נסתנה גרושין ממאמר דאני משום
דמאמר הוי כע"כ גרושין כמי הכי הוו ולהכי כעני
מ"ט מאמר כ"י דמ"ט אי מהך טעמא דכע"כ גרושין
כמי וכו' וטעמא שפי' בן הוא דהשאלה למאמר אינה
כלל דטעמא הוי משום דהוי כע"כ כמו שאמר מ
מעיקרא וכו' אין השאלה נופלת אלא על גרושין
לכד :

דף

מסתברא וכו' אלא ק' אלא לא
פריך לר"ל מהיפא קושיא כפני עגמה
דמלשון אומ' אלא ק' לר"ל כבר' שהיא קושיא נמשהת
ממאי דקאמר וכפי הנראה דה"כ מסתברא חידש
לוי סיפא דברייתא ולהכי פריך אלא ק' לר"ל וכו' :
וכפי מה שכתבתי נראה דכבר אסיק אדעתיה כלה
ברייתא וכו' לפי דמאי דקאמר אלא ק' ה"כ אלא
השתא מי נאמר דתשאר הקושיא לר"ל ומעיקרא
רנה לתרץ אליבא דרבי יוסקן ואחר כך פריך לר"ל
וכו' :

ג תנן

האיש מקדש את בתו וכו' כה
ובשלוחה לא ק' מימא דה"ה כה
ובשלוחה לא דנקט האיש מקד' את בתו לשמועין
הא דאמרינן לעיל דאקור לאדם שיקדש את בתו
קטנה עד שתגדיל להכי נקט דהאיש מקדש את
בתו כשהיא נער' לשמועין דקטנה לא אי' היה
נקט מתניתין הדין שהנער מתקדש כה ובשלוחה
לא הוה שמועין הך דינא אלא היינו או רבין ד
דוכחי בכת' הקטנ' לקדשה למוי שירנה ה"ה דוכחי
למוסרה לבעל אפילו קטנה ביותר : וכו' לתרץ
עם קושיא אחרת נתעורר כה הרשעבא זל במאי
דקריין כה ובשלוחה לא דאימא הכי בשלוחה אין

האיש מקדש

בשלוחה לא אבל כה מקדשה ותירץ דאם כן ליתני
בשלוחה בלאוד והוה דייקי בשלוחה אין בשלוחה לא
מדקתני בו ובשלוחה שמעין דממעטי' כה ובשלוחה
וקתני בו משום דיוקא דלא כה וכו' וכת דבן איבע'
משום דמגוה בו יותר מבשלוחה נראה לתרץ דהא
מרישא שמעין דמגוה בו יותר מבשלוחה בשאין
איסור בדבר ברישא דהאיש מקדש בו וכו' :
ומחלוקת האשה מתקדשת כה ובשלוחה לאיכא
דאמרי' :

ובהכי

כוח לי הך קושיא דאי כל כוונת
התנא הוא לשמועין דיוקא
כשהיא נערה הוא דמקדשה א"כ הוה ליה למתני
האיש מקדש את בתו בשלוחה ולא יותר מדנקט בו
ע"כ לדיוק אתא וק"ל :

פרט

חייב על כל אחד ואחד פרש' שכועה
שאין לך כיהי לא לך לא לך לך דוק'
פלא וא' וכו' :

הנראה

לוי בדברי רש"י דקאי אדברי
ד"מ דפרטי דיד' היינו לא לך
פלא וא' ורבי יהודה פליגי עליה וכו' דאיפכא הוי
דכוח' הוי פרטא טפי והשתא יוסקים שפיר במאי
דכירש במהכת שכועות פ' שכועת הפקדון : אבל
התוספות נראה שהביאו בדבריו שכל מה שפי' הוא
זל הוי אליבא דר' יהודה וכפי זה נמצאו דברי רש"י
זל הותרות למאי דכתב בשכוע' והוא באמת דוחק
גדול : והיה נראה לתרץ לפי דרכם זל שרש'
כתב בן אליבא דר' יהודה כדו להקדים קוניא זו
עמ"ש כנמרא אליבא דר' יהודה כמס' ובחיים דף ל'
או דילמא כוונת וכוונת תנן דלר' יהודה פרטא הוי
וכ"ש כוונת כוונת וכו' אלמא טפי הוי כללל כלל' וכו' :
לר' יהודה אבל למ"ש ר"ת ק' הויא דובחים :

עוד

ק' לפר"ת שכתב דאדרכא וכו' דאין
כת דאדרכא משמוע' וכו' כיון דר"ת
קאמר אפכא וכו' דר"ת גרוס בובחים כוונת כוונת
לר' יהודה פרטא הוי וכ"ש כוונת וכוונת ולכך כתב
דאדרכא וכו' כעבור ד' יהודה דקאמר ה"פ' אף
ק' דבובחים נראה דר"ת גרוס אפכא ממאי דקאמר
הכא והס' שני דברי' סותרים וכפי הנראה מדברי
הרש"עבא שמפ' על דבריו יהודה כמו שהביאו ה'
התוספות כאן בדברי רש"י ז"ע :

הלכה יא

נערה מהוויכו לרבנן כעני
דהלכתא כוותיהו וה"ה דהוה מני למכע' לר"ל א'
אליבא דרבנן כענין קדושין דאיהואו' כמחלוקת
לגרושין כך מחלוקת לקדושין :

איתביה

קטנה שאמרה וכו' הא נער'
הוינע' אין לדקדק דיקט'
קטנה לשמועין דאפילו קטנה מורשת כוונ'
עיניע' :

עיניע'
אינוגט
דכטיגי
מדעת
עיניע' ל
לאוקומ'
ולעני'
הנערה
וקטנה
עליחות
הלכ'
כתבו ד'
קטנה ו'
צריכא
ונרא דכ'
משום ש'
אמרינן
אמר'
וכו' אלא
לידע מ'
כאמת ל'
עקיבא
גדול כד'
איכנ'
קאמר ל'
קאמר ל'
הונרך ל'
דפליגי ה'
אמר עול'
מ"מ לשון'
ובלן'
תוספ'
קאמרי ל'
עוד'
בשיך וכו'
חדא וכו'

שיגיע הגט לידה ואשמועין דים לה יד דהא מלטון
חיוב גט עד שיגיע משמע דדבר פשוט הוא אכלו ד
דכשיגיע לידו הוי גט : ולא מני למימר דאירי
מדעת אביה דהא כן קטנה כמי אמאי חיובו גט עד
שיגיע לידה דהא ה"ל כשלוחו של אביה : ולא מני
לאוקמוי כנשואה דהא קתני קיפא אס אמר אביה
גא וכו' מכלל דלאו כנשואה אירי :

ולענין

הלכה כל הפוסקים שוים בזה
שאביה יכולה לעשות שליח ואפי'
הנערה וכ"ש הקטנה כדי לקבל את גיטה :
וקטנה שעשתה שליח מדעת אביה אף על גב דאין
שליחות לקטן ה"ל כאילו האב עשאו ויכול ליעשות
שליח :

הלכה יב איתמר

קטן שנתקדשה
וכו' התוספות
כתבו דה"ה נערה והורכו לתת טעם למה נקט
קטנה ותימה דנימא דנקט קטנה לומר דאפי' קטנה
זריכה גט דק"ד דאין לה יד כלל ולא תנטרך גט :
ונראה דכיון דכל עיקר טעמא לא הוי משום ידה לא
משום שמא נתרצה האב בקדושיה כיון דכנערה
אמרין הך טעמא אין לחלק בין נערה לקטנה :

אמר

ליה הא אמר מר עוקבא וכו' פי'
מעיקרא אמרו ליה הא מר עוקב'
וכו' אלא שחששו אולי יודה לקרנא ורזו קודם לכן
לידע מה בדעתו של רב כדי שאם יודה להם יוכלו
כאמת לחלוק על דברי קרנא ותוספי ר"ד גורקי ר'
עקיבא דקא קרי לרב רבי עקיבא לפי שהיה חכם
גדול כדורו כר' עולבך אמר שדרוה קמיה דרב :

איכא

דאמרי אביילו מיאון וכו' פרט'
מלתא באפי כפס' וכו' וסתמא
קאמר לה : יש לדקדק כיון דרש' קאמר דסתמ'
קאמר לה כדי לחלק בין לשון ראשון לפני אמאי
הוצרך לומר כמלתא באפי כפס' ולא לימא אלא ד
דפליגי הני לגבי מה דהדרי ואפטר דמליט' דקאמר
אמר עולא ולא אמר עולא אמר הוא דכתב כן אבל
מ"מ לשון איכא דאמרי משמע ליה שכל לחל בענין
הדין :

ובלן

אם מתו וכו' פרט' או נתגרשו קודם
מיאון מה שפרט' קודם מיאון הוא
בעבור שרצה לפרש כל החלוקות בקטנה :
תוספות
אלא כקדשה כפס' וכו' ואת'
לשמואל מי ביחא ק' דהיכי
קאמרי לשמואל מי ביחא ומי אמר להם דלא פריך
ג"כ לשמואל :

עוד

ק' דקאמרי התוספות דלשמואל לא
קש' דאיכא למימר דלעיל אירי
בשידך וכו' והם אמרו לאיכא דאמרי דמר אמר
סדא וכו' אלמא שיוט' ועולא לא פליגי אהדדי כלל

ונראה דמליט' דגמרא משמע דלא פריך כי אס'
לעולא מדקאמר וקתני דבעיא מיאון דהא שמואל
כמי קאמי' זריכה גט ומיאון ואי הוה פריך לשמואל
ה"ל למימר וקתני דלא בעיא גט אלא ע"כ לשמואל
לא קשיא כהאי נד דמאי דקאמי' שמואל דבעיא גט
ומיאון היינו בדשדיך דבהא אירי אבל בדלא סד'
לא אירי ועולא הוא דקאמר אפילו מיאון אינה ז'
נריב' ופריך לעולא כד זה ומילא נשמע דהקטנה
גם כן לשמואל הוא כזה הגז' אבל מ"מ התוספות
לקמן כד"ה אלא לאו דקדשה איהי כפס' וכו' :
נראה כהדיא דשמואל ה"ל דהיכא דלא שדיך נריב'
מיאון והוא הפך מה שכתבו כאן : לכך נראה דמ"מ
התוספות מר אמר חדא וכו' הכונה היא דבמאי
דאירי הא' לא בא האחר לחלוק עמו והא' אירי
כשדיך והאחר בלא שדיך ואי כרכת לשמואל מני
אמ' לך בדלא שדיך דלא בעולא אבל אי לא אקשת
מידו לעולא משום דוכתא אמינא לך דשמואל כמי
שפירמני סבר כוותיה בדלא שדיך ואפילו מיאון
אינה זריכה :

דף מה איתמר

מת וכלו וכו'
דע כי כגט
יבמין כתו' נוסח אחר וכמו שתר' מדברי הר"ט
זכין שכן ראוי היה לתת כ' גיטין גט כריתות שמא
לא נתרצה בראשון כי אם בשני וגט יבמין חולי כ'
בתרצה בראשון ובשני : ונראה דביבם שעשה
מאמר גט מעליא מהני וטעם שכותבים גט יבמין
הוא כדי שיהא מוכח מתוכו שהיא חלוזה ולא יכאז
לטעות ויאמרו אין קדושין תפסים כאחותה ודוק'
בעלמא איכא למיחש להכי וכמ"מ הר"ט כ"ה ז"ל ע"ש
אבל הפא ליבא למיחש לשמא יאמרו כלל כיון ד
דאיכא מיאון כהד' גט מעליא סגי לה וק"ל :

א הלכה יג

הנהו כי תרי וכו'
דקשתו חמרא' תותי
זיפי וכו' ודילמא ארצוי ארצי וכו' פרט' והא אין
האב נעשה שליח וכו' וזכין לאדם שלא כפניו וכו'
והקשו בתוספי ר"ד על דבריו שאין זה זכות שהרי
אוקרו בקרובותיה ע"כ : לכך פ' דקאי אלא דילת'
ארצוי ארצי האב קמיה ככו והודיעו שרונה ליתן
לו אותה לאש' ושתק הכן כששמע וכו' ע"כ וקושיית
על רש"י ז"ל : נראה דאינה דהא כיון שגילה הכן
דעתו שהוא חפץ בה אין לך זכות גדול מזה :
ומיהו פ' תוספי ר"ד גם כן כתבו הר"ש כטס הר"ס
זכתב עליו ז"ל דלא משמע הכי וכיון דדילמא שליח
שוני' אכן קאי אס איתא דדילמא ארצוי ארצוי ק'
קמיה אלא קאי ה"ל לפרוטי ע"כ : ונראה לי
דלענין דיכ' לא פליגי הר"ש ז"ל אהך פירוש דרואי
אם תאב ידענו דארצי קמיה ושתק ככו דהוי שליח
אלא כ כ

עור

קשה על דבריו במה למעלה הכרת
 דכנות מעיקרא לא מהני מן היחוס
 ובתב דהא דנתקדש וכשאת ואכיה כאן ק' ל' כקב
 הובא דאמר לקמן אוכלת בתרומה ובהא איב' מה
 דלא ק' ל' כרכ ושמואל וכו' כנראה דרב הובא הוא
 מושבס ל' ד' ובהא איבא פלוגתא וזה אינו שהרי
 הוא ענינו הביא המהלוקת לקמן ובתב בהא פ'
 פלוגתא ובתב ז' אכל מדברי הרמב"ם פ' מה
 תרומות נראה דק' ל' כשולא וכו' דפליג על מלמיה
 דרב הובא וכן הר"ף ז' ע"כ ק' ל' דלא כרב הובא
 כיון דסביר ליה דריונו אח"כ לא מהני כמנא שאין
 הכרח כלל למה שכתב:

ובמה

שהכרית עור הר"ן ז' ובתב ז'
 דנות מעיקרו לא מהני והבי
 מוכח לקמן מדאמרינן וכמנא זרה למפרע וכו' :
 יש לתק דהתם אמרינן הכי משום חומרא ומ' לו
 הכא כן לקולא :

שוב

כיחור דברי הר"ש ז'
 ראיתי להר"ש ז' בשעתיו חלק
 בזה ובכיר ליה דנות ולכפוף שתק
 אוכתרנה מהני שהביא סברת מיי שאלו דכנות מ'
 מעיקרו אין חוששין לה וכת' על זה ז' ודדיק קשיא
 לגדלס איתא היכי שתמי בתומי וחסרו עקרו של
 דבר דהיינו שמע האב ושתק היה להו לכרוטי
 נתקדש שלא לדע' אכיה ושמע האב ושתק ולסוף
 נוח חוששין שמה נתרנ' האב ובהא הוא מעשה דהוא
 דאמ' לקריבא חיינן הקתם נוח מעיקרו היה מדאמ'
 אביי שארית ישראל לא יעשו עולה דאם בששתק
 גדלים להבר שנתרנה או שהסכים על ידו אלא
 משמע דאפילו כנות מעיקרו אמרו חוששין ושעמו
 דמלתא משום דכל מאן דמקדש את הקטנה שלא
 לדעת יודע שאין קדושה קדושתין אלא אכנתרנה
 האב בקדושה ועל דעת שיתפייס האב הוא י'
 מקדש וה' פ' כותני על מנת שירנה אביך
 ובמתני בפירוש כך אף על פי שנוח ולכפוף נתרנ'
 מקודשת שהרי נתפייס דהא לא שירנה כשיעשה
 ראשונה קאמר אלא שירנה בקדושתין ומתפייס ל'
 לבקוף ונאמ' אין ק' אמ' ואף על פי שנת האב חוששין
 שמה בתרנה שעה אחת קמוך למתלו והכי איתא
 בתוספתא במכילתין פ' ג' על מנת שירנה פלוני
 אף על פי שאמר איני רונה מקודשת שמה בתרנה
 לאחר שעה וכו' על מנת שירנה אבא אף על פי ש'
 שאמר האב איני רונה מקודשת שמה יתרנה האב
 לשעה אחת :
 והא דאמר רב לקמן בין היא
 ובין אכיה יכולין לעכב הכונה לומר דלא הו'
 קדושי ודאי אכל קדושי ספק הו' וכן פ' כמות
 בתוספתא ובהא דרב אסי דאמר שמה יבא האב
 שמתא וכמנא זרה למפרע אף על פי שאין כאן

איסור' אלא מדרבס מכל מקום אין מאכילין אות'
 על הקפ' שמה יתרנ' האב לאחר מחאתו דלחומרו
 אמרו שמה יתרנה לקולין לא אמרו שתאכל באיסור'
 דרכן שמה יתרנה וזה אין צריך לפנים :

ודאמר' בירוש' נתקדשה שלא לדעת וכו' וכו' אכיה
 ועקר קדושה התם משום דנתקדשה וכשאת שלא
 לדעת ודאי מקפיד קפיד וחוקה שלא יתרנ' לעולם
 הואיל ונעשה בה מעשה יתומה כתיי' האב ולקמן
 פ' שמעתינן מחלקין בין נתקדשה לדעת וכשאת שלא
 לדעת ככל עב' ז' : ועם שבאמת הר"ש ז' ז'
 חולק על הר' דהר"ן בהדיא כנוח מעיקרו ראיותיו
 של הר"ש ז' ז' אין מבוררות בעיני דהיא דע' ש'
 שירנה אבא שאני דהתם הוא מטעם התנאי ש'
 שהתנה בפירוש על מנת שירנה וכו' והתם כל
 דאיבא ריונו כוונת מן הזמני כגי' אכל המקדש את
 הקטנה שלא מדעת אכיה אין הקדושתין חלין אס'
 לא שהאב ירנה בהם וכיון שהוא שמע ולא בתרנה
 באותן הקדושתין כמנא שלא רצה לזכות בהן ואם כן
 כבר כתב' ולוה כתב הר"ן טעם בדבר שאין וכו'
 לאהס בע"כ וכו' :

ג הראיה שכתב מן הירושלמי הר"ן ז'
 נשמר מוכה וכתב' דהא דנתקדשה
 וכשאת ק' ל' כרב הובא וכו' ולקמן כתב הר"ן ז'
 גרס' תו בגמרא קטנה שנתקדשה וכו' ונראה שהו'
 מפרש וכו' ולפי יש לחוש וכו' כ"כ על דברי שמואל
 וא"כ וכן יש לחוש ששמה וכו' ומתהוא אחר כך פ'
 כתרנה דחיישין וכו' ז' ד' דמאיה טעם חיישין
 פה בין דמחתה איברא דהר"ש ז' כתב דלענין
 ספק איתמר הא דקאמר כגמרא היא ואכיה
 יכולין לעכב וכו' וקרוכ לומר שיש ט"ס בספ' בדברי
 הר"ן ז' :

ג במ"ט ספ' כסאן ז' יותר מפסיד בקדושתין
 וכו' כנראה דנריך לנרוס אכבא דיותר
 מפסיד כנסו אין מפסידותין שהרי כשנתקדשה עדיין
 לא ינאח מרשותו וכן ראיתי שכתב הר"ש ז' ז'
 כדבשו ז' יותר מפסיד כנסואין מפסידותין :
 ומ"ש הר"ן ז' כתחילת הסוגיא בפניהאמר דרש'
 ושמואל ז' הובא דנתקדשה וכו' לפי שאינו זכית
 בנור שהרי היא מוכה מרשותו לפמה דברים ע'
 לאו למימר דכנתקדשה יוצא מרשותו כלל דאכתי
 היא ברשות אכיה אלא הכונה היא שעתיד לנאח
 מרשותו אחר נשואיה אלא שהקדושתין הם התחלת
 הענין וק' ז' :

עור כתב הר"ן ז' דהקטנו על הר"ף שהבי'
 פלוגתא דרב ורב אשי וכו' ותיקן ז'
 דשאני התם שנתקדש מדעתו וכו' עד סוף דבריו :
ותמיה לי אמאי לא הביא המימרא
 האחרת דנתקדשה לדעת א'
 אכיה

עובד
 מטעם
 קאמר
 ר' גיל
 וכו'
 הוכחא
 די גמר
 בדבר
 ואיכא
 ל' למאן
 או לא
 לן בהך
 ושמש
 ל' דלא
 ושדהו
 ובדרכ
 רא לא
 לאיכא
 יא הך
 דעיקר
 :
 על
 :
 שכתב
 ה
 שמה
 זר לה
 מרינן
 היינו
 ד אכיה
 כן הוי
 שווי'
 אמר'
 :
 גרס'
 ח מפ'
 אמרי
 ד באי
 וכתא
 ל עור
 דלא
 י הכי
 ד להך

עצמות יוסף

אביה וניסת שלח לדעת ואביה כאן דאיכ' פלוגתא כהא' היה לו להר"ף להביא דעתו בה כדקאמר חכ"ל מ' ד' וכו' והיה נכסותא ג' שייכא גם לענין ירושה כפי הנראה לכאורה

עוד

כתב דהקשו על הר"ף ז"ל דאם איתא דאפי' רגזי וכו' אמאי לא חיישי' דאמ' לה נאי וכו' ויש לרדק דהא להכי לא חיישי' מהטעם שפ' הוא ז"ל למעלה וכמו שכבר כתבתי

גם

במ"ט עוד הקשו עליו אמאי לא נוחש דילמא ארצוי ארצי הכן וכו' ואמר כל העושה רצוני יקדשה לי וכו' ולכאורה נראה דהך קושיא לאו להר"ף לחודיה קיימ' אלא לכולי עלמ' קיימא :

ואחר

העיון נראה דהרב' פשוט דלדעת רש"י ז"ל מאי דאמר' כפי' אמר מר לא חיישי' היינו לומר שאין החששא בעולם א"כ אין לחוש שאמ' לה נאי וקבלי וכו' דודאי להא לא חיישי' אבל לדעת הר"ף ז"ל דאמאי דקאמר בפירוש אמ' לה מר היינו לומר דמאי דשמואל השוה ואמר שריצויה דמי לאומר נאי וקבלי וכו' אינו כן ולא דמי מלתא למלתא דריצויה האכ' לחוד ואו' נאי וקבלי לחוד אבל לעולם דאם היה דומה ממש היינו חוששין לו דהא מאי דקאמר בגמרא בפ' אמר מר פירושו כדפרישית דכפי' אמר דלא דמי : אבל אכתי ק' לפי זה דנהי דלא דמי אבל אכן נוחש דהא לא הווכר בגמרא דלא חיישינן להכי והו' טעם המקש' לדעת הר"ף ותירצו הר"ן ז"ל אס' הר"ף היה מפ' כפי' רש"י ויש עוד כוזה ארוכות דברים אלא שאני שונא הארוכות :

ביאור דברי הרמב"ם

ואחר

שביארתי דברי הר"ף והר"ן אבא' דברי הרמב"ם ז"ל שכפי הנר' נמשך אחר דעתו של הר"ף ז"ל בזה וז"ל נתקדשה קודם שתבגר שלח לדעת אביה אינה מתקדשת אפילו נתרצה האב וכו' וכן היא וכן אביה יכולין לעבב כפי הנראה דפסק דלא כרב ושמואל אלא בעולא דאמר דאפילו מיאון אין גריכה ולפי דברי עולא ליכא לאוקמא ההיא בריתא דטוי' שמוכרה אמה לכהן גדול וכו' אלא כקידושי יעוד וחליכא דרבי יוהי בר יהודה דאמר מעות הראשונ' לאו לקדושי' ביתנו וכו' :

ובאמת

קשה הדבר מאד שהרמב"ם ז"ל הביא בריתא זאת כפ"ד מהלכות עבדים ופוסק כחכמים דאמרי מעות ה' הראשונות לקדושין נתנו ותמיהה נאמת בדברי ה' הרמב"ם שייכא בהלכות עבדים יותר ויותר דשם פסק דאין אדם מעבד את בנו לטפחו אחר אישיות

האיש מקדש

אבל בקדושי יעוד מוכרה לשפחות אחר הקדושין והוא ודאי דרבי יוסי דאמר דמעיות הראשונות לאו לקדושין נתנו ובתחלת הפרק שם פסק כרבנן ועם מה שחיל' ראבי"ה בדברי הר"ף בין נתחבלו המעו' ללא נתחבלו יש לתקן גם כן דברי הרמב"ם וכן פי' הר' איזק טעוין ז"ל על פי' הקמ"ג והטעוין יר' כמה הוא רחוק : ונראה לרדק דרך בזה אס' שפירש עוד לדעת הרמב"ם ז"ל מה שדקדק הר"ן דכיון דאפילו נתרצה האב אחר כך לא מהני א"כ למאי הלכתא כתב דכיון היא וכן אביה יכולין לעבב וכו' וה"ה מוהר"ק ז"ל קה' באמת תירץ יפה וכתב שדעתו כדעת התוספות דאפילו נתרצה בפירוש יכולה היא שתעבב שבדאי לא נתרצה האב על ד' דעת שתעבב כתו וכו' דבריו ראויים אליו ז"ל אלא דאכתי יש תימא נהי דתיקן ז"ל עבוב הבת אבל מאי דכתב דאביה יבוב לעבב למאי הלכת' כתב' שהרי אס' נתרצה האב בעת הנשואין טוב אי אבש' לו למחות ודוקא הבת היא שיכולה שתעבב אחר כך משום דאמרינן דלא נתרצה האב עד שתעבב כתו אבל כיון שהיא נתרצ' כבר למה יכול לחזור וכו' לכן נראה דאי אבש' לקיים דבריו אלא דס"ל שאם שתק בעת הקדושין ולבסוף נוח' יכול האב לעבב על ידה והיא ג"כ יכולה היא שתעבב על שתיקתו וכיון שאי אפשר לנו לקיים דברי הרמב"ם במ"ט שאבי יכול לעבב אלא דוק בשעת וכו' א"כ יות' ראוי לנו לומר דמ"ט ג"כ שהיא יכולה לעבב קאי נמי א' אהך חלוקה דהיינו בשעת אביה אבל אס' כפי' נתרצה בעת הקדושין אין לנו לומר שיכולה הבת לעבב אחר כך כמו שאמרו התוספות והוא דרך ה' הרב מנהר"י קולון ז"ל בשרש' ל' בדברי הרמב"ם וכיון סה' מוהר"ק ז"ל קה' צריך לאומרו דרך זה בחלוקת האב שיכול לעבב גם אינו מן הדוחק לאומרו כ' שיכולה היא לעבב ולא ידעתי למה כתב הרב ז"ל שדברי הר"ף לא נתחוררו בעיניו : איכרא שמה שכתב הרמב"ם או שלא כפניו וכו' קשה באמת אלא שכלל הפירושי' גם כן קשה וע"כ צריך לומר דקאי' אמתילת הדין וק"ל :

וראיתי

להרב מהר"י קולון דברי דעתו ז"ל על בטעם דאי לא תימא הכי יקשה דרב ארוב ונראה טעם היות שדבריו אמתיים כמה שחילק ז"ל מ"מ דרב ארוב לא קשה דהא רב אשי דחייש ואמר שנמצא זרה ליפרע הוא דבר תמוה כיון דארובה אוכלת בתרומה דאורייתא אלא דרבנן חששו משום שימפון ובהא ליכא שימפון והתוספות הונדכו לומר דאין לחלק בגזרות אבל רב לא ס"ל הכי אלא דכ"ל דכיון דליכא למיתא' אוכלת בתרומה וכן כתב רש"י ז"ל דטעם רב דאיביה נראה משום דבשלמ' תרומה אפי' תימא וכו' אוכלת

מדאורייתא וכו' : אץ

אין

משום ד הוא דא כפי' בא מהר"י בנתקדש שמו וכו' התוספת נתרצ' הבת אחר בדעתו לא תמח' הרמב"ם נתקדש עם שנת' נמצא שמו וה"ל כמו ולא קרינן דקתני ב' יהודה ה' ארעתיא יכולים ל' לא דחקי בר יהודה וזהו שהר' שאפילו ב' מהזביר ב' כדון זה : וערחתו ל' ביאור

אחר

משוכים שה' למנא טעם חילוקי דבר ראבי"ה על ל' כגון שם

ולדבר

וכו' ואין מה' אלא הכי ה' נתקדשה ו' תמוה למה כתב ז"ל שר'

אין

סיהיה או נפרט כפי מהר קולון או
 הרב מוהר"ק זלחה למרנו דדוקא
 משום דנתקדשה ונשאת שלא מדעת ואכיה כאן
 הוא דאמרינן דיכולה הכת שתעכב אפילו נתרצה
 כפי באותה שעה לדע' הרב מוהר"ק זלחה ולדעת
 מהר" קולון בשעתק באותה שעה אבל בעלמא
 בנתקדשה שלא מדעת ואין אכיה כאן ואחר כך
 שמע ונתרצה כפי' או שתק לא מהני ולפי דברי
 התוספות והרב מוהר"ק זלחה שכתבו שאפילו ב
 נתר' האב כעת ששמע דמהני אם לא היה מחמת
 הבת אחר כך כמטך מזה שרצוי האב אינו תלוי ב
 בדעתו שהרי תלוי בדעתה של בת אם תמחה או
 לא תמחה וקרוי לומר שגם הר"ק יודה כזה לדעת
 הר' מכס וכיון שכן גראש שלדעת הר' מכס זל אם
 נתקדש שלא מדעת אכיה ונישאת ג' באכיה כאן
 עם שנתרצה כל שיש ככת למחות ומהני מחמתה
 נמצא שמה שנתרצה האב לא קרינן ליה רצוי גמור
 וה' כמי שלא קידשה האב ויכול אחר כך למוכרה
 ולא קרינן ככה ג' שפחות אחר אישות וזהו האלמב'
 דקתני בכריתא ואי מוקמי' לעיל כרבו יוסף בר
 יהודה היינו משום דאכתי תלמודא לא הוה אסיק
 ארעתיה הוה אמר רב רבין היא ובין אכיה
 יכולים לעכב אבל מאחר דאיתא מלת דרב מעתה
 לא דחקינן ומשיכין כפשי' לאוקומ' איבא דרבי וסוי
 בר יהודה אללא מוקמי' ככה ג' ולהכי קרי לה למנה
 וזהו שהר' מכס פסק בקדושי יעוד שמוכרה כיון
 שאפילו ככה ג' מוכרה אחר כך והיא האלמנה ש
 שהוביר באותו פרק וסמך למה שכתב כה' קדושי
 כדן זה: ועם שבאמת הוא דרך דחוק יגעתי
 וטרחתי לבקש דרש יותר מחוור ולא מגאתי:

מהני מדעוהו נרץ האב לכתי דשדר קדושיה בחשאי
 משמע דריצוי לחודיה לא מהני ובאמת הם דברים
 ברורים
ולראביה
 יש להקשות למה הוצרך
 האב לומר דקדש בחשאי
 ולא יאמר אלא שנת רצה האב ומהני ריצוי כיון ש
 שהקדושיה הם בעין דהא לא הוי אוקמתא שלא
 נתאכלו דהא כשוד שהם היו בסעודה כה קרובו
 וקדשה באותה שעה דסתמ' דמלתא הכי הוי שלא
 נתאכלו ואם שהר"ק רצה לפרש כל הנרדים דאפי'
 תימא שנתאכלו יש לחלק דשדר לקדושי' בחשאי
 וכו':

עוד

יש מחלוקת אחר בענין זה וזה שמכאתי
 להר' אבד' זל בקדושיה שכתב דהא דאמר
 שמואל חוששין לקדושיה היינו בשנתקדש כמעמד
 האב ולא מחה דה' באילנא' ז' צאי וקבלי קדושיך
 והיה דלקחן בההוה תרי דהוה שמו אמר וכו'
 כשהיה הבן עמהם ושתק היא ואפילו הכי אמרי'
 דאין חוששין שמוא בנתרצה הבן דמימרה אחר דמאי
 דעביד אכא מאי איכפת לי וכי לא אמרו לי מידי
 מאי אנווח עכ"ל הר' אבד':

ויש

לפסק בדבריו זל כפי פירושו זה שפי'
 דמלתיה דשמואל איירו כמעמד האב
 וכו' אם לא היה כמעמד האב כגון שהלך אכיה
 למ' ונתקדשה שלא לדעתו מה יהיה דעתו של
 הר' אבד' זל בזה שאפשר לכרס חדא מתרתי אפשר
 דס' רככי האי גוונא לא הוה קדושיה כלל אפילו
 לרב ושמואל או אפשר דכהא אפי' עולא מודה לשמואל
 דהווי מקודשת:

ביאור דברי הרשב"ב בשמותיני

וראיתי

להר' שכא זל כשיטותיו הביא
 לשון הר' אבד' זל ממש כמו
 שכתבתי וכתב עליו זל ובר שפי' כן לפי שהוקשה לו
 אם נתקדש' שלא בפניו כיון דאין לה לקב' קדושיה
 ובסעת כתיבתן לא חלו הקדושיה ואין דא ווי לחול
 כי שמע האב והורה מה ככך כשעת כתיבתו לא
 הודא כשעת הודאתה לא נת' לה כלום וכתב
 עליו זל שאין פירו' מחוור חדא דהא ודאי שמעתין
 בלה לבאור' כההיא דמייתי לקמן בשלהי שמעתין
 מיירי ולענין דומה לשמעתי' סמוכהו כאן דאמר רב
 נתקדשה לדעתו והלך אכיה למ' ועמדה ונשאת
 והכא נמי כשהלך אכיה למ' ועמד' היא ונתקדש'
 ועוד דאמרינן נתקדשה שלא לדעת' ונשאת שלא
 לדעת' ואכיה כאן מדפי' התם ואכיה כאן ולא התם
 כמו שפסק כאן משמע דהכא בשאין אכיה כאן
 ועוד דאמרינן לקמן נתקדשה שלא לדעת' ונשאת
 שלא לדעת' אמר רב כן היא ובין אכיה יכולין
 לעכב

אחר

שביארתי לך דברי הר"ק והר' מכס
 אומר שגם בדברי הר"אף באו כפי'
 משוכים שהר' זל פתם דבריו בדברי הר"ק זל וכפש
 למנא טעם לדברי הר"ק ומנא זל ולא חילק שום
 חילוק בדברי הר"ק זל אבל המרדכי זל כתב בשם
 ראב"ה על דברי הר"ק ואם כאנו להעמיד דבריו
 לל כגון שנתאכלו המעות של קדושיה בשעת ריצוי
 האב בדאמרינן ביבמות כ' ב"ט:

ולדברי

ראב"ה ק' שהנה הר"ק זל כתב
 ואיבא מאן דחש לדרב' ושמואל
 וכו' ואין מסתברא לן דלא שייכא הא דאבוי וכו'
 אלא הכי קאמרי לא חיישינן שמוא לדעת' האב כ
 נתקדשה וקמסדר ליה לקדשה בחשאי והא דבר
 חמוה למה ליה למימ' דקדשה בחשאי שהרי הר' זל
 פתח זל שדברי הר"ק מטין דריצוי מעיקרא לא

אין
 לאו
 ועם
 יעו
 כי
 נמה
 שרש
 כיון
 מאי
 עכב
 בתב
 ירוש
 ל ד
 אלא
 אכל
 תכי
 זפט
 אחר
 עכב
 וכו'
 מאס
 עכב
 קתו
 מי ש
 ראוי
 א
 כפי
 הכת
 ה
 וכיון
 יקת
 י
 כ
 זל
 שמה
 זל
 יקא
 דעתו
 הכי
 תיים
 רכ
 דבר
 אלא
 ו
 אכל
 חיש
 אכיה
 וכלת

עצמות יוסף

האיש מקדש

לעכב ורב חשי אמר חביה ולא היא ואתכיכי מהא דתביא נבי מפותה אם מאן ימאן וכו' ומפותה ודאי לא באפי חביה הוה אללא ששמע לבסוף ושתק או כתרנה כקדושיה : ועוד מפותה ענמה הויה תיובתי למאי דסליק אדעתין מעיקר שפתה לשם חישות ומיהו ההיא לתרובי כדאכתי דאמר נריכא קדושי אחרים לדעת חביה אללא שהרב בענמו לא פירש כן הא דאכתי : וגם הרב זל כראה שחור בו לקמן שפירש נערה שנתקדש שלא לדעת חביה שלא היה חביה עם בשעת קדושתו עכ"ל הרשב"א זל והנה לדחייה הראשונה שדחה זל זל דמדאמרין בההיא והלך חביה למ"ה משמע דעד השתא לא חיירי בהכי : גם לדחייה השנית זל דהונרך לו ואביה כאן לקמן מסוס דכפלונתא קמייתא דרב ורב חשי חיירי כשהלך חביה למ"ה הונרך לומר ואביה כאן :

גם

מ"ש הר"אכר זל לקמן שלא היה חביה בשעת קדושתו אכשר שכוונת הר"אכר חיכו באותו מעמד ממש לא באות העיר ושמע מיד ולא מיסה וכו' :

ביאור המרדכי

וראיתי

בדברי המרדכי שכתב זל וראיתי רוב הגאונים שהבכימו כלם דקטנה שנתקדש שלא לדעת חביה בין הוא בעיר או אינו בעיר אין חוששין שמה כתרנה האב וכו' אך ד"ת פירש דהא עולא מייירי כגון דאיתי לאב ראי לית לאב איך יתיר עולא כקא אשת איש שמה יתרנה האב והוה לה קדושי למכרע אללא ש"מ דאיתי לאב ובהכי פליגי רב ושמואל בכרי מדשתיק אודויי אודי ליה ושמואל כבר מרתח רתח ומ"מ מרת כלמוד לא איכא דעולא כשאין חביה בעיר בעין גט או מיאון ואלאיכא דרב ושמואל בעיה תרוניהו ואלפילו בעיר דכהא איפליגו ואלפילו בהא פסק ר"ף ואמר דיש מוקצה גאונים דפקקו כרב ושמואל מדאמרין לקמן וכו' וז"ל דאי איתוקם הלכה כדריכא דלא סבר ליהא דרב ושמואל ה"מ היכא שאב בעיר כדפי"ד ד"ת דומיא דההיא דאכתי דהוי בעיר וכתב אם הוא בעיר נשילי"אם כתרנה כקדושי קרובו או לא זל דמכסיף מאיתתי שהבכים לרנונה ולא קאמר לן קושטא אללא היכא שאין האב בעיר איכא למימר הלכה כרב ושמואל ואף על פי שהק"מ והמיימוני לא חלקו בין הוא בעיר או אין בעיר סתמא דברו ואלא פי"ו וכן פי"א חבא מארי וחלק בין איתיה בעיר : הרי שכתב ד"ת כהדיא שאכי לעולא אם אין חביה כאן הויה מקודשת בספק אם אין חביה בעי וכיון שזאת הסכנה חזונוה מפורשת בדברי ר"ת כבר

אפשר לנו להבכים דעת הר"אכר זל כזה ולומר שלכך חיקי מלתי דשמואל כשאביה כא תו מעמד וכו' אללא אם אינו בעיר חישי חבי לעולא וכדעת ר"ת : וז"ע להכי דבריו ד"ת שכפי הנראה מתחילת דבריו דכשאין חביה בעיר הויה ספק אשת איש ובסמוך כתב זל ומ"מ מרת כלמוד אלאיכא דעולא כשאין חביה בעיר בעין גט או מיאון ולסוף או מיאון ק ביותר דנראה דכמיאון לחודיה סגי ווהלא יעלה על הדעת כיון שכתב לעיל בסמוך דהויה ספק מקודשת קשה שאם לדעת עולא סגי במיאון ח"כ ק במאי דפריך כנמרא אלאיכא דעולא מנלן שמיאנו וכו' ומוקי לה ביותמה בחי האב וכו' ומאיק שיא ליטני דחיירי בשנתקדשה כשהלך חביה למ"ה דבכי האי גוונא מיאון לחודי סגי :

עוד

קשה דאיך יתכן דכמוקו דכמיאון סגי יאמר דנריכ גט או מיאון ואם נאמר שכל ט"ס כדברי המרדכי ונריכ נריכ גט ומיאון קשה דהא שמואל נמו הכי כמי קאמר ומאי האי דקאמר ואלאיכא דשמואל בעי תרוניהו דהא עולא נמו הכי כמי קאמר ואם נאמר שכוונתו לומר דכתב בסוף דבריו והוא דשמואל פליג ואמר דבעינן תרוייהו אפילו בעיר וכו' אללא כשאין בעיר לא פליגי אחתי תקשי לן במאי דכתב המרדכי זל בסוף דבריו זל אללא היכא שאין חביה בעיר איכא למימר הלכה כרב ושמואל דהלכה מכלל דפליגי : טוב ראיתי כתשכו"ה ה"ה מוהרש"ך זל היה ח"ה קימן וכתעורר בדברי המרדכי והסכי דנרס"ג גט ומיאון וכו' וכדוחק נראה דק"ל דשמואל דפליג כשהוא בעיר הוא משעמא דחישינן דאודי אודי ליה אין לחלק בין שדיך ללא שדיך הילכך בלא שדיך ג"כ אין לומר דמיאון לחודי סגי ועולא דק"ל דאפילו מיאון אינה נריכא כשהוא בעיר אפילו כששדיך כ כשאינו בעיר אם שדיך נריכא גט וכלא שדיך ק"ל דנריכא מיאון ופריך מהך כרייתא לשמואל דק"ל דבעי תרוניהו בין כשהוא בעיר בין כשאינו בעיר ויש דקדוקים בדרך זה והיותר נכון לגרוס דבעי גט ומיאון ומ"מ לקמן אללא היכא שאין בעיר איכא למימר דהלכה כרב ושמואל פירוש חבי למ"ד דלא פסקי דהלכה כרב ושמואל הכא כשאין בעיר ה הלכה כוותי : ומ"מ המרדכי וכת אם הוא בעיר כשילי"כו לא קאי אהך עובדא דאמר לקריבא וכו' אללא דריכא דרב ושמואל ג"כ קבעי וניחא ליה דמכסיף מאיתתי פי"ו דמקתמא ניחא לאיתתי בחת מקדשה ענמה שלא לדעת חביה :

ועוד

קשה דאיך יתכן דכמוקו דכמיאון סגי יאמר דנריכ גט או מיאון ואם נאמר שכל ט"ס כדברי המרדכי ונריכ נריכ גט ומיאון קשה דהא שמואל נמו הכי כמי קאמר ומאי האי דקאמר ואלאיכא דשמואל בעי תרוניהו דהא עולא נמו הכי כמי קאמר ואם נאמר שכוונתו לומר דכתב בסוף דבריו והוא דשמואל פליג ואמר דבעינן תרוייהו אפילו בעיר וכו' אללא כשאין בעיר לא פליגי אחתי תקשי לן במאי דכתב המרדכי זל בסוף דבריו זל אללא היכא שאין חביה בעיר איכא למימר הלכה כרב ושמואל דהלכה מכלל דפליגי : טוב ראיתי כתשכו"ה ה"ה מוהרש"ך זל היה ח"ה קימן וכתעורר בדברי המרדכי והסכי דנרס"ג גט ומיאון וכו' וכדוחק נראה דק"ל דשמואל דפליג כשהוא בעיר הוא משעמא דחישינן דאודי אודי ליה אין לחלק בין שדיך ללא שדיך הילכך בלא שדיך ג"כ אין לומר דמיאון לחודי סגי ועולא דק"ל דאפילו מיאון אינה נריכא כשהוא בעיר אפילו כששדיך כ כשאינו בעיר אם שדיך נריכא גט וכלא שדיך ק"ל דנריכא מיאון ופריך מהך כרייתא לשמואל דק"ל דבעי תרוניהו בין כשהוא בעיר בין כשאינו בעיר ויש דקדוקים בדרך זה והיותר נכון לגרוס דבעי גט ומיאון ומ"מ לקמן אללא היכא שאין בעיר איכא למימר דהלכה כרב ושמואל פירוש חבי למ"ד דלא פסקי דהלכה כרב ושמואל הכא כשאין בעיר ה הלכה כוותי : ומ"מ המרדכי וכת אם הוא בעיר כשילי"כו לא קאי אהך עובדא דאמר לקריבא וכו' אללא דריכא דרב ושמואל ג"כ קבעי וניחא ליה דמכסיף מאיתתי פי"ו דמקתמא ניחא לאיתתי בחת מקדשה ענמה שלא לדעת חביה :

מסקנת

עצמות יוסף
מסקנת פסק ההלכה

האיש מקדש

אח כשאינו רוצה וזה נראה פשוט לעד ויחמ' ראיתי בדברי הר"טכא שכת' לחוש ולהחמ' לומר דרב ושמואל אפי' כשתמא וראוי לחוש לדבריו כיון שהר"ף כתב דיש מי שפסק כשמואל וגם הר"טכא שהוא אחר רון פסק כן וכ"כ ה' רבי ירוחם כסס ר"ס דק"ל כרב ושמואל:

ואם המעות הם בעין ונתרצה האב לדעת ראביה כדעת הר"ף והוא ודאי מקודשת ובאינן בעין אינה מקודשת לדעת הר"ף ולא ראיתי מי שחלק חילוק זה בדברי הר"ף כלל הלכך נראה ראוי לחלק בין נתאכלו ללא נתאכלו והר"ף ז"ל כתב בהדיא דאפי' נתאכלו המעו חשש שמואל והוא מקודשת ולפ"ז אע"ג דק"ל כרכינא מ"מ היבא דנתרצה דק"ל לדידן והוא ספקא משום ספקא דפלוגת דרכואת ק"ל והוא ספק מקודש אפי' נתאכלו המעות:

וראיתי בדברי הר"טכא ז"ל שחלק בזה בין נערה לקטל דכתו קטנה בעין שיהיו בעין אבל בכתו נערה לא בעי' שיהיו בעין כ"כ על מומר דרב ושמואל ולא ראיתי מי שחילק בין נערה לקטנה כלל:

ואם צווח מעיקרא אע"ג דבבבוק נתרצה נראה שאין לחוש דאע"ג דהר"טכא ז"ל נוטה דעתו להחמיר וכמו שכתב קדם לנו בכיאוור דבריו ז"ל למע' מ"מ כתב הרב בן אלי יבא דרב ושמואל אב' לדידן דלא ק"ל כוותי' לא מהני רישויו כלל לא יש לחוש למי שפסק כוותיהו וכמו שכתבתי למע':

והרב בעל הטורים ז"ל כתב כסס הר"מ ז"ל דיקא בתם דלא ידעוין אם נתרצה וכו' אבל אם יתברר שנתרצה כששמעו היו קדושין משעת שמיעה וכו' ואפי' אם לא נתרצה מיד כששמ' וכו' הוכיח סיכו על תחילתו והו' קדוש' משעת שמיעה ואפי' נתאכלו המעות עכ"ל הנה מדבריו ז"ל נראה דדוקא משעת שמיעה הוא דחלו הקדושין אבל קודם לכן לא ולפי דבריו נלמוד שאם בא אחר וקדשה קודם ששמע האב נראה דחלו דרמיו לאו' לאשה הרי את מקודש' לי לאחר ל' יום דאם בא אחר וקדש' בת' ל' יום דמקודש' לשני' נראה מזהר"ף ז"ל הנה כח':

וראיתי סימן ו' תמה על דברי הר"מ ז"ל וישבן בהך דפרק האו' והוא כאמת דבר ברור וכבר כתב זה עזמו הרב מהר"ף קולון שרש ל' ומדברי הר"טכא והר"ף ז"ל נראה דאפילו נתאכלו המעו חיילי הקדושין למפרע ולפ"ז יש לחוש לעולם לקדושין הראשונים ונראה שאם בא אחר וקדשה צריכא גט משניהם: וכיון שכתב המרדכי כסס ר"ת דכשאינו האב בע"ז חייטיון להחמ' וגם המרדכי הודה נראה שיש לחוש לאותה סברא ל' להחמיר:

כא א אלל

אחר שכתבתי ביאור כל הדעות אחת לאחת אכתוב דרך קצרה הכלל היוצא מכלן להיות לטעפת בעיני הדיין וזה דהיבא שקדשה עגמה ואביה היה בעיר ונתקדש' שלא לדעתו לדעת הר"ף ז"ל אפי' נתרצ' האב אחר ששמע אינה מקודשת כלל ויש שפסקו כרב ושמואל דחייט' שמואל נתרצה האב ולא ראיתי בשום פוסק שחשש להך סברא ולא חלקו על הר"ף והרמ"ם ז"ל אלא במה שכתבו ז"ל שאפי' נתרצה לא הו"א מקודש' ולדעת שאר המ"ס אם נתרצה האב בפירוט אחר ששמע חייט' לקדשו וראוי לחוש ולהחמיר היבא שנתרצה בפירוט והוא מקודשת מפסק:

ואם שתק האב בעת ששמע ומיחה אה"כ נראה דלא הו"א מקודשת מפסק ואע"ג דכתב הר"ן דבשתק ולבבוק צווח חוטטין לקדושו היינו דוקא לדע' רב ושמואל דכ"ל דחושט' אבל לרבינא דלא ק"ל כוותי' דשמואל נראה שאם נתרצה בפ"י דוקא מהני רישויו וזה השתק ולבבוק נתרצה אבל שתק ולבבוק צווח לא מהני כלל:

גם מתוך תשובת המרדכי יש לדקדק זה שכת' על מעשה שאירע בקטנה שהלך אחיה וכו' וכשבא האב ושתק ד' אה' ימים ושבו הפגין האב לקהל וכו' עד ופסקו דינס רבינו ליקים וחתנו ראב"ן שאם היו הקדושין בעין כשבא האב ונתרצה ושתק חלו הקדושין מיד כששתק ואינה יכולה עוד לזאמן וכו' עכ"ל. לכאורה היה משמע דכשתיקה לחוד יהי מהניא דה"ק חלו הקדושין מיד כששתק אבל אחר העיון אין זה מן הדקדוק כלל שהרי כתב המרדכי בקמור' ז"ל ושלחו הדברי' לר"מ ולרשב"ם והודו לדבריהם ואמרו דהלכתא כעולא דאמר קטנה שנתקדשה שלא לדעת אחיה אפילו קיזאן אינה צריכא וזה שהוציאה מבית המקדש בקולי קולות אין באמן לומר נתרציתי אם לא יביא עדים שנתרצה קודם שהוציאה עכ"ל הנה עם שהאב שתק מעיקר ד' אה' ימים כתבו ז"ל דכיון דהוציאה אה"כ בקולי קולות אינו באמן לומר נתרציתי והוא הכך מ"ס רבי אליקים וראב"ן אלא ע"כ אית למ' למימר דמאז דקאמרו רבי' אליקים ורא"בן היינו שנתרצה לגמרי אחר ששתק קודם לכן דכיון דאיכ' גילוי דעת שנתרצה לגמרי גלי אדעת' דניח' ליה ושתיקתו הוי כריצו גמור ולכך כשמתה זה אח"כ לא מהני שתיקתו כלל:

ומש' רבי' אליקים וראב"ן ונתרצה ושתק הוא כאילו אמר ושתק ונתרצה ולכך מהני שתיקתו וכונתם להורות בדק' ההוא שהשגין לפני הקהל דלא מהני שתיקתו כיון שגילק דעתו

ולומר
מעמד
דעת
נראה
פסק
אליבא
ולשון
ה קני
במור
במיוון
אליבא
ה בחיי
נקדשה
לחרי'
במיוון
אין ואם
יכ גט
ר ומאי
דהא
ולמאי
ור ד
כ בעיר
דכו ז"ל
יר איכ'
פליגי:
א קימן
ומיוון
כשהוא
יה אין
דין ג"כ
דאפילו
ידיך כ
דך ס"ל
אל דכ"ל
ו בעיר
ש דבעי
ר איבא
וד דלא
עיר ה
א בעיר
קריבאי
חל ליה
תי כתי
הוא
הוא

אלא

שים לדקדק שכתב הרב מוהרש"ך
ז"לה כח א' סימן ו' מדכרי ר"ת הוא
דוקא בסדר אכל בלא שרף לא : ולי אין זה הכרח
דכיון דאמ' מלתיה על עולא ועולא איירי כולל בין
שרף בין לא שרף כפי הנראה דכתיב האי גוונא
איירי שמואל וק"ל : הילכך נראה דיש להחמיר
כשאין האב בעיר :

ורוקא

כד לא ידעין במחאתו כלל אלא
שים לנו ספק אם נתרצה אולא
אבל כל שעתק אביה עם אכתו איכא למספק חס
דקדק הריבם זל בטוב טעם ודעת כסימן קכ"ג מ
מדאמרין עד שיבא אביה וימחה ולא אמרין עד
ש ימחה אלמא אין המחא תלויה אלא בעת כגאנתו
אל אב לא כשתיקחו בעירו שם הלבך כל עוד שלא
בא אביה לא מהני שתיקתו והוא דקדוק ראוי שיע
זל :

ולרעת

ד"ת הכשאין האב בעיר חויש'
היה נרא' לומר שאם מת האב
תהיה מקודשת וראוי לחוש להחמיר :

ואם

קדשה עצמה כשאין אביה בעיר
וגדלה בזה כתב הרב מוהר"י קולין
זל והאר"י כדכ' להחמיר בראיות רבו למנות וכתב
דאיה בשם קמ"ג שכתב גבי קטנה שהלך אביה ל
למ"ה וכו' וחונק דילמא התם הוי טעמא ממש
דבעל וכו' ופני עלה ע"ש עוד הביא ראיה
והקמ"ק שכתב זל אך ר"י או' וכו' והרואה יר' דמנ'
לדחת ולומר דאיירי כבעל כדלעיל ויש לי עוד
תמיהות רבות על דבריו כמ"ש בשם הר"ף בפ"ג
והרואה יר' שאין נסחתינו שיה נכספתו זל שהוא
כתב בשם הר"ף שחשש לקברת ר"ח דהחמיר מ
מדאורייתא וק"ל : ותמיהתו על דבריו הר"מכס
זל הלל היא כתובה כס' הר"מכס כפירוש הר"מכס
זל בפרק ד' מהלכות אישות ויש בזה להאר"י הרבה
אבל כיון שהרב המוכר הסכים להחמיר ודכרי
ראויים אליו זל הכי נקטינן :

ואם

קידש האב את בנו הקטן ואחר כך
הגדיל בנו אין לחוש לקדושתו כלל
ולא חיישינן דילמא ארצוי ארצו אחר שהגדיל וה'
מוהר"י קולין הביא דעת מוה"ח בזה והוא דעת
יחיד ובעל טעמו ואין יישוב כאותו הדעת עם
הקניא הארכתו כביטולו בתשובת שאלה :

ב ההוא

בכרא וכו' רבא אמר חזקה
אין אדם טורח וכו' מכאן
למדנו שאם האב גילה דעתו שהיה רונה לקדשה
לפלו והלכה היא וקדשה עצמה דמקודשת ד
דמסתמא אמרין דודאי נתרצה דהא טעמ' דאבוי
אינו אלא גטעמא דאמרין שארית ישראל לא יעשו

עולה הא לאו הכי הויא ספק יקודשת כיון דגילה
דעתו ואפילו לעולא דאמר דלא חיישינן הכא כל
דחיישינן : וגם מטעם רבא דקאמר חזקה אין
אדם טורח וכו' לא הונרך הך טעמא דחזקה אין א'
אדם טורח וכו' ולו דאיכא מקודשת מני אלא
משום דהורה אביה לדודה הא לחו הכי פשטא
דלדעת רבא הויא מקודשת למי שרנה האב וגילה
דעתו ואם הרב בעל הטורים בא"ה סימן לז וקטנה
שקדשה עצמה למי שגילה האב וכו' והוא נלמד מ
משמעותנו עם שהרב מוהר"ק זל חשב שהם מדברי
הר"מ זל : ועוד כתב שם דהו קרושין כל זמן
שלא שדכה עם אחר וטרח וכו' והוא ממש סברת
רבא חזקה אין אדם טורח וכו' וכיחאורי לה'
כתבתי דיש לחלק בין כפת' והורה לגילה דעתו
שנתרנה בזה ואחר כך שדכה לאחר דכר דהיתה
חורה לדעת ואו לא חיישינן לקדושתו אפי לא טרח
ושים בזה להחמיר וכוה כתבתי ישוב לדכרי הרב
מוהר"ק זלה :

תוכפות

כיון היא וכו' לפי התוספות יש
לדקדק דהא רב אמר לעיל
דנריכא גט שמא נתרצה האב ואם איתא דאפילו
נתרצה האב כל שמתה אף על פי שנתרצה האב
מתחילה אין בכך כלום אם כן למה נריכא גט נהו
דנתרצה האב תעכב היא כן הקשה הרב מוהר"ך
ז"לה כח"א סימן ו' : ולי נראה דהתם איירי
שכחת היא לקיים קדושת' וכאן השמיענו דאפס לה
לעכב :

תוכפות

היה עובד וכו' אך ר"ת פסק
וכו' ואפ"ה ק"ל כדכ' וכו' :
וקשה דאם כן היכי מוכח דהלכה כרב דהא מואי
דפסקי' התם לא הוי כי אש מטעמא דרבי יוחנן
קאי כותיה : ונראה דהכי מוכחי דהא רב
מאיה טעם חש לדרכ אשי כיון שראה שרבי יוחנן
קאי כוותיה אלא ודאי דמשום חומרא בעלמא היא
דחש לה : טוב ראיתי להראש זל כתב
הכרח זה :

ורע

כ"הנך ממראות שייכי על פלוגתא
דרב ושמואל ומיהו היכא דקדשה
מדעת אביה ועמד ונשאת הכיאה הר"ף בהלכות
והר"ן זל בהלכות כתב הממרא השלישית הנאמרת
בגמרא והיא נתקדשה שלא לדעת ונשאת שלא
לדעת דאמר עולא נר' דכרי תלמיד דהיינו רבי
ירמיה וכתב פלוגתא בזה דאיכא מ"ד דק"ל כרב
הונא דהוה רביה דרבי ירמיה אבל הר"מכס נרא'
דק"ל בעולא דאמר נראין דכרי תלמיד וידוע
שהר"ן זל כתב הממרא האחרונה הנאמרת בגמרא
על זה והרג מוהר"ק זלה כטור א"ה סימן לז כתב
זל וכתב הר"אש ואפי' למאן דאמר אוכלת מודם

עצמות יוסף

האיש מקדש

איידי שגמר דיבורו וקאמר כו וכו וכו וכו קודם שנתן
 לה כלום ואחר כך נתן לה הכל וקמ"ן דאפי' הכי
 מצטרפות הפך משטר בטס ר"י דכת דפליג על
 דברי הר"מ בזה ואפילו לדעת הר"מ ליכא ש
 טוס חידוש באו כו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו
 התקדשי לי באלו וכיון דהיכא דאמ' לה התקדשי
 לי באלו מצטרפות ה' כו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו
 קודם כל דבר וכיון שכן לא הוה ליה למתני הך ח
 חלוקה כיון דתנא רישא התקדשי לי באלו וכו' :
פרטי בחלוק' כו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו
 להריב כבי דרישא ומציעתא ותנא
 בתרוייהו אס' יש בכלן משום דבעי פלוגי כמציעת'
 בין אוכלת למנחת כדמפרש ואזיל ע"כ : וקשה
 דזאת הקושיא קיימא למאי דתרוץ בגמרא הא מני
 ר' היא וכו' דא כיתקשה לן לערכינהו לתרי בני
 והשתא ליכא לתרוגי משום דבעי לפלוגי בין א'
 אוכלת למנחת דהיא תנא אחרינא הוא דהיינו
 רבי והוי כברייתא אחריתי וכו' דמשו' הק' חשיב
 ליה תנא חלוקה בפני ענמה לומר דכהן איכא
 פלוגתא בין ר' לרבנן :

אלא

לרב ושמא וכו' פי' דשמואל דמוקי
 לה ארישא לא הוי משום חרוטה
 וה"ה דמני לאיקומי אסיפא אלא משום דכ"ל זל
 דכלן מצטרפות לטוה פרוטה כיון דכ"ל דמשת ב
 בעלמא מתיה וכמ"ש התוספות למעלה : ויש
 לדקדק כשמעתין כיון דהך ברייתא א"א לא קומא
 בחלוקת התקדשי התקדשי דהא לא קתני ליה
 וע"כ מוקמינן לה אחיפא דכו וכו וכו ומאי עד שיהא
 באחת עד שיהא באחרונה קאמר כר' אמי אמי
 לא קאמר בגמרא תניא כוותיה דר' אמי כי היכי
 דק אמר תניא כוותיה דרבא ונראה דכיון דאיכ'
 למרחי בהך דהכא הא מני ר' היא וכו' משום הכי
 לא קאמר ת' כו וכו' :

אך

קשה דאם כן היכי קאמר ת' כ' דרבא
 דהא כל עיקר כחו דתניא כוותיה ד'
 דרבא הוי מרקיפ קמפליג בין אוכלת למנחת ולא
 רישא אבל השתא דאיכא למרחי דהוי ר' ואוכלת
 איצטרובא ליה לעולם אימא לך דכי היכי דחלוק'
 בוו וכו הוי במנחת דכותא חלוקת באלו הויא הכי
 וליכא טוס היכחא במלתיה דרבא ואפשר דכיון
 דאיכא חידוש טפי היכא דאמר באלו ואי הויא ב
 במנחת ה"ל למתני בהדיא והשתא מכח הכולל
 באמר דהוי בין אוכלת בין במנחת וכגמ' דקאמר
 ואילו רישא לא קמפליג קאמ' הכי משום דאית ליה
 הך הכרח פשט אבל אה' דבאלו הכי מני לאומרו
 וק"ל :

עור

נראה דאכתי איכא תניא כוותיה דר'
 פשוט מרקיפני התנא הך מלתיה דר'

גבי הך ברייתא דה"ל למתני כמקום אחר ולימא
 ליה לסתומי סברת ר' דלא כהלכתא והוא כתם
 ג"כ חלוקת כו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו
 אלא ע"כ אית לן למימר דכותא התנא היא וזאת ד'
 דכהן חלוקה דוקא הוא דמפליג בין אוכלת למנחת
 ולא ברישא ומת' טעמא לחד הוא דקתני ליה
 התנא והשתא אתי ספיר תניא כוותיה וכו' :

ולענין

הלכ' כל כרור שאם גמר דבריו
 ואמ' כו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו וכו
 לה ביד האשה אחת אחת והת' אוכלת ראשונה
 ראשונה אס' יש בכל אחד מהם ט"פ הויא מקודשת
 ואס' לאו אפילו אס' יש בכלן ט"פ הויא ספק מקודש'
 כיון דאיכא פ'ונתא דרבואתא על זה דהיינו ר'
 והר"מ עם ש"כא רה דברי רש"י גוסות לדברי ה'
 הר"מ :

והיכא

דאמר לה התקדשי לי באלו לא
 מכעיא אס' נתנס בידה כלן כא'
 ואכלתן דהויא ודאי מק דשת אלא אפילו נת' לה
 אחד ה' הויא מק דשת כיון דכבר אמר באלו' :

ואם

אמר לה התקדשי לי באלו ונתן לה
 א' א' וחורה בה באחרונה לא הויא
 מקודשת כיון שעדין לא הגיעו לידה מת ספי ר"ד
 והוא באמת דין כרור וכוון :

ויש

למקור היכא דאמר התקדשי לי כוון
 וכו וכו ואם לענין ספק ההלכה מ'
 מצטרפות כלן לטוה פרוטה או לא' ונראה
 שאם באנו לדון מאמר דעתנו היה ראוי לפסק
 בהך חלוק' שאפי' יש בכלן ט"פ לא תהיה מקודשת
 ודאי אלא בספק וטעמא דמלתא דכיון דקתם לן
 תנא כפ' שבושת הפקדון דלא כר' ואיכא פלוגת'
 בין רבי יהודה ור"מ בולא לך ולא לך וכו' דלחד ת'
 תנא כווא' הוי פריט וכלא וא' הוי כלל ולא דק ת'
 הוי אכפא היה מן הראוי לחש' להחמיר ולו' דכיון
 דלחד תנא היכא דאמר ולא לך היכא דאמר
 שבושת לכל אחד ואחד כמו בן באמר היכא דאמר
 כוון וכו הוי באילו אמר התקדשי ונח' ש'
 להחמיר ותהיה ספק מקודשת אבל הר"מ כ' זל
 בהלכות אישות פסק דדוקא היכא דאמר התקדשי
 התקדשי הוא דהוי כרשא אבל אמר כוון וכוון לא
 וכן פסק הטר' וטעמא דמלתא משום דבגמרא אמר'
 מאן תנא התקדשי התקדשי רש"י וכו' וסתם ליה
 למלתיה כר' אלא דקשי' ט' בא דכפר' ז' מהלכות
 שביעות כתב' שבושת' לך בידו לא לך ולא לך
 ולא לך חייב על כל אחד ואחד והס' באמת דברים
 כותרים והרב הגדול מהר"ק ז"לה בפרק ד' מיה'
 נדרים ובהלכות אישות נחשור בזה ועלה תירוצ'
 בירוש' הרב מוהר"ק ז"לה בהלכות נדרי דכיון

אמר

רכ המקדש במלוא וכו' פרש' אפי'
 שהיא בעין וטעמא דמלתא הויא
 מדנקט טעמא דלהוצאה נתנה משמע אפי' שהיא
 בעין איכא הך טעמא ועוד מדפריך לקמן מההיא
 ברייתא וקאמר ע"כ לא פליגי אלא דמ"ס נשתתיר
 וכו' אבל דכ"ע מקדש במלוא מקודשת והנה מני
 לתרין ולו דפלוגתייהו הוי אי בעין בעין או לא
 אבל אינה בעין כ"ע לא פליגי דלא הויא מקודשת
 לר"ה לכך הוצרך לומר דאפי' אינה בעין חאמ"ר כ:
נימא כתנאי ע"כ לא פליגי וכו' מאי לאו
 וכו' בלא מאי לאו נמי מני למפרך
 אלא טבא למעט הקושיא דאפי' תימא דבישנה
 בעין פליגי והויא פלוגתייהו אי מלוא להוצאה
 נתנה או לא דהך טעמא שייך אפי' במלוא שהיא
 בעין אכתי קשיא לרב וכ"ס אי מוקמת פלוגתייהו
 באינה בעין ואין לו דרב אתא לא שמו' דלא נימא
 דבאינה בעין פליגי אבל ישנה בעין תהיה מקודש'
 דודאי אין סברא לחלק בדבר ואפשר שבעבור זה
 אמר התלמוד מאי לאו וכו':

ואלא

הא דאמר ר' אלעזר וכו' אין לומר
 דר' אלעזר מוקי פלוגתייהו במלוא
 אי להוצאה נתנה או לא דלא יתבן זה כלל מבח
 הסיפא דקתני ושויין בימרי שזה קשה ואי מלוא
 להוצאה נתנה במאי קני:

הלכה ד

מתיבי

האומר לאשה וכו' והלכה וכו'
 מלשון והלכה וכו' יש לדקדק
 דטעמא משום דהלכה ומנחתו דכשעת הקדושין
 לא הית' יודעת כלל אבל אם בשעת קידושין כבר
 ידעה היא שהיתה הפקדון חסר וקדשה כו גמרה
 דעתה ומקדשה נכפה והויא מקודשת גמור לרבתי
 הכל אבל אכתי יש לדקדק למה תהיה מקודשת
 כיון שהאש' הואת הית' עולה על דעתה להתקדש
 בכל הפקדון וכמנא חסר השתא נמנא שלא נגמר
 דבזה כלל ולמה תהיה מקודשת: והר"א ז"ל פי'
 שמעתין שהאש' לא ידעה שיווי הפקדון כלל ועיק'
 ולכך גמרה דעתה שתתקדש אפילו כפרוט' שיש בו
ודאותי כהר"ט כאל זל סכת זל פי'
 משום דלישנא דפקדון שיש

לי בידך משמע כמה שיש מן הפקדון בידך בין רב
 למעט והיא נתרצה כדבר ומיירי דאמר אין דאילו
 בשתיקה לא קני דשתיקה דלאחר מתן מעית
 לאו כלום הוא ואפילו בשדיך אבל כיון שאמרה
 אין מקודשת ואיפה יכולה לומר סבורה הייתי ל
 להתקדש בכל הפקדון ולא בתרתיי כשזה פרוט'
 עכ"ה מדבריו זל נרא' שלא חילק חילוק הר"א

שבתם תנא בקדושין כרפוי שמעון ור"ל בר"ט
 בשבועות אמרין דראה ר' דברי ר"ט בקדושין
 ודברי רבי יהודה בשבועות:

אלא

דאכתי קשיא טובא ממאי דכתב
 נדרים למאי דכתב בהלכות שבועות
 דכנדרין כ"ד כתב זל אמ' שאיני נהנה לזה ולזה וכו'
 וכת' הרב מוהרי"ק ז"ל הך אמר שאיני נהל לזה ולזה
 הותר הראשון הותר בלן הותר האחרון האחרון
 הותר ובלן אקור' שאם נהנה לזה לזה לזה נריסין
 פתח לכל אחד ואחד כך היא הגירסא הנכונה ב
 בדברי רבי וכן מנאמי בס' מונה עכ"ל וכת' בסמוך
 שדעת הר"מ כס' בני התם:

וקשה

דהא בשבוע' כתב דולא לך ולא
 לך חייב על כל א' וא' ולדעת ה'
 מוהרי"ק ז"ל הך הוי ראו' לכת' הפך זה והיה ראוי
 לכתוב לא לך לא לך חייב על כל אחד ואחד:
 והקדמה ל' שהג"ה הנכונה בדברי הר"מ כס' זל היא
 הפך זה והיה ראוי שאיני נהנה לזה לזה הותר ה'
 הראשון הותרו בלן וכו' שאיני נהנה לזה ולזה ולזה
 נריסין פתח לכל אחד ואחד ומכנים כזה למאי ד
 דכותב בס' מהלכות שבועות:

אלא

האכתי יש לדקדק במאי דכת' כפ"ו
 מהלכות פקולי המקדש זל המחשב
 כ' וכו' או ביות למחר וכו' בחזן ה' הקדשן פקול
 ואינו פקול הרי' פסק דלא בר' דאמר פרטא הוי
 ותפיק לשון ראשון שא' קול זל דהמחשבה מעורבת
 אלא דתמיה לידלא הוה ליה למכתב וכיות ב' או
 דוכות כו' והוי פרטא כמו שכתב זל בשבועות
 וה' ל' למכתב ביות למחר ביות בחיזן לכך נראה
 יותר לחזוק ה' כה' שבועות ולגרוס לא לך לא
 לך לא לך חייב על כל א' וכו' ולפי מה שכתבתי
 בדברי הר"מ בס' נראה דאש' אמר התקדשי כו כו
 ג"כ כלל' הוי דהא לא חשיב פרטא אלא התקדשי
 התקדשי אבל מתוך דברי הר"ט כאל זל אינו נרא' כן
 שכתב ג' הגאונים כו ונשתנו ואכלתו כאל וא' מ'
 מדאוקימנא בסמוך בר' דכתב דלא נהירא דהא
 אוקמת' דלקמן דאוקימנא לדר' כר'ב ושמואל היא
 אבל בר' אמרי ברכין היא וכו' תמיה וכלל' הוי דכז'
 וכיות כואוין הוי כלל' ביות ביות הוי פרטא וכתב
 זל שהג"ה הראשון כלה כואוין כו וכו' ונשתנו וכו'
 ועוד כו ועוד כו והשתא אפשר לאוקימי כלל' ד
 דרכין או פרטא דר' כר'ב ושמואל וכך גיר' מורי"ה
 עכ"ל ולפי' זה יש להחמיר היכא דאמ' כו כו בלא
 גמ' ושאל אין בא' מה ש' של' תהי' ודאי מקודש'
 אלא כספק:

הלכה ג דף מו ודף מח

עצמות יוסף

ול כל עיקר כונתו לתרץ הקושיא שכתבתי והוא משום דקאמר התקדשי לי כפקדון שיש לי בידך אבל אם היה אומר התקדשי לי כפקדון לכד לא היתה מקודשת: ונראה שלח חילוק חילוק הר"ש ז"ל אבל הר"ש ז"ל נראה שמחלק גם כן ח חילוקו של הר"טכא שהרי כתב ז"ל וגם הוא אינו חייב להשלים כיון שלא הזכיר סכום כשע"הקדושוין יש לפרט דבריו שלא הזכיר סכום היינו בעבור שאמר התקדשי כפקדון שיש לי בידך משמע הן רב הן מעט אבל אם היה אומר התקדשי לי כפקדון שיש לי אין לך סכום גדול מזה:

ארתני

סיפא ובמלוה וכו': קשה לעולם דאיירי דלא קביל עלי' אחריות ונקט מלוה להודיעך כחודר"ש דאי היה או ר"ש דפקרון טקבל אחריו היו בלא קביל עליה אחריות הייתי טועה בדעתו דק"ל דמלוה אפילו ישנה בעין אינה מקודשת דמלוה להנאה נתנה להכי נקט מלוה משו ר"ש אבל ברהבן ליכא למטעי בדעתו כלל דהא כיון דכפקדון אפי' לא נשתייר מ"פ ק"ל דמקודשת ע"כ ק"ל דכל מה שחייב האדם היו כאילו המעות הם בעין:

כלל ונראה

דלא אמרין דנקט זה להודיעך כחו דבר פלוגתא' אלא דוקא היכא שהחידוש הוא באותו הדבר עצמו שחולקים עליו אב"ה הכא אינו כן שהמחלוק שחולק' שלת"ק אפי' לא נשתייר ולרבי שמעון אם נשתייר אין אי לא נשתייר לא אין שום חידוש בין מלוה לפקדון אלא דאנו אומרים דנקט הכי לאשמועינן חידוש אחר מבחיץ לדעת ר"ש וכן לא יעשה דנקט ת"ק במלתא מלתא דלא שייך במחלוקותם אלא כי היכי דלא נעשי בדברי האחר בדין אחר ככ"ל:

עור

קשה מאי פריך בפלוג' ולתני וכו' דהא בלא בדירה כקתם שלא קבל כלל אחריות אלא כקתמי דכפקדון היו סתמא לא קביל ובמלוה היו קתמו כפירושו:

כלל ונראה

דכלה בדירה שייך שיהיה במאי דמקט' דהיינו קבל גמור ולא קבל אחריות כלל אבל קתם ענין אחר הוא ואינו מעין הקושיא דפריך בגמרא ועוד דקתמא דמלוה היינו קבל גמור ולא היו זה בלא בדירה:

עור

קשה מאי פריך בפלוג' וכו' דהא שייך לתרץ ולומר נעשה פקדון באחריות במלוה ונראה דלא שייך לומר נעשה לא כשהדבר נשנוי יש בו חידוש יותר דאז שייך לו נעשה אותה החליק עם שאינו כ"כ עם אות השנויה אבל פקדון באחריות ומלוה דתרווייהו שייך אהרדוי ואין ביניהם חילוק כלל לא שייך לו נעשה כזה:

האיש מקדש

ואלא

הא דאמר רב הונא וכו' קשה דרב הונא יאמר לך דבמלו' פליגי אי מקודשת במלוה או לא קשה אמאי לא כריך לר' אמי דאמר ככ"מ פ' השואל דאפי' לא נקע בו קנאו נימא כתבאי אמרה לטמעת' ולא מני לדחוק ולו דבמלוה פליגי אי מקדש במלו' מקודשת או לא דהא ר' אמי פ"ל דהמקדש במלוה אינה מקודשת דקאמר ש"מ מדר' אמי תלת וכו' ונראה דר' אמי דאמר דבמלוה פליגי בדמעיקרא ואיזו לא קאמ' הך דינא כי היכי דלקסי ליה נימא כתבאי ולא אתא כי אם לט' המסכה דהיתה אוכלת אהייא וכו' ופרש' א"מ פ"א ופ"ל כתנא דמתנ' אבל רב דאוקח' ארישא וממרא דמקדש במלוה אמרה כאפי' בפ"א לכך פריך ליה בגמרא לימא כתנאי ורב הונא הוא תלמידו של רב אין ראוי שיחלוק על רבו ואם לא מוקי פלוגתני' דהני תנאי במקדש במלוה אין לו לרב הונא פלוגתא עליו ולא אשכח שום פלוגת' אחריתי אלא דפליגי במלוה כרסות בעלים לחורה לכך פריך לימא כתבאי וכו':

ועור

נראה לר"ש דא"א כלל דאי פליגי בלא נאה ניתנה ואפילו הכי קאמ' ר"ש דמקודשת מ"מ רב הונא אתי כתנאי דהא לר"ש היא מקודשת ואפשר דטעמא הוי דכיון דלאו ל להנאה ניתנה הוי כאילו לעולם היא בעין ובמה שגשתייר הווא מקודשת ודוחק:

עור

קשה אמאי לא קמטני אקושיא קמייתא דפריך אליבא דרב נימא כתנאי המקדש במלוה אינה מקודשת וי"א מקודש' וכו' דפליגי כרסו בעלי לחורה כגון שלא הניאה כלל ודמי לפלוגתיהו דהכ"א ונראה דא"כ אמאי קאמר ושון וכו' דאי מלוה בעין לרבנן אינה מקודשת דהי כאילו ניתנה להנאה אמאי במכר קנה: ולהכי גס כן לא מוקי לה במלוה דאחרים דהייא פלוגתא לקמן דא"כ אמאי שוים כמכר וק"ל כתנאי התקדש לי כש"ח וכו' האו ש"ח ה"ד אי לימא ש"ח דאחרים היינו מלוה כיד אחרים: קשה נימא דמלוה כיד אחרים דקאמר היינו אפילו היתה המלוה כ בעין כיד אחרי וטעמא דר"מ דאמר מקודשת הוא דכיון דהיתה בעין אפשר לו לחזור מהם ולהכי מקודשת וטעמא דרבנן הוא משום דלא אפי' בחורה וחלוקות הברייתא הם לא זו אף זו: ונראה דלא שייך אפ"ש בחורה או לא אפשר אלא דוקא באשה דכיון דהמעו' ביה האשה כיון דאפי' בחורה הוי כאילו נתנה כיד האשה אבל היכא שהמלוה כיד אחרי אף על גב דהיא בעין האפ"ש לן בחורה מ"מ כיון דמקדשה במלוה שהיא כיד אחרים ולא

הלכה כר' דלעולם דהלכה כר' ומאי דלא קאמר
דכ"ע אית להו כר' משום דק"ל לתלמודא דלר' אין
נריך אפי' אמירה בכה וכמסירת השטר סגי אבל
לרבנן דלא סגי מסירה ונריך ג"כ שיכתוב משו"ה
בעינן שיכתוב ג"כ כעבודו שוב ראיתי בדברי התוס'
בכ"כ דף ע"ו דקדקו גם כן זה להוכיח דהלכה
כר' ע"ט:

תוספות

כיקאמר רבובו וכמכת'
דעת קמפלגי וכדקאמ' לעיל
וכו' פי' דבכמכא דעתא ואינה חושבת אס יחזור
וימחול ומ"ס לא קמכא דעת' דחושש שמוא ימחול
אותו ללוה וק"ל:

נימא

כתנאי וכו' האי ש"ח ה"ד וכו' חילומ'
וכו' קשיא דר"מ אר"מ: קשה
נומא דר"מ דקאמר לעיל מקודש' הו' מטעם דאמ'
לה התקדש' לי בש"ח דכיון דהזכיר לה חוב סמכא
דעת' להתקדש באותו חוב ומטע' זה הו' מקודשת
אבל הכא חיירי דאמר לה התקדש' לי כשטר ולא
הזכיר חוב כלל וכהא פליגי דר"מ קבר דאינה מ'
מקודשת משום דדעתה של אשה אינה להתקדש
עצמה כמייר וגם לא בחוב שהרי לא הזכיר לה חוב
כלל ורבי אליעזר אומר מקודשת דודאי קומכת
אחוב של שטר וחכמים אומרים דכיון שלא הזכיר
אלא השטר דעת' למייר אס יש בו שיה פרטת' מ'
מקודשת וכו':

תוספות

ורבנן מכפקא וכו' כונתם ז'
ברורה דלהכי מחקו הנירס'
מטעמא דבגמרא קאמר כרבנן מספקא וכו'
משמע דהו' ספק והס אמרו דלא הו' מקודשת
כלל להכי לא גרים דאס לאו וכו' ודרדקי דכי רב
ידע' זה:

ותמהתי

ממהרי" אדרב"י זלזה סימן י'
הנרך לכתוב דרך דחוק ב'
בדברי התוספות בדבר אין צורך בו:

בתר

דבעיא הדר פשטא וכו' לכאורה
נראה לדקדק דבתר דילפינן שטר
מהקשא דוינאה והית' אמאי לא ילפינן כל ההויות
דנקיש אהדדי ונאמר דמה לשטר לשמה אף כסף
וכו' ונראה דהסברא מחייבת שלא יצטרך
לשמה ושעמא דשטר הו' משום דשטר גופיה לא
ילפינן באשה אלא מנט להכי ילפונן כלה מלתא
בגט כנר' וכן נראה מדקדוק רש"י לעיל דף ט'
זהרן ברוס פ"ק דקדושין כתב טעם בכסף דלא
בעי' לשמה:

נימא

כהמי תנאי וכו' יש לדקדק שאמ'
הכא דתפיס בידים הסי' והכומ'
ואף על גב שלא באו לידו כתורת משכון נומא
דכהכי פליגי הני תנאי למר הו' דינו כמקדש ב'
דחלו:

חזר מאותה מלוה הו' מלוה ולא שאני לן בין הו'
בעין לאינה בעין היכא שמקדשה במלוה שהיא ב'
ביד אחרים:

היננו

מלוה ביד אחרים וכו' קשה נומא
דפרושי קמפרט שטר חוב דלא הו'
ש"ח דידה אלא שהיה לו מלוה ביד אחרים וכו'
דהכא לא מני למימר הכי דא"כ ה"לל אחרים ה'
התקדש' לי כשטרי חוב ומפ' דהיינו שיש לנמלוה
ביד אחרים או ה"לל שהיה לו מלוה ביד אחר
ומפרט ה"ח שהזכיר למעלה להכי לא קאמר פ'
פרושי קמפרט עם שכאמת' אין צריך לזה דהכא
נראה לו דותק ודוקא לעיל דליכא טמיה אחריתי
קמטני הכי וק"ל:

אלא

כשטר חוב דידה: יש להקשות
אמאי לא מוקי כשהמלו' היא בעין
ופליגי במאי דפליגי מעיקרא דפליגי אי מלוה
פרטת בעלים לחורה וכו' וליכא למימר דאס כן
הא פליגי בה אדא וימכא דהא השתא כדקאמר
דפליגי כשטר חוב דידה וכו' עכ' פלוגתא דלעיל
לא הו' כרשות בעלים לחורה: אלא פלוגתייהו
הו' אפילו אינה בעין ולא קשיא לן תרתי למה לי
ולתך דכריך דקמפלגי אי מלוה להנאה נתנה
גריך למה דטעמא דר"מ דאמר מקודשת היינו ד'
דוקא כיש בה שיה פרטת' בעין דאס לא כן למה
תהיה מקודשת לר"מ:
נריך שיהיה בעין לר"מ והו' מקודשת ולעיל ד'
דהינך ר"מ ש"פ כשתייר וכו' היינו משום שנכח ולא
נהנה ממנה כלל ולהכי נריך בה שתהנה מפניה
פרטת' לפחות:

במלוה

כשטר במאי פליגי הך קשיא
על דברי הכרית' כפני עמיה
קיימא ולא במסכה קושיא זו מנר' התירוח דהא מ'
מעיקרא נמי כשאמ' אלא כש"ח דאחרים נמי קשה
במלוה כשטר במאי פליגי וכו' ובמ"ס התוסכו בד"ה
לעולם ש"ח וכו' וכו' לכאורה היה נראה
מקושייתם גם כן קיימא אמאי דפריך מעיקרא א'
חילומא כש"ח דאחרים וכו' דמשמ' דאי חיירי כש"ח
דאחרים ניחא וקשה דמאי שאל' ונראה דא"כ
אלא ר"ה בעה"ג לתקן הכרית' מעיקרא:

והרשה

עליהם פרט' כתב הרשאה ע'
עליהם באמת שהרשאה על מלוה
לפ' כפי הקצות רוב הכופקים אינה מדינא דגמ'
אלא מתקנת הגאונים ז' וגם לפי המקרא דמוקי
שהקנה לה במעמד שלשתן ק' דא"כ אין צריך
הרשאה כיון דבמעמד שלשתן הקנה לה והר"ט כאל'
נתב' זה שלשתן עליהם: ומה מאד מתקול' לדבריו
ז' שהם כפי המקנה:

תוספות

דכ"ע וכו' יש להוכיח וכו'
וקשה ליהיכי מוכח דאין

עצמות יוסף

כמלוא שיש לו עלה ומחוי' לו המשכון והוא מקודש' וחכמים או דאינה מקודשת כיון דלאו כתורת מ משכון אתא ליד'. ונראה דהוא דוחק לחוקמי פלוגתא בהכי והדברים כדורים דכהא לא הוו פליגי תנאי:

הלכה ד

ולענין

הלכ' אחר שכתבתי כל הסוגיא אבאר קיצורו הדינים בדרך קצרה שהמקדש במלוה אינה מקודשת אפי' היא בעין ואפי' לא התחילה האשה להזניח כלל דכיון דמוקי פלוגתייהו בתנאי דהאו' לאשה התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך וכו' דגרסי' כבריייתא ובמלוה אעפי' שנשתייר ש"פ מקודשת ופליגי במלוה ברשות בעלי' לחזרה ואפי' אמרי רבנן דאינה מקודשת אפי' שלא הוציאה אותן כלל ונגבחו מומנה ונשתייר ש"פ וה"ה לא נגבחו והיה הכל בעין חד טעמא הוי ונראה לי דה"ה במכר אפי' היתה כל המלוה בעין לא קנה כהלואה מקרי ולהכי לא מוקי לה בגמר פלוגתייהו דתנאי דלעז' במלוה דרשו בעלי' לחזרה כן לר' מטמעתין זולת מה שיש בזה לדעת הרמ"ם ז"ל כפי פירושו שהוא ז"ל מפ' בההיא דיש דמי' שהם בחליפין וכבר באו הביאור ברוב ענין במקומו: **וכשמקדשה** במלוה שיש לו עליה שטר דאינה מקודשת

אם החזיר לה השטר יש ספק בדבר הר"ן ז"ל כתב דיש מי שאו' שאם החזיר לה השטר בשעת קדושתו ויש כנייר ש"פ מקודש דה"ל במקדש במלוה ופרוטה וכו' והוכיח זה מן הגמ' ע"ש:

ובאמת

שדבריו תמוהים שהוא כתב בהמוך על המקדש במלוה של אחר' ז"ל אעפי' שהקנהו לה בכתיב ומקירה אינה מקודשת דלא כמכא דעתא כיון דיכול למחול לא כמכא דעתא וליכא למימר בהא שמיין את הכנייר משום דנייר של לזה הוא כדתנן שהלוה נותן שכר אזי מחיל ליה ע"כ מהדרא ליה ניהל' בניירא ע"כ וכיון שדעתו ז"ל שהנייר הוא של לזה א"כ במלוה יודה בשטר אפי' שיחזר השטר בידה למה תהיה מקודשת דהא הכנייר הוי שלה ומקדש כממון שלה: **וההכרח** שכתב הר"ן ז"ל שחזיר השטר ללוה מדתנן שהלוה נותן שכר אינו הכרח דנהי דנותן השכר מטעם שכל הנאה שלו אבל לא יספיק טעם זה לשלא יהיה למלוה זכות בשטר:

ועוד

כדהוה מוקי פלוגתייהו דהני תנאי דהתקדשי לי בשטר דאו' חכמים דשמיין את הכנייר והוה בעי לחוקמי במלוה דידה

דאינו מקדש

ורחי דא"כ קשי' דר"מ אר"מ ולא קשיא ליה דא"כ מ"ט דרבנן דאמרי דשמיין את הכנייר דלמה שמיין כיון דהוי הכנייר שלה:

והרב

המגיד ז"ל ב"כ כתב שיש מי שכתב שאם היתה מלוה בשטר והחזיר לה השטר בשעת קדושתו ויש כנייר ש"פ ה"ז מקודש' דהוי כמקדש במלוה ופרוטה וכן הוא דעת הר"מ ז"ל והר"ם ז"ל והסכים שהרמ"ם כן אין דעתו כן שאם היה דעתו כן כשהזכיר דין המשכון ה"ל להזכיר זה עכ"ל:

וגם

הרמ"ה ז"ל נראה דק"ל דאינה מקודש' ה"כא דכריו הטור בא"ה ס"י כ"ח ז"ל היה לו מלוה אזלה אפי' בשטר וכי ואפי' החזיר לה השטר כתב הר"מ שהיא אינה מקודש' ואפי' יש בו ש"פ כיון דלא אדכרא בעידן קדושתו לקדושי ביה כתנא כמקדש במלוה לחוד' דמי ע"כ וידוע שמש"ה ה"ה הוא ככה"ג דלא אדכר שטר דהא דכותא כתב הרמ"ם במקדש במלוה והחזיר לה המשכון וכו' אלמא במלוה קדשה לא כמשכון ג"כ ועלה הוא דכתב הכרת' יא: ומיהו אם אמר לה התקדשי לי בשטר חובה ונתנו לה כתב הרמ"ה ז"ל דשמיין את הכנייר אם יש בו ש"פ מקודשת ונראה דאין מי שיחלוק על דברי הר"מ ז"ל בזה שהרי רבנים אלן לא דכרו אלא במקדשה בחוב וא"כ מחזיר לה השטר כ"ל:

ותמהתי

מה הגדול מוהר"ק ז"ל שה כתב על דברי הר"מ ראו' מפ' האיש מקד' וכת' הר"ן שיש מי שאו' כן וגם ה"ה כפ"ה וכו' דהא לא שייכי דברי הר"ן וה"ה לדברי הר"מ ז"ל ודברי אותן שאו' כן חולקים על דברי הר"מ למו' שידקדק העין האמיתי כ בדבריהם ז"ל ואפ' שנס' כונת' היא שכתב ה"ה היא שאמר לה התקדשי לי בשטר תדע לך שהרי הר"ן הוציא אותו מכרייתא דקתני התקדשי בשטר והוה בליק דעת' למו' דבמקד' במלו' פליגי וקאמרי רבנן דשמיין את הכנייר והתם לא קאמ' התקדשי לי במלו' אלא התקדשי לי בשטר לחוד קאמ' א"כ לעול' שאם לא היה או' שט' לא הוה מהני ולא מידי וכדע' הר"מ ז"ל והר"ם כדיון המשכון שכתב שהיא מקודשת לא דאיתי שהזכיר כי אם התקדשי לי במלוה ואפשר דמשכון שאנין דכיון דתפיס ליה ביד' אין גורן להזכיר לה ולא מידי:

ולענין

הלכה אם קדשה במלוה שיש לו עליה זא"כ החז' לה השטר הוה ספק מקודשת אפילו יש כנייר ש"פ אבל אם אמר בשעת קדושתו התקדשי בשטר חוב שיש לי וכו' הוה ודאי מקודשת לעד כמ"ס הר"מ ז"ל וכ"כ מה שכתבתי שגם לדעת ה"ה הוה כאומר התקדש בשטר

עצמות יוסף

האיש מקדש פה

בשטר והרמ"ם לא כתב כן ואפשר שדעתו ל
לספק בזה :

ואם

קדשה כמנה וכמנה חסר דינר מוקי
אוקמתא כגמ' דפליגי תכאי בהכי
ולענין הדין הייא ספק מקודשת מה היא דבת הר"ן
בפ"ק דהר"ף לא חילק וכתב הרמ"ן מסתברא
דהלכה כיהא והרא"ב פוסק כת"ק ע"ש :

וכן

הא היה לו מלוה ביד אחרים והקנה
לה אפי' ככתיב ומקירה אינה מקודש'
וכפי מה שכתבתי למע' יש להחמיר אם מחויר לה
השטר ויש ש"פ אי תפסי בה קדושין משום דמי
הנייר ואם קדשה כפקדון שיש לו בידה וישנו בעין
היחא מקודשת בלי ספק ואם נגנב או נאבד בזה יש
לחלק חילוקי' כפיו מה שדקדקתי למעלה מדברי
הפוסקי' והוא שאם היא היתה יודעת הפקדון מה
היה שיה' וכשקדשה כפקדון שיש בידה הלכה היא
ומנחתו שנגנב אינה מקודשת כיון דלא סמכ' דעת'
להתקדש אלא ככל הפקדון שהיה סוה אכל אם
ידעה מהגניבה קודם שתתקדש כו' ודאי על מה
שנשתייר ממנו סמכא דעתא :

ואם

לא ידעה שיוויוקדשה כתב הר"ש
דהיחא מקודש' דאפי' על מה שנשתיי'
כו' כיון דאיכא ש"פ סמכא דעתא :

ומדברי

הר"טכא יש עו' לחלק דטעמ'
דהיחא מקודש' היא משום דא"ל
התקדשי' לי כפקדון שיש לי בידך נראה מלשון
שיש לי בידך הן רכב הן מעט וככך בתרצה היא
ומיירי דאמרה אין דאילו בשתיקה לא סגי ואפילו
בשד"ך וכיון דאמרה אין אינה יכולה לומר סכורה
הייתי להתקדש ככל הפקדון וכו' ע"כ מדבריו ז"ל
נראה דאפי' יודעה היא שיעור הפקדון אפי' היא
מקודש' ולענין הדין נר' דפליגי הר"טכא והר"ש
כו' ויש להחמיר ותהיה בספק מקודשת :

ואם

קדשה כמלוה שיש לו עליה משכון
וקדשה בו ולא החויר לה האמכ'ן
יש להחמיר בה :

וכתב

הר"מה דוק דמט' לידו דמקדש
אף על גב דמדרי' מני למתפשי'
אזווי דכל כמה דלא גלי אדעת' דנקט' ליה בתור'
משכון אינה מקודשת עכ"ל מלשון זה משמע דאף
על גב דמיעקרא לא מטא לידו' כתורת משכון מ"מ
אי אחר כך גלי דעת' דבעי' למתפסיה כעשכון
היו כשלו :

ומדברי

הר"טכא ז"ל נראה לדקדק דלא
הי' משכון אלא כ"כ כאלו לידו מ
מעיקר' כתורת משכון שכן כתב ז"ל דטעמ' דמקדש
כמשכון מקודש' היינו משום דדעתא אמשכון ואיהו
קרי' ליה למשכון מדר' ינחא וכי אמרו' הכי כמשכון

דאחי לידו ברשות ליה כשעת מלואתו א"ל שלא
כשעת הלואה משכון דאתא לידו מעיקרא כתורת
משכון אכל האי דלא אתא לידו כתורת משכון אלא
דאיהו תפיס ליה מנפשי' לא קני ליה עכ"ל מלשון
זה נר' לר"ן דאפי' תפיס ליה אאגרי' א"כ לא מהכי :
וכיון שיש ספק בלשונות הפוסקים נראה'
דאין ראוי להקל היבא דתפיס ליה
אאגריה א"כ וכדע' הרמ"ה ז"ל כפיו מה שדקדקתי
בלשונו ז"ל ואין ספק שדברי הר"מה הם מהך סוגי'
וכמ"ש הר"ן ז"ל :

ורבו

של רבינו ירוחם כתב בזה סכרוא
אחרת ז"ל כי נראה לו לכ"ע שאם
עשה לה ככר שירים וכומים ואחר כך קדש' בשכרו
דהוי' כמקדש כמלוה שיש לו עליה משכון ולא דמי
לעשה לי שירים וכומי' ואחר כך קדשה בשכרו דהוי'
מקודשת דכיון דתפיס אותה בשכרו הוי' כמקדש
כמלוה שיש עליה משכון ולא דמי לעשה לי שירים
וכומי' ואקדש' אפי' לך דהתם לא תפיס להו' אאגריה
עכ"ל : ולבאורה נראה לדקדק מדבריו אפי'
לא כאלו לידו כתורת משכון : וכיאוור דבריו ז"ל
נראה שז"ע להבינם הארכתי בפ"י לא"ה :

ועוד

יש להאריך בזה בדיון שמעתין אם
אומן קונה בשבח בלי או לא כי
באמת דברי הפוסקים בזה ז"ע הרונה לעמוד
בדברים על כוריו ועיין כמה שכתבתי בספר
משא מלך דחלק' שער' כ' משפ"כ דין ז"א :
ואם קדש' בשטר אירובין ואין עליו עדו' ויש בנייד
שזה פרוטה גריכא גט דרכבן אין צורך לאורך :

הלכה א דף טח

מתניתין

התקדשי' לי בדינר זה של
כסף וכו' תנא חדא וכו' כפי
נכתתו הוי' סדר הגמרא שפיר דמאני' הא כמיוס
הא כחמרא הא כניפרא והוי' מלמטה למעל' אכל
ר"ת גריב הכי תני חדא כו' וכמה שכתוב ותניא א
אידך כו' ולא במה שכתוב ותני' אידך כמה שכתוב
ולא כו' והשתא קמט' לרש"י ומתרג' יפה וזאת היא
ג"ה הר"ן י"ה ז"ל :

פיסקא

ולית ליה לר"ש וכו' : קשה
דמאי קושיא היא וזאת דמאי
דאמר ר"ש דהיחא מקודשת הוי' משום חומרא ד'
דאשת איש דהא דבוותה קאמר אמתיותין דלקטון
על זבת שאני כהן וכו' וקאמר רב יוסף על מתניתין
דכסבו הייתי שהיא כהנת וכו' וקאמר דילמ' לחומר'
וכו' הרי לך דעם היוות אמת דקתני בהדיא מ
מקודשת קאמר דלחומרא קאמי' והיו קדושי אחר'
תופסין בה' ודכוותא נומא הכא בדברי ר"ש ולא
נריכיס עוד לדחוקי' נפשין כהנך דחוקי' : ונרא'
כ"כ א דכשלמא

על כל ג' ענין כג' ע' עש"ב י"ב עש"ב י"ב

*דא"כ
ה שמיך
שכתב
והחזיר
מקודש'
הרמ"ן
כן שאם
להזכיר
מקודש'
כ"ה ז"ל
חזיר לה
ש בו ש"פ
זושי ביה
וע שמש
תא כתב
כו' וכו'
גלה הוא
נקדשי' לי
ל דמיון
דאין מי
כניס אליו
וחזיר לה
ק ז"ל ה
מה רא'
אין ונש
ז"ן וה'
לקים על
תי כ
ה"ה היא
דרי הדין
שטר והיה
מרי רבנ'
לי במלו'
ל שאם לא
יע הר"מה
קודשת לא
וה ואפשר
אין כורך
מל ה שיש
לה הטו'
פ אכל א'
זכ שיש
וה ז"ל וכי
ר התקדש'
ער*

עצמות יוסף

דכסלמ התם כיון דקתני בהדיא כמתניתין כסכוד
הייתי וכו' כיון דאמרינן דדברים שכלב אינו דברי
הכרח לומר דמקודשת דקתני הו' מסיס ספק
אכל הכא במקודשת דנקט ר"ם למלתיה ליכא שום
גילוי כלל בדבריו.

עוד

ק דמאי פריך מה היא דחלא וחמרא
דהתם גילה לוקח דעשו שרונ' כחלא
אזובחמרא ולכך יכול לחזור בו אכל הכא לא גלת'
כלל מה היתה ראשונה וכיון שכן מכלל שחם הטעה
לשכח לא תהיה מק דמח כיון דליכא גילוי דעתה
שאזנה אכפה כוהב דאמרו דעת הוא דניחא לה
כדהבא יחר ואפי' אוקמי' כגון שגריכא להשלים
אכס ט ט ט כהק עדין ים לחלק חילוק זה:

עוד

קשה לימא דר"ם לא פליג כי אם
אחלוקת עמי ונמצא עשיר דהשתא
ליכא למיירא איכא דניחא לה בעני דודאי בעשיר
דניחא לה טפי ונראה דודאי ר"ם אכלה
מלתא פליג דהא לקמן קדוין לא שאנו שא בשבא
לומין אכל בשבא יוסקין לא מדפליג הכא ולא
אמתניתין דלקמן ואט ר"ם לא קפליג כי אם
אחלוקת עמי ונמצא עשיר היה ליה לתנא למתני
שאר חלוקת דלא פליג ר"ם כהו גני הנן דהוו
שכח יוסקין דלא פליג ר"ם כהני וכו' :

תוספות

איכא דניחא לה בכספא פ'י
וכו טעם פ"י הוא משום דלא
יתכן דניחא ליה בכספא ולא ברהבא חס לא
שגריכא כהק להשלים תכשיטה :

אך

קשה דבעה נראה טעמה מערכה
על הדרוש דמוקי הך אוקמתא כדי
להקשו לר"ם דאנא אמינ' דלא חיירי כהפי ומטוה
פליג ר"ם ואפשר שחם התוספות כגון שגריכא לא
הו' אוקמתא חלא הך דאפשר דניחא לה בכספא
כגון חס צריכא אף ה' דהא לא דמי לחלא וחמרא
דהתם ודאי שהלוקח והמוכר תרנויהו בנחי בחלא
דוקא הו' בחמרא דוקא : ונראה דע"כ חיירי
בהכי לדעת התוספות דאי לא מייהי כהני לא יתכן
לדעת רבנן שלא תהיה מקודש כיון שהטעה לשכח
קשה דהא במחלוקת עמי ונמצא עשיר

אך

דליכא הך טעמא דאפילו הכי פליגי
דכנן עלה חלא ע"כ טעמא דרבנן אינו חלא משום
דאפשרתו וכו' : ואפשר דעמי ונמצא עשיר דמי
לשבח יוסקין ומטעמא דמסאנא דרב מכרעמי
אכל קשה דכל הכרח הגמרא הוא מדפליג ברישא
וכו ולפ' ראיה היתה חלוקה זאת להיותה קבועה
כמתניתין דלקמן ונראה להכנת התוספות
דהתם כ' כגון שגריכא והקשו דלמא מתניתין חיירי

דאיש מקדש

כדינר זהב ולא בחתיכת כסף ומשום הכי פליג
ר"ם דהשתא לא סייד' למומר כגון שגריכ' כהק וכו'
תירצו באמרם ומיהו היכא דהטעה האשה במזון
אינו מחלק ר"ם ויכול להתיר הכסף מהדינ' להטלי
תכשיטה ולא שאכי לן כין דינר לחתיכת כסף וזש
לא פליג כלו' לא הכל ג' כהא וק"ל : הו' כמי' ים
לומר דה' ק שהם תירצו כגון שגריכא וכו' ועדין לא
נח דעתם בזה דהיתכן שמדינר זהב לא תקח כ'
כהק להטלי תכשיטה דהא לא דמי לחלא וחמרא
לכך פ'י שאם הטעה האשה כמזון פ'י שטעה יותר
מעית הזהב מהכסף לא פליג ר"ם בת' דחפילו
ת'ק מודה דמוקודשת ופירושא דמתניתין הכי הו'
כדינר של כסף פ'י שיעור גדול מכסף שזה דינר
זהב ולפי השווין כך הוא דינר כהק כדינר של זהב
ואין הפ' דינר קטן יהיה מכסף דינר כדינר של
זהב קטן כמוהו והשתא קאמר שפיר איכא דניחא
ליה וכו' ומ"ם לא פליג ר"ם רחוי היה שיאמר
לא פליגות' ק כהכי אכל הכי הוא זאת דלא פליג
ר"ם ברכנן דהא רבנן לא חיירו כהכי :

וסכור

הייתי לומר שבעה ג' מעוקרא
הה"ס ד' דחיירי שאמר הוא לשלוחה
לא וקביל לי קדוין מפ שאמר לי התקדש לי כ'
כדינר של כהק וכו' כדלקמן דהשתא איכא סברא
רבה לרבנן ולכך פריך לר"ם הכא נמי איכא דניח'
לה וכו' ומשני ליה הטעם דמראה מקום הוא לוולא
יותר ואפס שזאת היתה ככת התוספות בחו' ומיהו
וכו כלו' דמעיקרא נמי הוה סלי' ד' דעתן דרוא'
ע'י שלוחה קאמר ולא על ידה דכיהו גופא ליכא
שום פלוגתא טוב כתייבשתי בדכר ומצאתי בדרכ'
זה קוסיית והיית והראשון עיקר :

ולענין

הככה אם אמר לאשה התקדש
לי בדינ' של כהק ונמצא של זהב
שיש הפרש גדול בין זה לזה לדעת רבנן אינה מ'
מקודש כלל ואם נחוש לפ'י שכתבתי בדברי התוס'
דהיכא דהטעת' הוא מפרסם לא פליגי ומורו
רבנן דהויא מקודשת ים להחמיר אכל אין דעתי
נטה כלל לזה דמאי שנא מעמי ונמצא עשיר דאפי'
הכי ס' לרבנן דאינה מקודשת כלל הילכך אינה
מקודשת כלל :

ואם

האיש אמר לשלוחו צאי וקדש לי חס והלויני
דינ' של כהק והלוינו של זהב גם כן
אינה מקודשת ואף על גב דהך אוקמתא חידחי'
בגמרא לא חידחי' חלא כעבור שלשון האשנה אינו
סובלתו ומתוך לשון תפי' ר"ד נראה דיש לספק
בזה ובלשון נראה דיש טעות ס' פר שכתב וכוה ראו'
סיחלוק ונריך לומר שלא יחלוקי והמעין יתקן :

אמר

אכ"י וכו' רבי אלעזר דתנן וכו'
ים לדקדק כיון דרכי שמעון ורכי
אלעזר

עצמות יוסף

האיש מקדש פו

וגסות
לככל לא נחית מלשון זה נראה שמודה דנחית לעיל אלא דכריך מילא נחית נמו בככל ומן הפסוק נראה כהכל ירד לככל וכמו שהוכיח הרמב"ם ז"ל שהאופה יח קבין והוא ליה למפרך והא כל גסות דככל ירד:

הלכה יא דף מט ונ

מתניתין
על מנת שאני כהן וכו' כן כרך וכו' ככר כתבתי למעלה דלר"ש חזי הכא טעמי משום שבה יוחסין דלא דמי יחסות דכן כרך ליחסותה דכן עיר ועיניו הרואות ורש"י ז"ל תפס הפירוש לענין ממון לדעת רבנן אבל בחלוקת שביתו קרוב למרחץ לכאורה היה נראה שהוא ענין ממון ולע"ז לא מיייתי הכרח לר"ש אלא משפחה מגדולת: ונראה דהכא נמי משום יחס נגעו בה שמי שביתו קרוב למרחץ אין אשתו הולכת למרחץ כי חרפה היא מאד.

גמרא

ההוא גברא דזבין וכו' רוב המפ' פי דאירי שגילה דעתו קודם שהיה רוצ' לעלות והדברי מוכיחים שאין אר עשוי למכור כל דקרקעותיו אם לא לענות וכן מוכח ל' ליטרא דזבין ככאי אדעתא וכו' אלא שכעת המוכר לא פי' ולא מירי ולכך אמר רבא דדברים שכלב ה' אינם דברים: ויש לדקדק היכי בעי למפטט ממתניתין דהמקדש את האשה ואמר קסבור ה' הייתי שהיא כהנת וכו' וממתניתין דמעילה דהתם לא איירי שגילה דעתו כלל כי הך עובדא והיה נראה לתוך דע"כ התם נמי כהכי איירי שהיה אר' שדעתו היה לישא אשה כהנת שאם שלא פירש הרב' בעת הקדושין ודכותא בההיא דמעילה דאם לא כן פשיטא וכי תעלה על דעתך להיותו כאלו קסבור הייתי וכו' אלא ודאי דאיירי שהיה מגלה דעתו קודם לכן אלא דעדין לא נתמור דעתי בזה שהרי עדין יש לחלק דהתם לא גילה דעתו באותה אשה שהיה רוצה לקחתה ע"מ כן וכשעת הקדושין לא אמר ולא מירי דרוחק לאוקומי מתניתין ככה"ל דה"ל לתנא לפרושי: ונראה דרבא דקרק' והאריך בלשונו ואמר הוי דברים שכלב דדברים שכלב אינם דברים כבר' לשון מיותר דרי שאמר הוי דברים שכלב ואינם דברים אלא ודאי ה"ק הוי הכא דברים שכלב וק"ל בעלמא דדברים שכלב אינם דברים ודכותא הכא אין לחלק אף על גב דהכא איכ' גילוי דעת והשתא בעי מנא ליה לכא הא הא דבעלמא דדברי שכלב אינם דברים ופשיט ליה מהני מתניתא ומינא למד רבא דה"ה היכא דאיכא גילוי דעת דלא שנה אבל מאי דפשיט רבא היינו היכא דליכא גילוי דעת מעיקרא וכאמרת דקושיא

אלעזר אמרו דבר א' וכו' דמראה מקום הוא לו אחי לא קפליג רבי שמעון על מתניתין דלקמן האומר לשלומו נא וקדש לו אשה כלו והלך וקדשה במקום אחר דלר"ש מקודשת משום דמראה מקום הוא לו: ונראה דלקמן ליכא פלוגתא מטעם האומר בגמרא דקדושין לקרבה קאתי וכו':

דף מט מתקין

לה מרבה רב אשי אלא דקתני יש לדקדק אמאי על מנת שיש לי בת וכו' לא כריך מירי שא דקתני ע"מ שאני כן כרך ונמצא בן עיר ואת דהתם לא הוי טעמא משום שבה ממון אלא שבא יוחסין הוא דהא אינו דומה מי שהוא כן כרך למי שהוא כן עיר רש"י ז"ל לא פירש כן שבת ז"ל ישיבת דרבי קשה שהכרך הוא מקו שווקים והיותר מכוון כבר' דמפרש מתניתין כטבחה ממון ואפילו אם תמוא לומר דרש"י פי' כן אליכא דרבנן דהלכתא כוותיה והי' קשה למה לא פירש טעם המשנה משום יוחסין והיה טעם כולל לדברי הכל:

דף

ע"מ שאני קריינא וכו' בדקדו' הלשונו' דאיתי מכוונה שכלסון שאני קורא כר' מהטור דגני בג' כתובים ופי' שאני קריינא הנאמ' כנמלא דהיינו שאני קורא אבל הר"מכס לא כת' כן שהיה ז"ל כת' על מנת שאני קורא כריך להיות יודע לקרות תורה וכיאים וכתובים' ובנכסחא אחרניא דאיתי בדברי הר"מכס' ואם אמר לה על מנת שאני קראה כריך להיות יודע תורה וכיאים וכו' והיא כסחא אמיתית לדעתי וכך הוא על מנת שאני קראה כמו קראה אלא כלו שאני גוף המקרא והר"מכס' ז"ל דעל מנת שאני יודע לקרות לא הוכיר ג' כתובים וכו' שמוכן מחליו וזהו שיעור הקורא ב' בתורה:

מאי

תורה מדרש תורה והשתא לא הוי פלוגתא דתנאי פלוגתא דרבי יוחנן ורבי חזקיה ורבי יוחנן אתא לאשמועינן דמדרש כרבי יהודה הוי מדרש תורה אבל חזקיה דקאמר הלכות יש לדקדק דהיה לו לומר הלכה כר' מאיר' ואפשר דכיון דהונרך רבי יוחנן למפטק הלכת כר' יהודה ואתא לפרש דבריו ולומר מאי תורה מדרש תורה משום הכי אתא חזקיה וחלק עלינו ואמ' דאינו כן אלא הלכות וכרבי מאיר אי נמי אתא לומר דלא נומא דהוי הלכה למשה מסיני לזה אמ' הלכות וכו' אלא דקשה דהיה לו לפרש יותר:

עשרה

קבין חמיה פי' רש"י תורה ודרך ארץ והדין עמו דהא תורה נמי היתה בככל דככל זכתה ללמוד וללמד כלקמן אבל דרך ארץ לא היה שם אבל חנופה וגסות הרוח בדאמרינן בשמעתין:

עצמות יוסף

דהקוסיא אכתי קיימא מכל לרכא להשוות דיני
ולומר דכך הויה דכריס שכלב אינס דכריס היכא
דליכא גילוי דעת כמו היכא דאיכא גילוי דעת :
לכך נראה לכרש דהכי קא פטיט כיון דקתני בהך
מתניתין דרכור הייתי דהויה מקודשת כבר דחין
קדושין אחרים תוספים בה ואמאי ובה איכא ספק
בדעתו אם כיון לכך ותהוי ספק מקודשת ומטני
דהכי נמו קאמר ודכותא איכא למימר בההיא ד
דמעילה דכיון דהויה ספק אכשר דמייתי חולין
פעורה אלף ודאי דק"ל דאפילו שיהיה אמת כיון
דהויה דכריס שכלב אינס דכריס כלל :

יקריב

אותו לרצונו וכו' פי' רש"י יקריב
אותו קרא יתורה הוא משמע
דאי לא היה קרא דיקריב אותו לא היה שמועין
דיקריב אותו :

ויש

לדקד' למה לי קרא דיקריב אותו אפי'
משמע דכופין אותו מדאינטריך קרא
דלרצונו דלמאי אינטרי מהי תיתי דלא יהא לרצונו
קלא ודאי דאית לן קרא דכופין אותו ולהכי איצט'
לרצונו לומר שיאמר רוצה אני ונראה דאי
לא הוה כתיב קרא דיקריב אותו הייתי אומ' מכת
לרצונו דאם היה מנלה בדעתו שאינו רוצה עשין
לו הפעולה ש רצה דמוקריבנו לחודיה לא הוה ש
שמועין ליה וזהו לרצונו אבל אם הרצונו הוא עו'
בפייה הייתי אף דלא מהני להכי אינטריך יקריב
אותו ללמד שכופין אותו עד שיאמר רוצה אני :

ויש

לדק מה מיייתי מהך מתניתין דשאי'
הכא מדכרין שכלב אינס דכריס
בשכיל שדיבר בפיו הפך מה שכלבו אבל בהך
עובדא אינו כן שמה שכפיו אינו להפך שהרי לא
דבר הפך זה : ונראה דכיון דמאי דהורה
הוא עו' כפייה לא מקרי רצון ולא דיבור :

דבא

לי מן החלון וכו' פרש"י לא היה
בלבו מביס זה אלף מביס זה ובמעילה
פרש"י לא היה כלבו מחלון זה אלף מחלון זה
האמת שלשון לא היה כלבו אלף על זה מורה
הכור כמו שפרש"י הכא והתם במתניתין תנינא לא
היה כלבו אלף מזה וכו' :

וילל

מויד הייתי לא משוי איניש נפשיה
רשיע וכו' והף על גב דהתוספות
אמרו ככ' ק דב' דמהימין ליה משום דהוא בעל
תשובה שאינו רוצה להביא חולין בעזרה מ"ל לא
במילט הדבר באו מויד הייתי דמשוי נפשיה רשיע'
ומשום הכי ניחא טפי לומר בלבי היה וכו' שאין מי
שיכחיטני אבל בכ"מ שב' עדים מכחיטין אותו ואז
אכלת ניחא ליה טפי לומר מויד הייתי ולא להכחיש
העדים כיון דאכשר לתלות ולומר שהוא בעל ת'
תשובה :

האיש מקדש

תוספות

דאיתיליד אינסא בארשא
ולעיל שהנרך לו וכו' הנר'
כדור בדכרי התוספות הוה טהם זל מב כפירוס'
כהך שמעתא הפך רש"י זל וזה טמה שפרש"י זל
ללישנא קמא פירשו התוספות ללישנא בתרא וזה
טדעתם זל דלישנא דאי בעי פליק ה' ק אי בעי הוה
פליק בלי שום עיכוב אבל אי הוה אידיליד אינסא
בארשא הוה הדרי וזניי וללישנא דאי בעי לא פליק
כתמיה ה' ק אי בעי הוה שכיח שיירתא אי היה
מהדר אכתרא אבל באונס גרידא לא מהדר וזניי
וזהו החילוק שיש בין דכרי התוספות לרש"י והקט'
להן דלמה ליה לרבא למיהב טעמא משום דכריס
שכלב אינס דכריס דהא אפילו תימא דהו דכריס
לא מהדר וזניי כיון דלא מיאנס לכך כתבו זל ד
דלישנא קמא אי רי דהיה אונס דב' ולכך אי לא
היה טעם זה דדכריס שכלב הוה מהדר וזניי
וללישנא בתרא דבאונס גרידא לא מהדר כיון דמוצי'
למהדר בתר שיירתא זל דלע"י איורי דאיתיליד
ליה אונס גדול דאפילו מהדר בתר תיור גדול לא
היה יכול לעלות ולכך הוצרך רבא לומר טעמא ד
דכריס שכלב וכו' : והזקקתי לזה לפי
טראיתי כתיב בדכרי הרב מוהר"ק זלפה גטור
ח"מ סימן ר"ה זל דמדכרי התום משמע שפירש
אי בעי לא פליק בנייתא כלומר שאי אפשר לו
לעלות עו' תיור ע"כ כבר שהבין שהתוספות מפרש
כן אהך עובדא דמייתי לה מאי דקאמ' אי בעי לא
פליק ואינו נראה כן מן הסוגיא כלל מדקאמר מאי
בנייהו גרשה דהך לישני לא פליגי בהך עובדא
כלל והילל במאי קמפלגי אי הוה פליגי ואמתות
התוספות הוא דה' דה"ל לעלות עו' קיור לשבדא
דלע"י קאי אבל בהך עובדא דהכא לעולם לא היה
אונס דבכר כלל ואפש' שכתב כן הרב מוהר"ק כדי
שלא לו דפליגי רש"י והתוספות מן הקנה א הקנה
דלרש"י כשהוא בנייתא הכוונ הוא אי בעי למשכח
שיירתא ולתקופות הויה פ' אי בעי פליק בלי שום
אונס אבל אי הוה אונס לא הוה פליק ומיהו כל
דלישנא דכתמיה נראה יותר לומר דה' ק אי בעי
למטרא ולמשכח שיירתא לא הוה פליק כ"ל :

ולענין

הלכ' בהך עובדי ק"ל בעובדא
קמא בלישנא בתרא דכל דפליק
אדעתא למיסק והא פליק דלעולם הוה הלכה
כאיכא דאמרי אלף דתמיה ליה על דכרי הרב בעל
מקוי יוסף שכתב בפרק חזיהו נטך גבי מתניתין
דמכר לו בית וכו' דאמרינן משלשין את הפירות
כתבכסם הר' ש' בא' וכן בזבין ארעא אדעתא למיסק
לא' ולא פליק. הג' פליק. לא איתדר ליה דהדרי
זניי

זניי
דהד
דקל
מח
בש
הרב
עו
ארע
למיק
הקיל
אכל
פליגי
שכל
ות
עד
טהח
ולא
פירש
וכבר
אדאי
למדר
דדיק
כל
דה
והר
לדקדק
כלשונ
ארעתא
המוגד
חיתדר
ולפימה
ש
וה' ק אי
וללישנא
ה"ל שום
כשלא
אלשון
הלכה
תוספ
העתיקו
כתב פיו
כפירוש

מתניתין

האומר לשלוחו וכו'.

בהך מתניתין לא פליג רבי חלעור ודוקא בניטין פליג אבל הכא איכא טעמא רבא כמו שכתבו בעלי תוספות ר"ד. ואי קשיא דהתם בניטין פריך מאי טעמא רישא דלא פליג רבי חלעור ומאי טעמא סיפא וכו' ויהיב טעמא בגמרא וכיון שכן היכי מצי תנא למסתק מחלוקת האו ת תנו גט דאם בן הייתי אומר דכי היכי דפליג רבי חלעור כפיכא ה"ה דפליג ברישא אבל מדרתא ליה רישא קתמא ומייתי פלוגתא דסיפא ש"מ דרבי חלעור מודה ברישא. ונראה דממתניתין דהכא הוה שמעינן דרבי חלעור מודה באו תנו גט דהא קתני ליה תנא הכא קתניא ולא תני כ פלוגתא כלל ש"מ דלא פליג אהתק:

ולענין

הלכ הדבר פשוט כלשון המשנה ואם האש אמרה לשליח התקבל לו קדושי מש' נראה דלד' ה' הויא מקודשת דבאשה ליכא טוס קפידה אבל הטור כתב בקימון ל' שדין האשה דמי לדין האיט:

מתניתין

המקדש שתי נשים וכו' וכן קטן שקדש האדנקט חלוקה בפני ענמה משום דלא דמי להיאל דלעיל דהוי בפחות מש' כ'

גמרא

ונריבא וכו' וכי קמסדר סבלנות אדעת דקדושין קמסדר לפי רש"י דפירש לקמן דחוששין שמה קדושי הט' וכו' ביחא דקאמר שפיר דאדעתא דקדושין קמסדר אבל לפי התוספות שכתבו דחיישינן לסבלנות ר"ל כיון שטלח סבלנות חיישינן שמה קדשה כבר א"כ היכי קאמר אימ קמסדר סבלנות אדעתא דקדושי ק קמסדר ונראה דת"ק אדעתא דקדושין שקדמו לנ קמסדר ולקמן מצי אמרינן ואביי לא מכעיא קאמר לא מכעיא בעלמא דלא נחית לתורת קדושין אבל הכא דנחית לתורת קדושין אימא הו' קדושין ולא היה ראוי לומר לדעת התוספות אימא הו' קדושין דהא לא חיישינן דהנך הו' קדושין: ונראה דה"ק אימ דהו' קדושין כענין זה שקדמו לסבלנות אלון קדושין קמ"ל:

תוספות

הג' מסבלי והדר מקדשי וכו' לפי רש"י דגריס מקדשי והדר מסבלי פשיטא היה לו להקשות ג"כ לחלוק האחר מסבלי והדר מקדשי פשיטא דאינה מק' דשת ונראה דחידושיא אשמועינן דאינה מק' דשת לקילא אבל לנ"י ר' דגריס מסבלי והדר מקדשי פשיטא דאינה מקודשת הוה ליה למפרך נס מחלוקת מקדשי והדר מסבלי פשיטא דהויא מקודשת: דמכ"ס דפריך ליה ב"כ אמקודש' אללא שהתירוך ע"כ שייך לומר דקמתרין

ובינייהו לליקח וכו' ומדקאמר בקליק ולא איתדר דהדר זבכי משמע שפוסק כל' טעמא קמא דכל ד דקליק אדעתא למידר והא לא איתדר איכרא ש"מ הרב הנמקי כשם הר' טבא הכיאו הר' ז' ב' זה כפי ההלכות ולא כתב לשון זה שהוסף בו הרב הנמקי וגם ה"ה כפיא מהלכות מכיר שהביא דבריו לא הוכיר כלל מזה:

עוד

נראה לי מהך עובדא מדקאמר דוכין אדעתא למיסק לאו וכו' ולא קאמר אדעתא למדר דע"כ לא פליגי אללא בזכין על מנת למיסק דלמר עיקר הסילוק הוה לדור ולמר הוה הסילוק לכד דה"ק רבא אדעתא למיסק והא קליק חכל אס היה מתנה ואו ע"ד לדור נראה דלא פליגי הני לישני וליטנא בתרא מודה לליטנא קמא שכל טעמא דר' הדר זבכי והדברים נראים לי ברורי ומוכרחים מנד ענמם:

ותמיה

מלתא על מ"ט הטור בח"מ קימן ר"ז ו' ואם פירש כשעת המכר ע"ד לדור וכו' המקח קיים כיון שעלה דהא כיון טהח"נ ע"ד לדור מנא ליה דכיון דכל' המקח קיים ולא ינטרך לדור ואפשר שיפירש לשונו כמ"ט ואם פירש קאי אדלעיל דוכין ככפי אדעתא למיסק וכבר הוכיר הוה ליטנא דבמרא ומ"ט ע"ד לדור ר"ל שדאי כך הוה דעתו טל אדם דכל דקליק אדעתא למידר אללא בעבור שפירש אדעתא למיסק הוה ד דייק בגמרא אדעת' למיסק והא קליק ולא אמר כל דקליק אדעתא למיסק ולא פליגי הני לישני אללא משום דפירש אדעתא למיסק:

והרמבם

כתב בהלכות מכירה ז' לאו טנסתייע לו לעלות וכו' ונר' לדקדק מלשון או וכתייע לו לעלות כיון לדקדק כלשונו מאי דאמרינן בעובדא קמא בליטנא בתרא אדעתא למיסק והא קליק ואפשר דזה דקדק הרב המגיד משנה ז' הנה באו זה בלמד שם מההוה דלא איתדר וכו' והרב מוהרי"ק ז' כתב שדבריו שתומים ולפימה שכתנתי נראה שפוסק בליטנא בתרא:

ויש

בוה ד' פרושים מחולקים הא הוה פרושו של רש"י דליטנא קמא הוי בניחות וה"ק אי בעי למסרח לא הדורי כתר שירתא וכו' ולליטנא בתרא דקמתמה תלמודא ומשמע טלא ה"ל טוס עכוב לפו פסק' בליטנא בתרא דוקא כ' לשלא היה עכוב בדבר' ולדעת התוספות אללשון אחרון הוי בתמיה דה"ל לחוו' אחר שירת' הלכה בליטנא בתרא: הפי הג' הוא פי' תוספי ר"ד והוה פי' רבי' הא"י שכתב רבינו ירוחם העתיקו הרב מוהרי"ק ז' הנה כקימן הנ' והר"טבא כתב שירוש ד הפך דבריו ועיקר הנפקותות שיש בפירושים ביארתיים יפה כספר ראש יוסף בקימן ר' בב"ד:

עצמות יוסף

דקמתרין כי היכי דתריץ אליבא דתוספות וה"ק מהו דתימא כיון דל"א ופשה סוהו כונתם ז"ל באו אך ר"י גריס וכו' וע"כ נריך לתרץ לדעתו ב"כ דלקולא קאמר: ויש לי עוד כזה דרך אחר וק"ל:

מקדשי

והדר כתב' פשיטא וכו' לרש"י ז"ל דלא חייטיק מהסכלנות הם על הקדושין שכתבו ולהכי בכתיבה לא אמרי טהם הוראה על קדושין שקדמו ואדרכ הוה חייטי' למעוטה לכך הוגרך לומר טעם אחר כגמ' ולדעת התוספות נ"ל דלא תירץ הכא כדלעיל עד שתירץ הר"טבא ע"ס:

ובענין

סכלנות יש אריכות בדברי הפוקקים ואם נכיל כל מה שיש בהם מן העומק עתה יגדל כא חכורנו זה יהי על המעינים לטורח א"ס"ה יגזר בחיים אקח מועד לעיני כדיוני אלנו ולייחדם בקובט' כפני ענמו כה"ד: וחילוק בענין סכלנות א"ס היה מוק' א' והלך למקו' אחר וישב שם חדש או שנה הארכתי בספר משא מלך כה"א שער ראשון ע"ס:

מתניתין

המקדש אשה וכו' ינאו שנים בעשירי ואמר רבא גרסי' ומאי דאמר וליכ' בזה אחר זה לאו מרבא קא יליף לה וק"ל:

הלכה ב דף נא

איתמר

קדושין שאין מסורין וכו' ת"ש מו' ש"ס לו שתי כתיבנות וכו' כלן אקורות פרש"י ואפילו אומצעות שבקטנות וקשה דהוא הפך מאי דאסיקנא בפ' האו' דהתם אסיקנא דאומצעות בשמה קרי לה ומוקי פ"ס שאין טס אלף גדולה וקטנה ומה לו לרש"י ז"ל לפ' כאן הקס"ד דהתם:

תוספות

הא' חולץ וכו' ולא מנ"י לפרש וכו' לטוגס דחוק דלא היה להם לומר דלא מנ"י לפרש וכו' שנראה שעושים פ"י בקניא וזה לא יתכן כיון דקאמר בגמרא בהדיא טעמא דקפנע ביבמה לשון אכל נראה דכונתם לו דלא מנ"י לתרץ תירוצו אחר בגמרא והם הם דברי רש"י ז"ל ואפשר דלא גרסי' בדברי התלמוד טעמא דקפנע וכו':

תוספות

כ"על קנ"ס ור"ת מפרש וכו' לרש"י ז"ל יש לדקדק אמאי לא קחשיב ההיא דלא אכשר ולא קאמין דכהדיא אמורין בפרק כל שעה דהוי תיובתא דרבא ונראה דהכל הוא בכלל הלמוד לדעתו ז"ל:

האיש מקדש

ואין

לדקדק מה מקשים התוספות אמאי לא חשיב פשיטא ונראת לאגס דילמ' יצוא לאגס נכנס כיון דיעל כי היכי דיוחס שלא מדעת נכנס בו ושמיא תאמר דאין נומר כן כיון דינאח לאגס לא הוי תחילת הדיבור הרי ימי לידה כתב ר"ת דהוי בכלל למ"ה עם שהלמד אינו תחילת הדיבור:

ונראה דהתם הלידה היא העיקר אבל הכא עיקר פלוגתייהו הוא בעבור הפשיעה וה"ל למקט"פ בקיטין זה:

עוד

כתבו ומו"מ לא הזכר אל"א וכו' פ"י לכך מהכא בקדושין שאנו בו ולשון מ"מ מגומגם ונראה דה"ק שר"י פ"י לחי ור"ת פירש ימי לידה וכו' נרכונה פ"י אחר ואין יתכן בזה כ"כ פירושים כנראה שחולקים במציאות ולכך כתבו שאינו מזה שוקט' דמ"מ לא הזכר כי א"ס כיוצא וכו' וכיון שכן שפיר מצינו לפרש מה שנראה אף לשון מ"מ נראה שהוא כמו דוחק ואפשר דה"ק דמ"מ לא הזכר א"ס שם והוא דוחק למה לא הזכר גם כן בשאר דוכתי:

עוד

כתבו ואת אמאי לא חשי' וכו' והלכה כאכ"י דהא מקט"פ וכו': וקשה בעיני דהא בפרק המפקד קאמר אב"י דאפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וקופו באונס פטור הכא חייב וכו' וכן רבא קאמר למלתיה לר"ה א"כ אף על גב דפסקין הלכתא דתחילתו בפשיעה וקופו כ' באונס חייב אפשר דהכא הוי הלכה כרבא דהא רבא אמר למלתיה לר"ה ונראה דדברי התוספות נריך להכיכס עד אחרת והוא דבסברי כתוב אחר פלוגתא דאב"י ורבא והלכת' תחילתו בפשיעה וקופו באונס חייב והוא באמת דבר דלא שייך אפלוגתיהו אלא עכ"אית לן למימר מדקאמר והלכתא תחילתו בפשיעה וקופו באונס חייב היינו משום דשייך לעיקר פלוגתא דאב"י ורבא ופסקי תלמודא כאכ"י ואף על גב דרבא קאמר אליבא דכ"ע מלתיה היינו לכאורא אבל מדקאמר תלמודא הך והלכתא כבר שבחו לפסקו כאכ"י ולהכי קאמרו התוספות מאי דהקטנו אף לא כתוב כאן ולהך הפירוש לא קשי' ולא מירי אבל כ"הג פ"י שבפירוש אינו כתוב כאן כי א"ס ה' התם והוה לשון אכל כלו' שאינו כאן אבל הקטנ' גבי זריב דאורכבי כתבו ולה"ל לא קשיא ולא מירי והתוספות מתרגים אפילו למפרים דכתוב כאן זה נראה נדחוק: ואפשר שר"ת גריס בהדיא גבי הך שמעתין והלכתא ומקשי' לר"ה ובתוספות פ' המפקד גבי זריפא דאורכבי כתבו בשם ר"ת על ההיא דזריפא ונ"ע ומה שכתבת' נר' בדבריהם ומ"ש

ומה התם בפר' המכקיד כפס' ד"ה לא כיוונו כי חס להכיוו ההלכה ולא יותר:

הלכה א דף נב

פיסקא

א"ר ו"מ המקדש וכו' תוספות

בפירות שביעית ולא אמרינן לאו ממונו הוא לקדש כו' ואת האש כיון דלא פא חלל מטעם זכויה

ויש

לרקדק היכי כליק אדעתו דלא יהא מקדשת ומ"מ מכל הפקר דעלמא

דכיון דזכי אונס פגויה הוי כשלו לגמרי ונראה דהייתי אומר דלמי למקדש דחלקו דמשלחן גבוה קזבו הכא כמו דחמנא זכי ליה

דנראה דזה דמי קנת לתירוץ הסני שכתבו דלכס ולא לכחורה וכו' והנרא דהטעם הוא דכיון דהא שביעית משל חסא לא סמכא האשה דעתה בה

והתוספות היה להם להאריך בזה וקצרו כמונן

עוד

כתבו וכן משמע לקיון וכו' הא דלקמן איתא גבי ערליה שאש חכרין וקדש

ברמיהן מקודשת אבל שביעית אמרי לקמן דתוכס את דמיו וזויה ונרא לחולין וכו' והתוספות נר"ם

שאונס מביאום הראיה חלל במדרגות דכי היכי דבערלה דאקור בהנאה אש מדרן מקודשת בדיע

במו כן כשביעית שאינו אקור בהנאה לפחות נאמ' דכדועבד יהא מקודשת ככל'

תוספות

אפילו במקו' שנעש' ברה וכו' הוקשה להו לתוספות דמה

אזידוש הוא דאשה נעשה שליח לחברת' ועל זה בא תירוש סהחידוש הוא דאפילו במקום שנעש' ברה נעש' שליח והטעם משום דהוי עדות כמע"ס

א"ר וכו' פי' שעוקר החידוש הוא דאשה נעשה שליח ואפי' קבלה הקדושין סתם והן עשאוה מעיקרא שליח וכמ"ס הר' אש"נ נעשה אפילו במקום ברה

ומהטעם שכתבו מעיקרא

תוספות

והוא לא אמר וכו' תימא מאי מתא וכו' דהא שמע' כקמין

דבגול דידה מקודשת

ויש

לרקד' אמת מיהי מהא דשמע' דבגול דידה מקודשת טפיוכו' ולא מוכח

לה מדרבנן רב ענא דאמר ואפילו בגול דידה מ' משמע בגול דידה נישא טפיוכו' דאחרים:

ונראה דממלתיה דרבא לנכא למומר דשאני בגול דידה כז' להיות מקודשת ולכך מויתי לקמן ד

דמקודשת בגול דידה וכו' ותירונו התוספות דהא דמהני בגול דידה טפי ה"מ כשדין וכו' אבל בדלא

שדין וכו' ורב היה מויתי בדלא שדין

ויש

לרקדק כיון דע"כ אהך קושיא דפרין

בגמרא צריך לתרן דיש לחלק בין בגול דידה לבגול דאחרים וכשדין ללא שדין חס כן

מאי צריך לרב מתיכוי וכו' והא מתניתין בגול דיד' וקאמר רב וכו': ונראה דחינו ממה שיקשה

דהא רבי יוחנן הוא דאמר מי אמר רב הכי ובודאי דכי אמרוה לכה שמעתא דרב קמיה רבי יוחנן א'

אמרוה עם כל המקבא דאסיקנא חליבוי דהיינו בגול דידה ולא שדין אבל קתמא דתלמודא פריך

אמרימא דרב דאכתי לא היה חסיק אדעתין שום חילוק בדברי רב והתלמוד הוא דגילה האמת כ

במלתיה דרבא

ועוד

קשה בדברי התוספות שכתבו

דגריע בגול דידה מגול דעלמא היכא דלא שדין ואש כן היכי קאמר רב במלתיה

ואפילו בגול דידה דמשמע דלא גריע בגול דידה מגול דאחרים: ונראה דבגול דידה יש כ'

בחימת הא' הוא דאיכא למימר דכיון דקבולי' א' חילתו וכו' ואת הכחינה עדיפא בגול דידה מגול

דעלמא: הכחינה הכ' היא הפך ואת דבגול דידה ולא שדין גריע טובא וכמ"ס התוספות ורב

השמיענו הבחינה השנית שהיא חמיתית ולא נחוש על הכחינה הראשונה ז"ס ואפי' בגול דידה דקד' א'

דכיון דקבולי' חילתו קמל' דאינה מקודשת ד' דכיון דלא שדין הסברא כותנת דגריע טובא וכו'

ומהריב"ל בא"ר ח"א פתב על דברי התוספות דל' ג' אפילו בגול דידה אין גורף לזה

וכתוספי הר"ש ז"ל מנא תי' שכתב דמה שכתבו אפי' הא שדין כלו ואפילו בגול דידה והיכא דשדין

אמרינן דהוי מקודשת הכא דלא שדין לא הוה מקודשת משום דגריע כ"כ על דברי התוספות:

ומיני כלמוד שיט' בני' הת' ספו' הך לישנא הפך מה שכתב הרב מהרי"ן ל' זלזה'

עוד

כתבו וז"ל מאי אמת רבי יוחנן לאשמעי'

קשה למה לא תירונו התוספות כמו ה' התירונו שתיירונו חליבא דרב דלקמן דקמל' רבי

מהני דאפילו מדרבנן אינו קדוש ולא חייטין ל' להאמר ויהיה קדוש: ונראה דלישנא דנקט

רבי יוחנן אינו יכול להקדים לא משמע הכי דה"ל למקט' גז' ולא תתיישב הכעלים אינו קדוש ומה

משמע דאינו קדוש אפי' מדרבנן מדרבנן אינו יכול וכו' משמע שמר ענא חין לו שום כח להקדישו

וע"כ הוי עיקר הדבר כמו שפי' התוספות דקמל' ד' חין הנמול יכול להקדישו וכו' ח"נ נראה לתרן

דבשתיירונו התוספות חליבא דרב מתורבת מיי חליבא דרבי יוחנן וקאי נמי אדלעיל אקושיא

שקטו איכא דרבי יוחנן ככר':

מפוס
בחת
היכי
גומר
הרי
למד
עיקר
ט פ
יו פי
ולשון
פירש
ה"כ
כתבו
מאוס
דה"ק
זוכר
הלכה
וקשה
אפילו
הכא
וק על
וכ
דה
דברי
צפרי
זילתו
דלח
מיומר
אונס
יחבוי
גל נב
ורא
שבאו
הקטו
ומידי
וס ה
סגני
מירי
חין ז
הדיא
ספות
ס רח
ריבס

עצמות יוסף

עוד

יש לדרקק כיון דכל עיקר ממרח דר' יוח' דבזל ולא נתיאשו איכה לאשמעי' דין דנגזל אס כן מאי פריך בגמרא והוא לא אמר והאמר רבי יוחנן ואמאי פריך מר' יוחנן ולא ממתנ' וה' למכרך והתנן כאלו מניחות דאס לא נתיאשו הכעלים הרי הוא שלו

ועוד

מאי דקאמר רבי יוחנן מי אמר רב כוותי' משמע שכל עיקר של רבי יוחנן הוא לומר דאס לא נתיאשו לא הוי שלו ולא ה' למימר אלא מי אמר רב כמתניתין דאיכה לא אשמעינן אלא כנגזל ורב בגזלן: וכמה שכתבו התוספות לקמן בקושיא שהקשו אליבא דרב מאי קמ"ן ותירונו דמאי דאשמעינן רב הוא דלא אזלינן לחומרא ודכותא היא הריא דרבי יוחנן א"ש דלא מיייתי חלל מרבי יוחנן וזהו כונת התוס' בשבותם את טעמה פעם ושתיים כחומרם והסתא מיייתי ש טפיר תלמודא מר' יוחנן כלו' דאל"ב תקשי לן מאי דהקשינו אמאי פריך והוא לא אמ' מרבי יוחנן ולא ין המשנה ענמה: וכמה שכתבו התוספות על הה"א קושי' דרב כיחא עוד קושיא אחריתי דיש להקשות כמאי דפריך בגמרא מתיבי קדשה בגזל וכו' מאי קושי' לרב ולדידך מי כיחא הך כריית עם מתניתין דאלו מניחות דקאמר' בהדיא דאס לא נתיאשו לא הוי שלו וליבא לאוקומי הך כרייתא דקתני מקודשת כתיאשו דאס כן הסתא כמי לא פריך ולא מידי ולא מוקי לה כהכי דאס כן מלתא דפשיטא דהוי מקודשת ולמה ליה לתנא למתניי וכתיבין התוספות כיחא טפיר דהך כרייתא על מתניתין דאלו מניחות לא קשיא ולא מידי דאיבא למימר דהך כרייתא להחמיר בקדושין קאמר דהויא מקודשת אבל לרב דאפילו להחמיר קאמר דלא חיישינן קשי':

אך

קשה שהתוספות קמקשו לרב ולמה לא קבעו קושייתם על דברי המקשה דפריך מתיבי וכו' ומאי קושיא ולדידיה מי ניח הך כרייתא כמתניתין ומה שימרנו להך כרייתא עם מתניתין כמו כן יתרנו אליבא דרב: ונראה דלכרייתא לא הוה קשה דהיינו יכולים ודאי לתרץ בפשיטא דהוי לחומרא אבל לדברי האמורא היה קשה ביותר שהאמורא הי' לפרש אס הוא לא כיון אלא לו דלא חיישינן דרכן ומ"מ דחקו התוספות ענמה לתרץ דלרב כמי מתריגים הכי וק"ל:

עוד

יש לדרקק דמה מקשי' לרב מאי קא משמע לן דהא חידושא רבה אשמעי' כיון דהמקשה פריך ליה מתיבי קדשה בגזל וכו' והוצרכו לחלק בין שדך ללא שדך ובלאו רבא לא הוה שמעינן הך חדוש': ונראה דאין לומר דקא משמע לן דאפילו בגזל דידה אשמעינן דאיכה

האיש מקדש

מקודשת דפשיט' דגרע נזל דידה כדלא שדך טפי מגזל דאחרים כיון דבגזל דאחרים שמעינן כההיא מתניתין דאיכה מקודשת כל שכן בגזל דידה דלא שדך ולכך הקשו התוספות מאי קא משמע לן ומתריגים דקא משמע לן דלא נחמיר בקדושין וכו':

ורע

טעמא דההיא דאפילו זלחה רנה להוכיח כשטותיו דהתוספות חולקים על ד דברי הרמ"ה זל מדמקשה לרב מאי איתא לאשמעי' דאס איתא דק"ל לתוספות דיוכח הרמ"ה שכתב זל שאס כתייבא האשה ממנה והחזיר לה איכה מקודשת משום דליבא יאוש וסינוי רשות מאי האו דקמקשו התוספות מאי איתא לאשמעינן דאני און דאיתא לאשמעינן דאפילו איבא יאוש אס קדשה בגזל דידה איכה מקודשת: ולפי מה שכתבתי והוא האמת כלשון ואפילו דקאמר רב הוא לו דלא מכעיא בגזל של אחרים כיחא טפיר הך קושיא דאי מייירי כתייבא הכעלים אס כן בגזל דאחרים א אמאי איכה מקודשת הא איבא יאוש וסינוי רשות וליבא למימר דבגזל דאחרים איירי בלא כתייבא הכעלים ובגזל דידה איירי כתייבא האשה ד דע"כ ל"ל דכל החלוקה איירי בחדא מלתא וכזה נתבטלה הקושיא דמהר"ב זל הנר' לעד: ודברי הרמ"ה שכתב הטור בקימון כ"ח אבל גכ או גזל משלה וכו' אחר יאוש שכת' למעלה קאי וכעל שלטי הגבורי כתב לשון הרמ"ה זל אבל גכ או גזל משלה אפילו לאחר יאוש ולא שדך וכו' וטעמא דמלתא הוי לדעתו זל דיאוש לחודיה לא קני אלא אס כן איבא יאוש וסינוי רשות וכסגכ מן האשה והחזיר לאשה ענמה ליבא סינוי רשות וא"כ היאוש שעשתה אינו כלום: וגם דקדק הרמ"ה זל כן מתוך הסוגיא דפריך לרב דקאמר קדשה בגזל וכו' ומוקי לה בגזל דידה והדר פריך והא מתניתין בגזל דידה וקאמר רב וכו' ומאי קושיא כימא דהך כרייתא איירי לאחר יאוש ומלתיה דרב קד' יאוש וכת' חי אחר יאוש מאי למימרא פשיטא דהויא מ מקודשת הא אשמעי' דאף על גב דליבא סינוי רשו הויא מקודשת אלא ע"כ אית לן למימר דאין לחלק בין כתייבא ללא כתייבא:

ואע"ג

דמעיקרא קס"ד דמקשה כד הוה פריך מהך כרייתא דאיירי בגזל דאחרים ואפ"ה הויא מקודשת אע"כ דלא כתייבא הכעלים שאני התם דהיה און כן לחומרא לפי הקב"ה אבל לדעת המתרץ אין חילוק זה נכון אלא דכיון דליבא סינוי רשות מאיזה טעם נחוש להחמיר על כן הוצרכו לחלק בין שדך ללא שדך ולעיל דפריך לר' יוחנן והוא לא אמר וכו' אין לתרץ ולומר דמשו"ה קמתמה ר' יוחנן משום דהיה ס"ל דרב אמר אפ"ה אחר יאוש וס"ל לר' יוחנן דאין דעת

דק"ל

עצמות יוסף

האיש מקדש

פט

דבא לשון אפי' הוא לא מכעוה בגול של אחרים
 וכיון שכן אמאי אינה מקודשת לרב הא איכא יאוש
 ושנוי רשות והו' הכראה כענין זה :

ולענין
 הלכה יש בה הרכה מן הספק
 שהנה הרמב"ם כתב פ"ה מה
 אישות המקדש האש בגול או בכניסה או בחזקת אש
 נתייחסו הכעלים וכדע שקנה אותו הדבר ביאוש
 הו' מקודשת ואם לאו אינה מקודש . הנה הוא ז"ל
 השוה דין גניבה לדין גזילה : והוא דבר תימא
 דהא היא פלוגתא דרבנן ור' עקיבא לן כרבנן
 דתתם גניבה יאוש כעלים הו' ולא תתם גזילה וכן
 ככך בטור ח"מ פ"ה ס"ג ופי' שם"ל והדין עשור כמ'
 כלים פכו' איפליגו בהו' ופסק כרבנן וכן פסק
 הרמב"ם פ"ה מה' כלים ולפי' המקדש את האשה
 בכניסה כיון שלא ידענו בכיורו שעדין לא נתייחסו
 אמרינן דעל דרך קתם הו' יאוש אבל בגזילה אין
 הדין כן אלא נריך סנדע בפי' שנתייחסו הכעלים
 מהם ובלאו הכי לא מהני : וא"כ מה שכתב הטור
 בפ"ה מה' גנב או גזל וקדש קודש שנתייחסו
 נריך שייכן בגזילה ע"ד אחת וכגניבה על דרך
 אחרת דכגניב נריך סנדע בפי' שעדין לא נתייחסו
 מהם אבל בגזילה אפי' בדרך קתם אמרינן דלא
 נתייחסו מהם ופי' הטור ואם קדשה לאחר יאוש
 מקודשת הו' ג"כ ע"ד זה דבגזילה אש קדשה לאחר
 יאוש היינו שידענו בפי' שנתייחסו ממנה וכגניבה
 אינו כן אלא אפי' בדרך קתם הו' יאוש ואם קדש בו
 את האשה מקודשת :

הלכה ב דף נב

ההוא

אריס וכו' א"ל מאן חלק וכו' :
 נראה לי הדברים לענין ההלכה
 שאפי' בא בעל הבית ואמר לו האריס תקח
 לך מחלקת היותר גדולים שבהם כנגד הקטנים
 שלקחתי דאינה מקודשת כלל ונראה לרדק זה
 מדברי הרא"ש ז"ל שכתב אבל כמוהו מקפיד כ"ה
 שמה יתן לו קטנה והוי גזל מעיקרא ע"כ א"כ אעפ"י
 שיתן לו הגדולות בעת שקדשה מיהא שלא ברשות
 ב"ה היה ולא אמר' עיון דהשת' ביחא ליה מעיקר'
 נמי ביחא ליה כההיא דאמרינן באלו מניאות ולא
 חיללי קדושין למפרע ככ"ל :

ומיהו

אם אמר לה תהא לי מקודשת
 בחלק שיש לי בככלים אלו נראה
 דהו"א מקודשת שהרי לא קדשה אלא באותו חלק
 שיש לוכ'ה וכ"כ הר"ן וה"ה ע"ש :

וראיתי

בתוספ' ר"ד כתוב ז"ל ואם אמר
 התקדש מיהא בפלגא דאית לי
 בגוי' כיון דכליה יהיב לה לא סמכא דעתא להאי
 קדושי אלא ככול'הו"ל במנה זה ונמצא חסר דייכר
 ואינה מקודשת ע"כ : ואינו סותר הדין שכתבתי
 דודאי שאם בעת הקדושין אמר כך הו"א מקודשת
 גמור' אבל אם אחר שנתן לה שבאו לכטל הקדוש'
 אמר הוא לפחות תקדש כמה שיש לי שם בחלקי
 כיון שלא אמרה לה כן בשעת הקידושין ה"ל כנותן
 לה מנה ואח"כ מנא שחסר דינר ואינה מקודשת
 וה"ל לדמויי נמי למקדשה בדבר שאינו שלו וק"ל :

דף נב עמוד ב

ד טפ
 כההיא
 ד לל
 זן וכו'
 להוכיח
 על ד
 אשמוע'
 שכתב
 ה אינה
 אי הו'
 זני או'
 קדשה
 כתבתי
 לו דלא
 יואדאי
 ריש א
 י רשות
 תייחסו
 זה ד
 וכוה
 גנב או
 אי ובעל
 או גזל
 וטעמא
 כי אלא
 האשה
 היאש
 ר"ה זל
 ה בגול
 ותניתין
 וא דהך
 די יאוש
 הו"א מ
 כוירשו'
 ל' לחלק
 אשה כר'
 דאירי
 נב דלא
 לחומר'
 זה כיון
 עם נחש
 לא שדין
 מן לתרן
 הו' ס'
 מקדשת

עצמות יוסף

מתניתין

המקדש כחלקו וכו' תוספות המקדש

זכו' ואל' מי גרעוכו ומדברי התוספות נראה דהאז' ע"מ שאדבר לשלטון מקודשת אע"ג דלא יהיב לה מודי ולקמן כפ' האז' חמרינו בהדיא אמר ריש לקיש והוא שנתן לה ש"ס והוכיח בן במסקנא מלשון המשנה דקתני ע"מ וכו' וכו' הפוסקי' פסקו וכו' ח"ך יתכן שנעלם זה מדברי התוס' וע"ה בדעתו ל' דהאז' ג"כ איירי שנתן לה פרוטה רחמ"ס כיון שחין האשה הואת מתנהגה מן הקדושי' אמאי תהיה מקודשת לר' יהודה ולכך הקשו התוספות ממתני' אמאי לא הויה מקודשת אי משום דלא נתן לה מידו בקדושי' כמו כן בע"מ שאדבר אליך לשלטו לא יהיב לה ולא מירי ויתרנו דהתם יכול ליתול שכר ולכך מהני ע"ס הכרטה שנתן לה מה שאין לומר כן הכא: ח"ך נראה מדעת התוספות דמלת' דר"ל דאמר כפ' האומר דאיירי שנתן לה פרוטה לא קאי אלא אהלוקת ואעשה עמך כפועל דא"ל הויה מלוה כל פרוטה ופרוטה שמתנהגה בה וכו' שכירות מתחילה ועד כ"ף אבל כדיבור ליכא למי' הכי דהא לא קמתהני בתחילת הדיבור עד שיגמור כל הדבר ולכך כל פרוטה מהני והוא הפך מה שכתב' לקמן ואע"ג שכל הכרח של ריש לקיש הוא משום דקתני מתני' ע"מ וכו' נקט כן בעבור חלוקת ואעשה עמך כפועל ולפ"ו נמני' לזדים לדעת התוספות שאם אמר לאשה ע"מ שאדבר וכו' ולא נתן לה פרוטה יש לחוש לקדושי' אבל הכרח' יותר נכון בדעת התוספות שכוונתם להקשות למקשה דפריך התם וכשכר לא והתניא וכו' כנראה שהיה דעתו דבלי שום פרוטה כלל תהיה מקודשת ולדיד' מי ניח' הך מתניתין דהמקדש כחלקו דלא הויה מקודשת וגם קיימ' קושי' זו להיה תנא ברא דהתם דלא בעי פרוטה ככ"ל גלבי דרך זה אין לחוש היכא דלא יהיב לה פרוטה ככ"ל והוא יותר נכון ומסקנת ההלכה אכתוב כפ' האומר במתני' דע"מ שאדבר עליך לשלטון:

תוספות

וכי אשה בעורה מנין וכו' ושת"כ כל הפסול' שהשת' כשרה וכו' וקשה מאי דהוי שחיטה היינו מנה השחיטה עצמה אבל התנא לא איירי א"ס דחקה ובבבב' שם א"ל לא דהא קתני נמי התם פסול' ונמאי' ואלו התם איירי בבבין ארוך וכמ"ס הרמב"ם כפ' המשנה דכוותא באשה נמי ומקוטה ובזירה נמי נראה דאין כ"כ ראייה דהתם גזירת הכתוב הוא לצורך מנהי' ואפשר דכוונת הקושי' היא היכי פריך מנין אפשר שהיתה נזירה וקדשה שם איברא שגם רש"י וכל לתרן דלא איירי תנא כמלתא דלא שכיח כ"כ:

האיש מקדש

הל

ומדבר וכו' ואילל' הויה כתיבי קדשה דלעיל לא הויה מוקמינן הך קרא במרחשת כנגד מרחש' לא מנח' כנגד עופית וכיו"ד כחד מהני דלעיל דהא לא מקיימני קני קדושי:

ף נג וברב

מי לא תניא קשה בשלמא לר' יוחנן לא קשה הוי תרתי בריית' אהדדי דחדא איירי קדם חזרת רבי יהודה והאחרת אחר שחזר בור' יהודה אבל לרב דקאמי דערין היא מחלוקת קשה ח"ך יתכן זה דהא קשו תרתי ברייתו' אהדדי הויה דנכועים כההיא דתורת כהנים וע"ה:

תוספות

וקאמר וכו' וכיון דלית בה פ"ו לפי הפ"ו שדחו הויה מיתני שפיר בניירא דאין אשה מתקדשת כיון דאין דין חלוקה כלל אבל לפ' רובש שכתבו סי' דין חלוקה חלל דקאמי ח"על חבירו הוא שחיבו יכול ליתול מאן אחר אמאי אינה מקודש לכן אמרו דכיון דלית בה דין חלוקה אינו יכול לקדש וכו' והשתא שייכי דברי התוספות שפיר אמאי דכתבו בסמוך:

פיסקא

מעשר שני וכו' מה' א' וכו' הרי תרומה וכו' דלא כתיב ביה לה' קשה דה"ל למפרך והא כתיב קדש ישראל לה' דקאי לתרומה לפי הקס"ד וכו' דכיון דהוא מקרא כתוב כנכועים איחרו המקשה:

תוספות

איהו לא ניחא ליה וכו' מיהו ק' זכין משמע לקמן וכו' ומוקי לה כר' יהודה וכו' כ"ף אע"ג דדחינן לקמן ומוקמי' לה כר"מ וכגון דיהיב ליה בטבליה מ"מ ככר אסיק אדעת' המקשה דהוי כר' יהוד' דהוי ממון הדיוט:

והאמת

טראוי הויה שהתוספות יביאו ראיה מההיא מתני' דמסיק במסקנא דהוי כר' יהודה משך המנו מעשר כסלע ולא הספיק לפ' ויתועד שמעך כשתים וכו' דאזכח מיכא דהמעשר שמי שלו דהוי ממון הדיוט לא ניחא להו לבעלי התוספות לאתויי ראיה מהמשכ' ראשונה שרצה המקשה להפיק סייעת לר' יהודה וגם אפשר דלפי המסקנא מוקמינן גם ההיא מתני' דהפירה מעשר שני וכו' כרבי יהודה ולא דחיקין לאוק מ' כרבי מאיר:

עוד

הקשו מ"פ ח"ך ותירצו דאף על גב דלרבי יהודה ממון הדיוט הוא אפי' כגבול' מ"מ קאמי רב חסדא דלאו עסה הוא האול' ואינה ראויה לאכול' וקשה דאם כן היכי פריך רב יוסף אמלתי' רב חסדא דקאמר דדברו הכל פטור ממתניתין דעיר הנדחת דמשמע הויה ממון הדיוט דלעיל אימא לך דפטור רב חסדא לא הויה משום דהוא ממון נבוא' ולרבי יהודה משום ד' דאינה

ראונה ראוייה לאכול ולעולם דהו ממון הדיוט ולא
 ברוך מעור הקדחת לרכויה ויהודה ולא מירי וכת
 דפריך לר' משום דכעי לאוקומי הויה בריתא
 כרמ"ג הא כמסקנא דכעי לאוקומי כמעשר ט
 שטעמ ודחיק לאוקומי ברבי יהודה ואמאי קדחיק
 בכל הק דוחיקי ולא תריץ עד שכתבו בעלי התוס
 ונ"ע ושמא ט גמס הו דאונה ראוייה לאכול פי ולא
 מקרי כאלן ערוסי תיבס דלענין זה עריסת גבוה מ
 מקרי ולכך פריך התם כיון היט נד זה למקרי ממון
 גבוה לא הוה לן למומר בענין הכרח שיגבו המעשר
 ודחיק

רף נד תש

דתיבא וכו' אבני ירושלי
 שגשרו וכו' לא דמי אבני
 ירושלים שגשרו לכתנות כהונה שכלו רבתות
 כהונה שכלו אינם ראויים עוד לעבודה אבל אבני
 ירושלים שגשרו ראיות הן לחזור לקדרס ככנין
 וק"ל

ובת

משום דלא אמ' כירושלים פי והשתא
 נאמר דפרושי קמפרט רבי יהודה
 לדברי ת"ק ונאמר דלא נימא דכירושלים דקאמר
 ת"ק הוא הדין אם אמר הו' עלי ירוש' אלא אפילו
 ת"ק ק"ל דהאזני ירוש' לא אמר כלום וכלה רבי
 יהודה קאמר לה וכן משמע במסכת נדרים דף ז'
 וק"ל

תוספות

בכתנות כהונות כהו"א ת"ח"כ היכי
 קאמר וכו' וגם כמויר אליבא
 דר"מ הרי לא נתחללו וכו' ק' דהא לקאן לא מוקי
 דיש מועל אחר מועל כי אם לרכויה יהודה לא לר'
 מאיר: ונר' דהיינו דק"ל למאי דקס"ד מביקרא
 אבל לרבי יוחנן דמוקי לה שמעתין עד תומס ט"ב
 לא מוקמי מתני' בלעיל כרכי יהודה ואפילו כר"מ
 אמאי דיש מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין:
 וכהכי ניחא דקתני תנא כרכי יהודה כהקדש אף
 על גב דהך מתניתין דבהא שמעית מוקמי סתו
 כרכי מאיר דאמר הקדש כמויר מתחיל וכו' דלפי
 המסקנא אתיא ככ"ע וק"ל:

אמר

יוסף אעפ"י שארזל בכמה מקומות
 הלכתא למשיחה וכו' שמתו חותם
 על לכו דברי חכמים כאו כל העסק בתור קרבן
 כאילו הקריבין לכן ראיתי כי טוב לרקד' השמועה
 כדברי הר' מנחם ז"ל בדרך קנרה:

כתב

כפ"ד מהלכו שקלים זל חומת ירוש'
 וכל מגדלותיה וכל כרכי העי' באי
 ששירי הלישכה ע"כ נמשך מזה דלמ"ד מועלין כ
 בשירי הלישכה ירוש' קדשה אבל למ"ד אין מועלין
 בשירי הלישכה ק"ל דירוש' אינ' קדשה ולכך פריך
 בגמרא על מאי דמוקיע הך כריתא דאבני ירוש'

שגשרו מועליט בהם כרכי יהודה אי רכי יה דמי
 ירוש' מי מקדשה והחמיא באומר וכו' ונריך
 להחיק ולומ תרי תנאי ואליבא דרבי יהוד' וכדכתיב
 דהך מלתא לא שאני לן ככל התירושים הנאמרים
 בגמרא בין ליבא דרכי יוחנן בין ליבא דרבי דאמ'
 חורבנו על כל נדרים וכו' דלא תלי הא כהא:

והרמב"ם

כסוף פ"ו מהלכות מעילה
 כתב ז"ל ולעולם אין מועלין
 בשירי הלישכה נראה דק"ל כר"מ דקס"ד הרי
 ולכ"ו לענין ירוש' דלא מקדש' וכמשך מזה דאמ'
 נדר' ואמר כירוש' לא אמר כלום ולא כן פסק כפ"ל
 מהלכות נדרים שכן כתב התם ז"ל וכן הוה הרי
 הך עלי כהיכל כירושלים הרי אלו אסורין עכ"ל:

ונראה דמאי דפריך בגמ' היינו למאי דתריץ ה"מ
 רבי יהודה הוא דקאמ' דמועלין בהם דמשמע כיון
 דמועלין פשיטא דמקדשה ולכך פריך מי מקדשה
 וכו' אבל לרכבן דק"ל דהאומר כירוש' אסור אפטר
 דק"ל דאף על גב דאין מועלין בה כהי' דאין מועלין
 בה אסור מיהא איבא והא דדחיק בגמ' לאוקומי
 תרי תנאי היינו דוקא לרבי יהודה כי היכי דלא ת
 תקשי דהוא אמר דמועלין באבני ירושלי והוא אמ'
 דירוש' לא מקדשה דהו' דאין הו' תרת' דסתרי א
 אהדדי וזה פשוט בעיני:

רף נד אמר

עולא וכו' הלכה כר"מ
 כמעשר הואיל וקתם
 לך תבא וכו' פרס' וכו' קת' משנ' חשיב להו דהלכה
 כמותן וכו' הנה משמעתיך נראה דאפילו כ"ט מוד'
 כמעשר דהא לא קאמר בגמרא אלא דלא גמרי ק'
 קדש ממעשר אבל לעולם דמודו כמעשר דהו' מעין
 גבסה אלא שאין הברס ממנו דכבר אפ"ל דק"ל דגם
 באעשר ק"ל דהו' ממון הדיוט ואין הברס לו ראיבא
 סתמא כר"מ אבל מ"ה איב' ודאי ראיה כיון דליף
 מאעשר ודאי דק"ל כמעשר הדין כן וק"ל:

וראיתי

להר"מכס ז"ל שפסק בר"מ
 דמעשר מעין גבוה הוא כה'
 אשיות והדין עמו דהכי אשסיק הלכתא ומתניתין
 דקתמי הפודה מעור שני שלו וכו' כיון שנתן לו כ'
 כמתנה וכן מתניתין דהפוד' כטע רבעי שלו מוקיף
 חומס כן משנתן לו במתנה לר"מ לא מתקמח שא
 דיהי' ניהל' בטבליה כמעשר וכטע רבעי דיהיב
 ליה כשהוא קמדר ודלא כרכי יוסף:

וכן

פסק כהלכות מעשר שני ונטע רבעי
 סוף פ"ט ז"ל העלין והלולבין והסמדר
 מותר בערלה עכ"ל. פסק דלא כרכי יוסף כמסקנ'
 שמעתין ומלשון זה נראה דדוקא קמדר מותר הא
 בוסר אסור ולא כרכי מוקי לה בגמ' דיהיב ליה כשהו'
 קמדר ולא קאמר כשהוא בוסר וכ"כ פסק דערלה
 כפי' המסנה ע"ש:

קרא
 קרא
 יוכי
 קרא
 קשה
 יוחנן
 איירי
 דבר
 קשה
 הויה
 כה פ'
 מי תי
 זין דין
 זלוקה
 מאון
 ת כה
 דברי
 הרי
 ה לה'
 דקאי
 כתב
 מיהו
 ומוקי
 אוקומי
 אביק
 ייט:
 יביחו
 מביק
 סלע
 מזוכח
 כיחא
 שניה
 אכשר
 פודה
 וקמי
 זל גב
 חכ'י
 זאול
 היכי
 דברי
 הו'
 לא
 ד

עצמות יוסף

וקשה

שהרי כתחילת פרק זה וכתב
הרמבם ז"ל לפי אינו נקנה
במתנה אלא אם נתנו בוסר והוא דבר קותר למה
שכתב בסוף הפ' ולא הזלל אלא אם נתנו סמדר :
והרב מוהרי"ק ז"ה בפירושו תמה ז"ל
ז"ל למה שינה רב' וכתב בוסר
במקום סמדר וע"כ לא שרי אלא סמדר ולא בוסר
ואין לומר דטעמא דשרי סמדר משום דאינו פרי
ובוסר כמי אינו פרי שהרי בשהגיע לפול הלכך
מכרכין עליו כורא פרי האדמה עכ"ל וה"ל ז"ל
להקשות להרמבם מדריה אדריה וכמו שכתבתי
אחי :

ומה

שבת דכשהגיע לפול הלכך מברכין
עליו כורא פרי האדמה אינו דבור
פרי העץ מברכין וכמ"ס התוספות והר"א
בכ"ז מברכין והרשב"א ג"כ וכ"כ ז"ל כביאורו
לאורח חיים סימן ר"ב :

גם

מפרק כ"ג מברכין נראה שיש חילוק
בין בוסר לסמדר והם דברים ז"ע :
ונראה שהרמבם ס"ל שבוסר וסמדר דינם שוה וסמך
לו על מאי דאמרינן בפר' הבונס גבי אכלה סמדר
על דברי ר"ש ברוך ותמי כד"א בזמן שאכלה לולבי
גפנים ויחוד תאני אכל אכלה סמדר פנין או בוסר
רואי אותן כאילו עובדים עומדות לזכר ע"כ כנח
שרי דהשוה בוסר לסמדר והתם ר"ש הוא דקחשיב
להו בכפירות גמורים הא לאו הכי הכל שוה בוסר
וסמדר ותרוייהו לא קחשיבי פירי ומר"ש בן יהודה
דהשוה אותן נשמע לדין דתרוייהו חשיבי לענין
דלא הוי פירי לענין מעשר והנראה ברוח :

עור

קשה דכפ"ה פתח הרמבם דמתנות
שלא הורמו כמי שהורמו דמיין ואילו
הן אוקמתא דאוקימנא על הך מתנותין דפקקא
הרמבם לענין הלכתא בהך דניתן במתנה לא
יתיישב אלא למ"ד מתנות שלא הורמו כמי שלא
הורמו דמיין : וראיתי להרב מוהרי"ק כפ"ג
מהל' מעשר כתעורר בזה וכתב בשם הר"ק יורקוס
שבובר רב' דרוקא להאי מלתא אמרו לאו כמי ש
שהורמו דמיין דע"כ לא קאמר ר"מ מעשר שני מוין
גבוה אלא דוקא כשתורס ונקרא עליו שם מעשר
דהא מדכתיב לה הוא ילוי וקרא אחר שהורס
ונקרא מעשר משמע עכ"ל מסוף לשונו משמ' דמלישכ'
דקרא נפקא לן הכי ומתחילת דבריו כתב דרוקא
להך מלתא וכו' לשונו מוגמס ביותר :

ועור

דהא כמעשר ג"כ כתב הוא ז"ל דה'
אישות וכפ"ו מהלכות מעשר דכמי
שהורמו דמיין ואפשר הייתי לתרץ ולומר דלענין
להחמיר על המקבל מתנה שופרים חומס אמרינן
הכי עם שהוא פוז' מן הדין : איכרא דכקרוטין

האיש מקדש

גם כן דאוי היה לחוש ולהחמיר : סוף דבר
הענין אצלי בספק ואילו היה מהג זה כזמנינו ה'
הייתי או שהענין נשאר בספק וראוי לחוש להחמיר

תוספות

קרבן מי מחייב וכו' הנה
כדפרי"ך בגמ' קרבן מי מחייב
אכתי לא חקיך אדעתי לא אמרו שוגג מתחילל שא
לענין אכילה : ונראה דהתוספות הוקשה להו
דמאי פריך קרבן מי מחייב דהא בהמה וכלי שרת
דאת מתחילל דהא יש מועל אחר מועל ואפילו הכי
מחייב קרבן לכך תירוץ דלא היה חייב בהוצאה
אלא באכילה ובהנחת גופו וכהא' וכלי שרת איירי
דנהנה מהם דמיא דמשקלות שאמרו התוספות ל
למעלה ועדין יש גמגום דמאי מוסי' לענין אכילה
וכו' :

בבא

לחוב וכו' פרוז' דמייתי ב' בהמות
ואין לו שיביא בהמה א' לכד ויאמר
אם זאת עולה תהיה מחוללת על זאת והיא תקרב
שלמים ואם היא שלמים שפיר מקרבי אותה שלמי'
והאחרת יהיה עולת נדבה דהא איכ' נמי למקפק
ככבוד ומעשר וכיון שכן לא מצי למקריבניהו ולכך
מפייס אותה עד שתתום ואוכלים אותה כמומה
כדי להוציא מהפק בכור ולכך פריך ב' בהמות ל
להקריב עולה ושלמים :

אימור

דשמעת לר"מ וכו' אף על גב דר"מ
מודא אפילו בקדשי קדשים מ"מ
לא פליג במקדש בחלקו כין בקדשי קדשים כין ב'
בקדשים קלים איכא מעוט דמה אש לאכילה מ"מ
כיון דגילה הכתוב בקדשי קדשים ולפיכך קדשים
קלים מנייהו :

תוספות

אין מועל וכו' התוספות
כתירו' נראה דקותרים
דבריהם דמשיקרא אמרו דהא דאמרינן אין מועל
היינו כשהו' סבור שהכלי של חברו ואז הוא מתכוין
לגזלה וכו' ובקצו' כתבו ז"ל אכל בשנתנו לחבירו
לא מעל אלא הראשון וכו' דנח' דסבור שהוא שלו
וכו' נראה דאפילו סבור שהוא שלו כיון שהוציאה
מרושותו חייב ואפ' דנרסינן או היכא שנתנו וכו'
והשתא הו' חדא מתרת' :

תוספות

קדשים קלים ז"ל וכו' אף לר"ק
ויביא בהמה אחרת לכבוד
והיינו דהא ה' אינה נקרכת כדפרישית לעיל
וכאבלת בחומו וכו' השתא ס"ל לבעלי איתוס' ליוכא
חילול כלל בקדשי קדשי' ויש עוד תירוץ עיין בזה :
ויש עוד לרדק דהתוספות בד' ודילמא אשם כ'
כתב דמסיכה לא מעבכא וכו' וק' דכיון דטעמא
דלא מעבכא אמרינן דאין פריך עוד להביא בהמה
אחרת הדר' קושיית התוספו' שהקשו כאן לדוכת'
ססס

שהם תירצו דא"ל לעשות בן לפני שום ספק כבוד
ומעשר וכו' דלא הושוו מתנותיהם וכו' לא הושוו מאי
היו הריו השלמים אף על גב דטעונו ב' מתנות אש
נתן מתנה אחת מהם לכד חסד מעבכת זכאש
הר' מ"כס פרק שני מהלכות פס' לי' היוקדש' זל כל
הדמים הנתיים וכו' אש נתן מתנה אחד לבד' ספר
ואפילו בחטאת מתנה א' היא העיקר :
לחלק בין עבוב הקמיכה לעבוב מתנה א' כיון ד
דכשאר מתנות דין הוא שלא להשוות לשלמים אבל
הקמיכה א' מוכ' הכרח ועוד זל' ע' :

תוספות

דמיתני כמו וכו' ואת אמאי
נריך להביא וכו' הר' מהם זל
פרק ו' מהלכות פסולי המוקדשים פירשה בסד
בהמה שכן כתב זל וביאנה שלמים ויכוח עמה לחס
שמה תודה היא ע"כ :
בא לפירו' כנדבה וכן כתב פ"ו מהלכות מעשה ה
הקרבנות זל האו' הרי עלי לחמה תוד' וביא תודה
ולחמה והדבר פשוט במנחות ונראה דהיינו כשבא
בלא קרבן אבל כיון שנקרפ שלמי אף על גב דלא
היו תודה ממש יכולין להקריב הלחם בלא תודה :

תוספות

אין לוקחים בהמה וכו'
התוספות הקשו לר"י מהגזל
קמא וק"ל סביה להם להקשות לו קושיא ענומה מ
מוקדש דהיה דלולב הגזל דף מא' דקמא רב
אשי במקדש מחלוקת בפירו' וכו' מאי שביעית דמי
שביעית דאלת' מעשר מעשר ממש והכתיב ונרת
הכהן בידך אל' דמי מעשר וכו' ופרש' ודאי מ
מתחיל אל' הטבע דבר שיש לו גורה וכו' נראה
דהיינו דוקא במעשר אבל דמי מעשר מתחיל אף
על דבר שיש בו גורה :
ונראה שזה נכלל
בתירוגס כאו' וה"ל אמרי' כלולב הגזל ומשם נראה
ונשכיל קוגיית הגמרא זה שמעתי מתרנים בדוחק
ואין דעתי כוח' בו :

עוד

כתבו דכותא אמרינן בפרק הזהב
אלא מאי רבנן וכו' בקשתיו ולא
מוצאתיו אבל דברי התוספות ודאיתם היא מריש
פרק הזהב דף מ"ה דפריך בשלמא להך ליטא
דאמרת דאורייתא וכו' היינו דקתני יעשה ולא
יעשה וכו' שא' להך ליטא וכו' מחללין ואין מתחללין
מכע' ליה ונליתי היות זה אמת שבקיאיות זה
הכיאוהו התוספות בפרק לולב הגזל להקשו זאת
הקושיא ולבו על הזעין להגיה יעשה ולא יעשה
מחללין מכע' ליה :

אך

מה שנראה להקשות הוא דלמה לא
אמרינן בהיה דהזהב להיהו ליטא
דפליגי בדרכן שאפילו בדיעבד יהא אסור כיון
ש' תקנה לומר שיתורו הדמים לקיים ויתבעו

המקח כי הדין דאמרי' בהיהו דלולב הגזל ולמה
אמרו יעשה ולא יעשה דמשמע לכתחילה הא כ
בדיעבד שרי זל' ע' :
ונר' לתרץ דגזירה דשמיא
ישהה עליותו לא דמי להך גזר' דשמיא ונדל' עדר'
דלא איכא לספוקי כמו אולי יעלה כלפניו להוליק
מעשרותיו של שנה הכאה בפירות ולא למכרה
הלכך אין כאן חששא כ"כ כד' שיתבט המקח אבל
הגזירה דשמיא ונדל' עדרים גדולה לרשותא טפי
כנר' לו :

עוד

נריך להרחיב הביאו' כתירון התוס'
כיון דמדאורייתא מחללין ואין הטעם
אלא משום גזירה דרבנן למה קנק' ליה שיחורו ה
הדמים למקומם דכפי האי גזירה הקשו התוספות
לקמן כד' בור' אבל במתכוין לפי דש' :
ונראה דכיון שאין כאן חילול שיחורו הדמים
ויתן לו בהמתו לא בדרך קנס אבל מה שהקשו
לרש' לקמן הוא שהוא אמ' שמתורת קנס' אמרינן
הכי לכן הקשו וכו' משום קנס יחורו וכו' ותדקדק
בלשון התוספות דלקמן יאודרו עיניך :

תוספות

כמויד תעלה וכו' היינו יכולי'
לאוקומי מתני' כר"מ ואיני
כנקבות דכ"ע לא פליגי אל' דהיינו הך וכן הוא
זה התירון בדוחק שדוחקים לאוקומי כרבנן עם
החילוק מבעל מוס' לת' :

תוספות

אכל במתכוין לפי רי' מ"ש כן
שוגג וכו' אף על גב דהכח
לא שייך שוגג כיון שהתנה הכונה לומר דואת
החלוקה דומה לשוגג דלעיל כפי' רש' :

ואימא

יחורו דמים למקומם וכו' :
ק"ל שנראה שהמקש הקשה ב'
דברים הפוכים דמעיקרא הקשה יחורו דמים שבר'
שהסברא מחייבת כן ואחר כך הקשה טעמא וכו'
ונקנס' ללוקח וכו' לי שהקושיא היותר ראויה היא
האחרונה דנקנס' ללוקח אבל כח המקשה כאו'
יחורו דמים הוא לבלתי נשים ח' לוק מהחזר למינ'
כבריינתא וזה דייק באו' כי התם נהיה דהסברא ג'
הוא שהתם ראי' לקנס' ללוקח כמו שיקשה' :
ויש לתרץ עו' למה ולו' דזה תיקן רש' באו' ומתמהינן
וכו' כלו' שהיא קוגיית התלמוד כפ' דת' :

תוספות

מסתברא וכו' וזה דוחק לפי'
ריבא יש להקשות מה דוחק
הוא זה דהאי יחורו הדמים קנס הוא לחזק כיון
דבלאו חזרת המקח היינו יכולין לפי' ערו' מצילות
המעשה לירוש' שהיינו מצדיקים הלקיח לכל מע'ת
המעשר שביד המזכר מאחר שהמזכר לפניו וזה
כתבו התוספות כתחילת הסוגיא בדיבור ואם לקח
בשוגג ושויק' שגן מה דוחק הוא :

דכר
ה
התמ
הכה
מחייב
ל
להו
ושרת
והכי
ונראה
איורי
ות
וכילה
המות
יאמר
תקרב
שלמי
זקפק
ולכך
מומה
ת
דר
מ
ין
כ
מ
ד
ש
תוספות
גרים
מועיל
תכין
בירו
ו' שלו
יאה
ו'
דק'
כבור
לעיל
יבא
זה
כ
נחא
זמה
ובת'

עצמות יוסף

האיש מקדש

הלכה א מתניתין המקדש כערלה

וכו מדברי התוספות נראה דשלא בדרך הכאתן שרי ליהנות אבל הרן זל כתב דדוקא גבי חולה הוא דשרי הא בעלמא אסור ומדברי התוספות נראה דאם איכא ט' פ' שלא בדרך הכאתן הוי ספ' קדושין כיון שכתבו ב' תירושים ולתירוצן הראשון הויא מקודש ולתירוצן השני לא הויא מקודשת מטעמא דהאשה הכורה שיש לה ליהנות דרך הכאתן ואיכו כן ולא במכ דעת וכו' :

ולענין

הלכה נרא' דהויא ספק מקודש עם שבאמת לא ראייתו דבר זה מבורר בדברי הפוסקים :

גמרא

בערלה מכלן דתניא וכו' פרש"י שלא יהנה ממנו כגון שלא ינבע וכו' כנר מדבריו זל דלא יהנה ולא ינבע הוא ח' חלוקה אחת ופרושי קמפרס : ויש לדרקדק דכפ' כל שעה נפקא ליה מדכתיו וערלתם ערלית ערלים אלמא ג' עניינים נ' בהו וכן נראה מדברי התוספות בד' מנין שלא ינבע וכו' : ונראה דפרש"י חד ערלים אינטריך לגופיה דע"כ הוה ליה למכתב ג' שנים יהיה לכם ערלים : ומוערלתם ערלתו נפקא וזהו שלא הוזכר כברייתא הוהא חלה וערלתם ע' ערלתו ולא הוזכר ערלים :

פיסקא

שור הנסקל וכו' ממאי דהאי לא יאכל וכו' פרש"י ובעל השור נקי לדרשא אחרניא אתא לחני כופר ודמיו ולדות כדלקמן רש"י לא פירש דאת להנאת ערו כדמסקין לקמן דאם כן היכי פריך לקמן האי בעל השור נקי למאי אתא דהא להנאת עורו אתא כדהוה פריך ליה מעיקר' לא ע"כ אכתי לא חביק ארעת' הך דרשא חלה דרשא דחני כופר והא דלא מוקי לקמן בחני כופר ופריך ליה למאי אתא אבאר ל' לקמן בס' ד' :

עור

קשה מאי פריך ממאי וכו' דהא אימ' לך דטעמא דמלתא הוי משום דס"ל דהך דרשא דבעל השור נקי אתא לשטמו לאחר שנגמר דיכו ואת דה"ק מנא לך דאתא להך דרשא ולא לחני כופר ודמיו ולדות א"כ כן לקמן דרש"י ליה להנאת עורו ממאי לא פריך ליה ממאי דאתא לעורו דילמא לא אתא חלה לחני כופר ודמיו ולדות ונראה דהכא פריך ליה דילמא אתא בעל השור נקי לכופר וכו' כי היכי דקרא דלא יאכל להו קאי אענייני דקרא דשור הנסקל אבל לקמן דדריש בעל השור נקי לגופיה דשור הנסקל ומוקי לה בהנאת עורו משום הכי לא פריך ממאי וכו' דהא כיחא טפי לאוקומי קרא בעורו מלאוקומי ככופר ודמיו ולדות

וכרבי

אבהו וכו' אפילו מחזיקים דפריך אר' אבהו בס' כל שעה מני לאתווי וכמו שכתב הר"ט כח' זל דהא חבילו חזקיה לא פליג חלה יאכל חלה כלל יאכל ס"ל דהא ח' קור חכילה ואחד ח' קור הנאה משמע : ונר' לוי דמיייתי מרבי אבהו משום דהלכה כוותיה זכ"כ הר' מ"ס בהלכות מאכלות אסורות :

והתוספות

הקשו בפר' שור שנגח דף מ"א דכלאו ר' אבהו הוה מני לאקשוני דע"כ לא יקוי הנאה אתא דהי לא יאסור אכיל' ממשמע שנאמר סקול יקבל איני יודע דאסור באכילה : והנראה לי דכלאו רבי אבהו לא קשיא ולא מירוי דהא כגמרא פריך ממאי דבעל השור נקי אתא להיבא שנאמר דינו דילמא לדמיו ולדות דלא הוי מעניינים דקרא בגופי' דשור ה' הנסקל לא הוה כריך ליה חי משמעותי דלא יאכל הוה משמע אכילה דוקא משום יתורא לא הוה מוקמי ליה לענין הנאה וכו' טפי לאוקומי כשחטו לאחר שנגמר דינו להכי מיייתי מלתיה דרבי אבהו לגלות לנו שר' אבהו ס"ל דלא יאפל גס כן משמע כו' היתר הנאה וכזה מתוקן יפה מ"ס התוספות בכרך שור שנגח :

ה"ט

וכו דאי ס"ד וכו' כיון קרא לא יהנה ח"ל לא יאכל וכו' מכאן נראה דקייב טעמא לבעל הכרייתא : וקשה אמאי לא פריך מהך כרייתא לרבי אבהו דס"ל דכל מקום שנאמר לא יאכל וכו' ח' איסור אכילה וא' איסור הנאה משמע ומן הכרייתא משמע הפך זה דקאמר אין לי אלא באכילה בהנאה מנין וכו' : סוב ראייתי בהר"ט כח' שכתב דה"ק אין לי אלא במלתא דאכילה כגון כשר בהנאה מנין כלו' מלתא דלא שייך אלא הנאה כגון עורו מנין ת"ל וכו' והנאני ולכ"ל דכי קאמר לקמן והשתא דנפקא לן איסור ח' אכיל' האי בעל השור נקי למאי אתא לעורו והשת' תתייבכ פרוש' דכרייתא להנאת עורו ככ"ל

דאי

ס"ד לאיסור הנאה נכתוב קרא לא יהנה פ"י ואת כשרו אינטריך לשום דרשא א"כ נכתוב לא יאכל ומאת כשרו נפקא לן כעין כשרו ואפשר דגם לשני תירושים אלו אמרו ד התוספות כפרק כל שעה דלחד סברא אינטריך לשום דרשא וכיחא השתא מאי דקאמר כגמר' לקמן להנאת עורו ס"ד לא יאכל את כשרו כת' כשרו אסור ועורו מותר ואם כן לשתוק מכשרו ולא אינט' למכתב בעל השור נקי ולחד תירושה אינטריך לכעין כשר ולחידך דרשא אינטרי' לשום דרשא והו' שיטת התוספות : וז"ל דלקמן אפילו לאירך תירושה בלא כשרו נמו' אמרינן דיקא כשרו דכתיב נקרא

בקר
בשר
חמיא
ולעולם
דקאמר
משום
עור
לאיסור
הכריית
יודע
לא יאכל
ומדקא
אתא
אפילו
ב' מלא
יאכל
דינו וש
לא יאכל
שנאמר
ליוהכנ
היכי טי
סקול י
בשרו ל
איני יוד
את כשר
והשתא
שנגמר
והשר
וקשה
ליה בעל
הך דרשא
אתנא
ולהפי
תהיה כ
דקאי א
עור
בשרו ד
אינטריך
למעט
בעל הש

עצמות יוסף

בקר לא יאכל דהיינו דכר דסייך ביה אכיל דהיינו
בשר אכל עור דלא סייך ביה אלא הנאה בדוקא
אמינא לך דמותר ולהכי אינטרין בעל השור נקי
ולעולם דבלא בשרו אמרין דעורו היה מותר והא
דקאמר בגמרא קד' לא יאכל את בשרו קאמר הכי
משום דכתיב בשרו בהדיא בכתי' אכל אה' דבלא
בשרו כתי' הוה מני למימר הכי :

עור

יש להקשות כשלמא להך תירוצא
קמייתא דקאמר בגמרא או קד'
לאיסור הנאה ככתוב קרא לא יהנה כיחא ספיר
הכרייתא דקתני משמע שנאמר הקול יקבל איני
יודע שהיא גבולה ונבילה אסורה במכילה מה ת'
לא יאכל כלו' אי לאיסור הנאה כיחא לא יהנה
ומדקאמר לא יאכל משמע איסור אכילה אלא ע"כ
אתא להיבא דגמרא דינו והשתא הוי בין איסור א'
אכיל בין איסור הנאה דהא השתא איסור אכילה
ציוו מלא יאכל נפקא לן אכל למאי דקאמר א"כ לא
יאכל את בשרו למה לי וכו' ולא דריש היבא שנגמר
דינו ושחטי' אלא מיתורא דאת בשרו דקני סיכתוב
לא יאכל ולשתוק א"כ היכי קאמר הכרייתא משמע
שנאמר וכו' איני יודע וכו' לא יאכל את בשרו למה
לי והכונה מאת בשרו הוא דקאמר למה לי וכיון שכן
היכי סייך הך קושיא עם מאי דקאמר ממשמע ס'
הקול יקבל איני יודע וכו' דהא הך קושיא דאת
בשרו למה לי באפי' נפש קיימא : ונראה דה' ק'
איני יודע וכו' ואם כן לא יאכל לא אינטרין וגם
את בשרו ומשני דאינטרין לאת שנגמר דינו
והשתא אינטרין לא יאכל לאיסור הנאה היבא
שנגמר דינו וכ"ש היבא שנקבל ובאמת הוא דחוק
בדברי הכרייתא :

והשתא

דנפקא לן איסור אכילה וכו'
האי בעל השור נקי למאי אתא
וקשה כיון דהקש פריך לקמן ולהכך תנאי דמפיק
ליה בעל השור נקי וכו' לחניכובר א"כ כיון דירע
הך דרשא מאי פריך למאי אתא : ונראה דפריך
אתנא דברייתא דלעיל דנפקא ליה לענין הנאה
ולהכי פריך מנא ליה ומשני להנאת עורו והשתא
תהיה פי' הכרייתא כדפרישית לעיל בהנאה מנין
דקאי אשור דלא סייך ביה אכילה אלא הנאה
לחודא :

עור

קשה מה ראה בעל הכרייתא למדרש
מבעל השור נקי לעורו ומעט משמעו
בשרו דהוי דוק כיחא דבשרו מעט עורו ובעל השור
אינטרין לכופר דמאי ולדות : ונראה דניחא טפי
למעט בשרו מבעל השור נקי כי היכי דלא נשדי
בעל השור נקי לולדות שאינו מענייני דקרא דקאי
אגופי דשור הנקבל :

האיש מקדש

צב

פוסקא בעגלה

ערופה מלך וכו'
כפרה כתיב כה
כקדשים פרש' ולא פרכינן אי מה קודש וכו' דאין
משיבין על ההקש : קשה דהא ק"ל דאין הקש
למחז' וטפי הוה לן למימר דנילף מקדש דמה קדש
תופס את דמיו ונמצא לחולין : והיכי סייך למימר
הכא אין משיבין על ההקש :

עור

קשה דהא ק"ל דקדשי מוכח תמימ'
לא ופרו' כדאסיקנא לעי' תהי בה ר'
יוחנן וכו' אומרים לאדם עמוד וחטא כשכיל' ש'
שתובה וכת' הר"טכא ז' דפורה תמימי' אין פדיונו
כלום ודחק בפירוש' דשמעתין ובהקד' בדק הכית
הוא דיש לו פדיון וכיון שכן היכי כתב רש"י ז' ולא
פרכינן אי מה קודש תופס וכו' דהא כקדשי מוכח
דכתיב ביה כפרה לא יש לו פדיון והיכי מני למימר
אי מה קדש וכו' : ונראה דמאי דקאמר בגמ'
כפרה כתיב כה היינו מקדשים תמימים דלא סייך
בהו פדייה ומנהגו ילפינן דאסורים כהנאה ורש"י
כתב ולא פרכינן אי מה קדש וכו' לפי שאין משיבין
על הקש שמקשי' עגלה לשאר קדשי' תמימי' דנילף
מהיבא דגפ'ל כהם מוס דזה הוא תשובה על ההקש
זוטר כולל הוא ההקש כשלמדים מכל שאר קדשי'
תמימים משללמוד מהיבא שגפ'ל כהם מוס :

עור

נראה לתרץ דכקדשים תמימים כהי'
דאינם נכדים תמימים ואינם יונאים
לחולין כלל אכל אס פדאן בכהמה אחרת תפסי
קדושה כתרומה ונז' אי מה קדש וכו' :

ועל

עיקר לשון רש"י נראה לתרץ דהבא
כתיב וערפו' שם דמשמע שם תהא
קבורתה ומשמעות הדבר הוא דוקא גופא דעגלה
הוא דתקבר אכל לא ממונה והוי כאילו משמעות'
דקרא דוערפו : קממעט' מיכיה שלא תהא ממונה
אסורה כהנאה וכהכי הוקשה לו לרש"י בהך היקש'
דילפינן איסור הנאה מהקדש דאיכא למפרך מה
להקדש שכן תופס את דמיו מה שאין כן הבא וזהו
שכתב ולא פרכינן אי מה קדש כלו' וזה ח"ה דהא
הכא אית לן קרא וכיון שכן הך הקשה דילפינן מ'
מיניה הנאה פריכא הוא ומירץ רש"י ז' לזה שאין
משיבין על ההקש ואף על גב דאיכא פרכא מענין
הדמים מ"מ לא פרכינן על הקש ולא מירי :

עור

יש לדקדק בלשון רש"י כמש' ולא פרכי'
דע"כ לא פרכינן הכי דא"כ למאי א'
אינטרין משוטא לקמן למד' כ' כתובים הבאים
כא' מלמדים דתרי' מעטי כתיבי וכו' ולמה אינט'
מעוט' הא בעגלה עריפה הו' ב' כתובים ונר' דכונת
רש"י ז' היא לו' דלא פרכינן ולשתוק מהנהו מעטי'
א"כ כי היכי דהקדש לא חשיב קרא כהנהו תרי' ק'
קראי כמו כן עגל' ערוש' דיליף מקדשי' לא חשיבי
קרא

עצמות יוסף

קרא דהא מקדשים לא מייתי כלל אלא דאין שוים כלל ולהכי הוקמה לו לרש' והונרך לתרן :

דף נו פסקא

דצפורי מצורע
מנא לן תנא דבי רבי ישמעאל וכו' לבי הנראה דרבי יוחנן דצפורי מצורע משעת שחיטה לא דריש כי הך תנא דרבי ישמעאל דאם כן הוה ליה למילף מעגלה ערופה דהו' בין מחיים בין לאחר מיתה וז' לקמן תנאי היא וכו' וריש לקיש דקאמר דאכורה מחיים הו' אליבא דרבי ישמעאל ורבי יוחנן לא יליף מעגלה ערופה כלל ולהכי אינטריך קרא דאת זה אשר לא תאכלו וכו' לרבות את השחוטה והא דלא קאמר לרבות מחיים כשאר קרבנות הטעם לרבי יוחנן הוא דכיון דאין לא הוה קרא לא הוה שמעינן מירי דאיסורא השתא דכת' קרא שדין ליה אמלתא דאית ביה סכרא טפי דהיינו לאחר שחוטה לרבי יוחנן הוא יותר סכרא כשחוטה יותר מחיים דהכי פריך לריש לקיש השתא מחיים אכורא וכו' ולריש לקיש דאכור' בין מחיים בין לאחר מיתה ויליף מכפר טכפנים וכו' יש לדקד' אמאי אינטריך קרא לרבות את השחוטה בין מחיים בין לאחר מיתה בילף ממכסיר מכחון דהא עגל' הו' בין מחיים בין לאחר מיתה : ונראה דאין לא הוה קרא הוה ילפי' טפי משעיר המשתלח דדוקא מחיים אכור' ולא מאחר מיתה דהא לענין טרפה יליף מיניה כפ' שלוח הק' דהו' כמי מכסיר כחון והא דילפינן מינה טפי מעגלה ערופה מטעם דבעגלה חידוש הוא ש טחדשה תורה שיהא אכור' בין מחיים בין לאחר עדיפה וטפי ילפינן מכל שאר קרבנות דעלמא להכי אינטריך קרא לרבות את השחוטה דכרביי אפילו אחר שחיטה :

ובהכי

ניחא ק' טי' אחריתי דהוה ק' דלשתוק מוערפו דשמעי' לאחר עריפה ונילף מכפר ממכפר כחון דהיינו צפורי מצורע דכתיב בהו קרא בהדיא אלא דהיינו לומר משעיר המשתלח דהו' מכפר כחון ולאחר הריגתו מותרת בהנאה כמ' הר' מבס' כבוק' ה' עבודת יום הכפורים ועוד דהוה דמי לשאר קרבנות דעלמא וטפי ילפי' מכל הכן מלמדים מוטלמוד מצפורי מצורע לחודי' כנר' ומה שהקשו התוספות לקמן אליבא דאוקי' קמקס' התוספות ליבא דר' יוחנן דלית ליה תנא דבי רבי ישמעאל כדפרישי' ולהכי הונרו לתת טעם למה אכורים בהנאה :

איתבי

שחטה ונמנא טרפה וכו' פריש' אמאי מותרת בהנאה דילמא דשעת לקיחה וכו' לשון דילמא שכתב ק' להולמו ולפי הנראה מלשון זה שמפ' כפ' התוספות ולא כן

האיש מקדש

כתב ז' בתחילת לטוודקאמ' קס' דנטורפ' בעת השחיטה : גם לדברי התוספות שכתבו דפריך אמאי מותר שמה אחר שחיטה ולקיחה : קשה מאד להולמם דאם אחר שחיטה נטרפה קס' מאי פריך רבי יוחנן לר' ואי ס' ד מחיים וכו' ולדידך מי ניחא דאין שחיט' נטרפה אמאי מותרת הא בהתרה נטרפה ונראה דשחיטה לאו דוקא והכינה היא ד לאחר שחיטה איגלאי דמשעת השחיטה נטרפה וניחא השתא דנקטי כליטנייהו שחיט' קוד' לקיחה

ולענין

הלכה קי' כרבי יוחנן דמשעת שחטה וכו' הר' מבס' פ'א מהל' טומאת נרעת ולרבי יוחנן כפי הנראה לא ס' כ כתנא דרבי ישמעאל כפי המסקנא דמיקא אליבא דריש לקיש תנאי היא ותמהתי מהר' מבס' כפי ה' המשנה שכתב צ' צפורי מצורע משעת שחיטה כרבי יוחנן וכתב ה' קשה דרבי ישמעאל בדרך סתם וק' ובעגלה ערופ' אכורה בין מחיים בין לאחר מיתה

הרי

מיקנה וכו' הוא הדין דהוה מצי למפרך משוד הנקבל אלא משום דטעמא דאיסור' מיקנה הוא משום דנקבל הוה ליה כאלו פריך מתרוייהו :

את

כפי השדה וכו' קשה לי כיון דמשדה נפקא היכי קאמר בעל' הברייתא לעיל וזה אשר לא תאכלו לרבות את המטולח ואם נאמר דאסמכתא בעלמא הוא מדברי רש' ז' ב' ד' דא' לומר כן שהר' אמלתיה דרבא דאמר לא א' אמורה תורה שלח לתקלה כתב ז' וקרא דאמון לעיל לרבות את המטולח את אסמכתא בעלמא הוא ואילו אמלתיה דרבי ישמעאל לא כתב רש' ז' ולא מירי : ונראה דכיון דשדה אינטריך לדרשא שלח יעמוד ביפו ויורקנה וכו' כדאיתא בכרייתא והך דרשא דמטולח לא נפקא לן אלא מהא דהש' או לאו קרא דאשר לא תאכלו הייתי אומר דהא לא דריש כדאיתא כריש פירקין הוה ההוא לא דריש : ומה טפי רש' דקרא אסמכתא נראה שכוין לתרן מה שהקשו התוס' כ' בחולין כ' כל הבשר דף קט' ד' לא אמרה וכו' :

פיסקא

שער נזיר וכו' קידוש קריבן וכו' יש לדקדק דהא דפריך לעיל לרב אשי' כן תקדש כן יהיה קדש מה קדש הוא תופס וכו' אמאי לא משכי' כן הקדש כן יהיה קדש כי הכא : ונראה דא' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' ר' קרא כן תיקדש או תקד' כי היכי דנדרוש כן יהיה קדוש והמשכיל כמלאכת הדקדוק תכרר לזוה' וחולין נכשחטו

דף נו פסקא

צעורה וכו' דע

פרק האיש מקדש

עצמות יוסף צנ

זי סגויה ונשאלה להרהר לך חכמה ולהנהיג הלל
 היא בתוכה כספרו קימן לו והרואה דבריו השואל
 יר כאמת שלא היה מכושל כל פרו בעיון כפי מה
 שנראה מדקדוקו וכירוקו ורוכ העעיותיו ככה
 ברוך הרב המשיב הנז' ולא אכחך בדבריהם אלא
 דב זה שראיתי שנטה אחריו הרב הנז' והוא דאכני
 דתירץ מתלתא וכו' ק"ב מה מנז' דמה שלי כ
 בשלך אקו אף שלך בשלי אכ' ולפי שיטתו הוקטה
 לו למתוק קרא החל פתח אהל מועד וכו' וכאז
 תירונוס בדבריו זל : נקטה לו על דבריו זל דאם
 כן לדעת אביו למה לי לתת קראו חד לבעלי מומין
 וחד לחיה וחד לעשות דבחד קרא בני ואף על גב
 דלא נשדו אלא אבעלי מומין לכד : שיש בניו ותר
 נכרא שכן מין המכסיר מ"מ חיה ועוף גם כן נלמו
 ממה מניגו בשלי ושלך מאי אמת דאיכא למסדר
 ויה לשלי בשלך שכן ענוס כרת ולכך אקור בהנאס
 בעלי מומין ויכחו שאף על פי שאין בהם כרת א
 חסורו כהנאה אף חני אביו חיה ועוף :
 לכך נראה דאכני הדר ביה מבל האמור למעל' ואם
 אלא אמר אביו :
מה שלי בשלך אקור וכו' אימא שלי בשלך
 ענוס כרת : קטה דהא קיימא לך
 אין מנהירין מנהדין ואין עונשי מן הדין ואפי' כרת
 אין עונשי כח' התוספות כולל הכסדר דף קט"ו
 דה מה לחמן כפסח וכו' :
כלל א ונראה דמעיקרא ס' ד
 דמה שלי בשלך אינו נמו' בנין אב אלא כעין גילוי
 מלת' דכיון דאמר תורה שחט לי בשלי ושלך בשלך
 בתמא דמלתא הוא שאס' שיבה אקור ולהכי ליכא
 למי' אין עונשי מן הדין וכו' דהין הוא שיהא הדכר
 טיה ולהכי קאמר אי מה שלי בשלך ענוס כרת וכו'
 אבל כשמעט קרא דאל' פתח אהל מועד דקרא
 על קרבן ענוס כרת ולא על חולין שנשחטו בעורה
 מעתה אין הדבר שיה נליק למולף שלך בשלי משלי
 בשלך טא מבנין אב השתא איכא למסדר מה לשלי
 בשלך שכן ענוס כרת :
ובהכי ניחא לי תמיהה אחרת דאיכא
 למידק בהך דפריך מה לשלי
 בשלך דמה קיטויא היא זאת דהא מדאינטר' קרא
 דא פתח אהל מועד למעט חולין שנשחטו בעורה
 שמעינן דחולין שנשחטו בעורה אקורו בהנאה
 דאם מותרין למה לי קר למעוטוהו מכרת דמאיכ'
 תיתי לן כיון דאיכא למסדר מה לשלי בשלך שכן
 אק' הין בהנאה :
ונראה דאז לאו קרא דאל' פתח אהל
 מועד הייתי או מכבר דכין שלי
 בשלך בנין שלי שויס כדכר בג' באימון הפאה

פין באימון כרת ואת' קרא דאל' פתח אהל מועד
 למעט לחולין שנשחטו בעורה מכרת והשת נתכטל
 השווי' ותו ליכא למולף משלי בשלך חיה ר הנז'
 משום דאיכא למסדר שכן ענוס כרת :
מה שלי בשלך וכו' ל' אורה נראה דחין
 הדברים שויס שלי בשלך ככר
 מעיקרא היה אס' בהנאה פריך ודיקת דייסי
 להחירה וכיון שלא נוקו דאם לאיפוך קיימ' וד'
 לא שייך למי' בחולין שנשחטו בעורה :
ונראה שהדמיון הוא כך מה שלי בשלך
 נתכטל התירו בעכו שכא לרש ת'
 שאם היה נשחט בשלי היה ביתר בוריקת דמוחף
 שלך בעבור שנכנס לתוך רשותי' אס' :
כלל ב איכא למסדר מה לשלי
 בשלך שכן ענוס
 כרת קטה ככל אימורי הנאה דמתני' וכיחו שאס'
 על פי שאין בהם כרת אס' בהנאה :
ונראה דכשלמ' אס' אותן איסורי' דמתני'
 היו אקורי' ככניסתן לעורה הו'
 עכדין פרכא מנייהו דמיון ממש למאי דכע'
 למולף אכל טעמ' דהנך משום דרחמ' שרי עליהו
 אקור אכל החולין שנשחטו בעורה מנא לן דמשום
 שחיטתן בעורה ליהו אקורי' :
מנין לרבות אה החיה אין לר' דלשתוק
 קרא מה קטא דחיה לפסולי'
 המוקדשי' לענין שחיטה וכמו שכת' רש"י זל מדאיכ'
 קרא לרבות החיה דהא אינטריוכו לכמה דכרי'
 כפ' ק דחולין ע' :
ודע שאין נכחת דש' זל כשמעת' כנסחת
 התוספות בדכר' זל וכפי הכתוב
 כספרנו דכרי דש' מסכימות לכל מה שכתבו ה'
 התוספות כפירוטן :
אתה משלך לכלב וכו' דרש איתמר
 כפ' כל שעה אליכא דר' דרר'
 לגר ולגוי בין כנתיכה בין כמכירה דאי לר' יהודה
 אותו אינט' לכל איסורי' שכתורה שאקורי' כהנאה
 ובהכי ניחא :
ואין לדיקדק דלשתוק קרא מהנך תלתא
 קראי מדאינטרין קרא דאותו דהא
 לאו הנך קראי הוה דרש' לאותו כר' יהודה :
ולענין הלכה נ"ע בחולין שנשחטו :
 בעור אי הוה האוריות או לר' זכר
 ובה אישית כתב הרמ"ם כל האיסורי' דמתני' זל'
 הזכיר' חולין שנשחטו בעורה וכפ"כ מה גניבה כת'
 זל אעפי' חולין שנשחטו בעורה אקורו בהנאה
 הואיל ואמרו מדכרשהו ה' חייב לשלם תשלומי'
 ופ' ג' הנה ה' וכתב בהנאה בסול'
 פד א' שנשחטו

רכ כעת
 דפריך
 קטה
 קט מאי
 דידך מי
 בהתרה
 היא ד
 נטו כה
 לקיחה
 דמשעת
 לא מהל'
 ס' כ
 חליכא
 כפי ה
 זה כרבי
 ותו קל'
 זר מיתה
 הוה מני
 א משום
 הוה ליה
 דמדתה
 זכריתא
 ולא ואס'
 זל כר'
 ד לא א
 דאמון
 למא הוא
 זל ולא
 שא שלא
 ותא ור'
 השד אי
 דהא לא
 ז דרש'
 יון לתרן
 דף קטו
 יין וכו'
 ד לעיל
 דט הוא
 ה קדש
 למכתב
 פן יהיה
 לו וה'
 שנשחטו
 וכו' דע

פרק האיש מקדש

עצמות יוסף

שנשחטו בעורה דרכן הווי ויכרכו מרובה דף ע"ב
 חזן הכרח לומר דהווי דרכן דהא אמאי דקאמר ר'
 יוחנן יטנה לשחיטה מתחילה ועד סוף פריך כגמר
 לומר קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו בעורה לאו
 דאורייתא דאי ס"ד דאורייתא מבי שחיט לה פורת
 אברה אידך לאו דמר קטבת עד דמסיק מכח קיסי
 זו הכי אמר רב גמרא משמיה דרבא כי קמחייב כגון
 שסחט מקנת סימנים בחזן וגמרו כפני ע"כ כגמר
 והנה הך מקפחא אתא לקימוי דחולין שנשחטו כ
 בעורה הווי דאורייתא באוכן שאין מפ' מרובה
 הכרח הווי דרכן כלל ואדרבא מטעם משמע דהווי
 דאורייתא גס כשמעתיך דהכא הכי משמע
 דפריך אלמא חולין שנשחטו בעורה לר"ש לאו
 דאורייתא משמע דלרכן פשיטא דהווי דאורייתא
 ולפי המסקנא דמוקי מלתא דר"ש כגון שנשחטה
 וגמנאח טרפה בר' דכשאר חולין שנשחטו בעורה
 הווי דאורייתא אפי' לר"ש :

ונראה
 לתרץ דהרמב"ם ז"ל מפ' כרוס'
 דשמעתין ע"ר שפרטה הר"טבא
 ז"ל מכח ההיא קושיא שהקשו התם דכשמעתין
 משמע דכאיסורא דרכן תופסי' קדושי' וכפרק כל
 שעה אמר ר' דהמקדש משעט עות ולמע אפי' כחיטי
 דקדושי' ופירושן חכמין אלמא מדרכין אין חיטי
 לקדושי' וכתום תירגו כפי דרכים והר"טבא ז"ל כת'
 דגמ' מיספ' דה' ק' חולין שנשחטו בעורה לאו
 דאורייתא לא דרכן וכי אסרו רכנן באכילה אבל
 בהנאה לא אסרו ולפיכך מקדשת ואקשי' עליה
 מקדשתו באידך מתני' ישראל אלמ' אקדושי' בהנאה
 דאי לא ימכרו לגוים מבעו ליה ע"ש ולפי פירוש
 זה אפשר לומר דח' מימי' נמי ס"ל דהווי דרכן וס"ל
 דכי הוי דא' חרוס באכילה אסרוס בהנאה ג"כ
 ור"ש פליג עליה וואמר דהוקא באכילה אסרוס
 ולא בהנאה וכי ח' נ"ב מתני' דתמורה דף ל"ג דחולין
 שנשחטו בעורה נקברין משמע דהווי מדרכין דלא
 מוזמרי' כולי האי וכן פסק הר"מכס סוף פ' הלכות
 פסולי המוקדשי' איכרא דמסס אין כל כך
 באיה דאפשר לומר דרכן לא גורו אטו קדשי' פ'
 פס' לין אפילו להווי חולין שנשחטו בעורה דאוריית'
 ש"מ שיטת שמעתין יש מקום לפרש דחולין שנשחטו
 בעורה הווי דרכן וכ"כ הר"מכס ענמו כפי' המשנה
 בפרק מרובה : גס בהלכות שחיטה פ"ב כתב
 ז"ל וכל השוחט חולין בעורה ובני' מכין אותו מכת
 מדרות : וקשה דמדכרינו ז"ל בראה שסותר דכרי
 ענמו שהרי כתב בהלכות מאכלות אסורות פ"ה ז"ל
 כל מקום שנאמר כתורה לא תאכל לא תאכל לא
 תאכלו א' איסור אכילה וא' איסור הנאה משמע
 עד שיפרוט הכתיב בדרך שפוט בכילה שנאמר
 לגר אשר כשעריך תתנה ואלה ע"כ ואם הי'

מכרת ר"מ בפרק כל שעה דף כ"א אבל רבי יודן
 ס"ל דכריס ככתבן לגר בנת נה ולגוי במכר ופריך
 בפרק כל שעה בשלמא לר"מ דאמר ח' גר וח' גוי
 בין במכירה בין בכתיבה מרואינן פריך קרא למשה
 נכילה בהנאה אלא לרבי יהודה דאמר לד' ריש' כ'
 ככתבן הוא דאחא אבל איסורין שכתורה מנח ליה
 נפק ליה מלכלב תשלובון אות' אותו אתה משליך
 לכלב ואי אתה משליך לכלב כל איסורי' שכתורה
 ור"מ אותו אתה משליך לכלב ואי את' משליך לכלב
 חולין שנשחטו בעורה : ואידך חולין שנשחטו
 בעורה דאורייתא ע"כ משמע דלר"מ אינט' קרא
 דאותו לח' לין שנשחטו בעור וכדאסיק' בשמעתין
 כגמרא דכריס סותרות ו' את ו' : גס כפי' המשנה
 בפרקין בראה דס"ל דהווי דאורייתא שהרי הכי
 הכתוב דלכלב תשלובון אותו כדאיתא בשמעתין
 ודאיתא אל הרב מוהרי"ק בפרק שני מהלכו שחיט'
 שתמה על דברי הר"מכס איך כתב שהוא מדרכין
 הפך מאי דאסיקנא בהאי זקדש ועוד שהוא ז"ל
 פסק כפ"ד מהלכות אישות שהמקד' באיסורי הנא'
 אינה מקודשת ולא חילק' בין שאר איסורי הנאה
 לחולין שנשחטו בעורה ומאחר שכתב כאן שחולין
 שנשחטו בעורה אסורין בהנאה אפשר אס קדש
 בהס' אינה מקודשת ומדמשמע מדרכין כאן דלא
 מתקר' אלא מדרכין אס' קדש בהס' אינה מקודשת
 ע"כ תמיהתו ז"ל : ודכרינו ז"ל אינס מוכינס אגלי
 דהכדיא כתב בהל' אישות פ"ה דהמקדש באיסורי
 הנאה אפילו היה אסור מדכריהס אינה מקודשת
 ואולי כונתו ז"ל דלא כתב הר"מכס דכאיסור הנאה
 מדכריהס אינה מקודשת אלא בחזן כפסק דאידי'
 מיהא שעות דאורייתא וכמו שכתבו התוספות וכ"כ
 הוא ענמו כפירושן לכה' סיאן לח' ולכ"מ אס' כאן
 כפי' להר"מכס בהלכות שחיטה כסוף דכרינו באו'
 ומדמשמ' כאן דלא מתקר' אלא דרכן אס' קדש בהס'
 אינ' מקודשת כפל' שעות בספרים או שדכרינו כלשון
 תמיהה הם : איך שיהיה בראה דמהלכות אישות
 אין שום תמיהה על דכרינו הר"מכס ז"ל והרב הנז'
 תירץ לקושיותיו ז"ל דלעולם אימא לך דחולין
 שנשחטו בעורה מתשרי' מדאורייתא והו' שכתב
 ודכריס אלו דכריס קבלה הם דהיינו שאמר מקני'
 ומ'ש שאינו ענינס אלא מבת מדרות היינו מפני שלא
 נאמרו בהס' לאו ע"כ ולפי דכרינו ז"ל מאי דאמר'
 כבר מרובה כימא קסבר רבי יוחנן חולין שנשחטו
 בעורה גאו דאורייתא דאי ס"ד דאורייתא וכו' לאו
 דמר קטבת פ' רשונה הי' דלא הו' הלכה למשה מ'
 סיני אלא מדרכין זלכך כתב בה' גניבה דחייב
 לשלם תשלומי' דו' לכי שאיסורו מדכריהס והיא
 נאש' הכי' אמה שבת' ה' מוהרי"ק ז"ל דה' באיס' בהכרח

פרק האיש מקדש

עצמות יוסף צד

רמכס בעיני תמוהים מאד מעיר אני על עצמי
שלא ירדתי לקוף דעתו :

ב אלמא

חולין שנשחטו בעור לרש
לאו דאורייתא לא איסור שחיט ולא איסור הנאתו
רשי זל הוכרח לפרש בן משום מאי דפריך בגמרא
מדרש ארש אכל לתלמודא קשה מאי פריך כימא
דרש ה' דאינט אקוריס אלא כחכילה אכל בהנאה
מותרים ומגוה האשה מקודשת ונראה דלא מנא
האי קברא ולא פסוסי מחלוקת לא מפישין :
ואריך הע כי מרהיב שמיעתן כה דלפי המסקנא
לד' חולין שנשחטו בעורה הוי דאורייתא ויש
לדקדק על מ' רשי זל כפ' מרובה דפריך בגמרא
לימא קסבר ר' יוחנן וכו' זל פלוגתא הוי במסקנת
קדוסיף דאורייתא הוי : אי דרבנן עב' דהא לא
מייבו פלוגתא לפי המסקנא הוי כלל ודומק לומר
דפריך לפי גברת המקשה דהביא ומה מאד מתקן
לידברי התיב טט ודכרי רשי ב' :

דף נה פיסקא

מכרן וקדש כדמין
מקודשת מ' וכו'
מדקמ' מ' כה' דהסקנא מבחון הוי דמכרן וקדש
בדמיהן לא תהא מקודשת ולהכי בעי מ' ומשני
מדגלי רמכס בעו' וכו' מכלל דבעלמ' דמיס מותרת :
וקשה דא' כ' מאי פריך וכל' מינה דהא להכי לא
אינטריך עו' דלשתוק מינ' ומימלא ידעו' דבכל
איסורי הנאה לא תפסי דמישו ומכח קושיא זו
בתוב כתובסי' הרש' זל דהך קושיא אחתא כמד'
חליפי חליפי' אקורי' בעו' והשתא פריך ספיר ונילף
מינ' דאי לאו נהי דמקתכרנ' לומר דחליפי' אקורי'
הנאה אקורי' חליפי' חליפי' לא מסתקרא למימר
שכל הסכים דעתו זל דמוניא זו את כמד' חליפי'
חליפי' אקורי' :

ותמיה

לי דהא בעו' פ' ר' ג' שמעאל א'
אמיקו' דמאן דכ' חליפי' חליפי'
אקורי' כ' דכ' כתובים הכאים בא' מלמדו ואינט'
הוא למעט שאר איסורי' דעלמא רבין דבניין
אולא חליפי' הוי קאמר בגמ' הקושא דונילף
מינא משום דהו' עו' ושביעית ככ' וכן ואין מלמדים
דהא איהו כ' דמלמדים :

ג

מריהטת התוספות משמע דקושיא זו
אפשר לפרשה לדברי הכל דהא הקשו
שיכי הו' כ' כתובים בין למד' חליפי' חליפי' אקורים
בין למד' מותרים והדברים מ' ע' ע' ע' ע' ע' ע'
בקושיא שהכיא בתחילה דרשת והיית חרס כמוהו
כל מה שאתה מהיה מיונו הרי הוא כמוהו משמע
דאולא כמד' חליפי' חליפי' אקורים ותריץ אלכויבי'
דעו' ושביעית הו' כ' וכן ואין מלמדו :

עור

קשה מאי בעי מכלן וכו' כילף בכיין
אכ משער מיד דרש' לעיל דאסור
בהנאה מדכתיב קדוש יהיה ופריך אימה קדש
תופק את דמיו וכו' ומשני מי כתיב קדש קדש קרינן
ופרש' דהכי קרינן קדוש למעטי דמיו :

לכך

נראה שכל עיקר הכונה היא למאי
דכעי לקמן ונילף מינא וה' ק' מכלן
אי מדג' דחמבא בעו' וכו' ונילף מינא דשפי אית
לן למולף מעו' לחומרא משער כוור לקולא :

ועיקר

סוניין דהכא לא תליא בחליפי'
חליפי' אי אקורי' או מותרים אלא
בחליפי' הראש' כים דהו' אקורי' לר' בעו' דהא
אפי' למד' חליפי' חליפי' מותרים וחליפי' לחודיייהו
פ' דאקורי' וריש' והיית חרס כמיהו להויה ראשון
שמהוה ממנו שהיא כמיהו ולפ' ל' בתחיל' הסוגי'
כל מה שאתה מהיה ממנו דהך דרש' הוא למד'
חליפי' חליפי' אקורי' ומתני' דמכרן וקדש כדמיה'
היא בחליפי' הראשונים ומה מתק מדכש דכרי
רשי זל באומר מכלן דלא תפסי דמיהו מה שאתה
מהיה גרסי' וק' ל' ולפ' קאמר בגמרא שפיר דהו'
עו' ושביעית ככ' וכן ואין מלמדים ולפי המסקנא
למד' מלמדים דקאמר מעיטי כתיבי כתיב הכא כי
חרס הוא וכו' ודאי הוא מעיט לא קיימא אלא
למד' חליפי' חליפי' אקורים והתוספות שהקשו
היכי הו' בכ' כ' בון למד' חליפי' חליפי' אקורים
בין למד' מותרים היינו משום דדכרי הכל הו' הק'
ככ' וכו' שאכרס כדכרי התוס' ככ' :

ונילף

מינא קשה דאיכא למפרך מה
לעו' שכן עוז כרת ולכך תופס
דמיהו ונראה דאיכא למימר שביעית יוכיח דאף
על פי שאין ענוש כרת תופק את דמיו והמתיר
חידש לו דעו' ושביעית הו' ככ' כפי דאיכא קרא
מותר דמיהו להך ככ' כמו שכתבו התוספות
זל בתירוש' מה קשה וכו' תל' תהיה
ק' לשתוק קרא מקדש וע' ידעו' דשביע'
תפסי דמיהו מדאינטריך תהיה לומר דכהויתו
יהא דלמאי אינט' אימ' איכא למפרך שכן אסור
בהנאה : ונראה דאי לאו קדש ה' נהי דתפסי
דמיהו אכל כל הפירות שנעשו כקדושת שביעית
לעולם אקורים ואפי' פרי פירות להכי כתב קדש
למד' שהפירות יבאו לחולין ומתהיה דרשינן
דכהויתו תהא הא כינא אחרון אחרון כתב
דכרי ענמו אכר' :

מעוטי

כתיבי כתי' הכא כי חרס הוא
גרסי' וכמו שכת' הר' טכא זל' :

וקשה

למה לן תרי מעיטי כחד קנא
למעט בעלמא וכן ראיתי שהקשו
התוספות בענין כיונא בזה כפ' כל הכשר גבי
אשמו

יהודים
דפריך
וח נו
למשרי
אכילס
יס כ
וכא ליה
משלך
בתורה
ך לכלב
נכשטו
ט קרא
מעתי
המטה
יהכיא
מעתי
שחיט
ודרכן
הוא זל
י הכא
הכא
שחולין
ס קדש
אן דלא
קודשת
ס אכלו
איסורי
קודשת
הנאה
דחייב
ת וכו'
ש באן
עו באו'
ש כהס
וכלשון
אישות
רב הנו
דחולין
שכתב
י מקני
ני שלא
דאמר'
ונשחטו
כו לאו
שה י
דחייב
ס והיא
שהכר

ושמו הערוכה וכל דתרווייהו נרמז דאי לא חסיה כתיב חלא יוכל הוא הוה ממעטין חלא חלא זכא דומיא דשביעית שאחרון אחרון נתפס והוה ילפי מעו וכמעט דעו ג"כ לא סגי דנהי הממעט שחר מוסורי הנאה שלא יהיו דומי לעו אבל יקני דומי לשביעית להכי נרמז תרווייהו:

ואכתי

איכא למידק כימא דמאי דמעטניהו קרא היינו שלא יהיו דומי דשביעית האחרון אחרון נתפס ולא ד דומי דעו דאפילו חליפי חליפי אחריון אבל בחליפי הראשונים לעולם דיהיו אחרים: ובראה דכיון דלא מצי למילף מעו כל מאי דאות בה טבו ילפי משער כויר דמותו דמייקו ומקיימו מעט דהוא לגמרי דדוקא כעו אסור בין חליפין ראשונים בין חליפי חליפין הא בעלמא מותר ה הכל:

תוספות

וכ כתיבי וכו' ויל מ"מ כפתוב שביעית וכו' אין לדקדק סיון דשביעית אין בו איקוה כרת איכא למימדין מיכא ומיכא נלא יהיו כדעו אקוה כרת שהרי השני שה' כה ברית לשון למודים שער ג' דלענין הלכה קיל כמד דין מיכא ואקוה באתר וכן כל דהכי קיל ב כ שביעית העדות ע' טו:

עור

כתבו ויל מדכתי' והוית חרס במוהו וכו' דליכא למומר דאי נטרין לגופיה לא שמועין דחליפי חליפין מותרים דהא ידעינן מדכתי' במוהו כנר מדכריהם למד חליפי חליפין מותרים כפך ליה מדכתוב במוהו:

וקשה

דהא כפ"ר שמעאל כפך ליה מדכתיב הוא ולא חליפי חליפין וכו' דהתם אמרינן דמד מותרים ה' דשני בתובים הבאים כאחד אין מלמדים ולדידי ע"כ נרין לתת טעם היכי הווי כתיבים כמו שהקט התוספות ונריבים חנו לתרן מהך יתורא שתירגו התירבות ולדידי מ' תיר כמיהו ומייטורא דהוא שמישין ק תרווייהו שמעון דשני כתיבים הבאים כאחד אין מלמדים ושמעון דחליפי חליפין מותרים ולהכי נרמז תרווייהו: והתוספות דנקטו כמלתיהו יתורא דכמיהו קמיהו אי יתורא דהוא כלל ואתא כפ"ר שמעאל:

עור

דהתוספות הקטו בתחילת דבריהם בין למד חליפי חליפין אחריון בגין למד מותרים ולפי תירוצם נראה דלא תירנו חלא למד מותרו ותרין ליה מנחתיהו בתוספת הר"א דמייטורא דכמיהו ודעינן דהווי כתיבים כיון דמחויית חרס משמע אפילו חליפי חליפין אחריון וכמיהו לא אינטרין למסתב לחליפי ראשונים הלכך סתא למי דעו ושביעית הווי כתיבים:

עור ש' ע' להקנות לפי תירוץ החושבות מאי פרוך בגמרא חלא למד מלמדים

מאי איבא למעשה כיון דאינטרין מעוטא דכמיהו לשווייהו לעו ושביעית בב"כ ע"כ אתא למומר דלא מילף מייקו דלאו לא למאי טרם דחמנא וכתבי' ליטושי להכך כ' כתובים הכאים כא' וכדוהק נראה דלא גרע הך יתורא מוכ כתובים דעלמא דכ"ל דמלמדים ומחד מלמד הוה קני לן וע"פ המלמד השני בתיב' רחמנא ככדי וכדאמרנו בעלמ' טרם וכתב לה קרא וה"ה כמו כהך יתורא דאמרנו דטכח רחמנא וכתבי' ולע:

סליק פרק האיש מקדש

פרק האומר

הך נז עמוד ב

האומר

וכו' בת וסדאל לכהן תאכל ליתורא וכו' ולא קתני כת פהן ליתורא לא תאכל משום דממילא שמעת מינן אבל בסיפא אינטרין לא שמועין דכת כהן ליטרא לא תאכל דלא ניז דלא הוה קדושין ותאכל כתרומ' בית אביה:

תוספות

האו' וכו' ואת' מה חידוש יש כאן וכו' כינתם זל משום דהתנא לא נחית לא שמועין הין דמאי לחודו דה"ה הוה ליה למתני בסדיא שא תרתי קאמר הין רמאז דזה גלמא כרמו מדקתני הלך וכו' ועוד דין הקדושין דקתני מקודשת לשני וכזה הוא דקמקפו התוספת פ' שישא ומ"ש התוספות וכתוך כך אמר לה הרי את מקודשת וכו' פי' ואמר לי וכן כתוב במקפת טכסאות וכדכרי הראש זל:

גמרא

ותנא דידן הלך נמי וכו' ותימה באו לשלוחו באוקדש לוי אשה פלו קתני הלך וכו' ולא הוי הלך בדמאות: ונראה דהתם הווי באו לשלוחו דהתם שייך למומר הלך בשליחתו הש"ס הכא לא הווי חלא באו לחבירו דלא עשאו שליח הלכך לא הוה ליה למומר הלך חלא וקדשה דלא שייך למומר הלך בשליח תו כיון דלא עשאו שליח הלכך הלך דקתני הלך כרמאות הוא דקאמר: אי דהתם שייך לומר הלך לפי שש בענין השליחות שינוי מקומו וכו' שייך הלך או לשליחותו או לשקת את השליחות: ואת השליחות:

אבל

שליחו כרמא אימא מראה מקום קום לו: וקשה דהא אמרו בהאיש מקדש

מקדש דהיה מתנ"י מתנ"י בכו גיטין כפ"ג ועבד
 גרובות וכוין סכן היכי שייך למי דכסלוחו דטרח
 הימא מראה מקום הוא לוקמ' לן ובעין סכן היכי
 קאמר שלוחו הוא דקור רעמי דמכא דעתי וכו'
 דהא אין הענין תלוי בזה לא במניאות אחד הוא
 דכהאי אחרת רחמי לן וכו' וקראה דכיון דהיכא
 דמראה מקום כגון שאמר ליה הרי היא במקום פ'
 אין לפקתק איכ באכירו דלא סמך דעתיה שימור
 מראה מקום היא לן וכו' אמר לן כיפירוש הרי
 היא קמ' לן דלא קלא באמר טעמא דכהאי אחרת
 מנפיק לן וכו' :

מקדש דהיה מתנ"י מתנ"י בכו גיטין כפ"ג ועבד
 גרובות וכוין סכן היכי שייך למי דכסלוחו דטרח
 הימא מראה מקום הוא לוקמ' לן ובעין סכן היכי
 קאמר שלוחו הוא דקור רעמי דמכא דעתי וכו'
 דהא אין הענין תלוי בזה לא במניאות אחד הוא
 דכהאי אחרת רחמי לן וכו' וקראה דכיון דהיכא
 דמראה מקום כגון שאמר ליה הרי היא במקום פ'
 אין לפקתק איכ באכירו דלא סמך דעתיה שימור
 מראה מקום היא לן וכו' אמר לן כיפירוש הרי
 היא קמ' לן דלא קלא באמר טעמא דכהאי אחרת
 מנפיק לן וכו' :

ומה שתירצו המוספות דהתם הוא מוכח
 שיוצא לאומנות וכו' הטעם הוא
 דאע"ג דהוה הפקר כיון שאומנותו בכך הוה באילוף
 זכה בו ומשום פקוק לפיותי נגעו בה :

דף נט דכין חסידא וכו' והתניא
 מה שעשה עשוי וכו'
 זכאן לא פרוך מעני המהפך כחורה בדפדוף
 להני ולקמן לא פרוך ממתי' דנהג בו מנהג
 רמאות :

וגסתפקתי

דלענין

להשכיר עצמו וכו' שיש לו למלמד אחר לכיתו
 וכו' וסברה שברוך שיהיה המלמד בכיתו ולמאן
 לרוך שיהיה בכיתו כיון דאמרונו דכל דטרח בה
 הראשון מוכיף אף על גב דעדן לא הקנה אותה
 בקנין א"כ אפי' שהמלמד עדין לא יצא בכיתו כל
 דטרח ופקע עינו הדמים מהלנישום אין צריך ויתר
 ואי קאמר אסור לעבובא לן שמעכבין אותו לגמרי
 שלא יעשה מלכד סגן רשע א"כ היכי קאמ' ומכאן
 כראה לר' שאסור למלמד וכו' דהוה אינו כמעט מכאן
 דמכאן לא כלמוד לא דקרא רשע ואולי למד דכיון
 דכמהפך לחודיה נקרא רשע כשישב בביתו וקעני
 דהוה אסור לגמרי עור למד חי וכתב זל אכל
 אס שחר כעל הבית מלמד אחר יכול ב"ה אחר
 לשכרו כפי הנראה דין זה ק' רכיון שהבעל הבית
 קראשון שכרו א"כ למה יכול ב"ה אחר לשכרו ודכפי
 הנרא מדבריו שהבעל הבית הראשון שברו לגמרי
 ונראה דאמר כשפסק עמו דמים ולא גמר עדין
 שכירותו שעדין לא הול יכו בכיתו ולא עשו תחילת
 קנין זה כל הברח גדול בדבריו וכלמוד מדבריו
 דדוקא ככה הוא דיכול לן כמדומה לן שזה ילמוד
 יפה אכל במלמד אינו יכול לומר זה התלמיד הוא
 הגון יותר ולן ומקבל יותר : והרונה להרחיק
 עוד דעתו בדברים אלו ועיין בדברי הטור ח"מ ס"ו
 רל"ז ובמה שכתתי עליו ע"ש :

הדין כל דלא שייך דין עני ה
 המהפך בחרד לא במהפ' ממש
 מחור אחרת וכמו רב גדל אכל כמו שהוא בכיתו
 ועשה שליח לקדש לא שייך זה כלל ולהכי פרוך
 מרמזו דלא שייך בו אלא רמאי :

פסקא

התוספות

עני המהפך וכן מהא התניא
 בשנים אחרים וכו' ויש לדק'
 דלעולם דהוא שלו אכל רמאי מיהא אוקרו ונראה
 שכעבור זה כתבו עוד התוספות ממי שלקט מקנת
 דאה דקתני מעבורו אותו הימנה לכתחי מטעם
 דלא מקרי רמאי :

וראתי

בתוספתא להרב המובהק
 כפי הרר דודן נחמיתא גב'
 כתעורר בזה נמצא במעון תשובתו בתשובת הרב
 מוסר ש"ך ז"ל ע"ש :

עוד

כתבו ומוסרו כפ' לא יחפור וכו' וק'
 דהא התם יבגו טעמא שאני דניס
 דיהכו סירא : ונראה דכל כפי ר' דעדין לא
 פכבס במזודתו של זה אלא שזה עתיד שילפדנו
 וטרקא שפליך המזודה אינה כ' ומשו' דמי
 להי' דהפקר דאמר' דלא מקרי רשע אפי' טרח
 בה הכאשון ומשו' ה' מקשו מהתם והא דיהיב טעמ'
 התם דשאני דגוס היהיב סירא וכו' לא מהכי הך
 טעמא אלא לחלק בין הי' דגוס למלתא דרב
 הונא דבר מכוואה אכה מכוואה מזי מעכב וכו'
 ולגבי הך מלתא קאמר שאני דגוס אכל לא מהכי
 שהו' טעמא לחלק הפא ומתרניס התוספות דיט'
 לחלק דהתם הי' יורד לאומנותו אכל ר' מ' חלק
 שהת' הו' דג' מת וכו' וה' כאלו ומש' פכבס פרטיותו
 ואפי' כתב ר' דיכול לומר לך במקום אחר משום
 דאי לא היה אסור ליה שימא' כפסק במקום אחר
 וקדשה

כתבו ומוסרו כפ' לא יחפור וכו' וק'
 דהא התם יבגו טעמא שאני דניס
 דיהכו סירא : ונראה דכל כפי ר' דעדין לא
 פכבס במזודתו של זה אלא שזה עתיד שילפדנו
 וטרקא שפליך המזודה אינה כ' ומשו' דמי
 להי' דהפקר דאמר' דלא מקרי רשע אפי' טרח
 בה הכאשון ומשו' ה' מקשו מהתם והא דיהיב טעמ'
 התם דשאני דגוס היהיב סירא וכו' לא מהכי הך
 טעמא אלא לחלק בין הי' דגוס למלתא דרב
 הונא דבר מכוואה אכה מכוואה מזי מעכב וכו'
 ולגבי הך מלתא קאמר שאני דגוס אכל לא מהכי
 שהו' טעמא לחלק הפא ומתרניס התוספות דיט'
 לחלק דהתם הי' יורד לאומנותו אכל ר' מ' חלק
 שהת' הו' דג' מת וכו' וה' כאלו ומש' פכבס פרטיותו
 ואפי' כתב ר' דיכול לומר לך במקום אחר משום
 דאי לא היה אסור ליה שימא' כפסק במקום אחר
 וקדשה

ושכח
 לטריס
 כמיה
 למימר
 דחמיה
 כדוק
 דעלמא
 ועפ'
 בעלמ'
 דאמר'
 תחל'
 ת כהן
 ישרא'
 תרוס'
 תרין
 מקשו
 חמר
 כתוב
 תימה
 וקדש
 וכו'
 כאו'
 הבל'
 שליח
 דלא
 שליח
 חות'
 עקת
 וקוס
 איש

וקדשה אחר ל' מקודשת לשני קדושי ראשון לא
חלוונרהא דאפטר דנקט מתני בתוך למימי סופא
דמעכשיו ולאחר ל' דע"כ לא תתכן אלא שהאחר
קדשה בתוך הל' א"כ אפטר דכונת השגה היא אם
אחר ל' הויא מקודשת כדאי או כספק וכה"ג זרין
לתרץ ג"כ מאי דבעי לקמן לא בא אחר וכו' וחורה
בה מהו ולא פשיט ליה מדנקט התנא בא אחר
משמע דוקא בא אחר אבל חורה היא לא דע"כ
בסיפא זריכא למתני בא אחר ועוד דאפטר דחורה
בה תהיה מקודשת כהפך וק"ל:

דני בתורת קדושין יהיבנהו כיהלי וכו'
זהך טעמ' לא בגי' לאומרה גבי פקדון
דנהי דיהיב ליה כיהליה בתורת קדושין אבל סוף
סוף כיון דאכתי לא חלו בה עד יגיע זמן ל' יום
הדין בותן שתהיה בה פרוטה לכסוף דומי' דפקדון
דכעין דישתייר בו ש"כ לכך הונרך בעל התלמוד
לומר דלא דמי כלל לפקדון דהתם ברשות דמר'
קיותאכלה:

לא בא אחר וכו' ראיתי בדברי הראש
שדקדק בזה דה"ה דמני למבעי היכא
דחור הוא ונתן עוד טעם כדבר וכתב ז"ל ועוד
דריש לקיש הוה מורה ביה דדוקא באשה קאמר
משום דנתינת מעות לידה חטוב כמעשה להאי
לישנא עב"ל ודבריו תמוהים דהך דחשוב
נתינת מעות כמעשה היינו לתירונוא דגמר דתריץ
אהך דפריך ליה מתרומה אבל הוקשה אכתי לא
הוה מחלק בזה ולא מידי ולרידיה תקשי ליה ל'
לכעיין מאי לא בעי ג"כ היכא דחור הוא ושמה
המקשה כולי האי הוה קשיא ליה אלא דפריך ליה
קשיא אלימתא מההיא מתניתין דתרומה

ואכתי קשה כיון דנתינתו לא מקרי מעשה אלא
דוקא קבלתה של אשה מאי האי דפריך וזו מתניתין
דהשולח גט וכו' דהתם הבעל הוא הנותן והמורכר
ובכי האי גיבא אפילו ריש לקיש מוד דדיבור מקרי
ואתי דיבור ומבטל דיבור: ונראה שה"ה אש זל
כתב כן לפי המסקנ' בתר דפריך מההיא דהשולח
גט וכו' ודעת המקס' היא שמה שתירץ שאכי נתינת
מעות ליד אשה דכמעשה דמי היינו פועל הכתיבה
שנותן הבעל המעות כידה וזהו המעשה ולהכי
פריך מהשול' אבל בתר דפרי' כל כמה דלא מטא
גיטא לידה וכו' לפ"ז ל' שאין נתינת הקדושי לידה
חשיב מעשה אלא מעשה שהיא מתקדשת מקרי
מעשה ולכך אש חור הוא פשיטא דאתי דיבור
ומבטל דיבור ואין לכפך אלא בה ולרכי יוסקן ה"ה
דאתי דיבור ומבטל דיבור והכריח זה הר"ש עם
סברת ריש לקיש לפי המסקנא להך לישנא ככ"ל:

ולענין

הלכה לית לן לספק יידי כהך
דינא כיון דקיל כרכי יוסקן
דאתי דיבור ומבטל דיבור אפילו כדירה כל שכן
כדירי:

והיכא

דכא אחר וקדשה בתוך שלשים
ומת השני או גרם כאזו למחלק'
הר"מכן והר"שכא הכיח הר"ן ז"ל דכריהס בארובה
ודעת הר"שכא ז"ל דנתבטלו קדושי ראשון בראשית
ואחר מהס מדאמרינן כיבמות כינר היא ממאכת
וכו' ועס שכאמת הר"ן ז"ל דחה הראיה נראה עוד
שיש בזה מן הרחייה כטוב טעם ודעת דשאי התם
שהקדושין הם מדרבנן דכיון שהיא קטנא אין קדושי
אמה ואחיה קדושין מה שאין כן בקדשה ראשון
קדושי אורייתא דאפטר שלא נתבטלו:

איתובי

ריש לקיש לרכי יוסקן וכו' כל
הכלים וכו' ק ולריש לקיש מי
ניח עיין בהר"טכא ז"ל וכו' דכיון דלריש לקיש לא
אתי דיבור ומבטל דיבור שיש בו מעשה אס כן
נחתינן הכא דרגא ואמרינן דכיון דהתורה קראה
מעשה משום הכי אינו מבטל ואף על פי שהוא
מעשה גרוע אלא לרכי יוסקן דאפילו במקום שיש
בו מעשה אמ' אתי דיבור ומבטל דיבור דטומאה
במי היה ראוי לומר אתי דיבור ומבטל דיבור ומשני
שאני עומאה וכו' וכיון דגלי קרא הוה ליה כאילו
קרא בתוב כהדיא דלהו מעשה גמור ולא יהיה
מבטל ליה:

רב

זכיר מתני לה אהא וכו' וכן אהו'
לשלוה וכו' משנה היא כי יוסקין
ורישא דמתניתין מי שנתן דשות לשלוהו לקדש את
בתו והלך הוא וקדשה וכו' ויש לשאול למה לא קבע
רב זכיר מלתיה אהך רישא דהתם:

כגון

קדשם כעל הכית ותום את פרוין
וכו' והא דלא משני הכי לעיל משום
דנראה לו דוחק:

דף גט פיסקא

מקודש לשני וכו'
קדושי שני במאי
פקעי יש לדקדק אמאי לא פריך היכי קאמ' גמרי
קדושי ראשון כנר' שהתחילו מתחיל' וזה אינו דהא
אין הקדושין חלין עד לאחר ל' יום ונראה דלשון
גמרי בכאן ר"ל שגמרי בה שבעשית אשת איש ג'
גמורה:

ובפלוגתא

וכו' לכאורה מצו' לרחווי
ולומר דרכ חתי אפילו
כרכי ושמואל כרכנן ועס הכתיבות דקאמ' בסמוך
אין גט לאחר מיתה וטעמא דבבב' דקדושין לקרובא
קאתי וכו' אלא דכיון תלמודא לענין ההלכה
דבבב' דקדושין הלכה כרס דהוי אפוקי וכבר שיק'
הלכתא

מפורשת ויש לספק אי צריך שיאמר אין לו בידו
או דילמא חבילו שתק לא מהכי כיון דתלוי באמירתו
ונראה דכל שלא אמר שיש לו בידו אינה מקודשת
ואבתי יט להסתפק ולו אמאי אינה מקודשת בספק
ומ"ש ממקדש לאשה ע"מ שיאמר חביו אין שכתב
העור השם הר"מ דמקודשת בספק ואכ"ל אמר
עכשיו שאינו רוצה שישא יאמר אין לאחר זמן הכא
כמו ביחוש שישא יאמר שיש לו בידו לאחר זמן
ונראה דכל זמן שלא אמר אותו פ' שיש
לו בידו לא סמבא דעתא ולכך
אינה מקודשת כלל ולענין דינא כל שמי שאמ' ע"מ
שיש לי מכה אם ידוע שיש לו בעדים שיש לו מכה
הוא מקודשת אפי' יאמר שאין לו ואם אינו ידוע
בעדים שיש לו מקודשת בספק ודוקא כשאינו בידו
אבל אם המנה בידו מתמבל מה שיש ביד האדם
קוי שלו ומקודשת קדושי ודאי אעפי' שאין לו
עדים שהוא שלו כל שלא אמר שאינו שלו וכ"כ הר"ן
ז"ל ונראה שכל הכופקים יקנימו בזה וראיתי להר"ם
מזהר"ק גבי"ח שכתב ז"ל ורבי' שמנריך שיהיה
ידוע בעדים שהם שלו חלוק על הר"ן עכ"ל וז"ל
דהטורף איירי כשאינו בידו ומקבים עם הר"ן ז"ל
ודאיתי כעת כתשו הרב כדפסו מחדש ושאל ממנו
לשון זה והרב הליץ בעד ענינו ואחר השקידה ר'
ראיתי דבריו ראויים אליו ז"ל ומ"מ מה שכתבת
נראה לי שיש לו פנים:

פיסקא

ע"מ שארץ וכו' תנא לא נתכוון
זה אלא לראות משלנו וכו' ואם
הוא שולחני וכו' וכן כיון דמתבי קמ"ן דבעי' שלא
תהיה משל אחרים וכמו שהשמיענו התוספתא לא
נתכוונה זה אלא לראות משלנו ואפשר שהיה
דח"ה הך מלתא גופא אשמעי' מתני' ואפשר שהיה
לשון התוספתא ופרין בשיט' דכיון דקתני התוספתא
לא נתכוונה זה אלא לראות משלנו טוב אינה צריכה
התוספתא למתני' ואם היא שולחני וכו' ומתני'
דקמ"ן אע"ג דנקיט דמי בעסקא וכה"ג צריך למי'
לקמן גבי' הא דפרין גבי' ואם הראה בכקעה וכו'
מתני' ע"מ שיש לי בית כור וכו' וביחוש
שמשא יט לו והדר פרוך למה לי
למתני' וכו' ועשה צריכות נראה דהך קושיא שייכא
עם מה שקדם הא בקדושי ודאי וכו' דאם לא כן
הייתי אומר דלכיון אי נטריך הך מתני' משום דלא
דמיא למתני' דלעיל דהויא ספק וק"ל:

דף סא המקדש

מכאריס בטעמים
הלכה איפסיקא הלכתא
בלקדש מדמיגן לה ואע"ג

להדא"כ כפ"ד מהלכות ערבין כתי' טאהס ה"ק
עמוקים? ואין בהם מים מחשכין אותן כפי ענין
כפי הראוי להם חלמא אין מדדרי' עמה יט לכת
דהרמ"כ ז"ל מפרש קסוגיא כמ"ש ולקדשו באפי'
כפשייהו היינו המקום אשר למטה בעמק ולא ה'
המדרון וה"ש נהי דבהדי ארע לא קדשי כ"י המדרת
טלהם ומ"ש הרמ"כ ז"ל פהלכות ערבין דנחשכין
כפי ענינו היינו למעט שאין המדרון שיש כמה
שכין העמק לבית כור נחשב אלא דוק מקום אשר
למטה אבל לעילם שנחשב עם הכור והר אכד ז"ל
השינו שם ונראה דכונתו היא עד שכתבתי לע"ד:

סוגיית בני גר

מתניתין ד"מ או וכו' כולי תנאי מבני גר
דפרש"י כתחילת דבריו כל תנאי שאינו כפול וכו'
משום דמליטנא דרבי חנינא בן במליאל משמע ד'
דלכפי אתא לתנאי כפול ורש"י פ"י ד לא פליגי כי
אם אתנאי כפול וגם ליטנא דקראי דמייתי אם
יעברו ואם לא יעברו ולא קמוכיר המעשה כלל
ומאי דמייתי רש"י מהרי"ז גיט"ך ע"מ וכו' שנראה
שהמעשה קודם לתנאי הוא שלא בדקדוק וכבר
הארכתי בזה בהעת הרמ"כ ושאר המ"כ בזה:

עור

פרש"י בסוף הלשון דאי אתה שומע
מכלל האין הלוא אש אין הכתוב מפרשו הלכך
אחר שפרשו יטלו כאן וכאן ע"פ הגורל אבל קודם
לכן הוה אמינא כלל כלל לא ינקלו:

עור

יש לדקדק בהך דדריש ר"מ שאר
תנאים מדלא אמר תנו להם אם
יעברו וכמו שפרש"י דמנא לן הא דהא אפשר דה"ה
דאם היה או' תנו להם אם יעברו הייתי אומר ש'
שהמעשה קודם לתנאי אינו מוכרח וכך הוא לשון
הכתוב וכשלא אם היה מוכרח לדבר כן והוה
משני קרא בדבורה היה מוכח שפיר ונרא' דבאמת
הלשון הכרוך כך היה ראוי לאו תנו להם אם יעברו
לפי שהנריך להם שהיה ארץ גלעד היה לו ל'
להזכירו בתחילה וכן אין קודם ללאו יליף משום
דמן הראוי היה להקדים הלואו ולו מה שצריך
דהיינו שלא ימנעו מלנאת והיה ראוי להקדים ולו'
אם לא יעברו תקנו וכו' כדי להזהירם ביותר:

גמרא

ספיר קאמר ליה וכו' בארץ כנען
למה וכו' נרא' מן הגמרא דלר"מ
אם לא היה קרא דבארץ כנען הוה אמינא דהמתנה
קיימת וקשה דהא כתיב ונאחו בתוככם
דלכ"פ הני בארץ כנען ונראה דהכא ודאי לביטל
למעט

פרק האומר

עצמות יוסף צו

למטעי אבל איננו בארץ כנען לא שמועי בעלמ'
 היבחר דליבא קרא דונאחו דכע' תנאי כפול ולפ'ו
 מה שפרטי אליבא דר"מ כל היבחר דאית לכו משמע
 וע"כ לא כתיב בארץ כנען שא למטעי ארץ גלעד
 שלא יטלוה כלה וכו' אף על גב דכתיב ונאחו ד
 דמשמע דיאחו בארץ כנען :

עוד
 יש להקשות במאי דקאמר בגמרא
 אליבא דרבי חנינא בן גמליאל הוה
 אמינא ונאחו בתוככם בארץ גלעד אבל בארץ
 כנען כלל לא ג'ו' וכן המורה משמע להפך דמלשון
 או אפילו בארץ כנען לא יבחרו משמע לא מבעיא
 בארץ גלעד שלא יבחרו : ונראה דמתניתין
 איירי מקמי דנימ' ר"מ ונאחו דאז הייתי או אפילו
 בארץ כנען לא יבחרו אבל בתר דשמועי ליה לר"מ
 קרא דונאחו הייתי שומע דקרא בארץ גלעד אבל
 בארץ כנען כלל לא :

ויש
 לדקדק כיון דע"כ נריך את למומר
 מהכרח הקשיא שכתבו שהיא מקמי
 דנימא ר"מ ונאחו ח"כ מאי האי דכריך לקמן והא
 לא דמי משל למתניתין כיון דאיבא לשנויי דמתני'
 איירי מקמי דנימ' ר"מ ונאחו וכו' דהא קאי על מ
 מתניתין דהויא מקמי דנימ' ונאחו דהא לא הו"ב
 בכרייתא קרא דונאחו להכי כריך ומשני האי
 מקמי דנימ' ונאחו וכו' :

עוד
 קשה למה לו לרבי חנינא לו דונאחו
 בתוככם הייתי אומר בארץ גלעד
 כיון כר"מ דהיי בארץ כנען אבל בארץ גלעד לא
 הייתי שומע ח"כ בתר דכתיב קרא בארץ כנען
 גלי דונאחו בתוככם הו בארץ גלעד : ונר דאי
 דבי חננא הו משמע ליה כר"מ דהיי משמעתו
 בארץ כנען טפי הו ליה למימ' דקרא בארץ כנען
 איננו ריק לתנאי כפול מיאח' דממעט משמעת'
 דונאחו :

והא
 לא דמיא משל למתני' וכו' יש לדקדק
 הא עיקר הדמיון הוא דבי היכי ד
 דבמשל כטל על פי רבוהו בכפל בשאר נבקים ש
 שנתן כבר לאחיה הבא נמי על פי הכפל הוא לא
 יעברו כטלי בארץ כנען אשר היא ירושה לשאר
 שבטים אבל מאי דבמתניתין אמרי' דאם לא כפל
 אינו כטלי לא באי' ולא בארץ גלעד היינו משום
 קנסא דלא יהיו אחיהם עומדים כראש הנבא ולא
 הם ויטלו ג' חלק ראוי לקנסם שלא יטלו לא מאי
 ולא מארץ גלעד אבל הבא כמשל האב רנה ליפית
 כחוליתו לו שבר בפני ענמו על תנאי שיתן ק' וו
 ואם לא יתנס יסאר עומד כירוש הניבולת לומן ה
 התורה ולכך אילמלא כפילה לא הוה מהכי שלא
 יטול אלא מאי דנתן לאחיהם אבל ח'קס המגיע
 בקדה ור ירושה מן התורה ראוי שיטול : ונרא'

בשלמא

דמ"מ פריך שפיר דלא הוה ליה לרבי חנינא לומר
 משל שאינו דומה לכמשל בכל כדדיו :
 לר"מ היינו דכתיב אס תטיב
 שאת וכו' : יש לדקדק
 כיון אס לא תטיב לפתח חטאת רובץ וממילא יכ
 כשמע לר' חנינא דאס תטיב שאת דאין כבדא לו'
 אס תטיב לא מגרא ולא דינא : ונראה כיון
 דמל' ישנא דקרא יש לטעת לא אנרא ולא דינא
 קאמר ליה קרא בהדיא וכה"ג נריך לתרץ לקיין
 דמשני אהך קרא דאס בחקתי ק"ד אמינא אס כ
 בחקתי תלכו ברכה אס בחקתי תמאסולא ברכה
 ולא קללה וכו' ואיך יתכן לומר לא ברכה ולא קללה
 כיון דקרא כתיב בהדיא ואס לא תטיב לפתח
 חטאת רובץ אלא דנראה דאין להקשות זה כלל
 כיון דאיבא למטעי מן הכתב לכך הוכיחו הכתוב
 בהדיא יק' לולקין אכתיב דרך אחר כס"ד :

בשלמא

לר"מ היינו דכתיב או תנקה
 וכו' ואס לא תאכה האסה
 למה לי וכו' כל' דפריך כיון לר' חנינא כיון לרבי
 מאיר דלכלהו קיימא הך קושיא דרש"י ז"ל פ' לקיין
 גבי הך דפריך והוה הטור על הטור למה לי וכו'
 ולדברי הכל כפי לה :

ויש
 לדקדק למה רש"י ז"ל לא פירש הכא
 ומ"מ כפי הנראה דהכא לכלהו פריך
 והא דקמשי בגמרא קד"א היבא דמיא לירדה וכו'
 יש לדקדק א"כ לכתב הך קרא ולא מיא קרא דאז
 תנקה היבא דלא מיא להו לקרוביה :

ונראה

דקרא במאיר דכתיב בקרא בהדי'
 הא דאמרי' דתנקה וכו' יש בחינות לכאן ולכאן :

ויש
 לתמוה כיון דואס לא תאכה שמעי'
 היבא דלא מיא ליה לירדה ומ"מ היית
 נקי שמעי' היבא דלא מיא ליה לקרובים ובמו
 שפרטי' ואס לא יתנו לך קרובים והייתי נקי למה לי
 הך תרי קראו' ל' לכתוב שם אזה מהם ומאז ת
 חנקה מאלתי לח' די' שמעין תרוייהו דסקוליס
 הם ויבאו שניהם דלמאי איננו ריבוי אילתנאז כפול
 הא לרבי חנינא - מכלל אף אתה שומע לאז אלא
 ודאי דהוה אמינא דכיתי בע' צוע"כ שמעין בע"כ
 דקרובים וע"כ דידה דאינה מצינה מפק'ת' ונרא'
 דהייתי אוח' דלתנאי כפול אדא' כר"מ אי לא הוה
 קרא כתוב בהדיא רצון קרובים ורצון דידה א"כ
 קרא דאז תנקה מלתי וקרא דהיית נקי ע"כ כחד
 קרא חשיב דהא לא שמעין משמעתין שם דרשא
 להם וע"כ לשום דרשא איננו ריק א' מהם וכיון
 דאיתות להכי דע"כ אס לא תאכה לר"מ איננו ריק
 להיבא דלא מיא ליה לירדה מנא ליה לר"מ תנאי

פרק האומר

כפול דהא לדידיה נמי אינטריך קרא לאז תנקה
היכא דלא ניחא לה לדידה וכו' ונראה דלר"מ
כיון דלא שמעינן בעלמא תנאי כפול מהכא כלל
השמע מינא ניחא להו לקרובים ומיילא דהכתוב
הזכיר תנאי כפול דהא לר"מ מיייתור דבארץ כנען
הוא דשמע בעלמ' דבעי תנאי כפול היכא דהזכיר
הכתוב תנאי ואם לא יזכיר הכתוב כמקום שמוזכר
תנאי הונרך כפלו ועם שדוחה בגמרא שהונרך
לרבי חנינא לענין אחר אפילו ר"מ נמי יקבור ג"כ
באותו התירוף מ"מ כפל גס כן משמע מינא ולכך
לא פריך בכל הני תירושי דלקמן ור"מ וכו' כי היכי
דפריך לעיל אקרא דוכאחו משום דהתם מכח
היייתור הוה שמע בעלמ' דככל תנאי נריך שיכעול
ואם לא יכפול לא יהיה תנאי:

וראיתי

להר"טבא הוקשה לו דלר"מ
הו"ב כתובים הבאים באחד
ואחרי ההסקפה כמה שכתבתי תראה שהקשיא
מעיקרא איכה:

בשלמא

לר"מ וכו' פרש"י לפי שהשביעו
אם לא תלך לבית אבי תחול
לכאורה נראה שזה הוא תנאי
קודם למעשה ונראה דקרא האמור גבי תנאי
זה דאם לא יתנו לך היינו סיפי דקרא דוהיית בקי
מאלתי וכו' שפרש"י זל ולפ"ז לל דקרא דאז תנקה
קאי אמאי דקאמר בסמוך ה' אשר התהלכתי וכו'
דאז אין שום שבועה מוטלת עליו אז תנקה וכו' וגם
לישנא דאז תנקה ק' מאי לשון אז הי"ל כי לא יתנו
לך משפחתי תנקה מאלתי אלא ע"כ שקדמו לזה
דברים וה"ק אם לא יתנו לך אז תנקה וכו'.

עוד

יש לדקדק כמה שבי רש"י בשלמא
לר"מ וכו' אם לא תלך את בית אבי
תחול עליך שבועה כנר מלישנא דקרא דהמעשה
הוא קודם התנאי דמעיקר' כתיב בקרא וישביעני
אחי וכו' ואחר כך כתוב אם לא אל בית אבי
והכוונה שתחול השבועה שהוא המעשה אם לא ילך
אל בית אבי וכו' ונראה דלישנא דקרא דאם
לא וכו' אין לו הכנה ושום שייכות לעי' ולפי שאין לו
הכנה ע"כ הכי נריך לפרשו מכח הייתור אם לא
תלך אל בית אבי תהיה לך איסור שבועה מוטלת
עלך והיינו קודם למעשה וגדולה מואת כתבו
התוס' בד' חנקי מרכתי כלא יוד באילו כתב אם
שכח חנקי.

עוד

קשה דהלואו הוא קודם לאין כפי
סדור רש"י זל שכתב לפי שהשביעו
וכו' וגם זה יש לפר' לפי דרך רש"י דמה שהיה נריך
אחרים מעבדו היה שיהיה עומד באיקור שבועה
אלא יקח מכנות כנען יותר משיקח ממשפחתו
ודומק:

עצמות יוסף

בשלמא

לר"מ וכו' לא כרכ' ולא קללה
וקשה דהא כתיב אם לא תע' וכו'
וכו' וכבר כתבתי למעלה ע"ש:

עוד

יש לדקדק למה חזר להקשות מהני
קראי דכך טעמי לאחרון כמו לראשון
וכראה דאם לא תטיב ביחיד כתיב והייתי אומר
דכנכור דעדיפי לא כרכה ולא קללה וכו' דאי כת'
זכור ולא יחיד הייתי אומר דדוקא בזכור הוא
משום דכתי' בענין הללו ואם בחקתי תמאקו אבל
שכ' ואל תעש' לא להכי כתיב ואם לא תטיב והיינו
שגם לא יעשה רע לפתח הטאת רובן והדר פריך
מואם תמאמו דל' דהתם נמי הוי שכ' ואל תעשה
דאם לא כן הי"ל ואם מריתם אלא ע"כ ה"פ ואם
תמאכו דנחשב כמרו חרב תאכלו וניחא השתא
דבעי מאי חרב תאכלו דכיון דקרא איירי במי
שלא עשה רעת למה יהיה לו עונש חמור כזה
ומשני אמר רבא מלת' וכו' וניחא השתא דהוכרחו
ר"ל להוניה הפסוק ממשמעותו:

תוספות

בשלמא לר"מ וכו' לכפר' וכו'
עיקר חידושו של ר"י כזה אינו
אלא לומר שהכרח הוא שלא השביעו אלא על מנת
שיתנו וכו' וזהו כל עיקר תירוטם: ויש לדקדק
למה האריך כ"כ ונראה דהוקשה לו לר"י כיון דהכח
איכא הך טעמא דהוא הכרח לו שע"מ כן השביעו
שיתנו לו וכו' אם כן לא בעינן לר"מ תנאי כפול כלל
ולמה כפל התנאי לכך הונרך ל' דרבי מאיר
בעי בעלמ' תנאי כפול אף על פי שהכרח הוא
שאין נריך כמו דרך משל המתנה עם חברו אם ת
תעשה לי כך אתך כך וכו' והוא כודאות שאם לא
יעשה לא יתן עס כל זה נריך לכפול א' כדכונתא
הכא אף על גב דעל מנת כן השביעו כפל תנאו:

תוספות

בשלמא לר' חנינא פי' בקונט'
וכו' לכאורה נראה דקושייתם
לא שייכי ארש"י זל: ועוד יש לדקדק שכפי
פירושו כמתני' דרבי חנינא פליג אבלהו לא מקשו
מדי' וחולי אר"מ קיימו וק' למה שהביאו פרש"י הו'
בעבור התירוף שכתבו דאם לא שכב הוא מה ש
שרונים ורש"י הזכיר בלשוננו ברכה כי הוא הנריך
והוא הכנה למה שנריכין לתרץ ואינו נראה כלל
וע"ש:

ולענין

הלכה בדיו התנאים אם
אמרתי אספר כל מה שיש בזה
בדברי הפוסקים וכלה הומו ויהיה על המעיין
לטורח וכדרך קצרה אכתוב הנראה לעד בענייני'
אלו והנה הרב בעל הטורים בח"מ כפי' רמ"א כת'
דיו התנאי ולא ראיתי שהזכיר בתוך התנאי שיה'
תנאי בדבר א' ומעשה בדבר אחר ואיתא בפר' מי'
שאחו

תנאי
מה
לא
דבר
איש
זל
למה
בה
קיי
ול
לסמוך
גבי
ואף
אחר
כה
ספיר
לדעת
אל
כתב
אכי
אמר
אהב
דכל
מתוך
כונה
התנאים
קודם
וגם
שהיה
כ
ועוד
בפרק
ראה
משום
ומעשה
בדבר
אליכא
מסני
דבאמר
בעינן
שאחו

שאלו דף ע"ה מתקין לה רב אדא וכו' מכדי כל
 תנאי מהיכא גמור' להו מתנאי בני גר ובני ראובן
 מה התם תנאי בדבר א' ומעשה בדבר אחר אף כל
 לאפוקי הכא דתנאי ומעשה בדבר א' איכרא ד
 דהרמ"כס לא הזכירו לא בה' זכירה ולא בפ"י מה'
 אישות אשר שם עיקר מקומו וכתב ה"ה בה' אישות
 ז' כל תנאי שבעולם וכו' ויש מי שהקש' על רבינו
 למה לא כתב ג"כ תנאי בדכ' א' ומעשה בדבר אחר
 כההיא קוגיא דמי שאלו וז' דההיא קוגיא לא
 קיימא ואין ע"עם הברייתא לא כדרכ' אשי דעביד
 חוקמת אחריתי ע"כ :

ולבאורה

נראה דאחר דברי הרמ"כס
 במש' הטור ז' ויש לו על מה
 לקמוך בדברי אביו הר"אש ז' שכתב בפ' יש נוהלין
 גבי הא דאמר רבא אחרוה זה נתון לך כמתנה ז'
 ואף על גב דהוי תנאי בדבר אחר ומעשה בדבר
 אחר רבא לטעמו' דפליג במו' שאלו על רב אדא
 כר' אהבה דקבר רבא דתנאי ומעשה בדבר א' הוי
 טפיר תנאי ע"כ וכפי הנראה דהר"אש ז' מקיים
 לדעת הר"מ"ס דלא בעינן שיהא התנאי בדבר
 א' ומעשה בדבר אחר :

אלא

שים לדקדק על דבריו שנראה
 סותרות זו לזו שכפרק מי שאלו
 כתב ז' גבי הא דת"ר ה' גיטין והנייר שלי עד אמ'
 אביו הא מני ר"מ היא וכו' דבעי' תנאי כפול ורבא
 אמר משום דהוי מעשה קודם לתנאי ורב אדא כר'
 אהבה אמר משום דהוי תנאי ומעשה בדבר אחד
 דכלהו תנאי דמתניתין לא דק לפ' וכו' ע"כ נראה
 מתוך לשונו ז' דכלהו טעמא דהני אמוראי הלכת'
 ביניהו וכתב אח"כ ז' לפיכך נרין' לזוהר בכל ה'
 התנאים שיהיה התנאי כפול ואין קוד' ללאו ותנאי
 קודם למעשה ואלא יהיה תנאי ומעשה בדבר א' א'
 ע"כ :

וגם

על דברי הטור ק' שבטור א"ה סימן
 ל"ח כתב דנריך אחר מן התנאים
 שיהיה תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר א' ואילו
 כאן בטור ח"מ לא הזכיר זה התנאי כלל .
ועוד
 יש לדקדק בדברי הר"אש ז' במ"ש
 פר' יש נוהלין דרבה לטעמו' דפליג
 בפרק מי שאלו על רב אדא כר' אהבה וכו' דהיכן
 ראה בדברי רבה דפליג על רב אדא כר' אהב' אי
 משום דרבה משני התם משום דהוי תנאי בדבר א'
 ומעשה בדבר א' ולא משני משום דהוי תנאי ומעש'
 בדבר א' כרב אדא כר' אהבה אס' כן תקשי לך א'
 אליכא דאב"י דקמטני הא מני רבי מאיר היא ולא
 משני משום דהוי תנאי קודם למעשה אס' כן ה"כ
 דנאמר דאב"י פליג עליה דרבא כהא וק"ל דלא
 בעינן תנאי קודם למעשה והא מתניתין פתמ' היא :

כס"פ השוכר את הפועלים וכל הפוסקי' טוים בזה
 דבעינן תנאי קודם למעש' וכמ"ס ה"ה כפ' ומהלכו'
 אישות :

איכרא

דמז' לתרץ ולומר דבשלמא
 אב"י מני לתרץ ולומר דברייתא
 איירי כשהיה התנאי קודם למעשה וכמו שזכרין
 אנו לדחוק בשאר המשניות דמתכו' המעש' קודם
 לתנאי אבל הא ליכא לדחוני ולמומר דהתנאי הוי
 בדבר א' ומעשה בדבר אחר דהא ע"מ שתחוייר לי
 את הנייר הוא דקאמר . וראיתי במרדכי כפ'
 מי שאלו שכת' בשם ר"ש ז' לאפוקי היכא דתנאי
 ומעשה בדבר א' כגון ההיא דאחרוה זה נתון לך
 במתנה דאמר רבא לא החזירו לא ינא רבא ל'
 לטעמו' דהכא לא חייש לתנאי ומעשה בדבר א'
 ע"כ כפי הנראה בזה הלשון שמהכיס אל דברי ה'
 הר"אש שכתב בפרק יש נוהלין ואי לא מקתפינא
 הוה אמינא דכל מה שכתב הר"אש ז' בפרק יש
 נוהלין דרבא פל' יג ארב אדא וכו' שייך עד סוף ד'
 דבריו שכתב עוד ואף על גב דליכא תנאי כפול
 פ"י ר"שכס דלא בעי' וכו' וכן כתב ה"ר שמשון וכו'
 ואכסה דאליכא דידיה הוא שכתב הר"אש לשונו
 והוא חולק עליו וכמ"ס בפרק מי שאלו וגם הטור
 פסק כוותיה בה' אכל מה שכתב כאן ל"ע .

עוד

הכיא הר"אש ז' כפר' יש נוהלין דברי
 ר"ש ככ' ורבי' שמשון ודברי הירושלמי
 וכתב ועל דברי הירושלמי ק' דקולא הוא בגיטין
 הא דבעינן תנאי כפול וכו' והוא ז' הפך הניר
 וגדים בירוש' בכל אחר לית ליה מכלל לאו אתה
 שומע אין והכא אית ליה אר' מתני' חומר הוא כ'
 בעריות :

ויש

לדקדק דמאי קושיא הוקשה לו
 בירוש' דהא מני לתרץ כמו דתריץ
 הוא בעצמו משו' חומ' בעריות ואכשר' לקיים זאת
 הגירסא בעצמ' ולומר דככל אחר אית ליה פ"י
 כשתויי יין ופרועי ראש והכא לית ליה אלא נריך
 תנאי כפול משום חומ' עריות דאי לא כפליה ל'
 לתנאי הוי ספק משום חומרא : טוב ראיתי
 בתשובות הר"אש בתשוב' שהכיא בעל הטורי' שכת'
 ז' דברי הירושלמי וטר' הקשה דהא קולא הוא
 וכו' וטר' גריס בכל אחר לית ליה מכלל לאו אתה
 שומע אין והכא אית ליה וכו' . וכראה שכונתו
 של ר"י לטעות הגירס' הוא כרי' לקיים מאי דס"ל
 בכל דוכתא דבעי' תנאי כפול וזו בכל אחר לית
 ליה והיינו בכל אחר כדיני ממונות ושאר דוכתי'
 חוץ משתויי יין ופרועי ראש והכא אית ליה וקאי
 על דברי הירוש' דקאמר לע' מינ' גבי האו' לאשה
 ע"מ שיבדנו גשמים והכא לראשון אינה מקודש' שלא
 בה ב ירבו

פרק האומר

ידרו גשמים ולשני אינה מק דשת. שלא כפל תנאו
ומדקאמר לראשון אינה מק דשת אלמא אית ליה
מכלל לאו אתה שימע אין ומשני משום חומר עריות
ועל הפסק צריכא גט משניהם : ואף על גב
דהר"ש קתם כאן הדברים שנראה מדעת ענינו
כבר נתגלה כוונתו ז"ל מתוך תשובתו ז"ל ועדין יש
לפסק בענין זה שנראה מכל דברי הר"ש שהביא
לשון הירושלמי עד שתם דבענין גיטין וקרושין אי
לא כפלי לתנאי אוליגין לחומר ואלו כפרק מי
שחוו כתב ז"ל ומיהו יש דברים דלא בעינן אלא
גילוי דעת אבל היכא דבעי תנאי בעי כפילות ואם
לא כפל התנאי בטל והמעשה קיים אפילו בגט
ע"כ כנה דלא הוי בגט שום חומר אלא ככל גונא
המעשה קיים היכא דלא כפלי לי לתנאי ואולי
קמך למ"ש בפר' יש כחלין אלא שכדברי הרב בעל
הטורים יש לתמוה שלא הזכיר כלל מזה בקדושין :

והרין

ז"ל כנראה כפרק מי שחוו כתב
בשם אחרים דה"ל דאתקין שמו
לרווחא דמלתא אתקין וכו' עד וליכא למי' דשפי
עדיף לרבי מאיר אומרנא וגילוי דעת מתנאי ש
שלא כפלי דה"ל לעיל בפרק הטולח וכו' איכא
אומרנא וכו' ואפילו הכי אמרי ולר"מ בעי דלכפליה
וכו' ובפרק שבעת העדות בקופו גבי אל יכבה אש
תעידוני וכו' האריך כוה וגם כמקין וע"ש :

ובענין

היכא דא"ל ע"ש אי בעינן תנאי
כפול או לא בעינן תנאי כפול
כוה ג"כ יש מחלוקת שהר"ש ז"ל בפרק מי שחוו
נרא' דק"ל דבעינן בע"מ ג"כ תנאי כפול וכפי הנר'
שוהו דעת הר"ש כה"ל הביאנו הרב המ"פ ט' מהל'
גרושין בדין חולה שרצה אלא שכתובותיו קימן
אלף קכ"ה נראה שקותר דבריו :

ודע

כי כל התנאים שהם הזכירם הרב
בעל הטורים כה"ל כסימן לז' אחת
לאחת ואני ביארתי דבריו כפירושו לא"ה ואוביר
מה שקתבתי שם כדי שלא יחקה מחיבורי זה בלל
וזה לשוני שם : ה' בעל הטורים הזכיר עוד תנאי
שלא הזכיר הר"מ כס' והם תנאי שאפשר לקיים ע"י
שליח ותנאי בדבר א' ומעשה בדבר אחר : והרב
המגיד ז"ל היה כתב טעמו לכלן לתנאי בדבר א'
וכתב ז"ל דהיא קוגיא לא קיימ' ואין טעם הכהיית'
אלא בדבר אשוי וכו' עד פאן ודבריו תמוהים דהא
רב אשוי לא פליג על מאי דאוקמוה מעיקר המשום
דתנאי בדבר א' ומעשה בדבר ענינו משום הכי לא
הוי תנאי אלא דרצה לאוקומי בע"מ כאומ' מעשיו
והרואה הקוגיא במקומה יראה דרב אשוי לא פליג
על תנאי בדבר א' ומעשה באלותו הדבר בענינו
ואינו כדאי בעבור זה לרמות ההיא קוגיא :

עצמות יוכף

ועל

תנאי שאפשר לקיים ע"י שליח כתב
הרב המגיד תירוצ' ע"ש והייח' הביאו
ככאן בתוך התנאים ואף על גב דכביאה לא שייך
היינו משום דאתקש הוות להרדו' אבל בכסף
וסטר שייך שפיר שליח דומיא דכניגד אלא דיש
לדקדק כיון דכסף וסטר קאי מה שייך לו שיהא
תנאי בדבר א' ומעשה בדבר אחר דודאי הכי הוא :

ועל

הרב מוהר"ק ז"ל היה יש לתמוה שכתב
על דברי הטור ז"ל וכיון דבקדושין
לא כפי אכ' לקוימי ע"י שליח לא נתן תנאי זה ל'
להכתב כהלכות אלו ע"כ דהא אש לא אפשר
לקיים כוונת ע"י שליח קדושי כסף וסטר אפשר ל'
לקיים ע"י שליח וה"ל להקשו דכיון דכסף וסטר
קאי ודאי דהכי הוא דהוי ע"י שליח וכמו שהקשתי
א"כ :

ותנאי

זה הוא כרוך כפרק המדירה דף
ע"ד דפריך למ"ד המק' על תנאי
ובעל אינה צריכא ממנו גט מחלינה מוטעת אמא
כיון דעבד מעשה אח' לי אחיל לתנאייה הכא נמי
כיון דבעל אחולי אחיל וכו' אמ' ליה שפיר קאמרת
מכרי כל תנאי מהיכא גמרינן מכני גר וכני ראוכלן
וכו' וזמן הק' גוא' ות' דטעמא דחלינה הוי משום ד
האפשר להתקיים ע"י שליח אפילו למ"ד קדש על
תנאי ובעל הס' צריכא גט ולא הוי טעמא כחליני'
משום דכיון שעשה מעשה אחולי אחיל וזהו שאמר
לו שפיר קאמרת כתמיהה כלו וכו' יעלה על דעתך
שכוש כוה וכיון שכן אין לומר דהך קוגיא לא אתמר
אלא למ"ד אין צריך גט וזה פשוט בעיני :

ועל

הרב הגדול מוהר"ק ז"ל היה יש לתמוה
שכתב ז"ל בפירושו להר"מ כס' פרק ז'
מהלכות אישות שטעם הר"מ כס' הוא משום דהייח'
קוגיא לא איתמרה אלא למ"ד קדש על תנאי ובעל
הס' אינו צריך גט והדברים נראים כרוכים לע"ד :

ותנאי

בדבר א' ומעשה בדבר אחר הוא
ודאי ופ"ש : ומשום הכי פריך
כפרק מי שחוו דף ע"ה על כהיית' דהרי זה גיטין
והבייר שלי מברו' כל תנאי מהיכא גמרינן וכו' :
ותנאי זה הוא מוסבס' לדברי הרב המחבר אבל
הר"מ כס' ז"ל לא הזכירו בתוך התנאים וכבר
כתבתי למע' שבר' הקשה ה"ה על דברי הר"מ כס'
ובתן טעם :

ומיהו

לדברי הס' דבעי תנאי ומעשה
בדבר א' נראה לי דהיינו דוקא
היכא שלא אמר על מנת שאם אמר על מנת לא
בעינן שום תנאי מהתנאים אלא תנאי דאפשר ל'
לקיימו וכמו שיכא בע"ה והוה שהמחבר בה' גיטין
פי"מ

בית
הבני
ועי
שצד
ואין
גירוש
גט ות
דעת
גיטין
ורא
קבל
עכ"ל
והיח
בע"מ
כה גי
התנאי
אחר
ובה
מפרט
באמור
אש תת
מקודש
מדויקין
זה גיט
היחוב
הרב
הרמ
וזה הרי
תהיה
וכו הרי
תתני
לפי
אפי
נרא
קודם
שיש
לדבר
אמר
לה
כורה
הדין
על דבר

פרק האומר

עצמות יוסף צט

וכו' משמע מהתם כפ' מי שאחזו דבאמירה לחודא
הויא מעשה קודם לתנאי :

ועם

זה אפשר שיתירץ מה שיש להקשות
לדעת ה"ה ז"ל במאי דפריך כגמרא
גפ' מי שאחזו מבדי כל תנאי מ' זכא גמרא מתנאי
כני גד וכו' מה התם תנאי קודם למעשה וכו' ומאי
קושא סיון של דברי הרמ"ם המגני' הם כדקדוק
והרי זה גיטין אש באתי הוינו אפי' הדיבור היה
קודם המעשה כמו כן נימא בהך ברייתא דהרי זה
גיטין והבייר שלי דהיינו הד יבור ואחר כך נתנה
כידה כי היכי דגריך לפ' בכמה משניות שהן כ
כדקדוק :

ולדברי

שאר המפרשי' שכתבו שהמשני'
אינם כדקדוק לא קשה ולא מידוי
דתלמודא פריך לאביי דק' זשי דעגזא דברייתא
הוי משום דלא כפל לתנאי אלמא בריתא זו היא
כדקדוק וכיון שכן איכא למידק טעמא דמעשה
קודם לתנאי וכו' הע"כ כדקדוק הוי בריתא ואת
אכל לדעת הרמ"ם קשה דנימא דברייתא היא
כדקדוק והרי זה גיטין היינו הדבור ואח"כ כתב
הגט כידה' ואם נפרש דלהרמ"ם כע"ז תרתי
והמשניות גם אינם כדקדוק לדעת הרמ"ם אתי
שפי' דפריך כגמרא' על ההך שפירטנו לדעת שאר
המפרשי' ככ"ל :

ודעת

הרי"ף כתשובה דלא ק' לן כרבי
מאור כלל לא דבעי' גיטין וקדושי'
כתב הרמב"ם כנראה דמשום חומרא הוא דכתב
ולפ' מאי דאתקין שמואל כגיטין לרווחא דמלתא
נכטי' ולהר"ף כנראה דאיכא דלא כפל לתנאי
הויא ספק מקודשת ואע"ג דמליטנא דהרי"ף כמי
שאחזו בני מתני' דהרי זה גיטין ע"ז שתזאשי וכו'
משמע דכ"ל דלענון דינא כע"ז תנאי כפול ספק כת'
זל ואע"ג דק"ל דכע"ז תנאי כפול הכנימולי' באש
תזאשי וכו' ונראה דה"ק ואע"ג דכע"ז תנאי כפול
משום חמרא וכו' ודבריו מוכיחי' זה שבת וכדאתק'
שמואל וכו' ושמואל משום חמרא הוי לרווחא דמלתא
ככ"ל :

ועל

מה שתזהה' מוהר"ק ז"ל על דברי
הטור שלא הזכיר בתנאים אפשר
לקיימו כנראה שלא הזכיר אלא התנאים דכשני
מכני גד וכני ראובן אבל תנאי זה כלמד מסברא
וכדאיתא בפ' השוכר את הפועלים וכגיטין זהו
מה שיש בתנאי אילו וככל מקו' סמוך תנאי בדברי
הסוקקים כבר ביארתי הדברים יפה בטור א"ש
איש על דגלו תן למכס ויחשביעור :

דף סב מתניתין

המקדש את
האשה ואמר
כסבור

בימין קמ"ג זל הרי זה גיטין על מנת שתחזיר לי
הבייר מגורסת ותקיים תנאה עכ"ל הרי אף על גב
דהוי תנאי ומעשה בדבר א' מהני כע"ז :

ועל

הרב הגדול מוהר"ק ז"ל היה יש לתמוה
שכתב ז"ל והר"ש פ' מי שאחזו כתב
פזריך שיהא תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר
ואין כן דעת הרמב"ם שהרי פסק כפרק ח' מהלכו'
גירושין הרי זה גיטין על מנת שהבייר שלי הרי זה
גט ותתן עכ"ל ואין כתב מבח' לטון זה דאין כן ד
דעת הרמ"ם שהרי המח' עמנו כתב דין זה כהל'
גיטין ועוד שה"ל להביא ראיה מהרמב"ם ז"ל שכתב
דיני התנאי ולא הזכיר דין זה :

וראיתי

לרבי ירוחם נתיב כ"ד ח"א ז"ל
ובכל תנאי בעי' כדבר א' וכו' וכפאן
קכל כדבר א' ולפ' התנאי כטל והמעשה קיים
עכ"ל וכו' דלא גרוס והוא תתן כמו שכתב הרמ"ם
והמחבר ונריך עיון ומדברי רבי ירוחם נרא' דאפי'
בע"מ בעי' תנאי בדבר א' ומעשה בדבר אחר שבת
כה גירושין בנתיב כ"ד ח"א ז"ל גריך לומר ככל
התנאי וכו' וסייה התנאי בדבר א' ומעשה בדבר
אחר כגון ע"מ שתחזיר וכו' ואפשר דלדונמא נקט'
אכל לעולם דבע"מ לא בעי' תנאי זה :

ובתנאי

קודם למעשה פז"ט המח' וק'
שיש בדבר זה שהרמ"ם מ'
מפרטה לדעת הרב המגיד ז"ל שאין הדבר תלוי
באמירה דה"ה אש אחר לה הרי את מקודשת לי
אש תתני לי ק"ק זו ואש כ נתן הקדושין כידה הויא
מקודשת וכתב טעם בדבר ה"ה דלישניה דמתני'
מדויקות לדברי הרמ"ם כפ' מי שאחזו דתנאי הרי
זה גיטין אש באתי וכו' ונריך לומר דהרי זה גיטין
היינו באמירה שדבר ואש כ נתן לה כידה ולדברי
הרב המגיד בדברי הרמב"ם ק דא"כ אמאי כתב
הרמ"ם ז"ל היגר האומר לאשה אש תתני לי מאתי'
זו הרי את מקודשת לי כדבור ואש לא תתני לי לא
תהיה מקודש ואש שהתנה תנאי זה נתן לה הדינר
וכו' הרי התנאי קיים וכו' ואמאי כתב שאמר לה אש
תתני לי מאתי' זו הרי את וכו' לשמועין רבותא
אפי' אמר הרי את מקודש' אש תתני ואחר כך נתן
לה דינר הקדושין :

ונראה

דהרמ"ם תרתי בעי' הדבור שיהא
קודם למעשה וגם האמירה
קודם הנתינה שלא יתן הקדושין קודם שידבר ולא
שיש לדקד' בדברי הרמ"ם דקיים לומר אכל אש
אמר לה הרי את מקודשת לי כדבור זה ונתן הגט
כידה והשלים התנאי ואמר וכו' דלכאור' נר' דיוקא
הדיוקא בק"ל ית' ולפ' נימא לי מה שהקשה הר"ן
על דברי הרמ"ם מההיא דהתקין שמואל כגיטין

פרק האומר

עצמות יוסף

כסבור הייתי שהיא כהנת וכו' לכאורה נראה שדין כהנת הוא יותר מחודש עם היות שיש טעם לומר דמקאנא דרכ מוכרעא לא כעיי' כדאיתא פ' האיט מקדש: אבל נראה כיון דטעמא דכלהו הוי משום דברים שכלב אינא דברים אין לחלק בזה ולכן לא הקמיד התנא כסדרו:

ואם

היינו אומרים זו ואין ל' זו וקתני אינו מן הדוק דהא בחלוקת לאחר ש שאתגיייר עם שאר החלוקות הוי חלוקת לאחר ש שאתגיייר יותר מחודשת דהוי כידרטי מהנך כדאיתא בגמרא:

מפני

שלא הטעתו: יש לדקדק למה תלה התנא הטעם כה ולא תלה הטעם לפי שלא פירש הוא: ונראה דמלת אנב ארתי קולין חידושא והוא שאם האשה אמרה לאיש המקדש שהיא כהנת וקדשה ולא פירש ע"מ וכו' וכוננת לויא חנה מקודשת דמקתמא ע"פ ד דבורה קדש עם היות שהיא לא פירש והרי הטעתו אבל כדון הזה כאו' כסבור הייתי וכו' הויא מקדש מפני שהיא לא הטעתו וכו' אלא הוא הטעה את עצמו:

גמרא

תן התם וכו' ק"ל לרברי רשי' זל שפירש דלא חל טע תרומה אלא על דגן שמרחו אמאי בקט כמתניתין אין תורמי' מן התלוש על המחוכר לישמעין רבותא דאין תורמי' מן התלוש על התלוש שלא מרחו: ונר' דמחוכר דקתני היינו שהיה מחוכר בקליפות השכלים:

תוספות

גר צריך שלשה וכו' עוד אומ' ה"ר נתנאל דבגר כתיב ל' ל' דורותיכם וכו'. אין לדקדק לשתוק ממשפט דשמעינן מיני דבעי' ג' ומדאינטריך לדורותיכם למעט שאינם מומחי' ידעין ליה דהייתי או דקניי ביחיד ואתא לדורותיכם למעט דלא בעינן יחיד מומחה:

מתקיף

לה ר' אבא בר מימל לא מעתה וכו' לאחר שאשתחרר וכו' וליכא למימר דא"כ כ' דלדודיה מקודשת דהא הדבר ידוע ומינסב לכל דאינה מקודשת ומשום דקיס ליה הדבר כפ"ט פרוך הכי ואף על גב דלא נקט ב' כמתניתין ע"מ. שאשתחרר וכו'.

נהי

דכידו לגרסה כתב הר' אבא דאירי בגין שהנט כידו דאל"כ הכא נמי איב' למימר מו' יומר לי דמודמנו ליה סופר או עדים ואפשר לי לומר דבשכר מוניא רביס ק' פריס ועדי' לקדשה ואף על גב דמתניתין קתני התקדשו לי לאחר שלשה דהויא מקודשת וע"כ טעמא הויא משום דאיהי ביחא

בירו

קתני התקדשו לי לאחר שלשה דהויא מקודשת וע"כ טעמא הויא משום דאיהי ביחא

לה להתקדש לאחר זמן וכמו כן היה לנו לומר הכא כיון שדעתה ורצונה להתקדש אחר אחרות זמן שחמי התם שיש כידו שאם היה רונה לקדשה עכשיו היה יכול אבל הכא כיון שהיא כעת חשבת איש לא ת תפסיד בה קדושיך:

תפשוט

דכעי רבי אושעיא קס' דכלאו הכי תקשי מרבי אושעיא אר' אושעיא ודאיתי תיקון לזה כשיטת הר' סבא והר' יטבא זל ע"ס:

ורע

כי כדון האו' ע"מ שיחלוץ לך יבמיך כתבו הפוסקים דהוי כספק וטעם הדבר הוא ברור כיון דאמר שמואל בעימותינו גריכא גט מספק וטעמא דכפיק איתא ביבמות אילא תהיה ללאו אתא וקדושיך תיפסי' בה או דילמא נרא' אינטריך לאשמעינן דאין קדושיך תיפסי' בה ולכא' חס' גד זה השני יהיה אמת המקדשה לאחר שיחלוץ לה וכו' אין קדושיך תופסי' בה דהוי כמקדש לדבר שאינו עכשיו בעולם או למקדש אשת איש הלכך ע"כ אית לן למימר דמקודשת מספק משום הגד הראשון:

יש

לתמוה על הרכ מוהרי"ק זלחה שכתב דכיון דעכשיו תפסי' לא הוי דבר שלינו בעולם דהא טעם הספק הוא כעבור הגד הראשון שאם היה הגד השני קיים הוי דבר שאינו בעולם ואין קדושיך תפסי' בה והדברים עתיקי'.

תוספות

אלא מעתה וכו' י"ל דסוגיא זו איתא וכו' קשה כי תפרש כמ"ד אין עכר חייב כדו להקשות: ונר' דקאמר הכי התוספות משום דהוי כן ההלכה:

תוספות

וראיתי להר"מ פ"ג מהלכו' איסורי ביאה שכתב בעי' ג' לטבילה ולכא' הדרא קושיית התוס' לדוכתא ונראה דנ"ל דלכתח' הוא דקאמר הכי לא לעבוב וק"ל:

תוספות

ואמר רבי חנינא וכו' י"ל וכו' לכאורה נראה שאין עולה בדבריהם תירוץ דקוף כוף תקשי לן למה לא מוקי כרייתא ברכנ' ונראה דכיתס היא שאין כל כונתו של רבי חנינא אלא לומר דלר' יש לחלק בין אשתו מעוברת לאין אשתו וכו' דלא נטעי ולימא דאף כמעוברת ק"ל דהוי דבר שלא בא לעולם דהא קאמר לכשיביא' שליט' דמשמע שכבר היו בעולם ודמי כהוור עוכרה הא לאו הכי הייתי אומר דהוי דבר שלא בעולם ואיכא ליטחי בגמרא ולכלהו אינטריכו מלתיה דרבי חנינא וק"ל:

עוד

כתבו ונראה דאף על גב דהלכה בראבי' הכא לית הלכת' דהא פליגי וכו' יש לדקדק תיפוק לי דהוא שיעה ואין הלכה בשיטה

כשיטה ו
דהא ש
דהלכה
על גב דמי
דאין אבי
ולכך הוסיף
והר' מבס'
המפרשים
דף ס
מהיאל דל
עוד מאי
קרא דל
ונראה
אמר דמוק
דמשמע זה
דאדם מוק
דדוקא כל
תוספות
למה הקט
וכו' ולח הז
עוד
דמפרק הא
בין אמר מט
שלא הביאו
לגלית דאף
מוקמינן ליה
לומר כן קמי
האשה שגפ
עוד
גבי שדה מע
הוי משום דא
התוספות למ
הכא הוי דר
חורה ולדידי
אחריכא הכי
לחלק בין הי
בקיף ולכא' כ'
אין כדון לחל
דדוקא לר'

פרק האומר

עצמות יוסף ק

ולענין

כשיטה וגם לרש"י ז"ל שפירש דהלכה כראב"י קשה
 דהא ש"ט קחשיב אכ"י שהוא אחרון ואולי פ"ל
 דהלכה כראב"י מדק"ל וטרו רבה ורב יוסף דאף
 על גב דמאכ"י ואילך הלכה ככתרתי אפסר דק"ל
 דח"ן אכ"י בכלל זה וח"ן הלכה כתלמוד כמקו הרב
 ולכך הוצרכו התוספות להביא ראיות מבח"ן
 והר מבס פסק דהו"א מקודשת וכבר האריכו ה'
 המפרשים כפי דבריו ח"ן חידוש לי בהם לכך לא
 הנאתי כזה דעות הפוסקים.
דף ס"ד
 דתנינן לא תקביר וכו' .
 קשה אמאי לא מיייתי רבי
 מההיא דלקמן דרבי יהודה הנשיא אומר מקודשת
 עוד מאי מיייתי מהכא מהך קרא שאני הכא דאיכ'
 קרא דלא תקביר דגלי קרא אבל בעלמא לא .
ונראה
 דזה לא יתכן לחומר כלל שהרי
 לקמן דרבי יהודה הנשיא ענינו
 אומר דמקודשת וע"כ מינא ילף בעלמא ואפסר
 דמשעס זה מיייתי כך קרא משום דמינא למד רבי
 דהדס מקנה דבר שלא בא לעולם ח"ן הייתי אומר
 דדוקא כלה מעכשיו וכרבנן חתיא עד שכתבו ה'
 התוספות ב"ד כגון דכתב וכו' .
תוספות
 כגון דכתב לה וכו' . וקשה
 דהא מתא דר"מ יש לדקוק
 למה הקשו מר"מ ולא מראב"י דאמ' לכשיביאו שליט
 וכו' ולא הזכיר מעכשיו כלל . וגם מרבי יהודה
 הנשיא דאמר מקודשת .
עוד
 כתבו וכו' אשכחן בכרך האשה שפלו
 וכו' לא נהי' לומר כן וכו' . וקשה
 דמכרך האשה שפלו איכא למשמע דיש חילוק
 בין אומר מעכשיו ללא אומר מעכשיו . ונראה
 שלא הביאו התוספות כרך האשה שפלו אלא ל'
 לנליית דאף על גב דלא נזכר מעכשיו בכרייתא
 מוקמינן ליה אבל בשאמרו התוספות דלא נהירא
 לומר כן קיימא בין הכא בדברי רבי בין אהך דפ'
 האשה שפלו דאמאי קא משנינן התם הא דאמר
 מעכשיו הא דלא אומר וכו' .
עוד
 כתבו כסף דכריהם ואתיא כשמואל
 וכו' . קשה דהא רב הוא דקאמר
 גבי שדה מעכשיו ולדידיה תירנו התספו דעמא
 הו"מ שום דאס נתקדע השטר וכו' וכמו שכתבו
 התוספות למע' ואיך תירנו דאתיא כשמואל דאמר
 תנאה הו"א דהא רב מכפקא ליה אי תנאה הו"א
 חזרה ולדידיה הקסי' ולכברתו של רב איכ' תירנו'
 אחרניא הכיאהו התוספות בהאשה רבה דיש
 לחלק בין היכא דאמר מעכשיו כתח' להיכ' דאמ'
 נסוף ולפ"ז ל"ל דהתוספות כיוונו לומר כזה דלשמואל
 ח"ן כד"ל לחלק כלל חילוקי' כיון דק"ל דהו"א תנאה
 דדוקא לרב הוא דנריך לכקס חילוקים וק"ל .

הלכה קיימא לן דח"ן ארס .
 מקנה דבר שלא בא לעולם ויש
 בזה חילוקים הארכתי בהם כפירושי לח"ה כפי'
 ר"א וחז"י מעט ממה שכתבתי והשם וזה שהרמב"ם
 ז"ל הביא חלוקה א' ז"ל שדה זו לכשאקנה קנייה
 לך לא קנה כלום וכו' כל כיוצא בזה ע"כ .
 ויש לדקדק בלשון ז"ל אמאי הוצרך לומר שדה זו
 לאשמועינן דלא קנה דהא כשדה זו הו"א פלקא
 דעת' דתלמודא לו דאפי' רב גופי' מ' דו' דלא קנה
 וכיון דאין ק"ל דהו"א כדכ' שלא בא לעולם הו"א ליה
 להרמ"בם לאשמועי' חידושא כשדה קתם דלא קנה
 וכ"ש כשדה זו ואפסר כדוחק כיון דלפיה האמ' מלת'
 דרב אפי' כשדה זו נזמא דהדין שיה בשניהם ול'ך
 הרמ"בם נקט שדה זו בלישנ' דרב ואפסר דגריס
 בדבריו הכי הפך מ"ש התוספות והרמ"בם ז"ל לא
 כתב כאן כדיון זה דאפי' אי מעכשיו לא קנה מ"ס
 דאין לשון מעכשיו שייך לענין זה דכמלת' דרב לא
 אינטריך לאשמועינן אלא למה שכתבו התוספות
 כפ' שנים אוחזין דנפקא מינא אס נקרע השטר או
 שאכד ק' דס שלקחה זה דקמי' כיון דאמר מעכשיו
 עכ' איכרא דאיכא נפקותא לדין לענין שאכתו'
 כקמ"ך אבל הכמ"ג כתב דיון במעכשיו וע"כ .
 ודע ש"ש ס"ס התוספות דאיכא נפקותא לענין אס
 נקרע השטר וכו' התוספות קתמוסס ביותר דהא
 ה"ס ז"ל יסדו דכריהם על דברי רב שאמר כך ממרא'
 דשדה זו לכשאקנה וכו' והתוספות כאן כהאומר
 לאשה הרי את מקודשת מעכשיו ולאחר ל' יום
 מספקא ליה לרב אי תנאה הו"א חזרה הו"א וכיון
 דאפסר דהו"א חזרה לא מהבי' מה שנקרע השטר ק'
 ק' דכ' שלקחה והתוספות נכרך האשה רבה דף
 ג' כתבו דחליבא דרב כיון שאמ' מעכשיו לכסף
 מהבי' וכו' ועל זה קיבומה שכתבו כאן ע"ש היות כו'
 קתמו דכריהם . ומ"מ לדין דק"ל דאין
 אהם מקנה דבר שלא בא לעולם איכ' נפקותא שכי'
 וזה כתב הרב הנזקי' בפרק שנים אוחזין ז"ל הא
 דלגבי שדה גרסי' מעכשיו ובני קדושין לא גרסינן
 מעכשיו טעמא דמל' תא' מ"ס דרוכ קייניס של
 קדקע כחוקה או כשטר ה"ס וכיון שכן נע"י מעכשיו
 דהאו' לחכרו שדי קנייה לך לאחר ל' יום לא קנה
 כיון דכשעת חוקה לא קנה לאחר ל' יום נמי לא
 קנה דהא בלתה לו חוקה וה"ה לטטר אס נשרף או
 כאבד וכדאמרינן לגבי גט דבהאו' ה"ז גט לאחר ל'
 יום נשרף או כאבד אינה מגורס' ואילו אומר לה ה'
 גיטך מעכשיו ולאחר ל' יום נשרף או כאבד ה'
 מגורסת וכו' .
ולענין
 דינא נפקא לן חליבא דרבנן
 דק"ל כותיהו . בדבר שכת'
 לעולם כן כתבו הר' שכל והר' נכר עכ"ל .

הכא
 שחכי
 ויהיה
 ת
 יכלאו
 ושעי'
 ובא
 כמיק'
 וטעם
 ותינו
 כמות
 או
 ין ת
 אחת
 נוספי'
 או
 מימר
 וכתב
 דבר
 הגד
 זאינו
 יקי'
 יאו
 פרש
 חמר
 כתב
 כתא
 בזכ
 וכו'
 גולה
 מוקי
 זאין
 חלק
 טעי
 ל
 כבר
 ייתי
 מרא
 :
 לכה
 ליני
 לכה

פרק האומר

ונראה לכאורה דלרעת רב הוא דקאמר דהאומר
לאשה הרי את מגורשת מעכשיו ולאחר ליום דהוי
מגורשת אפילו נשרף הגט או נאכד דזה
תימה כיון דרב מספקא אי תנאה הוי או חורה הוי
הויא ספק מגורשת ומדברי הנמקי משמע דלדין
נפקא לן הך דינא בדבר שבא לעולם ומשמע ד
דמעכשיו מהני בדבר שבא לעולם היבא דאמר
מעכשיו ולאחר זמן פ דמהני אפילו נקרע השטר
קודם זה הזמן ודבר זה הוא תמוה מאד דהא בין
לרב דמפקא ליה אי תנאה הוי או חורה הוי בין
לרבי יוחנן דאמר דהוי שיורא גריף שיהא השטר
קיים כסוף הזמן ולא מהני כשנקרע השטר אלא
לשמואל בדוקא וכמ"ס התוספות בפרקין וכהאשה
דבה וכמו שכתתי למעלה : וה"ה משנה בפרק
ט מהלכות גרושין כת"ל כדין הלכה והניחתו וכו'
וראיתי להר"ם שכתב דלענין הלכה גט ופרה
שוים הם וכל שלא אמר מעכשיו והניחתו כדרי"ה
אינה מגורשת ורמי בר חמא וכו' וליתא דכמעכשיו
הוא ולפיכך כל שלא אמר בגט מעכשיו אינו מגורש
וכפרה לא קנה ואם אמר מעכשיו כפרה קנה וכגט
הויא לה מגורשת ואינה מגורשת דמפקא לן אי
תנאה הוי או חורה הוי וכו' ע"כ כראה דרעת
הר"ם שכתב בענין גט דמפקא לן וכיון שכן אם נקרע
השטר בתוך הזמן פשיטא דלא הוי גרושין וגם
ראיתי דברי הר"ם שכתב דלכתוך התשובות המכונות
בשם הר"ם זכרו לכרך שנראה שכתב הכך ממה
שכתב ה"ה כשמודפי' הסוגיא בלא מעכשיו טעם
שחלק בין פרה לגט הארכתו כתשובת שאלה'
קוף דבר לשון הנמקי כמה שכתב בשם הר"ם שכל
בענין גט וגם ככל דין ז"ע אם לא מדבר בלשון
קצר ומיירי כשאמ' בלשון ע"מ דמהני טפי ממעכשיו
דמהני בין אליבא דר' יוחנן בין אליבא דרב דלד"ה
הוי תנאה ולא חורה וכ"כ התוספות איבא דר' יוח'
שהקשו לדעתו איך קובי' כשידוכין וכו' : זהו מה
שנר לי בעניינים אלו והדין ידע ויטכיל להוניה
דבר מתוך דבר לפי שכלו יהולל :

דף סג מתניתין

ע"מ שאדכר
לדק' אמאי לא קבע ריש לקיש מלת'
אמתני' דלע"ה האומר וכו' ע"מ שאתן לך
ק"ק והובים וכפי מה שפירשתי בפ' האיש מקדש
כמתני' דהמקדש בחלקו בדברי התוס' ס"ס נ"ח :
הבי
נמו ביהיב ש"פ קשה דאם כן אמאי
קאמר בשכר שהרכבתין וכו' דאינה
מקודשת כיון דק"ל דמלוה ופרוטה דעת' אפרוטה
ונראה דה"ק דאפשר דיש לחלק בין מלוה שבכר
חייבת היא למלוה העתידה לעשו' ובמלוה שבכר
עשת' הוא דאינו מקודש אכל' לפי האמת דבר יית'

עצמות יוסף

לא מוקמינן לה בהכי מעתה נאמר דאפ"ו מלות
שכבר חייבת ופרוטה דעת' אפרוטה :
ואי קשיא לך אמאי נקט מתניתין על מנת
ואדכר וכו' לשמע' רבותא דאפילו
היתה חייבת לה לפי שרוב לה כבר עכו' כיון שנתן
לה פרוטה מקודשת תריץ הכי דמתניתין חידושה'
אתא לאשמועינן דגריף לדבר כדרך המדברים :

ולענין

הלכה כל הפוסקים מסכימים
בע"מ שאדכר עליך לשלטון גר'
שיתן לה ש"פ אכל' חזי דקדקתי למע' כפ' האיש
מקדש כמתניתין דהמקדש בחלקו מדברי התוספות
ט"ס לפד פרוט' דיש לחוש בקדושתן אפילו לא נתן
פרוטה :

ול

הר"ם ז"ל בכר"ה מהלכות אישות
כתב ז"ל הרי את מקודשת לי בשכר
שאדכר עליך לשלטון ודיבר עליה לשלטון והניח'
השלטון ולא תבעה אינה מקודשת אלא אם נתן לה
פרוטה משלו שההנאה שבאה לה מדבריו הרי ה'
היא כמלוה והיוקדש כמלוה אינה מקודשת הוי
את מקודשת לי כמלאכה זו שאעשה עמך ועשה
אינה מקודשת אלא אם כן נתן לה פרוט' משלו לפי
שהשכירות יזכה בה הפועל מתחילה ועד סוף כל
זמן שיעשה מקצת מן המלאכה וזכה במקצת מן
השכר וכמנא השכר כלו מלוה אגלה ומקדש ב'
כמלוה אינה מקודשת עכ"ל ודבריו תמוהים קצת
שהדין שכתב בראשון כתב דאינה מקודשת משום
דהוי מלוה ולא הזכיר איך היא המלוה וכדין הכ'
בעל מנת שאעשה עמך מלאכה נתן הטעם לפי ש'
שהשכירות יזכה בה הפועל מתחילה ועד קוף וכו'
וטעם זה מן הראוי היה שיתנהו כדון על מנת
שאדכר עליך לשלטון דלכאורה היה נר' דלא שייך
כו' לומר שזוכה בו המדבר במקצת הדיבור וכמו
שכתבתי בכיפור דברי התוספות בפ' האיש מקדש
ואין לומר דלדעת הר"ם מוכס אע"ג דלא זכי השכירות
מזן השלטון אלא אחר גמר מעש' ז"מ הויא מלוה גבי'
דהא גבי מלאכה אמרו מוכס אחרון לית בו ש"פ
משמע דאי הוי ש"פ מקודשת אף על גב דנתחייבה
בה אינה ולא מקרי מלוה דכמה שנתחייבה בה
כאותו רגע מקדשה :

וראיתי

להר"ן ז"ל שכתב ודייקי לה
אגמרא מדתני ע"מ דתנאה
משמע ולא קתני בשכר אלא אינה מקודשת באותו
שכר ואי לא מאי קא משמע לן מתניתין הא פשיטא
דתנאי זה מועיל כשאמר תנאים דעלמא עכ"ל כיאור
דבריו ז"ל דע"מ משמעו ע"מ הוי דנתן לה ש"פ מולא
נקט בשכר וע"כ נקט על מנת למעט היבא דקאמר
בשכר דלא מהני דאי אמרת דהוא הדין אם אמר

עצמות יוסף קא

בתקיים התנאי כיון שלא הואיל כלום כדכורו

ולענין

הלכאם אומר לה כשכר שאדבר עליו לשלטון ולא נתן לה ש"ס אם באנו לחוש לדעת התפית כפי הפירוש הכ' שכתבתי בפרק האיש מקדש במתניתין דהמקדש בחלקו יש להחמיר דלפינו לא נתן לה ש"ס תהיה מקודשת לפי שאינו דומה לפועל שבמקנת מלאכה שעושה ניכר בו השבח שהשביח כ"ס בהנטרופות לזה מה שכתבו ההגהות המוכנות כ"ס שלטי הגבורים ז"ל כ"ס מזה כפסקי שאלם אמ' לה כשכר שארד לפניך וכו' אם יש בהיותו זכר שיהיה כרוט מקודשת וכו' ולא הוגרף לפרוט' אחרת כלל והביאנו כ"ס ר"ח ז"ל כנראה דמודה לדעת מזה :

וי

לענין היכי פסק הפך דעתו של ריש לקיש בזה והתלמוד לא הביא חולק על דבריו : ואפשר לומר דה"ל דלא קיל' כריש לקיש בהא וטפי סמיכי' על סמא דתלמודא פר' חייבהו נשך דאסיקא שבירות אינה משתלמת חללא לבסוף וכו' ז"ל דהא כהא תליא דכיון דשבירות אינה משתלמת חללא לבסוף לא אמרינן ישנן ל שבירות מתחילה ועד סוף חללא אינה לשבירות חללא לבסוף אבל התוספות ז"ל חלקו בדבר וכתבו בפרק האיש מקדש ב"ד דב' ע' ושנה וכו' דאף על גב דאשה דישנה לשבירות וכו' מ"מ אינה משתלמת חללא לבסוף ע"ש ומ"מ כדאין הם הרמב"ם הללו לחוש להחמיר :

דף סג מתניתין

על מנת שירצ' אבא וכו' :

גמרא

אילינא עד דאמר אין וכו' וקשה דאם כן היכי קתני ואם לאו ח' אינה מקודשת והא איבא למסקן שאל יאמר אין והרונה להעמיק בזה כשרשי הדינים יענין בדברי הרמב"ם והר"ן עם שבאמת דברי הרמב"ם ז"ל הם בלתי מדוקדקות שכתב ז"ל לא רנה או שסתק' אינה מקודשת ודבריו הם לגרדים והרב מוהר"ק ז"ל כתב בזה אחרת בדברי הרמב"ם ז"ל ושבלי דבריו הם בדקדוק וכתב שלדעת הרמב"ם על מנת שירצה היינו בעת השמיעה וכן ע"מ שלא ימחה היינו בעת השמיעה וישב הסוגיא לדעת הרמב"ם ז"ל ועם שבאמת יש לדקד' לדרבו ז"ל דהיה מצי' לאוקומי כלה מתניתין כלל ימחה ואת' כלה כתקנה חללא דכיחא לאוקומי מתניתין בע"מ שירצ' דהוי ריבוי כריהטת ליטנא דמשמע ריבוי גמור ומ"ש הטור ע"מ שירצה ר"ל על מנת שיסתוק וכו' הוא אוקומתא דגמור' ויש לתמוה על הרב מוהר"ק ז"ל שכתב מכוחר הוא שאינו לא כשיטת הרמב"ם ולא כשיטת הרמב"ם ולא כשיטת הרמב"ם ז"ל ולא כשיטת הרמב"ם ז"ל

כשכר מהני אמאי נקט ע"מ דהיינו שנתן לה פ' פרוטה וקדשה ע"מ שידבר לשלטון דמהני פשיטא דתנאי זה מועיל חללא ע"כ אית לן למומ' דנקט על מנת לדיוקא לומר דרוק' ע"מ מהני ולא בשכר : אבל הרמב"ם ז"ל כת' כ"ס התוספות ז"ל הקשו בתוס' מאי שנא מכל שאר תנאים דפריך בהו פשיטא ותירונו דקא משמע לן דמקודשת וכו' ע"כ וכוונתם ז"ל להקשות דהנה מליטנא דמתניתין לא משמע דח' דושא הוי דרוקא על מנת מהני ולא בשכר דמתניתין קתני דיכר עליה לשלטון מקדשת ואם לאו אינה מקדשת כנראה דחידוש המשנה היא אם דבר מקודשת ולכן הקשו פשיטא דאם מתקיים התנאי מקודשת ומתריס דקא משמע לן דמקודשת וכו' ואינה יכולה לומר וכו' וכמו שכתב הרמב"ם כ"ס ז"ל : והרמב"ם ז"ל כתב כ"ס התוספתא דיש לחלק בין ע"מ לכשכר שאם אמ' על מנת שאדבר עליו לשלטון אם דבר כדרך המדבר' מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ואם אחר כמה שאדבר עליו לשלטון אם דבר עליה כ"ס מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ע"כ וכו' דהרמב"ם ז"ל לא הביא התוספתא חללא להוכיח מונה דע"מ שאדבר עליו לשלטון דקתני מתניתין היינו כשהדברי היו ידועים וכו' ואלה חללא נראה דתלמוד דידן לא הליקא לענין הלכה דה' תוספתא דדע"מ דאמר' בגמרא ומאי דוחקי דריש לקיש לאוקומי למתניתין ביטנה לשכרית מתחילה ועד סוף וכדיהיב לה אמר רבא מתניתין קתני מאי חריא דתני על מנת כיתני בשכר ע"כ בגמ' ומאי קשיא כימא דאי הוה תני בשכר הייתי שומע שאם דבר עליה כ"ס לכד מקודשת להכי תני ע"מ לומר לך שידבר כדרך המדברים וכדקתני בתוספתא :

ואי

קשיא לריש לקיש ג' פ' מאי דוחקי דלא אוקי מתניתין ע"ד התוספתא ונראה דליטנא דמתניתין קתני דקתני דב עליה לשלטון מקדשת ואי כל עיקר כונת התנא הוא לן דבע"מ נריך שידבר כדרך המדברים העיקר חסר מדברי התנא לכן הווקק ריש לקיש לומר דכל כונת התנא הוא לומר דיוקא בעל מנת מהני ולא בשכר ולפ"ד דה' תוספתא היא דלא בהלכת' במאי דקתני דכשכר מהני בלי נתינת ש"ס וכן נראה מדברי רב' ירוחם :

ולכאורה

היה נראה מלשון המשנה דכדיבורו לשלטון תלוי הדבר בין יועיל בין לא יועיל אבל מדברי הרמב"ם ז"ל למדנו כיור הדבר שכתב ז"ל דבר עליה לשלטון והניח השלטון ולא תבעה וכו' כבר דאורי' בגמ' שהיה לה חוב חללא השלטון והש' הניח על פי דבורו וקדשת נוטה לזה דאל"כ הרי כאילו לא

מלוה על מנת יין שנתן חידושא דברים : וסביוס לטון גר' פ' האיש התוספתא לא נתן ת חיות כשכר והניח נתן לה הרי ה' הו' ועשה זשלו לפי סוף כל חקנת מן דש כ' יום קנת זת מסוס בדין הכ' לפי ש' קוף וכו' על מנת לא שייך וכמו ש מקדש השבירות לזה ג' כ' כ' כ' תחייבה יובה בה ייקי' לה דתנאה ת באותו פ' פשיטא ז' בואור פ' מרלא דקאמר אם אמר

פרק האומר

עצמות יוסף

נתכררו דכריו אנלו וכו' **מתניתין**
קדשתי את כתי וכו' איבעי
להו מהו לקבול על ידו עיק'

מוחוק לן בכבי סיפ' אינו נאמן לאביו כדל' מוחוק
לן לא באחי ולא בכני וכט' כמוחוק בכני כפסטה
דמלת' נאמן כשנריכין לנאמנותו וכן כריית כרה ג'
היא ור נתן ה' ק' אף נאמן לאסור כשם שהיה נאמן
להתיר לו טבוח וכוה אינו נאמן להניחה מחזקה
שלו אלא היתה בחזקת היתר מותרת היתה בחוק
אסור אסורה ונאמן לאו דוקא וכו' ודבריו
תמוהים דאי כרייתא חיירי בכי האי גי' נאמן מאי
האי דקאמר בגמרא ולא כל דכן הוא השתא ומה
התם דקאמר עליו לרבנן אמת קושטא קאמר
מתניתין וכו' כנראה דעל דיבורי המכין ולא הוי
כמו שפי' הר' מנחם דנאמן להתיר ואינו נאמן לאסור
היינו לומר דהיתה בחזקת ה' תר מותרת ונאמן לתר
דוקא :

ומה במקום שאם בא לכנס וכו'
וקשה דהא איבא למפרך דלא
דמי דהא טעמא דאב' הוי משום דאין אדם מעיז
לומר שהוא קדשה אלא כ' הוא אמת' עוד דמ' ש'
ולא היא וכו' דהא מ"ח בק' ויולף דהיא ג' כ' יהא
באמת' ונראה דטעמא דקמתריץ הכי הוא
בעבור שהק' פריבא הוא כרפויטית :

דשתא

ולענין
הלכה אם האב נאמן לומר על
הבן שהוא גדול בענין קדושין
ג' לנאמן להחמיר וזה היה מעש' והארכתי בדבר
והבאתי ראיה מדברי הר' יעבא ז"ל שכתב ז"ל ואף
על גב' דשריב' ע"פ קרוב או אשה שהיבמה וז' אשת
האמת ושהחולץ אחיו של מת התם כיון דמלתא
דעבידא לאינלווי דייקי ואמרינן אכל הכא וימני'
דלא דייקי וכו' ע"כ הרי לך דלא כת' טעם
דלמכות ועונשים אינם נאמנים אלא משום דומני'
דלא דייקי ולפי' אין ראוי להענישם מספק אכל
בענין איסור כיון דאיבא וימני טובא דדייקי וימני'
מועטים בדוקא הוא דייקי למה לא אסרינן על
כיהם מהפק' והא דכתב המרדכי כשם רבואתא
דלחלוצה אין האב נאמן דהוי דבר ערוה היינו
מש' דהוי להקל לא להחמיר' כל זה כתבתי
בתשובת שאלה והבאתי תשובות דשייכי לם נשים
ביומין ד' ומ"ט המרדכי התשובה עגמה פ' מנות
חליצה והרואה יראה שיש ט"ס בדברי המרדכי
ונר'ך למוחקן על חופ'ן שיקים למש' כתשו דשייכי

עוד
קשה שנראה שקנת מתמיהותי' על
הריף ז' קשות לדעת הר' מנחם ז"ל
על הכל ז' לענין הדין ועוד אינן וחקר בזה ה'
מהרש"ך ז"ל שה' כח' ג' ע"ש :

עוד

עיון בדברי התוספות כמ"ט בריש
פ"ק האשה שלום עם מה שכתבו
כאן ועוד ז' ככילור דכריהם טס כתבתי זה בפ'
האשה שלום :

ויש

דמי אי דאית ליה קהדי להאי וכו'
קשה נימא דאית ליה קהדי נמי
למשה ונראה דאם כן היה ראוי שג' יתנו
להם גט שחרור ממנה וכרייתא לא קתני כלל מזה
ומאי דפריך בגמרא הוא רכיון שלפי דבריה אינן
חייבים לה מנז' כתוב' שהרי היא טוענת שהחילה
שלה אמאי שעור הכתובה ושלמה כספק :

היכי

ודע
שיחמירו לענין ההלכה ובאמת ת'
תזהתי הרבה למה לא נחש בענין איסורא לסבר'
הסמ' והמרדכי שכתבו להחמיר גס' הר' ישראל
בתשובותיו כפי' ר"ט כתב' להחמיר ולדידי היבא
דאיבא דעיתא אחרית' שראוי לחוש גס' מטעם עד
א' מחמירין :

ואם

כא עד א' לפנינו ואמר שקדש בפנינו
ובפני אחר ואותו אחר אינו כאן בזה
כתב בעת' ה' כפי' ר"ט סברא להחמיר והביא ראיה
מהיהיא דא' או קרוב לווא' אומר קרוב לה דחיישי'
לה : ונראה שיש לחלק בראיה זו דשאני התם
שכלם מודים בקדושין ומקרוכ לו או קרוב לה טע'
אינטי' אב' בנרון הר' ר"ם היה העד האם מכחישו
ואפשר דכיון דאומר קרוב לה כודאי הוי הכחשה
לגמרי' ומ"מ הקבים הרכ' ז' לה' שיש לחלק בראיה
ובכתב בסוף דבריו דכרי התוספות דפרק שני ד'
דכתובות וכפי' הנראה מדבריו ז' לעד' שכותב לו
דלא חיישינן בא' או קרוב לו אלא כש' אנו יודעים
בדאי :

ולענין
הדין דעכי מ' שרי' כשיטה
אחרונה ס' ל' דסימנים או
שעדות מהני אלא דהכרייתא חדא מכייהו נקט'
ואילו לדעת הר' אש' בעי' תרויהו' ומתרי' כל כח' א'
הכיא דבריהם ז' בתוך הלכות ע"ש הארכתי
הרבה כתשו לידע אי גס' הנשים נאמנות להחמיר
ע"ש :

דף סד מתניתין

וכו' הלכה זו יש' בה מן העומק בדברי הר' מנחם ז"ל
כס' המלחמות בהקשות על הרז' שנטה דעתו
אסירי' ז' והוא ז' כי דהנעתה של שמועה
בשעת קדושין היינו בזמן שנשאה ונעקרה קס' ד'
דמתניתין ריש' נאמן להתיר כמוחוק לן באחי ולא

בדאי :

בדאי :

פרק האומר

עצמות יוסף קב

כודאי שורק הקדושין אלא דלא ידעינן אי קרוב לו
או קרוב לה אבל אי לא ידעינן עיקר הקידושין לא
מתוך דכריהם ולא אומר קרוב לו וזו אומר קרוב לה
חיישינן לה משום דלא הוה ליה אלא עד אחר
והוא מוכח:

ודע דלתירוץ התוספו לשון כלהו דקאמר
אביי הוא קשה להולמו הוזהר לה נמק
בדכריהם יעיין בדברי הר"ן כי האריך בזה לענין
ההלכה לבך קינרת:

תוספות

רבא אמר וכו' וא"ת כיון
דשותק וכו' יש לדקדק
דהשתיק דהתם הוי כעין נטמא טהרותיך בפניך
ומשום הכי אמרינן דדמיא להודאה וק"ל.

אב"י

אמר לעולם דקמכחיש ליה וכו'
שלא אחוי וכו' כתב הרשב"א ז"ל
תמיה ליה לא דמי משל למקבה דמקבה מאי אחוי
איכא אי אומר תא נמדדי א"כ לאו פסולי כבוד הוא
אלא כשנים ואי מדדי חד ואמר תא נמדדי וימנא
אחריתי דילמא במדדה ראש כה חקר ומאי קאמ'
היינו דקתמי במקוה פסולו בגופו כלו סמוכל לברר
טהרי הוא בפנינו דהא ליכא לברר אלא ע"פ העד
הא שמררו ראשונה ונ"ע עכ"ל:

וכיון

שנתעלה ראיתו זלכראה דאפי'
אין העד האחר שהוא אומר שהיה
שם מכחישו אלא שאינו כפנינו אין לחוש ולהחמיר
טהרי אין כאן אלא עד אחר ואין שום מקום ללמוד
ממנו דין זה:

ונראה

השתא שפיר דאש איתא דמהני
היה ליה לאוקומי בגמרא ה
הכרייתא בשנים שבאו ממדוכות הים איש ואשה
וחכמה וכו' בהכי:

ואף

ע"ג דכענין קלא דמסקינן בניטין
פלו מהיכן שמע וכו' וכתבו הרמ"ם
והרמ"ה ז"ל דכחד מפי תמי כגון ראוהו שא"מ שמעתי
מפי שמעו ולוי שנתקדשה הוי קלא וחיישינן לה
היינו דוקא היכא שמוכר הב' עדים משום דמרתת
דילמא היום או למחר אתו הלכך אם אמר מתו
לא הוי קלא ואט עד זה שאמר שהיו אחרים עמו
מוכיר האחרים בשמותן נראה דהוי קלא וחיישינן
אבל אם אומר איני יודע מי הם למ"ד המקדש כעד
א"י הושינן לקדשו לא חיישינן ליה:

ואם

עד א' אמר שהאשה הודאת בכניו
שהיא מקידשת בזה יש להפק משום
דבענין ממוין יש מחלוקת בה דא' בפניו א' אי הויא
הודאה ופ"י הנראה מדברי המהר"ן ל"ב בח"א דף
ב"ג חשש להחמיר משום דפליגי רבוותא על בעל
הטאור בזה והיה נראה לחלק דהודאה בעד א'
בענין ממוין שאיני דלא מחיי' לאחריו אבל זה העד
בעדותו שבא לחייב לאחריו היה מקום לחלק
בדבר:

ומ"מ

כפי שנלמד מתשובת ה' הג"ב באותה
תשובה שהטוען שקדש לפ' ושיש לו
עדים כמ"ה אין לחוש לו ומ"מ ב"ד מחרימי' ומוניאי'
הדבר לאור ואם יש צורך בדבר יכונו לגרם וכמו
שכתבתי זה ימים מועטים כתשובת שאלה והבאתי
ראיה מהר"ם בר נחם הביאה ה' מוהר"ק ז"לה
כא"ה כשימין מ"ב ומהר"ן ל"ב דף כ"ד מח"א פלפל
בה וכתבתי יישוב עליה אין צורך לשנותה במקום
הזה:

אמר אכני ח"ל עד א' וכו': **תוספות**

נטמאו וכו':

קשה

דהא בפרק הנזקין וכו': וקשה
כימא דכ"ב הנויקין קאמר החילוק
דכידו משום דלא אמר נטמאו בפניך
דזה נכלל בהכרח מתירונם למעמיק כס':

ובאת

אל הכהן וכו' הך קרא לאו בעסק
דין איירי דהא נפקא לן מוכחא
אל הכהנים ואל השיפט אשר יהיה בימים ההם
ולישנא דובאת אף על גב דמשמע לכתחילה כדע'
מקרי כיון דלא כיוה כן הכתוב אלא כעכר דליכא
עד כהן אחר הגון ממנו:

מתניתין

כל מקום שיש קדושין וכו'
ואינו כהנת וכו' פרש"י לוי
שנשא כהנת וכו' ולא פירש כקדר המשנה כהן
שנשא כהנת וכו' דהך מלתא דפשיט' דהוי כהן ונקט
לוי עס כהנת דהשת' הוי הקדר כהן בדברי המשנה

מכל

ערוות פרש"י שלחייבי כריתות פ"ז
וכ"ט של מתות כ"ד כדאית בגמרא:

נמרא

הרי גר שנשא ממורת: קשה
אמאי לא פריך הרי שתיקי שנשא
בת ישראל וישראל שנשא שתיקי דאפילו לרבי
יהודה אמרינן כ"י יוחסין דממור ספק יכא וכו'
ואפילו הכי הוי הולד שתיקי ונראה דלא פריך
אלא מאיקורא דאורייתא:

מתניתין

רבי יהודה היא וכו' לרבי
יהודה כל דרוש' ע"כ לאתוי
ישראל שנשא חללה וכדלקמן אלא דרוש' דקדק
דלקמן פ"ך וניתנייה בהדיא וכו' לתרונא דמוקי
לה אליכא דרבי יוסף כנראה דלרבי יהודה ניחא
ולשהיא תירונא כמ"ע"כ פריך לומר הכי וק"ל:

ויש

דקדק אליכא דר' יהודה גר שנשא
בת ישראל הולד פסול לכהן כראית'
כ"י יוחסין דבת חלל וכו' והולד הולך אחר הוכר
ופנין שכן ע"כ נכלל בכל דרישא ותימא השתא

פרק האומר

עצמות יוסף

תקשי לן דמתניי בהדיא כמתני' ולא שייך לתרוני
טוס תרונא דקאמר בגמרא :

ונראה דהתנא לא ס' לכוותי' דר' יהודה כהא
דהא מתני' לאו ר' יהודה היא דר' יהוד'
קאמר דחייבי לאוין הוי ממור אלא ע"כ צריך לומר
במתני' מתניא כחד חלוקה אליבא דרבי יהודה :

ואפשר דכגזר לא ס' לכוותי' כר' יהודה וליבא
למומר דלרבי יוסי נמי תקשי
דהא רבי יוסי דכ' דקהל גרים לא אקרי קהל וכו'
אס נשא בת ישראל הוולד פסול לכהונה דהא כפ'
עשרה יוסין קאמר רבי יוסי בהדיא דגר טעשא
גיורת בתו כטרה לכהונ' וע"כ צריך לחלק דלענין
כהונה לא מפסיל כיון דליבא כה פסול אחריתי
וק' :

תוספות

והרי חל' טעשא בת ישראל
וכו' וא"ת מה פריך וכו' וי"ל
וכו' : ויש להקשות דאכתי תקשי מאי פריך בגמ'
דדילמא הולך אחר הזכר וגם אחר הנקבה שהיא
פנמה בכיאתו אבל בישראל טעשא חללה היא לא
כגמה ליה' ונראה דכיון שהיא פגומה ראוי
היה לאקור הוולד -

ולרב

דימוי וכו' פרשי והא איבא גבי יש
קדושין דאין עכירה הוולד הולך
אחר הפגום : לכאורה נראה דלשון זה שייך
אמלתייה דרב דימוי דאי לר' יוחנן ככר בת בסמוך
והא כי אתא וכו' אלמא דמעיקרא אמלתייה דרב
דימוי שייך ורב דימוי דדריש קרא דאשר יולדו שאם
אזיל כתר הלידה ואם היה מגרי ראשון והאשה
שניה לרב דימוי אזלינן אחר אימי וכשר לכא בקהל
ולמה כתב דאזלינן אחר הפגום' ואפ' דכוונתו
לומר דבהך חלוקה דהזכר שני אזלינן כתר הפגום
שהיא ראשונה ואפשר דלרב דימוי אזלינן אחר
אימא לחומרא דוקא לא לקולא וזהו דעת הרמ"ם
פי' מהלכות איקורי ביאה והרב המינד כתב שם
בשם רש"י להכך דלדעת רש"י אזלינן לעולם אחר
הלידה ולפי זה צ"ל דדבריו ז"ל כמ"ם והאיבא וכו'
שייכי אחימרא דרבי יוחנן וק' ל'

כל

מוקם דסיבא לאתויי מאי וכו' יש לרדק'
נימא לאתויי ישראל טעשא מנרית ר'
ראשונה דהוולד הולך אחר הפגום ומ"ם הר"טכא
דלרבא בר כר חנא הוי כשר הוא קשה להולמו'
ונראה דכיון דתני ישראל לנתינה וכו' לא גרע
ישראל טעשא מנרית למזמרת ונתינה לישראל :

מאי

באומות הלך אחר הזכר וכו' הוה
מני למימר דאם מגרי נשא עמונית
הלך אחר הזכר שאם כתיב יתיה מגרי ראשון
וימתין עד ג' דורות' ונראה דלשון באומות הלך
אחר הזכר ר"ל כעודו באומות וצריך שיהי' פפוקתא

בעודו גוי ולכך נקט א' מהאומות טבא על השפח'
וכו' וכמ"ם רש"י דכעי מכלן דאזלינן אחר הזכר
נימא טפי'

פיסקא

כל שאין לה עליו קדושין מה"ט
פרשי דאין קדושין תופכי בחייבי
כריתות אבל הולד ממור נפקא לן וכו' מריהטת
רש"י גר' דכעי לר"ט התימוני דכ"ל יש ממור מחייבי
כריתו ולדידי' ג'ע לתרן מה שכתבו התוספו דהא
כהא תליא ואפשר דרש"י ז"ל לא ס' דהא כהא
תליא ומר'ע שכתבו התוספו אין הכרח דהא פרשי'
לקמן ז"ל ולר'ע דאמר ביבמות אין קדושין תופכים
בחייבי לאוין וכו' ואיתא פריש פ"ג דמוקי הדיא
מתניתין כר'ע ואפשר שהתנא טעמ' מר'ע דקאמר
הכי בהדיא אבל אין נראה מדקדוק הלשון'
גם מהאי דאמרינן לעיל דף ס"ד ובר' סימאי דאמר
מן הכל היה עושה ר'ע הולד וכו' וכיון דאין הולד
ממור ש"ם ס' קדושין תופכי בחייבי לאוין וכו'
ע"כ נראה בהדיא דרעתו ז"ל דהא כהא תליא'

עוד

קשה כמה שפירש רש"י במתניתין
הולד ממור בגמרא מפרש נראה
שהוא הפך מה שפירש כאן בגמרא דבגמ' לא בעי
אלא מכלן דקדושין לא תפכי דמה שהולד ממור
נפקא לן ביבמות ולטובא ז"ל ג'ע :

מנא

ה"ט קשה דמאי צריך ותיי נדחה
עליו לומר דלגדה תפכי קדושין
ידעינן דכשאר חייבי כריתות לא תפכי דאי תפכי
למאי איצטריך קרא בגדה' ונראה דאינוט נדה
כי הוצי' ללא כילף בק' מיבמה שהיא בלאו ואפ"ל
הכי לא תפכי בה קדושי חייבי כריתות לא כל ספק
מה תאמר שאר עריות נמי כילף בק' מיבמה זה אי
אפשר דאיבא למימר גדה תופכי וע"כ צריך לבקש
מלמד אחר וכמ"ם התוספות לקמן דסמיך אהמות
אשה וכו' והשתא אכתי' לא הוה אקין אדעת' א'
אחות אשה'

בן

בהדיא כתיב וכו' בתוס' בתוספי ר"ד
ואין לומר ואימא לאחר ולא לבן היינו
בן האשה וכו' ונראה דמכל ספק נפקא מלא יקח
איש את אשת אביו כמ"ם שאין קדושין תופכים מנה
היותה אמו שהרי גם היא אשת אביו והוא אמו :

ודילמא

הא לכתחילה הא כדיעבד
פרשי דכיון דאמר ולא פריש
קרובים אין לך להביא באיקור זה אלא האקור
ככלן שקרוב מן הכל יוק' דאי טעמא הוי מטוס
דכיון דלא פריש הוי האקור שבכלן מאיזה טעם
פריך התם לקמן ואימא אידי ואידי באחת אשה
הא לכתחילה הא כדיעבד דהתם לא שייך הך ט'
טעמא ורש"י נתן טעם אחר לקמן ז"ל אבל שאר
קרובים

קרובים

קרובים
וטעם זה
דא"ל כ'
דלעיל
מטוס דר'

עוד

לשתקק
דאחות
לא יקח
לכתחילה
בדיע' דל'
אשה דוק'
לא יקח
וקרא דל'
ואימא אי'
כדיעבד ו'
כי יקח ה'
הוי מטוס
טעמא זה
אמאי דפ'
דיע' דכיו'

סל

אליבא דרש'
לרבי יהושע
וכעי אליבא
כריתות מא'
דהא לבן ל'
דהוי מחייב
ממור ממיל'
ואפ"ל כימ'
נהדיא כתי'
דמוכיה ידע'
ולא יגלה כ'
עד לא וגלה
דקאמר בה'
יקח איש כפ'
תופסיב ועס'
יקח לא יהי'
ורש"י ע"כ צר'
הוכרחו למ'

ואכתי

הא לכתחילה

פרק האומר

קרובים לא אשכחן בהו אהרת קיח' לכתחיל' וכו' וטעם זה היה נריך לאו לעיל. ונראה דודאי דאה' דהוה שייך לאמרן אכל כתב טעם זה משום דלעיל כריך ואימא לאחר ולא לבן ועכ' טעמ' הו' משום דבן קרוב יותר מאחר ולכך כתב רש' להך טעמא לעיל.

עוד

יש לדקדק במאי דפריך ואימא אירי ואירי באחות אשה וכו' דאם כן גשת קרא מלא יקח איש את אשת אביו ומק' ד דאחות אשה ידע' לה. ונראה דאי לא הוה כת' לא יקח לא הוה טדין תרוייהו אאחות אשה הא לכתחילה הא כדיעבד אלא הוה מוקמי' לה לבן בדיע' דלכתחילה מאחות אשה נפקא אכל אחות אשה דוקא לכתחילה ולא כדיעבד להכי אינטר' לא יקח דהשתא לכתחיל' מק' נפקא מאחות אשה וקרא דלא יקח איש הו' אפילו כדיעבד ולכך פריך ואימא אירי ואירי באחות אשה הא לכתחילה הא כדיעבד וטעמא דמלתא דאמר דאי לא הוה כתיב כו יקח הוה מוקמי' ליה בכך ולכדיע' עכ' טעמא הו' משום דהבן קרוב יותר מן הכל. ואפשר שטעם זה הוה שהנריך רש' זל לפרש זה הטעם אמאי דפריך בגמרא ואימא הא לכתחילה הא דיע' דכיון דלא פריש קרובי' אין לך להביא אלא האיבור שבכלו וכו' :

ואימא

לאחר ולא לבן: יש לדקד' בין דכוויין אולא אליבא דרבי יהושע וכמו שאמרנו התוספות דס"ל לרבי יהושע דאין ממור אלא מחייבי מיתות ב"ד וכעני' אליבא מכלן דקדושין לא תפסי בחייבי כ כריות מאי האי דפריך ואימא לאחר ולא לבן דהא לבן לא אינטרין לומ' דלא תפסי קדושין כיון דהו' מחייבי מיתות בית דין כסקילה והו' הולד ממור ממילא ידעי' דלא תפסי קדושין. ואפילו נימא דהיינו משום מאי דתריץ בגמרא כן נהדיא כתיב ביה לא יקח איש את אשת אביו כלו דמויביה ידעי' דהו' הולד ממור מדכתיב לא יקח ולא יגלה כדאיתא בשלהי פרק החולץ דמלא יקח עד לא וגלה הו' ממור טפי לא הו' ממור ומאי ד דקאמר כהר"א כתיב הכונה לומר דמדכתיב לא יקח איש נפקא לן ממור ומיבא ידעי' דאין קדושין תופסי' ועם שרש' זל לא פירש כן אלא כתב זל לא יקח לא יהיה כך לקוסים בדכרי התוספות זל כן ורש' עכ' נריך לפרש כפירוש התוספות דהא כבר הוכרחו לומר מתוך מה שכתבנו מדבריו דסבירא ליה גכ דהא כהא תליא.

ואכתי

קט' לדברי הכל מאי האי דהדר פריך ואימא אירי ואירי לבן הא לכתחילה הא כדיעבד דכיון דידעי' דהו'

עצמות יוקף קי

ממור עכ' אפילו כדיעבד לא תפסי. ונראה דאפשר דהולד ממור ואין קדושין תופסי' בהם דוקא לכתחילה אכל כדיעבד תפסי' ולכך אינא קרא אחרתא ואין כר'.

מאחות

אשה נפקא ומה אחות אשה בכרת וכו' מק' לא מצינן לאתויי אשת איש דאית ביה פרכא דלקמן שכן אין לה התר כחיי א' קרן וכו' וכיון שכן שאר חייבי מיתות בית דין לא כל שכן מק' ולא מצינ' לאתויי אשת איש דאית ביה פ' כ' דלקמן שכן אין לה התר כחיי אוקרן וכו' וכיון שכן שאר חייבי מיתות בית דין תקפי' היכי מצינו למילף מק' דאחות אשה דהא איבא למימר אשת איש תיכיס טעם שהיא מחייבי מיתות בית דין תפסי קדושין בה כיון דלא מצינ' למילף לה לאחות אש' ואין לתרץ מה לאשת איש שכן יש לה התר כחיי א' קרן דהא כתיב לא שייך להקשות כן דהאיבור הו' מנד גופא לא מ' מחמת קדושין שקדשה וכמעט הו' פרכא דלא ש' שייבא. ונראה דאיבא למפרך מה לאשת איש שכן מתתה קלה שהיא כחנף אב שאר חייבי מיתות כגון קילה או שרפה שהיא חמורה מקילה ל' ל' לא איתא ואפשר שזה הוקיפו לרש' זל לפרש ולומ' אשת אביו כסקילה :

ויש

לעין דכיון דמלא יקח איש הו' לשון קדושין ומיבא במעי' דאין קדושין תופסי' בשומרת יבם של אביו והו' חייבי כריות וגם הו' הילד ממור מנח הקמיכות אס' כן למאן דס"ל דחייבי כריות הו' הולד ממור מההוא קרא אמאי לא ילפינן מההוא קרא גס כן דלא תפסי קדושין ולשתוק מאחות אשה דהא כגמרא בעי למילף מאחות אשה דקדושין לא תפסי אלמא מ' מצינ' למילף הך מלת' אי איבא סיס דוכתא דמצינ' למילף ליה. ונראה דמההוא קרא דלא יקח לא מצינ' למילף ולא מירי' אי לא דקדושין לן בש' דוכתא דלא תפסי קדושין בעריות דהא הו' מ' מצינ' למילף משומרת יבם כמה מצינו ליכ' למילף דהיכי כלמר מה מצינו בשומרת יבם שהיא ערוה ואין קדושין תופסי' בה והולד ממור זה שקר דהא שומרת יבם אינה ערוה וכדאיתא ביבמות ער' אין כושאין דפריך ותיסק' לי משום דוד' ומשני לעבו עליה בשני לאוין כלו' שהיא על האמת בכרת והיא ערוה מטעם שהיא דודתו וכנסת ככלל העריות וכי כתב קרא דלא יקח דלא יהיה כה לקיחין לאו אאיבור דנדתו כתב' רחמנא אלא אאיבור דש' מ' יבם ולא מני' למילף עריות מ' אי לא דקיס לן בעלמ' דלא תפסי ק' וטין והשתא כלמור בבנין אב ונאמ' מה מני' באשת אב דשומרת יבם דאין קדושין תופסי' בה והולד ממור אף כל שאין קדושין תפסי' בהם

פרק האומר

בה הולך ממזר וכן פרטי לקמן בלשון המתחיל ל
לחומר מקשי דילפינן לה מאשת אב ביבמות מה
אשת אב לא תפקי בה קדושין והולך ממזר אף כל
שאין עליו קדושין הולך ממזר והיינו מטעמא ד
דפרישי וכדברי התוספות אבא ר בזה :

בן

בהדיא כתיב ביה לא יקח
לפי דשי' הו' טעמא משום ליטנא
דלא יקח לא יהא לקוחין וכו' והא דדריש בהחולץ
דף מ"ט מהך קרא דהו' הולך ממזר לאו היינו מ
מליטנא דקיימה אלא מייטורא דקרא דכתיב לא
יקח ולא יגלה דקני בחדא מנייהו :

אך קשה

במאי דקאמ' כשלהי החולץ
לר' יהושע דמוכח מדכתי
לא יקח ולא יגלה וקאמר התם דלא לכתוב אלא
לא יגלה וכו' והיכי מני לכתוב לא יגלה וכו'
ולשתו' מלא יקח כיון דע"כ אינט' לא יקח לאשמעי'
הך דרשא דקדושין לא תפקי' אפי' כדיע' ואפי' כימ'
דלאו מליטנא דלקוחי' דרטי' לר' יהושע כמו ש
שכתבי בדברי התוספות מ"מ קשה דאפי' ר"ט
התימני מהך קרא ג"כ מוכח לה ורטי' כת' דהך קיח'
הו' לשון קדושין וכראה דהתם לא נחית תלמודא
לענין ידושין כלל אלא לענין הולך ולהכי לא דק
במלתיה למכתב לא לכתוב לא יקח וגם שנראה
שהכונה היא לומר דלא לכתוב לא קרא דלא יגלה
ולכתוב ביה ליטנא דקיח' להך דרשא דהכא :

עוד

יש לדקדק במאי דקאמר ואימ' אירי
ואירי באחות אשה הא לכתחי' הא
בדיעבד דהא לכתחי' מאלמ' לכ"ג נפק' דלכתחי'
לא ובק' ושהיא בללו' ואפי'ה לא מקדשי' לה לכתחי'
אחות אשה לא כ"ס וכראה דאיכא למי' נדה תוכיח
דהא לא שמעי' מקרא שתיא אקו' לקדשה לכתחי'
וכשיטות הרש"כ אל דאיתי נתעורר בזה והשיב
זל דאיכא למומר כהנים שאני שריבה בהם הכתוב
מזות יתרות :

תוספות

מנ"ה וכו' התוספות הכריעו
דהא כהא תליא מר' ע :
ותמיה לי דהא כרייתא ערוכה היא בפרק החולץ
דף מ"ד דקאמ' ר' ע המחזיר גרושתו והנושא קרובת
חלוצתו וכו' שאין קדושין תופקים בה והולך פסול
וכו' אלמא בהדיא קאמר ר' ע דאין קדושין תופקי'
בחיובי לאוין ונ"ע ומדברי התוספות נראה דלרבנן
כשיודעים שהוא ממזר מקרא דלא יקח מיכא ידעי'
דאין קדושין תופקים בה וכו' ולכאורה נר' שהתוס'
סותרים זה לקמן ד"ה לחומר מקשי' שכתבו וז"ל
דארבא חומר' היא וכו' דאי הו' תפקי וכו' אבל
מאחר דלא תפקי חמירי יש לנו לומר שיהיו כלן
למדות מוקקות אכיו ולמה צריך ללמוד מוקקות
אכיו כיון דכבר ילפינן מאחות אשה מעתה אמרי'

עצמות יוסף

דהא כהא תליא :
וכראה דהשתא קיימו
התוספות לקס"ד דאכתי לא אהיק לן קרא דנדה
אכל כתר דשמעי' קרא דנדה היינו אומרים דנילף
מיכה ולא מאחות אשה אי לאו דאית לן קרא ד
דוקות אכיו וכו' :

עוד

כתבו דהכא כעי אליבא דר'
יהושע דאמ' אין ממזר מחייבי לאוין
אלא מחייבי כריתות דבריהם אינם בדקדוק
דהיה ראוי לומר אין ממזר מחייבי כרת לא מחייבי
מתות בית דין לא משום דהכריתו קושייתם מר' ע
תפקו לשומו' :

ולפי'

התוספות קשה מאי האי דפריך
בגמרא א"ה אפילו נדה נמי דהא
לרבי יהושע ס"ל דאף על גב דלא הו' הולך ממזר
אפילו הכי אין תופקים בה קדושין ואם כן דכוות'
נאמר בנידה ועיין בהר"טכא ז"ל . והנראה דמאי
דפריך בגמרא א"ה אפילו נדה נמי לאו לר' יהושע
פריך אלא לרבנן נמי ואף על גב דקוביין אזלא
אליבא דרבי יהושע מ"מ כיון דכבר גילה סתמא
דתלמודא היקש' דרבי יונה מעתה אמרינן דהך
היקשא ע"כ רבנן לא פליגי עליה דהא הך היקשה
מוקם בספר' הכא ע"כ וכפ"ק דיבמות ולרבנן פריך
א"ה אפילו נדה נמי :

הוקשו

כל העריות לאחות אשה : ק'
כיון דככלל כל העריות היא
אשת אב וכבר כתיב ביה לא יקח איש וכו' לא ל
לכתוב קרא באחות אש ונילף כל העריות מהקשא
דאשת אב דלא תפקי בה קדושין : וכרא דכיון
דאשת אב היא מומיתות בית דין טפי הוה ילפינן
חייבי כריתות מנדה דדמי לחייבי כריתות ולא
ילפינן מהקשא חייבי כריתות מחייבי מיתות :

ולמאן

דמוקי בשומרת יבם לא קשיא
ולא מירי דלשתוק קרא מאחות
אשה דהא מאי דליקוחין לא תפקי לא כתיב כ
בעריות כלל אלא בשומרת יבם ושומרת יבם לא
הויא מהעריות כלל וכדפרישי' לעיל . ואכתי יש
לדקדק לשתוק קרא מאשת אב דכתיב לא יקח
איש את אשת אביו ונילף ליה מאחות אשה בהקש'
ולמאן דמוקי בשומרת יבם אינעריך לומר דקדושין
לא תפקי מטעם שומרת יבם דחייב עליה בללו'
זה ולמאן דדריש לאשת אב גמורה דהו' חייבי מ
מתות בית דין קשה ג"כ דמהיקשא ילפינן ליה
ולפי מה שכתבתי למעלה דלדעת התוספות
לא דריש הך לא יקח כתיבית קדושין כיח' דקרא
אינעריך לומר דהו' ממזר ולא לתפיקת קדושין
אכל רטי' זל לא פירש כן :

וכראה

ונראה

דאי הוה שתיק מלא יקח הייתי
אומר דבאחות אשת דוקא ל
לכתחילה לא תפסי אבל לא כדיעבד ואינטריך
קרא דהיתה לאיש אחר לאשת אב אפי' כדיעבד
וכל העריות לא הוה ילפי' מאחות אשה לא לכתחיל
בדוקא לא כדיעבד להכי אינטריך קרא דלא יקח
ומעתה דרשי' תרומהו לאחות אשה חד לכתחילה
ומד כדיעבד :

אי הכי

אפי' גדה נמי כי אי אמרת
בשלמא דלא הוה יליף מהך
היקשא אלא מקרא אחר וכל לא הוה קשיא לן אפי'
גדה נמי כהי דאקשי' לך היכן מיייתית לן קרא ל
לשאר עריות ולא הוה גדה בכלל אבל השת' קשיא
אפי' גדה נמי :

אלמא

אמר אביי הכל מודים וכו' קשה
ולדידך מי כיון מאיזה טעם קא'
אביי דהכל מודים בבא על הגדה וכו' דמאי טבא
גדה מאשר עריות שבתורה ע"כ הוה טעמא משום
דקרא כתיב ותהי גדתה עליו וכיון שכן לא פריך
לן ולא מירי' ונראה דרשי' זל כתב טעם
בטובה דערין קדושין עומדים בה ואילו כנדה לא
כתב טעם טעם ונראה דקס' דטעמא דמלתא
הו' דכיון דגדה כעודה תחת כעלה לא נתבטלו
הקדושין באימרוס שהיא כערוה באותה טעה אלא
שהקדושין עומדים בה כמו כן נאמי היבא דקדש פ'
בטובה והיא גדה דלא ימנעו הקדושין מלתבוס מ'
מטעם שהיא גדה ואי את אמרת הקשו כל הערין
שהדרי לא קני הך טעמא ולא מירי' וממני אמר ח'
חזקיה אמר קרא כ' והכא הו' גזירת הכתוב :
חך ק' ל דהתם כהחולץ נראה דאביי גופיה יהיב
טעמא למלתיה מהך קרא דותהי גדתה עליו וכיון
שכן ע"כ הוה ליה לאקושי אדעת' קרא דותהי וכו'
ונראה דהתם תלמודא הו' דקאמר טעמא דקרא
עם מתקנא דחזקיה דהכא תדע לך דהכא קאמר
לא חזקיה ומהתם נראה דאביי קאמ' ליה לא ע"כ
תלמודא הו' דקאמר לה על מלתיה דאביי :

ותמהתי

ממאי דכתבו התוספות כטעם
רשי' דאקרא מדכתיב תהיה
בגדתה דהך קרא דתהיה בגדתה לא הו' כד
לא כדכרי המקשה ולא כדכרי המתרץ והתם ב'
בהחולץ מהך קרא גופיה נפקא לן ואפי' דאינטריכו
תרומיהו חד אנטואה דערין הקדושין עומדי' לאחר
עשואים וחד קודם נשואין כגון אש קדש ככיה ואי
לא הוה כתיב אלא חד קרא הוה מוקמי' לה אחר
נשואין בדוקא אלא דאכתי קסה למה ליה למימר
הכי והיכן מנא שורס כגמרא לומר כן ושם היינו
הך קרא גופיה דהכא ולשונו דחוק וכונתו להך
קרא ו'ע

עצמות יוסף קר

מאי

חזית וכו' ק דטפי איכא לאקושי
לגדה ולאש דאב דהו' כ' מלמדים
ולמאי דפרישי' דאירי כגומרת יבם ואינו בכלל
העריות כיחא ועוד אפילו תימא כמיתת כ"ד לא
כתיב איקוד ולא תפסי בהו ואינה כתיך העריות
אלא במשנה תורה דוקא :

הבל

מודים פרשי' ר"ש התימני וכו' טפי
הוה ליה למימר דאפילו ר"ע דס"ל
דאין קדושין תוכסים כחייבי לאוין הכא מודה
ונראה דלא כ"י אלא כל מאי דפליגי במלת' דידהו
דר"ש התימני דס"ל דהו' ממזר מחייבי כריתות מ'
מודה כנדה דהו' כרת ור"ע דס"ל כחייבי לאוין
דהו' ממזר מודה בטובה :

אח

שאר חייבי לאוין נמי וכו'
לכאורה נראה דהך א"ה אין כו' אלא
דהא לעולם היתה הקשיא דשאר חייבי לאוין נמי
ונראה דה"פ דהך קרא דהכיו רשי' דלא תהיה
אשת המת החונה וכו' איתא בהאשה רבה דף לב
ואיכא פלוגתא דרב ושמואל דשמואל מספקא ליה
בפירוש דקרא אי ללאו אתא אי לאשמועינן דלא
תפסי קדושין והנה מעיקרא אפשר דהוה ס"ל
דקרא דיכמה לא אתא לומר דלא תפסי אלא
כשמואל ס"ל אבל עכשיו דח"ס הקו' מיכמה הסתא
קשה שאר חייבי לאוין נמי וכו' :

כי

תהיין וכו' אין לדקדק לשתק מקרא
דיכמה ומדאינטו' יך כי תהיין ידעינן
דהא מנא לן דהוה אמרינן דיכמה היא מאי דלא
תפסי בה קדושין דילמא א' משאר לאוין הוא
ועיד דהך כי תהיין נראה דאינו מיותר :

איכרא דלקיין בעי' במאי מוקי ליה כנראה דהו' א'
ייתור ולקמן ק' אליבא דרבי עקיבא דכיון דס"ל
דאלמנה לב' דלא הו' הולד מאור כיון דלר"ע הו'
כהא תליא וכמו שכתבו התוספות אמאי אינטריך
כי תהיין : ונראה דאינטריכו למימר דהא
כהא תליא וכיון דכתב קרא שלא יהיה ממזר וגם
תפסי בה קדושין שמעינן דהא כהא תליא ומבאן
ס"ל לר"ע כעלמא דכל דלא תפסי הו' הולד ממזר :

תוספות

לחומרא מקשינן כבר כתבתי
בדכו' דלעיל מאי דשייך כוה
ולכרי התוספות יש לדקדק איך מתרגים מה
שהקשו דאדרבא וכו' דמאי אולמיה דכאי חומרא
מהאי חומרא ונראה דהחומרא היא היותה
ערוה מנז ענמה ומחמת דידה הו' הולד ממזר
מנז היותה ערוה אבל אי תפסי בה קדושין אין
האיסור מנז ענמה כלל אלא אש' רה לעלמא מ'
מחמת קדושין דתפסי בה וק"ל דעשהתוס'
מיחד דכריהם כוה הדיכור איבא דרכנן עם טבל
תקוני

קיימי
דכדה
דכילק
לא
דר'
לאוין
דקדוק
וחייבי
מר'ע
דכריך
י דהא
ממזר
דכוות
דמאי
יהושע
חזלא
סתמא
גן דהך
דיקשה
פריך
ק
היא
לא ל
והקשא
דכיון
ילפינן
ת ולא
קשיא
מאחות
יב כ
יבם לא
כתיב
א יקח
כהקש'
קדושין
ה כלאו
יכי מ
יכן ליה
ות
דקרא
ושין

פרק האומר

עצמות יוסף

עם שכל הסוגיא חולה חליבה דרבי יהושע וכמו
שכתבו התוספות למעלה וטעמא דמלתא הוי משום
דהך קושיא דא"ה קיימא לדעת רבנן והך קרא ד
דוהתי גדתה עליו הוי מוסבס לדברי הכל וריהטת
שמעת כיוונו התוספות להעמידה גם כן לריהטת
ולא רצו לומר דכהא פליגי רבנן ורבי יהושע וכו' :

ובמה

שכתבו התוספות ב"ה כבא על
הנידה דהולד ממור וכו' :

ויש

קשה דהא כתבו דהא כהא תליא :
לדקדק בהך דפריך כשמעתין א"ה
חייבי לאוין דהא לחייבי לאוין אית
לכוין מנדה שהיא בכרת ואפילו הכי קדושין
תופקים ונראה דפריך מסבירא דכגילוי מלתא
בעלמא יהיו דומי ליבמה לחומר אבמה מני ונדה
יבאת מן הכלל ואין לתרץ ולומר מה לנדה שכן
יש היתר לאיסור אחר שנטהרה דא"כ לתוספות
זל איך אמרו נדה תוכיח :

פיסקא

ולדה כמותה מכלן וכו' :
וקשה אמאי לא ילפינן דולדה
כמותה מדכתיב שבו לכם פה וכו' עם הדומה
לחמור ולקמן בשליה פרוקין גבי עבד אין לו חייב
וכו' פרש' אינו מתייחס אחר אביו דכתיב עם ה
הדומה לחמור ככהו שאין הולד כרוך אחריו ע"כ
וכיון שכן מהך דשבו לכם היה ראוי ללמוד הכל :
ונראה דרש' זל כתב כן לקמן עם מקסנא דקרא
דהכא וק"ל :

בנך

הכא מישראלית וכו' פרש' לאו
מקרא דיוק לה אלא ה"ק מדלא
קפיד וכו' באמת הוא לשון תמוה ורש' זל כתב
למעלה במקומו דמדכתי' כי יסיר את בנך ולא כתב
בתך שמעינן דבן הישראלית קרוי בנך ואיך כתב
דלאו מקרא דיוק וכו' : והרב מוהריב"ל ז"לה
בח"ג סימן פ"ב נשאל על לשון זה וכתב דלפירוט
התוספות הוי כמו וכו' וכונתו לומר דרש' אלא בנך
הכא מן הגוי קרוי בנך קאי ובאמת הוא דבר
מתמוה בלשון רש' :

גם

מה שפ"י בו הרב מהר"ר אליה מורחי
זל בפ' ואתחנן דרש' נקט' כי היכי
דלפלגו רבי יוחנן ואבוי ולדעתו פליגי דמר נפיק
ליה מדיוקא מדלא נקט ומר נפקא ליה מדכתיב
קרא כהדיא כי יסיר את בנך ובאמת קשה
דרש' זל כמעט כתב למעלה דמכי יסיר את בנך
נפקא לן ואין לומר דרש' פירש כן לדעת רבי
דלקמן :

גם

מ"ה הכי דרש' תיקן מאי דקשיא ליה
דהיכי פריך לרכינא טפי מרבי יוחנן
כאן דאית לאשמעינן דלא שדינן לה כתר הגוי
וכו' ולא ראיתי בעיניתי תיקון כזה טפי מר' יוחנן

דהא רבי יוחנן לא יכחיש זה :
דהסבר דלא ניוול אחר הגוי והיה נחשב כבהמה
ולא אחר האם כשהיא גויה ולא יהיו הקדושין
תופקים אלא דלעולם כלך אחר החומרא ולהכי
בעי בגמר מכלן כלו שהוא חוץ מן הסבר וכשמעתי
אמר קרא כי יסיר בנך הכא מיש' קרוי בנך ככרא'
דעיקר כל קרא להכי אתא וזה תימא דהא לא א'
אינטריך קרא להכי והעיקר ה"ל לכתוב דאין בנך
הכא מן הגוי קרוי בנך לכך פרש' דלאו כל עיקר
למודק מקרא דבנך הכא מיש' קרוי בנך אלא
כונתו היא דמדלא כתיב כן הולד ממנה שמעינן
דבנך וכו' אבל בנך מן הגויה אינו בנך וזהו כל עיק'
הכתוב דלא הוי בנך הכא מן הגויה ככר' בדוחק :

ש"ל פ"טו

אין בנך הכא מן הגוי קרוי
בנך מדלא כתיב כי תסיר
את בנך דנשמע מיניה דקפיד נמי קרא דכתובו'
משום כי תסיר את הבן הנולד : וקשה דאי
הוה כתיב הוא לא הייתי דורשנו בכך הנולד'
ונראה דרש' כבן הנולד דרש' ליה דומיא דכי יסיר
את בנך דדרשין ליה בכך הנולד מהכרח מדלא
כתיב כי יסיר את בנך ככר' :

תוספות

אמ' קרא לא תתחנן כס והק"ה
יעקב וכו' ואימא ה"מ לכתחילה :
קשה אמאי לא הקשה הך קושיא לעיל דרש' דיבמ'
לא תפסי בה קדושין מקרא דלא תהיה אשת האם
החונה דאימא ה"מ לכתח' אבל כדיעב' לא תפסי
ונרא' דאם עיקר ההזרה היתה על המקדש הוה
קסי' שפיר דלא יקדש לכתחילה אבל עיקר הכתו'
מדבר ביבמה ועליה נתן ההזרה וקאמר לא ת
תהיה ופרשו דלא תהיה הויה בה וע"כ ה"ק שאין
בה טום הויה כלל אם יקדשה ובה לא שייך לא
לכתחילה ולא כדיעבד :

תוספות

אמר רבינו וכו' עיקר חילוק
הפרושים דיש לחלק בין פ'
ראשון דפירוש ב' תסיר קאי איראת שמים והפ'
השני הוא ד'סירנו מורעו כלו' שלא יהיה נמשך א'
אחריו והדוחק שיש בשני אבאר בסמוך כס' דכי
יסיר לרבות כל המקורים : קשה דהא כי יסיר
אינטריך לדרשא דלעיל בנך הכא מהישראלית
קרוי בנך וכו' ובלאו כי יסיר לא הוה שמעינן ההיא
דרשא דיש הפרש בין בנך מישראלית לבנך הכא
מה גויה : ונראה דאי להיא דרשא היה ראוי
לומר כי תוליד את בנך מואחרי וקאי אחרון בעי'
שתולידו אחריו ומדקא' יסיר לרבות כל המקור'
כלו' שאינו מולידו אחריו שהרי אינו עובד ע"ז ואינו
עושה אלא הקרה לכד' ולפ"י השני שפ"י ר"ת
ק' דהא אינטריך כי יסיר להסירו מהזרע' ונר'
דכי תוליד בני להכי שמוליד הור' אחריו ומדכתי'

פרק האומר

עצמות יוסף קה

בי תמיר לרבות כל המסירים דבהקרה בעלמ' הו' והיינו שאר האומות :

כל

היבא דקרינן ביה כי תהיין וכו' קשה דהא לעיל דריש מבי תהיין הא' וכו' שנושא כנשואיה וכו' וכשיש קדושין ויש עבירה הא ק"ל דהולד הולך אחר הפגום ולא שייך לומר ביה וילדו לן דהא יש' שנטא נתיבא דקרינן ביה כי תהיין ולא קרינן וילדו לן' ונרא' דה"ק כל היבא דקרינן ביה כי תהיין יש מקום לפעמים דקרינן ביה וילדו לן' אבל כל היבא דלא קרינן כי תהיין לעול' לא קרינן וילדו לן' ולכך לעול' הולכין אחריה והולד כמותה

אחר

שכתתני ביאור הבגויא כפומה טיש בה מן הדקדוקים כפי העיון ראיתי לבאר עיקר טרסיה :

לענין

ההלכ' ועם טיש כפי מן האריכות ידעתי אני ידעתי כי תערב ל'ודעי' ולפסקני' כדכס' למתוק יען כמזל' בה דריש עמוקים מתוקים וכדרך קצרה אבאר בס' ד

הראש

ול כתב זל הא דכל ערוות שכתורה לא תפסי בהו קדושין ילפי' כגמרא מהקס' דאחות אשה וכו' והולד מהס' ממור נפקא לן ביבמות מלא יקח איש וכו' לכאורה ק' לדברי הר"ש זל מה שהקשו התוספות דהא כהא תליא והוזכרו לתרן דהך סוגיא כרבי יהושע אולא והמדקדק היטב כמה שכתתני בעיון ההלכה דאחר הוקסא דרבי יונה לא אמרין הא בהא תליא א"ש כל דברי הר"ש למדקדק היטב לכך קינרתי

דף טח ובפסקא

דנכרית מכלן ראיתי להארי' בה כפירוט הפוסקים כי סתומים וחתומים הם הדברים :

ראשונה

בדברי הר"ף שכתב זל כל מן שאין לה עליו וכו' מכלן אמר קרא שבו לכם פה עם החמור אשכחן דלא תפסי בה קדושין ולרה כמה מכלן' כפי הגרסה דבענין שפחה גרים אשכחן דלא תפסי בה קדושין ואחר כך גרים ולרה כמה מכלן' ואילו נכברית גרים נכרית מכלן' וכתב הר"ן זל וכיון דפסטיה דולרה כמה מחילא פשיטא לן דלא תפסי קדושין בכרית ע"כ ותימא דא"כ דכוותה בשפחה נמי כמי הכי גס מהגמרא משמע דתרויהו בעי אשכחן דלא תפסי בה קדושין ולדה כמה מכלן' ואמאי אינערי' להכי וכדוסיק ראיתי טיש מקום ליישב כל זה א"כ ראיתי להר"ש זל קתעורה בקנת מנה על פסברים שאנו גורסין כן וכאמת שלע"ד נראה

ומה

טיש להקשות בענין פסקא דריבא הוא זה דע שפסקא כינר הובא בגמרא בריתא דרבנן ורבי יוסי בבא על אחותו והיא בת אשת אביו דלרבנן חייב משום אחותו ומשום בת אשת אביו ולרבי יוסי חייב משום אחותו משום אחותו מחד קרא פרט לאחותו משפחה וככרית והדר פריך בגמרא ורבנן למעוטי שפחה וככרית מנא להו נפקא להו מהאש וילדיה ורבי יוסי חד בשפחה וחד בככרית' ומקוין בגמרא חליבא דרבנן דככרית נפקא לן מבי יסיר את בכך מאחרי ופריך הניחא לר"ש דדריש טעמיה דקרא וכו' ומשני מאן תנא דפליג עליה דרבי יוסי בר יהודה ר"ש היא ע"כ והר"מכס פרק שני מהלכות איסורי ביאה בדין הבא על אחותו פסק כרבנן דחייב משום אחותו ומשום בת אשת אביו נמשך לדעתו זל דהלכה כר"ש דדריש טעמי דקרא דהכי מקוין מאן תנא דפליג עליה דרבי יוסי ר"ש היא וכו'

וקשה

דהא ק"ל דלא כר"ש וכריש פ"ג מהלכות מלוה כתב הר"מכס עמנו דאלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכנין אותה והיינו דלא כר"ש פ"ג המקבל דלא דריש טעמיה דקרא דהכי מוקי לה תלמודא התם ונראה לתרן בזה ולומר דאף על גב דמתוך סוגיא זו נראה דהא כהא תליא מ"מ כפרקין מפיין ליה מקרא אחרינא דכתיב ואחרי כן תבא אליה ובעלתה ואמר קרא כי תהיין וילדו לן וכו' וגם הר"ש זל כפ' כינר כתב זל אמר קרא כי יסיר וכו' ואף על גב דמוקי הך דרשא דר"ש דדריש טעמי דקרא ולית הלכתא כוותיה בקדושין פרק האומר מפיין ליה מקרא אחרינא וילדו לן ע"כ

אך קשה

דעדין לא נתיישוב בזה דברי הר"מכס שהרי פ"ג מהלכות איסורי ביאה כתב זל והבן מן הגויה אינו כנו שנאמר כי יסיר את בכך מאחרי מסיר אותו מהיות אחריה' אמא דריש כר"ש עם שבאמת הלשון מנר עלמו תמוה דבן מן הגוי היכי מוכח מבי יסיר ואש פ"ג הפקוק קאי אבתו לא תקח לבכך' אין שום מקום ללמוד דבן מן הגויה אינו כנו אלא מ' מדלא בתיב כי יסיר זרעך או שיכרש כפירוט הב' שפירש ר"ת שמסיר הזרע שאינו הולך אחריו וכלל מזה לא הוזכר בדברי הר"מכס זל

ובפירוש

המשנה פ' כינר כתב זל וכן בא בקבלה האמיתית בכך וכך קרוי בכך ואין בכך הבא מן הגויה קרוי בכך אלא כנו שנאמר כי יסיר את בכך מאחרי' אמא כוותיה כו א א דר"ש

פרק האומר

דרם ס"ל להרמבם דק"ל לענין הלכה ואלו כהיה מתני דפ' המקבל בחלמנה בין שהיה עניה וכו' כתב דלא ק"ל כר"ש ולא דרש"י טעמיה דקרא כפי המשנה ע"ש:

ונראה

דיובן ביאור זה עמ"ש התוספות בשמעתין ד"ה הניחא לר"ש דדרוש טעמיה דקרא עד סוף דבריה ז"ל וכיון דכעני בשאר אומות מכלן כי היכי דלא נטעי בקרא דכי יקיר דאיתא לומר דוקא ב"ז עממיה א"ס כן השתא דכתב קרא דכי תהיין וכו' וילפי מויכיה דכן הבא מן הגויה קרוי נכה מעתה קרא דכי יקיר לא את למעט ולומר דדוקא ז' עממי א"ס איתא בפשוטו בכל האומות ולומר שמסירין מאחריה וזהו הטעם שבת"ר מ"כ ז"ל בהלכות איקורי ביאה ובפ"י המשנ קרא דכי יקיר לפי שהוא הפסוק היות מוכן אשר מומנו משמע שמקיר את לבו מאחרי האל וכמו דדאי אל פסוק דשמעתין דכי תהיין ולפי שאינו מבורר בו כ"כ דרש"י ונתפס בדבריו הפסוק היותר מבורר וכן

ובהני

הר"ף ז"ל שספרק האומר תפס דרשת כי תהיין לאיש וכו' וילדו לו וכו' ובספרק כינר לא הוכיח אלא קרא דכי יקיר וכו' אלא דאליבא דרבנן דפליגי אליבא דר"ש דיליף ליה דכי תהיין דריש נמו קרא דכי יקיר להכי ולא כר"ש דכלה מ' מלתא נפקא ליה מכי יקיר משום דדריש טעמיה דקרא

ועדין

קשה לי כזאת הפסקא שפסק הר"מכס ז"ל דולד הגויה כמותה כר' שאין לו מקום ללמוד דין זה האמרו כן בשמעתין דמאי דילפינן מקרא דכי תהיין וכו' ופריך א"ה אפילו כן שפחה נמו ומשני דא"כ אלא האשה וילדיה למ' ל' לכדתניא הרי את בת חורין וולדך עבד וכו' וחכמים או דבריו קיימים משום שנאמר האשה וילדיה וכו' ופריך מאי תלמודא ומשני אמר רבא רבי יוסי הגלילי ע"כ כמשך לפי זה דמאן דדריש מקרא דכי תהיין לאיש וילדו לו וכו' מויכיה נפיק נמי שפחה וקרא דהאשה וילדיה ע"כ אינו לדרכי יוסי הגלילי אבל לרבנן דר"ש דבריו קיימיה ע"כ אינו פריך לאשמעינן דולד שפחה כמותה וכיון שכן הכרח לומר דרבנן לא נקטו להו דכן הגויה כמותה מקר' דכי תהיין וא"כ מויכיה שמעי נמי שפחה ומוכרחים להיכח מכי יקיר כר"ש וכיון שהוכחנו לדע' הרמב"ם דס"ל כמאן דר"ש כי תהיין א"כ מייב' דריש נמו שפחה וכיון שכן ק' דכפ"ז מה עבדי פסק דאמו לשפחה הרי את בת חורין וולדך עבד דבריו קיימיה וכו' כרבנן וא"כ כן נמצאו דבריו כותרות דהא לרבנן לא מני' למילף מכי תהינה וכדפרישית:

עצמות יוסף

גם קשיא זו ה' על דבריו הר"ף ז"ל שפסק בספרק האומר כן וכמואן דדריש כי תהיין וכו' ובספר השולח בגיטין דף תקע"ה הכינה הרי"ף כרייתא דהאומר לשפחה ולדך עבד וכו'

ויותר

ק"ש על דבריו בעל הטורים שהוא ז"ל כתב בטור ח"ה סימן י"ו דלית הלכה כרבי שמעון דדריש טעמיה דקרא והק' על דבריו הרמב"ם ז"ל וכיון שכן מוכנה לדעתו דמאי דכתב בד"ק השפחה דהולד כמותה היינו מפסוק כי תהינה לאיש וכו' וילדו לו וכו' וכיון שכן תקשה ליה הקושיא זאת בעצמה דאיך פסק כן יד כהל' עבדים בד"ק הכותב לשפחה הרי את בת חורין וולדך עבד דדבריו קיימים כרבנן ונראה לפ' לדבריו הכל' לא קיימא לן כוותיה דרבי שמעון דדריש טעמיה דקרא והעד מתני' דספרק המקבל וקרא דכי יקיר נמי איתא לדעת רבנן כתר דאית לן קרא דכיתיהינה וכו' דא"כ לא כן הייתי אומר דאיתא למעט ולומר ז' עממיה דוקא מיתורא דקרא וכמו שכתבו התוספות וכמו שכתבתי למעלה ומאי דקאמר בגמרא א"ה האשה וילדיה תהיה לארוניה למה לי מבעי ליה לכדתניא וכו' לאו מדבריו ר' יוסי הגלילי מויכיה ליה דרבנן נמי דרשי קרא דהאשה וילדיה להך דרשא דהאומר לאשה הרי את בת חורין וולדך עבד דבריו קיימים ומפ' הרמב"ם ז"ל דה"פ דטעמיה דרבנן דבריו קיימיה ע"כ הוא מטעמ' דכתב הר"א ז"ל בהשגות פ"ז מהלכות עבדי דעובר לאו ירך אמו הוא ונריך לשאלו' מנא להו לרבנן הא והוכרח הרמב"ם לפ' לרבנן נפקא להו מדכתיב האשה וילדיה תהיה לארוניה דלמה ליה דכתיב וילדיה פשיטא שא"כ קנה אדם שפחה מעוברת דהשפחה והולד שבמעיה היא לארוניה ע"כ להכי כתבי דחמנא לאשמעינן דעובר לאו ירך אמו הוא ונפקא מינא להיבא דאמ' הרי את בת חורין וולדך עבד דבריו קיימים ולהכי כתביה קרא והיינו ט' טעמא דנקט קרא האשה וילדיה אחר דבריו רבנן ק' לאשמעינן דמהך קרא נמי נפקי רבנן דבריו ק' קיימים משום דעובר לאו ירך אמו הוא

ומאי

דפריך תלמודא מאי תלמודא לרבנן וכו' ראיתי בדברי רש"י כמסתת תמורה דף כ"ה הוכחה כריית' זאת ופריך תלמודא לרבנן ופרש"י ז"ל קרא משמע טפי כר' יוסי הגלילי דהולד הולך אחר האם ע"כ ויכול' כודאי לרבנן ספיר מתיישב הפסוק אבל לטון הכריית' קשיתו לכע"ה שחאר דבריו רבנן הביא ראיה מן הפסוק שנאמר האשה וילדיה וכו' וכאילו לר' יוסי הגלילי אינו מתיישב כלל והא וותר מתיישב הוא אליבא דרבי יוסי הגלילי טפי מרבנן ואיך קאמר אחר דכר' רבנן

עצמות יוסף קו
זלה שלים

הכואו במה שיש מן הדין
בענין שמעתו ראייתו עור
להתעורר כמ"ש הרמב"ם בדין האומר
לשפחתו וכו' :
קשה דלאו סיפוי ריש' וכפי הכראה שאין שום טעם
ליושבו אם לא כמ"ש הרא"ש בזה שגו' ז"ל ריש' דכרוי
קיימים דעובר לאו ירך אמו ויפסא לא אחר כלום
או מטעם דאינו בא לעולם או מטעם דאין העבד
מקבל גט לחכרו מיד רבו שלו עכ"ל וכתב הר"ם בעל
כסף משק דכרוי אג"ה הסגה לא פ"ו טעם ושפתיים
ישק עכ"ל ודכרוי הר"א בר כנראה שהם מוכרחות
בדכרוי הרמב"ם ז"ל :

וקטה

שכפיהו דכרוי הרמב"ם קותרות
זו אחת זו כפיהו שכתב כפרק
ג' מהלכות נחלות בדין הניח להם וכו' וכתב הר"ם ז"ל
לשיטת הרמב"ם ז"ל ואיכא למימר שאני עובר דירק
אמו הוא ואיכא למימר דלא אישתני עכ"ל :

גם

בדכרוי הרב בעל הטורים יש לתמוה
שכטור ז"ד בהלכות עבדים כת בדכרוי
הרמב"ם ז"ל אלמא כ"ל דעובר לאו ירך אמו ואילו
בהלכות נוקי ממון קיימן ש"ט כתב ז"ל אף על פי
שהתם אינו מטעם אלא מגופו פרה מעוברת ש
שהויקה גובה חני נוק ממנה ומולדה מפניה שהיא
כגופה עכ"ל אלמא כ"ל דעובר ירך אמו כדאיתא
בפ' הכרה בממרא דרבא דף מז' וכן פסק הרמב"ם
פ"ט מה"כ"י :

וראיתי

ונתן את לבי לחפש ולתור
אחריו דכרוי הרמב"ם ז"ל כ
במקומות אחרים ולדעת ביאור עיק דכרוי ולהיכן
הדין כושה וראיתי דכרוי הרמב"ם ז"ל מכללות
זו אחת זו כפיתור גמור :

הנה

פ"א מה"כ"י כתב ז"ל נגחה והמיתת
וכו' אם ילדה אחר במרדן
ולדה אסור שהעובר ירך אמו עכ"ל : והוא נלמד
מפ' אהרן הנסרפין דף פ' ומסיק שם כרוי זה דהוי
הטעם מטעם דעובר ירך אמו הוא וכן כפ"ג מהלכות
איסורי מוחסות כ"ל ז"ל וכלן ולדותיהן מותרין למזבח
חזן מולד כרבעת זבן כד"ל כשנעברה בה עבירה
או שהמיתה כשהיתה מעוברת שהרי הולד מנת
עומה כעת שנפלה והיה בא' מאברהם עכ"ל :
אלמא כ"ל ז"ל דעובר ירך אמו והוי איתא בתמורה
בס"פ כל האסורי רבא אחר מחלוקת כשנעברו
ולכסף עברו וכו' אבל עברו ולכסף כרבעו וכו' :
ואילו במקום אחר סתרו זה : ונראה דכ"ל ז"ל
דעובר לאו ירך אמו דאמרינן בתמורה דף כ"ה א"ר
יוחנן הברייתא שפאת מעוברת : וילדה רבא כה
מתכפרת רבא בילדה מתכפר מט' קשה רבי יוחנן
א"ש שיקו משוער עובר לאו ירך אמו הוא דה"ל

דכין שנה' כאילו לר' יוסי אף ראייה מטעם ומטעם ד
דהרואה ג"כ מביאה לר' יוסי הגלילי אבל ודאי
ואין הכי נמי דרכין נמי דרשי ספיר קרא להך
דרשא ולהכי הביא בעל הכריתא הפסוק אחר
דכרוי שניהם לא שמועין דאחרויהו קאי וכל אחד
ואחד דריש ליה כפי משמעותו ומאי דקאמר בגמ'
מבעי ליה לכדתניא מכלהו מיייתי בין מר' יוסי בין
מורכין : והרמב"ם ז"ל פסק כרכין לפי שהם רבים
והיינו טעמא דהר"ף והיינו טעמא דבעל הטורים
שפסקו כה' עבדים :

אבל

הרב מוהר"ף ז"ל פסק בטרם ח"ה ה' ה'
יו"ב פ"ב מה' איסורי ביאה כתב
דהרמב"ם פסק כר' שמועין דדרוש טעמא דקרא
וכההיא בגי' דקדושין דמשמע דסתמי' דתלמוד'
כוותי' אזל :

ובכחילת

כת' אלף פעמים נראה
דכרוי תמוה' יס' מאד דאין
יעלה על הדעת לומר שפוסק כר"ם דריש טעמ'
דקרא כיון דרכין פליגי עליה ולא עוד לא שהוא
פסק כרכין פ"ג מה' מלוה :

ודע

כי כפ"ג מה' מלכים כתב ז"ל וכן לא
יהא שטוף כנשים אפי' לא היתה לו
אלא אחת לא יהא מצוי אלה תמיד וכו' ואין ראייה
מלשון זה שפוסק כר"ם דריש טעמ' דקרא דאפילו
אחת והיא מקורה את לבו וכו' דודאי דעת הרמב"ם
דיכול ללוקחה ובלבד שלא יהא מצוי אלה תמיד
וכמו שגר' מלשון ז"ל :

שוב

חזרתי לעיין בדרך זה וראיתי דכרוי
הרמב"ם ע"ד תורה'ס מדר אחר בין
לדרך שדרכתי בין לפי דבריו ז"ל שהנה כפיהו ש
שכתבתי לדעת הרמב"ם ז"ל כמשך דהרמב"ם ז"ל
דנכרית נפקא לן שפחה וקרא דהאשה וילדיה א'
אינטריך לכדתניא וכדפרישי' ואילו הרמב"ם פ'
א' מהלכות יבום ופליגה כתב ז"ל אבל כמו מן
השפח' ומן הנכרית' כו' פוטר את אשתו שורע הבא
מן השפחה עבדים ומן הגויה גוי' וכאילו איכס הרי
הוא אמו בשפחה האשה וילדיה תהיה לארוכה
מלמד שולדה כמותה ובגויה או' כי יסור את בן
מאחריו וכו' ע"כ כנר' דס"ל כסבר' הראש' כדפרקין
וזה דבר תמוה מאד דזה לא נאמר אלא אליכא
ד"ש דריש טעמ' דקרא ז"ע ואולי לקח זה הפסוק
בלשון שהוא יותר מוכן ואת ההכנה בפסוק ואחר
שגילה הכתיב באו' כי תהיין וילדו לו וכו' מעתה
דרשי' דקרא דהאשה וילדיה הכ' דרשות דנפקין
תלמודא וק"ל : וכנאורי' לת"ה דרכתי ענה
דרך אחר ע"ש :

כמפריש ב' חטאות לאחריות רצה מתכפר בה רצ'
מתכפר בחכרת עכ' ופרק לרבי יוחנן מכרייתא
דמשחרר חגי עבדו וכו' אלמא חס שיירו אינו
משוייר ומקיק דתיוכתא דרבי יוחנן תיוכתא למא
לרבי יוחנן עבר לאו ירך אמו הוא והר' מכס זל
פרק ד מהלכות פסולי המוקדשים כתב זל הפריש
טעמת מעברת וילדה הרי הוא וולדה כשני ח
חטאות שנתפרשו כלאחריות עכ' הרי פסק כרבי
יוחנן דחס שיירו משוייר ועובר לאו ירך אמו הוא

והיותה

ק' בזה שכגמרא חקיק מלתיה
דרבי יוחנן בתיוכתא והר' מכס
פסק כוותיה להגדיל הקושי בזה ועוד נריך
לעיין בזה דכסוף פרק כל האסרי גבי ולד טרפה
מקיק דלמ' דטרפה אינה חיה משבחת לה כגון ש
שעברה ולכסוף נטרפה ובהא פליגי דרבי אלעזר
סבר עבר ירך אמו ורבנן סברי עובר לאו ירך אמו
עכ' ל' והר' מכס זל כ'א מהלכות שחיטה פסק
דטרפה אינה יולדת וא"כ פלוגתיהו הוי כגון
שעברה ולכסוף נטרפה והר' מכס פרק ג' מהלכות
איסורי מזבח פסק דכל האסורים ולדותיהם מ
מותריש נטרפ' א מהכ' דהא קחשיב לי כהדו הנך
אלמא ק"ל כרבנן וע"כ הוי טעמא משום דעורך לאו
ירך אמו וכו' דפסק דטרפה אינה יולדת עכ' פ
פלוגתיהו הוי כהבי ועם היות שלא כיואר הר' מכס
זל זה כפירוש קמך למכין וכבר גילה דעתו זל פ"א
מהלכות שחיטה דטרפ' אינה יולדת ומיבא משמע
דהוי עובר ולכסוף נטרפה דומיא דרובע דאיירי
בזה הר' מכס כקמין דהוי כהבי ז' דעבי
בעלי התוספות בפרק אלן הן הנשרפים הארובו
לייטב הקוגיות הנרחות סותרו בעינין זה והביאו
ב' יושבי בזה ח' השך האחר וא"א כשם ח' מהם
לייטב דרבי הר' מכס זל : דאשונה כתב: זל דככל
דוכתא עובר ירך אמו כר' מלענין טרפו שהוא תלוי
בחיות וכו' וזה דלאי כדאי למה כהר' מכס פסק
דטרפה אינה יולדת ופסק כרבנן דטרפה דעובר
לאו ירך אמו אבל בכל שאר המקומות כתב דעובר
ירך אמו אך התוספות כתבו קויע לתירוטם
ומהו יש לדקדק מזה דמותיב התם תיוכתא אלמא
אין הלכה בן עכ' ל' אבל הר' מכס פ"ד מהלכות פסולי
המוקדשים פסק כרבי יוח' בדפרישי :

גם

אל' לומר שני' כפרת דככל דוכתא
עובר לאו ירך אמו וכו' שהרי דחו
התוספות בירושו מההיא דפ' הפרה והר' מכס זל
מיבא ההיא בה' כ"מ לענין פסק הלכה והנר'
לי בזה לייטב כל הנדרים בשלמות דודאי דאה"כ
דככל דוכתא אמרינן עובר ירך אמו חוץ מטרפה
ובמש' הת' קשות ומ' ט' כהלכות עבדים כדן הכות'

לשפחתו הרי את בת חורין וולדך עבד וכו' אין פ' כ
דכריו כמו שהכונס הרב כעל כ"מ שדברי הר"א כד
אינס הסגה שא' טעם אלמא ב"ג שהוא הסגה לדברי
הר' מכס זל שהר' מכ' נתן טעם כסוף דכריו זל הרי
את שפחה וולדך בן חורין לא אמ ולא כלום שזה
כמי שמשחרר חניה ע"פ טעם זה מ' רה דק' ל' דע"כ
ירך אמו וכו' שנתן כגמרא טעם זה לדברי ר' אלמ
דק"ל דהמשחרר חגי עבדו כשטר' לא קנה העבד
וכיון דקיימיה דמילתיה הו' משום דעובר ירך אמו
אלמ' ששחרר חגי עבדו חס כן יתקש' עכשו כתיביל'
דכריו שפחה הכותב לשפחתו הרי את בת חרין
וולדך עבד דכריו קיימוס ולמה דכריו קיימו כיון
דעובר ירך אמו והר' אכד זל פליג עליה בתרתי
חדא שכתב ברישא דכריו קיימו משום דעובר לאו
ירך אמו וכו' וזה פליג על הר' מכס דק"ל כעלמא
בכל דוכתא דעובר ירך אמו והר' אכד ק"ל ברת זל
דבכל דוכתא ק"ל דלאו ירך אמו וא"כ טכור דלא
ק"ל כגמרא דרבא דפ' הפרה שהקשו התוספות
מונה לר'ת באלו הן הנשרפין מכס כמה קוגיות
אחרות שהביאו התוספות אשר משם משמע דעוב'
לאו ירך אמו : עוד פליג עליה דאילו הרמ' כס
כת' הטעם כפיפא דמ' תיה דהרי זה כמי ששחרר
חגי וכו' אלמא עובר ירך אמו וכו' והוא זל כתב ש
שאינו מטעם זה אלמא משום דאינו בעולם אבל דעת
הר' מכס נראה דקיימיה דמלתיה היינו משום דהכי
ק"ל בכל דוכתא דעובר ירך אמו אבל כשאמר לה
הרי את בת חרין וולדך עבד וכו' דכריו קיימו
נראה דשאני התם דגלי קרא האשה וילדי תהיה
לארוביה דשמעייהו קרא דעובר : לאו ירך אמו
הוא דאל' כלמה ליה לקרא למכתבי ומלת דפשיט'
היא דהמוכר שפחה משבחת ע"ד שתם הילך הוא
ככלל דהכתוב אינו נריך למכתבי לגלות לנו דאין
הולד בכלל האם לענין זה ועוב' לאו ירך אמו וכו'
הכתב להש' זיענו דהכותב לשפחתו הרי את בת
חורין וולדך עבד דכריו קיימו : ואף על גב'
דששמעתין וכפ' כיצד מערומי קאמר מאי תלמוד'
אמר רבא קרא לרבי יוסי הנגילי וכו' משמע ליה
להר' מכס זל דאתרוניהו קאי כדפרישית לעיל
וכברוש דקרא פליגי כיון שהוא מיותר ומו' רח' זה
דכריו הר' מכס זל מכח שאר התמיהות שכתבתי
למעלה דכיון דגלי קרא דהאשה וילדיה לרבוני
אתא שמעינן דהכותב לשפחה הרי את בת חורין
וולדך עבד דכריו קיימו וכו' האי גווי' משני תלמוד'
כהערל דף ע"ח גבי הא דאמ' רבי יוחנן מנרי שני'
שנשא מנרי ראשונה וכו' ופרין מר' יוח' עצמו ומשני'
בעלמא כתר דידיה אזלינן ושאיני הכא דאמ' קרא
אשר יולדו להם וכו' ומטע' זה כת' זל דכריו קיימו

ואין

לו' אומא חיפכ' דקרא דהאשה וילדיה
אתא לאשמועין דעובר לאו ירך
אמו היבא דאמר לה הרי את בת חורין וולדך עבדו
באמ' דלא יהיו דבריו קיימים והטעם כיון דק"ל בכל
דוכתא דעובר ירך אמו הוא ונראה דלהכי מהכי לן
קברת הרא' בד שכתב בקיפא דאין דבריו קיימים
כיון דעדן לא בא לעולם וכיון דאין כאן קברא
יותר ראוי שנאמ' דהאש' וילדיה יבא דרכן אתא
לאשמועי' דעובר לאו ירך אמו דוקא היבא דאמר
לה הרי את בת חורין וולדך עבד וכו' והדעת
כמ"ש בה עבדים :

ועדין

לא בא היישוב כמה שפסק בפ"ד
מה פבולי השוקדטי והוא עיקר
הכל אשר אנו מבקשים :

ונראה

לי שדעת הרמ"בם ז"ל בזה נכון
מאד והוא ז"ל ס"ל דטעמי' דרכי
יוחנן דקאמר רבא מתכפר בה וכו' לה הוי משום
דקסבר אש שירו משוייר אלא טעמא הוי משום
דהדס מתכפר בשבח הקדש ואע"ג דאמר' בכתר
הכי מתקיף לה רבא ממאי דטעמא דרכי יוחנן אש
שירו משוייר דילמא היינו טעמא משום דאדם
מתכפר בשבח הקדש וכו' רב המנוא רבי אלעזר
תלמודי דרכי יוחנן ויתב קמיה ר' זבדי ולא אהדר
ליה האי שביח ואת אמרת טעמי' דרכי יוח' משום
דאדם מתכפר בשבח הקדש אלמא א"ל לן דטעמי'
דרכי יוחנן הוי משום ככר אמרינן בפ' כתרא ד'
דכריתות דף כו' דק"ל לרבי יוחנן אהם מתכפר
בשבח הקדש והביאו הר"מפס כפסק הלכה בפ"ב
מהלכות פסולי המוקדשים ז"ל ולד תורה ותמורתה
נשמרין תידתו וכו' ואם עדין לא כפר בה והרי
היא וחלפתה או היא וולדה וכו' הרי שניהם נזכרי'
להכיאל לחס ע"כ והיא היא הממרא דרכי יוחנן
גפ' כתרא דכריתות ואף על גב דכתבו התוספות
בפרק ביבד מערימי' דנריך לחלק בין זבח הקדש
התורה לשבח קדש החטאת דבעלי התוב' דברו
כפי הסוגיא דפ' ביבד מערימי' דקמוקי' לה טעמא
דר' יוח' דאם שירו משוייר אבל הרמ"בם ז"ל לא

שבחטאת מתה וכו' ומסיק בגמ' מאי קמ"ל לאפוקי
דר' יוח' וכו' לא ק"ל כשמואל כהא אלא כר' יוחנן
חטאות מתות לדעת הרמ"בם היינו כשאונו רובת
להתכפר כס וק"ל כר' יוח' לגבי שמואל וככל מקום
ק"ל דעובר ירך אמו וחס' ה' הויג' דכפ"ג מה' נחלות
דהבא עובר ירך אמו וכו' וכמו שכתבתי למע' :

אבל

עדין נ"ע כדכרי הרמ"בם מהא
דאמר' פ' הערל דף ע"ח א' יוח'
מזרי שני שנסא מזרית ראשונה בנה שני אלמא
עובר ירך אמו ופריך מר' יוחנן דאמ' הפריש חטאת
וכו' ומשני דילמא שאני התם דכתיב אשר יולדו
תלאו בלידה ע"כ משני דלר' יוח' עובר לאו ירך אמו
ודוקא גבי מזרי הוא דאמרין דכתר האש' אזלינן
מדכתיב אשר יולדו וכו' והרמ"בם ז"ל כפ"ב מהלכות
איורי ביאה כת' ז"ל מזרי שני שנסא מזרית שנייה
וכן מזרי ראשון שנסא מזרי שנייה הולד שני שא'
כניס אשר יולדו להם הכתוב תלאן בלידה ע"כ
ומדהוינך הרמ"בם ז"ל לה ביא פקוק אשר יולדו
להם דהכתוב תלאן בלידה אלמא משמע דעובר
לאו ירך אמו הוא וכה"ג משני בנמרח שאני הבא
דכתיב אשר יולדו וכו' :

ונראה

דהרמ"בם ז"ל לא הונרך להכוא
פקוק זה אלא בעבור חלוקת
מזרי ראשון שנסא מזרי שנייה דלא אזלינן בכתר
האש' אלא מתורנין כה' לחומרא ויהיה כנו שני
וה טעם כמ"ס ה"ה משנה שהרמ"בם ז"ל מפ' דכוון
דכתיב אשר יולדו וכו' ואז אפשר ללידה בלא אב
כע"ז שיהיה שלישי מאב ואם ובעכו' זה לכד הונרך
להכיא הפקוק דאשר יולדו להם אכלה בעל
הטורים הפליג לעשות כטורא"ה ס' ר' שכת' הדין
דמזרי שני שנסא ראשונה דהולד שני ולא הכיא
פקוק כלל משום דק"ל ז"ל דעובר ירך אמו ובמזרי
ראשון שנסא שנייה ס"ל דהולד שלישי כדכרי רש"י
ז"ל דלעולם כתר האש' אזלינן והטעם משום דעובר
ירך אמו ולא הונרך להכיא כזה שום פקוק כלל :

כלל

העולה דבכל מקום בתלמוד הדין
דין אמת לדעת הרמ"בם ז"ל דעובר
ירך אמו לכד מטרפות וכך הוה העת התוב' והטור
אכל הר"א ז"ל וה"ת ס"ל דעובר לאו ירך אמו וככר
הקשו התוספות כאלהן הנשרפים לר"ת מהסוגיא
דפ' הפרה והרא' כד נריך לתרן עלה דהויג' דלא
כהלכתא בדפרושי' הלבך הדין דין אמת כדכרי
הרמ"בם ז"ל וכן ראוי להורות כפסק שיכול בענייני
אלו ישמע חכם ויוסף לקח :

דף ס"ט מתניתי

ר"ט וכו' גמ'
איכעיא להו
וכו'

פ
זכר
ברי
הרי
סוה
עב'
אלא
עבד
המו
חיל'
ורין
כיון
נרתי
לאו
למא
ת ז'
דלא
זכות
יות
עוב'
ז"כס
חרר
כ"ט
עת
יהכי
ד לה
ימי'
נהיה
אמו
שיט'
הוא
דאין
וכא
כת
זכ
מוד'
ליה
ח זה
זכתי
יבוי
זורין
למוד'
י שני
משני
קרא
קיימ'

וכו' כתב רש"י ז"ל טיהרת את הזכרים שילכו וכו' וק' למה כתב שילכו וכו' ונראה דה"ק מדקאמר ולא טיהרת את הנקבות דהא נקבות נמי חכש' דיטאו עבדים כדיעבד לכך כת' דאין דרך לילך נשים וכו' ומאי דקאמר בגמרא ר"ט לכתחילה קאמר פי' ד דיהא מותר ליקח לכתחילה אבל איאחרי דיטאו לו ענה לגנוב או להמכר בע"ע דבאשה לא שייך שתמכר ונמכר בגניבתו ולא בגניבתה זה לא מקרי לכתחילה דכל זה כדיעבד מקרי כיון דאיכ' איבורא להשיאה מבלי שימכר בע"ע :

תוספות

אלא אי אמרת וכו' והע"ז הוא ג"כ מדברי רש"י ואפי' שלא היה כנסתם :

ולענין

הלכה אי ממזר נושא שפחה לכתחיל' או לא כפי הקוגיא הדבר פשוט דר"ט לכתחילה קאמר אבל כפי מה שנראה בדברי האחרונים בזה נראה שיש להפק בזמננו זה וזה כי ידוע הוא שהממזר שהתירו לו ח חכמים שישא שפחה היא ודאי שפחה שקבל עליה המנות כדת יהודית וכ"כ רבי ירוחם בבירור והדברים הם ברורים דאל"כ ה"ל ככרית גמורה ואקור מטוס לא תתחתן כס' והשפחה כרי שתקרא שפחה צריך שיטכילה לשם עבדות וכיון שכן אינן בה דין שפחה וכ"כ הרב מוהר"ל ח"ג קימן מ"ה ז"ל אבל ככ"ד לא הוחזקה מעיקרא טעמיה לשם עבד תאדרכ' מיני אלף שעולה על דעתו לסכול שפחתו לשם עבדות שנית מה שכתב בקימן הנ"ל ז"ל ובר מן דין זה לנימוס רבים כתבת' בס' הפסקים שלי הרשון שאין בזה המלכות דין שפחה טעמיה לשם עבדות מחמת דינא דמלכותא דינא יעש' ונחלק' קימן יב דף ט"ו י"ו האריך בזה וכתב ז"ל אבל במלכות שלכו ראה ראינו כי איננו אצלנו אלא בשכירות בעלמא' ואחר שראיתי מה שכתבו הפוסקים בענין דינא דמלכותא וכו' כפי מה שחקרתי ונדרשתי זה הענין שאינן מוחז' ליהודי' להיות אגלם עבדי ושפחות אלא בכך אופני מיני שכירות לתנת נשים וכמה חוגי'טים עולי בערכאות ואף גם זאת לא שוק להם וכולי האי ואלו וכל מה הדברי' איננו חק המלך ארוכנו ירה שחרשו מעצמו אלא חקי המלכים אבותיו' ואפשר שבה האופן כל אנפין שוים וכו' אפשר דאליבא דכלהו רבואת' אמרינן דינא דמלכות' דינא בענין העבד' ושפחו' וכמו שאמרו כ' החולץ מוהרסקויהו דהני כטפסי דמלכא מנח ומלכא אמ מא' דלא כ"רגא לשתעביד למאן דיהיב וכו' והסקים לענין ההלכ' דלכתחילה לא יסכים להתיר לממזר ליקח שפחה עכ"ל הרב מוהר"ל ז"לה :

ובאמת

שנפל מחלוקת גדול בזה כפי מה ששמעתי כימי כחורתי וטענשו בזה פסקים ארוכים רכו מיני' ולאס באתי להביא בזה כל מה שיש מן הכקיות והעיון יכרר המשא' :

אבל

זה דעתי בדרך קצרה שמי טיקח שפחה ויטכילה לשם עבדות ויהיב מומנה ברגא למלכא כזמנינו זה שכבר נעשה דינא דמלכותא שישלמו כרגא' מן השפחות והעבדי' ה"ל דין שפחה דתלמודא ומותר הממזר ליקח איתה ויהיה מותר בה לכתחילה ואחר תטהר כל זרעו' זמיהו צריך שיכרש הממזר שאינו בא עליה בתורת גשוואין שאס' לא פירש הא ק"ל דהבא על שפחתו שחררה דמקמתא אין אדם עשה בעילתו בעילת זנות וכמו שכתב זה הטור בהלכות עבדים וכתב הרב מוהר"ק ז"לה בשם המ"פ דהיינו אפילו בבא עליה דרך זנות והדברים עתיקים :

פרק עשרה יוחסין

אינן

שואלים בשלש וכו' כתבו התוספות דדוקא בשאלת שלום אבל לשלוח לה בשלום אפילו ע"י בעלה אקור ע"כ ולכאורה נראה דאין מקום לפרוש כפי מאי דפריך בגמרא פרק השוכר את הפועלים' ונראה שהתוספות כתבו זה אחר מהסקנת הגמרא וקל'ית' :

ולענין

הלכה כתב הרמבם פכ"א מהלכות איקורי ביאה ז"ל אקור להשתמש באשה כלל בין גדולה בין קטנה בין שפח' בין משוחררת באיזה שמוט אמרו רסנית פכיו ידיו ורגליו והצעת המטה וכו' וה"ה ז"לה כת' שהזניאו מן הירוש' והירוש' למדקדק בדבריו יפה נראה שהוא הפך דברי הרמבם ז"ל והדברי' יפה במעט עיון' למענוון בלשון ואפשר לבקש ממנו סמך כמה שאנו משתמש' בשפחו' ויש גם ראיה למנהג מהמרדכי עם שבאמת בעיני ה' מוהר"ק ז"ל רע כמו שתראה בטור א"ה :

אינו

והא איקלע רב לבי בר שפי וכו' מאי לאו ביחסותא וכו' ההכרח נראה דה"ק דודאי ביחסותא הוא דאי בשתיקותה איך הוה ידע זה רב עם בניסותו לבי בר שפי דהשתיקותא הוא כשהוא כפני אנשים ויעלכו לו וישתוק ומשני לא בשתיקותא ודחיק השתא דה"ק לכו בדוקו אי שתקי אי לא דהשתא לא הוי מאי דאיקלע לביתו דוקא אבל הכונה היתה ל' לבדוקו עם האנשים :

הר

מני ל על ככ בחדא דמיינת יבא מ לא עור אוהרה בקהל הוהר אוהרה עשירו דכיון ד וסע עמ

עור

לויים וכו' מכל דא קהלי אי חד היות דמותרי' מותרים וחד ללוי' בממזר ומי משמע כל פלוגתא כש ט דכ' ומאי ידע כן ד' מוקמי ק' ליש ע"כ נפק ישא לח

אמר

דרש מתח גס כן דמו' תוספו

הר

גד נשא מזורת וכו' ה' קהלי כתיבו קשה על מה שכתב רש"י ז"ל מדהיה מני למכתבינהו לכלהו בחדא אזהרה דמה ראה על ככה למר ייתרא דקלי הוו מדלח כתבינהו בחדא וחד קהל דלכאורה מלישנא דגמרא משמע דמייאורה דקלי דריש ליה דהוה קני למכתב לא יבא ממור ולא יבא עמומי ומואכי גס דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' והקהל קאי אכלהו :

עוד

קש שרשי התחיל בתחילת לשונו דהיה מני למכתבינהו לכלהו בחדא אזהרה וקיים לומר לא יבא ממור ועמומי ומואכי בקהל גס דור עשירי לא יבא להם ביוכו' ולמה הוצרך עוד אזהרה דהור עשירי לא יבא בו דבחדא אזהרה קני לא יבא ממור ועמומי ומואכי גס דור עשירי בקהל ה' עד עולם וזה אפשר לתרץ ולומר דכיון דדור עשירי הוה כישתקע ממנו סם מזורות וסם עמומי ומואכי להכי כתב בו לאו מיוחד ואינו מקפיק :

עוד

קשה דכיון דהוצרכו הנה קהלי דאי לא היה כתב אלא תרי הוה אמונא לויים וכהנים אבל ישראל לא וכו' כמו שפירש"י א"כ מכלן דאתא חד למשרי שת קיי בישראל דילמא תרי קהלי אינטריכו לכהנים דאי לא היה כתיב אלא חד הייתי אומר דוקא בהן גמור אבל חללים כיון דמותרים בגירות ומשחררת הייתי אומר דיהיו מותרים במזורת להכי אינטריק קהל א' לחללים וחד ללוייך לישראל והשתה לח אייתר לשתוקי בממור ויש בשתוקי אלא א' : ונראה דקהל משמע כל שבע הכהן דדוקא בכהן ולוי הוא דאיכא כלוגתא לקוין אי נכקי מהד קהל או לאי אבל כש"ט דככל גונא דכהן קהל א' מקרי ועוד דחללי לא עדיכי מלוי :

ומאי

דקאמר בגמרא וחד למשרי מזורת וכו' אין לדקדק דכלאו קרא הוה ודע כן דמותרים דדוקא לכהנים ולויים ויש גמורים מוקמי קראי דקהלי דהא כיון דכבר כתו חד קהל ליש ע"כ על הכפך אזלינן לחומר וכוין דהוה כ הכפך ושרא הוה אקרינן ליה משום דספק אוריית' לחומר משום הכי אינטריק קרא להתייר :

אמר

דבא מי איכ' דדריש מלתא כי האי וכו' כ"י כי האי דוקא אבל הוא דרש מתחילה דמות בכהנת ומשום הכי דרש להם גם כן דמות במזורת דטבא להו עבדי דהשת' לא ירע בעיניהם כ"כ :

תוכפות

חמה קהלי דלא שייך כיה קהל פ"ו שאינם מולידים ולא יעש קהל :

פיסקא

אלו הן וכו' מאי אמרת דילמא אולא וכו' והתורה אמרה קשה למאי אינטריק הך טעמ' דסתוד אמרה וכו' דכלחו הכי הוי ספק ספקא ספק אי אולא איסי לגבייהו או לא ואת' ל דאולא איסי לגבייהו וכו' ליה מחנה על מחנ' ספק אי הוי מממור או מישראל וכל ספק ספיקא אפינו דאורייתא לקלא : ודאיני להר'טבא ז"ל כתשרר כזה ותיקן תירושים עם והל' דהוצרך כע"ג לומר הך טעמא משום דהך ספקא אינו מתהפך ולא הוי ספק ספקא וכו' שכתבו קנת מבעלי הכללי ואי מהפכין הספק ונאמ' ספק אס כבעלה לממור או ליש' ש"כ ליקח לממור את' דכבעלה לממור וכו' דאס כבעל' לממור אכירה בהחלט : והרב מוסריק לב בקנת מקומות מכפריו כתב דהוי ס"ס אף על פי שלא יהיה כשני גדדיו והביא ראיה מדברי התוספות בכתובות והנה מדבריו הר'טבא בשמעתין אפשר לו ג"כ להביא ראיה לדבריו מדלא תירץ מאי דתריכא וק"ל :

אלא

מעשה וכו' קשה דאפילו אמרת דשתוקי אכור ג"כ מן התרה תקשי ליה נמו דשתוקי לא שח שת קית דכיון דאכור הספק מדאורייתא דילמ' הוי זה ישוה ממור וכיון שבן היכי קאמר אלא מעתה דמעיקרא נמי ק' כ כדפרישו : ונראה ש"ס איסורו היה ד'ת לא היה משום ספיקא אלא כושפחה פסולה בכני ענינה דאמרה תרה שיהא אכור ועשה בו ספק כודאי ומשום הכי השתוקי היה מותר כשת קית כמו ממור דמותר במזורת אבל השתא דתלי טעמא משום שמא יקח אחותי ק' כדפרישו :

בקהל

ודאי הוא דלא יבא ק' למאי אינטריק לממור כקהל ודאי וכו' דהא מקהל ודאי לא צפק לן אלא דשתקית מותרת בממור כדלעיל אבל ממור ודאי הוא דכשק לן מאי דנקט רבא במזורה דרבר תיר' שת קיי בשר ונראה דכיון דהוי' מקר דממור ספק יבא בקהל ה' קרא שתהא אב' השת קית בממור להכי הוצרך עוד להביא בקהל ודאי הוא דלא יבא לממור דאפי הכי בממור מותר ככ"ל כיון דאיכא פנויה וכו' משמע דמעט דפנויה הוה כנדה מעט הארוס וכו' :

ויש

לדקדק דהא הוי מיעט גרוע ד' דכפניה נמי איכא ספקא דילמ' אולא היא לגבייהו כדלעיל והיו קרובים ממזרים קבועי דהו' במחנה על מחנה ואיכ' מעט ארוכות ואשה שהלך בעלה למד' כערי פלגא דקרובים וממורים והיו רובא לריעותא ושמא איכא רובא דפנויות ויהך ספקא נחשב כפלגא ופלגא איכא דהסיא מחמת רעבון מכרוע ועדי' תירושים :

פרק עשרה יוחסין

עצמות יוסף

עוד

יש לדקדק במאי דקא מחמת רעבון מאי ספק איכא מינחתי כר"ה איירי דשני רעבון קטל ליה כדלקמן ואי בדדי ר"ה אכ"י כלא רעבון כמי ונראה דהתם הוי שני רעבון והכא הוי כרעבון דידה לחודא דאפטר דטעמא דנדי ר"ה דכטר משום דא מרינן דמחמת רעבון ה' השליכוהו שם ומאי דפריך לקמן הוא אמאי נקט שני רעבון ח' נמשום דאמרינן התם הוא מדרכנן ומשום דמעלה עשו כיוחסין וסכמים הוא שחלקו בין ר"ה לדדי ר"ה דמדאורייתא הוי כטר כיון דיש לתלות שהשליכוהו מחמת רעבון כב"ל:

הוספות

כד"א וכו' כ"י בקונט דרמי עליה למידק לפי שהוא כמי שפרע וכו' כונת התוספות בהביאם התחלת דברי רש"י הוא משום שבעלי התוספות חלקים עליו בזה לפי שהטעם שפירשו ז"ל דקאי אמקחן בידו דנאמן מטעם מנו והנה ע"כ בזה פליגי על דברי רש"י ז"ל דהא טעמם הוי משום דהוי נאמן במיגו דמצי אמ' לא מכרתי והנה ל דעת רש"י ז"ל לא מצי למימר לא מכרתי כיון דקאי עליה כמי שפרע והתוספות כפי הנראה אינם מקפידים בזה:

עוד

כתבו ולפ"ו גרס' ולא ידע ולא גרס' ולא ידע שמשמע שאין אנו חוששים ליהיעתו וכו' הכי נריך למגרס כדבריהם ז"ל אלא שיש לשים לב במאי דהאריכו וחזרו ושנו דכריהם באומרם ולפ"ו ז"ל דלא ידע וכו' שהם דברי מותר: ואפשר דהרגישו ז"ל דאמאי אוקמת דלא ידענומא דידע וקאמר מזה לקחתי מדעתי ומזה בע"כ לוא ולפ"ו ז"ל דלא ידע דאם ידע פשיטא הוא ולא הוגר לאומר ורוחק: והנראה יותר דהתו הרגישו דכשאמר ולא ידע הי מדעתי והי בע"כ היכי קאמר בגמרא נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי כיון דלא ידע ע"כ ז"ל דה"ק לזה מכרתי כ"י עם שכאמת מא' היא מדעתי ומא' בעל כרחי עכ"ו אינו אינו רוצה למכור אלא לזה אלא דקשה לזה דא"כ מאי אריא דלא ידע אפ"י ידע כמי יאמר לזה אינו רוצה למכור אלא ע"כ ז"ל דה"ק לזה מכרתי כ"י שאין אינו יודע מי נתן לי מדעתי מ"מ לזה מכרתי ואמרו דעת הוא טזה היה מדעתו ולזה אמרו התוספות ולפ"ו ז"ל דלא ידע שאם ידע מי היה מדעתו שוב אינו נאמן לומר שלא מכר אלא לאחר ואמרו דעת הוא ודאי שלמי ש שנותרנה הוא דמכר וק"ל:

ולענין

הלכה הארכת כביאורי לח"ה וכדי שלא יחקר בזה מאומה אכאזר כקצרה מה שכתבתי שם לענין הדין כטור ש"מ סימן רכ"ב וזה לשוני שם: דברי הריף ז"ל

בזה נוטות כפי פשוטן א דברי רש"י ז"ל וכבר הר"ש ז"ל תמה על דבריו והיא באמת קשיא חל מתא ועוד אינו מוסיק לתמוה עליו לדעת הרב דמתניתין דשנים אוחזין לא קאי אלא ארישא דאיירי במינחה אבל הסיבא דמקח וממכר איירי כשהמקח הוא ביד הלוקח אמאי הו"ד כעל התלמוד לעשות זריכות אחר בין מינחה למקח וממכר דכיון ד דהרישא איירי כשהם אח"כ וקפידה דמקח וממכר איירי כשהמקח הוא ביד המוכר לא דמיין אהדדי ולא נריך לתת זריכות ביניהם:

וכ"ל

לענין הדין אין שום קשיא עליו במה שזוכן מדבריו ז"ל דאי נקיט זווי מחד מנייהו אפילו דהמקח בידו נאמן לומר לזה מכרתי וכו' דהיא כדעת רש"י ז"ל אלא שהתוספות והר"ש ז"ל תמהו עליהם דלמה יהא נאמן בשנים והר"מכס ז"ל לא נתן לו כח אלא בעד אחד והוא כ דעת התוספות ז"ל ומתוך דברי הר"מכס ז"ל יש לדייק בכיורו שאם אין מקחו בידו נאמן בעד אח' שכתב ז"ל לפיכך אש נטל הדמים משנים ונטל מ אחד מדעתו ומא' בע"כ ולא ידע ממי נטל מדעתו וממי בע"כ אין כאן עדות וכל אחד נשבע וכו' ע"כ משמע דוקא משום דלא ידע הא אם ידע נאמן לפוטרו משכונה וזה דבר ברור בדברי הר"מכס ז"ל וכן דקדק הר"ש ז"ל מדבריו: ותמהתי מהרב מוהרי"ק ז"ל שה"ב ז"ל שכת' על דברי ה"ה שלא מנא גילוי בדברי הר"מכס ז"ל ע"ז וק"ל: ודע דאף על פי דכשלא ידע השוה הר"מכס ז"ל הדין בין כ כשהמקח בידו לשאין המקח בידו נרא' דאין הדין שיה בענין הדיוק שיש לדייק בדבריו ז"ל דהוא ז"ל כתב בין שהיה המקח בידו בין שלא היה בידו אין כאן עדות כלל הא אם ידע ממי נטל מדעתו וממי בע"כ יש לחלק ביניהם דאי המקח בידו נאמן בשנים ואי אין המקח בידו נאמן בעד אח' לנקיט לחיורו לפוטרו משכונה אש הוא תפוס בה ואם חכירו תפוס בכלה ישבע שבעת התורה להכחיש העד: וכו' ל"ק מדברי הר"מכס דאי לא נקיט זווי אלא מא' מהם ואין המקח בידו אינו נאמן לומר לזה מכרתי ויהיה שלו אלא דוקא בעד אח' ש"כ כת' סתם ז"ל אבל אם אין המקח יוגא מתחת ידו הרי הוא עד אח' כלכד ע"כ ונקט אחד מהם איירי הר"מכס מ"קאמר כסמוך לפיכך אש נטל הדמים משנים וכו' כנראה דמעיקרא כנקט מא' איירי ואכ"ה קאמר דנאמן כא' ולפ"ו כדפריך בגמ' ונחוי זווי ממאין נקיט ארישא כריך וע"ד שהקשו התוספות בדעת ר"ת דברי הבי נבי דמקח בידו אמאי נאמן אש יאמר אמאי שלא קבל המעות לזה כתרנית דמשמע דנאמן בכל ענין ועל הא משני לא נריבא דנקט זווי מתהייהו ולפ"ו אפ"י האקס בידו אש קבל

פרק עשרה יוחסין

עצמות יוסף קיב

ועתה מאחד מהם אינו יכול לומר לזה כתריותי :
ובפירוש זה כתבו התוספות ז"ל ולפי
גרסתי ולא ידע וכדכתיב
לעיל שש טעית בקפרים וגם הר"ח כפ"ק דב"מ
כתב בשם ר"ח ז"ל הלכך נר"י כפי ר"ח שפי' בקדושין
בזמן שמקחו בידו נאמן במגו שיכול ליתנו לאיזה
גד שירצה ועלה פריך ולחזו וזו ממאן קייט ואין
סהדי דלחותו כתרזה ומשני התם דק"ט וזו מ
מתרווייהו ואין יודע ממי קבל וכו' :

תוספות

שודא דריוני ועו כפ"ק דגיטין
וכו' דע כי כפ"ק דגיטין פרט'
עד שפי' הכא אבל התוספת מקטי' לו מלישנא
דאמרין התם דינשה שליח מה שירצה כנר דאין
טוס אומר דעת סיהיה כטוב לזה יותר מזה וזה
משמע כפי ר"ת דמה שירצה הדין יעשה :

תנינא

דאדא וימנא פרט' למה לז'
למותני בתרי דוכתי וכו' :
והדין עמול לפ' כן דאדא ולא כמו ככל שאר דוכתי
דתלמודא דפריך למה לז' למתני ומנא אחריתי
דאדא הכא אבא שאול קאמר לה והתם ר"ג אומר
ולא שייך למימרה בזה תבוא וכו' :

מתניתין

כל האקורין וכו' :
מזוירי וכתבי הא תנא ליה רישא וכו' ככרא' דלא
הוקשה לו אלא למאי אינטריק הא תנא ליה רישא
וקשה דהוה ליה למפרך דאיכא תנין לעיל דלעני'
אמרין דגרי כמי מתרים במזורת והכא תלי בכל
האקורין משמע דוקא כל האקורין הא המותרים
אקורין במזור ואין לומר דהדין אינו מוכרח
שיהיה כולל והתנא מילי פסיקתא קתני דהאקורין
לכא בקהל כלן מותרים אבל המותרים יש מהם
שיהיה מותר ויש מהם שיהיה אקור ומלל יהא אקור
במזורת והכא תלי בכל האקורין משמע דוקא כל
האקורין הא המותרים אקורין במזור ואין
לומר דהדין אינו מוכרח שיהיה כולל והתנא מילי
פסיקתא קתני דהאקורין לכא בקהל כלן מותרין
אבל המותרים יש מהם שיהיה מותר ויש מהם שיהיה
אקור ומלל יהא אקור במזורת והנה עס שהוה
מותר בקהל יהא מותר במזורת דאם כן מאי פריך
לקמן הא מותר אקור והרי בר שמונת לכהיב וכו'
ומאי קשיא היא זו דהא הדין אינו מוכרח שיהיה
כולל דיש מותר שהוה אקור במזור ויש אקור שהוה
אקור וכדפרישנא הכא והיה נראה לחלק עס
קושיא אחריתי דאיכא לאקשוני בתירוץ הגמרא
דמוקי לה דה"ק כל האקורין לכא בקהל כהונה
וכו' ואם כוכת המשנה דכל האקורין היא זאת היכי
פליגי רבי אליעזר עלה וקאמר ודאין בודאין וכו' ומי
הוכיר כאן ודאי בודאי ודאי בספק והתנא לאו
כהכי אומרנא ללא באקורין כהונה ואין לומר
דרכי אליעזר פליגי אריס פרוקין דמתניתין דר'
בס א יוסקין

ועתה מאחד מהם אינו יכול לומר לזה כתריותי :
ובפירוש זה כתבו התוספות ז"ל ולפי
גרסתי ולא ידע וכדכתיב
לעיל שש טעית בקפרים וגם הר"ח כפ"ק דב"מ
כתב בשם ר"ח ז"ל הלכך נר"י כפי ר"ח שפי' בקדושין
בזמן שמקחו בידו נאמן במגו שיכול ליתנו לאיזה
גד שירצה ועלה פריך ולחזו וזו ממאן קייט ואין
סהדי דלחותו כתרזה ומשני התם דק"ט וזו מ
מתרווייהו ואין יודע ממי קבל וכו' :

וצריך

להבין שאם גרסי' ולא ידע דמשמע
שהמוכר לא ידע היכי קאמר נאמן
בעל המקח לזו לזה מכרתי ולזה לא מכרתי דא"כ
הא שפיר ידע כיון דקא' לזה מכרתי וכו' ונר'
דזה אפשר להבינו כשאמר המוכר שהם השליכו
המעות בפניו ולא נתן אל לכזווי השליכם בפניו
בע"כ אבל נפשו אותה לפ' שמועלם היה דעתו
רצויה אליו וכוה אפשר להבין דברי הרמ"ם ז"ל
ומיהו דברי הר"ף ז"ל אינם עד שפי' בעל הטור'
ט"ה נאמן מי שהמקח בידו להכחיש את העידם
ואילו היתה אחיזה אפי' במקצת בדברי הר"ף ז"ל
יכולו היינו לקרבו אל הסברא ולו שיהא נאמן אפי'
להכחיש את העדים כל זמן שהמקח בידו והטעם
הוא שכיון שהמקח בידו ויש לט' ידו לחזור בו שהרי
אינו חייב אלא מי שפרע וכל להכחיש את העדים
כיון שהוה יכול לחזור בו ומיהו אין נראה כן דעת
הר"ף כלל ובפירוש נאנא כתוב בשיטת הרמ"ם כא'
לקדושין ז"ל אשתכח השתא להאי פרושא דכל זמן
שמקחו בידו אעפי' שיש עדים שמכר נאמן לו מזה
קבלתי דמו' ולא מזה אלו מזה קבלתי מדעתי ומזה
בע"כ כל זה שאין עדים מכחישים אותו אבל אין
מוקחו בידו אינו נאמן אלא בעד א' בלבד ואפי' אין
עדים שמכר מיהו נאמן בעד א' דעלמא עב"ל .
ואע"כ דלא כתבו על דברי הר"ף הסברא מיהא
קברא אלימתא היא דכל שיש עדים בדבר לא יהא
נאמן :

וכפי

מה שכתבתי בסודות ר"ח נחזינו למד'
שאפי' אמר המוכר שהשליכו המעות
באופן שלא הכיר בהם מי היה מדעתו ומי בע"כ
נאמן לומר רצוני לעולם היה למכור לזה מדעתי
נוחה הימנו אבל הטור הביא דברי ר"ח וכתב ז"ל
אם נקייט וזו מתרווייהו וכו' ואין יודע מאי זה מדעתו
ומאי זה בע"כ נאמן לו מזה קבלתי מדעתי וכו' שהרי
דברי ר"ח הם אפי' לא יד' ממי קבל כלל ועיק' וכבי'
מוק' לפ' דברי התוס' ור"ח באופן אחר וזה נר' יותר :

ואחר

ספרשנו דברי הר"ף ור"ח נאמר
שמה שתמה הראש' ז"ל על דברי
הר"ף ז"ל והיא תמיהת התוספו' באמת היא תמיהה
א"כ אין ראיתו ז"ל שהביא ראיה על קושייתו שהוה
כתב ז"ל וק' לפי דבשאין מקחו בידו אפילו נקייט

זר אפי'
נא
ייתין
זיה
הוה
עשות
ד
יוקח
דמין
כמה
י
לזה
ספות
שנים
ח
ז"ל
אח'
ז"ל
דעתו
נאמן
ס'
הרב
מנא
דאף
ין כ
הדין
א ז"ל
אין
ומי
נאמן
קויע
ואם
חיש
נקיע
לזו'
כת'
הרי
זירי
דמיס
זירי
כחז'
ספ'
נאמן
זיתי
דיכא
קבל

יוחסין דקתני כהדי דממזירי כתיבי שתוקי ואסופי
 מותרים לבא זה בזה דאם כן היה ראוי להביא
 דברי רבי אליעזר ארישא : אלא שכל רגם
 לפי המבקש לא נכחד ממנו הכנת כל האסורים
 לבא בקהל דהיינו בקהל יש והיינו ממזר שתוקי
 וכו' בדקתני דישא אלא דהוה סגוי למתני האסורי
 לבא בקהל מותרים לבא זה בזה ומדכילי בליטני
 דכל האסורים ש"מ דהוי כלל כרור וכלל האסורים
 לבא ככהונה דמותרים וכיון דמתביבת כל הוא ד
 דנפקא לן לאסור כהונה אכל הכבא במקומה
 עומדת לדין קהל ישראל נריך ע"כ שיהיה כלל כלול
 כרור ולהכי פריך לקמן הא מותר אסור לפי שלא
 למדנו זה אלא מן הכלל לא מן החלוקה ואילו מן
 החלוקה היינו מדייקין ואמרינן הא מותר לפעמי
 יהיה מותר ולפעמים יהיה אסור וכדפרישנא הבא
 ובאמת הוא תירון דחוק והנרא' עוד לתרן
 ולומר דכונת הגמרא היא למפרך הכי דע"כ כונת
 התנא באו כל האסורים לבא בקהל מותרים לבא
 זה בזה ע"כ מריהטת דברי התנא משמ' דמותר'
 לבא זה בזה אלא לאשמועין דאתא לפלוגי על
 רבי יהודה דאסור דאילו לדקדק ולומ' דדוקא כל
 האסורין הא גר דמותר אסור בממזרת ה"ל למתני
 כהדיא וכו' שכל כונת התנא משמע דלענין מותר'
 אתא לאשמועין ק' והא תנא ליה ריש' וכו' והו' כל
 עיקר כונת המקשה : ואין לדקדק בזה דאם
 כן היכי קאמרו התוספות לקמן דלאו עיקר קושיא
 היא דפריך הא תני ליה רישא דהא כפי מאי ד
 דפרישית היא קושיא אלימת' : ונראה דכוון
 דמלישנא דתנא משמע דאתא לאשמועין דהך
 דאסורים לבא בקהל מותרים לבא זה בזה כדפריש'
 אהא הוא דפריך הא תנא ליה רישא וזה חנינה כ"כ
 קושיא וכמו שא"פ בסמוך .

עוד

יש לדק' אמאי דחיק בגמרא לאוקומי
 כל הני אוקומי דחיקי כומא דכל
 האסורים לבא בקהל קאי אבותי דאבו לבא בקהל
 משמעא דהו' גירי אריות ורבי יהודה אוקר דה"ל
 דהו' גרי אמת והו' ביש' גמורים דהא מייתי לקמן
 פלוגתא דרבי ישמעאל ור' עבהבי ורבי אישור ס"ל
 דהו' ספק וכודאן בספיקן ס"ל דאסור .

ונראה

דלישנא דכל האסורים משמע
 שהוא כלל מוסכס דלא פליגי
 עליה שום תנא וכפי זה המחלוקת טעמנו שר' יהוד'
 עגמו שאוק' לבא זה בזה פליגי אכלל' בכל האסורי
 ולא הוה ליה לת"ק למימר כל האסורים ברבך שר'
 יהודה עגמו בא עליו במחלוקת ולא דמי להא ד
 דאמר' לקמן ה"ק כל האסורים בקהל כהונה וכו'
 דהו' דלא כרשכ' דהא נהי דרשכ' פליגי עליה
 אכל' ר' יהודה לא פליגי עליה כהך כלל' וק"ל :

עוד

קשה כיון דע"כ נריך לרחוקי מתני'
 דלא כחד תנא וגר עמוני לפי המסקנ'
 דנריך להגביה כגמר ליטנא דר' יהודה אוקר זה פ'
 אעפי' שר' יהודה אוקר וכו' אמאי לא אוקמ' ריש'
 וסיפא אליבא דר' יהודה זה ה"ק כל האסורים לבא
 בקהל מותרים לבא זה בזה הוא מותר לבא בקהל
 כגון גר אסור לבא זה בזה לפי שר' יהודה אוקר
 גר בממזרת :

ונראה

דכשלא לפי המבקש אע"כ
 דחיק במלתיה דר' יהודה מ"מ
 ר' יהודה קאי אמאי דתנינן במתני' כהדיא אכל'
 השתא נריך לדחיקי מלת' דר' יהודה דנתן טעם
 לדיוקא דשמע' ממתני' דכל האסורי וכן לא יעשה
 א"כ לא ה"ל למיר' יהודה אוקר דמשמע דרישא
 לא הו' ר' יהודה ויותר ראוי היה להתחיל בדברי
 ר' יהודה ולו' אר' יהודה כל האסורין לבא בקהל
 מותר' לבא וכו' לפי שר' יהודה אוקר בממזרת וכו' :

עוד

יש לדקדק מאי פריך בגמרא הא
 תנא ליה רישא וכו' כיון דק"ל דקתם
 ואח"כ מחלוקת אין הלכה כקתם א"כ אע"כ דתנא
 ליה רישא דקתמא חור' לשניתו במקום הזה כרי
 להביא המחלוק' כר' אליעזר עליו ולא כהו' הלכה
 כקתם אלא כרבי אליעזר וכדפסיק רב לקמן
 ואפ' שמעטס זה הוא דכתבו התוספות דלאו עיקר
 קושיא היא דפריך הא תנא ליה רישא אלא עיקר'
 אאידיך קושיא סמיך וטעמא הו' כדפרישית דהבא
 הונרך למתניו כדי להביא המחלוקת עליו דליבא
 למימר דאמאי לא הביא דכרי' אליעזר אמתני'
 דלעיל דא"כ ככל כה"ג דמחלוקת ואחר כך קתם
 תקשי לך הכי :

והרי

גירות פרטי' וע"כ תנא דידן מדשרי
 וכו' הך ליטנא דרש' ז"ל קשה מאד
 להולמו והס' נראים דברים ללא צורך בלי שום קשר
 ונראה דהוכרח לפרש כן משום דא"כ לא למידק
 בדברי הגמר' אמאי דמוקי לה כפחותה מכת שלש
 שנים ואתיא מאי דקתני כל האסורים לבא בקהל
 ולא כר"ש אכל' מאי דקתני מותר' לבא זה בזה אתי
 ככ"ע ואמאי לא מוקמי' בכת שלש ויום א' ככ"ע
 ודייק בן מינא הא פחות' מכת ג' שנים ויום א' אסור'
 לבא זה בזה והו' דלא כר"ש ובהא פליגי וניח טפי
 ממאי דמוקי לה בגמרא דהשתא כל האסורים ד'
 דקתני הו' אליבא דפ"ע' ונראה דזה לא יתכן
 ואינו ממה שיקשה דהא כיון דטעמא דרבנן הו'
 משום דקהל גרים לא איקדי קהל אין לחלק בין
 פחות מכת שלש שנים ליותר מכת שלש שנים ויום
 א' ודוק' לענין כהן הוא דיש לחלק בין פחות ליותר
 דפחות מכת ג' לא הו' זונה וביות' מלש' חשיכה זונת'
 ולכך מוקי' לה כפחות' מכת שלש וכו' וקתני מותר'
 לבא

פרק עשרה יוחסין

לכא זה בזה ומטעם דקהל גרים לא איקרי קהל
וכ"ש ביש להג שנים

עור

כראה לדקדק אמאי לא מוקי לה בג'
שנים ויוס א כי היכי דלא נטעי במילי
דרבי יהודה דאמר דהשתא איכא למטעי בדבריו
ולומר דדוקא בפחות מכת ג הוא דאמר הא ביותר
משלש לא ואינו כן דהא רבי יהוד' פליג ארבי יוסי
וק"ל דקהל גרים איקרי קהל אפילו גדול : וכו'
דליכא למטעי בדברי רבי יהודה דכיון דטעמ' הוי
משום דאקרי קהל פשיטא דאין לחלק בין קטן
לגדול וכדפרישנא לעיל :

ומהך

טעמ' מיחא לי דקדוק אחר שהיה
נראה לדקדק בדברי התוספות
שהקשו דהא תנא ליה רישא דגר מותר במזורת
ומאי קושיא דהא טובא אשמעינן דאפילו פחותה
מכת שלש מותר במזורת אלא שברא דלענין מותר
במזור חידוש כלל דמה לי קטן מה לי גדול כיון ד
דטעמא הוי משום דקהל גרים לא איקרי קהל :

ובללא

הוא וכו' לכאורה יש לדק' במה
שהקשו התוספות אמאי לא פ'
כריך הא תנא ליה רישא וכו' דהא חידושא אשמעינ'
דכל האסורים מותרים ואפילו אלמנה וגרוש' אלא
דבגמרא פריך ליה ובללא הוא וכו' וכבר הקשו לו
זאת הקושיא : וכראה דודאי לא היה עולה
כדעת המתרץ דאלמנה וגרושה בכלל דדוק אגירות
פחותה מכת שלש הוא דקאמר אלא דפריך ליה
וכללא הוא וכו' משום דלא ה"ל למוקט בהאי ליטב'
דכל כיון דאין אלמנה וגרושה בכלל ושפיר קמקשו
התוספות הא תנא ליה רישא וכו' :

והרי

חלל וכו' יש לדקדק דהא הך תנא
אתא לאוסופי על תנא דלעי ובמאי
דתנא תנא דלעיל כהדיא דהיינו חלל דאסור : כ
במזורת לא אתא מתניתין דהכא לחלוק עלה :
וכרא דמ' לא ה"ל למתני כלשון כל דמשמע שכולל
כל הדברים :

וכרבי

אליעזר פרש' דאילו בגר שנשא
ישראלית לא מצינ' לאוקומא וכו'
ומרכיפא רבי יהודה וכו' רישא לאו רבי יהודה :
וקשה דנראה שאין הכרח זה הכרח דלעול' דריש'
וקיפא בלה רבי יהודה ופליגי אי מותרים לכא זה
כזה או לא
דלרכבן הוו מותרים זה בזה
ולרבי יהודה אסור :
וכראה דכיון דלא
הוזכר במתניתין דלקמן דאסורה' לכא בקהל כ
כהונה בת ישראל שנשאת לגר אלא רבי יהודה לא
היה ליה למתני תנא דמתניתין כל האסורי' בדרך
התם כיון דלא מצינו הך סברא אלא כרבי יהודה
בדוקא :

עצמות יוסף קי

תוספות

והרי גר דמותר וכו' וכראה
לפרט הרי גר שנשא בת ישראל
וכו' באמת דברי התוספות זל קשים להולמם דמן
הגמרא כראה דמייירי בגר שנשא כהנת וכפי הנה
שהם מוחקים בג' ולא הוזכר זה בדברי הגמרא
כלל ואפילו נרחוק הגמרא על פי דבריהם קשה
היכן הוזכר זה בדברי רבי אליעזר דקוין מותרת
במזורת ושאל דכיון דהולד הולך אחר הוכר הוי
גר ולכך מותר במזורת דעד עשרה דורות הוי גר
ומותר במזורת :

אלא

דקשה בדברי התוספות כמ"ס בכי
האי גוונא פריך בסמוך וכו' דתקטי
לן דכיון דכונת הקושיא דגמרא היא עד שאמרו
התוספות ומכא קושיא זו דחיק אנפשיה רבי נתן
בר אבשיא ומשום הכי הדר ביה איך נפל עוד
בקושיא עצמ' אשר מכחה הדר ביה ממאי דקאמר
מעיקרא : וכראה דמעיקרא אפשר היינו לומר
דכונת הקושיא באו ותו וכו' הייתה קושיא זו לימתא
לפי שלא מצי' שום חידוש ברישא דמתניתין באו'
כל האסורים כיון דלא כלל באותו הכלל לא גירות
פחותה מכת שלש ולא היה מקום לומר לא דהכלל
הוא בדיוק דדייקין מוכא הא מותר אסור והוא
כולל בכל המותרים דאסור ולהכי פריך ותו וכו'
אבל רב נתן דמוקי לה כל שבהן אסור וכו' ויש קצת
חידוש ברישא כרבי דוסא ולהכי קאש' כל האסורי'
וכו' כל שבהן אסור וכו' וחלל אינו בכלל קס' דדאיכ'
קושיא מאי דפריך ותו היא מותר אסור וכו' ואפילו
הכי פריך לה בגמרא ואינו נראה וכו' :

עור

יש לדקדק כמ"ס התוספות וכו' האי
גוונא פריך וכו' : שהם דברי מותר
וכראה דה"ק דלפרושם זל פריך : והרי גר שנשא
גיורת דמותרת במזור ולפי כלל זה נראה דדוקא
גיורת דאסורה מותר' הא מותר' אסורה ודמי משם
למאי דפריך לקמן והרי גר שנשא בת ישראל וכו'
ומותר הגר לכא במזורת וכריך אכללא משם אבל
אם הוא כפי הנראה מן הגמרא והרי גר שמותר
בכהנת וכו' לא הוי דומה להיחא דלקמן וגם אינה
קושיא אלימתא :

מפור

מאחותו וכו' לא קאמר דפליגי
במזור מחייבי לאוין דלרכבן לא
הווי ממזר ולרבי יהודה הוי ממזר דאם כן לא ה"ל
למימר כל האסורים ורבי יהודה אסור דמשמע
דקמורה ליה במאי דקאמ' כל האסורים וק"ל דלא
הווי ממזר מחייבי לאוין ולפי' לא ה"ל לאר' יהודה
או מותרים לכא בקהל ואסורים לכא זה בזה וק"ל

אלא

אמר רבא גר עמומי איכא בנייהו :
קשה דהיכי קאמר איכא בנייהו
כח כ דמשמע

פרק עשרה יוחסין

עצמות יוסף

דמשמע דבהא נמי איכא פלוגתא וכפי המסקנא
ה"ק חף על פי שרבי יהודה חוסר וכלה חד תנא
הוא ואם נאמר דהיינו דפריך בגמרא חי הכי
מאי רבי יהודה אוסר וכו' ה"ל לשנויי אללא ה"ק כיון
דהדר ביה ממאי דקאמר רבא איכא כנייהו:
ונרא' דכיון דלא נזיד מן האוקמתא מכל וכל משום
הכי לא קאמר אללא דהא אוקמתא דגר עמוני וכו'
במקומה עומדת

כלל ושניהם

לא למדוה לא וכו' ככאן מנינו כלל
מוחרש בדברי התוספות דעם היות אמת שיעקר
הילכותא היא ממקרא אח' שניהם לא למדוה לוא'
דהכונה דלא תקשי ממוקם אחר

פיסקא

הלל שונה לוי וכו' פי' דמשל הלל
הינא כסתמ' וכמו שכתבו תוספי
ד"ר

ורב

אמר הולד ממור וכו' פרש' דאמרינן
מרוכ דעלמא וכו' וקשה לי
דלכאורה נראה דלא פריך לרב ולא מידי דלעולם
אימא דטעמי דרב התם הויא משום דרוב פקולין
אזלה ולכך הולד ממור: ונראה עם דקדוק
אחרתי דאיכא למידק במאי דקאמר בגמרא ואי
איתמר כהא כהא קאמר רב משום דרוב כשרים
אזלה ואמאי לא קעביד גריכותא כהרת' דתלמוד'
ונימא הכי ואי איתמר כהא כהא קאמר שמואל
אכל כהא אימא מודה לרב: ולכאורה יש לתרץ
ולומר דלא מני למימר הכי כיון דבהך פלוגתא ק
קמייתא לא אפליגו דב עם שמואל פה א פה דהא
רב הוא דאמר דך ממרא אמתניתין ואח"כ אמרה
רב יהודה לקמיה דשמואל וכיון שכן תקשי לרב
אמאי אינטרין דך ממרא דהכא דמההיא ממריה
דרוב פקולין אזלה נפקא במכ"ס כיון דהתם רוב
פקולין אזלה: והנראה נכון לעד הוא דבע"ה
עשה כ' דרדים כי היכי דלא תקשי לן מאי דפריכב'
מעיקרא דלא פריך ולא מידי ורמי דרב ארב וכו'
ולהכי קאמר האיכא כ' דרדים הא דרוב פקולין
אזלה והאחר דאיכא למתלי בארום וכו' וכיון שכן
הוי הענין כמבוסס והתלמו' אמר כן לפי שכך הוא
האמת שיש דרדי ספק כזה ודמי לשתוקי דבעלמא
ומה שכתב רש"י זל טעם לרב משום דרוב
פקולין אזלה וכו' וכת"ק לא הוי
משום דהוא ודאי מהך טעמא דהא לרבנן טעמא
דמותר בשתוקי הוא משום דהתורה אמרה בקהל
ספק יבא אכל טעם דאקור כיש הוא דכיון דיש
בספק הדבר אזלינן לחומרא ונטה לצד זה לתומרא
משום מעלה עשו ביוחסין כרלעיל:

תוספות

וכלן מותרים וכו': ונראה
לר' לפרט דכל אח' וא' מותר
וכו' קשה לדברי ר' מאי פריך בגמרא משמואל
אשמואל דשמואל לא אמר הלל שונה וכו' לא דוקא
במינו אכל שלא במינו לעולם ס"ל כרבי אליעזר
דאקור ואפשר בדוחק דמאי דקאמר הלל שונה
היינו דוקא למעט דאין הלכ' כרבי אליעזר וזש הלל
שונה וכו' ואת אמרת כרבי אליעזר אכל הוא לעול'
ס"ל דהלכה כרבנן ומאי דקאמר הלל שונה פי'
במין במינו ואתי דלא כרבי אליעזר ואת היכי
פסקת כוותי' אכל לדודי כלה כרבנן דיחיד ורבים
הלכה כרבים ודלא כהלל כזה ולא קאמר הלל
שונה אללא להכריע גם כן שאין הלכ' כרבי אליעזר
ולכך פריך דשמואל אשמואל:

עור

נראה לתרץ עם דקדוק אחר שיש
לדקדק עור בדברי התוספו' שכתבו
דכל אחד מותר במינו דא"כ נמנאוג מחלוקות
בדבר דלדעת רבנן אפילו מין שלא במינו מותר
ולרבי אליעזר הכל אקור ולהלל מין במינו מותר
ושלא במינו אקור:

עור

יש לדקדק בדברי התוספו' דה"ק כל
אחד מותר במינו היכי קאמר י' יוחסין
כלן מותרים במינן דהא כהנים לויים ישראלים
מותרים לבא זה כזה: ונראה דכלן מין א' חשיבי
והפי' הוא דבכת אח' כלל הכל כל הי' יוחסין והוא
להיותן מותרים לבא במינן ונימא כלאוד מן הטעם
שיש במינן דמותרים גם כן שלא במינן כינר ישראל
שכשר בישראל ולא שייך ביה איסור מותר גם כן
בכהן ולוי וממילא משמע וכן בשתוקי ואסופי כיון
דמותרים מחמת עצמן זה כזה ה"ה דהיינו מותרים
לבא שתוקי באסופי דהא כיון דלשתוקי בשתוקי
לא חיישינן דילמא א' יהיה ממור והאחר יהיה יש'
ה"ה דטעם זה יקח שתוקי האסופי ולא חיישינן
להך חששא אללא דהלל נתן טעם כולל יכלול כל ה'
יוחסין כבת אחת ולא רצה להאריך לחלקם כ
בקרר המשכ' ואי קשי לך הא כגרי דקתני דמותרין
לבא זה כזה דהיינו מין במינו לא שמענין ממילא
דמותר בממורת' זל ראש' כמד' דגר אקור כממור
דהוי כר' ומה שכתבו התוס' והיינו דלא כר' אליעזר
דלדידיה ספיקן בספיקן אקור וכולי ה"ה דספיקן
בודאן לפז' דהוי דלא כרבי אליעזר דהת' ככו'
נקטי במלתיהו מאי דחדוש יותר דאפי' מין במינו
אקור רבי אליעזר והתירוץ השני מהתוספות הוא
דוכלן דקאמר היינו כסדר המנהג וכפי' וכלן הוא
דפליגי וק"ל:

ושמואל

אמר הולד שתוקי וכו' אין
לדקדק דלרב דאמר הולד
ממור היינו דאינו מותר בממורת אללא דאקור בכת
ישראל

ישראל
ועכ"ל
דרכ אמ
דמותר
דשתוקי
שכן כל
שם
אז' חדא
פרק אל
כתב ס
כתב ס
הוא מר
הדבר וכו'
אלא ודא
האמ
מחודשת
המורא ד
איכא למ
וחוקה ש
והנראה
אמר לרב
עובדא ע
ההיא ממ
עובדא וא
דשמואל
יהודה אח
איתאמרא
תוספ
אליעזר גו
לדקדק כ
קתני במת
דאס כן ה
כיון דעיקר
יהיה ספק
כלל לכך
מקשי הת
דמדכעי ט
תניא
ואפשר דה
באסופינ

פרק עשרה יוחסין

ישראל ושמאל אמר הולך שתוקי פי' ומות' כמזורת
וע"כ נ"ל דרב ק"ל דאכור ושמאל מותר דהא כיון
דרב אמר הולך ממזר אדרבא הוה משמע דף לישב
רמותר כמזורת טפי משמאל דקאמ' הולך שתוקי
דשתוקי לא גרוע כ"כ והוה לן לאוסרו כמזור וכיון
שכן נ"ל ע"כ מליטמיה דידהו דלאו בהכי פליגי.

שם שתוקי

אותו מכבקי אבני פי' והשתא רב ושמאל מר
אז' חדא ומר אמר חד' ולא פליגי וכ"כ הר"ש ביבמו'
פרק אלמנה ולקמן דמוקי לה מאי שתוקי בדוקי
כתב סס הר"ש ז"ל דפליגי ויש לתת טעם למה לא
כתב סס דמר אמר חדא וכו' : ונראה דהטעם
הוא מר קאמ' רב הולך ממזר כשתמוא ולמה החליט
הדבר וכשאל לאשה ממני בתעברה ותהיה באמת
אלא ודאי דבכל גוונא קאמר רב דהוה הולך ממזר
ושמאל אמר בדוקי וכו' :

האמר

שמאל חדא ומנא ק' רבין
דהך ממרא דרבא הוה יתיר
מחדשת משום דרוכ פסולין אללה אמאי אינטריב'
הממרא דהתם דהלכה כר"ב ובדוחק ז"ל דהכא
איכא למהימנה יותר משום דאיכא למתלי בארום
וחוקה שלא נבעלה לאסור לה דהיינו כל העולם
והנראה יותר דהתם בכתיבות אמרינן דשמאל
אמר לרב יהודה הלכ כר"ב וכו' ואת לא תעביד
עובדא עד דאיכ' רוב כשרים אללה ולהכי הונחה
ההיא ממרא לומר דלכתחילה כמו עבדין ההיא
עובדא ואינשיא אמאי נריכא התם ההיא ממרא
דשמאל דהלכה כר"ב דהא כבר אמר שמאל לרב
יהודה את לא תעביד עובדא וכו' ונראה דההיא
איתאמרא מכלל חברתה דהיינו ההיא דקאמר
שמאל לרב יהודה שינכא וכו' :

תוספות

כותי לא ישא כותית וא"ת
היאך מקופקו וכו' והא רבי
אליעזר גופיה קאמר במתניתין וכו' ויש
לדקדק כימא דהיא גופ' קמבעיא ליה מאיזה טעם
קתני במתניתין דהוה ספק : ונראה דא"ל לאומר
דאם כן היכי קאמר רב יוסף עשאה כנר וכו'
בין דשיקר הבעיא היא למכעי טעם הדבר למה
יהיה ספק לא שייך טעם עשאו' כנר לעיק' בעייתו
כלל לכך נ"ל דקמבעיא ליה טעם לאיסקור ולכך
מקסי' התוס' דטעם האיסקור הוה משום דהוה ספק
דמדכעי טעם כנר דלא מבעיא ליה אללא הטעם
לאיסקור לכד :

תניא

וכן רבי אליעזר לכאורה יש לדק'
מה חדש כבריית' יותר מן המשנה
ואפשר דהכפקות דקתני במתניתין היינו כותי
באופי' שתוקי אבל כותי ככותי לא משמ' כהדין
וכן נראה מלשון התוספתא :

עצמות יוסף קיא

תוספות

ורבי ישמעאל סבר לה וכו'
ושמאל יש לומר אם הולך כשר
אם כן הוא הולך אחר הגוי וכו' פי' אף על גב דבס'
האו' ק"ל לרבינא דהולך כשר ומזור לא הוה פסול
מיהא איקרי מ"מ כונת התוספות היא למימר הכי
דע"כ איס' הולך כשר כמו שהקשו דהוה דלא
כרבינא אם כן הולך אחר הגוי דהכי אמרינן לעיל
דהוה כגוי ואם נתנייר כשר : אך ק' אמאי
קאמ' בגמ' דס"ל דהולך ממזר כימא דפסול כרבינא
ויש לחוש שמא ישא כותית שהיא גויה גמורה :

עוד

איכא למידק בלישנא דתוספות ז"ל
שכתבו ואיכא למיחש טפי וכו' ולסון
טפי קשה להלמו דמשמע דאיכא חששא ביותר
אבל התם חששא מיהא איכא וזה איכו דאי הולך
הוה כשר ליכא למיחש כלל : ונראה שהתוספות
אה"כ שהיו יכולין להשיב כן דאיירי ביש פסול אללא
כיון דהיש' הוא פסול מחמת שהוא כן גוי אין לחוש
כ"כ אם ישא גויה כמו המזור דקרינן ליה ממזר
בשכיל נד הישראל והוא ישראל גמור ויש לחוש
שלא ישא גיורת ולנא התוספות דאיכ' למיחש טפי
וכו' : לכך נראה לר' לפ' וכו' לפי' ר' יש לדקדק
אמאי קאמר דקסבר גוי ועבד וכו' הולך ממזר לא
יהא אללא כשר עיון דאיכ' הך חששא שנתערבו בהם
יש וישראלית אפשר ריש' גמור ישא גויה
ונראה דהכי דמנ"ע טעם לאיסקור אבל מה שתירצו
התוספות לעיל בסמוך כאו' ח"כ דע"כ סבר רבי
אלעזר הולך ממזר מדחשיב כותי במתניתין כהדי
ספקות דהיינו ספק ממזר להכי הוצרך לומר טעם
כי היכי דהוה ספק ממזר והוא דס"ל דגוי ועבד
הבא על בת ישראל הולך ממזר :

תוספות

השתא ממזר הוה וכו' ונראה
ליישב וכו' עדיין ליישוב זה
אכתי ק' דר' יוח' אר' יוח' והיא הקושיא הראשונה
שהתחילו התוספות בה ונראה דהתוספות תירצוה
עם מה שאמרו לקמן והשתא לא ק' מר' יוח' אר' יוח'
וכו' וקאי בין אמאי דכתבו כשס' הר"ש מקובל' בין
אמאי דכתבו בסמוך כשס' הר"ש מטרינאש אללא
שלפי שהה"ר שלמה בא' לתת טעם אחר ליישוב
הגמרא שאכזהו התוס' עם מה שסיימו לו ונר' ליישב
הכי וכו' והדברים פשוטי' האורך ללא צורך :

שלש

מחלוקות בדבר פי' הכי קים ליה
בעלמא ור' יוח' כך קבל דלרבי
עקיבא גרי' אמת הס' דא"כ כימא דר' עקיבא ג"כ
גרי' אריות ס"ל וכדזהו סליק ארעתין מעיקרא :

וכהנים

שנטמאו בהם כהנים כשרים
היו ק' אמאי לא קאמר לר' ע'
במי

פרק עשרה יוחסין

ומי דכהנים שנטמאו בהם היו פסולים וכו' דודא
חס היו כשרים לא היו מוקבלים כהנים ממזרים אך
קשה אמאי קאמר לר' עטעס אחר מפני מה אחרים
וזה נתן הטעם שנתן לקמן לר' שיעור דממזר מאשת
איש נתערכו בהם וכהי דלר' ע' אפי' מחייבו לאוין
היו ממזר אבל מעשה שהיה כך היה ונראה דלר' ע'
דס' לגירי אמת ס' דהם מדרקקים כמזות
בעגס ולכך א"ל שנתערכו בהם ממזרי דכיון דהם
מדרקקים כמזות וראי שאינם מתחתנים בממזרי
ולכך הוצרך לר' ע' דכהנים שנתערכו בהם כהנים
כשרים היו דודאי פסולים לא היו מתערכים בהם
דאי ר' ע' ס' ל' דאינוס מדרקקים כמזות כר' אליעזר
היה לו לפרש ולהכי קאמר מכישהו מייבמי את
הארסות דהשתא אפי' שהם מדרקקים כמזות
מ' טעו הכא כפטי' דקרא דררשי הכי
והא דהוצרך כגמרא לו דר' ע' לטעמי' וכו'
ולא קאמר דטעמי' דר' ע' הוא משום
מעלה עשו כיוחסי' אעגב דלא כהוי ממזר נראה
דטעמא דמלתא הוי משום דמתני' קתני כותי כהדי
ספקו דמתני' דהוי ספק ממזר וכמו שכתבו התוס'
לע' כר' ה' ור' ישמעאל וכו' :

תוספות

שאין ממזר וכו' ולע' כי פריך
ומי ס' כר' ע' והאמר יוח וכו'
ויש לדרקק דאיר' ישמעאל ס' כרבי עקיבא דגוי
ועבד הכא עב' הולד ממזר א"כ הדרא קושי' הנמ'
לדוכתא השתא ממזר הוי מפקיל כביאתו מכעיא
ונר' פשט דהתוס' אולי הכא כפי התירוטי' שכתבו
לע' אקושיא דר' יוח אר' לדעת הר"ש מקוני וההר"
שלמה מטרוי' אש דלא סב' כותי' דר' ע' כשאר לאוין
ודריש כי תהיינה כי היכי דררשי כיה רבנן וק"ל :

תוספת

מגת כותי מותרת פי' וכו'
דברי התוס' לכאורה נראים
ללא צורך והנראה דהיינו מפ' דתרת' אשמועינן
תנא דברייתא חדא דמגת כותי מותרת ואין בה
משום פת כותי דהוי כאילו אוכל חזירי' ועוד
אשמועינן דאדם יוצא ידי חיבתו כפקח ולא חיישי'
לחימוץ ורישא דבריית' הוה מני למנקט דהין בשאר
פת דשאר ימות השנה אלא דמשום דסיפא איירי
בפקח נקט חמץ ולפי פי' זה היחה קושיית התוס'
עומדת במקומה מבלי תירוצ' כלל לכך פי' מותרת
לחכלה כפקח ואע"ג דמסיפ' שמעי' לה אינטרויכ'
דשח משום ר' אליעזר למי' דאפי' כריש' פליגי וכ"ט
דאין אדם יונא ידי חובתו כפקח :

משום

טפחה נתני' חדא הכא הדר פרי'
הכי דקד' דליכ' לשנויי כדלע'
דהכא גוי ועבד הכא על כת ישראל הולד כשר ולא
דמי לדלעיל דשוים כאיסור אלא שיש חידוש בא'
יותר מאחר :

עצמות יוסף

מתניתין

הנושא אשה כהנת וכו'
באימהות דידה לא אזלינן
כ"כ דורות כמו כאבי' דהא קלין באביה דידה דור
אחר והוא להטלים הח' אמהות :

אין

בדוקין מן המוכח וכו' כרשי' שאם מנא
שאבי אביה כהן כידוע שמינהם הוא
וכו' ויל' מי יאמר שאביה לא נשא כפולה ונראה
דאפשר דאיירי בדוקי' באמה תחילה ופשה לכי
כאביה ראו שאבי אביה כהן וכו' ויש רש"י ז"ל התחיל
לבדוק באימהות וכו' ח"כ כיון דאפי' אביה כהן מ'
מסתמא לא מחוקי' רעותא וכתבטל הערער
והראשון בראה יותר :

תוספות

הנושא אשה וכו' עד דכנות
ישראל מקוה עהרה לחללין
וכודע כי הכא לא שייך הך דקאמרו דכנות ישראל
מקוה טהרה לחללי' ויחייבו לומר דכני' יש מקוה
טהרה לחללות' וכן לקמן במ"ש כדיוכר אחר זה
טהרי לכ"ע כנות ישראל וכו' ג' כני' יש מקוה טהרה
לחללו' דהא כחלל שגשח כת ישראל איכ' פלוגתא
דרבנן ורבי דוסא לקמן וק"ל :

פיסקא

אין כודקין וכו' מי' אי לאו
דברקוה' יש לדרקק למה
לא נתן כע' הג' הטעם דלקמן דאמר מר טעם הוי
יושבים מיוחסי' כהונה וכו' ונראה דלא סגי
הך טעמא שהרי טעמא דהכא הוי כמ"ס התוספות
דהא דתניא אין כודקין מן המוכח וכו' איירי אפי'
כעבודות הכשרות כורים ואי הוה יהיב טעמי' דשם
היו יושבים מיוחסי' כהונה אכתי' לא הוה שמעינן
עזה השוחט או המפשיט הוי כהן דאפשר דהוא יש
כיון דשחיט' והפשט' כשר' לזא' אי לאו דברקוה'
כלו' דודאי כיון דלכתחילה נריך כהן אי לאו
דברקו' לא הוה שוחט אכל לענין לוי דהא ע"כ הוה
לוי יהיב טעמא אלימתא והוא דשם היו יושבים מ'
מיוחסי' כהונה וכו' :

האי

תנא מאי קסבר אי קסבר איסור חל
על איסור וכו' אף על גב דלקמן
מסיק דאפילו רבנן דס' דאיסור חל על איסור' הוי
איסור חמור על איסור קל וגם לאיכא דאמרי גס כן
מ"מ קאמ' הכי אי קסבר וכו' פי' ומשום דאיסור' כהני'
קאמרת דכיון דהוו שוים חויל איסור על איסור :

והתנן

כזיר וכו' פי' מסיפא פריך
דקתני אמרו לו אל תשתא
תשת חייב על כל אחת וק"ל :

מתיב

רבא אלמנה וברושה לוקה משום
כ' שמות וכו' וקשה דמה פריך
רבא לרב יהודה ולדיריה מי ביחא דהא ס' לרבא
גופי' לקמן דכעל לוקה שתי' וכמו שפרש' לקמן
וכיון

וכיון
על כל
דכעל
אלא
ליה
מוקי
דמתני'
ולא
הכי
מתנית'
דמתני'
הוה
דרכ
תלמוד
יהודה
ופליגי
הוי
עגמה
אכל
ומאי
קאמר
טאי
דאם
ראוי
אחת
ולכא
ה"ן לוקי'
אבל
ואלמנה
דשעמא
דקופא
על אחת
אמר
דחייב
אמר
כל אחד
חייב
סתיהן
וחלוץ
דאין איסור
דבר

פרק עשרה יוחסין

וביון שכן היכי קתני הך מתני' דחייב משום ב' שמות
זתו לא ע"כ גרוי רב' לדרחוקי הך מתני' ולמיל' דב' שמו'
על כל אחד ואחד קאמר ואי רבא מוקי הך מתניתי'
דבעל ולא קידש דמוד' רבא דחייב וע"כ איכו חייב
אלא א"כ לרב יהודה כמי נישא הכי ולא תקשי
ליה מהך מתניתי' ולא מודיע' נריך את לו' דלא
מוקי להך מתניתי' כבעל ולא קדש משום דמליט' דלא
דמתניתי' משמע דמשום אלמנה וגרוש' הוא דחייב
ולא מטעם ק' וי' ובעילה ואם הוה פשטא דמתני'
הכי הוה ליה לפרושי בהדיא גם מסי' ורישא דהך
מתניתי' במסכת מכות נראה דלא הוה פרושא
דמתניתי' מטעם זה כלל. ונראה דרבא מעיקרא
הוה כריך לרב יהודה משום דהוה קשיתי' בממרי
דרב יהודה ומשני ליה לקושיותו ואחר כך מיייתי
תלמודא פלוגתא דאביי ורבא דפליגי בממרא דרב
יהודה אחר שהיא ממרא קיימת ואין בה שום קושי'
ופליגי בה אימאז דקאמ' רב יהודה דלוקה שתיס
הו' חדא אקדושין בפני עצמן וחדא אבעילה בפני
עצמה או דילמא אבעילה בקדושין הוה דחיי' שתיס
אבל אקדושין בפני עצמן אפילו אחרא לא לקי
ומאי דקאמר ומודה הבא פ' אליביה דרב יהודה
קאמר או אליבא דרפשיה גם כן כיון דקביל עליה
ממרא דרב יהודה בעיקר :

מאי

לאו שני שמות ותו לא טעם הקושי'
היא דודאי אשני שמות ותו לא קאמ'
דאם הכוונה לומר שני שמות על זה דקמפני היה
ראוי לומר אינו חייב אלא משום אחת ומדקאמר לא
אחת ש"מ דאכלהו איכו חייב אלא אחת ומשני לא
שני שמות על זה ושני שמות על זה וכו'.

ולכאורה

היה נראה מלשון הגמרא
דשני שמו' דקתני בכרייתא
ה"ן לוקה משום שני שמות בין אגרושה בין אלמנה
אבל רש"י ז"ל פירש ז"ל ודאי ב' שמות דקתני אגרוש'
והלמנה ויש לתת טעם למה פ"י כן. ונראה
דטעמא דמלתא הוה משום דהשתא דמי לליטא
דקיפא דקתני גרושה וחלושה אינו חייב אלא על
על אחת וכי היכי דרושא קתני שני שמות על כל
אחד הוה ליה למתני בקיפא ג"כ דחייב שתיס על
א' ועוד דביון דרישא דהך מתניתי' לא קתני
דחייב על אלמנה וגרושה כאחת אלא חייב על כל
אחד ואחד קתני והכוונה דחייב משום ב' שמות על
כל אחד היכי קתני בקיפא גרושה וחלושה דאינו
חייב אלא על א' דהא ברישא לא מיירי דחייב על
שתיס כהיכי דמתני הכי ברישא לכך הוה נריך רש"י
ז"ל לפ' משום אלמנה וגרושה וק"ל :

וחלושה

דרכנו וכו' כלאו הכי נראה
דאינו חייב על חלושה משום
דאין איסור חל על איסור' דהא לא הוה איסור' מוסיף
דקאמ' לעיל גבי אלמנה וגרושה וכו'.

עצמות יוסף קיב

ועדיין

שריא למיכל בתרומה וכו' וכיון
שכונן הראוי היה שלא לחול
איסורי חלושה על איסור גרושה אלא משום דהוה
האמת הכי ומהכרח דאיתא כיצמות דף כ"ד ועוד
דח"א דטעמא דהך מתני' הוה משום דלא הוה איסור
מוסיף דאמאי נקט לה בגרושה וחלושה דתרווייהו
דמו אהדדי כנרושין דהא חלושה כמקום בטקיימ'
ופשיטא דאין איסור גרושה חילל אגרושה עצמה
וטפי הוה ליה למנקט הך חידושא כאלמנה וגרוש'
וכגון שכתבנו קודם שכתבנו וכו' וכו' כדאית לעי' כומן
שהם כקדר וכו' :

דף עח פיסקא

רבי יהודה
אומר וכו' :
גר
שכא מטפה פסולה א"ד שכתו פסולה
וקשה דהא מצרי שני יוכיח טעם שכא
מטפה פסולה אפיה כתו כשרה חף אבי אביא גר
טעם שכא מטפה פסולה תהא בת כשרה לכהונה
ונראה דאיכא למפרך מה למצרי שני שכן איכא
הכשר כטיבתו אחר דור' תאמר בגוי כהיותו
כגיות לעיל אין הכשר לטיפתו עד סוף כל הדורו'
אם לא יתגייר :

כלל מה

להזדו' לחדו' למדנו כמדות דלר'
יוסי דהלכה כוותי' דלקמן
ס"ל דאין זה הנד השוה למילף מנייהו פסול לבת
גרזר דלא שייך לומר הנד השוה שאינה כרוכ
קהל כיון שאין פסול כמות שוה דבת חלל אינה פ'
פסולה לקהל יש' וכת מצרי ראשונה פסולה לכא
בקהל ומבאן נשמע דהנד השוה נריך שיהיה גמור
בכל דרדיו' ובתוספות מפורש הטעם לרבי יוסי
בהדיא :

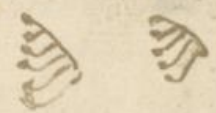
תניא

רשב"י או גיורת וכו' רש"י פ"י הרי"ד
מחלוקן וכו' טעמו ז"ל מדפריך בגמ'
ורבין וכו' כנר' דרכן פליגי עליה : האי רישא
פרש"י קס"ד דה"ק שהיא אלמנה ממוחה פ"י דא"כ
אלא דריש כר' יהודה כבר מפורש ככתיב בהדיא
דאיירי בכהן הדיוט וכמו דקא' לקמן משאר כהנים
יקחו

מתניתין

האו' כפי זה ממור וכו' ואפי'
שניהם מודים לכאורה כר'
דקאי ארישא אבל רש"י ז"ל פירש דאפילו שניהם
מודי' שייך לקמן דאפילו שניהם מודים על העובר
שכמעשה ממור הוא. ונראה טעם בדבר דבגמ'
פריך מאי אפילו שניהם וכו' ולא ה"ל לטבויי אלא
לא מכעיא קאמר וכו' ולא יותר אלא ע"כ אית לן
למומר דקאי אפיפא ופריך מאי אפילו פ"י וגם מכל
החלוקה עצמה מפעיל' ליה אמאי נקט' ומשני לא
מכעיא קאמר וכו' ולא מכעיא היכא דאית חוקא'
דכשרות לא מהימני וכו'.

רבי

פרק עשרה יוחזק

קינ

הפחות משם דעביד כרכ והיה קסיד אפילו בזה

כלל למדנו

משמעתי כלל מחד

מדכרי הריטב כחאי

דפסיק בגמרא הלכתא כרכ עם היות דהוי מלתא דאקור מ"מ אי גס בהך פלוגתא תלי מלתא דמוכ

לא אמרין הלכתא כשמואל באיסקורי כיון דכהך מלתא גופא דאפליגו הוי איסור אף על גב דסהך פלוגתא כלמוד מלתא דמוכא לא יהיה דרין כ

כשמואל דהיכי נעביד תרתי דסתין ודוקא היכא דפלוגתייהו במלתא דמוכא הוי דרין כשמואל אבל כשהוי מלתא דאיסורא ה"ה דכענין ממוכא הלכת

כרכ ולכך כתב הרמב"ם על הא דפסיק תלמודא דהלכתא כוותיה דרב זל והא דאינערין תלמודא למפקק כוותיה וכו' ותו דפסטיא דמתניתין דרב

כרכי נתן ושמואל אמר כרכי יעקב דהלכתא כוותיה וק"ל תלמודא דשמואל דשמואל כנויא הוי דרב ד

דאמר אפילו כרכי יעקב עכ"ל והנה מדאמרין תלמודא לתרין דשמואל דשמואל הוי ש"ט דאי

לאו הכי אף על גב דפליגי רבי נתן כרכי יעקב כענין ממוכא לא הוה פסקין כרכי יעק עם היות

דאחי רבי יעקב כשמואל דהוי הלכתא כוותי כדיוני : ואפשר דעמיה דהריטבא זל לא הוי מהך טעמא

אלא משום דאי לא הוה קאמר תלמודא דאפילו רב אחי כרכי יעק הויתו פסק כרכי נתן וכרכי כענין

מיוכ הפך מאי דק"ל דשמואל כדיוני וטעמא משום דרבי נתן הוי דייבא ונסת לעיזא דדיבא וכמו

שפסק ר"ש ור"א ביה ור"אן אפי לפי האמ' וכמ"ש הגהות מיימו' פ"ט מהלכות זכיה ומתנה : איכרא

דהתוספות לא הוכירו תירוץ הריטבא אפ' לטענת מדבריהם ולומר דלא אית להו הך כלל' ונראה

דאפשר שיש בעיני התוס' דחייה והיא הדקויה שכתבתי והר"טבא זל חתם בדבריו זל ותו דהכא

כמו איכא ממוכא שאין האב זוכה בכסף קדושה ע"כ כבר דהוי איסורא וממוכ' ופסק תלמודא כרכ

כבר דאי לאו הכי לא היינו פוסקי כוותי באיסורא ואפ"ה הייתי אומר דלענין איסורא איתגיל

שוב ראיתי אחר החיפ"ש כדכרי הרב משה ריב"ל ח"ג סימן ג' ח' איון ותיקרא בזה וכתב זל על דברי

הריטבא זל הא קמן מאי דכתבין דאי לאו דפסק תלמודא דהלכתא כרכ לא הוה כלל' דהלכתא

כרכ באיסקורי דכיון דכההיא דקדשה אכיה וכו' איכא ממוכא שאין האב זוכה בכסף קדושה ה"ה כאלו לענין איסורא וממוכא איתגיל ע"כ

חוקה דכנויה לא נאמר שהי היא בגרת לפנינו

אלא נאמר השתא הוא דחסר ואוקמי אחוקה דכנויה

ולא תפסי בה קדושין ודמי ממש למאי דתירנו

התוספות דבההיא מודה שמואל דאינה מקודשת

ואמר העמד אשה כחוקת כנויה והרי היא בגרת

לפניך כמו כן נאמר השתא הוא דבגרה ומעיקרא

בערה היתה וכיון שכן לא תפסי בה קדושין וידה

במשך מזה דעכ"פ לא הוי קדושי וידה היכא דלא

קדשה אכיה קדושין ולא קדושי אכיה היכא דלא

קדשה אכיה ענמה ולפי שיקשה לך א"כ היכי קא' שמש חייס' לקדושי שניהם כיון דעכ"פ כשה' נפרד'

אין שום א' משניהם תופסים כיון דאיכא לאוקומא

אחוקה דכנויה ולקדושי האב נאמר הרי בגרת

לפנינו ולקדושי וידה נאמר השתא הוא דבגרה

לזו התוספות אבל עתה שקדשה אף היא ענמה

ליכא חוק דכנויה כרי שכלא שתהיה מותרת

בדפוסה דממה כעשך היא מקודשת אומנה

קדושי וידה או מדר קדושי אכיה וכיון שכן מטעם

זה הוא דליכא לאוקומא אחוקת כנויה ותהיה

מותרת בן נראה כענין שיוכנו דברי התוספות :

ולפי חזן ללמד מדבריהם זל היכא דאיכא הפך בקדושיא דבגן ספק דרבנן ואחר כך תפסקה

קדושין אחרים גמורים שלא נאמר דלא נוקמא הך

אחתא בחוקת כנויה מד הקדושין השניים שכבר

היא מקודשת לאחר דהא לא דמימ' התוספות לזה כלל :

והזקקתי

זה לפי שראיתי רב מוכרך בדוחו זה הקס' על א"ש'

שוהרש"ך כח"ג סימן א' בזה ואני הארכתי בתשובה

בזה עם שהאמת אין ללמוד מדכרי התוספות ולא

מידי שהתוספות לא כתבו זה כי אם לשמואל לא

אליכא דרב דהלכתא כוותיה ורב כלי ספק דפליג

אהך סברא וס"ל דכלל גוונא אמרין הרי בגרת

לפנינו ואוקמא אחוקת כנויה וקדושי האב אינן

קדושין אלא קדושי וידה :

פרשי וכת' וכו' לא גרסי' וכו' הכונה היא

דוכלבר לא גרסי' דהא אס' היה

אומר פחות היה סליק אדעתך למטעי הדוק פחות

הוא דליכא הא יותר אפשר דאיכא אבל כיון דלא

קאמר הכי ליכא למטעי וכ"כ התוספו' בנדה דרש'

לא גריב הכא כלבר ע"ש :

תוספות

ואו ס"ד לא פליגי וכו' ולפי

כעס שמואל דאפילו רב נמי

מודה הטעם הוא מדקאמר כ"ע ביילי ליה בקבא

זוט' וכו' ואירכ לא הוה מודה וט' לרב קארי ל"כ

כיוילי וכו' וכיון דאיכא רב היכי היה מקפיד כ"כ

אלא וראי דאפילו רב לא קאמר' אלא להלכה לא

למטעם ודחו התוספות בזה דלא נהירא דלכל

ל

ולענין

הלכה הר"מכס כפ"כ מהלכות

אישות לא הוכיר סימני בגרות

כלל ואפשר דל' גריס בכריתא כפרק ינא דרש"י

כט א

סוגיית פרה ורחל פרק כל הבשר קיד

אמר

יוסף כאשר הייתי בימי חרפי שלו הייתי בכיתי בעיר שאלוניקי בכיתי ובחומותי וטעם
 לי בתלמידים לא וזה ידוי מתוך ידס עד אשר אוביאם מאפלה לאורה גם הפלאה לי
 לעשות ויורני דרך זו חלק בישיבה המפורר ישיבת הארון המעולה גביר וכבון דין דודן יחיאל כר' הוא
 וכל החכמים גבירים ומעולים כפי משפחתו הם התומכים ידי החכמים השלמים ההולכים לדרוש את ה'
 יחד כלב אחת וטעם ראיתי האדם הגדול בענקים עזרת תפארת ראש החכמים הנמצאים שם והוא
 לנכירות תכארתם גדול מרכן שמו כמוהו ר' אהרן חקון כר' היה לי למטיב נפשי הרבה תורה למדנו שם
 והי היום כלמדנו פ' כל הכשר בחברה הנה כל א' וא' מהחכרי' כר' גם המאור הגדול חבר כל אחד וא'
 בביתו מה שיגעו וטרח ואפי הנעיר כדי להשלים מלאכתו ואת כראותי שמן סוגיית קוף פ' כל הבשר
 ומקצת דבורי התוספות ממקצת חולין יש בהם כללים נחיה בהם אמרתי אעשה כן גם אני עד
 טעשית במקצת קדושין ואעלה הכללים מן הקוגיא יהיו לטעכת בעיני היודעים ויכרוני
 לטובה בטחתי בחקדם יעלה לפניהם ויכרוני לרצון ואם ימצאו דברים בלתי הגונים לא
 יתלו השגיאה כי אם על טעמי אשאו והאל מנכתרות ויכנו ומשגיאות יזולנו אמר :
 וכעת טלטלני הזמן טלטלל דגכרא קשה כחני עד עיר קושטאנטינה יעלה
 והאלהים אנה לידי ושיבה גדולה לאל' בקהל קדוש גרוש חכמים שלמים
 מוכהקים הם המאורות הגדולים המיוחסים שבעיר ובחמלתם
 עלי רחמו עלי כרחם אב על בנים ותמכו ידי מזה אחד
 ומוזה אחד וזויתי כעודי בקושטאנטינה להדפיסון
 יהיה משכורתם שלמה אוירא :

**קצת דיבורי התוס' וסוגיות
 מנקומות מפוזרים שנלמדו
 מהם כללים מחודשים**

לכתוב קרא המיעוט כק' שאין בו כ' סכרא
 ומדאינטריק למכתביה ידע' דאיכא שום מיעוט
 דהא לשתוק מיכ' וע' לא הייתי עשה ק' זה כי
 אם הקל וחומר שיש בו הסכרא לעשותו לא ודאי
 דהייתי שומע דאיכ' שום מיעוט כק' האחר ולהכי
 אינטריק הק' קרא :

ונראה

דהק' השני אית ביה שום
 סכרא לא שבראשון איכא סכר'
 טפי ואי לא הוה כתיב אלף חד קרא הייתי אומר
 דהכתוב למדך שהסכר כך היא והוה ק' של סכר'
 לא האחר וכונת התוספות היא שהייתי עשה ק'
 א' לפי שהאחר אינו ק' ודע שכפ' כינד הרגל כר'
 לכאורה שהם כ' קלי וחמורי דסתרן אהדדי כפי
 הנחתם זל' ועיין בדברי התוספו' שם שכתבו שיש
 סכרא בא' יותר מאחר :

עוד

קשה לפי תירוס' זל' שככל מקום
 שעשה התלמוד כך איכא למימר ד'
 דאיכ' סכר' בחד טפי מהאחר א' כמאי האי דכתבו
 התוס' ברה' פרה וכו' כשחיטה ומליקה אין ללמוד
 וכו' כימא דגבי שחיטה ומליקה לא מצינן שום קרא
 דמיעט' ואמרינן דהוה תרי קלי וחמורי דסתרן
 אהדדי ותיקום כל חד וחד אדוכתיה :

ונראה

דכיון דדמו ממש להכי קלי וחמורי
 דשמעתין נראה להם זל' שאין
 לחלק ביניהם כלל :

בכלל

אין דכין ק' וכנין אב מהלכה יש
 ללמוד חידוש מדברי התוס' שם
 ברה' פרה שהיא כשרה וכו' זל' ואין ללמוד כעוף
 כע' ב' שיוכשר

ב'ק רחולין

מתני' כשר כפרה בכלל
 תרי קלי וחמורי דסתרן
 אהדדי וכו' חילקו התוספות בין דינא דההיא
 מתני' לההיא דזבחי' באו' דהתם בולא תותר וכו'
 כל ק' קותר לחבירו וכו' כשתעיין יפה תרא' דלא
 דמי למ' ש' הכא דאי הוה עביר ולא תהא פרה ב'
 כשחיטה דמי לההיא דזבחים וכו' ומ' החילוק
 הוא רב לפי שעושה ולא תותר וכו' שהוא הלמד
 אשר היה כח הק' אשר עשה כתחילה אבל הכא
 ק' הוא ומה עגלה שאינו כתוב בתורה שחיטה
 וכן כפרה אמר' ומה כרה שאין כתוב בה עריפה
 וכיוצא בזה סומכין אמה מצינו ומ' התוספות דאי
 הוה עביר ולא תהא פרה כשחיטה דמי לההיא
 דזבחים היינו טעמא משום דאי הוה עביר הכי לא
 אמר' דקמין אמה מצינו אבל כק' של מקימו' דלא
 מצי' למקחך אמה מצינו הווב' קלי וחמורי דסתרן
 אהדדי אע"ג דלא היה אומר ולא תהא שחיטה
 וכו' דכלאו הכי דמי לההיא דזבחים והדברים
 כשמים :

ולתירוצו

התוספות שכתבו שיש סכרא
 לעשו' ק' א' יותר מאחר וכו'

כלל מפרקא קמא דחולין

ראשו אינטי להך דרשא זלכה דאית כפ' השוטט
ואין לחלק כזה בין השמי תירונוס ועדין גריך לי
עיון:

אמר

יוסף ראה ראיתי סוגיא אח' עמוקה
בסוף פרק כל הבשר אשר ימחה
למדו בעלי הכללים רוב הדינים בקלים וחמורים
איך יהיה הפרכות כהם והחילוק שיש בין חדא
מחדא לחדא מתרתי לחדא מתלת: ועוד
דקדקתי דקדוקים בכללים לא הוזכרו בספרים
לזה ראיתי לעיין ולהעמיק בסוגיא מתחילתה עד
סופה לפי שהיא סוגיא עמוקה ואם לא יעמיק
המעיין בה לא יוכל להכיר עיקר הכלל לכן אכנה
אכלו גיין בחוף כדי שיעמיק המעיין עת הנערך
אלו וזה החלי בכד:

סוגית פרה ורחל

מתניתין

בשר בהמה טהור וכו' ר'
או וכו' כפי הנרא' מלישנא
דמתניתין דר' ע' לפלוגיא את' את' דלרבנן ה'
בשר עוף דאסור מן התורה וכו' התוספן הסך מ'
הראש כשם הר' זל ור' י' כתב גבי ר' ע' זל אב'
בהמה טהורה דלאוגדי כגון פרה ורחל איתרו
מקראי וכו' ונכי רישא לא כתב כלל אליכא דרב'
מנלן פרה ורחל ואי דעתו זל דכלה ר' ע' ניחא ואפ'
תימא שדעתו זל דכלה ר' ע' ניחא ואפילו תימא
שדעתו זל כדעת התוספות יש לפרש ולומר דכתב
זה על דברי ר' ע' משום דממעט חיה ועוף לגמרי
הונרך לו דשאר בהמה טהורה אית ליה מקראי
ויש לקדק בדברי דש' זל כמ' בדברי דר' ע' דפרה
ורחל איתרבאי מקראי בדקתני כברייתא בגמרא
שרש' זל היה לו להביא הפסוק שמביא ר' אלעזר
שהוא אמורא בסמוך דמן הכרייתא איך שם גילוי
לומר דגם פרה ורחל דהברייתא קתני איך לי אלף
כחלב אמו חלב פרה ורחל מנין תלמוד לו בחלב
אמו וכו' אבל הכרייתא לא אמרה שגדי לאו דוקא
ועוד קשה שרש' זל כתב לקמן בפירושא
דהך ברייתא וגדי משמע ליה גדי
דוקא וכשר חיה ושאר בהמות מנדייתא כפקי
לאוקורא דאין ס' לכו' עד לקמן דמשמע לן יתורא
דגדי גדי לר' ע' למעטו חיה ועוף ה' למחן דמשח'
ליה גדי ואפילו עגל וכו' כנר מדברי דש' זל דר' ע'
ס' ל הפך הכרייתא דהברייתא דפ' דגדי דוקא
ומגדי אחרניא מרבי' שאר בהמות טהור' מההכרח
שכתב זל לקמן ור' ע' ס' לכל בהמות בכלל גדי
הם ואם כן איך השוא דש' זל דעת ר' ע' לדעת תנא'
דכרייתא:

פיוכסר בשחיטה מק' דבקה' שלא הוכשר כמליקה
דלמאן דגליף רוב שנים ומהלכה חוין דכין ק' וזכין
אב מהלכה ע"כ: וקשה לא נילף בעוף כי אס'
מניאות השחיטה לא טיהא רוב שנים וכראה
דכיון דגל מקרי שחיטה ככהמה כי אס' כרוב סכ'
משום הכי אמר' דהו' ק' ומהלכה:

ואי

קשיא ח"כ היכי עביד כנמ' ק' ומפרה
שתהא עגלה בשחיטה והא שחיטת
רוב שנים דרכנן הו' לא קשיא ולא מודי דהתם
ככהמה קיימין דהעגלה בהמה הויא וגלי הק'
סככלל שחיטה מן התורה דכתיבה בפרה תהא
עגלה כמו והשתא לא הו' ק' מענין הלכה:

כלל

אחר וס' ללמוד מתירון האח' שכתבו
התוס' שם והוא דאמר' יוכיח מבחון
כלומר שאין היוכיח בכל התלמוד שהיוכיח הוא מן
הדבר עצמו אשר בא' ללמוד שא' יוכיח שהיונו
אפש' לעשות ק' כיונא כזה ואפ' מיעטו קראו כמו
כן באמר כאן וזהו לשון התוספות שם ונר' לי דכיון
דאיכא מיעוט בפרה ועגלה לענין שחיטה ועריפה
תו לא מני' למילף עוף מבהמ' וכהמה מעוף לענין
שחיטה ומליקה דאיכא למומר עריפ' תוכיח שאי'
בפרה בפרה וכשרה כעגלה ואפ' אין שחיטה
בשרה בה אף אחי אביא מליקה וכן אפכא:
ולתירון זה יש לעיין ראשו דרש' כפ' השוטט למה
לי ונראה דאינערין משום דאיכא היקשה דבהמ'
לעוף והיינו לומר מליקה בהקשה אכל מטעם ק'
לא חונט' ולתירון זה האחרון שכתבו התוספות
ס' ל' דילפ' ק' מהלכה ואפשר דכ' הג' מני' למילף
מניאות השחיטה: ואי קשיא לתירון זה בק'
שעשה כגמ' מפרה לעגלה וכו' נימא מליקה תוכיח
סהיינו וכולן להביאו בפרה מק' דעוף ואפ'יה
מיעטו קראו דראשו זל דהוכי מנינו למילף מק' ו'
דמעטו קראו אי משום דעבדינן ק' ואמר' ומה עוף
סלא הוכשר בשחיטה היא גופא תיתי דגילף ליה
סלכך כיון דאפתי לא ידעי' מעטי' דפרה ועגלה
גם העוף היה כשר בשחיט' מיהו אפתי קשה דמני'
למעבד ק' כדעביד בגמרא ומה עגלה סלא מנינו
בהדיא וכו' כמו כן הכא באמר ומה עוף סלא מנינו
שהופשר בהדיא וכו' וע' היה נראה לי דלתירון
השני ראשו אינערין לאשמיעי' דאיך ראשו סלא אחר
לענין שחיטה ממול עורף אכל אי עביד מליקה
ממול עורף שפיר דמי ומדך זוכיח הוא דידעינן
דבהמה שמיקה לא והשתא ליכא למי' מליקה
תוכיח דמיל' קת' גופא לא ידעי' דלא טא בתר דכתי'
מיעוט כעריפה ולתירון הראשון דממעטי' ליה
מראשו ס' ל' דיוכיח ככה' מבחון לא עבדינן:
ועדין כשאר לבאר שפ' הכראה דהיקש'
דבהמה לעוף אית' במניאות ועכ

סוגיית פרה ורחל

פרק כל הבשר קיו

איסור היה ולפיכך בבשר וחלב הכי דלא יחול וכו' חזקין דהוה חלב מומם כי הניח דגיד הנסה והתם חל על איסור הייתו אומר דכל היבא דאיכא לאקוסי נקילא ולחומר לחומר מקשיבין :

ואי

קשיא לפי האמ' לא ניומא קרא דכיל' וטרפה לאשמועינן דאיסורם חל על איסור חלב ותיתי מבס' כחלב דהא אומר דלחומר מקשיב' ונראה דאיכא למברך דאסור בהנאה ועוד דבשר כחלב חידוש הוא דאפי' כבישול אסור ולא גמרינן מיניה וללישנא קמא דבעלמא איסור חל על איסור מהבא ג' דאי לא היה קרא דאכיל' לא תחלוכו דפ' גיד הנסה וחטאת העוף לא היה גמרינן מבשר בחלב בעלמא והיינו או אין לך בו חלף חידוש והשתא ילפי' מכלהו :

עוד

כתבו והא דגמרינן וכו' אין לומר דהתם גמרינן הכי עם מקנהא דהכא דרבי גדי אכילו איסור קל על המתה. דהוי חמור דהא לא קאמר התם הכי חלף מידו דהוה אהלב ויש טעמא ליה איך כתבו התוספות כ"ט אהבין מן החי דהא כיליב משום דמטמאה חייל החלב חלמה טמאה עדיף מחלב וכיון דאבין מן החי טעמא מוכי' דטרפה חייל עליה מהך טעמא שבתבו התוספות כח"כ : ונראה דכונת התוס' היא זאת דהא לא ימלט לעולם שיהיה חלב שהוא בכרת יותר חמור ממתה חף על פי שמתמאה וכן מטרפ' ואפי' חיילי הכי איסורי עלייהו ע"כ טעמא הוי משום דרנה הכתוב דכילה וטרפה יחולו על איסורים חמורים מעתה שפיר כתבו התוספות דכונן דטרפה חיילי אהלב דודאי הוא חמור לפי שבת חמור מן הכל כל אטרפה והשתא לתא לומ' דכילה ג"כ חייל דמאי דחייל אינה מפני חומרתו דהא עינו הוה הרוחות דכרת עדיף אלא דכך גור הכתוב וק"ל :

בעא

מיניה וכו' אל' מדאינטריך לשמואל וכו' : קשה ניומא דשמואל חלב זכר פשיטא ליה אבל חלב גדי שלא הניקה מוסק' ליה כי היכי דמסקא ליה לרב אחדבוי : ונראה דאין מספקא ליה אי אינו אסור בבשר כחלב במנא ח"כ דקרא דכחלב אמו מעטיה לגדי שלא הניקה ומכ"ט הוא דמועט חלב זכר אבל אי קרא ודאי אתח' למעט חלב זכר חלב שלא הניקה אסור ואם היה מסופק בו שמואל היה ליה למסקן כמו בקרא דבחלב אמו אי אתח' למעט חלב שלא הניקה או למעט חלב זכר אבל מדאינטרי ליה לשמואל למי' הכי למעט חלב זכר ולא למסקן אי אתי במב"ט דחלב שלא הניקה וקרא אתח' לחלב שלא הניקה מ"ט דפשיטא ליה דאסור וכו' :

איתמר

המכיל חלבוכו פשיטא וכו' פסיק מקרא דלנופי וכו' ואף על גב דלנופיה לא אינטריך קרא דהא פריש' לעו' דכלהו תלת גדי יתווי היינו לפי למן הגמרא ד דקאמר קסבר שמואל איסור חל וכו' אבל אפשר היה לומר דהוה ס"ל דחד לנופיה ולא איכפת ליה במאי דהוה עני' למכתב לא תכשל בחלב תדע לך שהרי רש"י לא הקשה לאותו הלשון טעמ' אלא מר"ע דלקמן הא לאו הכי הוה אחי ליה שפיר :

ובמה

ספרש' זל דאילו למעטו דם ועמאה לא אינטריך יש לרקרק ניומא דאינטריך למעט מכישול לחודיה : ונראה דבישול דקרא כולל אכילה ואכילה דהא אפקיה לאכילה כלשון כישול : ומ"ד לוקה דהא אפקיה יש לרקרק אמאי לא קאמר דשאני הכא דרבי גדי כי היכי דקאמר לעיל שמואל ובקל ית' :

מתיבי

המכיל וכו' : חייבים לרקרק דילמא הכא כבישול דוקא חייבי לא כאכיל' ומשום דאין איסור חל על איסור ואי פריך אלישנא קמא דכי היכי דעל אכילה לא לקי אבישול כמו לא לקי היכי כתב רש"י זל אלמא חף על גב דאסירי וקיימי אתי איסור בשר כחלב וחיל עלייהו כנראה דמעט איסור חל על איסור פריך וכו' דכ"ל למקשה דבישול דקתני בכרייתא היינו אכילה כמו דומיא דרישא דקתני המכיל כמו חלב פטור והיינו כמו אכילה כמ"ט התוספות דפטור אבל אסור וכו' דאין לומר דנקט רישא כישול משום פ"א דזה נראה לו דוחק ונריך לתת טעם לרש"י זל למה כתב שא"א מריבוייה דגדי כפקא לן וכו' ופשיטא הוא :

תוספות

בין דעל אכילה וכו' מישה וכו' אף על גב דמ"ט התוספות הוא הלשון השני דקאמר ואי אומ' וכו' כונת התוס' להקשות בן משני טעמי אי משום חומר אי משום דטפי הוה לן למילף : אכילה שלא נזכר בכתוב מכישול שכו' מזה שכלמוד כישול הכתוב בהדיא מאכילה שלא נזכרה בכתוב :

ת

בחלב אמו וכו' אין לי וכו' פריש' כלו' עו' : הנהנה נראה פשיטא דלא בעי למימר אן לי לא בחלב אמו אמו מדוייק דא"כ הוה ליה למבעי בחלב גדי בעו' שאינו אמו ממש מכין אלא ודאי דאין לי אלא בחלב אמו דקאמר היינו כלו' עו' : והכונה לרש"י זל דהאי תנא ס"ל דגרסי הוא דוקא וכיון שכן גם אמו דכתוב ביה הוי אמו דוקא דגבי מעט כת' וגדי אחרניא דריכה אכילו שאר בהמות כגון עגל וטלה היינו עגל במינו וטלה במינו אבל פרה ורחל בגדי לא שצטנו : כי ה"ט מיתורא דקרא דבחלב אמו ולמן :

סוגיית פרה ורחל פרק כל הבשר

בשאינו מינו מהני לן הק' ודלמין כמינו מגדי א
אחרינה דרכי שמעין ליה ומה שפרטי דאי ס' ל
האי דגדי הכל כמשמע אפילו עגל וטלה למה ליה
לדכוי חלב וכו' פי' דאי הוה דיבוי וגבי דיבוי
כתיב בחלב אמו ע"כ היה פירושו דאמו קאי אמין
זה כמין אחר מדלא כתיב בחלב אמו וקאי אמו של
גדי לכל מין ומין דמרכיב מויה דכמין בשאינו
מינו אביד ומשום דס' ל לתנא דהוי דוקא ומשטא
כתיב גביה משום הכי אינטרי בחלב אמו אחריני
ואידך לברייתא דלקמן והשתא התוספות ורש"י ז"ל
פליגי בהכי דלרש"י ז"ל אי גדי הוה כולל גם מחלב
אמו הוה שמעין מין בשאינו מינו ולכעלי התוספו'
ז"ל לא שמעין מאמו אלא אמו של כל מין ומין בפני
עצמו ולהכי נריק קרא יתירא וכין לדעת התוספו'
בין לדע' רש"י כמין א' בפני עצמו כגון גדי בגדייה
שמעין ליה מגדי אף על גב דלא כתיב ריבויא
דחלב אמו:

ויש

לדקדק אמאי לא עשה התנא הק' ו
בגדי ועו דעלמא שאינו אמו ולא
באשרה עמו שהרבעה ונאסר בניסול והשתא לא
שייך למפרך מה לאמו שכן באשרה עמו בשחיטה
נאין לומר דלהך ק' איכא למימר כהמה טמאה
יוכיח דהא איכא פרכא שאפילו כשרה בחלב ע
עגמה מותר מה שאין כן בפר' בחלכה דאיתרכאי
מגדי וכמ"ט התוספות וכמו דפרישי גם לרש"י ז"ל
ועוד דהתם שאני שאין איסור חל על איסור ורש"י
ז"ל דקאמר ולהכי נקט וכו' דפעמים מקשה על סוף
הדין כגון דקתני סיפא פרה ורחל וכו' לדוגמ' ב
בעלמא נקטי' לאשמעין כלל במדות דפרכינן
אסוף דינא ג' כ' כי הכא אי הוה מקשה הכי אכל
ודאי שאין הפרכא כמקום הזה כלל' ואיכא למי'
דהך ק' פריכא הוא ואיכא למימר מה למין כמינו
דין הוא טיהא איסור בניסול שכן יש כמינו איסור
שחיטה כגון אמה ובנה מה שאין כן בפרה ורחל
בגדי דלעולם לא אתי לכלל איסור זה' אך קשה
דבהדרה הק' למקומות ולא שייך הך פרכא ונימא
ומה אסור רביעה שאינו נוהג בעווגדי דעלמ' טהב
בפרה ורחל כחיה איסור בניסול וכו' והשתא ליכא
למימר איסור שחיטת אותו ואת בנו יוכיח שנוהג
כמינו דהא מגדי שאינו אמו עכדין ק' וכלמא
פרכא שייך ביה וליכא למפרך מה לאסור רביעה
שכן נוהג בכהמה טמאה דאיכא למימר איסור
בסול כשר טמאה עגמה יוכיח שאינו נוהג בטמאה
ונוהג בפרה ורחל וכו': ונראה דכד פריך מה
לאמו כגמ' ה"ק דהך ק' לא יתכן קיימו' אס' לא
שתאמר דבחלב אמו קמא אינו אמו דוקא אלא ה"ה
גדי בעו והא מנא לך דילמא דוק' באמו קמא קרא
דאיכא איסור שחיטה אבל מין כמינו' שאינו אמו

לא ילפינן משום משום דאיכא למפרך שכן באשרה
עמו וכו' ולפי' ה"ר יוסף ט"ע ספי' רש"י משמו לקמן
בברייתא א"ש דהא אחותו אכתי לא שמעין אלא
מחלב אמו יתירא והשתא לא ילפינן מגדי קמא
אלא דוקא באמו ומייתי תלמוד הברייתא האחרת
דרכי לן גדי בגדיה שאינו אמו:

כלל

הא

למה לי קרא יש לדקד' אמאי לא בעי
כמי לדע' רש"י ז"ל דמגדי אחריתי ידע'
עגל וטלה להאי תנא דלמה לי האי קרא דמיהך ק'
גופיה ידעין ליה' ונראה דכיון דגדי מיעט
הוי הייתי אומר דקרא מיעט הק' ומין לדקד'
להאי תנא לכתוב רחמנא לא תבשל בהמה ורכי
כל בהמה ולא לכתוב אלא חד גדי והוה מוקמינן
ליה אטמאה ולמה לי למכת' תלתא גדי חד למעט
וחד לרכות וחד לטמאה: ונראה דהייתי אומר
דגדי אתא לאורוי פירוט דלא תבשל בהמה דהוי
דוקא גדי כי היכי דאמרי' נכי כלל ופרט אין ככלל
אלא מה שכפרט ולא מן' ל' לשתק מהכלל:

הא

למה לי קרא הא אתיא לה ק' דאף
על גב דאתיא לה מק' אינטריק קרא
משום דאין מוהירין מן הדין ואין עונשים וכו':
ונראה דהכא הוי הק' לנלות לנו דבגדי אחריתי
דרכי קרא אפילו עגל וטלה קאי בחלב אמו קמא
ושמעין מין כמינו והיכא דהוי לנלות בעלמ' אמרי'
דמוהירין מן הדין:

תוספות

פרה ורחל ואת חיה ושוף
וכו': קשה דאיכא לטכרך
מה לחיה שכן אפילו כשרה בחלכה מותר וכן אותו
ואת בנו שאינו נוהג כה ושאר קולות נמי כגון חלב
וכו': ונראה דהק' הוא מבח איסור רביעה
דאסור רחמנא מין בשאינו מינו והטעם לפי שהם
כפרדים זה מזה ולא רצה הכת' שידבקו ויתחברו
ב' מינים אלויחד ואס' כן כחיה עגמ' שלא אסרי'
רחמנא בשחיטת בנו היינו משום דכמינו דהוי מין
א' לא אסרי' אבל שלא כמינו דאסרי' בהרבעה
יהיה אסור ודכותה איכא למימר לאידך פרכא
דפרכינן שמותר כשרה בחלכה דהא כל כח הק' ו
הוא כמין בשאינו מינו ונריך למפרך מה לחיה
בגדי בשניהם יחד וכוה' לא ימנא שום פרכא שיה
כנר' לי' א"כ התוספות מקשה למקשה שהקשה הא
אתיא לה ולא ידע פרכא דרב' אשי דהא לדרייה
תקשי ליה חיה יוכיח וכוה' אינו עול' תירון כי אס'
לפרכא דשחיטה דגמ' ק' ל': עוד יש לדקדק
לדעתם דהך יוכיח נקשה אותו לקמן דאתי מכנייה
ופרטי' דאתי מק' ולא שייך למימר דעדיפא פריך
דהתם קאי הק': ונראה דהתוספות ס' דאתי'
מבנייהא היינו ממה מינו דלא שייך ביה יוכיח
ומפרטי' כפי' ה"ר יוסף ט"ע פמכיה רש"י ז"ל דכתב

לפך

פחיתה כדפרישי נאמן מזה דליכ' שום פרכא כהן
ק' חלא אבוק דינא ולכן כתב בעל הליכות עולם
שהוא כלל מחודש לא מנינו רובמותוכתלמוד :

ונראה לי דעיקר הפרכא היא דיו אסיף דינא וז'
מה לפריעם פרי דקוף דנא דב' שול טהם כ' גפוי
ובין שכן דיו טיהא אמו ככ' גופים ואף על נכ ד
דמפריך ק' ואמרינן דיו לרכבן : ואי אמרינן
דכונת רב אשי למפריך דיו נוחא נמי מאי דאויכא
למפריך בהך דפריך רב אשי טכ' כ' גופים דנראה
טהיה פרכא מקברא ומכליעין אותה כתרן הק'
ונימא ומה שחטה שלא אסרה פריעם פריעם
היות טהם כ' גופים נאם פריעם האם ביטול שאם
פריעם פרי ח' ד' וכו' ואע"ג דכסודינא דאמרי ביטול
שאסר פריעם פרי לא מנינן למי' אף על גב דהו'
כ' גופים דאדרכא מסוס דהו' כ' גופים הוא דאסרין
מ' מ' כיון דמקיים הוא הק' דריש דינא דהיינו פרי
עם פרי שלא באסר בשחטה אף על גב דהו' כ'
גופים נראה דשכיר מכליעין ליה כתרן הק' וכמה

כלל שפירשתי דכונת רב אשי דהו' דיו אסיף דינא ככל'
דאע"ג ולזה לא אמ' רב אשי אשיקרא דינא פרכ' כדלעיל
דאין תוספת עד שיפרט וכו' וז"ל דה"א

מכליעין דאחי למעטין נתינה דגוי
כלמד ולכריהם ז' לאי הוה כתי' לגר תתננ' או לכברי
מקרי ולא עוד הייתי ממעט הקדמה לענין מכירה וה' ק'
הנב' דדקא כנתינה הגר קודם אבל במכירה זה וזה
פרכא טוים : ולכאורה נראה לדקדק דכברי התוספות
במה שכתבו דמסקרא כלל שום קרא ידעין ל'
להקרי טהם אמרו לקמן דגרי ה"א דלא לפי ליה
וכו' : ונראה דדוקא כלל שום קרא הו' הסכרא
הכי אבל כתר דכתיב קרא ה"א דחתא למעט לגר
דלא לפי ליה וכו' :

ובשמעתין

פי רש"י ז' דטעמי דר"א
מדכתי' מכירה ונתינה
באמצעו וכו' דאי דוק' כתיב הוה ליה למכתב הכי
תתננה לגר ותמכרנה לגוי : ויש לדקדק לר' יהודה
או דכתב רחמנא לחלק למה לי לכתב הכי תתננה
לגר ותמכרנה לגוי : וה' אמרינן באיזהו בשך דאי
הוה כתיב את כספך לא תתן לזכרך ואכלך כ'
במרכית הוה משמע נשך דכסף ורכית באוכל :
ונראה דה"ל חלא כתב או בהדיא לחלק ואה"ל
דמשמע נמי הכי לחלק וזה אינו ממה שיקשה לר'
יהודה אמאי כתב או ולא כתב בגוונא אחריתי :

אמר

קרא כי קדש היא : יש לדק' ק'
למתיק מלא תאכל כל תעבה וידעי
ליה מדאמרינן כי קדש היא לומר דאין מעשה
קדש : ונראה דאי לאו כל שתעבתי הייתי מפרש
לקרא לחומר פרכי יתקן הסנדל דאלו נערות

דרדיש מה קדש אסור אף מעשה שבת אסור א"ל
הייתי חומר דמ'ס' חומר דשבת הייתי חומר ד'
דמעשה שבת אסור להכי אינטרין ביקדש הוא
למעט :

עור

קצה לי מאי פריך משרת דשאני שבת
ט' אינו גוף הדבר הכי' חלא הכי
מכחה קדש וכדמיתא כנמרח לקד' : ונר' דשבת
כפי' הזאת דמי ממש לביש' לוכמ' התוספת חלא
טהם ז' הדחק' משום דאינו ניכר וכו' ואי ליה הוה
קרא דקדש היא לכס הייתי חומר דאם רי' כל מעשה
שבת מכל שתעבתי לך ודמי ממש לכס וחלב
ולהכי אינטרין קרא למעט ולומר דכי' דאין ניכר
המעשה טעמה בשבת ל' דמי לכל' שתעבתי לך :

ולרבי

יומין הסנדל' דרש מהו קדש
שכל מע' שבת אסורין ז' דחירש
בשיר ובחמור וחוסס פי פרה דמעשה מותרים
ואינו אסור מכל שתעבתי לך ולדידיה ליכא ק'
בשבת היינו טעמא משום דמקברא אית ליה דלא
דמי לכל' שתעבתי לך דהתם אין האיכו' עגמו זאכל'
חלא הבא מן הוריעה זק' :

מדגלי

דחמכא גבי כלאי הכרס פן
תקדשו כ' קצה לי ל' לתוק מפן
תקדש ללמד היתר בכלאי זרעים וההיתר ידעין
מהיקשה דכלאי זרעים לכלאי בהמה ואסור בכלאי
הכרס מכל שתעבתי לך וזה הק' קיימא לתירון
בתרא שכתב' התוספות כ' כ' פן תקדש : ונראה
דאי לא הוה כתיב פן תקדש הייתי מקיים היקשה
להיתר אכיל' ומכל שתעבתי לך הייתי או דאסורי
זרעים באכילה אבל השתא דכתי' פן תקדש להיתר
ע"כ מהיקש שמעינן דגם באכילה מותר :

ולתירוץ קמא שכתבו התוספות דכלאו הכי פריך
שפיר ז' דמהיקש' זרעים לכלאי בהמה ידעין
דכלאי זרעים מותרין בין באכיל' בין בהנאה משום
דאין היקש למחנה :

וכלאי

בהמה גופיהו מנלן וכו' אי לא
הוה קרא דכלאים מפורש הייתי
אומר דאינטרין היקשא לאקושי כלאי בהמ' לכלאי
זרעים מה זרעי' באכילה אכירי ובהנאה שרו וכמו
דפריך לעיל ואימא וכו' :

מדאסר

רחמנ' כלאים לגבוה אין לרין
לעולם דלה דיוט נמי אסר ואינטרין
למ' דאי לא הוה אסרי הייתי ממעט כלאי לגבוה
מדכתי' אה גבי קדשי' למע' כל קדשי' שנעבד כה"ס
עבירה דמותרים וה' כלאים וכו' דלה דיוט הוה
שרי ואינטרין למיכר כלאים לגבוה וכו' דלה דיוט
אסור ונראה דכ' הוה ליה למכתב אסור לגבוה
הדיוט

פרק כל הבשר חייבים קיה

הדיוט ומכש הזה ידעו דלנכוסו אסור וכה"ל כ"ק
 כפרק כל האסורין גבי טרפה מכלן :
 סקן ליתקרו וכו' אע"ג דכפרק
 שילוח סקן דריש מתעלה דאפי'
 לרבר מנוה תשלח ואינו דוחה עשה דמכורע לא
 שמעי מיניה דלנכוסו אסור דכ"ה דישלח הנכוס
 לקני' מניית שילוח אכל אס הקריבה שתהא אסור
 לגבוה לא שמענו להביה גרף למרן לא אמרה
 תורה שלח לתקלה :
ובמה
 שפי' רש"י ומתחיל הוא מותר ואבר
 וכו' יש לדקדק דהא ורעיש וכשר
 כחלכ מתחיל כל מין ומין היו מותרין ונראה דהתם
 לא מקרי ורעיש אלא אחר התלדה הכמשך מהם
 וכן כשר וחלב ונ"ע :
תוספות
 חרש כשור ובחמור ויש טע'
 וכו' ובכרים אלו הם לפי הפי'
 שכתבו דקאי אסור וכו' ולהאי דמשני הנמרח לם'
 אלו מקרה דחלה ל'ל שמה שכתבו התוספות למע'
 דה"ה כל שבעתי דמדאקרא מעוף וכתות מכלל
 דלהדיוט שרי ולא אמרו דמשך אישירין משום
 למיכת חלה וכו' נראה דהיינו טעמא דקרא כתיב
 האסור גבי מעוף וכתות והדר כתיב ומיד כן כשר
 לא תקריבו את אלה וכו' כולי קרא המשך לא אינו
 אלא כדי למכתב א"ה לא היה ליה למכתב האיסור
 אלא גבי חלה לחודים וימא ומעוף וכתות וכו' לא
 תקריבו את חלה ומדכתב האיסור וא"כ כתב א"ה
 ג"כ כן נראה ש"ה לא שמעי' אתא דלהדיוט שרי וכו' :
עור
 כתבו ואת הורעיש וכו' דאי כל מילי
 דאי כל מילי שרי ואף מעשה שבת כמה יתקיים
 כל שבעתי דהא השתא ס"ל להך ג' דשבת וכשה
 בחלב תרתייהו שיש ונראה דגם לפרו' אומחלקי'
 בין מעשה ניכר ל'זן כי כן קרא לא אתא אלא
 לכשר כחלב דניכר ו'ל' ל'שבת אף קשה דמה מקשו
 ממעשה שבת דשאינו שבת שהוא חמור ולא ידעין
 ליה מאלה ונראה דל'האי ג' לא שאלו ליה א"כ
 דרוכע ורכע אסורם לנכוסו לאו משני שאסורין
 כמותה אלא משום דמאיסי טפי אף קסת תימא
 יומא דקרא אתא למעט כהדיוט גבי שבת ואתא
 לומר דדוקף גבי הדיוט מותר הא לנכוסו אסור
 גרף דכין דמעט קרא דאין מעציה קדש לגמרי
 מעט אפי' לנכוסו דכין דאין מעציה קדש מהיכא
 תיתאסורא אי כיון דאין מעציה קדש לא משיים
 דאירי להדיוט הלא לנכוסו :
עור
 כתבו דלא שייך מכל שבעתי הודעתי
 וכו' דאפילו בלא חרש אסור וכו'
 וק' ל' שהם נתנו טעם לחורש כשרה ובכמורעול
 בחוקף פי פרה ויש כ"כ דקא' ודא' בחוקס שלא

בשעת מלאכה אינו עובר ונראה דהת' כח"ס לא
 גרף למיכב טעמא משום דקרא כתב האסור
 וכפרה לא כענין הדומה דה"ק לא תחטם סעור חבל
 גבי חרש דתל' אוקורא כענין חרש דכתב לא
 תחרוש אינטרוכו למי' דלא תחרוש לאו דוקא וכו'
 עוד כתבו ואת למה לי קרא דאלה הא מדאינוט'
 דוכע וכו' ק"ל דאפי' דאינוט' מן הכהמה לרוכע
 ואינוט' דאלה דהייתי' או דשאר איסורי' שבעתי'
 בהם עבירה אחו' מק'ן דבעל מוס שלא נעבדה
 בהם עבירה כדאית פ' כל האסורי' והתם פריך מה
 לבעל מוס שאין ניכר ליה איכא לזימר דהתם קרא
 דוכע וברכע כדו לעשו יוכיח מנייהו אע"ג דאינו
 ניכר אסורי' מה לרוכע ורכע שכן במיתה כעלי'
 תומין ויכחו ואתו כמה הנד להכי אינוט' חלה וכו'
 דאינוט' הוא לשתק מרוכע ורכע ואנא ידענא
 דאיסורי' שאר איסורי' מכל שבעתי' לך ולמה לי
 מן הכהמה להא אלא לאשמעי' דשאר איסורי' שרי
 ולשתק מאלה וטפיר הקשו התיסקת ז'ל :
עור
 כתבו וכתבו וכו' מ' מילין חרש וכו' הך
 מ"מ שכתבו קשה מאד להולמו דכ"ה דילפי'
 חרש האסור להדיוט מק'ן דרוכע מ"ה היית טועם
 דלנכוסו אסור ולהכי אינוט' חלה ונראה דכונתם
 לו דכיון דמכל שבעתי' מיעט חרש כשור וחוקס'
 שתינו ככלל איסורא דקרא מעתה אף כשרא לומ'
 דכל שבעתי' מתא לאסור לגבוה כיון דעיק קרא
 דהדיוט כתיב ואפי' אינו ככלל דקרא לא את'
 לאסור לגבוה וזה דחוק דכבריה ז'ל ורחיית' שפי'
 הרא"ש ז'ל כזה ולא כתחוורו דכריהם ז'ל עש מה
 שכתב ס"ט ויש יתרון הרבה כלשון כיתרון הארץ
 החשך עור כתבו ז'ל דאי לאו חלה היה אסור
 מדכתיב מן הכקר וכו' אף לדקדק לשתק מה'ל'
 ומכל שבעתי' ידעין איסורא דהא השתא למוס'
 דקרא דמן הכהמה אתא לומר דהא להדיוט שרי
 וא"ה התם לעיל מק'ן דרוכע ורכע דכמות' שרי
 להדיוט כע דמאי דשרי רוכע ורכע להדיוט זיינ'
 כשר א'לית כיה מיתה דאי בשני עדים נס' כרוכע
 ונכע אסור וכדאית כפ' כל האסורי' וט"ז מ"ה
 כמות' פ"ה דשיך כהו מיתה היכא דיש כ' עדים
 ומע' א' קילפו התי' ויש מ' שאל' ל'כדי התי'
 לשתוק קרא מלא ומדאינוט' יומען וכדת' דע'
 דשאר איסורי' מותרין דאי ה'ל' אס' לשתק מיני'
 ומכל שבעתי' ידעין אלא ודאי דתת' לאשמעי'
 דוקף הך אסורי' הא שאר איסורי' ל'זמה ת'אזר
 לשה' ל'מן הכהמה אינוט' לו' דלהדיוט יהא מותר'
 וכ"ה התוספות ונראה דהייתי' אומר דאינוט' ד
 מעוף וכתות כ"ה היכי ל'ל' פטיע' וכימא דמן הכהמה
 אתא למעט מעוף וכתות וק' אמר דדוקא מוכפ'
 ורכע אסור הא שאר איסורי' מותרין ולהכי אתא

סוגיית פרה נרחל פרק כל הבשר

אמר

דמי לקיים וכו' ח"ל דמי ויחמי פערות
כמה דורות קודם רכ' אשי והקושיא קיימא נכ' לרב
אשי ח"ל חוקא לריש לקיש פריך כערה וכו'
מאז דאיכא כמה דרשות כפרק כל עשה בהך פ'
קרא וכל ש' התוספות ז"ל

אי

מהתם הוה חמינא וכו' והשתא הך קרא
לריש לקיש אינטריך לדרשא חסדיתו

תוספות

וגאמר להלן וכו' ה"א דהנחת
הנ"ף בלא חכילה פ"י דמי לאו
האי קרא הייתי אומר דהכתוב לא אהר כי בא
הנחת הגוף כי הריא דהוה הנחת כעילה דהיינו
הנחת הגוף זה ה"א חכילה נמי דהוה הנחה חכיל
שאר הנחות לא חבל הסתא דאבר חכילה ומינא
שמעינן דה"ה שאר הנחות הגוף כי הריא דכעילה
דעדיק טפי אודמי לחכילה מעתה קרא חסרניא
לשאר הנחות הוא דאתא ומ"ש התוספות הנחת
הגוף בלא חכילה לאו למימ' חבל חכילה לא דהוה
חכילה בכלל הנחה היא ועוד דהשתא נמי
בימא דקרא אתא להנחת הגוף חבל מ"ש התוספות
דהנחת הגוף בלא חכילה הוא כמראה מקום לנו
זהבונה לומר דהנחת הגוף כי הוה דהוה בלא ח
חכילה דהיינו כעילה אהר סתו ויהי חכיל חבל
שאר הנחות לא בכלל

בהנאה

מנין ומה ערלה וכו' קשה
בהנך תלתא קראי לא לכתוב
דמאנא בערלה ותיתי מוחין כק' ושהיתה לו שעת
הכוסר ואסור ובי ברכתמה לחיץ סכן ענוש כרת
כלאי הכרס יוביא ונראה דאעיקרא
דרינא איכא למימר כפילה תוכיח שלא היתה לו
שעת הכוסר וזאת כהנחה כללית כהעור והרוטב
דף ק' דחכילה לא היתה לה שעת הכוסר ח"ל
חבני ערלה כתיב לבס' וכפרק כל עשה לריש
לנטוע לרכים והיינו לומר דאתא לומר לבס' לכל
זרמיסם ולתתיר הנחה

לא

לכתוב קרא בכלאי הכר' ותיתי מהנך
איכא למימר דקרא אינטריך לומר
דטעון טרפה לחד שינויא דתוספו דלעיל ולאריך
שינויא דלעיל דפתכו דהוה ליה למכתב כן ת
תשרף וכתב פ' תקדש לאיסור הנחה וכו' וכל
ית' ונס' בני חזון ק' כי האי בננא דתיתי מתרוניה
עין

מה

לערלה סכן לא היתה לה שעת הכוסר
קשה בימא מיר' כלאי הכרס יוביא
דהוה לה שעת הכוסר כדאמרינן לקמן זאת אומרת
וכו' והשתא אתי מתרתי ונראה דמי הוה חמר
הפיהוה פריך מה להנך סכן גדולי רדקע דאחרת
לש' ס' דהיינו פריסין כ"ל דפ' ע"ה

אשך וכתות לומר דנס שאר איסורי' כמשך וכתות
אסירי והשתא קרא דמן הבהמה לא שמועין אתא
דלכדיוט שרי ולעולם בכל שאר איסורי' שנעברו
עכורה אסירי לנכיה להכי אינע' בלא בכלל
אחר
שכתתי ביאור דבריהם ז"ל נראה
דיש לרדק לנ' ספרים או מאי דפרך
כפ' כל האסורי' נבי רובע ונרבע למה לי קרא וכו'
הא תתיא לה ומאי קושיא הא אינע' כי היכ' דלא
דיענטי רובע ונרבע מקרא דאלה כי היכ' המעט
שאר איסורי' ונראה דהתם אית ק' ונאזא דמקיימי
קרא דאלה לשאר איסורי' ורובע ונרבע אתת כק'
דניסא טפי לקיים ק' ועוד יש לרדק בפני
האיות שפירנו דמן הכקר וכו' וקרא דמן הבהמה
השתא ע"כ אינע' לו דלכדיוט שרי כדפרטי לעיל
דא"ל ג' לתקן מכל קראי מן הבקר ומן הנאן ומכל
שתעבתי נפקא ח"כ מאי פריך בפרק כל האסורי'
למה לי קרא וכו' דהא אינטריך לו דלכדיוט שרי
ולע' וכו' מה שראיתי שיש לשרר כדיובור זה והאל
יראנו כתורתו נפלאת אמר:

תוספות

פן תקדש ככר ביארתי כ
בדברי הגמ' מה שיש בין
התורן הראשון והשני וק"ל

תוספות

כלאי זרעים ומ"ת לקמן וכו'
וק"ל דלקמן כל שלא הוסיף
מאתים מעולם לא נכנס כאיסור הכל שתעבתי לך
ומולך לאסור ונראה דמ' מיון דאתי לכלל אסור
איכא למימר דבכלל לא תורע כרמך כלאי היא
וק"ל

תוספות

מראסר דמאנא וכו' ומ"ת
ודילמא אינע' קרא להקדים
וכו' וז"ל דא"ת ויש לרדק מהאי טעמא נמי הוה
פערפה הכיולמה לי קרא כטרפה כפ' כל האסורי'
ואם נאמר דטרפה שמעי' הך ספרא וזו קרוב
לתירוח השני שכתבו התוספות ויש לחלק כתירוני'
בכל ית' ודע דכפרק ינא רופן גרמי ג' קראי תה
לכהמת קולין ומד לקדשי והתם ה"א דחולין ה
היינו קרא דהבא דאת למעט דדיוט ומד לקדשי
היינו אש עלו שירדו ומה אהתוספות קטו דילמא
אינטריך היינו שלא יעלו דכיון דלכדיוט אסור
קרא לא אינטריך אלא לאקדשי ואל"כ הרביע
והמעמיק בעיון נראה כהריא דאין משס לרכיב
התוספות נפתל ועיקר אף על גב שלכאורה היה
נראה שמ"ס היה קושי להכריח ז"ל וק"ל

תוספות

מדאסר וכו' בתקו הכתוב לעשה
וכו' וק"ל דא"כ היכי קאמר מדאסר
וכו' דלעולם דלכדיוט אסור ואינטריך הכתוב
לכתב הלא לעשה יקרוי אפי' לומר שבג"כ התוספות
לעשות בעין קיימא וק"ל

כלל

כלל

כלל

והיו כפרת על מה הנדר והשתא חייב באחר שכן
 לא נעבדה בה עכירה דלמינא מזה הטעם שהרי
 עכבחד מהנך תרתי דהיינו חמץ וערל לא נעבד
 בה עכירה וחפילו הכי חסורים בהנאה ח"כ חין
 הקיימים כלל למעצוק בעוון: עוד קשה תיתי
 מתרתי מערלה ותקדושת עז והשתא ליכא למפרך
 מידו: וכדחה דביחא ליה לתנא לאחמוענין הך
 כללא דבייל לקמן דעל חדא מתלת כי לא הדר ד
 דיכא לא פרכין כל דהו ואו לא היה מייית נה
 מתלתא ככה ג' לא היה שמעין לה:

תוספת

כללי הכרס וכו' קשה
 לפי האמת לשתוק מהנ"ש
 ויילך כמה מנינו מכלאי הכרס דהתוספות לא
 הקשו אלא כמאי דילוף כגמ' איכור הנאה מקו'
 דנילף כמה מנינו ותירנו דביחא ליה וכו' אבל חנן
 קטיח לן לפי האמת לשתוק מהנ"ש ויילף כשה
 מנינו: ודוחק יש לומר דלא ילפינן כמה מנינו
 אלא כשיש שייכות כלמד עם המלמד לענין הדין
 אבל חי לא שייכי כלל ואין לנו קצת מעיקר הדין
 כמו בכשר בחלב שאין לנו עדין היתר חכילה לא
 ילפינן כמה מנינו כג' חלל שאין כלל זה כדור
 בשאר מקומות דילפינן כמה מנינו: עוד לתירוץ
 השני דלרבנן חין חינו כשרפ' ואם כן ליכ' למפרך
 מהו לכלהו"מ' הך שייך למפרך מה לכלאי הכרס
 שכן כשו פה ועכ' כל חמץ יוכיח והדר דיכא כמה
 הדר ואתי מתלת וכו' הדר דיכא ואתי כמה הדר
 פרכין כל דהו ואיכא פרכא דגדולי קרקע ורע
 דכרכרין בגמרא מה לכלאי הכרס שכן לא היתה
 להם שעת הכושר ה"ק דכין דאיכא כרביא דשעת
 הכושרהו הדר דיכא שייך למפרך שכן גדולי ק'
 קרקע ומוהר"ן לכ' זלזה נראה שאינו מפרש כן
 בשמעתא והמעצוק בעיון יראה שבדברי בן הוש
 האמת:

עוד

קשה לי היכי אמרו התוספות דהיא
 גופא נילף וכו' דא"כ היכי קצני מתב' דתמורה
 דהוי כשרפה: וכדחה שתירוק זה
 הוא לריהודה דאיהו אמ' דהוי כיעור חמץ כשרפה
 ור' יהודה הא קאמר התם דאם רנה לשרוף ישראל
 ולכך אמרו דהיא גופא נילף וכו':

עוד

יש לדקדק כיון דע"כ לדעת התוספות
 איכא פרכא בכלאי הכרס ונריך
 לקיים הדבר כמה הדר א"כ כדכריך בגמ' דלתי
 כמה הדר ומשי רב חמי משום דאיכא למימר
 בכליה תוכיח כלו' והשתא ליכא למימר תוכיח
 דלא יליף אלא מכלאים לחודיה שדומה לכשר
 בחלב שנעבדה בה עכירה ואסור ולדעתם ול
 שהילפתיה היא מהנדר השוה דאסור באכילה וספור
 פהנאה חף לרי חכילא כשר בחלב וכו' הא איכא
 למפרך

לחמץ סמן ענוש כדת וכו' התוספות
 כתבו דכרת נופי לא שייך למילף שאי
 עונשים מן הדין וא"כ ה"ה במלקות לא שייך למילף
 דחין מזהירין מן הדין וכיון שכן קשה לפרך מה
 לחמץ שכן לוקין עליו והשתא ליכא למימר כלאי
 הכרס יוכיח דהא בכלאי הכרס לוקין עליו
 אכרא דהק' נהו' לכלוי דחוסה דל' תכשל היינו
 גם לענין הנאה ושפיר לוקין על לא תשגל באסור
 הנאה כיון הנלי לן הק' ודאי חסור בהנאה:

חורש

בשור ובחשור יוכיח: קשה
 הרב מוהר"ן לכ' זלזה כח"כ קו'
 דהיא גופא תיתי כק' וכו' וכדחה דחי חורש
 בשור ובחשור דשמעתין הוי אגנפיה דשור ובזיפיה
 דתמורה דכרפ' פשוט דאיכא קרח דחלה דמעטו
 אכ"ט התוספות לעיל וכו' הוי הורעים דרישה
 וחדשה איכא למימר בלא חורש יוכיחו דמותרי

משום

דאיכא למימר וכו' והשתא ליכא
 למימר חורש יוכיח דמה לחורש
 ובחשור דמותר באכילה וכמ"ס רש"י
 קשה דהא איכא למימר בכליה תוכיח דאסור כ'
 באכילה ואתו' בהנאה מה לכליה שכן לא נעבדה
 בה עכירה וחו"מ יוכיח וכו' הך זה מוהר"ב כל ז'
 ונרא' דאע"ג שמה שיקשה דלא מני' למיתי מתרוויחו
 דליכא הנדר השוה שבהם משי' דחורש מותר וכו'
 באכילה ובגמ' דאסורה באכילה ואין באחר הנדר
 השוה שבהם שא"כ ריס ביון שא' אסור ואחר מותר
 וליכ' דף הסו' בהם אסוריהו שיהי' גורם האיסור
 ח"כ דקאמרוני' מה לטורש בשור' שמותר באכילה

כלל

תאמר בשור בחלב שאסור באכילה יהיה אסור כ'
 בהנאה פ"ה הא אסור מבח' הקו' שעשינו כתחילה
 ומה ערלה שלא נעבד' בה עכירה וכו' כשר בחלב
 שנעבדה וכו' וכיון שכן אין באחר ככול תוכיח דהא
 בכליה לא שייך למעבד ק' מערלה ומה הטעם
 הוא שכתבו התוס' בחגיגה כמה שהביא מהריב"ל
 דלא אמרונין תרי יוכיח לכטל הוא כלמד בפ' מ'
 מדכיהם ז"ל: עוד יש לדקדק אמאי לא עביד
 ק' ומכיושול ונימ' הכי ומה איסור בישול שאינו כהנ'
 בערל מהג' כשר בחלב הנאה שנוהג בערל ואינו
 דין וכו' ונראה דהיינו מן הדין דאיסור ערלה
 לחוד ואיסור בישול לח' ולפי שאין בישול נהג'
 פערלה שאינו מומיק איסורו לא כעבור זה יהיה ק'
 קולא ח' חמורא:

בבילה

ואיכא קו' מה לכליל שכן לא נעבד'
 וכו': ונראה דאינו ממה שיקשה לפי שהק' היא
 חכילא תוכיח ופריך דפ' אשי על הנדר השוה דהיינו
 סמן וערל' ונתקנה פרכא פריך רב אשי יוכיח

פרק כל הבשר

למכרך כחרא מתלת נמי בגלה תביח ומאי תיקן
ויתר רחוי למילף כמה הנד כוון דסיף סוף הפרק
במקומה קיימא והיה נראה לומר דהתם קאמרו
אמאי דכתבו כסיון דתקרובת עו נמי אסור
וכדפרכינן הך פרכא איבא למומר תקרובת עו
יביח אלח שהתוספות לא הזכירו כלל מתקרובת
עו ועוד דכשמעתינן נמי קיימא כדפרשנא
לעיל ועוד קשה בדברי התוספות שכתבו
דאיבא למומר שכן כשרפה דכתמורה גר דארכא
היא קולא דנשרפין אפרן מותר והנקהין אפרן
אסור ונראה דכשרפה איבא קולא וחומר
בדאיחא התם והוה פרכא כל דהו ולכך כד גמר
במה מצינו לא מצינו למוכרך פרכא דשרפה וקושי
התם שייבא אמאי דפריך כנמ' ולפריך מה לכלהו
שכן גדולי קרקע דטבי הוה לי למכרך שכן כשרפ'
משום דהו קנת פרכא ככל :

תוספת

חדא מתרתיה ואתי וכו' וכו' וכו'
ועו דמצי למומר תקרובת עו
וכו נר דהך שנוייא כתרס הכונה לומר דכאן שייך
ב תירושים אבל כשאר דוכתי בעלמא דיליף כמה
הנד מתלת הוה כי האי גונא היה יכול לומר הכ
יובח דהו תלתא דאל' כגפרוך מיד הפרכא כל
דהו ולא יש נפקותא בין חדא מתלת לחרא מתרתי
אחדא מתרתי מיד גפרוך הפרכא כל דהו קודם
איבא לחרא מתלת ועיין כי הדברים מוכרחים
שכל המקומות שנאמר התירוף הראשון בלי שום
הפק' עוד כרוס פ' האיש מקדש כתוספת האיש
מקדש נר מה שיש כד' רי' התוספות כתוב במקבת'
ושם יבאר דכשלא בשתי בכות ט' חדא חדא ש
שמעני ותנינהו אבל בשתי תיבות לא שייך לומר
כן ע"ש

כללים בענין דיו

פרקא קמא דיום טוב

בפיסקא

כ' וכו' ומה חזן וכו' פרשי
דלא תימא דיו לכא מן הדיו
להיות כדדון וכו' לשון דשי' זה נשאל מחכמי קדומי'
והק' שיה' היא דלא ידעין חזן בככותבת לא אחר
שגלה הכתוב וכתב שאור הא' לאו הכי הוה אמית'
דחזן בכותב והכי עבד בגשרא ק' ומה חזן ש'
חזן חמוני קשה וכו' בכותב ונראה דאחר
שגלה הכתוב וכתב שאור כתב רש' זל דהשתא
התור הפכימה מה שהוה כרוז חגל הק' ה' דלגבי
דיריפ הוה אמרינן דיו משום דידוע שגלו חקטין

הוא ככותבת והוא דבר תורה למחלו' פרש' בלח
הכי ולא פיוש' זה במקור המדרק כפרק' מינאית
גבי מתניתין האף השמלה באוניית פריקה מטעמי'
ואף כחיתו הלשון נתחבטו בו רבים : לכן נראה
לי דרש' ז' חזן לשיטתי' שכתב כקמור דשיעורין
הלכה למטה מסני' : ונראה דלא נאמר למטה
מכני שהחזן הוא ככותבת אלח שהכיעור הוא כ'
ככותבת ואי לא הוה תרי קראי שאור וחזן ולא היה
כתיב אלח חד מונייהו הייתי חזן' דההלכה דהו
ככותבת קאי אהך הכתיב בהרא' וכהבי' נגלגו
לרש' ז' ממה שהקטו התוספות עליו דכיון דאית
לן הלכה למה לי קרא דאינה ק' שאור דההלכה לא
גילת' שיהא החזן בככותב וכהכ' מ' שפרש' דיו
לכא מן הדיו שיה' כחזן דהו הככותב' ה' דעתו ז' ז'
אי לא הוה כתיב לא חזן לח' הוה שיעורו בככותב
ולפ' גריך לו' דרש' כתב כן עס אמאי האוהו גופיה
אסיק דשיעורין הלכה למטה מסני' הם וגם כל
דטעמא קרא שפרש' דהו משום יתוכי דעתא אימ'
טעם נפרד דהו קשה לה' למו דמה טעם הוא
יתוכי דעתא לענין כיעור וכשלא היה לענין
אזילה הוה נחש' אלח עכ' כל' דרש' ז' לא סמוך
אהך טעמא לחודיה אלח' אלא דהו ממה שפרש'
דשיעורין הוה הלכה וכו' והתוספות לא במכו אהך
טעמא דיתוכי' וכו' והו' שלא כתב כל' דטעמו'
קמא דרש' כאלו רגלו' שחידו' ש' תירוף אחר והוה
משום דמצינו כן גבי פורים משום דתפסת מיעט
תפסת תפסת מרובת וכו' ככל' וכיון שה' ליריבו
כגונא ו' כדי שלא יהיה כחזן דיליף ריקס ראיתי
לרמוז ברמו' הפערות שיש ליה : ק' היכי ק' כ' ש'
ק' מחזן דהא לא מצי' למשתק משאור כוון דק' ז'
אין מהירין מן הדיו ונראה דכתיב ב' ש' הוא דלכתב'
קרא לא יראש לך חזן : ולא יראה לך וכן' ולפינן
דק' לא יראה לך קאי אש' אורי' :

עוד

כהא' דפריך וכו' לית ליה דר' ונרא'
פרש' ז' דמקרא כהדיו כתיב כנרא'
דבלאו הכי לא הוה פריך מר' ונרא' דאפשר דכ' ש'
לית ליה דה' ונרא' ותימא הוא דהא עכ' כל' דר' ונרא'
דאל' כנמנא דכרת דכתי' כקרא לא קאי כי אש'
חזן והכי עבד ק' לעיל דהא איבא למכרך מה'
לחזן שכן עמס' כרת דהא כרת ליבא למילף כק'
דחזן עונשין מן הדיו ונרא' דהיי' מפרש קרא הכי'
שאור לא ימנא ככתיב' ותדע למה לפי' שאפילו
האובל חזן וככרת' א' כ' ש' שאור מזכיר לך שאור
אבל ר' ונרא' דקאמר' א' שאור וכו' ק' ועוד
דהיי' מפרש' העמון כרת' א' שאור וא' חזן אבל
לא לענין דהיינו הך ולכך מיי' דר' ונרא' וק' ל' ז'
דאמר רבי ונרא' וכו' לכאורה

תוספת

דבני' תת' הם ככל' מקלל'
מלס'

סוף ספר כיצד הרגל

קב

הכל במה שהצדע טענה וכפירה עמיה ועוד
שהוא נופיה בוכר הכל מלאגמורו מפיו ועד אחד
שאין פני דומיא מהעצמות עדים וכדל' לדבר נאה
ומתקבלה ומה שכתבנו

מלח דודאי ופשיטא היא מה שתורנו כו' מהאלי
בעמא לא יליף כ"ס כיצור מאכילה סוף דברי
התוספת שכתבו דלא הייתי משיס' ת לא בחמץ
ק היכי קאמרי' כ' דיליף כיצור מאכילה:
ונראה דע' קר קרא לא אתא א"ל לכרת לא דמל' ג'
אגב ארמי' אשמעינן קר' דילפינן כיצור מנייה
וק"ל: ויש עוד לאלוה' יליף בקוניה ויוכי' ה'
למדה בהיותי מתגור' פ' קושטא טענה כי שכת'
ק' ק' נרוס יעא פח' ת' סמנים שלמים מוכהקים ה'
עליהם יחי' ולא העליתי כספר כי אס' מה שיגעתי
ומגלתי בענין הכללים ולא יותר:

מתניתין

על כלל דבל מה הצד מגופיה פרכינן מעלב

טרכין ומה במקום שהקל וכו' הנראה לע"ד פשוט
בהכנת המשנה הוא זה כי ק"ו הראשון הוא ק"ו
מנושא ומה ש' ומה ש' ורגל שכרשות הרבי' פ' ט' רי'
אכ"ה גרשות הניזק תיכ"ס מוק' שלם קרן שכר' ה'
תייב חני מוק' אינו דין שכרשות הניזק יתחייב מוק'
שלם ועל ק"ו זה אמרו לו רבנן דיו לכא' מן הדין ל'
להיות בכדון' שיהא רש' ת הניזק דקרן כחומרנו
ש' לוכר' ה' והוא דיו אסוף דיל' וזה ביארו רש"י ז'
כאן קרן כרש' ת הניזק שאתה מכינא מדיון קרן כ'
כרשות הרבים וכח' ומה להס' ר"ט אינו לא ארון קרן
מקרן אכי' ארון וכו' אחריו הק"ל של נושא' לק"ו
של מקומות ואעשה כן ומה רשות הרבים הקל' כשן
ורגל חמור בענין קרן שחייב כו' ח' רשות הניזק ה'
חמור כשן ורגל שחייב כ"ס אינו דין שיתחייב
כרשות הרבים דקרן כ"ס' והוא ק"ל לר"ט דהשתא
לא אמרין דיו כיון דמרגל' יליף ככוף דינא ואכ"ה
אמרו לו רבנן דסוף סוף אי' לאו קרן כר' ה' לא מ'
משבחת נר' ק"ו וכמו שפירש רש"י ואמרין שפיר דיו
אריס דינא דהיינו קרן כר' ה': וכמשך ל' פי
זה שיעקר הדיו הוא אסוף דינא והוא פשוט' חך
ראיתי בדברי הרב מוהריב"ל ח"א שהנין שהדיו ה'
מראשית המשנה הוא דיו אריס דינא והדיו העני'
הוא דיו אסוף דינא ואחריו נמשך ה' מוהר"ם הכהן
כח"א דף כ"ב לא יכולתי להלוט דכריהס' ועיקר
בדבר האריך הרב כעל ספר בריתות כשער' א'
וכפ"י כתב שהדיו הראשון הוא ק"ו של רשויות וכן
כתב בהדיא הרב כעל נמקי יוסף דריו קמא הוא
דיו אסוף דינא: איכרא שכתב ל' ז' ע"ק א'
שכתב שהק"ו הראשון הוא של רשויות ולפי האמת
הק"ו השני הוא ק"ו מרשות לרשות: ונראה שדאי
שכן הוא האמת שהק"ו הראשון הוא ק"ו מנישוא' י'
אלא שדדי הק"ו הוא ומה שן ורגל שכרשות הרבים
פטרים כרשו הניזק חייב כ"ס קרן שכר' ה' שלו חמור
אינו דין שרשות הניזק שלו גם כן יהיה חמור והו'
מה שהוכיח נמקי יוסף ז'ל בדבריו כאן שהק"ו הוא
מרשות

דא פרכינן שגראה שהתוספות סותרים זה

בפ"ק דב"מ

פרק

שנים אחוזין תוספות הגד
השוה שבהם ואת כ"פר הכל יוכיח
הראשונים הקשו קו' ואחוק' כדכ"ו זה כיון דכלל
מסיד כדיר' מפרק כל הכשר דאמר רב אשי משום
דאיכא למימ' ככלה שאמורה באבילה וכו' ואל' ריש'
לק"ס כל מה הגד מגופיה פרכינן מעלמא לא
פרכינן הרב מוהר"ן ל' כח' א' נתעורר כוה':
ונראה דשלשה תשובות בדבר א' כי התוספות ז'
לא הקשו יוכיח' אלא שכופר הכל שיש בו טענה
וכפירה ולמוד כמה הגד מפיו ועד א' ומה ראית
לאפוקי מ' ה' הוא זה כופר הכל ולא העדאת עדים
או כי הוא זה אינטריך למוד ממין הטע' כדלקמן
ותירנו דיש טע' חשיבה וכו' והוא דומא דהעדאת
עד' מה שא' כן כופר הכל:

עור

דרך שני כמה שכתב הגד השוה ש'
שכהס' עני' טענה וכפירה הס' כאיס'
דאיך גרס טעם טענה וכפירה להתחייב שכונה
ולוה הקשו שאין זו טעם דהא כופר הכל יש בו ט'
טענה וכפירה ולא שייך בו דך טעמא לאחיובי ט'
שכונה ותירנו שיש טענה חסוכה כמה הגד כמו
שפ"י אבל הוא דוחק לומר' שהיקשה להס' כן דהא
בכל מה הגד שבתלמוד איך אנו נריכי' טעם לגרוס
אותו דבר אלא ההשוואה לכד': וכדוחק יש לומר
שהחוס' הקשו למקשה שהיה סוכר דעכדינן יוכיח
והוא רב אשי: והיותר נראה לע"ד דהא
דאמרין מעלמא לא פרכינן ש' יא דומיא דכבילה
שהוא דבר מעלמא בערך כשר וחלב' אמנם
בהעדאת עדים שהוא נופיה הוא כופר הכל שהרי
בשכר הכל כאו העדים והעירו וכיון שהעדאת
עדים גיפיה היינו כופר מגופיה ממש יש בו יוכיח
שיש בו דין כהפך' ולהכי ניחא לאגמורי מכופר

סוף פרק כיצד הרגל

ארסית לרכות וק"ל ונריך לעיין לפידוש זה כמשנה
מ"ט התוספות ז"ל ואין לומר דמרטות לרשות נמריקן
וכו' כנראה דאינו כן פירושא דמתניתין וזה אינו
דהא כבר השרטנו דהק"ו השני הוא ק"ו של מקומות
ויחבאר זה כשנעמוד על דבריהם : וקידם שחבאר
דברי התוספות ראיתי לדקד' כמה שפרט' במתני'
ז"ל ומה וכו' שהוא פטור כדכתיב וכיער כשר אחר
וכו' דהא הק"ו קרא לא קיימא לקמן דהדר פריך
מידי כוליה נוקא קאמר' וכו' ומשני אמר קרא וחזו
את כספו כספו של זה ולא של אחר ואפשר דקרא
דחזו את כספו נולה לוכיער כשרה אחר שיהא
פטור לגמרי : ואין לדקדק במתניתין אמאי לא
עביד ק"ו דלא יהא ביה פרכא ונימא הכי ומה חיוב
נוקי טמון שאינו בלש שהרי אש פטור מעמון יטמו
בקרן חיוב לש' כרסות הניזוק שהוא באש אינו דין
שיהא כוהג בקרן דאכתי איכא דיו אסוף דינא
שיהא כחיוב הטמון שהוא בקרן כר"ה מה התם חני
נוק אף כחגר הניזוק חני בוק : ואין לדקדק
וחזר הק"ו על ענין אחר ונימא הכי ומה חיוב ת
תשלומין חני בוק שאינו בשן ורגל בשום אופי נהג
בררן חיוב לש' שניה בשן ורגל אינו דין שיהא כוהג
בקרן : וכבוגיא דיש העדאה לנדרות כתכתי
בוה ע"ס : ויש לדקדק בהך ק"ו דמתניתין
דאיכ' למפרך מה לשן ורגל שכן משתלם מן העליה
תאמר קרן שמשתלם מניבוי : ונראה דמני לומר
דהיא גופא תיתי בק"ו דזוק שלם ישתלם בקרן מן
העליה אבל לבי המקב' אהני דיו למגופו וכדמכתי
תלמודא לעיל נבייש העדאה לנדרות וכו' :

תוספת

אני לא אדון קרן מקרן וכו'
לדבריהם וכו' הא דלא אמרו
התוספות דר"ט אית ליה דיו אסוף דינא ולא אריש
דינא ולכך אמ' אני לא אדון וכו' משום דלפי האמת
תרוניהו שויש בין דיו אריש דינא בין דיו אסוף דינ'
והחילוק ביניהם אינו כ"כ אלא שפשוט יותר הדיו
אסוף דינ' לפי שאומרתו הוא שזה למה שבא ללמו
וכוה אין לחלק אליבא דר"ט ולכך הוצרכו לומר
לדבריהם וכו' דלדידיה ב"ל דהיכא דמפרך ק"ו לא
אמרינן דיו :

עוד

כתבו ואל"ת מה לשן ורגל שכן הזקן
מנוי הכונה היא שדרבן להזיק שהרי
השן אין היוקו מנוי אלא רגל דוקא כדאמרינן
בפ"ק לא דאי הרגל שהיוקו מנוי וכו' כראי השן
שאין היוקו מנוי והכונה היא שדרבן להזיק וכמש
התוספות לעיל דף ה"ד שכן מועדין מתחילתם
ולכך אמרו שקרן אין דרכי להזיק כלל למ"ד בחוקת
שימור קיימי : ואין לדקדק היכי יליף מקרן
שחיוב כר"ה למ"ד פלגא נוק קנס' כיון דמחובא מ
שקנסא לא ילפינן דהא דלפ' ילפינן ממוגא מקנס'

היינו דוקא שאנו למדים עיקר הדבר מקי"ט כמה
מנינו או כיוצא-בה אכל הכא לא מהני אלא
לדינא דר' חומרי הק"ו הוא כן ומה ד"ה שפטר
בשן ורגל חיוב כו' יחס קנס ממן דלש' שהשני כו'
אינו דין שיחמיר הכהנים כן : וכמה שכתבתי
בהאשה נקנית דאף ל"ג דמזינא מקנסא לא
ילפינן היכא דאישי ק"ו ילפי' א"ש :

עוד

כתבו ואין לומר ארסות לרשות נמריקן
וכו' וק"ל דהא עיקר הק"ו השני הוא
ק"ו של ר"ה ויכתיב קאמר' ואין לומר ר"ה
דה פ דהתוספות הוקפה להו דמה קושיא היא זו
דמה לשן ורגל שכן היוקו וכו' שהרי כבר הק"ו ה
הראשון נדח וכמ"ש ד' אמי לא אדון קרן מקרן וכו'
ושמא תאמר דמ"מ שייך למפרך היכי הוה עביד
הק"ו מעיקר' כיון דאיכ' למפרך נאמר דמזינא אק"ו
שני וזש ואין לומר דמרטות לרשות נמריקן כו'
ובמזינא אק"ו השני דאכתי איכא למפרך וכו' ופי'
דאף על גב דעיקר הפרכא היתה ראויה להיות
אריש דינא ולמה לר"ה שחיוב בקרן וכמו שהוא
בכל התלמוד מ"מ הכא איכא למפרך הק"ו פרכא
בענמא שכן היוקו מנוי : תאמר בקרן שאינו בגן
ומכאיש התוספות ראיה מההיא דלקמן דכעני ל'
למילף בקרן ברשות הניזוק ביתמיכ' כופר שלם
מק"ו דשן ורגל ופריך מה לנוקי שן ורגל שכן יטמו
באש והתם יש לחזור הק"ו מנישאים למקומות ונאמ'
כן ומה ר"ה שהקל התורה בשן ורגל לענין ניוקין
החמיר בקרן לענין חני כופר רשות הניו שהחמיר
כו תור' לענין ניוקין אינו דין שיחמיר בקרן ברשות
הניזוק לשלם כופר שלם והשת' לא שייך למפרך מה
לנוקי שן ורגל אלא ודאי מדלא אפיך תלמוד הק"ו
ש"מ דברב"א מיהא איתא ופרכינן מה לנוקי רשות
הניזוק דשן ורגל שכן יטמו באש ושייך פרכא אסוף
דינא : וזהו כונתם כפי הנראה בפשיטות אל'
שהוא דבר קשה מאד להלום שלא מנינו בכל ה'
התלמוד פרכא אסוף דינא לכד בפרק כל הכשר
בסוגי' דפרה ורחל וגם שם תמה הר"ה הכיאו בעל
הליכות עולם וכבר רמותיהו כסוגיית פרה ורחל
ע"ש ג"ס שפרכא זו שייכא אשן ורגל לא ארשייות
ואפשר דהחך לתרן ולומר דכונתם לומר דאין לו'
דמרסית לרשות נמריקן וכיון שכן לא שייך למפרך
מה לשן ורגל שכן היוקו מנוי דע"כ היכא למפרך
אעיקרא דדינא ע"ש שבאמת אין אנו יודעים אמתה
וזש דמ"מ איכא למפרך פי' פרכא אחרת אעיקר' א'
דדינא דהוא קרן ברשות הרבים שהוא המלמד
ומכאיש ראיה לזה מדפריך בגמר' לקמן מה לנוקי
רגל וכו' ואמאי לא חזר הק"ו מנישאים אל מקומות
ויילט לקמן מקושי' זו אלא ע"כ דקיס ליה לתלמי' ד'
בפשוט דאיכ' למפרך אעיקרא דד' בא דהיינו קרן

סוף פרק כיצד הרגל

קכא

כפר רשות הכין וכו' ואם דמשמע ליה דלא סני
 הק עמא למעבר ק' ודהיכי נומא ומה דה סהקל
 לענין כיוון החומר לענין כופר ומה שייך בוק ל
 לענין כופר דהא בזהמית את האדם הוא טעם
 לחייב ככופר אפי' טענין בוקין פטור :
 ומיהו התוספות מביאים ראיה משום דהך דחייב
 דכתיבא לא הוה סני חי לאו דקיס ליה לתלמודא
 דר"ט לא דריט כי אס הק' ושל נושאים עוד כתבו
 ובפ"ק דובחים וכו' הנה התוספות מביאים ראיה
 מובחים ותו מכו לאתויי ראיה מההיא דלקמן ד
 הפרק מה לנוקי רגל שכן ישנו באש דע"כ היא
 פרכא גמורה מהלא מכליע אותה בתוך הק' לא
 משמע דפרכא שהיא חומרא שהתורה נתנה בה
 חשיבא פרכא גמורה ואין מכליעין אותה בתוך
 הק' אלא ראשון דכיון שהק' הוא חן מן הסברא
 וכדכתיבא לעיל לכך מהני פרכא כל דהו למפרך
 ואין מכליעין אותה בתוך הק' לכך מיתו מובחים
 עוד כתבו ואל' והיכי קאמרו רבנן וכו' הנה התוס'
 כפי הנראה אין עיקר קושיותם אלא על הק' ה
 הראשון שעשה משכתינו שהוא ק' של נושאים
 שהלמד הוא טן ורגל ושייך ביה להקשות דכתיב
 חומרא קטנה שיש בלמד מית' כל מאי ראית
 במלמד אכל בק' השני שהלמ' הוא ר"ה דקין לא
 שייך למפרך ולא מודי דהא לא מיתנין אלא מאי
 ראית ביה במלמד וליבא במלמד כי אס חני בוק :
 וכנראה דהוא הדין דשייך למפרך לרבי טרפין כמי
 היבא דלא מפרך ק' דהוי כמו אליבא דרבנן אלא
 שהקשו התוס' לרבנן משום דקיימי במתני' וק"ל
 עוד כתבו ואל' כפ' א' דינו ממונות וכו' והנה כפרק
 א' דינו ממונות מתרנים טס התוספות ז' וז' מ' ד
 איבא ק' השתא ומה עבודה דקילא דוחה שבת ק'
 קבורת מת מצוה דחמירא לא כ"ט ותימא דאין
 התוספות העלימו הקולא והחומרא דהא מאי ד'
 דעבודה קילא היינו שמת מצוה דוחה אותה ומאי
 דמת מצוה חמירה היינו שדוחה את העבודה א"כ
 כאמר ריו אסקי' דיבא דמה קבורת מת מצוה דוחה
 עבודה כשכ' ואל' תעשה אף שבת לא ידחה אלא
 בשכ' ואל' תעשה : ונראה דהק' הוא כן ומה
 עבודה שדחה מפני אחר דוחה שבת מת מצוה
 שאינו דוחה מפני אחר כלל לא כ"ט והשתא ליבא
 למפרך ולא מדי או שחומר שהתוספות מעלימים
 הפרכא דקולא וחומר ולכך מקא' מפ' כיצד הרגל
 דאמאי לא אמרינן ומה טן ורגל הקל משלם כחנר
 הכיון כ"ט וכו' והשתא ניחא כפ"ק דיכמות שתירנו
 התוספות דאיב' למפרך מה לשן ורגל שכן יש הנאה
 להקוין דהא היא נוסף ככניס בק' כמו שאנו עושים
 כאן אלא ע"כ אית לנו למיז' דשאני התם שאין אנו
 מובחים לא קולא ולא חומרא בק' וואפשר שעיקר
 לא א' הק'

בר"ה ולכן לא אפיך ליה אלא שהתירון שתירנו
 התוספות שכליע הכרכא כאמנע הק' ק' לדרך
 זה דנהי דהתוספות מתרנים הקושיא ראשונה
 שמקשי' אל ק' הראשון אבל הפרכא שיש לק' של
 מקומות כיון שאין אנו יודעים אותה אכתי במקומ'
 עומדת ומה הועילו בתירונם וכוה הודחקו לפרט
 דכיון דאיבא למפרך דיו לכך לא קפדי עוד למפרך
 קושיא אעיקרא דק' כיון דקמאדרמק' של נושאי
 לק' של מקומות הילכך אינו עולה כלל דהך זה :
 והנראה לי דודאי כך הוא האמת דלא פהכינן כי
 אס אעיקרא דריבא וכמו שהוא הנהוג בכליה ת
 תלמוד אבל הכא כהך ק' שייך למפרך אפי' אסקי'
 דיבא לפי שגריך כח גדול כדי לדרוש הך ק' דריש
 ר"ט והטעם הוא משום דקרא כתיב וקגון המשמע
 דאין חני בוק פלוג לא ברשות הרבים ולא ברשות
 היחוד ואף על גב דר"ט לא דריש ליה מ"מ כיון
 דעיקר קרא דוחה את כהפ' משמע שכולל בין
 בר' בין ברשה' ור"ט בא ללמוד מק' שהפקוק
 הוא פרטי גריד ק' גמור דלא להוי כיה פרכ' כלל
 לא אריש דיבא ולא אסקי' דיבא וכה' הוא הק' ד'
 דלקמן דבעי למילף כופר שלם כרשו' הניזק שהרי
 מן הראוי היה שיהא פטור התם לגמרי כדאמרינן
 בפ' הפרה מדכתיב ובעל השור נקי דנקי מכופר
 ודין לן דק"ל כר' יוסף הגלילי חני כופר בין ברשות
 הרבים בין בחצר הכניוס ולכך אף עלגב דנהדה
 הק' למקומות פרכינן שפיר אסקי' דיב' דהיינו מה
 לרשות הניזק דטן ורגל וכו' : עוד נראה לי דרך
 אחר שהנה התוספות התחילו בתחילת דבריהם
 ואחר דר"ט אליבא דרבנן הוא דקאמר ככ' דר"ט
 קיס ליה לדידיה שהק' הראשון הוא אמיתי אכלו
 לכך מקא' ליה לדידיה לשן ורגל שכן היקן מנו
 וכו' ואין לומר פי' דר"ט סמך אק' חני וכשאמר חני
 לא אדון וכו' לאו אליבא דרבנן הוא דקאמ' לה לא
 משום דאית ליה פרכא אק' הראשון דמ"מ שייך
 למפרך שפיר כלן דמ"מ אין תירון זה עולה יפה
 בזה שדחה ולו' דהמיק' אק' של מקומות ושייך
 קושיא קמיתא דמה לשן ורגל תרע לך שהרי לקמן
 פריך מה לנויקין דרגל וכו' ואי הוה אפי' הק' לשל
 מקומות לא הוה קשיא ולא מירי ומאיה טעם לא
 אפיך לא ע"כ קיס ליה לתלמודא דר"ט הקל וחומר
 הראשון דמתניתין קיס ליה כאמת ולכך לא בעי
 למילף לקמן אלא כעין ק' דמתניתין ואס בן אכתי
 קשיא מה לשן ורגל וכו' : ומיהו אכתי איבא
 למירך דהיכי מסק לקמן בגמרא דשמע מינה יש
 כופר ברגל והיינו דלא אשכח טוס קל וחומר אחר
 אלא מרגל דאיבא כופר ביה ואמאי לא עביד קל
 וחומר של מקומו' ולימא חני ומה ר"ה שהקילה בו
 תורה לענין בוקין טן ורגל התמר לענין קרן כחני

כמה
 אלא
 טר
 כו
 נתי
 לא
 ריקן
 הוא
 רחם
 יא וו
 ה
 זכו
 עמיד
 אקו
 כלו
 ופי
 היות
 שהוא
 נרכא
 וכו
 ל
 שלם
 שנו
 נכאמ'
 יוקין
 חמיר
 רשות
 מה
 הקו
 רשות
 אסקי'
 אל ז'
 ה
 כפר
 בעל
 רחל
 יות
 ק' לו'
 מפרך
 מפרך
 ותה
 קרא
 ד
 מוקי
 מית
 ח' ד'
 קרן

שק"ו נעשה כחומר דקב"ח ונח"ל כן זמ"ה שן ורגל
 שחין כונתם להזיק חייב כ"ש כרשות הניזק וכו'
 אך ח"ט התוספות ומה הוא חומרתו שעבדוה נדח'
 וכו' לא אתי מחזור למה שתיבנתי במקור ככונת
 התוספות בא' דיני ממונות ומה שכתבו שם
 ביכמות מה לשן ורגל שכן יש הנאה להזיק עיקר
 הקושיא היא מה לשן שכן יש הנאה להזיק רגל
 יוכיח מה לרגל שכן הזקו מנוי שן יוכיח מה להגד
 השוה שבהם שכן דרכן להזיק ודע כי מזהרש"ך
 ז"לה כתב בספרו ח"א דבר ואמר שהוא להועיל
 לתלמידים וזה שהתוספות קמכו כמה שהביאו מפ'
 ח' דיני ממונות א"ן אחר וכו' ואני לא מצאתי ק"ו
 אחר ועוד עיקר דבריו מיוקדו כמה שהניח דהקל
 וחומר השני דמשנתנו הוא דיו חסוף דינא ולכך
 הוקשה לגמ"ס ל' י' וכו' וקשה בימא
 גמ' ור"ט לית ליה דיו וכו' וקשה בימא
 דלעולם דלית ליה דיו והתם אית ליה
 דיו בדוקא משום כבודו של משה וכראית לק"ו ב'
 בשמעתי וכו' ונראה דפריך עם מקנת שזעתין
 דרש"י מותקנר שהוא קרא יתירא ש"מ לאשמעין
 בעלמא אתא דרש"י דין הוה האחד
תוספות ק"ו אר"ת וכו' כל ח"ה וכו'
 בענין האם כפי נסחתינו כמסקת
 בידה אינו אלא ארבעה שמהאורם לא גתהו אלא
 ד' דברים ונראה שמהאורם נתהוה הדם והיינו
 ה' דברים ולא דיוי ללולבן שלא נתהוה ממנו דבר
 אחר לכד ה' וכן נראה מדוויקיות יש עשר דבר'
 וחשיב דעה וכינה והפסל כתלתא : וכו' וי"מ
 דנקט יד כנגד כ' הסגרות וכו' כי דמן הדין לא היה
 ראוי לתת שום מעל' אחרת אלא ח' לכד והיה ראוי
 להיות בהקפ"ה שמה ח' יותר מן האב : ואין
 לדקדק מאי פריך בגמרא ור"ט וכו' דאימ' דאף על
 גב דבעלמא אית ליה דיו היינו טעמא משום דלא
 מוכל לקיים שניה רגו' הדיו והק"ו דהא כיון שאשרנו
 שיהיה כאכיס ואמה שוב אין יכול למילף א"א שבע'
 אבל הכא איכא לקיים הק"ו לנוק שלם והדיו
 למגופו וא"כ מקיימי תרוייהו ואמאי אינט' לשנויי
 דאית לחלק בין מפריק ק"ו להיבא דלא מפריק ק"ו
 ונראה דאם אין לחלק בין מפריק ללא מפריק
 נקשה שם אמאי לא אמרינן דיו כולל ואפילו לחנני
 נוק דאם אהני ק"ו להביא ח"ב דמה שהוא כתובגם
 כן בתורה אינו מעלה ומור' ד' כיון דלא חילקת בין
 מפריק להיבא דלא מפריק אלא ע"כ אית לך למימ'
 דטעמא דמקיימי הקל וחומר הוא משום דמפריק
 ומש"ס הכי לא אמרינן דיו לענין נוק שלם ואין עוד
 תירוץ אחר עולה אלא התירוץ האמור בגמרא :
 והא האי תנא וכו' ומה טהור כטהור וכו' יש שאינם
 אמאי לא יל"ף בקל ותמ' כדבעי למילף מי רגלים

כפ' דם הנידה וכימא הכי ומה רוק שי לא ממק"ס
 טהור טמא שז' שיוכל ממק"ס טמא ח"ד שיהא טהור
 והשת' ל"כ למפר' כדפריך התם דם פי האמה יוכיח
 שיונא ממק"ס טמא ואפ"ה טהור דאיכ' למפרך מה
 לדם פי האמה שכן אינו טמא כאלו טהור תאמר
 שככ' זרעו שטמא כאלו טהור יטמא אפי' כאן וכו'
 דאעיקר ק"ו איכא למפרך שככת זרעו היונא מן
 הטהור יוכיח שאפילו שיונא ממק"ס טמא אימ' ב'
 במשא אף אפי' איכא קריו של וכו' מה תאמר מה
 לשכבת זרעו של טהור שכן יונא מאדס טהור מה
 שאין כן בשכבת זרעו של זכ' שיונא ממק"ס טמא ח'
 מאדס טמא איכא למימר דם פי האמה יוכיח וחור'
 הדין הגד השוה שבהם שיונא' ס ממק"ס טמא וכל'ן
 טהורין כמשא אף אפי' איכא שככת זרעו של זכ' שלא
 יטמא במשא :

ואמאי

כימא אהני ק"ו למגע וכו' :
 יש לדקדק אמאי לא פריך להני
 דיו למושב ומשכב דלא ליטמי כמו שמעורר כזכ' וכן
 אהני לכל שהוא לפי שהדין הוא ששכבת זרעו מטי'
 כבעדשה וזכ"ו של זכ' בכל שהוא וכן ליוס ח' שתיכוס
 ח' יום ח' מטמא כזכ' וז"ל אינו מטמא כאלו טהור
 עד שיהיה כן יג' שנה וכל דינים אלו הם כרורים
 כדברי הר"מ כס' כדיוני מטמאי מושכ ומשכב'
 ונראה דהכל מתורץ ע"ש התוספות דאין לחלק
 בטומאות ולא מנינו טומאת זכ' שיהיה לחנני' שלא
 מני' טומאת זכ' במקור אחר שיהיה טמא במשא ולא
 יטמא מרכב ומושכ וגם אפילו תיכוס יום ולא יטמא
 ככל שהוא וק"ל :

סוף

מקרה לילה וכו' זה אינו אלא
 קילוק אדעתין בעלמא שהייתי
 טועה בזה ובא הק"ו ומיעט זה הס' וזה פשיטא
 ופש' טא שאינו מן המוכרח כפסקו : ואוהר"ט ז"ל
 בח"א תמה כאן ואמר כימא דקרא מיעט הק"ו וזה
 כתב לפי שהבין שהכנת הפסקו הוא מוכרח וזה
 לא יעלה ח' אב' כ"ש בגמר מירי דח' כתיב הוא
 דאיכא למידק דמשמע דאי הוה כתיב דח' הוה
 כימא ליה וזה אינו דאי הוה כתיב כא' היה ק' דאם
 כן היכי עבדינן ק"ו אבל נראה שהכוונ' בפשוט הוא
 מיריבא כתי' כלו' כרי שנוניא הפסקו ממשמעותו
 זה אינו אלא מקרה לילה לטמא ולטהור יחדיו ואין
 כונת קושייתו אלא שהפסקו הוא כולל טמא וטהור
 אבל אי הוה כתי' כא' הוה מקש' ליה פשיט' דאמאי
 עבדי ק"ו הפך הפסקו ואה"כ שלא היה עשהו
 אבל כל כונתו הוא להכחיש ממשמעו הפסו' וק"ל :

ומאי

תנא דשמעת ליה לא ר"א ולא רבי
 יהושע קשה כיון דלא מנינו שום ת'
 תנא כימא דר"ט היא דכ"ל דהיבא רמפריך ק"ו לא
 אמרינן דיו ומת' טעמא מפי' משא בק"ו :

ונראה

סוף פרק ביצור הרגל

קבב

ונראה דה"ק דמאן שמעת ליה דקרוי של זכ מטמא
 במשא כהדיא דהא אכשר דר"ט ס"ל דא"ח בלא
 פחזוחי ויכה ואין צריך תוק"ל כלל : א"כ זל
 דהכרייתא לא קתני כהדיא דהק"ו הוא למשא ז"כ
 אלא תלמודא הוא דקאמר דקמייתי בין למגע בין
 למשא וכבר אפשר לומר דרוק למגע הוא דקמייתי
 וס"ל דאף על גב דמפרין אמרי דיו וכיון דקאמרת
 את בין למשא וכו' ע"כ הוא משום דשמעת משום תנ'
 דקאמר הכי כהדיא להכי קאמר מאן תנא וכו' :

אלא

האי תנא וכו' הוה מצי למדחי דס"ל
 האי תנא דוקא מעת לעת אבל
 בתוך ז' לא כסבר הנהו תנאי דכור שכתבו התוס'
 ונראה דדומיא דווכו קתני בכל ז' שראה טמא ז'
 לגמרי : עוד נראה לרקרק שהנה בעל הגמרא
 נתן טעם מדקתני ליה גבי רוקו ט"מ דאתי מרוקו
 ותימה דכפר דס הכידיה קתני מתניתין אבל הזכ
 והניע והרוק והשרץ והנכיל והשכבת זרע מטמא
 בין לחי וכו' והשתא מתניתין כמאן ס"ל אי כהך
 תנא דכלים דמרוקו יליף ליתניו ט"ו בתר רוקו ואי
 ס"ל טעמא משום פחזוחי ויכה ליתניו בתר זוכו
 ונראה דדוקא בהך תנא דמ' כלים הוא דאיכא ז'
 למידק ככה ג' משום דהתנא איורי כענין הטומאה
 אי מתטמא במגע וכמשא וכיון דעיקר המשא ילפי'
 לה או מרוקו או מטעם פחזוחי ויכה משום הכי א'
 איכא למידק ככה ג' אבל כפרק דס הכידיה דאינו
 עיקר כונתו של תנא לידע עיקר הטומאה אלא
 באיזה נד מתטמא אי ביכש אי בלח ליכא למידק
 מאן תני לה כי היכי דדייקין הכא : וכמה שפיר
 הר"מכס ז' במסקת כלים כפי' המשנה יש מקו"ל ז'
 שהיא כתב דכאה הקבלה הזאת לרבות ט"ו ומימי
 רגלים א"ח בלא פחזוחי ויכה והנה הך תנא ע"כ
 לא היו טעמ' דס' משום פחזוחי ויכה דא"כ אמאי
 תני ליה גבי רוקו ועוד דהא כפרק דס הכידיה
 לא ילפינן מוואת אלא דוקא למי רגלים : וכספר
 היד כפ"א מהלכו מטמא מושב ומשכב כתן הטעם
 משום פחזוחי ויכה והתם לא קשיא לי ולא מידי
 משום דהוא ז' כסך כרכי יהושע אכ' גבי הך מתנ'
 לא ה"ל למווד הכי דהא הוא הפך שמעתין : וכו'
 שפסק כן לפי שר' לפרש סתמא דמתניתין כענין
 ההלכה

תוספות

ומה פכין קטנים וכו' ואף על
 גב דגבי קולית כבילה וכו'
 ואף על גב שחשב בעל לנקה אין מטמא במשא
 וכו' נראה לי דאף על גב דהתוספות כתבו דאין
 מטמא במשא לאו למימרא דפשיטא להו דכמע
 לא מטמא דומיא דהכא כוכ דדוקא בהיקט הוא
 דאטמא ולא במגע דהכא אין מגעו בלוס ואף על
 גב דהוי כפתוח מ"מ אינו מטמא כנגיעה לחורא
 שהרי צריך שישיש הטומאה באויר הכלי ואין
 הנגיעה בכלי עשה ולא מידי אבל בקולית כבילה
 דאינו מחוסר כי אם נקיבה אי חשבינן ליה כנקיב
 מיד כשנגע אפילו מבחוץ הוה ליה כנגע כבשר
 השרץ דהשומר הוה ליה כשרץ עגמו והתוס' שכתבו
 משא ה"ה מגע אלא שכתבו הטומאה החמורה יותר
 ויש לדקדק בדברי התוספות שהם מקשים מחולין
 והתם הא אביקנא דמחוסר נקיבה לאו כמחוסר
 מעשה דמי ואפשר לומר דהתוספות גרסי התם
 כמחוסר מעשה דמי והר"מכס כס"כ כ"ה שאר
 אכות הטומאה פסק דהוי פסק כנר שיש גרסאות
 חלוקות בדברי הגמרא א"כ נר שהתוספות מקשי'
 אל דברי הכעין דכעו אי הוי כמחוסר או לא ד'
 דמאזיה פכרא לא הוה לן למימר כמחוסר ומ"ש
 מנמיד פתול דתנינא ככרייתא כהדיא בריט נדה
 דף ה' דה"ל כמחוסר כיון דקאמ' דאין כינול כמעט
 לעת דידיה : ואין לומר דהתם דוקא לענין מגע
 הוא דכעו אבל במשא פשיטא דמטמא דומיא דזכ
 דמטמא בהיקט דלענין כבילה לא טמא מגע מטמא
 לא כ דאין לעשות ק"ו טוב ולומר זמס

שטורים כוכ וטמאים כשרץ אפן שטמא כוכ אד
שיטמ' כשרץ ואי אבתי לא ידעין הקל וחומר דמת
כוכ איכא למפרך מה לפבין קטנים שכן טמאים
במת תאמר כמפך שטמא כמת וע"כ אית לך למי
היא גופא תיתי כק' מוס' וא"כ קודם הג' שאלת לך
למימר דהמת טמא טמאת ערכ כק' רוב ואם כן
ע"כ אהני קל לטמאת ערכ כהכרח כשלמוד ה

תוספות

שטורים וכו' תימה מכלן שלא
יטמא כמעיוות וכו' קשה לי
דילמא דלע לם איש' שמעיוות וטמאים והכא
עביר קל וחומר מנגיעה וקאמר הכי ומה פבין ק
קטנים שטורים כוכ כנגיעת טמאים כמת וכו'
חכל פטמא דכמעיוותו טמא ונראה דהתק'
כתבנו כן משום דאולי לשיטתם שכתבו כסף הדיבור
הקמור לעיל דיתא ליה למקט פבין קטנים ש
שטורים כוכ אפילו כנגיעה דמשום דק' מלתא
לחודיה לא הוה ליה למעבד קל וחומר מפבין
קטנים שהוא מגיאות פרטי בתכלית

תוספות

מפן וכו' ואת כלי חרס
המוקף וכו' קשה מה
לכלי חרס המוקף צמיד פתיל שכן אינו מתטמ' כוכ
כנגיעתו אלא כהסיטו דוקא וא"כ שכן אינו נעשה
מדרס כוכ דכלי חרס אינם נעשים מדרס ולכך אינם
טמאים במת תאמר מפן שאם נגע בו הוב טמא
אינו נעשה מדרס לא יטמא כאהל המת ואם כן
לא מקשה התוספות ולא מדרס וז"ל רכות התק'
היא להקשות שאם כאלו להקשות הכי מה לכלי ה
המוקף צמיד שכן אינו נעשה מדרס נראה דמטעם
הדרס כאל כל כה קל וחומר וכיון שכן איכא
לאקשויי הקושיא שהקשו התוספות אמאל לא עביר
קל וחומר מפבין גדולים שאינם טמאים במדרס
כיון דע"כ זהו כל כחו כוח הק' ומטע' דצמיד פתיל
אינם נעשים מדרס אכל הקושיא שהקשו אינו טמא
מתטמא כנגיעה אבתי במקומה קיימ' ונראה
דאיכא למימ' כלי שתחת האבן יוכיח שמתטמ' כוכ
ואינו מתטמא במת שמפבין אבן כינוי ופין הכלי
מה לאותו כלי שכן אינו למע' כאהל תאמר מפן
השו"ך כיה אהל ביון טהו בתוך האהל כלי המ קף
גמיה פתיל ווכיח שאף שהוא כאהל למעל' שההל
מאהילו אינו מתטמא אף אבן איכא מפן והו עיקר

עור

כתבנו וכו' וקמת ממי אס היה
דקא ב צמיד פתיל הוא דאובא למומר הכי משום
דהוא עמיד ליפתח אהל כפבין קטנים לא אמר
אס היה רחב שהיה נגע בו הזכ כשרו קיה טמא
דאס הוא פן קטן שוכ אינו עשוי כלל להפתח

שאלת למה טמאת אויר וכדפרישית לעיל :
הקשו ואת מה לפבין קטנים שכן מטמאים מאוירן
וכו און להקשות דנחזור הק' למקומות ובאן ומה
טמאת אויר שאינו כוכ כפבין קטנים ישנו כמת ש
שטמא כאהל מפן שטמא כוכ אינו דין שטמא
כאהל דהא אויר ומפן לא דמו אהדדו ואויר הוי
כעין מקום ומפן הוי כעין גושא לגבי אויר והוי קל
וחמר מורכב מנושא למקום וכן לא יעשה ולמה
שהקשו התוספות לקל וחומר שעשו כפ' ד' עמוד
שאמרנומה וכו' דאינו מטמא פבין קטנים וכו'
והקשו מה לזכ שכן עשה משכך ומושכ וכו' איכא
פריש' אחריתי מה לזכ שכן מטמא במטה אהל ד
דחרא מנייהו נקטי' ודע כיה הרב מוהרש"ך ז"ל
הקשה כיה שהקשו התוספות מפבין גדולים דהא
הי' סוף צריך לעשות יוביח מפבין קטנים דאיכא
למפרך מה לפבין גדולים שכן טמאי על ידי היסט
תאמר מפן שאינו מטמא על ידי היסט וכו' ואני לא
מנחת' לא כמנהג ולא כגמרא גם כדכרו הר' מבס
ז"ל שהמפן לא יתטמא כהיסט וכיון דכנגיע' מטמא
הוא הדין על ידי היסט וק"ל :

עור

הקשו כגמרא כילף תחלה מה מני
מכלי עץ ואי פרכינן מה לכלי עץ
שנעשית אב הטמאה תאמר פבין קטנים יוכיחו
וכיון דכבר הוכחנו טמא ערב כמה מני אהני הקל
וחומר לטמאת ערכ' ונראה לי דאינו ממה
שוקשה דפין דעשיו מה מני מפבין קטנים לעבין
ערב שוכ לא כולל עוד לעשות משק' דהא כל ה
הילפתות כאן מפבין קטני ואיך וועיל לעשו ממנו
ק' ומה מני ללמד כ דברים וכלל זה שעש כולל
לעשות כן בכל התלמוד וכלמוד יותר מהצריך לנו
והאינוי' אכל אי קשה קשי דנעשה מה מני
מפן שטמא פבין קטנים כשרץ וטמאים במת
אף אבי איכא מפן שטמאים כשרץ ויהו טמאים
במת וכבר הוכחנו טמאת ערב והשת' הק' מפבין
קטנים רוב לא מהני אי לא מיתני טמאת ז' :

עור

שטמאי מקשי' אמאי קמהדר ואל' תנ'
ממפן כשרץ קיליף קיליף גימא דמק' ונכח'
קיליף טמאת' כדמעיקרא וע"כ ק' אתא לטמאת
לחילו לטמאת ערב מג' נפקא לך דיליף מת' מ
מפן כדקמיתני לקמן ג' וכיון דטמא ערב ילפי'
מג' לא אהני הק' לא לטמאת ערב ואם כן אמאי
קאמר תבא מפן כשרץ וזה יותר ק' לחד פירוש' מ
מ' ז"ל ולפ' לא הוה צריך ולומ' מקרא הוכבסתס
למד דון איכא ומיכא דמק' וידעין ז' ויל דאינה
קושיא דע"כ אית לך למימר כשידענו הק' דאית לך
ק' ולא בא הג' אלא לטמאת ז' תדע לך דהא כיון
דחמרנו הג' דמת למפן ע"כ ככה ידענו הק' דהא
כשרץ נופיה מאי ידעין אס לטמא דפבין קטני

כ

כ

סוף פרק כיצד הרגל

פר"ה סוף ורגל דחומר שמתלם מן העליה אינו דין
שיחא חייב ברה ולרבנן מני לתרן ולהכי אינטרי
וכער . ונס קרא דוחזו את כספו ומעטו זה הקל
וחומ' לגמרי אכל זאת הקושיא שייכא יותר בדברי
התוספות כמה שהקשו זל אי טן ורגל כחצר הכיוון
חני נוק חומי אינטריך כספו של זה וכו' דהשתא
קל וחומר דלעיל ליכא וכו' ומאי קושיא הא עכ
אינטריך דאי לאו כספו של זה עכ אין לנו כחצר
הכיוון קל וחומר אם לא שניסד יסוד מעיקרא דטן
ורגל כרשות הרבים כטורים לגמרי דהכי עכיד קל
וחומר קרן שכרשו הרבים חייב כרשות הכיוון אינו
משלם כי אם חני נוק . טן ורגל שכרשות הרבים
פטור וכו' ואי לא הוה לן שום קל וחומר ודאי דמכח
קרא דוכער הוה פטו לגמרי דאי לאו קרא דוכער
ממילא חייב ב"ש בין כרשות הרבים בין כרשות ה
היחיד וקרא דוכער מעטו לגמרי . אכל מכח קל
וחומר דאית לן חמרינן דוכער לא מיעט לגמרי
אלא מקיים הקל וחומר ודכותא חמרינן לעיל מידי
בולי נוק קאמרי וכו' כלו ומכח דוכער מקיימינן
הקל וחומר . הכא נמי אי לאו וכער היה ב"ש בין
כרשות הרבים בין כרשות הכיוון . אכל מכח קרא
דוכער ומכח קל וחומר דאית לן דמשלם חני נוק
והוא זה ומה קרן דמגופו משלם כרשו הרבי
טן ורגל שמשלם מן העליה אינו דין וכו' השתא
חמרינן דוכער אתא למעט ולומר דדוקא כרשות
הכיוון משלם מן העליה אכל כרשות הרבים לעול'
שמשלם מגופו חני נוק ומקיימינן הקל וחומר לחני
נוק ומגופו דחמרינן ביה דין בקרן למגופו . וכיון
דכרשות הרבים חני נוק לא עבדינן קל וחומ' דלא
תהא כרשות הכיוון אלא חני נוק אכל בתר דכתיב
וחזו דמעט כרשות הרבים . אפילו מגופו מעתה ע
עבדינן קל וחומ' שלא יהא חייב כרשות הכיוון אלא

כ"כ : ונראה
דוכות התוספות . להקשות אל
הקל וחומר שומר בעל התלמוד
דדוחק לומר . שהתלמוד סמך לראל הקל וחומר
שה דדוקא מנוטא למקום הוא סמוך התלמוד
אכל מקל וחומר זה אל קל וחומר דעליה הוא
דוחק : ונראה
קרא וחזו את כספו . הקשה הרב
מורש"ך ולהה דהשתא למה צריך
קרא דוכער דעכ מוחזו את כספו שמעינן דכרשות
הרבים פטור וכמו שתראה בספרו . כסף קוגיא וו
והניחה כצריך עיון . ונראה לתרן דאי לאו
קרא דוכער הייתי חומר דכספו של זה אתא ל
לאשמעינן דכרשות הרבים שייכא ח"נ טן העליה
עין הפכרא הייתי חומר דבין כרשות הרבים בין

כרשות הכיוון ל"ט ואתא קרן בקרן דהכא דוקא ח"נ
מגופו ומייתורא הוה שמעינן דיש כמקום אחר
שחייב מן העליה . להכי אינטריך כשדה אחר
למעטוי ולומר דכרשות הרבים כלל כלל לא לא
מגופו ולא מן העליה ואי לאו יתורא דכספו של זה
ולא כספו של אחר הייתי חומר דוכער לא מעט אלא
מן העליה כרשות הרבים אכל מגופו יתן . להכי
צריכי תרווייהו :

ולא
תהא טן ורגל חייבת כרשות הכיוון
אלא ח"נ מקו' קשה דאי טן ורגל
אינו חייב אלא ח"נ לחמי אינטריכא ההלכ' למטה
מוקמי לגרורות דאינו משלם אלא ח"נ כיון דככל טן
ורגל משלם ח"נ :

ויש
מפרשים דאינטריכא ההלכה משום
דמהך ח"נ דילפינן מכאן מקרן ילפי'
לה דומיא דקרן דחני נוק שלו הוא כשני פעמים .
אכל כשהוא מועד אינו משלם ב"ש ודכותה גס כן
ילפינן כרגל דדוקא כשני פעמים יהיה חייב ח"נ
וכפעם השלישית ב"ש ואינטריכא הלכתא לומר
דאיך העדאה לגרורות וזהו דפריך ולא תהא וכו'
וכגרורות לא יהיה העדאה וכו' ודוחק הוא דכטן
ורגל מה לי פעם אחת מה לי שתי פעמים :

ואין
להקשות בקל וחומר דלעיל דילפי'
ד"ה כטן ורגל מקל וחומר דקרן דלא
מזי למילף מקרן אלא דכותיה דהיינו בפעם ר'
ראשונה ושנייה . אכל כפעם השלישית ישלם נוק
שלם והוי כקרן . והשתא הקל וחומר מפרין
דכשלמא כקרן יש לחלק בין תם למועד אכל כטן
ורגל מה לי פעם אחת מה לי שתי פעמים וכיון שכן
לא מזי למילף ולא מידי לחד ליטנא דפרטי' ב
כסוגיא דיש העדאה לגרורות על .

ול
נראה דכטן ורגל איך לחלק בין פעם
אחת לשתי פעמים דכפעם אחת הוי
כדין קרן כשהוא מועד אלא דאיך ללמוד מקרן אלא
דוקא ח"נ לפי שהוא המלמד ויש להאריך בזה אלא
שאהבתי הקינור :

עוד
הקשה הרב מורש"ך זלכה כית'
דמעטא דוחזו את כספו אתא
למעט ר"ה דרגל משמע דוחזו את כספו הוי כרשו'
הרבים אם כן משמע דמעטו' דוחזו את כספו הוי
כרשות הרבים אם כן היכי תיקא חרעתינן לומר
ולא תהא קרן חייבת כרשות הרבים וכו' .
ול
נראה דקרן חף על גב דמעטא דוחזו
מירי כרשות הכיוון ילפינן מיניה לטן
ורגל כל חד וחד כפי מציאותו דקרן מוקמינן ליה
על פי הפכרא כרשות הכיוון . ומזכרה המיעוט
שמעינן שש רשות הרבים ואינו מן הדוחק כלל
דמקמינן

סוף פרק כיצור הרגל

קבר

דמסתמות קרן יליף אל סתמיות דשן ורגל אכל הך
כי דיני והך כי דיני :
הקשה דלישתוק קרא דישתון וכו'
ואינה קושיא אגלו ראינטיך לרש'
דלקמן בפר' המכיל דהנכלה מחנין דחי בפלוגתא
דרכי יהודה ור"מ וק"ל ור"ט גראה דהכרח ליה דלא
דמיס ליה ישתון להך דרשא כיון דאית ליה כ"ט
ברשות הכינוק :
קס' לי במאי דפריך ולא תהא שן ורגל
חייבת ברשות הכינוק אלא ח"כ מק"ו
דהא כיון דכתיב קרא דוחנו : וגם קרא דוכער
כסדה אחר עכ"אית לן למימר דחייב כ"ט דהא מ
מוחנז את כספו ומקרא דוכער לא ידעינן אלא
דכטור ברשות הרבים אכל הככרא סיהי מעיקרא
אי לאו קרא דוכער שחייב כ"ט מאן מעטי :

עוד

עוד

ונראה

דהייתי אחי דוכער אתא למעט
דאנו משלם אלא ח"כ ברשות
הכינוק ודוקא ברשות הכינוק משלם מן העליה ח"כ
אכל ברשו' הרבים משלם ח"כ מופו ואתא וחנו את
בפפו : ומיעט דאפילו מגופו אינו משלם ברשות
הרבים : ולעולם דמקיימין הקל וחומר דלא יהא
ברשות הכינוק אלא ח"כ להכי אינטריך לאוכוחי
מקרא דישלם דהיי תשלמו מעליא ולפי האמת
ישלם לאוקרא יתירא הוא אלא משמעות הפסוק
הוא וכמו שבגראה מתוך דברי רש"י ז"ל :

ולעיקר

הקושיא דלמה אינטריבא
ההלכה לענין צרורות דמשלם
ח"כ כיון דבכל שן ורגל חייב ח"כ נראה דבכל וחמו'
שעשה כגמרא סיהא חייב ח"כ נראה דאינו מתקין
אלא דיקא למאן דאמר פלגא נוקא ממוכא והיינו
דב כפא דסבידא ליה הכי כסיף פ"ק דאילו למאן
דאמר פלגא נוקא קנבא ומן הדין לא היה לו לשלם
כלל כיון דסתם שוורים בחוקת שימור קיימו אלא
שהתורה הטילה עליו קנס היכי קאמר ומה קרן
ברשות הרבים וכו' ברשות הכינוק אינו משלם אלא
ח"כ דהא מאי דאינו משלם אלא ח"כ הוא משום ד
דאפילו החגי לא היה ראוי לתת לו מן התורה
ולכך אינו משלם אלא ח"כ וכיון שכן איך יעלה על
הדעת ללמוד כן בשן ורגל מדבר שלא היה ראוי מן
הדין להיות חייב כלל מה שאין כן בשן ורגל שהוא
דבר של ממון ומן הדין ומן הראוי סיהיה חייב כ"ט
ובשלמא למאן דאמר פלגא נוקא ממוכא שייך ל
למילף שפיר כקרן מקל וחומר והשתא דמי שפיר
לשן ורגל ויה נראה כדור ומטעם זה נר' דאינטריב'
ההלכה כי היכי דלא נטעי כדעת מי שאמר

תוספות

לא תהא וכו' ככאן הק' ה'
מוהרשך נר"ו לקושיית התוס'
דנחזור הק' ולמקומות וכו' ובאמת שמדברי הרב
מוהר"ן לכך בסוף דבריו נראה דס"ל כן אכל במחז'
כ"ת נראה שלא נמלט מהקושיא בהפרכת הק' דהא
איך נאמר ומה דה' שהחמיר בקרן שחייב ח"כ הקל
בשן ורגל שפטור לגמרי רשות הכינוק שחייב ח"כ
אינו דין וכו' דהא חומרא שאמרנו שיש כהר"ר
שחייב בקרן ח"כ היא שנה לקולתו קל רשות הכינוק
שחייב ח"כ ואין זה טבע ק"ו כלל אס לא ישתנה
הקולא מן החומרא שיער ניכר :

ואין

לומה דר"הר' ששיבא חומרא אף על
פי שאין שיעירו אלא חגי נוק בערך
ד' הר דשן ורגל דפטור לגמרי דזה נראה כדור :
כתבו דצרורות יוכיחו וכו' אין לתרץ
לקושיא שהקשינו בדברי הגמרא
הלכתא למאי אינטריך דאינטריבא לא שמועינן
דעבדינן יוכיח כי היכי דלא ליהוי פרכא בקל
וחומר דהא קשה אמאי לא נאמרה ההלכה בעיקר
רגל ולמה נילמכתבה בענין צרורות :

עוד

קשיא לי דהיכי עבדינן עיכא מענין
ההלכה כיון דאית לן כללא דלא עכר'
יוכיח מהלכה וכדוקא נראה כיון דצרורות דמו
משם לרגל אי לאו דכרגל אית לן בודאי דדין כן
לא הייתה ההלכה אומרת כן דהא דדין שיה
צרורות לרגל ומאי דאמר' אין דנין יוכיח מהלכה
הוא בענין שאין הדבר שעושי' יוכיח הוא ענינו
הדבר שדנין עליו :

עוד

הקשה הרב מהר"ן לכ מההיא קל
וחומר דלקמן יהא אדם חייב וכו' דאמאי
לא הקשו התוספות זאת הקושיא כיון דהתרי קלי
וחמורי הם שנים וכאן כלם להחמיר והר"ך תירץ
יפה : ע"ד

סוף פרק כיצור הרגל

עוד

בראה לתרן כקו הראשון שעושה ואו
מה שור שאינו חייב בד' דברים אינו
פותר מה שעושה אח"כ ויהא שור חייב בד' דברים
מקו דמאי רכעי למילף לקמן אלויכא דרכנ מקרא
דכי יתן מוס בעמיתו היינו דוק גער לחודי כדאית
בהמכיה דף ל"ג דקאמר אי מהיחא הוה אמינא
גער לחודיה אבל לריפוי ושכת מכמשפט הזה
בפקא ומאי דפריך בגמר ויהא שור חייב בארבעה
דברים פי' מנער קאמר והכונה שיהא חייב בכל
דאילו לשנים מהם מקרא אחרונא נפקא לן ומאי
דעכיד הקל וחומר מעיקרא ומה שור שאינו חייב
גד כ"כ כל הר' דהא מאי דאינו חייב כדפוי ושכת
מקרא דהוה נפקא ליה ואינו פותר הקל וחומר ד
דלקמן דהוה לגער לחודיה וכו' אינו מתורן אלף
הגד הראשון והוא נכון באמת

ודע

כי הנהך תרי קלי וחמורו בראה רהו
סתרי אהדדי וכלל המקומות אמרי
ככי האי נוונא סמיק אמה מנינו והכא לא שייך
למימר הכי כלל דאיכא פרכא דקרן ארגל ומרגל
לקק וגם שנחזור לשניהם למקומות לא שייך לומר
במיק אמה מנינו כקל וחומר של מקומות וכו'
שהשמיענו התוספות בפרכא קמא דחולין בריכור
כשר כעגלה וכו' ונ"ל דיותר ראוי הוא לעשות הקל
וחומר הראשון להכיח ח"כ כשן ורגל ויהיה קרא ד
דוחנו את כהפסו כלל בין אקרן בין אשן ורגל וכן
לקמן בהני תרי קלי וחמורי דאדם ושור איכא ל
למעבד יותר הקל וחומר דיהא אדם חייב ככופר
משום דאדם יותר חמור לעולם

ומה

שור שאינו חייב בד' דברים חייב
ככופר אין להקשו' מה לשור שכן
חייב כל' של עבד דהיא גופא נילף שיהא אד' חייב
בשלשים של עבד בהא ק' גופיה אבל לבי מגמנס
דשלשים של עבד הוא קנס והיכי מייתי לה בכל
וחומר :

ולדך

רכעי למילף כופר באדם והוא
לדעת התוספות ז"ל שיתחייב
תרתיה מיתה וממון למאי אינטריך קרא דלא תקחו
כופר דדרשינן לא תשקול ממונא למפטריה כיון
דאין מייית' שיתחייב כשניהם כממון ומית' ואפשר
דסלקא דעתך אמיב דכמקום המיתה יש תלם ממון
אחר חוץ מכופר שנתחייב ככפרת נפשו קא משמע
לן קרא לא תשקול ממונא מיניה וכו' ונ"ע :

עוד

במה שכתבו התוספות בקוף דיכור
ויהא אדם כ"ט ומרתנא דכי חוקיה
הו' דנראה קותר למ' ש כפ"ק דף ד' כד' כראי א'
אדם שאין משלם את הכופר וכו' שכתבו דמעליו
פטרי ואפילו כשנגד דאין מויד לשור וכו' לא היו

דריכוס לטעם זה אלף משום דמה מכא כהמה לא
חלקת וכו' עיין ברש"י חולק כסוגיא זאת עם דברי
התוספות והוא ז"ל כתב דהכא חייבי כמורד ולא
אתרו ביה דחייב מיתה בידי שמים וקשיא לי דכיון
דמחייב מיתה בידי שמים מאי דמתכפר בכופר
הוי קולא שהקילה תורה כו' וכדאמרינן באלו כערו'
גבי כל חרס אשר יחרס' למה לי וקאמר לפי שאינו
במומת בידי שמים שנותנין ממון ומתכפר וכו'
אלמא קולא הוא וכיון שכן היכי עבדינן קל וחומר
ומה שור שאינו ח' י' שהוא קל' חייב ככופר דאדרכ'
מטעם קולתו מתחייב שיתכפר ככופר שנתן אבל
אדם שהוא חמור לא יתכפר אלא שיתחייב מיתה
בידי שמים וכדוחק נר' דמיייתי בקל וחומר דיתחייב
תשלומי הכופר ולא ימונע בעבור זה מיתה בידי
שמים שהוא מתחייב אבל דוחק הוא כיון שהכופר
ניתן לכפרת נפשו :

תוספות

אינו דין וכו' : ואת מה לאד'
שכן מועד מתחלתו וכו' פי'
שמתחייב ב"ט בעת שהיוק אפילו בפעם ראשונה
והוא פרכא כתובה בתורה שאין מבלעין אותה
כתוך הק"ו אך למה שתירצו התוספות לנזקי אדם
וכו' דהכונה שנחזור אותו לקל וחומר של מקומות
ונאמר ומה כופר שאינו באדם ישנו כשור ד' דברים
שמתחייב באדם אינו דין וכו' אין להקשו' ג"ס יוכיח
שישנו באדם ואינו כשור דהקל וחומר דעכיד כגמ'
מש"ר מועד הוא דעכיד ועכיד הכי ומה כופ' שאינו
באדם ישנו כשור מועד ד' דברים וכו' והשתא ליכא
למעבד יוכיח מנ"ש דגם כן ישנו כשור המועד וכו'
וק"ל : ומהר"ן ל' ז"ל הנה כתב דרך כ' בזה
הדיבור ובת' דלרכנן איש בעמיתו לא דריש להך
דרשא וכמחילת כ"ת ח"א בשום פנים דכפר המכית
דרשי רכנן איש בעמיתו לגער כדאיתא התם וע"כ
אית פרכא דמה לאדם שכן מתחייב מתחילה ת'
תאמר כשור דכתם לא יתחייב שפיר שייך פרכא
ואין חילוק בהנך פרכי בין רכנן לרבי עקיבא כלל

שייך לעיל

בקל וחומר דעכיד
בגמרא ויהא קרן פ'
פט' ר ברשות הרבים מקל וחומר ומה שן ורגל ד'
דברשות הכיוץ משלם ג"ש ברשות הרבים פטור
קרן דברשות הכיוץ ח"כ אינו דין דברשות הרבים
פטור קשה דאיכא למימר דיו אסקי' דיכא כיון
דאתית למעט מקל וחומר אמרינן דיו שיהא ר' הר'
בחיובו של רשות הכיוץ כקרן מה ברשות הכיוץ ח"כ
אף ברשות הרבים חנינוק אף על גב דמפריך קל
וחומר לרכנן אמרינן דיו כדאיתא במתניתיך והכא
לרכנן קיימ' דהא משני מקרא דוחנין דאין חני

נוק

סוף פרק כיצור הרגל קבה

בזק חלוק ואילו ר"ט לא דרוש ליה הכי :

ואין

לומר דכע"ה סמך חקל וחומר
שנעשה מעליה ונאמר ומה שן
ורגל שמשלם מן העלוה כטור ברשות הרבים קרן
שמשלם מגופו אינו דין וכו' דאכתי איכא למימר דין
דהא דמשלם מגופו היכן הוא לא ברשות הכיוון דין
שיהא חנינוק כשילומו שמשלם מגופו ולקמן ב"ה
ורבי יוכי הגלילי אבאך לך ע"ד כו' :

איבעיא

להו רגל שדרס וכו' קשיא לי
דע"כ רגל חייב ככוכר דלוי אינו
חייב למאי אינטרין לעיל קרא דוחזו את כספו ל
למעט הקל וחומר שהייתי אומר דיהא רגל חייב
ברשות הרבים מקל וחומר דק"ן והייתי או ומה
קרן שברשות הכיוון אינו משלם אלא חנינוק ב
ברשות הרבים חייב וכו' ואי שן ורגל פטור מכ"כ
למאי אינטרין וחזו את כספו למעט הקל וחומר
הא איכא למפרך מה לקרן שכן חייב ככופר
תאמר שן ורגל שאינו חייב ככופר אלא ע"כ
שחייב שן ורגל ככופר ומאי קמבעיא ליה :

ונראה

דאעיקרא דפרבא איכא למימר
אש ואדם יוכיחו שאינם חייבים
ככופר חייבים ברשות הרבים אף אינו חייב שן
ורגל שיהיו חייבים ברשות הרבים :

כופר

שלם בתם לר"ט מנא ליה וכו' קש"הא
מק"ו מיייתי לה ואמרין הכי ומה ר"ה
הקל שאינו חייב אלא ח"כ חייב ככופר רשות הכיוון
שיש בו נזק שלם והכי מיייתי לה ר"ט כמתני' מק"ו
אינו דין שיהא חייב כופר שלם ולר"ט ליכא
למימר דין כיון דמפרין קל וחומר דכלאו הכי
ידעו חני כופר בין בר"ה בין ברשות הכיוון ברבו
יוסי הגלילי ולעולם דליכא כופר ברגל ונראה
דאיכא למימר רגל יוכיח שחייב נזק שלם ופטור
מכופר אף אינו חייב קרן ברשות הכיוון מה לרגל
שכן אין בו אפי' חני כופר תאמר קרן שיש בו חני
כופר ברשות הרבים דק"ן יוכיח שי' כו חני כופר
ואפילו הכי אינו חייב אלא החני אף אינו חייב
רשות הכיוון שלא יתחייב כי אם חני כופר והשת"ל
המלמד נעשה יוכיח לטור הקל וחומר ועבדין
תרי יוכיח לכת"ל הקל וחומר דזה כלל גדול ב
גבולות אינמי היה נראה דלא דמי לקל וחומר
דמתניתין דיליף רשות הכיוון דק"ן משן ורגל
מטעם דמפרין קל וחומר דהתם איכא למילף מ
מחיקס אחר אכל קרן ברשות הכיוון מקרן עגמו
ליכא למילף קל וחומר מטעם דחומר יותר רשות
הכיוון מרשות הרבים דאדרבא אינו אומר דהדין
שהו אכל הכתוב ולא כעבור זה אמר הכתוב כרב
א דין א' וכמותו הדבר יש בו אחר חומר מצד
האחר עבדין קל וחומר מן הקל לטור ולמוד

יותר ממה שאנו נריכים מהכרח דאם לא בן היו
הקל וחומר מפרין אף הכא נאמר דאין ללמוד קרן
עגמו מכיה כדי שנאמר דהו מפרין וילביין בקרן
ברשות הכיוון יותר פרכא גדולה דככי האי גוונא
אפילו ר"ט מודה דאמרין דין משום דמפרין ק"ו :

תוספות

לא משום דסבר רבני יופי
הגלילי וכו' ואת אפילו בלא
דכי יוסי הגלילי מק"ו ומה שן ורגל דפטורי ברשות
הרבים וכו' קרן לא כל שכן וקשה דאדם יוכיח
שחייב ברשות הרבים ואינו חייב כופר
ונרא דאיכא למפרך מה לאדם שכן אינו חייב כלל
כופר תאמר קרן שכבר חייב חני כופר לפחות :
ויש מקשה ל' דרברי התוספות דע"כ אינטרין למה
דסבר לה רבני יוסי הגלילי דאם לא כן הייתי או
דמק"ו לא ידעוין אלא חני כופר לחודיה דהא איכ
למימר דין אסוף דינא דה"ק קרן שברשות הרבים
חייב ח"כ אינו דין שיתחייב כופר שלם והא איכא
למימר דין אסוף דינא כחנינוק מה ברשות הרבי
חנינוק אף כופר חני כופר אבל השתא דסבר לה
ברבני יוסי הגלילי דס"ל דתם משלם חני כופר ה
השתא שוי ק"ו ומפרין ולא אמרינן דין והיה נראה
לומר דאפילו בלא רבני יוסי כיון דלית לן מעשה
דמעט' לתם מכופר מסכרא ידעוין דמשלם חני
כופר בין ברשות הרבים בין ברשות הכיוון והו
מפרין ק"ו אבל היית נראה דלא עבדין דין
מזוק לכופר ונהי דמהני לקולא ותמרא אבל אינו
ראוי לדמות הכופר לנזק ולומ' שכאביל שחייב חני
נזק יתחייב חני כופר : וכהכי ניחא לי הק"ו
דעביד לעיל בגמרא דלא תהא קרן בר"ה חייב
מק"ו והקשינו למעלה דהא איכא דין אסוף דינא ומה
ברשות הכיוון ח"כ אף בר"ה ח"כ דאיכא למי' דממין
לק"ו אחר ועבדין הכי ומה שן ורגל שחייב ככופר
שלם כטור בר"ה קרן שכרשו הרבים אינו חייב אלא
חני כופר אינו דין שיהא כטור בר"ה והשתא לא
אמרין דין שיהא בר"ה ח"כ בחני כופר רחייב ב
בקרן דלא אמרינן דין מכופר לנזק ולפ"ו ל' דהקל
וחומר דלעיל הוא דוק אליכא דרכי יוסי הגלילי
דסכירא ליה דתם משלם חני כופר דאלו לרבנן
ליכא קל וחומר כלל משום דאמרין ביה דין אסוף
דינא כדפרש"י וקרא דיתנון לדרשא אחריתי הוא
דאתא אלא שי' לר' כדרך זה דרוך לאידך גיסא
כיון דלך יוסי הגלילי פריך יתחייב כופר שלם מק"ו
ומה שן ורגל דברה' פטור חייב כופר שלם קרן
דבר' חייב אינו דין שיתחייב כופר שלם מה
תאמר אדם יוכיח שחייב בר"ה ופטור מכופר איכא
למפרך מה לאדם שכן אינו משלם כופר כלל תאמר
בקרן שכבר משלם חני כופר לע"ל שיתחייב

כופר שלם... אלא דאיכא למפרך דאעיקרא דרבי... כרכא מה לטן ורגל שחייב... מתחילתו בלו' שמתחילה מתחייב כשמה שאין כן בקרן אלא שיש להקשות שיתחייב גם כרשות הניזק מזה הק' בענין ונימא הכי ומה שן ורגל שכר הר פטור מכופר ברשות הניזק חייב כשקרן שכר הר חייב ככופר א"ל שיתחייב כופ שלם והשת ליכא לסימא דיו כלל ור"ט דלא עביד הר קל וחומר במתני' ולא מיניק' למפרך דיו הניזק טעמא משום דכשי למעבר קל וחומר... אלא דאיכא דרבינן דסבירא ליה דתם אינו מסלם כופר כלל ואעיקר תירווצא שכתבתי דליכא למימר דיו מכופר לנוק הוא דבר ג' ע"כ במתני' כתבתי דאמאי לא יליף קל וחומר מאש ולא הוה דיו כלל' ובאה התשובה לאותו ק' דהוה אמרי' דיו לנוק כחני כופר ונ"ע מה לנוקי רגל שכן ישנו בארס יש מקשי אמאי לא אמרי' ק' אחר וכאמ' הכי שהדין הוא ששור שהרג את הנפש והזק כלים שהרגתו חייב הכל ולא אמרי' קים ליה בדרכ' מיני' שא כמי שזרק חץ לחבורו וקרע שירים וכו' דקים ליה בדרכ' מיני' והשת אמרינן הכי ומה צוקי רגל שכר הר פטורים כדבר טמון בעת שהרג לאדם ברשות הניזק חייב על שניהם על האד ועל האמון קרן דכר' הר חייב על דברים טמונים בעת הריגתו לאדם דלא אמרינן קים ליה בדרכ' מיני' אינו דין שיתחייב כופר שלם ונראה לי דלא קשי' ולא מירי דמאי דאינו מסלם באדם הוא מ' מטעמא דאמיתין אותו ואמרינן קים ליה כדרכא מיניה ובשור משלם משום דאין ממתין לבעליו כי היכי דנימא קים ליה כדרכא מיניה ודוקא לשור הוא שממתין והי הוה שייך לומר קים ליה כדרכא מיניה הוה אמרינן והוי כפרכא דלא שייך ביה ויה פשוט מנויקין דרגל וכו' פרטי הכי גמר ר"ט ומה דגל בר' וכו' יראה לי שאין לשונו של רש"י ז"ל מ' מדוקדק המתוך לשנו כרא' דמרגל עביד ק' ועלה לא שייך למפרך מה לנוקי רגל שכן ישנו כרגל אכל הכי עביד מה צוקי רגל פטור וכו' וק"ל :

כופר שלם... אלא דאיכא למפרך דאעיקרא דרבי... כרכא מה לטן ורגל שחייב... מתחילתו בלו' שמתחילה מתחייב כשמה שאין כן בקרן אלא שיש להקשות שיתחייב גם כרשות הניזק מזה הק' בענין ונימא הכי ומה שן ורגל שכר הר פטור מכופר ברשות הניזק חייב כשקרן שכר הר חייב ככופר א"ל שיתחייב כופ שלם והשת ליכא לסימא דיו כלל ור"ט דלא עביד הר קל וחומר במתני' ולא מיניק' למפרך דיו הניזק טעמא משום דכשי למעבר קל וחומר... אלא דאיכא דרבינן דסבירא ליה דתם אינו מסלם כופר כלל ואעיקר תירווצא שכתבתי דליכא למימר דיו מכופר לנוק הוא דבר ג' ע"כ במתני' כתבתי דאמאי לא יליף קל וחומר מאש ולא הוה דיו כלל' ובאה התשובה לאותו ק' דהוה אמרי' דיו לנוק כחני כופר ונ"ע מה לנוקי רגל שכן ישנו בארס יש מקשי אמאי לא אמרי' ק' אחר וכאמ' הכי שהדין הוא ששור שהרג את הנפש והזק כלים שהרגתו חייב הכל ולא אמרי' קים ליה בדרכ' מיני' שא כמי שזרק חץ לחבורו וקרע שירים וכו' דקים ליה בדרכ' מיני' והשת אמרינן הכי ומה צוקי רגל שכר הר פטורים כדבר טמון בעת שהרג לאדם ברשות הניזק חייב על שניהם על האד ועל האמון קרן דכר' הר חייב על דברים טמונים בעת הריגתו לאדם דלא אמרינן קים ליה בדרכ' מיני' אינו דין שיתחייב כופר שלם ונראה לי דלא קשי' ולא מירי דמאי דאינו מסלם באדם הוא מ' מטעמא דאמיתין אותו ואמרינן קים ליה כדרכא מיניה ובשור משלם משום דאין ממתין לבעליו כי היכי דנימא קים ליה כדרכא מיניה ודוקא לשור הוא שממתין והי הוה שייך לומר קים ליה כדרכא מיניה הוה אמרינן והוי כפרכא דלא שייך ביה ויה פשוט מנויקין דרגל וכו' פרטי הכי גמר ר"ט ומה דגל בר' וכו' יראה לי שאין לשונו של רש"י ז"ל מ' מדוקדק המתוך לשנו כרא' דמרגל עביד ק' ועלה לא שייך למפרך מה לנוקי רגל שכן ישנו כרגל אכל הכי עביד מה צוקי רגל פטור וכו' וק"ל :

ובמסקנא

דפריך מה לנוקי רגל שכן ישנו כרגל איכ למפרך כ' שכן יוכיח שישנו כרגל ואינו יבקרן וכדוחק אפ' דאיכא למפרך מה לנ"ט שישנו באש אלא דאיכא למידק דאם כן הוכרחנו לחזור אל כל הפרכות דלעיל ומלישכא דתלמודא דקאמר ה"ג מסתברא וכו' כר' דאינו נרויך כלל מההיא דלעיל וק"ל :

אמר

יוסף ידעתי אני ידעתי שאינו רומה שונה פיקו פעם אחת לשונה פעמי' פרכא וכו' וק' מבינ' דרגל עיינתי אותו מתחילתו

אע"ג

דק"ל אין מזהירין מן הדין אם בא לנו מפרש לאו מכלל עשה אף על גב דק"ל לאו הבא מכלל עשה עשה אפשר להכיח המלקות בק' וכלל זה למדנו אותו בפירוש מודכרי הרב המגיד פרק שני מהלכות מאלכות אקירות ז"ל מכלל מה שנאמר וכו' ודע שאין לתמוה על מה שאמרנו שלא מ' מי בהמה וסיה טמאים כ' מק' ומחור' שכן וארכבת ממה שאמרנו אין מזהירין מן דין ק' לפי שא' כבר נאסרו כלאו הבא מכלל עשה מן התורה ככיוצא וכיון שכן אפשר ללאו ט' שלהם לבא מק' עכ"ל והדברים כרוהים

תם

יש ל' עיר כללים מחדשים כנרכים ל' עת גופי התורה בענין ההוראה והס גופי הלכות נריכות לדעת משפט אחת לאמיתו וראיתי הדברים נמשכו בחורך הרכה עשיתי מהם כללים רבים לקטתי אותם מ' מקומות רחוקים חפשתים ח' פ'ס' מחיפוש וראיתי כי יש עור אהם מפורים ונריכין עומק גדול כדי להזניאם ולכררם ולא ה' הספיק לי הזמן אקח מועד בע"ה לחכרם ואשא'ל מאחי שכשמים יזכני להסלימו ולהרפיקו יחד עם כמה שאלות ותשובות שהשכתי עליהם כיד ה' את המרכה וא המעש' ואמ' לא באתי בחיבורי זה הקטן רק להסלים לתלמודי אשר בנילי יהיו דברי אלה קרובים אל ה' יספיק לי טרף לביתי אחזור על כני ויקל מעלי מקרה הו'ין כי קשים עלי כעת יזכני להגת כתורתו יזמס ולילה כדכתיב לא ימוש בפר התורה וכו' או"ר :

תושלבע

פה שאלוניקי

ותהי השלמת הספר כיום כ' לר' ח' קיין שנת ל' כש' כנר' תפ' אדתיך ירוסלם

